

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

STATSRÅDETS FORHANDLINGER 1866-1872

XI. BIND

3. AUGUST 1866-25. MARTS 1872

Udgivet af Rigsarkivet ved
HARALD JØRGENSEN

I KOMMISSION HOS MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN . 1974

INDHOLD

Forord	Side	7
Statsrådets forhandlinger 3. aug. 1866–25. marts 1872	»	11
Navneregister	»	479
Sagregister	»	498
Talerfortegnelse	»	510

F O R O R D

Det hermed foreliggende bind af »Statsrådets Forhandlinger« indeholder referater af statsrådets forhandlinger fra underskrivelsen af Danmarks Riges gennemsete Grundlov af 5. Juni 1849 d. 28. juli 1866 og indtil 25. marts 1872. Bindet omfatter således den sidste del af ministeriet C. E. Krag-Juel-Vind Frijs, og den 1. del af ministeriet Holstein-Holsteinborg 28. maj 1870–25. marts 1872, da finansminister C. E. Fenger trådte tilbage.

Med hensyn til den tekniske fremstilling har man fulgt de i tidligere bind anvendte principper, og der henvises til den nærmere redegørelse i indledning og forord til bind I. Teksten er som sædvanlig gengivet ord- og bogstavret, idet man dog har tilladt sig at rette inkonsekvenser og vitterlige skrivefejl. En vis soignering af teksten har ligeledes fundet sted. Til teksterne knytter sig de sædvanlige registre, inclusive en talerfortegnelse.

Ligesom tilfældet har været ved bind I–X har rigsarkivaren og statsrådssekretæren haft tilsyn med udgivelsen af dette bind.

Der skal på dette sted rettes en varm tak til fru Ellen Meyer, som fra arbejdets begyndelse og indtil bind XI har afskrevet de originale protokoller. Fru Meyers interesserede og flittige arbejde har været en væsentlig forudsætning for, at dette omfattende udgiverarbejde har kunnet se dagens lys inden for så begrænset en årrække.

København, den 1. marts 1874.

Harald Jørgensen.

Statsrådets forhandlinger

3. aug. 1866–28. maj 1870

C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs' ministerium

II

Medlemmer af ministeriet C. E. Krag-Juel-Vind-Frijs i perioden aug. 1866 til maj 1870 var følgende:

Konseilspræsident og udenrigsminister: lensgreve Christian Emil Krag-Juel-Vind-Frijs – finansminister: godsejer Christen Andreas Fønnesbech – minister for kirke- og undervisningsvæsen: stamhusbesidder Christian Peder Theodor Rosenørn-Teilmann indtil 4. sept. 1867; derefter biskop Peter Christian Kierkegaard indtil 6. marts 1868; derefter finansminister Christen Andreas Fønnesbech indtil 15. marts 1868; derefter provst Aleth Sophus Hansen indtil 22. sept. 1869; derefter direktør for den kgl veterinær- og landbohøjskole Ernst Emil Rosenørn – justitsminister: departementschef Carl Peter Gram Leuning indtil 21. juli 1867; derefter minister for kirke- og undervisningsvæsen Christian Peder Theodor Rosenørn-Teilmann indtil 17. aug. 1868; derefter amtmand Carl Ludvig Vilhelm Rømer Nutzhorn – indenrigsminister: godsejer Jacob Brønnum Scavenius Estrup indtil 22. sept. 1869; derefter godsejer Wolfgang Haffner – krigsminister: oberst Johan Valdemar Neergaard indtil 1. okt. 1866; derefter gesandt Valdemar Rudolph Raasløff indtil 19. april 1870; derefter konseilspræsident og udenrigsminister lensgreve Christian Emil Krag-Juel-Vind-Frijs – marineminister: orlogskaptajn Hans Herman Steffen Grove indtil 17. aug. 1866; derefter indenrigsminister Jacob Brønnum Scavenius Estrup indtil 17. sept. 1866; derefter tidligere marineminister, kontreadmiral Carl Edouard van Dockum indtil 1. nov. 1867; derefter fhv. direktør i marineministeriet Otto Frederik Suenson indtil 22. sept. 1869; derefter krigsminister Valdemar Rudolph Raasløff indtil 19. april 1870; derefter konseilspræsident og udenrigsminister lensgreve Christian Emil Krag-Juel-Vind-Frijs.

Forhandlingerne for perioden 3. aug. 1866–28. maj 1870 er indført i en foliotoprotokol, der er pagineret 1–448. Protokollen har følgende rygtitel: Statsraadsprotokol A. Forrest i protokollen findes følgende autorisation: Denne af 448 Pagina bestaaende, gennem-

dragne og med Vort allerhøieste Cabinets-Segl forsynede Protokol ville Vi herved allernaadigst have autoriseret til deri at indføre Forhandlingerne i Vort Statsraad. Kjøbenhavn den 11. December 1866. Christian R. Pagina 445-48 er ikke benyttet.

Møde i statsrådet fredag d. 3. august 1866.

Aar 1866, Fredagen den 3die August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Marineministeren, hvem der allernaadigst er bevilget 6 Ugers Permission fra den 28de f.M. at regne, for hvilket Tid det derhos allernaadigst er overdraget Indenrigsministeren at fungere som Marineminister, var fraværende. Ligeledes var Justitsministeren fraværende.

Conseilspræsidenten (Krag-Juel-Vind Frijs) refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udskrivning af almindelige Valg til Rigsdagen i Henhold til Danmarks Riges gennemsete Grundlov af 5te Juni 1849 og forskellige Foranstaltninger i denne Anledning, hvori indstilles:

- 1) At det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at forsyne det vedlagte Aabne Brev, ved hvilket de to Klassers Valgmandsvalg ere berammede henholdsvis til den 5te og 9de October d.A., Folkethingsvalgene til den 12te October d.A. og Landstingsvalgene til den 18de October d.A., med allerhøieste Underskrift.
- 2) At Deres Majestæt allernaadigst ville bemyndige mig til at udstede en i Overensstemmelse med Grundlovens 4de Afsnit og dens 5te midlertidige Bestemmelse affattet Instruction angaaende de forestaaende Valg.
- 3) At det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at beskikke efternævnte Mænd til Formænd for Valgbestrelserne i 1ste til 11te Landstingskreds:

For 1ste Kreds: Overpræsidenten i Kjøbenhavn, Geheimeconferentsraad Bræstrup, for 2den Kreds: Stiftamtmand i Sjællands Stift, Kammerherre Simony, for 3die Kreds: Byfoged i Vordingborg, Justitsraad Oxenbøll, for 4de Kreds: Amtmand over Bornholms Amt, Kammerjunkeren Vedel, for 5te Kreds: Stiftamtmanden over Lolland-Falsters Stift, Kammerherre Ba-

ron Holsten, for 6te Kreds: Stiftamtmanden over Fyns Stift, Geheimeconferentsraad Unsgaard, for 7de Kreds: Stiftamtmanden over Aalborg Stift, Kammerherre Dahlstrøm, for 8de Kreds: Stiftamtmanden over Viborg Stift, Kammerherre Baron Rosenkrantz, for 9de Kreds: Amtmanden over Randers Amt, Kammerherre Rosenørn, for 10de Kreds: Amtmanden over Veile Amt, Conferentsraad Dahl, for 11te Kreds: Stiftamtmanden over Ribe Stift, Nielsen,

og at forsyne de vedlagte for disse Mænd udfærdigede Ordre med allerhøieste Underskrift.

- 4) At det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige Herredsfogden i Ribe Herred til at udmelde en Mand fra hvert af de i Ribe Amts 3die Folkethingsvalgkreds beliggende tidligere slesvigske Sogne, der endnu ikke have Sogneforstanderskaber, til at tiltræde Valgbestyrelsen ved Folkethingsvalgene i bemeldte Kreds.

Samtlige disse Indstillinger blev allernaadigst bifaldte af *Hans Majestæt*.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] berettede allerunderdanigst, at han, da han havde været fraværende i det sidst afholdte Geheime-Statsraads-Møde, hvor den af Hans Majestæt allerhøiest stadfæstede Danmarks Riges gennemsete Grundlov af 5te Juni 1849 var bleven contrasigneret af samtlige øvrige Ministre, nu senere havde tilføjet sin Contrasignatur paa bemeldte Grundlov.

Protokollerne for Geheime-Statsraadets Møder fra den 15de Juni til den 28de Juli incl. blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 17. august 1866.

Aar 1866, Fredagen den 17de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Justitsministeren var fraværende.

Hans Majestæt Kongen meddelte, at Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Dagmars Afreise til Petersborg, i Anledning af hendes

nærforestaaende Formæling, vilde finde Sted i den 2den Halvdel af September Maaned, og at det, da Hans Majestæt fandt det mest passende, ligesom det ogsaa var Hendes Kongelige Høiheds eget Ønske, at hun gjør Reisen herfra tilsøs, var Allerhøistsammes Beslutning, at Dampskibet Slesvig skulde føre hende til Petersborg. Da det imidlertid tillige syntes Hans Majestæt passende, at idetmindste 1 Orlogsmand ledsager Hendes Kongelige Høihed, ville Allerhøistamme anmode den fungerende Marineminister om at tage det i saa Henseende Fornødne under nærmere Overveielse.

Den fungerende Marineminister [Estrup] bemærkede, at efter hvad han allerede har ladet undersøge, vil det Beløb, der er bevilget til Marinens Øvelsestogter, være tilstrækkeligt til at kunne lade Pantserskibet Peder Skram gaa til Petersborg, naar Skibet kan være tilbage igjen først i October. Hvis derfor Hans Majestæt bestemmer Togtet til Petersborg saa tidligt, at Skibet kan være tilbage til den nævnte Tid, vil Togtet kunne ske uden Overskridelse af de paa Finantsloven bevilgede Summer og ogsaa uden Afkortning af Fregatten Jyllands Togt; skulde derimod Peder Skrams Togt forlænges udover hin Tidsfrist, vilde det være nødvendigt at lade Jylland vende saa mange Dage tidligere tilbage, som Peder Skrams Togt forlængedes, men skjøndt en saadan Afkortning i Jyllands Togt var gjørlig, vilde det dog være heldigst, om den kunde undgaas, og han vilde kun i Nødstilfælde kunne tilraade, at den sker. Hvad Dampskibet Slesvig angaar, skulde han endnu tilføie, at der af den Sum, som paa Marineministeriets Bevillingslov er opført til dette Skib, kun er en 1100 Rdl. tilbage, og at det altsaa, naar Skibet skal gjøre Touren til Petersborg, vil blive nødvendigt at overskride denne Conto; herved fandt han imidlertid under de foreliggende ekstraordinære Omstændigheder, der maa være mere end retfærdiggjørende for Overskridelsen, ingen Betænkelighed.

Hans Majestæt Kongen henlede dernæst Ministeriets Opmærksomhed paa et andet Punkt, der staar i Forbindelse med Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Dagmars forestaaende Formæling, og som han vilde anmode Ministeriet om at tage under Overveielse, nemlig Bevilgelsen af en Udstyrssum i den Anledning; ved tidligere lignende Leilighed var der blevet bevilget 100.000 Rdl., nu denne gang vilde Summen, antog Hans Majestæt, blive forholdsvis mindre efter den Føringelse af Landet, som var sket.

Den fungerende Marineminister [Estrup] meddelte, at der nu atter er sket Bud paa Pantserskibet Danmark, og at vedkommende fuldkommen er gaaet ind paa de af Regjeringen tidligere stillede Vilkaar, endogsaa paa en lidt høiere Kjøbesum, idet denne, paa hans Forlangende, foreløbigen er bleven sat til 235.000 £ Netto, istedet for at den tidligere var opført med 240.000 £ ÷ 12.000 £ i Provision. Han kunde, som Situationen er, og naar henses til Skibets Beskaffenhed, ikke andet end finde, at der er al Grund til nu at benytte den Chance, som tilbyder sig til muligt at blive af med det, og han agtede derfor, med Hans Majestæts Billigelse, at fortsætte de i saa Henseende allerede indledede Underhandlinger.

Hans Majestæt Kongen gav hertil sit allernaadigste Bifald.

Protokollen for Statsraads-Mødet den 3die August blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraads-Mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 31. august 1866.

Aar 1866, Fredagen den 31te August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Justitsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten (Krag-Juel-Vind-Frijs) meddelte, med Hensyn til det Ministeriet i forrige Statsraadmøde givne allerhøieste Paalæg, at Ministeriet er enigt om at forelægge Repræsentationen, saasnart den træder sammen, et Lovforslag om en Udstyrssum i Anledning af Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Dagmars forestaaende Formæling.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at Caroline Marie Jørgensen, Brandts fraseparerede Hustru, maa løslades af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Fange Caroline Marie Jørgensen, Brandts fraseparerede Hustru, der ved Københavns Kriminal- og Politirets Dom af 21de Februar f.A. for Falsk, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840

§ 60, 1ste og 2det Led, blev anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 3½ Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Fremdeles refererede paa Justitsministerens Vegne *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Strafs Formildelse for Ægmundur Ægmundsson af Vestmannø Syssel inden Islands Sønderamt, hvori indstilles, at den Ægmundur Ægmundsson af Vestmannø Syssel inden Islands Sønderamt ved Høiesterets Dom af 29de Juni d.A idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide allernaadigst maa formildes, saaledes at han istedet derfor straffes med 2 Gange 27 Slag Ris samt stilles under Politiets særlige Tilsyn i 16 Maaneder.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Protokollen for Statsraadmødet den 17de August blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 20. september 1866.

Aar 1866, Torsdagen den 20de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Justitsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Forandring i Formularerne for Bestallinger og Embedsed, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde, at Ordene »Monarkiets og Landsdelenes Forfatningslove« for Fremtiden ved Udfærdigelsen af Bestallinger og Aflæggelsen af Embedsed forandres til »Rigets Grundlov«.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Krigsministeren [Neergaard] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved Kjøbenhavns Garnisons Jurisdiction den 31te f.M. afsagt Dom, hvorved Sappeur af 1ste Ingenieurcompagni Henrik Christensen for 2den Gang begaaet Desertion, Omgængelse mod Naturen, 3die Gang begaaet Tyveri og for Forkommelse af Munderingssager er anset med Straf af at hensættes til 3 Aars Forbedringshusarbeide.

I Overensstemmelse med Indstillingen resolverede *Hans Majestæt* allernaadigst, at Krigsretsdommen forsynes med følgende Paategning: »Garnisonskretsdommen vorder herved stadfæstet«.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende den i Viborg Straffeanstalt hensiddende Forbedringshusfange Mouritz Peter Frederiksen Barfods Løsladelse, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive den i Viborg Straffeanstalt hensiddende Fange Mouritz Peter Frederiksen Barfod den tilbagestaaende Del af den ham ved den Kongelige Viborgske Lands-overrets Dom af 21de September 1863 for Falsk i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 62, cfr. § 79 og § 15 ifundne Straf af Forbedringshusarbejde i 4 Aar, hvorved absorberedes den af ham for Kvaksalveri efter Lov af 3die Marts 1854 forskyldte Straf, imod at han strax forlader Landet, og paa Vilkaar, at han, saafremt han paany lader sig finde her i Landet, bliver at gjenindsætte til Udstaaelse af den resterende Del af Straffen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Gutte Christiansens Løsladelse af Straffeanstalten paa Christianshavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive den i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Fange Gutte Christiansen af Thorshavn den 1ste October førstkommende tilbagestaaende Del af den ham ved Høisterets Dom af 30te August 1859 for Tyveri, Hæleri og svingagtig Omgang med betroet Gods ikkendte Straf af Tugthusarbejde i 7 Aar.

Fremdeles refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Niels Andersen med Tilnavnet Blei, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Arrestanten Niels Andersen med Tilnavnet Blei den ham ved Høiesterets Dom af 27de f.M. for attenteret Indbrudstyveri ifundne Straf af at behandles i Overensstemmelse med allerhøieste Resolution af 21de Juni 1843, dog saaledes at han hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Videre refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag imod Arrestanten Lars eller Laust Nielsen Skjørbeck maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i allerhøieste Resolution af 30te October 1857 tagne Forbehold.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at det i den refererede Forestilling ommeldte, af Arrestanten Lars eller Laust Nielsen Skjørbeck forøvede Tyveri, maa tages under retlig Behandling og Paakjendelse uden Hensyn til det i allerhøieste Resolution af 30te October 1857 tagne Forbehold.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Christen Hansens og Hustrus Marie Sophie Frederikke Bendsens Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at de i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Straffanger Christen Hansen og Hustru Marie Sophie Frederikke Bendsen, der ved Helsingør Extrarets Dom af 15de Mai 1861 for Ildspaesættelse paa eget Hus i Henhold til Forordningen 26de Marts 1841 § 5 blev ansete hver med Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, nu maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Peder Olsens og Cathrine Margrethe Hansdatters Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at de i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Straffanger Cathrine Margrethe Hansdatter og Peder Olsen, der ved Høiesterets Dom af 3die Juni 1862, respective for Ildspaesættelse og for Meddelagtighed i denne Forbrydelse, i Medfør af Forordningen af 26de Marts 1841 resp. § 5 cfr. § 4 og § 9, cfr. §§ 4 og 5 ere ansete med Straf af Tugthusarbeide hver i 8 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Jens Carl Vilhelm Enevoldsens Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at den

i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Straffange Jens Carl Wilhelm Enevoldsen, der ved Høiesterets Dom af 18de Januar f.A. for Meddelagtighed i Indbrudstyveri og for Hæleri i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 2det Led, jfr. § 21 og § 22, blev anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling angaaende Carl August Hansens Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at den i Horsens Tugthus hensiddende Straffange Carl August Hansen, der ved Kjøbenhavns Kriminal- og Politirets Dom af 2den Juli 1859 for Meddelagtighed i Brandstiftelse og i Attentat paa samme, i Henhold til Forordningen af 26de Marts 1841 § 10 jfr § 4 samt § 13. blev anset med en Straf af Tugthusarbeide i 10 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Protokollen for Statsraadmødet den 31te August blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 5. oktober 1866.

Aar 1866, Fredagen den 5te October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 29de f.M. har behaget Hans Majestæt, efter Ansøgning, i Naade at entledige Hans Excellence Krigsminister, Generalmajor I. V. Neergaard fra den ham betroede Ministerpost fra 1ste October at regne, og at under 17de f.M. Contreadmiral, Flaadeinspecteur, Kammerherre Carl Edvard van Dokum, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst er bleven udnævnt til Marineminister istedetfor den under 17de August ved Døden afgaaede hidtilværende Marineminister, Orlogscapitain Grove, samt at under 29de f.M. overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister ved de Forenede Stater af Amerika, General-

major Valdemar Rudolph Raasløff, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, allernaadigst er udnævnt til Krigsminister, fra 1ste October at regne.

Begge de nyudnævnte Ministre vare tilstede og toge Sæde i Statsraadet.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede trede allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges følgende tre Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov angaaende Forandring i Lov angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hesteavlens Fremme af 23de Januar 1862.
- 2) Udkast til Lov angaaende Sandflugtens Dæmpning, m. v.
- 3) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Borgmester og Auctionsdirecteur i Aarhus.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve alle disse tre Lovudkast allerhøjest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forestaaende Samling.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en James Baly Wilson af Liverpool ved den Kongelige Vestindiske Landsoverrets Dom idømte Straf.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den James Baly Wilson af Liverpool, for et ombord paa det engelske Skib »Zephyr« i St. Thomæ Havn begaaet Drab, ved den Kongelige Vestindiske Landsoverrets Dom af 30te Mai d.A. idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide maa blive nedsat til 2 Aars Forbedringshusarbeide.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for 1865/66.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at det den refererede Forestilling medfølgende Statsregnskab for Finantsaaret fra 1ste April 1865 til 31te Marts 1866 foranstaltes bragt til almindelig Kundskab, og forsynede Allerhøjstsamme derhos den i saa Henseende ved Forestillingen forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Leuning] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udstedelse af en foreløbig Lov angaaende For-

andring i Forordningen om Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 1ste November 1805 § 26.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst, at der udgaar en saadan foreløbig Lov, som af Justitsministeren allerunderdanigst foreslaaet, med den af ham, i Henhold til senere erhvervede Oplysninger, i Forslag bragte Forandring i det allerunderdanigst forelagte Udkast til bemeldte Lov, at der i § 1, 2det Stykke, istedet for » 1 Anker « (som kun indeholder 36 Potter) sættes: »100 Potter«, med Hensyn til hvilken Forandring *Justitsministeren* [*Leuning*] navnlig fremhævede, at det efter de af ham modtagne Indberetninger har vist sig, at 100 Potter Stenolie er Gjennemsnits-Quantummet til det daglige Behov for Detailhandlerne.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 19. oktober 1866.

Aar 1866, Fredagen den 19de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet og Justitsministeren var fraværende.

Indenrigsministeren [*Estrup*] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tvende Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskjellige Udlændinge.
- 2) Udkast til Lov om nogle Forandringer i Lovene af 29de December 1857 og 4de Januar 1861 angaaende Fiskeriet i Limfjorden.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forestaaende Session.

Finantsministeren [*Fonnesbech*] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udskrivningen for Aaret 1866 af Magasin-korn, Hø og Halm i de i Kongeriget indlemmede Dele af Hertugdømmet Slesvigs Fastland.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der for Aaret 1866 anordnes en Udskrivning af Ma-

gasinkorn, Hø og Halm i de i Kongeriget indlemmede forhen til Haderslev Amt hørende Distrikter med det sædvanlige Quantum af hver Plov, saaledes at saavel Rugen og Havren som Høet og Halmet ikke behøver at opbevares og eventuelt at leveres in natura, men derimod bliver at betale med følgende Priser: 1 Td. Rug: 6 Rdl. 37 Sk., 1 Td. Havre: 4 Rdl. 48 Sk., 100 $\mathcal{R}$ Hø: 1 Rdl. 80 Sk. og 100 $\mathcal{R}$ Halm: 1 Rdl. 2 Sk., som inden dette Aars Udgang under Executionstvang blive at erlægge til vedkommende Oppebørselsautoritet, og at den herom tagne allerhøieste Bestemmelse communiceres vedkommende Oppebørselsbetjent samt Amtmændene over Veile og Ribe Amter til videre Bekjendtgjørelse i de paagjældende Distrikter.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 5te Dragon-Regiment den 19de f.M. afsagt Krigsretsdom, hvorved Rekrut Jens Andersen er tilfundet at hensættes til 3 Aars Forbedringshusarbeide.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa Krigsretsdommen tegnes følgende allerhøieste Resolution: »Krigsrettens Dom vorder herved stadfæstet«, samt at Krigsministeriet bemyndiges til at foranledige, at der, efterat Domfældte har udholdt den halve Straffetid, sker Indstilling om hans Benaadning, saafremt hans Forhold i Straffeanstalten imidlertid har været godt.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 26. oktober 1866.

Aar 1866, Fredagen den 26de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Ratification af den under 1/13 dennes til Fastsættelse af Ægteskabscontracten mellem Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Dagmar og Hans Keiserlige Høihed Storfyrst-Thronfølger Alexander af Rusland i St. Petersborg afsluttede Tractat med tilhørende Separatartikel.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at ratificere bemeldte Tractat med tilhørende særskilte

Artikel og at forsyne de af Udenrigsministeren i saa Henseende allerunderdanigst forelagte tvende Ratifications-Instrumenter med sin allerhøieste Underskrift.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Sammenkaldelse til den 12te November.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Rigsdagen sammenkaldes til en ordentlig Samling Mandagen den 12te November d.A., og forsynede Allerhøistsamme derhos det af Conseilspræsidenten i saa Henseende allerunderdanigst forelagte Aabne Brev med sin allerhøieste Underskrift.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Valgene til Rigsdagen.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte derefter, at det under de Forhandlinger, som med Hans Majestæts allerhøieste Billigelse have været førte i Anledning af det paa Pantserskibet Danmark skete Bud, har vist sit, at medens Vedkommende iøvrigt er gaaet ind paa de af Regjeringen tidligere stillede Vilkaar og navnlig endog paa en noget høiere Kjøbesum, idet denne nu er sat til 240.000 £ strax at betale contant, vil det ikke vel være gjørligt at fastholde den Betingelse, at Skibet skal fra dansk Side først føres til en engelsk Havn og sælges der. Spørgsmaalet er altsaa, hvorvidt man skal gaa ind paa at frafalde denne Betingelse, saaledes at Skibet sælges her i Landet selv til den Paagjældende, der er engelsk Undersaat, og at det gaar herfra under engelsk Flag, samt at han, under Notarialattestation af den herværende engelske Gesandt med Hensyn til hans Paalidelighed, skriftlig forpligter sig til, at Skibet ikke skal i Løbet af de første 4 Maaneder komme til at tjene imod nogen venskabelig Magt. I et saadant Vidnesbyrd af den engelske Gesandt, som Vedkommende har erklæret sig villig til at forskaffe, vilde der efter Udenrigsministerens Formening ligge en Garanti, som havde sin Betydning med Hensyn til senere opstaaende Vanskeligheder, men om Gesandten skulde være tilbøielig til at give en slig Erklæring, vidste Udenrigsministeren endnu ikke. Imidlertid kan det jo ikke nægtes, at der, selv om Gesandten udsteder Erklæringen, kan siden med Hensyn til

Skibets Benyttelse opstaa Complicationer og Ubehageligheder for den danske Regjering, thi man kan naturligvis ikke være sikker paa, at den engelske Regjering skulde ville fuldkommen tage Ansvaret paa sig. Der bliver saaledes aabenbart en Mangel i Afhændelsesmaaden, naar Skibets Salg sker heri Landet; men paa den anden Side vil man aldrig kunne faa Skibet solgt, uden at man løber nogen Risiko, og en Afhændelse i dette Øieblik paa saa favorable Vilkaar, som der bydes, vilde være en stor Gevinst baade derved, at de $\frac{3}{4}$ af Salgssummen, som Repræsentationen har bevilget stillede til Marinens Raadighed, ville kunne anvendes paa en for Marinen hensigtsmæssigere Maade, og med Hensyn til at den overskydende $\frac{1}{4}$ forhaabentlig vil kunne faa en høist ønskelig Anvendelse til en Del af den store Beskatning, som Arméens Forsyning med nye Vaaben vil medføre. Udenrigsministeren kunde derfor ikke andet end stemme for, at Skibet nu sælges, uden at man fastholder den tidligere opstillede Betingelse med Hensyn til Afhændelsesmaaden, men idet man forresten søger iøvrigt saameget som muligt at fjerne eventuelle Vanskeligheder, som kunne opstaa af Salget.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme meget vel indser, at det i finantsiel Henseende er ønskeligt, at Salget af det omhandlede Skib kommer istand, men paa den anden Side maa man vel vogte sig for, at man ikke udsætter sig for bagefter at blive indviklet i vanskelige Complicationer, som Regjeringen kommer til at bære Ansvaret for, og navnlig maa man være meget forsigtig, for at ikke vore Handelsskibe og vor hele Handelsstand skulle udsættes for Fare. Hans Majestæt tror derfor, at man i denne prekære Sag, hvori han forresten ganske skal følge Ministeriets Anskuelse, ikke kan handle forsigtigt nok.

Marineministeren [Dockum] skulde, hvad den pekuniære Del af Sagen angik, bemærke, at det med Hensyn til den reelle Pris, som Skibet nu har, kan med Sikkerhed siges, at den Sum, som bydes for det, maa anses som en fordelagtig Salgspris. For at gjøre Skibet effectivt for Marinen vilde det være nødvendigt at anvende et Par hundrede tusinde Rigsdaler paa det, medens han derimod antager, at man for de $\frac{3}{4}$ af Salgssummen, som Marinen faar til Disposition, vil være istand til at erholde et Skib, som er bedre skikket til vore Farvande og mere brugeligt for vore Forhold i det Hele. Han kan saaledes forsaavidt ikke andet end ønske Skibet solgt og vilde kun

i Henseende til Betingelserne for Salget finde det rettest, at det blev udtrykkeligt udtalt, at Skibet bliver afleveret i samme Stand, som det i sin Tid er modtaget fra England. Idet han altsaa stemmer for, at Skibet sælges, skulde han med Hensyn til den Fare, der kan være for, at den af Udenrigsministeren nu foreslaaede Afhændelsesmaade kan føre til Vanskeligheder, bemærke, at der, under hvilke Forhold man end sælger Skibet, altid vil være nogen Risiko, da Skibet ubestrideligen er et Krigsskib, og det er aabenbart, at kun under særegne Forhold nogen kan tænkes at ville købe det, og han skulde dernæst med Hensyn til Garantien for, at i nærværende Tilfælde Skibet virkelig ikke inden 4 Maaneder vil komme til at tjene mod nogen venskabelig Magt, fremhæve, at Afstanden fra de Farvande, hvor Skibet snarest kunde antages at ville blive benyttet (de peruanske og chilenske) er saa stor, at det ikke før om 3 Maaneder vil kunne anvendes der. Hvad den yderligere Garanti angik, der skulde ligge i en saadan Udtalelse fra den herværende engelske Gesandts Side, som af Udenrigsministeren nævnt, da vilde det jo ganske komme an paa Beskaffenheden af denne Udtalelse, hvorvidt den maatte kunne anses for paa nogen Maade bindende for den engelske Regjering.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at han ubetinget tilraader, at man nu søger at blive af med det omhandlede Skib, naar det kan ske paa en for os nogenlunde betryggende Maade, idet han er fuldkommen overbevist om, at man aldrig vil faa det solgt uden at løbe nogen Risiko, og at Salget ikke vil nogensinde kunne ske under heldigere Forhold end de nuværende. Idet han saaledes stemmer for Skibets Salg, vilde han imidlertid langt foretrække, at det sælges for en lavere Kjøbesum, men med større og fuldstændigere Betyggelse, fremfor at modtage en højere Kjøbesum med mindre Garanti.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det ikke forekommer ham, at den Garanti, som den vedkommende engelske Undersaat har tilbudt, for at Skibet ikke inden 4 Maaneder skal blive brugt mod en venskabelig Magt, kan have nogen virkelig Betygning og betrygge os mod noget Ansvar. Han tror derfor, at man ganske maa se bort fra det Løfte, der i saa Henseende er gjort, men han mener paa den anden Side ogsaa, at vi i nærværende Tilfælde opfyldte alt, hvad der paaligger os som neutral Magt, idet vi ikke tillade, at Skibet forlader en dansk Havn forsynet med noget af det, som egentlig gjør det til Krigsskib; dette er, tror han, efter hvad der nu er den almindelige

Anskuelse om den Slags Forhold, alt hvad der paaligger en neutral Magt. Han antager derfor heller ikke, at der kan være stor Fare for vor Skibsfart, hvis Skibets Salg skulde senere føre til Vanskeligheder, og han tror ikke, at der kan være synderlig Grund til at frygte for, at det skulde i den Henseende komme til nogen alvorlig Forholdsregel.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] maatte ogsaa, efter alt hvad der foreligger om det oftnævnte Skib, udtale sig for, at man benytter nærværende Leilighed til at realisere det, uagtet der vistnok kan være Betæneligheder ved Salget. Men naar han saaledes desuagtet stemmer for, at Skibet nu sælges, saa gjør han det af væsentligt Hensyn til, at de Stater, imod hvem Skibet kan formodes at blive brugt af den Magt, i hvis Hænder det antages at være bestemt til at gaa over, ligge saa fjernt og ere saa smaa, at vi med Hensyn til de Conflicter, som kunne komme ud af Salget, ikke i Øieblikket udsætte os for nogen overhængende Fare. Dette Hensyn til hine Staters store Afstand og til den forholdsvis ringe Betydning, som en Conflict med dem vilde have, maa efter hans Mening være det overveiende for at benytte den Leilighed, der nu tilbyder sig til at komme af med Skibet, idet han forresten, hvad Betingelserne for Salget angaar, maa være enig med Marineministeren i, at det i disse udtrykkeligt bør siges, at Skibet afleveres i den Stand, hvori det er kommet herhen fra England. Den Garanti, som skal stilles ved et saadant Dokuments Udstedelse af den engelske Gesandt, som Udenrigsministeren har nævnt, forekommer ham at have i Virkeligheden saare liden Betydning, og han tror, at der vilde ligge en langt større Betydning i, at Kjøberen, hvis han ikke holdt sin Forpligtelse, skulde fortabe en klækkelig Pengesum.

Finantsministeren [Fonnesbech] fremhævede, at efter hvad der med Hensyn til det omhandlede Skibs Beskaffenhed er konstateret af samtlige til de forskjellige Tider fungerende Marineministre, er der ikke, hvad vor Forsvarsstyrke angaar, Grund til at vise det Tilbud, der nu gjøres om at faa Skibet solgt, fra os. I finantsiel Henseende dernæst er det, naar man ikke ved Salget udsætter Landet for alvorlige Conflicter, i høi Grad tilraadeligt, at det sker. Han skulde med Hensyn dertil stærkt urgere, hvad allerede af Udenrigsministeren var blevet berørt, at det Overskud, som af Salgssummen bliver tilbage, efterat Marinen har faaet de $3/4$ af denne til Skibets Rempla-

cering med et andet til vore Forhold mere passende, vil være et særdeles velkomment Bidrag til at afholde de store Udgifter, som ville gjøres nødvendige til nye Vaaben for Arméen, og hvis Bevilgelse af Repræsentationen vil lettes, naar man dertil kan byde hint Overskud. Han skulde altsaa for sit Vedkommende ønske, at man griber Leiligheden til at komme af med Skibet, idet han antager, at Farerne ved Salget, og den vigtigste Fare, der kan følge, vil være for Handel og Skibsfart, vel ikke ganske ere at undgaa, men paa den anden Side heller ikke tror, at nogen vil kjøbe Skibet, naar vi kun ville sælge det uden at løbe nogensomhelst Fare. Han forudsætter ogsaa som givet, at Skibet skal gaa herfra med engelske Skibspapirer, der da ville blive at udstede af den engelske Consul, men naar nu den engelske Gesandt ved at skulle udstede en saadan Erklæring, som af Udenrigsministeren ommeldt, direkte bliver vidende om Skibets Salg og indirekte paatager sig et vist Ansvar, saa forekommer det og Finantsministeren, at den engelske Regjering siden, hvis der skulde opstaa Conflicter, vil have vanskeligere ved at unddrage sig fra Ansvar, og at ialtfald vort Ansvar paa den Maade i væsentlig Grad forringes.

Justitsministeren [Leuning] bemærkede, at det ogsaa forekommer ham, at en saadan Udtalelse af den engelske Gesandt, som af Udenrigsministeren nævnt, vil kunne faa en vis Betydning, men han tror, at man ikke maa vente for meget deraf, og at den Betydning, Udtalelsen egentlig maatte have for os, skulde være, at det med Hensyn til den danske Regjerings Afhændelse af Skibet gjøres sandsynligt for de udenforstaaende Magter, at Vedkommende virkelig er fremtraadt som Kjøber i eget Navn og ikke som Agent. Det er hans Mening, at der vist kan være Betænkelighed ved det omhandlede Skridt, men at dog overveiende Grunde tale for at gaa ind paa Salget, naar man i den engelske Gesandts Vidnesbyrd kan sikre sig Udseendet af, at Kjøberen virkelig er en selvstændig Privatmand, der træder op paa egen Regning som Speculant.

Krigsministeren [Raasløff] skulde til, hvad han allerede forhen havde yttret, endnu føie, at naar man overhovedet vil skaffe sig nogen tilsyneladende yderligere Garanti med Hensyn til Skibets Afhændelsesmaade, som han iøvrigt, saaledes som den er foreslaet af Udenrigsministeren, betragter som correct, saa tror han, at man hellere end i Kjøberens Erklæring om, at Skibet ikke i de første 4 Maaneder skal blive brugt mod en venskabelig Magt, skulde søge en saa-

dan additional Garanti i et afæsket Løfte fra hans Side om, at Skibet skal føres til en engelsk Havn. Naar man istedetfor hin Erklæring tager det Løfte af Kjøberen, faar den hele Fremgangsmaade en mere correct Charakter, og der ligger ikke fra vor Side forud nogen Indrømmelse af, at man har tænkt sig, at Skibet vilde blive brugt mod en venskabelig Magt; vil saa Kjøberen siden bryde sit Ord, bliver det hans Sag.

Marineministeren [Dockum] mente ogsaa, at den hele Garanti med Hensyn til, at Skibet i 4 Maaneder ikke skulde bruges mod en venskabelig Magt, kan uden Fare falde bort, og at det vil stille sig smukkere, at man slet ikke tænker paa den Eventualitet.

Indenrigsministeren [Estrup] fandt ligeledes, at det vilde se smukkere ud for os, naar den af Krigsministeren nævnte Fremgangsmaade følges, og vil Kjøberen ikke gaa ind paa at give et saadant Løfte, skal man slet ingen Erklæring tage af ham. Men Indenrigsministeren troede derhos tillige, at man skulde søge igjennem en af Kjøberen deponeret Garantium at faa større Sikkerhed for, at han, naar han forpligter sig til at føre Skibet til en engelsk Havn, ogsaa virkelig vil opfylde denne Forpligtelse, idet, naar han ikke gjorde det, den deponerede Sum skulde være fortabt. Man kunde saaledes f. Ex. lade af den tilbudte Kjøbesum 10.000 £ staa som deponeret Garantium; holdt da Kjøberen ikke sin Forpligtelse, fik man de 10.000 £, og man tabte paa den Maade ikke noget i Kjøbesummen; opfyldte han derimod Forpligtelsen, saa blev vel Kjøbesummen de 10.000 £ ringere, end den ellers vilde have været, men man opnaaede da ogsaa en større Betyggelse med Hensyn til Skibets Salg, og den troede han var langt at foretrække.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] troede dog, at der i Deponeringen af de 10.000 £ ville være liden Betyggelse for, at Kjøberen vilde føre Skibet til en engelsk Havn, og at Sandsynligheden for, at dette skete, ikke var stor.

Finansministeren [Fonnesbech] mente, at det, hvilken Fremgangsmaade man end vil følge, er rigtigst i ethvert Fald at lade være at betinge, at Skibet ikke i 4 Maaneder skal blive brugt mod en venskabelig Magt, da en saadan Betingelse maa forudsætte Bevidstheden hos os om en slig Anvendelse af Skibet.

Krigsministeren [Raasløff] troede ikke, at det vil stille os bedre at sætte en saadan Garantium, som Indenrigsministeren har ment.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at han tror, at der er saa store Fordele forbundne med Salget af det omhandlede Skib, at Regjeringen bør tage Ansvaret paa sig og sælge det.

Efterat saaledes samtlige Statsraadets Medlemmer havde udtalt sig for, at Skibet sælges, uden at man fastholder den hidtil opstillede Betingelse med Hensyn til Afhændelsesmaaden, behagede *Hans Majestæt Kongen* hertil at give sit allerhøieste Samtykke, idet Allerhøistsamme derhos forudsatte, at der iøvrigt ved Afslutningen af Contracten om Skibets Salg vil blive søgt saavidt muligt at forebygge eventuelle Complicationer.

Justitsministeren [Leuning] refererede en allerunderdanigst Forestilling om fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet imellem Intendant ved 3die Dragonregiment, Krigsassessor Aschenfeldt og Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem Intendant ved 3die Dragon-Regiment, Krigsassessor Hans Cuno Frederik Adalbart Aschenfeldt og Alvine Margrethe Sophie Aschenfeldt, født Cirsovius, maa være aldeles ophævet paa de af dem under den verdslige Mægling vedtagne Vilkaar, samt at det maa tillades førstnævnte at indgaa nyt Ægteskab.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Leuning] tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tre Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov for Færøerne om Udpantning m. v.
- 2) Udkast til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Forvaltningen af Umyndiges Midler og om Overformyndervæsenets Ordning udenfor Kjøbenhavn.
- 3) Udkast til Lov om Meddelelse af Agtelsesopreisning.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve alle disse tre Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Adgangen til at drive Næring som Panteaaner.
- 2) Udkast til Lov om Bestyrelsen af Veivæsenet og Udredelsen af Bekostningerne samt Udførelsen af Arbeidet ved offentlige Veies Anlæg, Istandsættelse og Vedligeholdelse.
- 3) Udkast til Lov angaaende Foranstaltninger i Anledning af Hovedlandeveienes Henlæggelse under Amtsraadenes Bestyrelse.

4) Udkast til Lov angaaende Ophævelse af Skovtvangen og Skyld-sætning af de ved den nye Matrikuling forbigaaede Skove.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 29. oktober 1866.

Aar 1866, Mandagen den 29de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, Indenrigsministeren og Krigsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori til at udnævnes til kongevalgte Medlemmer af Rigsdagens Landsting bringes i Forslag: Geheimeetatsraad Andræ, Hofjægermester Friis til Lyngbygaard, Høiesteretsassessor W. Ussing, Høiesteretsadvokat Liebe og Statsrevisor Fischer.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst dette Forslag, saaledes at, forinden den allerhøieste Udnævnelse af de fem paagjældende Mænd sker, man først forvisser sig om, at de ere villige til at modtage Valget.

Protokollerne for Statsraadsmøderne den 20de September samt 5te, 19de og 26de October bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 8. november 1866.

Aar 1866, Torsdagen den 8de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Justitsministeren vare fraværende.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Arméens Forsyning med Haandskydevaaben og dertil hørende Ammunition.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende trede Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Styrelsen af Kjøbstædernes kommunale Anliggender.
- 2) Udkast til Lov om Styrelsen af Sognecommunernes og Amternes kommunale Anliggender.
- 3) Udkast til Lov om Udgifterne ved hjemsendte Fattiges med Fleres Transport.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse tre Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende trede Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Afgifter af frivillige Auktioner over Handelsvarer.
- 2) Forslag til Lov angaaende Salget af den under Frederiksgave Gods i Odense Amt beliggende Ø, Thorø kaldet.
- 3) Forslag til Finantslov for Finantsaaret 1867–68.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Ansættelse af Lærere ved de offentlige Skoler i Kjøbstæderne og paa Landet samt om disses Lønning.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe

Møde i statsrådet lørdag d. 10. november 1866.

Aar 1866, Løverdagen den 10de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Justitsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Medgift og Brudeudstyr til Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Maria Sophie Frederikke Dagmar.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] forelagde dernæst allerunderdanigst og oplæste et af det samlede Ministerium vedtaget Udkast til Throntalen ved Rigsdagens forestaaende Aabning, hvilken Hans Majestæt har bestemt at foretage i allerhøieste egen Person. *Conseilspræsidenten* indstillede dette Udkast til allerhøieste Approbation, idet han dog allerunderdanigst foreslog den Ændring i Udkastet, at der i den Passus, hvor det hedder: »men Tractatens Ord og de europæiske Forholds Udvikling ere Os en Borgen for, at ogsaa Vi skulle naa de for Vor Stat betryggende og for Vort Folk naturlige Grændser«, sættes istedetfor »de europæiske Forholds Udvikling«: »den nationale Retning, hvori de europæiske Forhold have udviklet sig«. Hint Udtryk »de europæiske Forholds Udvikling« er nemlig, bemærkede *Conseilspræsidenten*, saa ampelt, at det ogsaa kan omfatte, hvad der kan være til Skade for og bruges imod os, hvorved han har for Øie den Retning i de europæiske Forholds Udvikling, som gjør sig gjældende derhen, at de smaa Stater opluges af de større. Han tror derfor, at det vil være en bestemt Vinding, som ved hans Ændringsforslag opnaas, at man undgaar det oprindelige vage og elastiske Udtryk.

Indenrigsministeren [Estrup] maatte foretrække, at man, hvad den omhandlede Passus i Throntalen angaar, holder sig til den oprindelige Redaction, der er bleven til som et Compromis mellem meget divergerende Anskuelser. Det forekommer ham, at der i den af *Conseilspræsidenten* senest foreslaaede Redaction ligger en nærmere og fyldigere Udtalelse af Nationalitetsprincippet som Støtte for vore Forventninger, og at den saaledes gaar noget udover og videre end hint Compromis. Netop fordi det oprindelige Udtryk »Forholdenes Udvikling« er mere svævende og leder Tanken mangesteds hen, ogsaa i andre Retninger end just de af *Conseilspræsidenten* specielt fremhævede, foretrækker *Indenrigsministeren* i Throntalen dette Udtryk fremfor det senest foreslaaede klarere Udtryk, og han ønsker derfor for sit vedkommende, at man bliver staaende ved den af Mi-

nisteriet engang vedtagne Redaction, uden at han imidlertid dog gjør noget Hovedpunkt af, at denne ikke forandres overensstemmende med Conseilspræsidentens Ændring.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte udtale som sin bestemte Overbevisning, at den af ham foreslaaede Ændring kun kan betragtes som en Begrænsning af det tidligere brugte vage Udtryk i den Forstand, at det gjøres umuligt at anvende dette imod os. En saadan Begrænsning, og kun den, er det han har villet naa ved at bringe sin Ændring frem, og han har ikke derved villet vinde noget for en stærkere Pointering af Nationalitetsprincippet som Støtte for vore Forventninger, med Hensyn til hvilket Punkt jo selve det foreliggende Udkast til Throntalen indeholder i det følgende en meget fyldigere Udtalelse.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, idet han sluttede sig til Indenrigsministeren, at han ikke kan tilraade, at den oprindelige Redaction af den omhandlede Passus forandres. Han er, ligesom Indenrigsministeren, gaaet ind paa et Compromis, hvorefter Redactionen er bleven, som den nu foreligger i Udkastet til Throntalen, men han maa fraraade at gaa videre og antage den af Conseilspræsidenten foreslaaede Ændring, der inderholder en Charakterisering af de europæiske Begivenheder i ensidig Retning.

Efterat *Marineministeren* [Dockum], *Finantsministeren* [Fonnesbech] og *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] havde sluttet sig til Conseilspræsidenten og tilraadet den af ham foreslaaede Ændring, hvorved der vandtes i Tydelighed, uden at der paa den anden Side var nogen afgjørende Betragtning imod at gaa ind paa Ændringen, og efterat *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] havde yderligere udtalt sig i samme Retning som tidligere, yttrede *Indenrigsministeren* [Estrup], at det, da Conseilspræsidenten ved sin Ændring kun ønskede at fjerne det svævende i det oprindelige Udtryk, og da Modstanden fra Indenrigsministerens og Krigsministerens Side mod Ændringen kun reiser sig mod Ordet »nationales«, saa maatte det vel være muligt at finde en tredie Redaction, som kunde fyldestgjøre i begge Retninger.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allernaadigst at udtale, at Allerhøistsamme vistnok foretrækker at bibeholde de oprindelige Udtryk i Udkastet til Throntalen, saaledes som dette foreligger, fremfor den af Conseilspræsidenten foreslaaede Ændring, og at Aller-

høistsamme navnlig ogsaa tror, at det vil være forsigtigst og klogest at blive staaende ved hine Udtryk. Da der imidlertid er Majoritet blandt Statsraadets Medlemmer for at gaa ind paa Conseilspræsidentens Ændring, skulde Hans Majestæt ikke modsætte sig, at denne tages tilfølg, og Allerhøistsamme approberede saaledes nu allerhøist det foreliggende Udkast til Throntalen med den af Conseilspræsidenten idag foreslaaede Ændring, idet Allerhøistsamme dog tilføiede, at det skulde være ham kjært, om der maatte kunne findes en modificeret Redaction i Overensstemmelse med Indenrigsministerens seneste Yttringer.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov angaaende Skibes Maaling.
- 2) Udkast til Lov angaaende danske Skibes Registrering.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 26. november 1866.

Aar 1866, Mandagen den 26de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Justitsministeren vare fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Nedsættelse i de Kongelige Consuler og Vice-Consuler ved Forordningen 4de August 1824 § 19, nærmere bestemt ved Plakat 19de Februar 1845, tillagte Gebyrer af danske Skibe.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Udsættelse af Revisionen af 2 Lønningslove.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Paa Justitsministerens Vegne refererede dernæst *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Forholdsregler mod løsgaaende Hunde i Kjøbstæderne og paa Landet.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling, hvorved følgende 6 Lovudkast forelægges:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Rudkjøbing og Herredsfoged i Nørre- og Sønder Herreder paa Langeland forenede Embede som Byskriver i Rudkjøbing og Herredsskriver i Nørre- og Sønder Herreder paa Langeland.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Holmans, Elbo og en Del af Brusk Herred.
- 3) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Storehedinge samt Herredsfoged og Skriver i Stevns og Faxe Herreder.
- 4) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Sæby og Herredsfoged og Skriver i Dronninglund Herred.
- 5) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Birkedommer og Skriver paa Samsø.
- 6) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged, Raadmand samt By- og Raadstueskriver i Randers.

Overensstemmende med Indstillingen bleve samtlige disse 6 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Paa Justitsministerens Vegne refererede derefter *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa eftergives Tugthusfange Jørgen Christian Hansen nogle faa Dage af den ham idømte Straffetid, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Horsens Tugthus hensiddende Fange Jørgen Christian Hansen, der ved Horsens Kjøbstads Extrarets Dom af 4de December 1858, for 4de Gang begaaet Tyveri, blev ifunden 8 Aars Tugthusarbeide, og hvis Straffetid udløber den 9de næste Maaned, maa løslades saa tidligt, at han kan

afgaa med et herfra den 3die s.M. til Amerika afseilende Dampskib.

Krigsministeren [Raasløff] maatte, ikke just for det foreliggende specielle Tilfældes, men for Princippets Skyld, benytte denne Leilighed til at henlede Opmærksomheden paa Vigtigheden af, at man ikke, saaledes som hidtil i mange Tilfælde sket, sender til Amerika dømte Forbrydere, som ere benaadede under den Betingelse, at de skulle udvandre dertil. Han er overbevist om, at det ene Land ikke er berettiget til saaledes at sende benaadede Forbrydere til et andet Land; der er ogsaa fra de forenede nordamerikanske Staters Side ved tidligere Leiligheder meget bestemt protesteret imod hin Fremgangsmaade, og det er hans Overbevisning, at man ved at vedblive med denne let bringer sig i et meget farligt Forhold til de forenede Stater. Han tror derfor, at man ikke skal udsætte sig for Protester fra deres Side i saa Henseende, og han vilde derfor ogsaa finde det rettest, at i det foreliggende Tilfælde Benaadningen ikke knyttes til, at den paagjældende skal afgaa til Amerika.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allernaadigst at bifalde Justitsministeriets foreliggende Indstilling, saaledes at den paagjældende løslades den 1ste December, og at Slutningen af Indstillingen ikke optages i den allerhøieste Resolution.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peder Jensen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Peder Jensen den ham ved Høiesterets Dom af 30te f.M. i Medfør af Straffelovens § 306 efter sammes § 190 idømte Livsstraf, mod at han hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Sluttelig refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Jens Jeppesen Terp.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Jens Jeppesen Terp den ham ved Høiesterets Dom af 31te f.M. i Medfør af Straffelovens § 190, for overlagt Drab, idømte Livsstraf, mod at han hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en Arrestanterne Albert Jacob og Edward Smalls idømte Straf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanterne Albert Jacob og Edward Smalls af St. Thomas ved Høiesterets Dom af 2den f.M., for Indbrudstyveri og Forsøg paa saadant, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar for hver nedsættes til Forbedringshusarbeide i 3 Aar.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 7. december 1866.

Aar 1866, Fredagen den 7de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Justitsministeren vare fraværende.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Beretning og Betænkning angaaende en af Sognepræst for Vesterborg og Birket Menigheder paa Lolland Dr. philos. L. N. Boisen indgiven Ansøgning om Benaadning for Tugthusfange Birthe eller Bertha Pedersdatter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Straffange Birthe eller Bertha Pedersdatter, der ifølge allerhøieste Reskript af 11te Februar 1863 for Fostermord er indsat til Tugthusarbeide paa Livstid, maa løslades af Straffeanstalten den 11te Marts næstkomende.

Hans Majestæt Kongen yltrede, at Allerhøistsamme dog kunde ønske, at den paagjældende strax løslades, da hun fra alle Sider er saa vel anbefalet.

Efterat imidlertid *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] havde navnlig fremhævet, at det for Exemples Skyld vilde være meget betænkeligt, ved hendes Benaadning at gaa ned selv under det lave Straf-Minimum, som den nye Straffelov fastsætter for den dog betydelige Forbrydelse, som hun efter et længe næret Forsæt har udført, og at han derfor ikke kunde tilraade, at hun løslades tidligere end 1ste Marts næste Aar, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde den foreliggende Indstilling.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 29de October samt 8de, 10de og 26de November bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 18. december 1866.

Aar 1866, Tirsdagen den 18de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Det tilførtes Protokollen, at under 10de d.M. Justitsminister Leuning allernaadigst er indtil 1ste Marts næste Aar bleven fritaget for Varetagelsen af Forretningerne ved det ham betroede Ministerium, og at for dette Tidsrum Bestyrelsen af Justitsministeriet er allernaadigst overdraget til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Medgift og Brudeudstyr til Hendes Kongelige Højhed Prindsesse Maria Sophie Frederikke Dagmar.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Dagleier Lars Rasmussen af Odense Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der meddeles Dagleier Lars Rasmussen af Odense Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin Hustru Frederikke Amalie Margrethe Elisabeth Schultz, saaledes at Fællesboet, hvis et saadant forefindes, i Mangel af mindelig Forening deles af Skifteretten, og iøvrigt paa de Vilkaar, Amtet nærmere maatte bestemme.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Peter Vilhelm Kays Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Vridsløse-

lille Forbedringshus hensiddende Fange Peter Vilhelm Kay, der ved Høiesterets Dom af 31te Juli f.A., for Tyveri, i Henhold til Forordningen af 11te April 1840 § 15 er anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 2 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov angaaende Forandring i Forordning angaaende Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 1ste November 1805 § 26.
- 2) Udkast til Lov angaaende en ny Skyldsætning af Jorderne paa Færøerne.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 2 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Skyldsætning af Jordeiendomme i de i Henhold til Fredstraktaten af 30te October 1864 i Kongeriget indlemmede forhen slesvigske Distrikter samt om de i Forbindelse dermed staaende Skatteforhold m. m.
- 2) Udkast til Lov om en Indkomstskat.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 4. januar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 4de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffanger, hvori indstilles:

- I. At følgende i de nedennævnte Straffeanstalter hensiddende Fanger maa løslades den 1ste Januar næstkommende og eftergives den da tilbagestaaende Del af de dem idømte Straffe, nemlig: Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten paa Vridsløselille

Mark: 1) Johan Christian Henriksen, 2) Valdemar Emil Florin Buch, 3) Johan Emil Møller, 4) Clemmen Pedersen, 5) Johannes Jensen eller Munk, 6) Jens Johansen, 7) Anders Lausen, 8) Jens Christian Andersen og 9) Jens Peder Pedersen.

Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn: 1) Jens Johansen eller Johnsen, 2) Sophie Frederikke Josephine Hauch, 3) Maren Pedersdatter Bull, 4) Ellen Kirstine Thostrup, og 5) Johanne Larsen.

Tugthusfangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn: 1) Ib Hansen, 2) Johan Qvasinitsky, 3) Marie Kirstine Nielsen og 4) Maren Thomasdatter.

Tugthusfangerne i Straffeanstalten i Horsens: 1) Jens Christian Gregersen, 2) Mogens Carl Gudmundsen, 3) Niels Andreas Halberg, 4) Carl Christoffersen og 5) Zacharias Storm Andersen.

II. At følgende i nedennævnte Straffeanstalter hensiddende Fanger maa løslades den 1ste Marts næstkommende og eftergives den da tilbagestaaende Del af de dem idømte Straffe, nemlig:

Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten paa Vridsløselille Mark: 1) Mogens Rasmussen, 2) Peder Jensen Christensen, 3) Fernando Alexander Hazack, 4) Lars Pedersen, 5) Niels Nielsen, 6) Anders Henriksen, 7) Ole Peder Nielsen, 8) Christian Emil Valdemar Christensen og 9) Niels Martinus Jesper Jespersen Søndergaard.

Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn: 1) Peder Olsen, 2) Anders Pedersen, 3) Hans Hansen, 4) Niels Henriksen, 5) Ole Sørensen, 6) Valdemar Christian Hansen, 7) Peder Hansen eller Johansen og 8) Christiane Nielsdatter.

Tugthusfangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn: 1) Peder Olsen, 2) Jørgen Jensen Svane eller Hansen, 3) Hans Nielsen og 4) Jens Larsen.

Tugthusfangerne i Straffeanstalten i Horsens: 1) Jakob Jakobsen, 2) Frederik Vilhelm Schulian og 3) Clemmen Jensen.

Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten i Viborg: 1) Niels Jacobsen, 2) Niels Pedersen, 3) Peder Pallesen, 4) Jens Peder Andersen, 5) Jens Pedersen eller Danielsen og 6) Ola Jönsson.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede, saaledes at de under Indstillingspunkt I nævnte Fanger blive at løslade snarest muligt.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Beretning og Betænkning over en Ansøgning fra Bolsmand Hans Sørensen af Ordrup i Holbæk Amt, Gaardmændene Hans Hansen og Anders Hansen af Havbyrd ved Ringsted, Fragtmand Johan Hansen af Ringsted Mark, Forpagter Holm paa Karup og Landmaaler Nielsen af Benløse ved Ringsted om Benaadning for Forbedringshusfange Jens Rasmussen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at den i Christianshavns Straffeanstalt henhørende Forbedringshusfange Jens Rasmussen, der ved Høiesterets Dom af 30te Juni 1865, for natligt Indbrudstyveri i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 12 2det Led er anset med Straf af Forbedringshusarbejde i 6 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Lunde og Skam Herreder samt Birkedommer og Skriver i Grevskabet Roepstorff Birk.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Anordning af et kommunalt Tilsyn med de civile Arresthuse, hvori indstilles:

- 1) At der anordnes et kommunalt Tilsyn til at føre Control med de civile Arresthuses Tilstand og navnlig med, at Arrestreglementets Forskrifter overholdes.
- 2) At dette Tilsyn paa de Steder, hvor der er indrettet særegne Arresthusbestyrelser, føres af de kommunale Medlemmer af disse, men andetsteds overdrages til trende Mænd, der for Kjøbenhavns Vedkommende udnævnes af Communalbestyrelsen enten i eller udenfor sammes Midte, udenfor Kjøbenhavn derimod henholdsvis af vedkommende Communalbestyrelse eller Amtsraad, forsaavidt Arresthuset alene er bestemt for en Kjøbstad eller en Landjurisdiction, medens hver af de nævnte Autoriteter udnævner een Tilsynsmand, forsaavidt Arresthuset er fælleds for Kjøbstad og Land.
- 3) At det gjøres til Pligt for Tilsynsmændene ikke at spørge nogen Arrestant om Grunden til hans Fængsling eller om noget, der

staar i Forbindelse med den mod ham reiste Beskyldning, samt at sætte vedkommende Politimester i Kundskab om, naar de agte at besøge Arresten, saa at han kan komme tilstede, om han der-til finder Anledning.

- 4) At de Bemærkninger, hvortil de Tilsynshavende maatte finde Anledning, skulle tilstilles Amtmanden og i Kjøbenhavn Politidirecteuren, hvilke Øvrigheder derefter ville have at meddele Tilsynsmændene Underretning om, hvorvidt der i denne Anledning er truffet nogen og da hvilken Foranstaltning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at den hele i Forslag bragte Foranstaltning ikke tiltaler Allerhøistsamme, og at han ikke tror, at det vil være heldigt at give de communale Autoriteter Ret til at føre Tilsyn med Arrestanternes Behandling i Arresthusene. Det vilde, naar først en saadan Indrømmelse gjordes, ikke blive derved, men siden føre videre, og det vilde desuden ogsaa strax fra Begyndelsen være umuligt at kunne forhindre, at de communale Tilsynsmænd spurgte Arrestanterne om andet, end hvad der ikke stod i Forbindelse med den mod dem reiste Beskyldning og Grunden til deres Fængsling; et Paalæg i saa Henseende, saaledes som af Justitsministeriet indstillet, vilde aldrig kunne overholdes, og dets Tilsidesættelse kunde ikke andet end let blive skadelig. Men Hans Majestæt kunde heller ikke paa nogen Maade anse det nødvendigt at etablere et saadant communalt Tilsyn med Arresthusene og Arrestanternes Behandling, som foreslaaet i den refererede Forestilling, thi det er jo allerede nu gjort Amtmændene til Pligt at føre den fornødne Control i disse Henseender, og det er Justitsministeriets Sag at paase, at de virkelige opfylde denne Pligt og gjøre dem ansvarlige herfor.

Men skjøndt Hans Majestæt saaledes ikke kunde finde den foreslaaede Foranstaltning heldig eller nødvendig, skulde Allerhøistsamme dog, da det var af Humanitetshensyn, at man troede at burde iværksætte den, ikke modsætte sig den, hvis Statsraadets Medlemmer i det hele vare stemte for den. Hvad Hans Majestæt imidlertid i ethvert Fald maatte holde paa, var, at alle Communalbestyrelser fik Ret til udenfor deres Midte at udnævne Tilsynsmændene, og at det ikke blev Kjøbenhavns Communalbestyrelse alene, som skulde kunne vælge udenfor sin Midte, thi hertil saa Allerhøistsamme ingen Grund.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] maatte bemærke, at det heller ikke er Mening, at kun Kjøbenhavns Communalbestyrelse skal kunne udenfor sin egen Midte vælge Tilsyns-

mændene, og hvis den foreliggende Indstilling skulde, saaledes som den er formuleret, give Anledning til nogen Tvivl i saa Henseende, vilde dette kunne fjernes ved en Ændring i Redactionen.

Hvad dernæst den af Justitsministeriet foreslaaede Foranstaltning i sin Helhed angik, da er det ganske vist, som Hans Majestæt har fremhævet, Amtmændenes Pligt at føre Tilsyn med Arresthusenes Tilstand og Arrestanternes Behandling, men Amternes store Udstrækning og Amtmændenes mange Forretninger gjøre det paa den anden Side vanskeligt for disse Embedsmænd jevnlige at føre et saadant Tilsyn. Fra den Side betragtet vilde det derfor ikke være overflødigt at anordne den i Forslag bragte communale Control, men han maatte forøvrigt tilstaa, at heller ikke han, for sit personlige Vedkommende, føler sig tiltalt af den hele Foranstaltning, som ogsaa de allerfleste Amtmænd og Politidirecteuren i Kjøbenhavn have erklæret sig imod. Grunden til, at denne Sag nu er kommen frem fra Justitsministeriet, hvor den i længere Tid har været under Behandling, staar i Forbindelse med en Forespørgsel, som i Rigsdagens indeværende Session er indbragt af en Folketingsmand, og naar han som fungerende Justitsminister har troet at kunne i det hele gaa ind paa den i Forslag bragte Foranstaltning, saa er det fordi der dog er en Mulighed for, at den kan bidrage til at virke beroligende paa Opinionen, medens han paa den anden Side ikke antager, at der, naar det communale Tilsyn begrænses, saaledes som af Justitsministeriet indstillet, kan være saa stor Fare for, at Foranstaltningen skulde gjøre nogen Skade. Forresten har ganske vist heller ikke Justitsministeren selv, der i længere Tid har beskæftiget sig med denne Sag, været uden Betænkelighed ved den hele Foranstaltning, som nu foreslaas, men han har dog troet, at man uden Risiko kunde gjøre den, og at den muligt vilde kunde heldigt paavirke Opinionen, medens han derimod paa den anden Side ikke har kunnet tænke sig noget andet, som man kunde gjøre i den Henseende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at han ikke kan sige, at den hele foreslaaede Foranstaltning i nogen høi Grad gjør paa ham det Indtryk, at den kan være til nogen egentlig Nytte, men at den forekommer ham mere at skulle tjene til Beroligelse. Om det af Hensyn hertil behøves at træffe Foranstaltninger, skulde han lade staa hen, og det maatte han nærmest overlade til Justitsministeren.

Finantsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at han paa den ene

Side ikke ret kan se, hvad Skade der skulde være ved at anordne det af Justitsministeriet foreslaaede communale Tilsyn; han tror navnlig ikke, at der ligger nogen særdeles Fare for med Hensyn til, at Tilsynsmændene skulde blande sig i Sagerne, for hvilke Arrestanterne ere hæftede, og han maatte i saa Henseende fremhæve, at Politimesteren jo har det fuldkomment i sin Magt at være tilstede ved Tilsynsmændenes Besøg i Arresterne og saaledes kan forhindre enhver utilbørlig Communication med Arrestanterne i de Tilfælde, hvor han maatte kunne frygte for, at den vilde finde Sted. Derimod tror Finantsministeren paa den anden Side, at der er Fordel forbundet med den foreslaaede Foranstaltning, i den Henseende nemlig, at man derved faar den Skygge af Mistanke til at svinde, som nu er tilstede hos Befolkningen med Hensyn til, at Arrestanterne ikke altid behandles, som de burde. At der er en saadan Skygge af Tvivl, som jo ogsaa til sine Tider er kommet stærkt til Orde, kan man ikke nægte, og kunde nu den fjernes ved den paagjældende Foranstaltning, som han, saaledes som allerede bemærket, ikke anser for at ville være til Skade, var det vel værd at tage Hensyn dertil. Ganske vist kan der tænkes en Mulighed for, at der overfor Politimestrene kan komme Misbrug af Foranstaltningen tilstede, men det lader sig da paa den anden Side heller ikke nægte, at der nu foreligger for dem store Fristelser til Misbrug af deres Myndighed overfor Arrestanterne, og at det kan være gavnligt, at de ved, at der er et saadant Tilsyn i den Henseende som det foreslaaede. Den i Forslag bragte Foranstaltning er maaske det eneste Middel, som det fortiden er muligt at tilveiebringe til at forhindre og forebygge de Misbrug af Magten, som i den paagjældende Henseende kunne ske, derved nemlig, at de Vedkommende mindes om, at Offentligheden vil følge Udøvelsen af den discretionære Magt, som de have og ganske vist maa have.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at han tvivler paa, at man ved den omhandlede Foranstaltning vil naa det, som man egentlig tilsigter dermed. Hvad der for ham vilde være det afgjørende med Hensyn til at kunne gaa ind paa Foranstaltningen var: hvorvidt Justitsministeren, efter hvad der tidligere er passeret, og efter hvad der staar ivente, anser det af Hensyn til Stillingen ligeoverfor Repræsentationen nødvendigt, at man gjør det lille Skridt, som nu er bragt i Forslag, for derved at undgaa noget videre gaaende; finder Justitsministeren, at en saadan Nødvendighed er tilstede, da, men ogsaa kun

da, vil Indenrigsministeren kunne stemme for Foranstaltningen. Han tror ikke, at den offentlige Mening i den Grad trænger til Beroligelse som forudsat; der er efter hans Erfaring i den offentlige Mening i Virkeligheden ikke en Frygt for, at Arrestanterne i Varetægtsfængslerne behandles paa anden Maade, end hvad der ligefrem følger af deres Hensidder der. Det staar dernæst for ham, som om Resultatet af den hele Foranstaltning let kunde blive det modsatte af, hvad der er tilsigtet, og at det let kunde stille sig saaledes, at Troen paa, at Arrestanterne ikke blive behandlede, som de skulde, netop blev styrket. Dette vilde nemlig ske derved, at de communale Tilsynsmænd godkjendte Arrestanternes Klager, uden at disse bleve af Autoriteterne tagne tilfølg; faar en Arrestant først Indtrykket af, at det communale Tilsyn giver ham Medhold, men at Øvrighedspersonen modsætter sig, saa vil det give ham og derigjennem Befolkningen en ganske anderledes Forestilling om at være uretfærdigt behandlet, end Tilfældet nu er. Hertil kommer desuden ogsaa, at der i de allerfleste Tilfælde, trods det allerbedste Forhold mellem Øvrighed og Communalbestyrelse, vil imellem Politimesteren og det communale Tilsyn, alene paa Grund af det forskjellige Standpunkt, hvorpaa Begge staar, gjøre sig en forskjellig Opfattelse gjældende med Hensyn til Arrestanterne, og den deraf opstaaende Dissents vil overmaade let udarte til en ligefrem Spænding, som let kan føre til, at Sagen kommer fra den ene eller den anden Side frem for den større Offentlighed; men Klagerne over Behandlingen i Arresterne ville da træde frem med en ganske anden og større Vægt, naar de saaledes ere godkjendte af de communale Tilsynsmænd, end saalænge de alene komme fra Arrestanterne selv. Han tror saaledes, at man ligesaa godt kan frygte for, at hele den foreslaaede Foranstaltning kan bidrage til at vække større Uro hos Befolkningen i den paagjældende Henseende, som man kan antage, at der kunde fremgaa Beroligelse af den.

Endnu skulde han kun sluttelig gjøre opmærksom paa, at forsaa vidt den omhandlede Foranstaltning skulde træffes paa anden Maade end igjennem Lov, vilde det formentlig ikke kunne paalægges Communalbestyrelserne at udnævne Tilsynsmændene, da dette er et Hverv, som de ikke hidtil have havt.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at han dog tvivler om, at nogen Communalbestyrelse ville vægre sig ved at udnævne Tilsynsmændene, fordi dette ikke var paalagt ved Lov.

Hvad dernæst Sagen i sin Helhed angik, da skulde han, efter den dertil givne Anledning udtale, at han som fungerende Justitsminister ikke lægger nogen Vægt paa eller af Hensyn til Repræsentationen anser det for nødvendigt, at den omhandlede Foranstaltning træffes. Det maatte imidlertid være ham magtpaaliggende, at der, forinden endelig Bestemmelse tages med Hensyn til denne Sag, gives Justitsministeren Leilighed til at blive bekendt med de Udtalelser, som have fundet Sted i Statsraadet, for at de derefter begge i Forening kunne tage under fornyet Overveelse, om der maaske kunde gjøres noget andet i den tilsigtede Retning, thi det, som Justitsministeren lægger Vægt paa, er, at der gjøres noget; og den fungerende Justitsminister skulde derfor allerunderdanigst henstille, at Sagen foreløbigen udsættes.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at den foreliggende Sag for ham stiller sig overmaade tvivlsom, og at han maa lægge betydelig Vægt paa, hvad Indenrigsministeren har udhævet i den Retning, at det Resultat, der tilsigtes ved den foreslaaede Foranstaltning, ikke vil opnaas. At de communale Tilsynsmænd ikke skulde spørge Arrestanterne om andet, end hvad der ikke har noget med de Sager at gjøre, hvorfor de ere fængslede, tror Marineministeren, at man ikke vil være istand til at overholde, og det vil være overmaade misligt, naar Tilsynsmændene indlade sig med dem paa de Sager. Ham forekommer, hvad den hele foreslaaede Foranstaltning angaar, den seneste Udtalelse af den fungerende Justitsminister om, at han ikke anser Foranstaltningen for nødvendig, at maatte være afgjørende, og Marineministeren slutter sig til ham i, at Sagen udsættes.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han af Forhandlingerne har faaet det Indtryk, at Administrationen har det i sin Magt ved kraftig Haandhævelse af de allerede bestaaende Anordninger at kunne afhjælpe grundede Klager over Arresthusenes Tilstand og Arrestanternes Behandling i disse. Men, uden at der er nogen paatrængende Nødvendighed, at skabe nye controllerende Autoriteter, kan han ikke tro er hensigtsmæssigt. Meget heldigere er det, at man, hvor Klager over virkeligt Misbrug i de paagjældende Henseender fremkomme, nøie undersøger Sagen i det enkelte Tilfælde og træder op med Bestemthed, derved overvindes den Mistillid, der maatte kunne være hos Befolkningen, bedre.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen maatte være af den For-

mening, at der vist vil være Grund til, at den hele Sag, overensstemmende med hvad den fungerende Justitsminister senest har yttret, tages under nærmere Overveielse, forinden endelig Beslutning tages. Det foreslaaede communale Tilsyn, der jo vel ogsaa vilde komme til at omfatte politiske Arrestanter, kunde let navnlig ogsaa i denne Henseende, troede Hans Kongelige Høihed, give Anledning til Ulemper.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allerhøist at resolve, at den foreliggende Sag udsættes i Overensstemmelse med, hvad den fungerende Justitsminister senest har yttret.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Valg af Amtsraadsmedlemmer for Ærø og en Del af Kolding Herreder.
- 2) Udkast til Lov om Handelspladsen Marstals Nærings- og communale Forhold.
- 3) Forslag til Lov angaaende Anlæg og Drift af en Jernbane igjennem Sydsjælland og Baner til Kjøbenhavns og Helsingørs Havne.
- 4) Udkast til Lov angaaende Overdragelse af det danske Jernbane-Driftsselskab til det sjællandske Jernbaneselskab.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelser for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Arméens Forsyning med Haandskydevaaben og dertil hørende Ammunitioner.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe

Møde i statsrådet fredag d. 11. januar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 11te Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens Forsæde.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøieste Approbation paa Planen for det 120de Kongelige Kjøbenhavnske Klasselotteri.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at approbere den forelagte Plan for det 120de Kongelige Kjøbenhavnske Klasselotteri for Aaret 1867, med Forbehold af endelig Bekræftelse gennem Finantsloven, samt at bemyndige Finantsministeren til at lade Planen offentliggjøre og Lodsedlerne udgive paa sædvanlig Maade.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Nedlæggelse af en Del af Kjøbenhavns Fæstningsværker paa Sjælland samt Afløsning af de ved Demarcationslinien paaagte Indskrænkninger, m. v.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadsmøderne den 7de og 18de December f.A. samt 4de Januar d.A. bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 18. januar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 18de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Einar Jonsson og Gudbjørg Gudmundsdatter, hvori indstilles, at den de Tiltalte Einar Jonsson og Gudbjørg Gudmundsdatter ved Høiesteretsdom af 5te f.M., henholdsvis for Mord i Medfør af Lov 6-9-1 og Forordningen 4de October 1833 § 10 og for Barnefødsel i Dølgemaal i Medfør af Lov 6-6-8, jfr. 6-6-7 idømte Livsstraf allernaadigst maa eftergives dem, imod at de hensættes, han til Tugthusarbeide paa Livstid og hun til Forbedringshusarbeide i 3 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fra Statsraadsmødet den 4de Januar udsatte Sag angaaende den af Justitsministeriet nedlagte allerunderdanigste Forestilling om Anordning af et kommunalt Tilsyn med de civile Arresthuse blev paany foretaget.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] bemærke-

de, at han nærmere havde confereret med Justitsministeren om Sagen, og at Udfaldet af denne Conference var blevet, at Justitsministeriet frafalder Tanken om at etablere et communalt Tilsyn med Arresthusene, men agter at indskjærpe Amtmændene jevnligere at tilse disse, medens man for Kjøbenhavns Vedkommende vil lade Chefen for det Contoir under Justitsministeriet, hvorigjennem Sager vedkommende Fængselsvæsenet behandles, besigtige Arresterne.

I Overensstemmelse med det saaledes Yttrede tog den fungerende Justitsminister den allerunderdanigst nedlagte Forestilling tilbage.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to Lovudkast:

- 1) Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867.
- 2) Forslag til Lov om Bygningsafgifter.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse i den Nathaniel Louis Young for Tyveri ifundne Straf, hvori indstilles, at den Arrestanten Nathaniel Louis Young af Plantagen The William paa St. Croix ved Høiesterets Dom af 20de December 1866 for Tyveri i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 1ste Led ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar allernaadigst maa blive formildet til en Straf af 25 Rottingslag, forudsat at han kan taale en saadan Straf, og at det har sit Forblivende ved Dommen, forsaavidt den gaar ud paa, at Domfældte efter at have udstaaet Straffen ved Politiets Foranstaltning skal bringes ud af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Protokollen for Statsraadmødet den 11te Januar blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 29. januar 1867.

Aar 1867, Tirsdagen den 29de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tugthusfange i Horsens Tugthus Andreas Pedersens Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Tugthusfange i Horsens Tugthus Andreas Pedersen, der ved Ulfborg-Hind Herreders Extrarets Dom af 7de Juli 1860 for Brandstiftelse i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 4 er anset med Straf af Tugthusarbeide i 10 Aar, løslades af Straffeanstalten.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Karen Hansen, hvori indstilles, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Forbedringshusfange Karen Hansen, som ved Højesteretsdom af 8de Februar f.A. for Tyveri og Forfalskning af Skudsmaalsbog er anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 3 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Gaardeier Hans Peder Iversen og Hustru Kirsten Nielsen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem Gaardeier Hans Peder Iversen af Tofterup og Hustru Kirsten Nielsen maa være aldeles ophævet, samt at Manden maa indgaa nyt Ægteskab.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøjeste Stadfæstelse af et Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867, hvori indstilles, at det Colonialraadet for St. Croix Commune forelagte Budget for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867 maa blive allernaadigst stadfæstet med de af Raadet foretagne Berigtigelser og med de i Forestillingen ommeldte ifølge Raadets Bevillinger yderligere fornødne Berigtigelser.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 5te Dragon-Regiment den 4de d.M. afsagt Krigsretsdom, ved hvilken Rekrut No. 19 Jens Anesen for Desertion, Betleri og Tyveri er tilfunden at hensættes til Forbedrings-

husarbeide i 4 Aar, at betale forskjellige Erstatningskrav samt at udrede alle af Sagen lovlig flydende Omkostninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der paa Krigsrettens Dom tegnes følgende allerhøieste Resolution: »Krigsrettens Dom vorder herved stadfæstet«.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsraadet fredag d. 1. februar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 1ste Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Nedsættelse i de Kongelige Consuler og Viceconsuler ved Forordningen af 4de August 1824 § 19, nærmere bestemt ved Plakat af 19de Februar 1845, tillagte Gebyrer af danske Skibe.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alerhøist at stadfæste denne Lov.

Dernæst foretoges en af *Krigsministeren* [Raasløff] nedlagt alerunderdanigst Forestilling, hvori andrages paa allerhøieste Bemyndigelse til at forelægge Rigsdagen det Forestillingen vedlagte Udcast til Lov angaaende den danske Hærs Organisation.

Krigsministeren yttrede, at han, efter forud at have haft Leilighed til at blive bekendt med de Erindringer, som *Hans Majestæt* har fundet Anledning til at gjøre ved det foreliggende Lovudkast, og efter at have for *Hans Majestæt* nærmere udtalt sig med Hensyn til disse, tror at kunne ved Referatet af denne Sag her indskrænke sig til de Bestemmelser i Lovudkastet, ved hvilke Allerhøistsamme endnu har Betænkeligheder, som det ikke er lykkedes Krigsministeren at fjerne, og han skulde saaledes, gaaende ud herfra, efter de paa-gjældende Paragraphers Rækkefølge begynde med § 102.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme, forinden man gaar over til denne §, blot vilde gjøre den Bemærkning, at der i den foreliggende Hærplan er enkelte organisatoriske Bestemmelser navn-

lig for Cavalleriet, som han ikke har kunnet finde heldige, men da der paa den anden Side dog ikke i Realiteten opgives noget stort ved disse Bestemmelser, har han ikke villet fastholde sine Betæneligheder med Hensyn til dem. Hans Majestæt har iøvrigt ogsaa henledet Krigsministerens Opmærksomhed paa, om det maatte være ganske vel betænkt, paa en Tid da man i andre Armeer forøger Cavalieriets Styrke, nu i vor Arme at indskrænke den, og om man ikke senere vil komme til at fortryde dette.

Endnu skulde Hans Majestæt kun bemærke, at Allerhøjstsamme haaber, at Krigsministeren vil sørge for, at der føres et nøiagtigt Tilsyn med de forhaandenværende militære Localiteter i Garnisonsbyerne, og at Afdelingernes Tarv paases i denne Henseende. Hans Majestæt er ikke ubekjendt med disse Localiteter navnlig for Cavalleriets Vedkommende, da han i flere Aar har inspiceret dem, og det er ganske vist, at de i det hele ere i høieste Grad tarvelige. Netop nu, naar man vil lægge faste Garnisoner i Byerne, synes det Hans Majestæt, at man har Leilighed til at gjøre noget alvorligt med Hensyn til Tilveiebringelse af gode Localiteter for de militære Afdelinger, ved nemlig at sætte det til Betingelse for at faa fast Garnison, at den paagjældende By paa en tilfredsstillende Maade fyldestgjør, hvad der i den nævnte Henseende kan med Føie fordres fra Militæretats Side. Hans Majestæt finder det forresten noget vel meget, at man ved Lov bestemt vil fastslaa, hvormange Afdelinger der skulle garnisonere paa hvert Sted, og at man saaledes binder sig i den Henseende, da det jo dog kunde tænkes, at man senere vilde have Brug for Afdelingerne paa andre Steder, og da det saa altid vil være meget vanskeligt at faa Loven forandret.

Krigsministeren [Raasløff] skulde i denne Anledning bemærke, at hvad der netop har havt saa skadelig en Indflydelse paa Localiteternes Beskaffenhed i Garnisonsbyerne, vistnok især er, at Communerne ikke have vidst med Sikkerhed, hvormegen Garnison de skulde have, og om de beholdt den, de havde. Forøvrigt er det jo Meningen, at det skal være forbeholdt ved en senere Lov at fastsætte Garnisonsstederne, og der vil saaledes ved den Leilighed kunne træffes de Bestemmelser, som maatte være fornødne til at sikre Militæretaten tilfredsstillende Localiteter.

Hvad dernæst Cavalleriet angaar, da kunde han vistnok meget have ønsket at bevare dets nuværende Styrke, men ligeoverfor de

stærke Udtalelser, der, som Hans Majestæt bekjendt, gjentagende ere komne frem i Repræsentationen med Hensyn til Indskrænkning af denne Vaabenart, har han ikke troet at kunne med nogen Udsigt til at føre Sagen igjennem gaa videre, end i det foreliggende Udkast er sket.

Idet *Hans Majestæt* derefter gik over til Udkastets § 102, yttrede Allerhøistsamme, at han ikke ønsker, at Bestemmelsen i denne § om, at ingen kan udnævnes til Officer i Hæren uden først at være bleven vaabenøvet ved denne som Menig og at have gennemgaaet en Corporalskole, skal finde Anvendelse med Hensyn til Prindserne af det Kongelige Hus, ligesom Hans Majestæt heller ikke ønsker de i følgende §§ af Lovudkastet indeholdte Bestemmelser om Forfremmelse og Afgang af Befalingsmænd anvendte paa dem. Hans Majestæt ønsker derfor, at der i Lovudkastet indføres en Undtagelse for Prindsernes Vedkommende.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at en saadan Undtagelse da bedst vilde finde sin Plads i en ny Paragraph, som blev at indskyde ved Slutningen af Lovudkastets Afsnit »Almindelige Bestemmelser«, og som kunde redigeres saaledes, at den kom til at lyde: »Alle de i §§ne« (her vilde de paagjældende §§'s Numertal blive at indføre) »anførte Bestemmelser ere ikke gjældende for Prindser af det Kongelige Hus«. Men *Krigsministeren* vilde rigtignok meget anbefale, at Lovudkastet bliver i den paagjældende Henseende uforandret, som det er. Forsaavidt Hans Majestæt maaske især har havt for Øie at kunne uden nogen Indskrænkning meddele en Prinds en militær Titel, da vil der efter Udkastet intet være til Hinder i den Henseende. Hans Majestæt vil, uden at nogen ny § behøver at indføres i Udkastet, kunne udnævne en Kongelig Prinds til enhver militær Værdighed, som ikke medfører en activ Stilling i Hæren, og Allerhøistsamme er med Hensyn til Karakter-Forhøielse aldeles ubunden, naar det kun ikke er en Befalingsmand, hvorom der er Spørgsmaal.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det, som Allerhøistsamme ønsker, er, ikke for Fremtiden at være mere bunden end hidtil med Hensyn til Ansættelse af de Kongelige Prindser i Hæren, og Hans Majestæt vil ikke have nogen Forandring i det Punkt. Det kan jo meget vel tænkes, at en Kongelig Prinds er godt qualificeret til at indtage en befalende Stilling i Hæren, til i Krigstilfælde at overtage en større Commando, og hvorfor skulde Kongen da ikke kunne, lige-

som hidtil, udnævne ham dertil. Det er jo Tilfældet overalt i Verden, at de Kongelige Prindsers indtage militære Stillinger, og man har baade i den sidste Krig og i tidligere Krige set Prindsers med Ære beklæde de vigtigste Poster i Hæren.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at de Kongelige Prindsers ved at overtage en Befalingsmands Stilling i Hæren vilde træde ned fra den høiere Sphære, hvortil de høre, og komme til at staa i et virkeligt Subordinationsforhold. Det vilde dernæst være meget betænkeligt, at en Prinds skulde have det med at staa i en activ Stilling forbundne Ansvar, naar han ikke, ved forud at have forberedet sig til det Hverv igjennem den Uddannelse, som ellers fordres af enhver anden, var det Ansvar i fuldeste Maal voxen. Krigsministeren tror, at enhver Prinds af det Kongelige Hus vilde føle sig trykket af det Ansvar, naar han ikke følte, at han ogsaa var i fuldeste Maal professionelt uddannet til Stillingen, og det vil efter Krigsministerens Overbevisning ikke være i de Kongelige Prindsers Interesse, at der i Lovudkastet gjøres for dem en saadan Reservation, som Hans Majestæt ønsker tilføjet. Det vilde ogsaa for et Land som Danmark have sin store politiske Betydning, hvis en Prinds af det Kongelige Hus skulde i en Krig, som man kom i, ikke være heldig som Fører. Heller ikke vil det, fordi de Kongelige Prindsers ingen activ militær Stilling indtage, mangle paa Leilighed for dem til at tjene Fædrelandet med Liv og Blod, som han er overbevist om, at enhver Prinds med Glæde vil.

Hans Majestæt Kongen maatte bemærke, at det jo er en Selvfølge, at en Prinds, naar han træder i activ militær Stilling, kommer til at staa i Subordinationsforhold; det er ikke andet, end hvad der ogsaa hidtil har fundet Sted, og Hans Majestæt ser ikke deri nogen Ulempe. Ganske vist vilde Hans Majestæt ikke give nogen Prinds en Commando, uden at Krigsministeren deri var enig med Allerhøistsamme; men paa den anden Side agter Hans Majestæt, som allerede tidligere udtalt, ikke at gjøre nogen Forandring i Forholdet, saaledes som det hidtil har bestaaet og endnu bestaar, thi Allerhøistsamme indser ikke, hvorfor han skulde gjøre det, uden at der foreligger nogensomhelst Nødvendighed. Det er meget muligt, at det Tilfælde aldrig vil indtræde, at Hans Majestæt gjør Brug af at kunne udnævne en Prinds uden at have gennemgaaet den almindelige Forberedelse, til en befalende Stilling i Hæren; men det er ogsaa muligt, at Tilfældet kan

indtræffe, og at den paagjældende kan være særlig kaldet til en saadan Stilling, og Hans Majestæt ser ikke, hvorfor han da skulde være afskaaren fra, hvad der altid hidtil har staaet Kongen frit. Det er derfor heller ikke Hans Majestæts Agt at give Slip paa sit i den Henseende bestaaende Prærogativ.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at for ham har det ikke staaet, som om Udkastets paagjældende Bestemmelser gjøre nogen Indskrænkning i Kongehusets Prærogativ. Han tror, at de danske Konger siden 1848 ikke have havt Myndighed til at udnævne nogen til en Stilling i Armeen uden at have gennemgaaet den i Almindelighed foreskrevne militære Forberedelse, ligesaa lidet som de siden 1848 have havt det i deres Magt at ansætte nogen i geistlig eller juridisk Stilling uden den i Lov og Anordninger befalede Forberedelse til disse Stillinger. At det før 1848 laa i den absolute Konges Magt uden Indskrænkning at udnævne til Embedsstillinger, militære som civile, er givet, men er hin Forudsætning, som Indenrigsministeren er gaaet ud fra med Hensyn til Forholdet efter 1848 rigtig, saa vil det i Udkastet foreslaaede være i fuld Overensstemmelse med og ikke bevirke nogen Forandring i det fortiden bestaaende.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme har som Prinds, ogsaa efter 1848, modtaget forskjellige Udnævnelser til militære Stillinger uden at have i sin Tid gennemgaaet den fuldstændige for Officerer befalede Uddannelse.

Indenrigsministeren [Estrup] maatte hertil erindre, at Hans Majestæt var Officer før 1848.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at han har gjort Tjeneste som militær Befalingsmand i 19de Infanteri-Bataillon, og at han, forinden han blev udnævnt til Officer, ikke havde gennemgaaet den i Almindelighed befalede militære Uddannelse i sin Fuldstændighed, men vel de praktiske Skoler. Hans Kongelige Høihed vilde dybt beklage, om en saadan §, som den foreliggende § 102, kom ind i Loven, uden at der blev gjort den af Hans Majestæt ønskede Undtagelse. Den for ham trykkende Stilling, som han nu indtager heri Landet, vilde blive endnu mere trykkende, naar han, der havde glædet sig til ved den endelige Ordning af Armeens Organisationsforhold at kunne komme ind i en activ militær Stilling, nu skulde se sig afskaaren herfra.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han med Hensyn til

hele det foreliggende af Hans Majestæt paa Bane bragte Punkt rigtignok nærmest har tænkt paa det factiske Forhold, at der i Øieblikket ikke findes nogen Kongelig Prinds i activ militær Stilling. Han skulde dernæst fremhæve, at efter den nu stedfindende Ordning kunne Kongelige Prindser ikke trække Gage som Militære og altsaa ere udelukkede fra lønnede Stillinger i Armeen.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ved den Undtagelse, han ønsker indført i Lovudkastet, ikke paa nogen Maade tænker paa at ville gjøre noget Overgreb, men kun vil, at hvad der af de Kongelige Prærogativer er bevaret siden 1848, fremdeles bliver staaende uforandret, saaledes at han ikke deri afskjæres ved den foreliggende §, og Hans Majestæt maa derfor gjentagende ønske optaget en saadan ny §, som gjør Undtagelse for de Kongelige Prindser med Hensyn til de Bestemmelser i Loven, hvorom Talen her er.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at en saadan §, hvorved den exceptionelle Stilling hævdes for Prindserne af det Kongelige Hus – han skulde ikke tale om, at en slig § aldrig vilde kunne finde Plads i et Lovudkast som det foreliggende – efter hans Overbevisning ikke vilde være i Faveur af de Kongelige Prindser. Han skulde navnlig ogsaa fremhæve, at det under alle Omstændigheder dog ikke er ønskeligt, at de Kongelige Prindser skulde paa den Maade staa i et Underordnetheds-Forhold til en Minister, som Tilfældet vilde blive, naar de beklædte en activ militær Stilling.

Hans Majestæt Kongen erindrede, at det er klart, at en Kongelig Prinds, naar han er i en saadan Stilling, maa være ligesaa godt underordnet som enhver anden, og Hans Majestæt finder heller ikke, at dette kan have nogen Betænkelighed.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte dog formene, at det navnlig i et lille Land som vort vilde være vanskeligt overfor en Kongelig Prinds at gennemføre et saadant Underordnetheds-Forhold.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bemærkede, at saa maatte han ikke forstaa Subordination.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at det, naar en Kongelig Prinds fik en activ militær Stilling, uden at have gennemgaaet den Forberedelse, som efter de almindelige Bestemmelser hørte dertil, dog vilde være umuligt for en Krigsminister at gjøre i tjenstlige For-

hold det samme Ansvar gjældende overfor ham, som ellers med Rette paahviler en saadan Stilling. Men Tanken om det med Stillingen forbundne Ansvar vil iøvrigt ogsaa i Virkeligheden forhindre Kongen fra at komme til at benytte en saadan Reservation for de Kongelige Prindser, som omhandlet. Krigsministeren føler sig derfor tillige overbevist om, at det Ansvar, som navnlig i vore smaa Forhold vil være forbundet med i Krig at føre en større Afdeling, gjør, at i paakommende Tilfælde ingen, som ikke havde forberedet sig dertil, saaledes at den Garanti havdes, som ligger i Opfyldelsen af de ved Loven paalagte almindelige Betingelser, men hvis Ansættelse kun hvilede paa et ganske personligt Skjøn om, at han var en saadan Stilling voxen, vilde overtage den.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at det modsatte dog kan være, og derfor ønsker Hans Majestæt heller ikke at binde Hænderne mere paa sig end hidtil. At han ikke tænker paa at ville gjøre noget uden at være enig med Krigsministeren, har Hans Majestæt allerede tidligere sagt.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at naar § 102 bliver staaende uforandret, vil den ikke alene forhindre, at Kongelige Prindser udnævnes til faste Stillinger i Hæren uden at have gennemgaaet den befalede Forberedelse, men §en vil ogsaa udelukke, at Kongen kan give andre en saadan Ansættelse, naar den nævnte Betingelse ikke er opfyldt. Dette kan vel ikke anses at være i sig uheldigt, og Indenrigsministerens Tanke med her at fremhæve det er kun den, at har Hans Majestæt hidtil, saaledes som Allerhøistsamme mener, havt det Prærogativ at give faste Stillinger i Hæren til dem, som ikke have gennemgaaet den i Arméplanen befalede Forberedelse, da har dette Prærogativ strakt sig ikke alene til Prindserne, men ogsaa til alle andre, og der vilde altsaa, selv om en udtrykkelig Reservation for Prindserne blev tagen, (en Reservation, som han iøvrigt med Conseilspræsidenten er enig i ialtfald ikke at ville kunne komme ind i nærværende Lov) dog alligevel ved Bestemmelserne i § 102 ske nogen Indskrænkning i hint Prærogativ. I Forbindelse hermed skulde han bemærke, at man kunde tænke sig det Tilfælde, at en dansk Mand havde gennem Uddannelse i fremmed Tjeneste opnaaet at blive en udmærket Militær, og det vilde da i Indenrigsministerens Tanker dog være synderligt, at han skulde for bestandig være udelukket fra at overtage nogen militær Befalingspost i den danske Hær;

ligeledes vilde man ogsaa ved § 102 være udelukket fra at tage en fremmed Officer i Tjeneste. Indenrigsministeren vilde derfor blot henlede Opmærksomheden paa, om man dog i det hele ikke maaske kunde udtrykke Bestemmelsen i § 102 paa en noget andet Maade end sket er.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at et saadant Tilfælde, som det af Indenrigsministeren nævnte, jo kan tænkes, men han tror dog rigtignok, at der er megen liden Udsigt til, at der skulde blive Tanke om at optage i en befalende Stilling i den danske Hær en Mand, som ikke har tjent i Hæren og ikke har opfyldt de foreskrevne Betingelser. I hvert Fald vil der imidlertid ikke være Anledning til, for saadant et særligt Tilfældes Skyld, ikke at fastholde med Hensyn til § 102 den Stringents, hvormed denne § i Overensstemmelse med, hvad der finder Sted allevegne, hvor de paagjældende Forhold ere fastsatte ved Lov, nu er affattet. Man skal i det hele ikke altfor meget frygte for, at man ved saadanne Lovbestemmelser, som de, hvorom der her nu er Spørgsmaal, udelukkes fra en hensigtsmæssig Benyttelse af, hvad der i mødende Tilfælde kan lade sig med Fordel anvende uden at være ligefrem foreneligt med dem. Slige Bestemmelser ere nødvendige, fordi de føre ind i Systemet, men derfor binder man sig ikke Hænderne ved dem; det viser jo netop ogsaa Erfaringen fra vore seneste Krige, hvor norske og svenske Officerer bleve satte ind i den danske Armé, uagtet dette ikke var foreneligt med de bestaaende Love. Krigsministeren har derfor heller ikke mindste Tvivl om, at der, uagtet Bestemmelserne i § 102, intet er til Hinder for, at en Kongelig Prinds, som nød Kongens og Nationens fulde Tillid, kunde ansættes selv i en høiere activ Militær-Stilling uden Hensyn til, at han ikke havde gennemgaaet den i §en paabudne Forberedelse.

Hans Majestæt Kongen maatte bemærke, at Loven er ham hellig, og ved en saadan § som § 102 er man bunden.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at naar Spørgsmaalet er om, hvorledes man paa hensigtsmæssigste Maade sikrer sig, at de militære Befalingsmænd have den nødvendige Uddannelse, saa synes med Hensyn til Marinen – og den Betragtning er han som Søofficer nærmest kaldet til – Spørgsmaalet at være afgjort ikke alene i fremmede Mariner, hvor det overalt fordres, at naar en Prinds vil træde ind som Søofficer, skal han i fuld Udstrækning gennemgaa den almindeligt

foreskrevne Uddannelse dertil, men ogsaa selv her hos os, thi Hans Majestæt har jo selv i sin Tid, da det var hans Hensigt, at hans næstældste Søn skulde være Søofficer, anset det for rigtigst at lade ham gennemgaa Søkadetakademiet og faa den sædvanlige sømilitære Opdragelse. Men ligesom nu Forholdet stiller sig paa den Maade for Marinens Vedkommende, saaledes mener Marineministeren, at det ogsaa for at blive Befalingsmand i Hæren maa være en Nødvendighed at have fagmæssigt uddannet sig dertil. Det forekommer ham imidlertid, at de militære Rettigheder, som Hans Kongelige Højhed Kronprindsen alt har erhvervet sig ved at have gjort Tjeneste som Befalingsmand i 19de Bataillon, maa ogsaa for Fremtiden være ham aldeles sikrede, og at det kun skulde være med Hensyn til Kongelige Prindser, som endnu ikke ere traadte ind i Hæren, at § 102 vilde komme til Anvendelse. Men hvad dette angaar, da finder han, at meget taler for, at en Kongelig Prinds, naar han skal indtage en Befalingsmands Stilling i Hæren, ogsaa maa være paa almindelig fagmæssig Maade udviklet i den Retning.

Hans Kongelige Højhed Kronprindsen vilde kun bemærke, at man ikke er sikker paa, at en af politiske Forhold paaotroieret Minister vilde udlægge den omhandlede § i Lovudkastet paa samme Maade, som Marineministeren har gjort; i den Henseende har man Beviser nok fra den forløbne Tid.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at hvad Marineministeren har anført med Hensyn til Allerhøistsammes næstældste Søns sømilitære Uddannelse netop viser, at Allerhøistsamme ikke har villet unddrage sin Søn fra, hvad der behøvedes, for at han skulde blive en dygtig Officer. Derfor finder Hans Majestæt det ogsaa haardt, at man nu vil indskrænke Allerhøistsammes Prærogativ, uagtet han som Prinds har givet saadant Vidnesbyrd om sin Hensigt.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at efter hans Opfattelse sker der ikke en Opgivelse af noget Kongeligt Prærogativ derved, at Hans Majestæt gaar ind paa § 102 uforandret, saaledes som den foreligger. Men under den hele Udvikling, som vort Land siden Souverænitetsens Indførelse har gennemgaaet, have jo ogsaa Hans Majestæts Forgængere paa Thronen bestandig ikke nægtet at bringe det Offer at opgive noget af deres Magt, naar de troede derved at fremme Statens Tarv. Han tror, at Hans Majestæt har allerede i sin Rejseringstid bragt saadanne Ofre, og Hans Majestæt vil ogsaa nu kunne

gjøre en saadan Indrømmelse som den, hvorom der i Øieblikket er Spørgsmaal.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at hans Forgænger har givet saa meget af de Kongelige Prærogativer væk, at der for Allerhøistamme intet er tilbage at undvære. Enkelte store Ofre har han imidlertid dog bragt: saaledes Hestgardens Opløsning, som han kun med Sorg gik ind paa; og han finder saameget mere, at det er at gaa ham lidt vel nær at stille det Forlangende til ham at opgive den Ret, som hidtil har været tilstaaet Kronen med Hensyn til Kongelige Prindsers Ansættelse i Hæren.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han føler sig overbevist om, at en saadan undtagende Bestemmelse, som Hans Majestæt vil have ind i Lovudkastet, og som ikke er stemmende med den almindelige Opfattelse af Forholdene, vil give Anledning til Discussioner i Rigsdagen, som helst maa søges undgaede, og at Bestemmelsen vil i Virkeligheden ikke baade, men skade Hans Majestæts Interesser. Det er Krigsministerens Overbevisning, at Hans Majestæts Prærogativ, som bedre skal finde Støtte hos Nationen end i den skrevne Lov, vil mere være sikret ved, at der ikke gjøres en Undtagelse som den paagjældende, end ved at den gjøres; og i Virkeligheden er, han gjentager det, en Lovbestemmelse som den i § 102 indeholdte ikke saa bindende, som Hans Majestæt synes at antage.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen vilde henlede Opmærksomheden paa, om man ikke skulde, førend nogen Bestemmelse tages i den omhandlede Henseende, indhente Oplysning om, hvorledes Forholdet er i andre Lande, f. Ex. Sverrig.

Krigsministeren [Raasløff] maatte dog henstille, hvorvidt saadanne Exempler fra andre Lande kunne finde Anvendelse paa os. Han tror, hvad navnlig Sverrig angaar, at der er Forhold, som vi ikke kunde ønske indførte heri Landet; men tog man først i enkelte Punkter Exempel derfra, saa vilde jo Conseqventsen siden føre til, at man i større Omfang maatte gjøre det. Det Kongelige Prærogativ er, tror han, egentlig i alt væsentligt langt større i Danmark end i Sverrig.

Hans Majestæt Kongen maatte komme tilbage paa, at han vedblivende kun kan ønske § 102 forandret eller en ny § indsat, der gjør en Undtagelse for de Kongelige Prindsers. Hele det Forslag til en Hærplan, som Krigsministeriet havde meddelt Forsvarscommis-

sionen, var aldeles stemmende med Hans Majestæts Ønske, og i det Forslag var ogsaa optaget den omhandlede Undtagelse. Men saa har Commissionen forandret Forslaget, og Krigsministeren har nu efter den optaget Forandringerne. Dengang da Forsvarskommissionen udnævntes, blev det imidlertid fra Ministeriets Side fremhævet, at man ansaa det for den bedste Maade at komme igjennem paa med en ny Hærplan, og at det altid stod til Ministeriet at gjøre Forandringer i, hvad Commissionen foreslog.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at naar Ministeriet overhovedet skal, som jo her er en Nødvendighed, forelægge for Repræsentationen og hævde overfor den en ny Hærplan, saa vil det ogsaa være ganske nødvendigt at tage Hensyn til, hvad man kan føre igjennem, thi ellers vil Ministeriets Stilling blive fuldkommen uholdbar. Skal Ministeriet optage i Planen Dele, som det ikke med fuld Overbevisning kan forsvare, saa vil det være aldeles umuligt for Ministeriet at føre en saadan Plan igjennem, og han tror saa, at man meget hellere maatte lade hele Planen ligge.

Krigsministeren [Raasløff] skulde i Anledning af Hans Majestæts seneste Ytringer bemærke, at Regjeringen ganske vist ikke er bunden ved Forsvarskommissionens Forslag. Commissionen har med velberaad Hu ikke nævnt Hans Majestæts Adjutantskab, men Regjeringen har alligevel sat denne ind i den nu foreliggende Plan; derved har Regjeringen vist, at den ikke føler sig bunden ved Commissionens Forslag. Sætter man sig imidlertid udover Forslaget i eet Punkt, saa er det saameget mere nødvendigt at tage Hensyn til det i andre Punkter, thi ellers kommer man, som *Conseilspræsidenten* har bemærket, til at paadrage sig et Nederlag overfor Repræsentationen.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen maatte bemærke, at det Punkt, som Hans Majestæt ønsker indsat i det foreliggende Lovudkast, ikke er forbundet med nogen Udgift, men kun er et Principspørgsmaal. Hans Kongelige Høihed er bange for, at Regjeringen kommer ind paa en Skraaplan, og at der om 8 Dage kommer igjen Punkter, som der skal slaas af paa. Der er allerede ogsaa kommet saa mange administrative Bestemmelser ind i Lovudkastet, som slet ikke vedkommer Repræsentationen, da den udøvende Magt jo ligger alene hos Kongen; ved saadanne Tings Optagelse i Loven binder man sig kun. Hans Kongelige Høihed frygter for, at Regjeringen skal med

Hensyn til Hærplanen komme til at give mere og mere efter, og at det bliver det samme, som man har set med Hensyn til Forfatnings-sagen: man gav mere og mere efter, og tilsidst kom det til at blive, som det nu er. Denne Hentydning skal imidlertid ikke gaa paa det nuværende Ministerium, men det er det foregaaende Ministerium og navnlig den forrige Finantsminister, som Hans Kongelige Høihed ved den nærmest har for Øie.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte gjøre opmærksom paa, at der ikke kan finde nogensomhelst Sammenligning Sted mellem nærværende Sag og Forfatningssagen. Hvad denne sidste angaar, da havde vi to Forfatninger; han tror, at det baade var i Statens og i Kongens Interesse, at Regjeringen af al Magt saa at faa hævet saasnt som muligt dette Forhold, som svækkede det hele, og naar derfor den ene Part vilde give efter, er det ganske vist, at den anden Part, som stred imod, maatte faa det meste; det var her Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] skulde, i Anledning af hvad Hans Kongelige Høihed Kronprindsen havde yttret, bemærke, at der ganske vist er adskillige Bestemmelser i Lovudkastet, som ligesaa godt kunde tages igjennem administrative Foranstaltninger, men ligeoverfor en Betænkning som den, der foreligger fra Forsvarscommissionen, og ligesoverfor Forholdene som de her i Landet have udviklet sig med Hensyn til den Detail, hvori den repræsentative Forsamling er bleven vant til at gaa, vilde han anse det betænkeligt, om man vilde søge at gennemføre det Princip at holde alt administrativt ude fra Lovudkastet. Han holder sig overbevist om, at det vilde være forbundet med Fare, og at Ulempen derved vilde blive større, end det er, at denne Lov kommer til at indeholde nogle af den Slags Ting. Han maatte i den Henseende ogsaa fremhæve, at flere af de administrative Bestemmelser, som ere optagne i Udkastet, saaledes Avancementsbestemmelserne, netop ere rettede mod ministeriel Vilkaarlighed; det er, om han saa tør sige, Ministeriets Prærogativ, der ved dem er beskaaret. Han har, som allerede forhen udtalt, ikke taget i Betænkning at foreslaa Afgivelser fra Forsvarscommissionens Forslag, hvor han har troet det nødvendigt; men paa den anden Side vilde det ganske at udelukke de administrative Bestemmelser, som Commissionen har foreslaaet optagne i Loven, gjøre det end vanskeligere at gennemføre denne.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bemærkede, at det ikke havde undret ham, at Forslaget var kommet fra Repræsentationen, saaledes som det foreligger, men at Ministeriet forelægger det saaledes, undrer ham.

Hans Majestæt Kongen gik dernæst over til Lovudkastets §§ 109 og 117, idet Allerhøistsamme yttrede, at han vil have sin Garde undtaget fra de Bestemmelser, som disse §§ indeholde om Forsættelse af Officerer og Underofficerer, saaledes at Forholdet for Gardens Vedkommende bliver uforandret som hidtil.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at for Underofficerernes Vedkommende indeholder § 109 ikke andet, end hvad der allerede nu bestaar med Hensyn til Garden. Hvad Officererne angaar, da er ganske vist den nærværende Tilstand den, at ingen Officer ansættes ved eller forsættes til Garden uden Hans Majestæts Approbation. Men Krigsministeren henstiller dog, om dette er en Ting, med Hensyn til hvilken det er værd i en Lov som denne at gjøre en Reservation, og han tror ikke heller, at det er nødvendigt, at dette sker, da det jo dog ikke vil falde nogen Krigsminister ind at ansætte ved Garden en Officer, som Hans Majestæt ikke vil have. Krigsministeren har troet at burde i Lovudkastet lade Forholdet med Garden saa lidet berørt som muligt, og han finder sig fuldkommen overbevist om, at man skal være meget varsom for ikke med velberaad Hu at optage i Udkastet noget, som vil fremkalde i Rigsdagen en Discussion om Garden.

Hans Majestæt Kongen maatte erindre, at det af Frederik den 7de blev i sin Tid udtrykkeligt reserveret, at Garden skulde blive staaende uforandret i sit tidligere Forhold til Kongen; og da Hans Majestæt opgav Hestgarden, blev der af Ministeriet gjort Allerhøistsamme den Forsikring, at Fodgarden nu stod sikrere end nogen-sinde. Det er kun det hidtilværende Forhold, som Hans Majestæt nu ønsker opretholdt, og hvad i den Henseende Spørgsmaalet om Gardens fremtidige Existents angaar, da har Garden, finder Hans Majestæt, selv bedst sikret sig ved sit Forhold i Krigen, og ved at den har en saa lang og saa smuk Historie.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han er fuldkommen rede til at hævde Gardens Existents og aldeles bestemt paa at gjøre i den Retning alt, hvad han er istand til. Men ligesaa vist som der, efter hans fulde Overbevisning, ikke vil for Hans Majestæt være i Realiteten for-

bundet nogen Ulempe med, at der ikke bliver i Lovudkastet taget den omhandlede Reservation med Hensyn til Garden, ligesaa vist er der Fare forbundet med i Udkastet at fremhæve Gardens exceptionelle Stilling, og han er overbevist om, at det Maal, som tilsigtes, ikke vil naas. Han vilde ikke have det paa sin Samvittighed at tilraade Hans Majestæt en Fremgangsmaade, som kunde føre til de Conseqventser, der kunde komme ud af at fremkalde en Discussion i Rigsdagen om Garden, og naar Discussionen først er der, kan han ikke forebygge Følgerne.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme har bragt saa stort et Offer med Hensyn til Hestgarden, at han, hvad Fodgarden angaar, ikke ønsker at indrømme nogen Forandring, men vil have, at Forholdet bliver som hidtil.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] vilde, i Anledning af en tidligere Yttring af Hans Majestæt om, at det, da Forsvarscommissionen skulde nedsættes, blev af Ministeriet udtalt, at dette var den bedste Maade at komme igjennem paa med den nye Hærplan, tillade sig den almindelige Bemærkning, at han tror, at Hans Majestæt vil, ved hvad senere er sket, have overbevist sig om, at Ministeriet dengang ikke tog Feil af Stillingen, og Cultusministeren er overbevist om, at det ikke havde været muligt paa anden Maade ad constitutionel Vei at opnaa saa meget bevilget til Forsvarsvæsenet, som der nu er i Udsigt. Han vilde derfor ogsaa nu, da Commissionens Forslag foreligger, indstændig bede Hans Majestæt være forvisset om, at Ministeriet ved de Raad, som fra dets Side komme tilorde med Hensyn til Forslaget, ikke uden en nøie Overveielse af, hvad der ad constitutionel Vei kan lade sig sætte igjennem, har udtalt sig saaledes, som sket er. Hans Majestæt vil allernaadigst erindre, at Cultusministeren i sin Tid hørte til de Medlemmer af Ministeriet, som senest vilde tilraade Allerhøistsamme at opgive Hestgarden; det viste sig desværre, at han havde taget Feil, og han tror, at, saaledes som det siden stillede sig, vilde det have været heldigere allerede dengang, da det af andre Medlemmer af Ministeriet tidligere blev udtalt, at det vilde være rigtigt at opgive Hestgarden, at være gaaet ind herpaa. Det er, tror han, altid bedre, at sligt ikke fremtvinges, navnlig saaledes som det blev fremtvunget med Hensyn til Hestgarden, og han føler under disse Omstændigheder dobbelt Opfordring til at bede Hans Majestæt nøie at overveie, om i Henseende til, hvad der nu ligger for, Ministeriet dog ikke bedømmer Situationen rigtigt.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at da *Conseilspræsidenten*, dengang der i Statsraadet blev forhandlet om Hestgarden, yttrede, at han ikke længere vilde være *Conseilspræsident*, naar Hestgarden ikke existerede, og da Ministeriet vilde gjøre Sagen til et Kabinets-spørgsmaal, saa gav Hans Majestæt frivillig Afkald paa sin gule Garde, idet Allerhøistsamme, uagtet den stod hans Hjerte saa nær, dog før vilde gjøre det personlige Offer end undvære Ministeriet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at han ganske vist havde haabet ikke at være *Conseilspræsident*, naar Hestgarden skulde opgives, og han erindrer, at det var paa Grund af Hans Majestæts Opfordring, at han vedblev. Men han sagde ogsaa dengang, at det var umuligt, at det kunde gjentage sig, thi Hans Majestæt vilde ikke kunne være tjent med et saadant Ministerium, der gjorde det. For at et ansvarligt Ministerium skal kunne udrette noget, er det nemlig uundgaaelig nødvendigt, at det overfor Repræsentationen maa have sin bestemte Mening, og at man ved, at det kun vil gaa til en vis Grændse.

Finantsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at den Minister, som dengang, da Spørgsmaalet om Hestgarden laa for, raadede til tidligere at opgive den, var ham, idet han havde fuldstændig Overbevisning om, at det ikke var muligt at sætte dens Bestaaen igjennem. Der er nu den meget væsentlige Forskjel fra dengang, at Regjeringen intet andet Middel har til at sætte sin Vilie igjennem end at sige, at saa skal det være.

Hvad Fodgarden specielt angaar, da skal *Finantsministeren* forene sit Raad med *Krigsministerens*; at Hans Majestæt vil stille den saa lidet exceptionelt, som det paa nogen Maade er foreneligt med Allerhøistsammes Følelser, idet han maa erindre om, at Garden ingenlunde var uanfægtet i den sidste Samling af Repræsentationen. Der er den Forskjel paa Fodgarden og Hestgarden, at Fodgarden bestandig har været betragtet som en Del af Arméen, og det er netop det, som har bevaret den. Han frygter derfor, at det vil vække Ubhageligheder, maaske Vanskeligheder, ifald man nu vil give Fodgarden en anden Stilling end hidtil, eller ialtfald Hans Majestæt dog vil forbeholde den en anden Stilling end den øvrige Armé, og i hvert Tilfælde raader han gjentagende til ikke at stille Garden mere exceptionelt end nødvendigt, thi han tror, at det vil være i dens egen og i den hele Arméplans Interesse.

Forsaavidt Hans Kongelige Højhed Kronprindsen havde erindret,

at der var adskillige administrative Bestemmelser, som stod i det foreliggende Lovudkast, da er dette ganske vist ogsaa Tilfældet. Men ligesom det er i sig overordentlig vanskeligt at træffe Grændsen mellem, hvad der er en Lovgivningssag og hvad en Administrations-sag, saaledes har der ogsaa været ikke faa Tilfælde, hvor Repræsentationen har villet benægte Kongens Ret til paa egen Haand at gjøre Forandringer i Bestemmelserne i den hidtil bestaaende Arméplan, og hvor man har fordret, at de Forandringer, som skete, skulde gennemføres gennem Lov. Naar nu en Omorganisation af Arméen ligger for, saa vil det derfor efter den hele constitutionelle Udvikling af Forholdene være ligefrem umuligt ikke med den nye Plan at tage Hensyn dertil.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bemærkede, at han meget vel indser, at Sagen kan have sine Vanskeligheder for Ministeriet. Han elsker ogsaa som enhver anden Friheden, men han vil kun have, at Repræsentationen skal holde sig indenfor sine Grændser og ikke gribe over i, hvor der er forbeholdt Kongen.

Indenrigsministeren [Estrup] skulde, med Hensyn til Spørgsmaalet om ikke meget af det, der er optaget i Lovudkastet, burde have sin Plads i Reglementer, bemærke, at det dog under de nuværende Forhold har sine Fordele at faa sligt slaaet fast ved Lov, idet det da ikke kan forandres igjen, uden at tre Factorer ere enige deri; og han vilde i saa Henseende erindre om, hvor uheldigt Regjeringen var stillet i Repræsentationens forrige Samling med Hensyn til den foreløbige Organisation, som man dengang forelagde. Han tror dernæst fremfor alt, at det har ganske overordentlige Fordele at faa en Organisationsplan bragt frem, som man paa nogen Maade kan vente gennemført, thi saalænge man ikke har en fast Arméplan, er det ligefrem prisgivet til Tidens Strømninger og Repræsentationens Godtbefindende, hvad der skal bevilges til Arméen, og de svævende Forhold svække denne allermost.

Hvad Garden angaar, da frygter Indenrigsministeren ikke for, at Repræsentationen dennegang skulde gjøre Forsøg paa at slette den, men han er tillige enig med Finantsministeren i, at det, som væsentligst har bidraget til at opretholde Garden, er, at den er bleven opfattet som udgjørende en integrerende Del af Arméen, og han tror, at naar man bibeholder den som saadan, altsaa uden større Forskjel fra Arméen, end der ligger i Sagens Natur, vil man gavne Garden mest.

Med Hensyn til Ansættelsen af Officerer ved Garden, da er han med Krigsministeren fuldkommen enig i, at ingen Krigsminister vilde kunne ansætte en Officer ved Garden, naar det var imod Kongens Ønske.

Krigsministeren [Raasløff] maatte ligeledes stærkt fremhæve Vigtigheden af at bevare Garden som en integrerende Del af Arméen, og det er netop af nødvendigt Hensyn dertil, at han har bedet Hans Majestæt om Tilladelse til, at Garden maatte blive inspiceret af Arméens sædvanlige Organ, en Begjæring som Hans Majestæt ogsaa har opfyldt. Han tror, at det vilde være yderst uheldigt at fremkalde en Discussion, som kunde føre til, at Garden faldt for et Votum af den repræsentative Forsamling, og han beder derfor atter Hans Majestæt om, at der ikke i Lovudkastet maa blive optaget noget, hvorved Garden uden Nødvendighed stilles exceptionelt.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Frederik den 7de jo i sin Tid udtrykkeligt har forbeholdt, at det tidligere Forhold mellem Kongen og Garden skulde være uforandret.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at dette Forbehold var noget, som han meget nødtigt vilde gaa ind paa nærmere at berøre, men han ansaa det dog for sin Pligt at udtale, at hans individuelle Anskuelse af Forholdet – en Anskuelse, han allerede ved en tidligere Leilighed har fremsat for Hans Majestæt, er, for det første at hint Forbehold ikke gik ud over Personen, der tog det, og for det andet, at Forbeholdet ingensinde har kunnet faa en grundlovmæssig Betydning, thi for at der skulde kunne hævdes det den bindende Gyldighed, maatte det være taget paa en ganske anden Maade og traadt frem samtidigt med Grundloven. Han troer ogsaa, at denne hans Opfattelse vil almindeligt blive delt.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at han heller ikke tror, at det omhandlede Forbehold kan have nogen retlig Betydning, da det for at kunne faa den, maatte have været et Appendix til Grundloven, og efter hans Mening kunde i ethvert Fald Forbeholdet kun have en moralsk Betydning overfor den, som tog det.

Ved Udkastets § 111 yttrede dernæst *Hans Majestæt*, at da hidtil alle Officerer, ogsaa Reserveofficererne (til hvilke vel de i §'en omhandlede Secondlieutenanter nærmest skulde svare), have været udnævnte af Allerhøistsamme, og han ikke ser nogen Grund, hvorfor der skulde heri for Fremtiden indtræde nogen Forandring med

Hensyn til Udnævnelser af Secondlieutenanter, ønsker han §'en ændret saaledes, at denne Udnævnelse sker ved Kongen istedetfor ved Krigsministeren.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at da, som Forholdene havde udviklet sig hos os, en kongelig Udnævnelse er synonym med en sikret Tilværelse, saa vilde der altsaa deraf, at Secondlieutenanterne, der for Fremtiden ikke blive faste Officerer, skulde have kongelig Udnævnelse, følge, at de fik Pensionsberettigelse, medmindre det udtrykkelig blev reserveret, at Udnævnelserne ikke medførte en saadan. Reserveofficererne have hidtil ingen Pensionsberettigelse havt.

Hans Kongelige Højhed Kronprindsen gjorde imod de paagjældendes Udnævnelse af Ministeren den Erindring, at i Tilfælde af Krig burde enhver dog føle, at det er Kongen, ikke en Minister, som kalder ham til Kamp.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det at faa Kongelig Udnævnelse stilles jo for Secondlieutenanterne ved Udkastet frem som noget saa værdifuldt, at de ville anstrenge sig for at naa den, og netop ved, at den Kongelige Udnævnelse indskrænkes noget ved Udkastet, vinder den meget i Betydning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ogsaa lægger mindre Vægt paa det Punkt, selv at udnævne Secondlieutenanterne, men at Allerhøistsamme dog ikke har villet ofre den Ret, han i saa Henseende hidtil har havt, uden at opnaa Indrømmelse i de vigtigere Punkter af Udkastet, hvorved han har Betænkelighed. Iøvrigt skulde Hans Majestæt med Hensyn til disse Lieutenanter endnu bemærke, at Allerhøistsamme dog vilde finde det passende, at de ikke uniformeres aldeles som de faste Lieutenanter; de burde f. Ex. enten ikke bære Skærf, eller der burde være en Forandring i Felttegnet.

Krigsministeren [Raasløff] vilde blot bemærke, at de omhandlede Secondlieutenanter dog ere Befalingsmænd i Linien, og at de ville have opfyldt meget større Betingelser, end Tilfældet hidtil har været med Reserveofficererne.

Man gik dernæst over til Udkastets § 118, med Hensyn til hvilken *Krigsministeren* [Raasløff] bemærkede, at da Hans Majestæt havde yttrt Ønske om, at Udtrykket »have kongelig Udnævnelse« skulde overalt i Udkastet ombyttes med »udnævnes af Kongen«, saa havde han foretaget en saadan Forandring i denne § ligesom ogsaa i alle følgende §§, hvori hint Udtryk forekommer.

Hans Majestæt Kongen bifaldt denne Forandring.

Hvad fremdeles Generalstaben angik, da bemærkede *Hans Majestæt*, at ligesom Allerhøistsamme hidtil har besat Officerspladserne i samme, saaledes vilde han ogsaa for Fremtiden have sig dette forbeholdt, idet han ikke finder nogen Grund, hvorfor Ansættelserne i Generalstaben ikke skulde herefter have hans Approbation. Der vilde altsaa i Overensstemmelse hermed blive at foretage de fornødne Forandringer i Udkastets §§ 121, 122, 123 og 124.

Krigsministeren [Raasløff] maatte i denne Anledning gjøre opmærksom paa, at Generalstaben ikke for Fremtiden bliver som hidtil et sluttet Chor med sit eget Avancement. Lieutenanter ved Generalstaben havde forresten heller ikke hidtil været ansatte af Kongen, og hvad Chefspadsen og Oberstlieutenantspladserne angik, da har Krigsministeren ingen Betænkelighed ved, at det i Udkastet bestemmes, at Kongen skal besætte disse Pladser. Derimod havde han nogen Betænkelighed ved, at Capitainerne i Generalstaben skulde udnævnes af Kongen, da dette havde finantsiel Betydning, forsaavidt de nemlig i det Øieblik, de fik Kongelig Udnævnelse, vilde blive pensionsberettigede med Hensyn til deres Bestillingstillæg; der maatte derfor ialtfald tages en Reservation i denne Henseende.

Med Hensyn til Udkastets § 126 yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøistsamme vilde have sig fremdeles forbeholdt at udnævne Cheferne for Undervisningsanstalterne og Lærerne ved Officerskolen.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han ikke har nogen Betænkelighed ved, at Cheferne for Undervisningsanstalterne skulde udnævnes af Kongen. Hvad Lærerne angik, kom der den Vanskelighed, at den kongelige Udnævnelse vilde have den Betydning, at de bleve pensionsberettigede med Hensyn til deres Bestillingstillæg, og der maatte derfor ialtfald gjøres en Reservation i denne Henseende. Forøvrigt har der ikke hidtil været givet Lærerne Kongelig Udnævnelse, førend de havde været ansatte i flere Aar.

Ved Udkastets §§ 127–130 yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøistsamme finder, at de Bestemmelser, som disse §§ indeholde om Forfremmelseslister, ikke bør slaas fast ved Lov, men forbeholdes det administrative Omraade.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det vel kunde være ønskeligt, om man havde kunnet undgaa at optage de paagjældende Bestemmelser i Lovudkastet; men Forsvarskommissionen har sat

dem ind i sit Forslag, og han frygter for, at de, hvis man nu udelod dem af Udkastet, kunde siden blive ham af Repræsentationen paa tvungne i en mindre heldig Form.

Hvad fremdeles Udkastets § 139 angik, da fandt *Hans Majestæt Kongen*, at en saadan § slet ikke er nødvendig, og at §'en absolut bør udgaa. Det har hidtil været et Kongeligt Prærogativ at give Officerer en høiere Charakter, end de efter deres Grad have, og Hans Majestæt finder, at det er hans Pligt baade mod ham selv og mod hans Efterfølgere at holde paa sine Prærogativer. Rigsdagen giver jo ikke efter i sine Rettigheder ligeoverfor Kronen.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det i en Række af Aar har, om han saa maa sige, været en Trang, at Charge og Rang skulde harmonere, og det er ganske vist ogsaa et Misforhold, at en Mand har en høiere Rang end den, der tilkommer ham efter den Tjeneste, han gjør.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at der kan tænkes Tilfælde, hvor en saadan Bestemmelse som den, §en indeholder, vilde genere. Han skulde i saa Henseende anføre, at den Capitain, der fra dansk Side skulde indtræde som Medlem af den Grændse-reguleringscommission, der efter Freden nedsattes, fik, for ikke at skulle staa for lavt overfor det østerrigske Medlem af Commissionen, en høiere Charakter end den, hans Charge medførte. Ogsaa ved andre Leiligheder, hvor man kunde ønske at give en Officer en høiere Charakter, f. Eks. ved diplomatiske Sendelser, vilde det genere at være bundet ved den i Lovudkastet optagne Bestemmelse.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at han ikke kan andet end være af den Overbevisning, at det er ønskeligt, at det hidtilværende Forhold ophører og ikke mere finder Sted. Det er Epouletten, der i de militære Forhold er det afgjørende; der gjøres Brud paa dette almindelige Princip og fremtræder et Misforhold, naar en Officer faar en høiere Charakter, end der efter hans Grad tilkommer ham, og der kommer paa den Maade Usikkerhed ind i de militære Forhold. Han tror, at naar man afveier de Ulemper og Fordele, som ere forbundne med det hidtil fulgte System, ere hine ganske vist de største, og hvad navnlig det angaar, som Hans Kongelige Høihed Kronprindsen har fremhævet om det ønskelige i ved diplomatiske Sendelser at kunne give Charakter-Forhøielse, da har Marineministeren personlig været i den Stilling, at der i saadan Anledning blev

givet ham Charakterforhøielse, og han kan saaledes af egen Erfaring udtale, at det paa den Maade skabte militære Forhold virker ved Gjenindtrædelse i den militære Tjeneste forstyrrende og giver Anledning til Fortrædeligheder, saa at det efter hans Overbevisning ikke bør finde Sted.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøiøistsamme aldrig har følt Ulemper ved Benyttelse af den Ret, som Allerhøiøistsamme hidtil har havt til at give Charakterforhøielse. Det er absolut et Prærogativ, som Hans Majestæt nu engang har, og som Allerhøiøistsamme ganske vist ikke agter at misbruge, men som det paa den anden Side vilde være en Feil at opgive, da det ikke er til Skade for Arméen, og da det giver ham Leilighed til at kunne gjøre enkelte Personer en Behagelighed.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen fremhævede, at det heller ikke koster Penge at gjøre den omhandlede Forandring i Lovudkastet og lade Forholdet blive, som det nu er.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at det ganske vist ikke koster Penge, men at det vil berede Vanskelighed for at sætte det øvrige i Udkastet, som er det vigtigste, igjennem. Man har, som allerede tidligere bemærket, gennem Forsvarscommissionen naaet det Gode nu at have større Udsigt til at faa bevilget det Pengebeløb, som udfordres til at tilfredsstille Arméens Behov, end man ellers vilde have havt, og den Udsigt bør man derfor nu saa lidet som muligt gjøre noget til at forspilde. Men det er hans Overbevisning, at jo mere man fraviger Commissionens Forslag, desto mere taber man hin Udsigt, og naar der da her foreligger en af Commissionen foreslaaet Bestemmelse, som begge de militære Ministre erklære for at være af militære Grunde gavnlig og rigtig netop i militær Henseende, saa forekommer dette ham rigtignok at maatte være det afgjørende, og det vilde efter hans Overbevisning være meget lidet heldigt her at fravige, hvad Commissionen har foreslaaet.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han ligesom Marineministeren kan af egen Erfaring udtale sig om det utilfredsstillende Misforhold, som skabes ved det hidtil fulgte System, thi han har selv følt, hvorledes han, efter at have i sin Tid i Anledning af en Udcommando faaet en høiere Charakter end efter hans Charge, paa Grund heraf vilde have kunnet være kommet i en meget skjæv Stilling. Han er ogsaa overbevist om, at en dansk Officer ikke vil i saadanne Stil-

linger, som Hans Kongelige Høihed Kronprindsen tidligere har nævnt, i Udlandet nyde mindre Anseelse, fordi han har en lavere militær Charakter, og ligeledes vilde ogsaa efter hans Overbevisning det Medlem af Grændsereguleringscommissionen, som Hans Kongelige Høihed omtalte, være bleven behandlet ens, enten han havde heddet Capitain eller Major. Men dernæst har det hele Spørgsmaal om Charakterforhøielse en alvorligere Side, som ikke endnu har været fremhævet, og det er, at man ved den hidtil fulgte Fremgangsmaade kan komme i den Nødvendighed at maatte lade være at anvende en udmærket Officer til den Tjeneste, hvortil man ellers vilde have brugt ham, idet det, netop fordi han har faaet den høiere Charakter, bliver umuligt for Hans Majestæt at give ham den Commando, som svarer til hans Charge, og Hans Majestæt heller ikke kan give ham den, som svarer til hans Charakter.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at det netop, saaledes som Krigsministeren nu har fremhævet, er en stor Ulempe for Tjenesten, der følger af Charakterforhøielse, at den Officer, som faar den høiere Charakter, bliver derved mindre anvendelig, saaledes at der kan være mange Slags Tjeneste, hvortil han ikke kan bruges; og Marineministeren kan ikke andet end fuldkommen holde paa, at Udkastets § 139 er en Nødvendighed.

Hans Majestæt Kongen gik dernæst over til § 140, med Hensyn til hvilken § Allerhøistsamme mente, at Orlov udenfor Rigets Grændser altid bør, ligesom hidtil, gives af Kongen, og at Krigsministeren heller ikke skal kunne uden Kongens Approbation give anden Orlov, naar den gaar ud over en vis Tid, i hvilken Henseende Hans Majestæt vilde finde en Grændse af 3 Maaneder passende; ved at ordne Forholdet paa den i §en bestemte Maade vilde Kongen for meget fjernes fra Arméen. Derhos fandt Hans Majestæt tillige, at Orlov til de commanderende Generaler altid kun bør kunne gives af Kongen.

I Overensstemmelse med det saaledes anførte ønskede derfor Hans Majestæt §'en forandret.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det er fuldkommen Praxis, at der om enhver Reisetilladelse for Officerer til Udlandet gjøres Indstilling til Hans Majestæt, og han troede derfor ikke, at det paa nogen Maade er nødvendigt at sætte ind i Lovudkastet, at saadan Reisetilladelse gives af Kongen, da §'en ikke vil gjøre nogen For-

andring i det i saa Henseende bestaaende Forhold. Hvad derimod Reisetilladelse indenfor Landets Grændser angaar, da vilde det nærværende Forhold forandres ved en saadan Bestemmelse, som den Hans Majestæt ønsker optagen i Udkastet; Krigsministeren havde imidlertid ingen principiel Betænkelighed ved at sætte den Bestemmelse ind, men da Hans Majestæt derved vilde blive bebyrdet med en stor Del Detailsager, vidste han ikke, om Allerhøistsamme maaske vilde indskrænke Bestemmelsen til de høiere Officerer.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at Pointet i den foreliggende § ligesom i den tilsvarende i Lovudkastet om Marinens Organisation, er, at Orlov skal kunne gives paa en Tid af indtil 12 Maaneder med Bibehold af Gage, og at han, hvad Maaden angaar, hvorpaa Orlov gives, har, ligesom Krigsministeren, troet, at det hidtilværende Forhold skulde vedblive at gjælde, saa at altsaa, naar der var Tale om Orlov udenfor Rigets Grændser, Sagen skulde forelægges Kongen. En Bestemmelse om, at al Orlov i Indlandet udover 3 Maaneder skulde gives af Kongen, vilde, som Krigsministeren har bemærket, være en Forandring i det Bestaaende, og Marineministeren skulde kun henstille, om ikke, med Hensyn netop til, hvorledes Forholdet nu fortiden er ordnet, Grændsen hellere maatte sættes til 6 Maaneder istedetfor 3.

Hans Majestæt Kongen havde intet imod, at det kun blev Orlov i Indlandet udover 6 Maaneder, som skulde gives af Allerhøistsamme.

Ved Udkastets § 145 bemærkede *Krigsministeren* [Raasløff], at da Hans Majestæt havde haft Betænkelighed ved denne §, saaledes som den var affattet, vilde han foreslaa en forandret Redaction af §'en, hvorved den kom til at lyde saaledes: »I Tilfælde af Krig kan Kongen tillægge de commanderende Generaler og de disse underlagte Afdelingschefer Ret til undtagelsesvis og paa Grund af udmærket Tapperhed og Conduite ligeoverfor Fjenden at foretage Forfremmelse, udover hvad de for Fredstid i saa Henseende gjældende Bestemmelser hjemle dem; Antallet af de normerede Nummere tør derved dog ikke overskrides«.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke forlanger, naar Krigen føres indenfor Landets Grændser, at have den Ret, som §'en giver ham; kun ialtfald naar Krigen føres udenfor Landet, og kun forsaavidt de commanderende Generaler angaar, vilde Hans Majestæt benytte en saadan Ret.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at der ved §'en, saaledes som den foreligger i den nye Redaction, fuldkommen er reserveret Hans Majestæt Myndighed til at give den omhandlede Ret eller ikke at give den, og han tror dog ikke, at det er værd at tilbagegive en saadan extraordinær Bemyndigelse for Hans Majestæt, som det staar fuldkommen til Hans Majestæt at benytte eller ikke benytte, hvad enten Krigen er i Landet eller udenfor Landets Grændser.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at §'en maaske dog helst kunde aldeles udgaa af Udkastet.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han herved vilde have den Betænkelighed, at det, som §'en indeholder, er noget, som der er sat megen Pris paa.

Med Hensyn dernæst til Udkastets § 186 yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøistsamme ønsker, at Chefen for hans Adjutantstab skal have 3 Heste; Generaladjutanten har tidligere havt 5 Heste, og en Overgang nu til 2 Heste finder Hans Majestæt dog altfor voldsom.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at naar man tager Hensyn til, at der kun normeres 2 Heste for Infanteriets Brigadecommandeurer og ligeledes kun 2 Heste for Chefen for Generalstaben, og naar tillige ses hen til, at Adjutantstabs-Chefens Tjeneste dog er mindre activ, saa tror han ikke, at man vil kunne stille sidstnævnte anderledes, end ved §en er sket, og han vilde finde det betænkeligt i saa Henseende at gjøre en Undtagelse, som ikke kan motiveres ved militære Grunde.

Hvad endelig Udkastets § 193 angaar, da bemærkede *Krigsministeren* [Raasløff], at Hans Majestæt havde ønsket en forandret Redaction af denne §, og han vilde derfor nu foreslaa, at §en affattes paa følgende Maade: »Befalingsmænd og Mandskab, som ere Medlemmer af frivillige Corps, hvis Ordning er stadfæstet, og hvis Officerer udnævnes af Kongen, og som stilles under Krigsministerens Overtilsyn, kunne fritages for Tjeneste i Forstærkningen«.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vilde foretrække, at §en kun kom til at gaa ud paa, at det for Officerernes Vedkommende forbeholdes Allerhøistsamme at meddele den omhandlede Fritagelse.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det er et langt mere omfattende Udtryk, som er brugt i §en, som den foreligger, og at

han ikke tror, at der vilde vindes noget ved at skjelne mellem Officerer og de andre.

Efterat saaledes nu alle de Paragrapher i Lovudkastet, ved hvilke Hans Majestæt Kongen havde noget at erindre, vare gennemgaaede, yttrede *Allerhøistsamme*, at han vilde gjøre den Concession overfor Ministeriet, at han ikke gjør Fordring paa at udnævne Second-lieutenanterne, og heller ikke paa, at Bestemmelserne om Forfremmelseslister udelades af Udkastet, men at han derimod, hvad § 102 angaar, vedblivende holder paa, at der optages med Hensyn til de Kongelige Prindsers en Undtagelse saaledes som tidligere omhandlet.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] maatte dog finde, at en slig Tilføining i Udkastet vilde se besynderligt ud, og det er hans fulde Overbevisning, at det vilde være meget uheldigt at gjøre den, da den, naar Sagen kom til Forhandling i Rigsdagen, vilde give Anledning til Discussioner, som vilde være i høi Grad ubehagelige for Hans Majestæt og Hans Majestæts Regjering. Man skal ikke ved at tage et Forbehold som det omhandlede reise nogen saadan Discussion. Denne Lov berører ikke Hans Majestæts Hus, og man maa ikke i en saadan Organisationslov som den drage Hans Majestæts Hus ned.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at *Allerhøistsamme* ikke kan fravige den Anskuelse, som han har om denne Sag, og som han gjentagende har udtalt. Hans Majestæt kan som Kronens Ihænderhaver ikke forsvare hverken for sig selv eller sin Søn og fremtidige Efterfølgere at opgive sit Prærogativ; saaledes som § 102 lyder, omfatter den ligesaa godt Kongens Sønner som Bondens, og bliver den § Lov, kan *Allerhøistsamme* derfor ikke længer gjøre, hvad han hidtil har kunnet, af egen Magtfuldkommenhed.

Krigsministeren [Raasløff] maatte dog, i Anledning af hvad Hans Majestæt senest har yttret med Hensyn til Omfanget af § 102, erindre, at *Allerhøistsammes* Sønner ikke ere værnepligtige. Han holder sig, baade hvad denne § og hvad andre §§ i Lovudkastet angaar, overbevist om, at mange af de Ting, der nu fremstille sig for Hans Majestæt som Vanskeligheder, i Virkeligheden ikke ville være det, og at de, naar man kun overlader det hele til Tiden, ikke vilde fremkomme. Han føler derhos meget tydeligt, at hans Stilling vil være uholdbar, hvis de paagjældende Punkter i Lovudkastet, som nu have en Betydning, de ikke tidligere have havt, skulde undergaa saa-

danne Forandringer, som Hans Majestæt forlanger; og skulde han for Repræsentationen træde frem med et Arbeide, som bar meget tydelige Spor af denne Paavirkning i den 11te Time, trøster han sig ikke til at føre Sagen igjennem.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at ved en Bestemmelse som § 102 tvinges Allerhøistsamme til at lade sin Søn gjennemgaa Corporalskolen ligesom enhver anden. Hvad Hans Majestæt kan gjøre frivilligt, er noget andet, end hvad han skal gjøre tvungen, og det gjør ham ondt, at Ministeriet vil sætte den Tvang paa ham, da han jo dog ikke har givet Bevis paa at ville isolere sig og sin Familie fra sit Folk; netop fordi han ikke har givet Bevis herpaa, forstaar han ikke den Tvang.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte, idet han ganske kunde henholde sig til, hvad han allerede forhen havde yttret, bemærke, at en saadan speciel Undtagelse med Hensyn til de Kongelige Prindser, som Hans Majestæt vil have tilføiet, tror han ikke har sin Plads i en Organisationslov som den foreliggende, og han er overbevist om, at ingen Minister nogensinde vilde tilraade Hans Majestæt at sætte en saadan Bestemmelse ind i Loven.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme i Hjertet er stor Demokrat, større maaske end naturligt, men paa den anden Side kan man dog ikke forlange, at alt, hvad der engang er bestaaende, skal nivelleres.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] vilde bede Hans Majestæt fastholde, at den foreliggende Lov ikke vedrører Allerhøistsammes Hus, og at ethvert berettiget Ønske af Hans Majestæt med Hensyn til noget af det Kongelige Huses Medlemmer vil altid baade hos Ministerium og Repræsentation møde al Imødekommen. Han tror, at Hans Majestæt bør finde sig beroliget herved og ikke reise Tvivl i den Henseende ved at tvinge en saadan Bestemmelse som den omhandlede ind i en Lov, der angaar ganske andre Forhold.

Hans Majestæt Kongen anser det paagjældende Punkt for at være altfor vigtigt til, at han kunde opgive det, og saaledes som Sagen staar, vilde Allerhøistsamme derfor finde det bedst, at den ikke kommer til Afgjørelse idag, men udsættes.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at det foreliggende Punkt om det Kongelige Huses Stilling er af den Beskaffenhed, at det ikke passende eller rigtigt kan gjøres til Gjenstand for Discussion og

Afgjørelse i Repræsentationen; men dersom en udtrykkelig Bestemmelse som den omhandlede sættes ind i Loven, kan man ikke afskjære Discussionen.

Forsaavidt der dernæst er Spørgsmaal om Afslutning af Forhandlingerne idag, uden at Sagen kommer til endelig Afgjørelse, vilde han dog gjøre opmærksom paa, at hvor stor Taushed der end finder Sted, saa vil det, derom er han overbevist, ikke vare længe, inden man vil vide, hvorpaa det har beroet, at Sagen endnu ikke er bragt til Ende, og dette vil endmere skjærpe Opmærksomheden paa alle paagjældende Punkter og gjøre den hele Lovs Gjennemførelse vanskeligere.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at for hver Dag, der gaar hen, inden Arméplanen bringes frem for Repræsentationen, bliver hans Stilling vanskeligere, og den er allerede bleven det. Han har ganske vist i ingen Retning fjernet sig i det foreliggende Lovforslag fra det Standpunkt at værne om de Kongelige Prærogativer; han har hele Tiden havt dette Standpunkt for Øie, og saaledes som flere Punkter i Forslaget nu møde Misbilligelse fra Hans Majestæts Side, har han ikke kunnet være forberedt paa, at Hans Majestæt vilde i dem se et Indgreb i Allerhøistsammes Prærogativer. Han er overbevist om, at de væsentlige Forandringer, som Hans Majestæt ønsker gjorte i Forslaget, næsten ere uforenelige med Arméplanens Gjennemførelse i Repræsentationen, og han tror derfor, naar Hans Majestæt holder paa disse Forandringer, at burde frasige sig sit Kald.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at saaledes som Lovudkastet foreligger efter en gjentagen meget omhyggelig Overveielse i Ministerconferencer af den hele Plan og navnlig ogsaa af de Spørgsmaal, hvorpaa Hans Majestæt lægger Vægt, er det samlede Ministerium i sin Helhed fuldkommen i Overensstemmelse med Krigsministeren og kan i alt væsentligt ikke tilraade andet end, hvad der foreligger.

Hans Majestæt Kongen rettede det Spørgsmaal til Krigsministeren, om § 102 dog ikke kan omredigeres noget.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han er overbevist om, at §'en ikke vil kunne omredigeres saaledes, at ikke den samme Betænkelse, som Hans Majestæt nu har ved den, vilde fremdeles gjøre sig gjældende. Kun ved en saadan Bestemmelse som den, der foreligger i § 102, vil det være muligt at gennemføre den meget

bestemte og store positive Byrde, som Loven paalægger den enkelte Undersaat; uden den Bestemmelse tror han ikke, at man fuldstændigt kan gennemføre den almindelige Værnepligt.

Indenrigsministeren [Estrup] fremhævede, hvad Spørgsmaalet om en Omredaction af §en angik, det af ham tidligere nævnte Hensyn: at §en, saaledes som den nu er redigeret, udelukker saavel danske Officerer, der ere uddannede i Udlandet, som fremmede Officerer fra at overtage nogen militær Befalingspost i Hæren. Men han skulde forresten indrømme, at det vilde have sin Vanskelighed at omredigere §en.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han tror, at det i det hele er meget betænkeligt at begynde paa en Omredaction af Paragrapher, der som denne have været meget nøie overveiede og passe ind i hele Systemet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte i fuldeste Maal være enig med Krigsministeren, og § 102 er efter hans Overbevisning netop en af de Bestemmelser, som man i vort Land, der er det fremtrædende Lighedsland, ikke kan forlade uden stor Fare for at sætte Gjennemførelsen af den hele Plan paa Spil.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen henvendte Opmærksomheden paa, om en saadan Æresstilling som den, Kongen af Sverrig nu har i den danske Armé, maaske heller ikke skulde kunde gives for Fremtiden, naar § 102 blev Lov.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede hertil, at der gives Tider, hvor de Vanskeligheder, som en Bestemmelse lægger iveien, dog ikke ere en afgjørende Hindring; saaledes kan f. Ex. ingen Fremmed efter Dannebrogordenens Statuter være Dannebrogsmænd, og dog alligevel har man set Dannebrogsmændenes Kors givet til Fremmede. Hvad de Kongelige Prindsers Stilling til § 102 angaar, da vilde han ikke tage i Betænkning, naar Hans Majestæt ønskede, at en Prinds skulde træde ind i en Befalingsmands Stilling i Hæren, uanset den nævnte § at contrasignere en saadan Udnævnelse; men ganske vist vilde dette blive en Umulighed for ham, naar det paagjældende Punkt først er bleven bragt frem i Repræsentationen og discuteret der. Saalænge det derimod ikke er sket, saalænge vil enhver Krigsminister gaa ud fra, at Medlemmerne af det Kongelige Hus have en exceptionel Stilling. Han vil derfor ogsaa henstille, om Hans Majestæt vil gjøre

den hele Sag afhængig af en saadan Bestemmelse, som den omhandlede, hvis practiske Betydning er saa ringe, og i hvilken der, naar den træder frem, vilde blive lagt netop det modsatte af Hans Majestæts folkelige Sindelag.

Hans Majestæt Kongen maatte i den Anledning komme tilbage paa, hvad Allerhøistsamme allerede før har yttret, at hvad man gjør frivillig er en anden Sag, end hvad man gjør tvungen.

Hans Majestæt gik dernæst over til Udkastets §§ 109 og 117, idet Allerhøistsamme yttrede, at han ikke vil have nogen Forandring i det Forhold, som hidtil har bestaaet med Hensyn til Garden, men forbeholder sig samme Ret, som han altid har havt.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at med Hensyn til Underofficererne ved Garden gjør, som han allerede tidligere har fremhævet, § 109 ingen Forandring i det bestaaende Forhold. Hvad dernæst § 117 angaar, da har det, som fra alle Sider udtalt, sine store Vanskeligheder at fremhæve i Udkastet Gardens exceptionelle Stilling, og han tror, at saadan en Bestemmelse, som Hans Majestæt ønsker optaget, vilde skade Garden overordentlig. I Realiteten kan jo det samme, som Hans Majestæt ønsker, opnaas uden den udtrykkelige Bestemmelse, og han vil gjentagende bede Hans Majestæt at lade det have sit Forblivende ved §en, som den foreligger, og være overbevist om, at det falder ingen Krigsminister ind at ansætte ved Garden nogen Officer, som er Hans Majestæt imod.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar § 109 ikke indeholder andet, end hvad der stemmer med det allerede bestaaende Forhold, saa forlanger Allerhøistsamme ingen Forandring i denne §, og han bifaldt saaledes nu allernaadigst, at §en bliver staaende uforandret.

Hans Majestæt Kongen gik derpaa over til Udkastets § 111, med Hensyn til hvilken Allerhøistsamme, saaledes som han allerede tidligere havde udtalt, bifaldt, at §en forbliver uforandret.

Ogsaa med Hensyn til § 121 frafaldt *Hans Majestæt*, at der gøres nogen Forandring i §en, da Lieutenanterne ved Generalstaben ikke hidtil have været ansatte af Kongen.

Ved § 122 resolverede *Hans Majestæt*, at der i §en bliver efter »besættes« at tilføie: »af Kongen«; i hvilken Anledning *Krigsministeren* [Raasløff] bemærkede, at der da, i Overensstemmelse med, hvad han tidligere havde yttret, vilde i Lønningsloven være at opta-

ge en Bestemmelse om, at den Kongelige Udnævnelse for Generalstabens Capitainer ikke medfører Pensionsberettigelse med Hensyn til Bestillingstillæget.

I Henseende til §§ 123 og 124 bifaldt *Hans Majestæt*, at der i disse §§ efter »besættes« tilføies: »af Kongen«.

Med Hensyn til § 126 bifaldt *Hans Majestæt*, at der til §ens Slutning føies: »Cheferne for Undervisningsanstalterne udnævnes af Kongen; de faste Lærere ved Officerskolen ansættes af Krigsministeren, men kunne efter 4 Aars Tjeneste i disse Stillinger indstilles til at udnævnes af Kongen«.

§ 127–130 bifaldt *Hans Majestæt*, saaledes som Allerhøistsamme allerede havde yttret, uforandrede, som de foreligge.

Ved § 140 resolverede *Hans Majestæt*, at §ens sidste Stykke kommer til at lyde saaledes: »Orlov til de commanderende Generaler gives af Kongen; Orlov til andre Officerer i Hæren gives for 6 Maaneder eller derover af Kongen, for et mindre Tidsrum af Krigsministeren, som indenfor de af ham bestemte Grændser kan overdrage denne Myndighed til Afdelingscheferne«.

§ 145 bifaldt *Hans Majestæt* i den af Krigsministeren idag forelagte Form.

§ 186 gik *Hans Majestæt* ind paa bliver uforandret, under Betingelse af, at den nuværende Generaladjutant beholder, hvad han har.

§ 193 bifaldt *Hans Majestæt* i den af Krigsministeren idag forelagte Form.

Med Hensyn sluttelig til de iblandt de forhandlede §§, angaaende hvilke *Hans Majestæt* endnu ikke havde afgivet nogen allerhøieste Resolution, forbeholdt Allerhøistsamme sig nærmere at meddele sin endelige Bestemmelse; i hvilken Henseende *Krigsministeren* [Raasløff] gjorde opmærksom paa, at der altid vil, efterat han har modtaget *Hans Majestæts* Bemyndigelse til at forelægge Lovudkastet for Repræsentationen, hengaa nogen Tid endnu, inden dette kan ske.

Derefter foretoges tvende af *Marineministeren* [Dockum] nedlagte allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. Udkast til Lov om Marinens Organisation og Udkast til Lov om enkelte Gageringsbestemmelser for Søetaten, hvilke begge Udkast indstilles til allerhøieste Approbation til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren yttrede, at han, efter forud at have havt Leilighed til at gjøre Hans Majestæt bekjendt med Indholdet af de foreliggende Udkast, turde forudsætte det stemmende med Allerhøist-sammes Ønske, at han nu med Hensyn til Referatet af disse Sager indskrænker sig til de Punkter, i hvilke Hans Majestæt ikke er enig.

Det første af disse Punkter angaar § 3 i Lovudkastet om Marinens Organisation, idet Hans Majestæt har ment, at Medlemmerne af det i §en ommeldte Forfremmelsesraad bør udnævnes af Kongen istedetfor af Marineministeren. Det maatte imidlertid i denne Henseende bemærkes, at den hidtil fulgte Fremgangsmaade er den samme, som er optaget i §en, og at det vel ogsaa, naar Forfremmelsesraadet i givet Tilfælde skal træde sammen, og enkelte af Medlemmerne ere forhindrede, hvad jo navnlig let kan ske paa Grund af Udcommando, kan være forbundet med nogen Ulempe og Tids-spilde, om kongelig Udnævnelse til at faa andre Medlemmer ind skulde behøves. Men hvis Hans Majestæt alligevel skulde lægge Vægt paa selv at udnævne Medlemmerne af Forfremmelsesraadet, ser Marineministeren intet til Hinder derfor, da deri ikke indeholdes Brud paa noget Princip.

Det andet Punkt vedrører den næste § i Lovudkastet, nemlig § 4, med Hensyn til hvilken Hans Majestæt har udtalt sig derhen, at Allerhøistsamme finder det rigtigt, at alle de 3 af Forfremmelsesraadet indstillede Officerer indstilles af Marineministeren til Kongen, istedetfor at efter Udkastet Marineministeren kun skulde indstille den blandt de 3, som han finder værdigst til Forfremmelse. Marineministeren skulde, hvad dette Punkt angaar, indskrænke sig til den Bemærkning, at Udkastets Bestemmelse er overensstemmende med, hvad der hidtil har fundet Sted.

Det tredie Punkt er § 7 i samme Lovudkast, hvor det bestemmes, at ingen Officer kan erholde nogen anden Charakter end den, som hans Grad medfører. Denne §, imod hvilken Hans Majestæt har erklæret sig, vil staa og falde med den tilsvarende § i Lovudkastet for Hærens Organisation, og Marineministeren skulde ganske henholde sig til, hvad han i Anledning af denne sidste § allerede tidligere har yttret.

Det sidste Punkt endelig, som staar tilbage at nævne, berører Udkastets § 9, idet Hans Majestæt ønsker den nuværende Generalad-jutant for Søetaten undtaget fra den i §en for Orlogscapitainer

fastsatte Aldersgrændse, saaledes at han bliver staaende i Tjenesten, og Allerhøistsamme kan vedblive at beholde ham som Generaladjutant, efterat han har naaet hin Aldersgrændse. Med Hensyn hertil bemærkede Marineministeren, at han ikke kan andet end se stor Vanskelighed ved Gjennemførelsen af dette Hans Majestæts Ønske. Det er nemlig altid en egen Sag, naar man kommer frem med at etablere et almindeligt Princip, saa at gjøre Undtagelse for en enkelt; men hvad der dernæst her gjør Tingen vanskeligere, er, at naar en Undtagelse fra Aldersgrændsen skulde gjøres med den nuværende Generaladjutant, som om faa Maaneder vil have naaet denne Grændse, saa vilde det derved blive nødvendigt at omtale Generaladjutanten i det foreliggende Lovudkast, og han maatte da i den Anledning erindre om de uhyggelige Discussioner, som ifjor fandt Sted i Repræsentationen med Hensyn til Generaladjutant-Spørgsmaalet. Nu, saaledes som Lovudkastet foreligger, er der i dette intet nævnt om Adjutantstaben, da efter Marineministerens Mening de ved Lønningsloven af 21de Juni 1856 bestemte Adjutant-Tillæg alligevel ville blive staaende til Disposition; men i det Øieblik Generaladjutanten ikke kan holdes ude fra Udkastet, maa der optages en Bestemmelse i det hele om Kongens Adjutanter af Søetaten, og denne Bestemmelse maatte da gaa ud paa, at en Orlogscapitain blev at ansætte som Jagtcapitain og Adjutant og en Capitainlieutenant som Adjutant hos Kongen. Naar nu i Forbindelse dermed siges, at den nærværende Generaladjutant skal være undtaget fra Aldersgrændsen, saa vilde der istedetfor den nuværende 2den Adjutant hos Hans Majestæt, da han er en afskediget Officer, blive commanderet en Capitainlieutenant. Det vilde være Conseqventsen, og Hans Majestæts nuværende Adjutantstab, som Allerhøistsamme ønsker at skulle blive aldeles uforandret, maatte altsaa under de Omstændigheder undergaa nogen Forandring. Han vilde til visse sætte største Pris paa at se sig istand til at opfylde et Ønske, som Hans Majestæt nærer, men han ser ikke Muligheden af, naar Organisationsloven siger, at en Capitainlieutenant skal være Adjutant, da at lade en afskediget Officer, der altsaa ikke længer er i Tjeneste, blive staaende som Adjutant; og i Lovudkastet at gjøre endnu en Undtagelse, foruden for Generaladjutanten, ogsaa for den nuværende Adjutants Vedkommende, saa at der altsaa blev gjort Undtagelse for dem begge, vilde dog være en egen Sag, og det troede Marineministeren ikke at ville kunne føre igjennem.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ønsker, at hans nuværende Adjutantstab bliver uforandret, saalænge han selv vil beholde de paagjældende i deres Stilling. Ligesom Arméens nuværende Generaladjutant bliver fremdeles staaende i samme Stilling som nu, saaledes maa ogsaa, mener Hans Majestæt, Generaladjutanten for Søetaten kunne blive staaende. Den i det foreliggende Lovudkast satte Aldersgrændse er jo ikke indført endnu, og intet kan være til Hinder for, at Hans Majestæt siger, at en saadan Aldersgrændse skal herefter være gjældende, men at den ikke skal have Anvendelse paa den nuværende Generaladjutant.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at naar der i Lovudkastet ikke nævnes noget om Adjutanterne, saa vil jo, naar den nuværende Generaladjutant har naaet den for Orlogscapitainer bestemte Aldersgrændse, det Tilfælde indtræde, at han maa forlade sin Stilling som activ Officer, men deraf følger ingenlunde, at han, om det end i sig maatte være det correcte, skal fratræde Adjutantposten, og da det, saavidt Indenrigsministeren bekjendt, ikke nogetsteds er ved en Bestemmelse slaet fast, at Generaladjutanten skal tillige være Jagtcapitain, saa maatte det, forsaavidt den nuværende Generaladjutant, efter at være afskediget som activ Officer, ikke længere kunde vedblive at være Jagtcapitain, staa Hans Majestæt frit for at beholde ham som Adjutant, men tage en anden activ Officer til Jagtcapitain. Paa denne Maade forekommer det Indenrigsministeren, at man, ved i Lovudkastet intet at nævne om Adjutantstaben, vil, da, efter hvad Marineministeren har yttret, Adjutant-Tillæget alligevel vil være til Disposition, i Øieblikket komme udover de Vanskeligheder, som der er ved at faa Sagen bragt i Orden.

Marineministeren [Dockum] maatte bemærke, at Stillingerne som Jagtcapitain og som Generaladjutant have i Menneskealdere været forenede, og han ser ikke, at man godt vilde kunne slaa ind paa den af Indenrigsministeren nævnte Ordning. Men i hvert Tilfælde vilde jo desuden ogsaa alligevel den Særegenhed finde Sted, at begge Hans Majestæts Adjutanter af Søetaten vare afskedigede Officerer.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme, efter at have ifjor bragt Ofre med Hensyn til Adjutantspørgsmaalet, havde troet nu at kunne være fri for yderligere Ofre i den Henseende, og at det vedblivende er Hans Majestæts Ønske, at der ikke sker nogen Forandring i hans nuværende Adjutantstab.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] fremhævede, at naar

man ved en ny Organisation vil foreslaa en Aldersgrændse, der jo let kommer til at ramme flere endnu kraftfulde Mænd haardt, saa er det just strax i den allerførste Tid allervanskeligst at gjøre enkelte personlige Undtagelser.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at han ikke kan andet end erkjende, at Hans Majestæt, efter hvad der i forrige Aar blev i Geheime-Statsraadet forhandlet om Adjutantspørgsmaalet, maa have en grundet Forventning til sit Ministerium om, at der, saavidt paa nogen Made muligt, ikke sker nogen Forandring i det personelle med den nuværende Adjutantstab, og han tror ogsaa, at den Beslutning, som dengang endelig blev sat igjennem i Rigsraadet, tyder paa, at der fra Repræsentationens Side ikke vilde være noget derimod. Han indser paa den anden Side den store Vanskelighed, som det kan have for Ministeren at faa Spørgsmaalet ordnet paa en tilfredsstillende Maade, men der er imidlertid dog efter hans Anskuelse den allerstørste Opfordring for Ministeriet til at søge en Ordning af Sagen, hvorved der ikke sker nogen Forandring i det nuværende Adjutant-Personel.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at han haaber, at Hans Majestæt vil være overbevist om, at han altid vil søge at opfylde Allerhøistsammes Ønske, men paa den anden Side kan han heller ikke se bort fra de af ham fremhævede store Vanskeligheder ved for begge de nuværende Adjutanter at gennemføre en Undtagelse fra den almindelige Regel.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme indser, at der er noget stødende ved, at en afgaaet Officer bliver staaende som Adjutant hos Allerhøistsamme, men det blev dengang, da Hans Majestæt meget imod sit Ønske gik ind paa at give sin nuværende 2den Adjutant Afsked fra den active Tjeneste forsikret Allerhøistsamme fra den vedkommende Ministers Side, at der intet var iveien for, at han vedblev at staa som Adjutant.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at han heller ikke, naar der ikke for den nuværende Generaladjutants Skyld skulde gjøres en Undtagelse fra det almindelige Princip, skulde med Hensyn til den nuværende 2den Adjutant have gjort nogen Vanskelighed ved, at han blev staaende. Men nu i Lovudkastet til den nye Organisation at opføre Undtagelser for begge Adjutanter, det er det, som Marineministeren ikke tror at kunne gaa ind paa.

Sagens Forhandling blev hermed sluttet, og efterat *Hans Majestæt* havde tilkjendegivet at ville nærmere meddele sin allerhøieste Bestemmelse i Forbindelse med sin Beslutning angaaende Lovudkastet om Hærens Organisation, hævdede Allerhøistsamme Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet søndag d. 3. februar 1867.

Aar 1867, Søndagen den 3die Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den i sidste Statsraadsmøde forhandlede Sag angaaende det af Krigsministeren allerunderdanigst forelagte Udkast til Lov om Hærens Organisation blev paany foretaget.

Hans Majestæt aabnede Forhandlingerne med at rette det Spørgsmaal til Krigsministeren, om han ikke senere havde tænkt sig nogen Modification, der kunde være at gjøre i Udkastets § 102, i Henhold til, hvad Hans Majestæt i forrige Statsraadsmøde havde ytret.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han, da det af den daværende Krigsminister Forsvarscommissionen forelagte Udkast til Hærororganisationen havde indeholdt en saadan Bestemmelse, som Hans Majestæt nu ønsker indført i det foreliggende Udkast, om at de almindelige Regler for Officerers Ansættelse og Avancement ikke skulde gjælde for de Kongelige Prindsler, en Bestemmelse, som efter Hans Majestæts Forlangende ogsaa i sin Tid var bleven optaget i den af den næstforegaaende Krigsminister udkastede Hærplan, men som oprindeligt ikke havde staaet deri, og da Forsvarscommissionen ikke har villet optage denne Bestemmelse i sit Forslag, har havt al Anledning til nøie at overveie, om det vilde være stemmende med Kronens sande Interesse at indføre en saadan Bestemmelse i Lovudkastet. Han er derved kommet til den Overbevisning, at det for det første ikke er nødvendigt at gjøre i denne Lov en slig Undtagelse for de Kongelige Prindsler. Ligesom der nemlig i Værnepligsloven ikke findes nogen Bestemmelse med Hensyn til Prindsernes Undtagelse fra Værnepligten, uden at dog denne Omstændighed har gjort, at de siden ere blevene ansete som værnepligtige, saaledes vil heller ikke Undladelsen af at omtale Prindserne i nærværende Lov

udelukke, at de, uden Hensyn til de i Loven givne almindelige Regler, ville kunne ansættes og forfremmes som militære Befalingsmænd. Han er overbevist om, at saalænge en saadan Bestemmelse som den, Hans Majestæt ønsker optaget i Loven, ikke har været forelagt Repræsentationen, der har været gjort til Gjenstand for Discussion og muligt er bleven forkastet, saalænge vil der intet være til Hinder for, at en Krigsminister kan ansætte en Kongelig Prinds i en Befalingsmands Stilling i Hæren, uagtet de almindelige Betingelser for Ansættelse ikke ere tilstede.

Men foruden at Krigsministeren saaledes paa den ene Side ikke anser den omhandlede Bestemmelse for nødvendig, maa han dernæst paa den anden Side anse det for meget farligt at optage den. Skal nemlig en saadan Bestemmelse, som Forsvarscommissionen med velberaad Hu har undladt at røre ved, optages, vil dette give Anledning til en Discussion i Rigsdagen, som kunde blive høist betænkelig; ingen Ministers personlige Vægt vilde kunne udrette noget, og Krigsministeren er overbevist om, at i det Øieblik han og det samlede Ministerium skulde paa den Maade tabe den Ascendent, om han saa maa sige, som Ministeriet nu kan have i Rigsdagens Thing, saa vilde Spørgsmaalene om Garden og andre lignende Forhold, som forhen have været paa Bane i Rigsdagen, komme frem igjen, og det er umuligt at forudsige, hvad en saadan Discussion da kunde føre til. Saafremt Sagen gik Ministeriet imod, vilde det naturligen føre til, at Krigsministeren faldt; dette vilde jo i og for sig ikke betyde saa meget, men hvad der er Hovedsagen er, at naar Rigsdagen kom til det Resultat at gaa ind paa Hærplanen med Udeladelse af en saadan Bestemmelse, som den med Hensyn til Udkastets § 102 her omhandlede, saa vilde Hans Majestæt være stillet imellem de to høist uheldige Alternativer: enten at nægte Hærplanen Sanction eller at forsyne den med sin allerhøieste Underskrift og derved sanctionere Udeladelsen af noget, som Hans Majestæt havde tillagt saamegen Vægt. Det er Krigsministerens Pligt som Fagminister her at maatte ligeoverfor Hans Majestæt som Allershøistsammes tro hengivne Undersaat fraraade at lade det komme dertil. Intet vilde bedrøve ham saa meget, som at hans Administration skulde føre til et saa sørgeligt Resultat, og han tror derfor at burde i dyb Underdanighed, men med al Bestemthed fraraade Hans Majestæt at optage den oftnævnte Bestemmelse i Lovudkastet og derved foranledige i Rigsdagen en Dis-

cussion, som kan føre meget videre, end det er muligt nu at kunne forudsige. Han er overbevist om, at der, naar § 102 og de øvrige §§ om Forfremmelse og Afgang blive staaende uforandrede, intet er i Realiteten tilhinder for, at der, hvis Hans Majestæts yngste Søn (Hans Kongelige Høihed Kronprindsen er allerede i saadan en militær Stilling, at Udkastets Bestemmelser ikke kunne berøre ham) skulde yttre Lyst til den militære Stand, og Hans Majestæt ønske ham ansat i den, ganske kan forholdes paa samme Maade, som hidtil har fundet Sted; Krigsministeren har derom ingen Tvivl.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det jo overalt i Verden er Skik, at Prindser træde ind i Arméen, og at det foreliggende Punkt har for Hans Majestæt stor Betydning med Hensyn til Allerhøistsammes yngste Søn.

Krigsministeren [Raasløff] skulde kun gjentage, at for de Kongelige Prindsers Vedkommende bliver i Realiteten det hidtilværende Forhold uforandret, og han kan udtale som sin fulde Overbevisning, at naar en Prinds helliger sig Militærstanden, kan der, fordi Lovudkastet bliver med Hensyn til de paagjældende §§, saaledes som det nu foreligger, ligefuldt meget godt gjøres i Anvendelsen af disse §§ Modificationer, saaledes at de ikke i deres fulde Stringents komme til at anvendes.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at det, at, saaledes som af Krigsministeren anført, de Kongelige Prindser ikke ere nævnte i Værnepligsloven, uden at de derfor dog ere blevne betragtede som værnepligtige, er for ham et Bevis paa, at denne og andre almindelige Love ikke anses at have Betydning for de Kongelige Prindser. Skulde Værnepligslovens Bogstav have været det afgjørende, saa maatte Hans Majestæts Sønner i dette Øieblik findes som værnepligtige opførte i Rullen for Kjøbenhavn, og de kunde ikke vægre sig ved at træde ind i Arméen. De ere jo imidlertid ikke hidtil blevne betragtede som henhørende til den værnepligtige Befolkning, og Indenrigsministeren ser deri et Bevis for, at den Betragtning, Krigsministeren har gjort gjældende, at Bestemmelserne i det nu foreliggende Lovudkast ligesaa lidet ville finde deres Anvendelse paa de Kongelige Prindser, som Bestemmelserne i Værnepligsloven ere blevne anvendte paa dem, er den rette. Det nærværende Lovudkast handler i det hele om den værnepligtige Befolkning, og til denne ere Hans Majestæts Sønner hidtil ikke blevne henførte.

Hans Majestæt Kongen yttrede derefter, at Allershøistsamme efter de stedfundne Udtalelser gaar ind paa, at Lovudkastets § 102 bliver staaende uforandret. Derimod maatte Hans Majestæt, hvad den i forrige Statsraadmøde omdiscuterede § 117 i Udkastet angik, vedblivende ønske, at Garden undtages fra denne §'s Bestemmelse om Forsættelse af Officerer, saaledes at Forholdet med Hensyn til Garden forbliver uforandret som hidtil: at Ansættelse af Officerer ved Garden og Forsættelse af Officerer fra den vedbliver at være forbeholdt Kongen.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han meget vilde fraaade at gjøre i Lovudkastet en saadan Undtagelse for Garden. Det vilde jo dog aldrig falde nogen Krigsminister ind at sætte en Officer i Garden eller forsætte ham derfra uden i Overensstemmelse med Kongens Ønske; og jo mere exceptionel en Stilling, der i Arméplanen gives Garden, jo mere betænkeligt vil det være for Gardens Existents.

Hans Majestæt Kongen erindrede, at da Allershøistsamme tilvisse med stor Bekymring opgav Hestgarden, blev det fra Ministeriets Side sagt, at Garden tilfods stod herefter med fuldkommen Sikkerhed i sit tidligere Forhold; og nu allerede rystes der ved dette Forhold. Hans Majestæt vilde dog henstille, om det ikke vil findes rimeligt, at Garden i Henseende til det foreliggende Punkt bliver staaende urørt.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte bemærke, at der fra Ministeriets Side blev for Hans Majestæt udtalt det Haab, at Fodgardens Bestaaen vilde blive urørt, men nogen Forsikring i den Henseende udtalte Ministeriet ikke og kunde ikke udtale, ligesaa lidet som det for noget Ministerium havde været muligt. Men naar iøvrigt nu i Øieblikket Spørgsmaalet er om Garden, saa tror *Conseilspræsidenten*, at hvad der af Krigsministeren er foreslaaet kun har Hensyn til at bevare Gardens Bestaaen, og at ethvert Skridt til at stille den exceptionelt vil netop ikke fremme det Øiemed, som derved tilsigtes.

Hans Majestæt Kongen maatte atter fremhæve, at Allershøistsamme selv frivillig ofrede Hestgarden i den Forventning, at hans Prærogativ med Hensyn til Fodgarden vilde forblive uforandret; og Hans Majestæt havde ventet, at Ministeriet vilde have fraaadet at forelægge Rigsdagen en saadan Bestemmelse, hvorefter Allershøistsamme skulde opgive noget af sin Myndighed med Hensyn til Gar-

den. Men i dets Sted tilraader Ministeriet allerede nu strax at gaa ind derpaa.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at han tillægger Fodgarden saadan Betydning, at han ikke skulde kunne tilraade at gaa ind paa dens Nedlæggelse. Han tror ikke, at der er Grund til at være bange for, at Repræsentationen skulde ville forlange Fodgarden ophævet, fordi der i det foreliggende Lovudkast blev sat ind en Bestemmelse om, at Kongen, ligesom hidtil, ansætter Officererne ved Garden. Men han fraraader alligevel at sætte den Undtagelse for Garden ind i Udkastet, fordi han frygter for, at det vil være, om ikke umuligt, saa dog i høi Grad vanskeligt at opretholde en saadan Undtagelse, og det, at den blev udstemt, var det endogsaa kun paa et enkelt Trin af Sagen, og selv om det lykkedes Ministeriet at faa den ind igjen, vilde i hans Tanker være et langt større Stød for Kongemagten heri Landet, end at man paa nogen Maade skulde udsætte sig for det ved at optage hin Undtagelse i Udkastet. Han tror ogsaa, at skjøndt den foreliggende § forbliver uforandret, Forholdet alligevel vil blive, som det nu er; neppe nogen Krigsminister vilde falde paa at ansætte ved eller forsætte fra Garden en Officer, som Kongen ikke ønskede; gjorde en Krigsminister det, maatte det forudsætte et saadant Forhold mellem Kongen og Ministeren, at denne i Indenrigsministerens Tanker maatte være en Umulighed.

Idet Indenrigsministeren saaledes forener sit Raad med Krigsministerens om at lade §'en blive uforandret, gjør han det, gjentager han, ikke fordi han i Optagelsen af den omhandlede Bestemmelse ser nogen Fare for Gardens Bestaaen, men fordi der efter hans Overbevisning vilde, blot ved at Bestemmelsen blev paa et enkelt Trin udstemt af Rigsdagen, tilføies Kongemagtens Anseelse et saa alvorligt Stød, at man helst maa undgaa det, naar der dog alligevel ikke i Realiteten vindes noget ved en saadan Bestemmelse.

Krigsministeren [Raasløff] skulde blot bemærke, at han heller ikke selv har tillagt den omhandlede Bestemmelse i sig nogen særdeles Betydning, men det, som for ham er det betænkelige, er at sætte den og andre Undtagelser ind i Udkastet, efterat Forsvarscommissionen har forbigaaet dem i sit Forslag.

Hans Majestæt Kongen erindrede, at Allerhøistsamme dog ikke finder, at Commissionens Forslag kan være nogen bestemt Norm for Krigsministerens Hærplan.

Krigsministeren [Raasløff] maatte bemærke, at det har Forslaget heller ikke været, og han skulde i den Henseende blot nævne Hans Majestæts Adjutantskab, som han har optaget i det foreliggende Ud-kast, medens Commissionen ganske havde forbigaaet den. Men hint Forslag maa dog som et Arbeide af en meget anset Commission tillægges Betydning, og derfor har ogsaa hver Afvigelse, der gjøres fra Forslaget, sin Betydning.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at Høistsamme har faaet det Indtryk, at Ministeriet ængstes for, ikke vover at nævne for Rigsdagen Kongens Ønsker med Hensyn til forskjellige Punkter. Men saa vidt maa det dog ikke være kommet, at Rigsdagen netop, naar den vidste, at noget var Kongens specielle Ønske, saaledes som her den omhandlede Undtagelse med Garden, vilde stemme det ud. Hans Kongelige Høihed føler sig paa Rigsdagens Vegne fornærmet ved hin Frygt.

Indenrigsministeren [Estrup] maatte, forsaavidt det vel nærmest var hans tidligere Ytringer, som Hans Kongelige Høihed Kronprindsen havde havt for Øie, bemærke, at det ingenlunde har været hans Mening, at Ministeriet skulde af Frygt for Rigsdagen undlade at optage den oftnævnte Bestemmelse. Om Rigsdagen vil gaa ind paa den eller ikke, kan forsaavidt være Ministeriet ligegyldigt; heldigvis er Ministeriet, den Erklæring tør han give baade i sit eget Navn og, derom er han overbevist, ogsaa paa sine Collegers Vegne, saaledes stillet, at Rigsdagens Velvillie eller Ikke-Velvillie ikke kan have nogen afgjørende Betydning for det med Hensyn til dets Beslutninger. Naar han fraraader at sætte en saadan Bestemmelse som den omhandlede ind i Lovudkastet, saa er det kun, fordi han meget godt indser, at Rigsdagen netop i, at en slig Bestemmelse er kommen ind, og, thi det vil ikke blive ubekjendt, kommen ind i den 11te Time, vil se noget ganske andet, end hvad der virkelig ligger deri, vil se noget, der tillægges en ganske sær Betydning. Rigsdagen vil overveie, hvilken Betydning det har, at Kongen ved en saadan Bestemmelse vil sikre sig imod Krigsministeren, og imod at der kommer i Gardens Officerscorps andre Personer end kun de, som Kongen selv vil have; og den hele i sig lille Sag bliver paa den Maade, ved at forelægges Rigsdagen og der gjøres til Genstand for Forhandling, til noget meget stort, og der gives den ganske andre Dimensioner, end den i Virkeligheden har. I Realiteten erkjender han den omhandlede Undta-

gelse med Hensyn til Garden for det billigste Ønske af Verden fra Hans Majestæts Side, og han vilde finde det aldeles unaturligt, om en Krigsminister vilde modsætte sig Kongens Ønsker i Henseende til Officerers Ansættelse ved Garden. Paa et tidligere Stadium vilde maaske ogsaa Indenrigsministerens Betæneligheder ved at sætte en saadan Bestemmelse som den paagjældende ind i Hærplanen have været overvindelige, men nu staar Sagen paa et andet Punkt, og han fraraader vedblivende at sætte Bestemmelsen ind, fordi han tror, at Resultatet i hvert Tilfælde, hvadenten det lykkes Regjeringen at gennemføre den i Repræsentationen eller ikke, vil igjennem de Discussioner, som ville fremkaldes, blive beklageligt.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme finder, at hvis det var noget nyt, han her forlangte, saa vilde Rigsdagen vel kunne se noget stort deri; men det, som Hans Majestæt ønsker sat ind i Udkastet, har jo hidtil bestaaet, og det forekommer derfor ogsaa Allerhøistsamme, at det vilde kunne gjøre mere Opsigt, om det nu ikke blev optaget.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte, overfor hvad Hans Kongelige Højhed Kronprindsen havde udtalt, paa det allerbestemteste benægte, at det er Hensyn til Rigsdagen, der gjør, at han fraraader at sætte den omhandlede Undtagelse for Garden ind i Lovudkastet. Naar han fraraader dette, saa er det, kan han trøstigt erklære, ene og alene af Hensyn til Kronen, fordi han tror, at Kronen ikke vilde være tjent dermed. Hans Overbevisning om, at det kun vil være til Skade for Kronen at gjøre hin Undtagelse i Udkastet, er saa levende og dyb, at han nu som tidligere ikke kan andet end fraraade det.

Krigsministeren [Raasløff] maatte ligeledes bestemt udtale, at det er netop for Kronen, ikke for Ministeriet, at det kan have sine meget betænelige Følger at bringe den omhandlede Undtagelse ind i Lovudkastet.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at paa den Maade kunde man blive ved at gaa saaledes ned overfor Rigsdagen, at der tilsidst intet blev tilbage af Kronens Myndighed.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at ved i den foreliggende § i Planen ikke at sige noget om Garden, er der i Realiteten intet opgivet i den paagjældende Henseende. Fordi Garden ikke er nævnt som en Undtagelse, staar det Krigsministeren ligefuldt frit for at

fortolke §ens Bestemmelser saaledes, som det er overensstemmende med Hans Majestæts Ønske. Krigsministeren kan gjøre det, saalænge det Punkt om Undtagelse for Garden ikke har været bragt frem paa Rigsdagen og der været discuteret; men har først en saadan Discussion taget Vending imod Ministeriet, og er Forslaget blevet forkastet, saa vilde en Krigsminister ikke kunne gjøre det, men han maatte da gaa efter Lovens Bogstav. Det er det betænkelige ved nu at sætte hint Punkt ind i Udkastet.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Krigsministerens Opfatning alt-saa er, at naar Garden ikke nævnes i § 117, har det dog alligevel sit Forblivende ved det hidtil bestaaende Forhold. Noget bestemt opnaar man imidlertid dog ikke paa den Maade, og det hele bliver kun elastisk.

Finantsministeren [Fonnesbech] maatte bemærke, at han ikke er enig med Krigsministeren i den Betragtning, at naar Garden ikke nævnes i §en, saa bliver Forholdet som hidtil. Han kunde, hvad den tidligere omhandlede § 102 angik, være enig i, at den ikke kan komme til Anvendelse paa de Kongelige Prindser, fordi de ikke ere undergivne de almindelige Love; men det er med Hensyn til nærværende § hans Overbevisning, at naar §en gaar igjennem paa Rigsdagen, saaledes som den nu foreligger i Krigsministerens Udkast, saa kan og maa vist intet være til Hinder for, at Krigsministeren ikke ansætter andre Lieutenanter ved Garden, end Hans Majestæt ønsker, men det strider imod Loven, at de udnævnes af Hans Majestæt. Netop paa Grund af den Vægt, *Finantsministeren* maa lægge paa, at ingen af Ministrene kommer til at staa skjævt overfor Hans Majestæt, maa han erklære, at han ikke deler Krigsministerens Opfatning i den paa-gjældende Henseende.

Krigsministeren [Raasløff] troede, at *Finantsministeren* tillægger hans Ord en noget anden Betydning, end han selv har villet lægge deri. Alt hvad der hører til Krigsministerens Ansvar for, at Garden, som enhver anden Afdeling af Arméén, er kampdygtig, er naturligvis forbeholdt ham. Derfor har han maattet bede Hans Majestæt om, at Garden maatte blive inspiceret af den samme Autoritet som de øvrige Infanteri-Afdelinger, og derfor vilde han ogsaa, i Tilfælde af at han skulde komme til den Overbevisning, at en Officer i Garden ikke var skikkaet til Befalingsmand i den Grad, han beklædte, eller ikke egnede sig til at forfremmes, maatte indstille en saadan Officer til Afgang eller, i sidste Fald, Forbigaaelse.

Hans Majestæt Kongen vilde dog erindre om, at Allerhøistsamme er Chef for Garden, ligesom Frederik den 7de var.

Krigsministeren [Raasløff] maatte bemærke, at han, idet han iøvrigt nødig vil gaa nærmere ind herpaa, tror, at dette i sig kun er en Form, en Form han, som enhver Krigsminister hidtil, har respecteret og fremdeles skal respectere, men i Realiteten er Garden en Afdeling af Arméen, for hvilken Krigsministeren har Ansvar som for de øvrige Afdelinger. I det Øieblik Kongen virkelig var Chef for en Afdeling, maatte Kongen have Ansvar som saadan, men dette er jo uforeneligt med den constitutionelle Forfatning, ligesaa lidet som Kongen jo kunde modtage Befalinger af en Krigsminister. Men selv forresten om Hans Majestæt i Virkeligheden var Chef for Garden, havde Hans Majestæt derfor ikke udelukkende Ret til at besætte Officersposterne; en saadan Ret har jo ingen Afdelingschef.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ogsaa vel ved, at det mere er en Form, at han er Chef for Garden.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at han har en anden Opfattelse af § 117, naar denne § bliver staaende uforandret som i Udkastet, end den Finantsministeren har udtalt. Han kan nemlig ikke se rettere, end at §en aldeles ikke omtaler Forflyttelser til eller fra Garden; thi Garden er jo ikke indlemmet i nogen af Brigaderne, og da §en udtrykkeligt handler om Forsættelse i Brigaderne, lades saaledes Garden aldeles uberørt.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at Forholdet nu er det, at Udnævnelser til Officer finder Sted ved Kongen, og naar den Vedkommende er udnævnt, ansætter Krigsministeren ham ved en Afdeling, men forinden en Officer ansættes ved eller forsættes til Garden, indhenter Krigsministeren Hans Majestæts skriftlige Approbation dertil, og Ansættelsen eller Forsættelsen sker da igjennem Kundgjørelse for Arméen ligesom ellers. Dette Forhold med Garden vil, naar § 117, hvor der ikke er talt om Garden, bliver staaende som i Udkastet, forblive i Realiteten uforandret det samme som hidtil. Han for sit Vedkommende vil iagttage den samme Fremgangsmaade som tidligere, ligesom han heller ikke tvivler om, at dette ogsaa vil være Tilfældet med enhver kommende Krigsminister; og han har den levende Følelse af, at dette og andre saadanne Forhold ikke bør drages ind under en Discussion i Rigsdagen. Kun i det Øieblik man forelægger Rigsdagen en Bestemmelse som den, der har været Tale om at sætte ind i Udkastet, vil Realitetsspørgsmaalet komme

frem; hvad der nu eksisterer, vil da blive Gjenstand for Tvivl, og det er vanskeligt at sige, hvad Resultatet da kan blive.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde yttret, at Allerhøiøstsamme efter den Opfattelse af Udkastets § 117, som Krigsministeren havde udtalt, vilde gaa ind paa, at denne § bliver staaende uforandret, præciserede *Krigsministeren* [Raasløff] paa dertil af Hans Majestæt given Anledning, sin tidligere udtalte Opfattelse saaledes: At medens Krigsministeren er ansvarlig for Garden som for enhver anden Afdeling af Arméen, er der i § 117 intet, som forhindrer Krigsministeren fra at tage det Hensyn til Kongens Ønske, som altid hidtil har været gjældende, og ligesom Krigsministeren maa kunne indstille til Ansættelse og Forfremmelse i eller Afgang fra Garden de Officerer, som Kongen ønsker, saafremt Krigsministeren tror at kunne bringe dette Ønske i Overensstemmelse med sin Pligt, saaledes er der intet til Hinder for, at Krigsministeren forinden henvender sig til Kongen i en allerunderdanigst Forestilling.

Hvad dernæst Udkastets § 111 angik, da opgav *Hans Majestæt Kongen*, som allerede i forrige Statsraadmøde af Allerhøiøstsamme udtalt, sin Fordring paa selv at udnævne Officersaspiranterne til Secondlieutenanter; men Hans Majestæt finder imidlertid ikke, at disse Lieutenanter ere ganske berettigede til at have samme Distinctioner som de andre Officerer, og det forekommer ham rimeligt, at disse sidste skulle i den Henseende have et lille Fortrin fremfor hine, saaledes at Secondlieutenanterne f. Ex. kun skulle have Sølv-Portepée eller ikke skulle bære Skjærf.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at Secondlieutenanterne staa som Officerer af Linien, skjøndt ikke som faste, og at deres Stilling bliver af en vis Vigtighed. Hvad imidlertid de Distinctioner angaar, som de skulle bære, da hører i hvert Fald en Bestemmelse herom ikke hjemme i Hærplanen, og Reglerne for deres Uniformering ville under alle Omstændigheder senere blive forelagte Hans Majestæt til allerhøieste Approbation.

Med Hensyn til § 139 da maatte *Hans Majestæt*, i Henhold til hvad Allerhøiøstsamme i forrige Statsraadmøde havde udtalt, i hvert Fald ønske §en redigeret saaledes, at det kommer til at hedde: »Ingen tjenstgjørende, til Cadrerne henhørende Befalingsmand kan erholde nogen anden Charakter end den, som hans Grad eller Klasse i Overensstemmelse med denne Lov medfører«. «

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at § 139, efter hvad der er ham sagt, hidrører fra de militære Medlemmer i Forsvarscommissionen og ikke skyldes de civile. Han havde derfor saameget mere Betænkelighed ved uden Nødvendighed at indføre i §en et Udtryk, som var forskjelligt fra Commissionens Forslag, og han maatte anse den af Hans Majestæt nævnte Forandring for overflødig. En Officer, som ikke er i de i Loven opførte Cadrer, er nemlig ikke Befalingsmand, og andre Officerer end de Befalingsmænd, der ere opførte i Loven, berører den nævnte § ikke. En saadan nærmere indskrænkende Betegnelse af Befalingsmænd, som Hans Majestæt ønsker, behøves derfor ikke, thi Hans Majestæt har allerede efter §en, som den foreligger i Udkastet, den mest ubegrænsede Ret til at give Charakter-Forhøjelse til alle Officerer, som ikke henhøre til Lovens Cadrer, altsaa ogsaa til à la suite staaende Officerer ligesaavel som til afgaaede.

Marineministeren [Dockum] maatte ogsaa være af den Mening, at den omspurgte § gjælder udelukkende de Officerer, som ere i activ Tjeneste, det er: de Officerer, som findes opførte i denne Lovs Cadrer. Kun de Officerer er det, som ikke kunne erholde en høiere Charakter end den, deres Grad medfører. Alle andre Officerer ere udenfor §ens Omraade, og dem kan Hans Majestæt give den Charakter, som Allerhøistsamme vil; men forsaa vidt der gives en à la suite staaende Officer en høiere Charakter end den, som hans Grad i Overensstemmelse med Loven medfører, vil han, efter de Bestemmelser, som det foreliggende Lovudkast indeholder med Hensyn til Officerer à la suite, ikke være istand til at komme ind igjen i Arméen.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bemærkede, at i Krigstid maatte dog en saadan Officer, efter hvad der bestemmes i § 142, kunne træde ind igjen.

Marineministeren [Dockum] maatte hertil erindre, at i det Øieblik en Officer à la suite taber den Qualification, som gjør ham skikket til at indtræde igjen i Arméen, maa han betragtes som udtraadt af militær Tjeneste, og han kan saaledes ikke i Krigstid i Henhold til § 142 træde igjen ind.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at en saadan Officer dog, naar han nedlægger den høiere Charakter, han har faaet, maa kunne træde ind i Arméen igjen.

Krigsministeren [Raasløff] bekræftede dette.

Hans Majestæt yttrede dernæst, at da begge de militære Ministre, efter hvad de her i Statsraadet have udtalt, opfatte Udkastets § 139 paa den Maade, at det er kun de til Cadrerne henhørende Befalingsmænd, som ikke kunne erholde anden Charakter end den, som deres Grad medfører, og at Officerer à la suite ikke høre til Cadrerne, vil *Hans Majestæt* gaa ind paa, at §en bliver staaende uforandret.

Med Hensyn til Udkastets § 140, saaledes som *Hans Majestæt* havde i forrige Statsraadsmøde bifaldet, at denne kom til at lyde, bemærkede Allerhøistsamme, at det gjerne kunde tilføies §en, at Orlov til de commanderende Generaler kan, naar den ikke gaar ud over 1 Maaned, gives af Krigsministeren.

Efterat imidlertid *Krigsministeren* [Raasløff] havde bemærket, at det jo, naar Loven var kommet ud, altid vilde staa *Hans Majestæt* frit for, ved et allerhøieste Reskript at overdrage til Krigsministeren saameget af Myndigheden til at give Orlov, som Allerhøistsamme vilde, resolverede *Hans Majestæt*, at det skulde have sit Forblivende ved § 140, saaledes som Allerhøistsamme tidligere havde bifaldet den.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede dernæst, at han, paa derom gjort speciel Indstilling af Commandanten paa Bornholm, vilde allerunderdanigst foreslaa, at der i Udkastets § 188 opføres 2 Officerer mere for denne Øes Væbning, saaledes at §ens Begyndelse kommer til at lyde: »Væbningens Chef, som tillige er Commandant paa Øen, er Oberstlieutenant af Forstærkningen. Chefen for Infanteri-Bataillonnen er Oberstlieutenant af Forstærkningen« og at til §ens Slutning føies: »Ved Væbningen er desuden ansat 1 Capitain af Artilleriets Forstærkning som Tøimester«.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst dette Krigsministerens Forslag.

Da ingen flere Paragrapher i det foreliggende Lovudkast stod tilbage, og efterat samtlige Ministre paa *Hans Majestæts* til dem rettede Spørgsmaal, havde erklæret, at de, hvad Udkastets § 102 angik, tiltraadte Krigsministerens Anskuelse om, at det for de Kongelige Prindsers Vedkommende har sit Forblivende ved det hidtilværende Forhold, behagede *Hans Majestæt* allerhøiest at approbere det af Krigsministeren forelagte Udkast til Lov angaaende den danske Hærs

Organisation, med de i Statsraadet allerhøist vedtagne Forandringer til Forelæggelse for Rigsdagen.

Derpaa foretoges paany den i forrige Statsraadsmøde forhandlede Sag angaaende det af Marineministeren allerunderdanigst forelagte Udkast til Lov om Marinens Organisation.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at han for at imødekomme Hans Majestæts i sidste Statsraadsmøde med Hensyn til Allerhøistsammes nuværende Generaladjutant for Søetaten udtalte Ønske, som naturligvis maatte have betydelig Vægt for ham, havde ved Siden af at føie til Udkastets § 1: »Af de foranførte Officerer ansættes en Orlogscapitain som Jagtcapitain og Adjutant hos Kongen; endvidere beordres i Fredstid en Capitainlieutenant til at forrette Tjeneste som Adjutant hos Hans Majestæt«, indsat bagefter § 50: »Midlertidige Bestemmelser«, hvorunder han da som § 51 (Udkastets hidtilværende § 51 var gjort til § 50 og den nærværende § 50 til § 52) havde indsat Følgende: »Den fortiden hos Kongen ansatte Generaladjutant stilles som Admiral med Hensyn til Anvendelsen af den fastsatte Aldersgrændse«.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det vilde gjøre Allerhøistsamme meget ondt at afskedige sin nuværende Generaladjutant, naar han til den Tid, han havde naaet den for en Admiral fastsatte Aldersgrændse, endnu var rask og rørig, og Hans Majestæt ønskede derfor, at han slet ikke undergives nogen Aldersgrændse.

Marineministeren [Dockum] maatte i denne Anledning bemærke, at han allerede i forrige Statsraadsmøde havde udtalt sig om de Vanskeligheder, der stille sig iveien for Opfyldelsen af Hans Majestæts Ønske. Dertil skulde han henholde sig, og han vilde endnu kun yderligere tilføie, at naar der, saaledes som Udkastet nu foreligger, er sikret den nuværende Generaladjutant det længste Liv, som ved Udkastet er givet nogen Officer i Marinen, saa er der gjort alt, hvad Marineministeren ser sig istand til at gjøre. Der findes i Marinen Mænd, med Hensyn til hvem det, derom er han overbevist, ikke vil være nogen ringe Sorg for Hans Majestæt at underskrive Afsked for dem, naar de rammes af den lovbestemte Aldersgrændse, men Nødvendigheden af at gjøre det vil imidlertid være der, og nu at sætte den nuværende Generaladjutant paa anden Fod end den med Hensyn til Aldersgrændse mest begunstigede, vilde have sine store Betænkeligheder.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* derpaa havde yttret, at Allerhøistsamme da gaar ind paa den for den nuværende Generaladjutant i Udkastet, som det nu foreligger, satte Aldersgrændse, bemærkede *Marineministeren* [Dockum] videre, at han allerede tidligere havde gjort opmærksom paa, hvorledes det vilde stille sig med Hensyn til Hans Majestæts nuværende 2den Adjutant, der er afskediget Orlogscapitain, og han føler sig bunden til her at nævne for Hans Majestæt, at i det Øieblik Loven bliver sanctioneret, vil der istedetfor den nævnte Adjutant blive commanderet en Capitainlieutnant til Adjutanttjeneste.

Hans Majestæt yttrede, at Allerhøistsamme ønsker, at Forholdet bliver uforandret, saaledes at den nuværende 2den Adjutant, der staar à la suite i Marinen med Pension, vedbliver.

Marineministeren [Dockum] maatte bemærke, at naar den Paagjældende har Pension, saa er han afskediget Officer, og han er ikke istand til at træde ind i Marinen igjen. Han kan ikke blive staaende som Adjutant hos Hans Majestæt, naar den nye Organisationslov for Marinen kommer ud; der maatte da nødvendigvis ialtfald gjøres i selve Loven en Undtagelse for hans Vedkommende, men at sætte ind i den en saadan Reservation for en afskediget Officer, vilde Marineministeren dog anse for overordentlig uheldigt og heller ikke kunne gaa ind paa.

Hans Majestæt Kongen fremhævede, at Allerhøistsamme i sin Tid kun gav efter for den daværende Marineministers Indstilling om den Paagjældendes Afsked paa det Vilkaar, at han kunde vedblive som Adjutant hos Hans Majestæt.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at det heller aldrig kunde have faldet ham ind at foretage noget Skridt med Hensyn til den nuværende 2den Adjutant, i det Øieblik Forholdene vare gaaede deres jevne Gang; men Tingene er netop, at der nu skal en ny Organisationslov ud for Marinen. En saadan Lov kan ikke nævne en afskediget Officer som Adjutant hos Hans Majestæt; Søetatens Officerer sætte Pris paa, betragte det som en Ære, at komme som Adjutant i Hans Majestæts Nærhed, men dette finder ikke Sted, saalænge en afskediget Officer staar i Adjutantstillingen. Hans Majestæt anerkjendte ogsaa selv i forrige Statsraadmøde, at der var noget saarende heri; Marineministeren er gjennemtrængt af den Tanke og føler, at det er hans Pligt overfor Hans Majestæt og Marinen, gjen-

tagende at udtale, at den Paagjældendes Stilling som Adjutant ikke kan opretholdes, naar den foreliggende Lov kommer ud.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme nærmere vil betænke sig, inden han tager sin Bestemmelse.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at saalænge er han ikke istand til at forelægge Lovudkastet for Rigsdagen, ligesaa lidet som han vil være istand til i Udkastet foruden den Undtagelse, der er gjort for den nuværende Generaladjutant (og det er den eneste Undtagelse, der findes i hele Udkastet) endnu at optage en Undtagelse med Hensyn til den 2den Adjutant. At gjøre to saadanne Undtagelser forekommer ham hverken hensigtsmæssigt eller forsvarligt, og han vilde heller ikke paa nogen Maade se sig istand til at sætte dem igjennem.

Hans Majestæt Kongen yttrede derefter, at naar *Marineministeren* vil gjøre den Forandring i Udkastet, at den nuværende Generaladjutant stilles aldeles udenfor Aldersgrændse og bliver staaende, saalænge *Hans Majestæt* ønsker at beholde ham i den Stilling, saa vil *Hans Majestæt* være villig til at gaa ind paa, at den nuværende 2den Adjutant kommer til at gaa af.

Marineministeren [Dockum] maatte bemærke, at han dog, som allerede tidligere fremhævet, vilde finde det meget betænkeligt at gaa videre end at sætte med Hensyn til Aldersgrændse den nuværende Generaladjutant ved Siden af den mest Begunstigede. Det vilde dog være noget nærgaaende mod den Officer, der nu staar som ældste Admiral i Marinen, om han skulde sættes i en mindre gunstig Stilling i Henseende til Aldersgrændse end hin. Dette vilde ogsaa ganske vist, tror han, gjøre et overordentligt Indtryk i Marinen, og han vilde virkelig ikke tilraade *Hans Majestæt* at gjøre med Hensyn til den enkelte Officer en saadan Undtagelse, som den Allerhøistsamme senest har bragt paa Bane.

Hans Majestæt Kongen yttrede derpaa, at Allerhøistsamme da vil lade det have sit Forblivende ved den af *Marineministeren* foreslaaede Aldersgrændse for den nuværende Generaladjutant; og naar det er *Marineministeren*, efter hvad han gjentagende har udtalt, saa magtpaaliggende, at den nuværende 2den Adjutant ikke bliver staaende som Adjutant længere, end til det foreliggende Lovudkast udkommer som Lov, saa giver *Hans Majestæt* nu efter i dette Punkt.

Marineministeren [Dockum] bemærkede dernæst, at da den op-

rindelige om Orlov handlende § i Lovudkastet om Hærens Organisation, der svarer til § 33 i nærværende Udkast, var ifølge Hans Majestæts Bestemmelse undergaaet Forandring, saa havde han foretaget en tilsvarende Omredaction af bemeldte § 33, og §en, vilde derefter komme til at lyde saaledes: »Befalingsmænd i fast Tjenestenummer og Embedsmænd ved Orlogsværftet kunne gives Orlov indtil 12 Maaneder, forsaavidt deres Tjeneste kan besørgeres paa anden Maade uden Udgift for Statskassen og uden Skade for Tjenesten. En længere Orlov kan under samme Betingelser tilstaaes for at fare tilsøs eller for ved Ophold i Udlandet at søge Uddannelse i Faget. Orlov paa 6 Maaneder eller derover gives af Kongen; Orlov i et kortere Tidsrum gives af Marineministeren, og det afhænger af nærmere Bestemmelse, hvorvidt Gage, enten helt eller tildels kan tilstaaes den, der faar Orlov. Indenfor nærmere bestemte Grændser kan Myndigheden til at tilstaa Orlov overdrages til Chefen for Søofficerscorpset, Chefen for Orlogsværftet eller den Høistcommanderende tilsøs«.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst den saaledes forandrede §.

Hans Majestæt behagede derefter allerhøist at approbere det af Marineministeren forelagte Udkast til Lov om Marinens Organisation, med de i Statsraadet idag allerhøist vedtagne, af Marineministeren indstillede Forandringer, til Forelæggelse for Rigsdagen; hvorhos Hans Majestæt ligeledes allerhøist approberede til at forelægges Rigsdagen det af Marineministeren forelagte Udkast til Lov om enkelte Gagebestemmelser for Søetaten.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 8. februar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 8de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om extraordinær Pension for en Del afskedigede Officerer af Krigsreserven.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 18de og 29de Januar bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 15. februar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 15de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Forvalter Harry Rudolph Friis og Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Ægteskabet mellem Forvalter Harry Rudolph Friis af Asferg og Hustru Ane Kathrine Christensen maa være aldeles op-hævet, samt at Manden maa indgaa nyt Ægteskab.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to Lovfor-slag:

- 1) Forslag til Lov om Salget af de Statskassen hidtil tilhørende Jor-der, der hidtil have været henlagte til Snoghøi Færgegaard.
- 2) Forslag til Lov om Straf for Indgreb i de privilegerede Færge-steders Eneret.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovfor-slag allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] forelagde dernæst en allerunderdanigst Indberetning angaaende Anlægget af en undersøisk Telegraphforbindelse mellem Danmark og Storbritannien, mellem Danmark og Norge samt mellem Storbritannien eller Irland og Nordame-rika over Færøerne, Island og Grønland.

Som det af Beretningen fremgik, havde der, efterat Udførelsen af den nævnte Telegraphforbindelse ikke var sket inden den Frist, som var bestemt i den James Wyld m. Fl. under 17de November 1865 meddelte allerhøieste Concession til et saadant Anlæg, flere Gange været bevilget Concessionærerne Forlængelse af Fristen, uden at det imidlertid havde ført til noget Resultat, og da der ikke er nogen

Udsigt til, at de skulde være istand til i en ikke fjern Tid at opfylde de dem ved Concessionen paalagte Forpligtelser, har Finantsministeren nu troet, at Regjeringen bør ikke længer lade sig binde ved den givne Concession, men se at faa den paagjældende Telegraphforbindelse, der, navnlig hvad Ledningen mellem Danmark og Storbritannien samt mellem Danmark og Norge angaar, er af ganske overordentlig Betydenhed for vort Land, paa anden Maade fremmet. Der har i saa Henseende været indledet foreløbige Forhandlinger med Robert Newall, fra hvem der er indkommet Andragende om at erholde Concession til det omhandlede Telegraphanlæg, og i Overensstemmelse med disse Forhandlinger er det Finantsministerens Agt at tilkjendegive Andrageren, at naar han paa den i den foreliggende allerunderdanigste Beretning nærmere ommeldte Maade har tilveiebragt Sikkerhed for, at ialtfald den Del af det hele Foretagende, som nærmest er af Interesse for Danmark, virkelig vil blive udført, vil der blive gjort Indstilling til Hans Majestæt om at meddele ham Concession paa det omhandlede Anlæg. Sagen ligger saaledes ikke i Øieblikket for til endelig allerhøieste Afgjørelse, men Finantsministeren har dog troet allerede nu at burde bringe den under Omtale i Statsraadet, da Regjeringen altid paa en vis Maade bindes ved de Skridt, som han, efter det anførte, agter at gjøre.

Endnu skulde Finantsministeren blot nævne, at det Depositum af 5000 £, som James Wyld har stillet til Sikkerhed for Opfyldelsen af de ham ved Concessionen paalagte Forpligtelser, vil efter Concessionens klare Ord være hjemfaldet til Statskassen, og at der i juridisk Henseende ikke kan være mindste Tvivl om Statskassens Ret til at inddrage dette Depositum, ligesom der paa den anden Side ogsaa allerede har ved de forskjellige Indrømmelser, der Tid efter anden ere gjorte Concessionærerne, fra Regjeringens Side været vist dem al mulig Opmærksomhed.

Hans Majestæt Kongen var ligesom Statsraadet i det hele med Finantsministeren fuldkommen enig om Vigtigheden af, at det omhandlede Telegraphanlægs Udførelse søges snarest muligt fremmet, saaledes som af ham paatænkt; men hvad det af James Wyld stillede Depositum angik, da fandt Hans Majestæt, at der dog var noget ubehageligt i at inddrage det til Fordel for Statskassen, og at man hellere maatte give Concessionærerne det tilbage, og *Krigsministeren* [Raasløff] ansaa det ogsaa for klogere og mere stemmende med

Statens Værdighed at tilbagegive Depositummet. Fra den anden Side blev det navnlig af *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] og *Finantsministeren* [Fonnesbech] gjort gældende, at der, efter hvad der foreligger, er al Føie til her at statuere et Exempel ved at inddrage det paagjældende Depositum, hvorhos *Finantsministeren* [Fonnesbech] tillige fremhævede, at Depositummet vil under ingen Omstændigheder kunne gives tilbage uden Rigsdagens Samtykke, der da maatte forlanges, og at dernæst i hvert Fald Spørgsmaalet om Depositummet ikke endnu fortiden foreligger til Afgjørelse, hvilket sidste Punkt *Indenrigsministeren* [Estrup] yderligere urgerede uden, at han forresten i Øieblikket vilde gaa ind paa selve Spørgsmaalet, om man skulde tilbagegive den deponerede Sum eller ikke.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forstilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Landsbyen Udesundbys Indlemmelse under Frederikssund Kjøbstad.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollen for Statsraadmødet den 1ste Februar blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. februar 1867.

Aar 1867, Fredagen den 22de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Cultusministeren var fraværende.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Lønninger m. v. ved den danske Hær.

Finantsministeren [Fonnesbech] vilde blot gjøre den almindelige Bemærkning, at der vel er enkelte Lønningssatser i det foreliggende Lovudkast, som forekommer ham at være større end just nødvendigt, men at det imidlertid har for ham været en væsentlig Grund til at holde sig tilbage fra at modsætte sig de paagjældende Bestemmelser, at man, naar man nu forelagde Repræsentationen lavere Satser end de, som indeholdes i det Forsvarscommissionen i sin Tid af Krigs-

ministeriet forelagte Udkast, og som Commissionen derefter har vedtaget, vilde derved bringe Usikkerhed ind i Stillingen ligeoverfor Repræsentationen og berede Lovens Gjennemførelse Vanskeligheder.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at der, da ved det foreliggende Lovudkast idet mindste en Del af Arméens Officerer og Officierer stilles heldigere, end de tilsvarende Officerer og Officierer i Marinen ere stillede efter den nu bestaaende Lønningslov, har været Opfordring for ham til nu samtidigt at bringe frem et tilsvarende Udkast til en ny Lønningslov for Marinen, men at der imidlertid er i Marinen særegne Forhold, som gjøre, at han ikke har troet at burde allerede nu fremkomme med et saadant Lovudkast. Med Hensyn til Underklasserne i Marinen er nemlig det nuværende Gageringsforhold i høi Grad combineret og indviklet, og ved Siden heraf vil efter det System, der nu er etableret med Hensyn til Søetatens faste Mandskab, dette Mandskab efterhaanden blive mindre og mindre. En ny Lønningslov for Marinen maatte nødvendigvis gaa ud paa en Simplification af Lønningsforholdet for Underklasserne, men den Omformning af det bestaaende, som derved vilde ske, kunde ikke andet end føre til Forandringer, som i mange Tilfælde vilde af de paagjældende selv føles som en Forringelse af deres Kaar; og at indbringe et Udkast til en ny Lønningslov for Marinen, som ikke tillige omfattede det hele faste Mandskab, men kun angik Officererne alene, vilde han ikke kunne finde forsvarligt. Han mener derfor, at man af de nævnte Hensyn bør lade endnu nogle Aar gaa hen, inden man kommer frem med en ny Lønningslov for Marinen, og det er Aarsagen, hvorfor han ikke samtidigt med det nu foreliggende Udkast har indbragt en saadan. Han har imidlertid anset det for sin Pligt at henlede ved denne Leilighed Hans Majestæts Opmærksomhed paa, at det i en ikke fjern Fremtid vil komme til, at der for Marinen søges gennemført en tilsvarende Lønningslov til den for Arméen nu i Udkast foreliggende. En Bestemmelse i denne sidste mener han imidlertid at kunne allerede nu passende bringes til Anvendelse paa Marinen, og det er den i § 27 indeholdte Bortfalden af Bestallingsgebyrer, i hvilken Henseende han derfor tænker at stille et Ændringsforslag til det Lovudkast om enkelte Gageringsbestemmelser for Søetaten, som han er bleven allerhøist bemyndiget til at forelægge for Rigsdagen.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at Allerhøistsamme vilde have

fundet det ønskeligt, at der samtidigt med nærværende Lovudkast kunde have været indbragt et tilsvarende for Marinen, men efter de Vanskeligheder, som Marineministeren i den Henseende har fremhævet, maatte det vel bero med Indbringelsen af et saadant.

Hans Majestæt behagede dernæst allerhøist at approbere til Forelæggelse for Rigsdagen det foreliggende Udkast til Lov om Lønninger m. v. ved den danske Hær, idet Allerhøistsamme derhos, da han fandt, at Billighed taler for, at Garnisonspræsten i Citadellet Frederikshavn stilles bedre end sket er ved Udkastets § 26, specielt henedede Krigsministerens Opmærksomhed paa dette Punkt.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han skulde nærmere undersøge Forholdene med Hensyn til det af Hans Majestæt nævnte Præsteembede, og at, forsaavidt der skulde være Anledning til at søge dette bedre aflagt end i Udkastet foreslaaet, saadant ialtfald vilde kunne ske ved et under Sagens Behandling i Rigsdagen indbragt Ændringsforslag.

Krigsministeren [Raasløff] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Tilveiebringelse af nye Skydebaner for Haandvaaben og Udvidelse af Land- og Sjøartilleriets Skydebaner paa Amager samt om Salget af Enighedsværn.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Strafansvar for Skibsførere for Tilsidesættelse af de til at undgaa Paaseiling foreskrevne Forholdsregler.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Salget af den under Frederiksgave Gods i Odense Amt beliggende Ø, Thorø kaldet.

I Overensstemmelse med Indstillingen forsynede *Hans Majestæt* denne Lov med sin allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 1. marts 1867.

Aar 1867, Fredagen den 1ste Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Udsættelse af Revisionen af tvende Lønningslove.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1867/68.

I Overensstemmelse med Indstillingen approberede *Hans Majestæt* allerhøist dette Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen, saaledes imidlertid, at Finantsministeren kan undlade Forelæggelsen, hvis det nærmere skulde vise sig, at det ikke vil være nødvendigt at indbringe et saadant Lovforslag.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. den af Colonialraadet for St. Croix vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867 og den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagne Anordning angaaende et personligt Lønningstillæg til den Kongelige Kasserer paa St. Thomas, Kammerraad C. T. Reimers.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Aktstykker allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne tvende Love resp. om Handelspladsen Marstals Nærings- og communale Forhold og om Valg af Amtsraadsmedlemmer for Ærø og en Del af Kolding Herreder.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at det havde været hans Hensigt at indbringe for Rigsdagen et særligt Lovforslag, hvorved forlangtes bevilget de fornødne Midler til Søforternes Bestykning. Da der imidlertid i Øieblikket allerede er stillet saa store Krav til

Pengebevillinger for Forsvarsvæsenet, hvortil derhos kommer, at man heller ikke endnu er færdig med de Forsøg, som ønskes tilendebragt, inden nye Kanoner anskaffes, saa har Krigsministeren troet at burde opgive hin Tanke og fortiden indskrænke sig til ved et til Finantslovudkastet stillet Ændringsforslag at søge bevilget 136.000 Rdl. til at fuldføre Trekroners Forstærkning, 36.000 Rdl. til at completere Artillerimateriellet og 10.000 Rdl. til at foretage Forsøg med og Anskaffelse af undersøiske Miner, Torpedos, ialt altsaa 182.000 Rdl. Han skulde derfor nu allerunderdanigst andrage paa Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til i den Retning at stille det fornødne Ændringsforslag til Finantslovudkastet.

Hans Majestæt Kongen meddelte Krigsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse, idet Allerhøistsamme derhos ved denne Leilighed tillige lagde Krigsministeren paa Sinde at gjøre alt, for at Søforterne kunne i sin Tid faa den bedst mulige Bestykning.

Protokollen for Statsraadmødet d. 3die Februar blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 8. marts 1867.

Aar 1867. Fredagen den 8de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges følgende tven-
de Lovudkast, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Birkedommer i Frederiksborg Birk, og
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Raadmand, By- og Raadstueskriver i Roskilde.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov indeholdende nogle Forandringer i Lov om Værnepligt for Kongeriget Danmark af 2den Marts 1861.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allershøistsamme fandt noget høist stødende og for Æresfølelsen sløvende i Anvendelsen af Fængselsstraf i de i Udkastets § 4 ommeldte Tilfælde, og at de paagjældende meget hellere maatte istedet derfor holdes længere til Tjeneste.

Da imidlertid *samlige Ministre* holdt paa Udkastets Bestemmelse, i hvilken Henseende det navnlig fremhævedes, at Straf af simpelt Fængsel paa ingen Maade har i sig noget vanærende, at paa den anden Side en længere Tjenestetid ikke bør sættes som en Straf, da det at tjene i Hæren og Flaaden tvertimod er en Ære, samt endelig, at den paagjældende, hvis han er brugbar, og der er noget ved ham, vil i Virkeligheden slet ikke komme til at lide Fængselsstraffen, idet denne da kan sikkert antages at ville blive ham eftergivet, naar hans Uddannelse er afsluttet, behagede *Hans Majestæt*, efterat ogsaa *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* havde sluttet sig til den Anskuelse, at Fængselsstraffen bør blive staaende i §'en, allershøist at samtykke i, at den omspurgte § forbliver uforandret, og approberede Allershøistsamme dernæst det foreliggende Udkast i sin Helhed til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forstilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Borgermester og Auktionsdirecteur i Aarhus.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allershøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] bemærkede, at da Rigsdagens Landsting, for hvilket det allershøist approberede Lovudkast angaaende de fynsk-jydske Jernbaners Drift først var blevet forelagt, ikke havde været enig i, at Driften af disse Baner skulde, saaledes som i Udkastet foreslaaet, overtages af det sjællandske Jernbaneselskab, men var gaaet ind paa et af et Par Landstingsmænd indbragt Lovforslag om, at Staten selv skulde overtage Driften, havde Indenrigsministeren, der i sin Tid oprindeligen havde været tilbøielig til selv at foreslaa Repræsentationen det samme, men paa Grund af dennes Uvillie mod al Statsindustri havde anset det for ørkesløst at gjøre det, ladet Regjeringsforslaget midlertidigt hvile, indtil det viste sig, om Folkethinget delte Landstingets Stemning for en Statsdrift af Banerne. Saaledes som det nu stillede sig i Folkethinget, hvor Sagen med det al-

lerførste vilde komme til 2den Behandling, turde det anses for temmelig afgjort, at Thinget vil slutte sig til Landstinget, og Indenrigsministeren, der iøvrigt med Hensyn til Spørgsmaalet om en Statsdrift havde angaaende det finansielle Punkt truffet fornøden Aftale med Finantsministeren, vilde derfor, for det Tilfælde, at ogsaa Folkethinget gaar ind paa, at Staten skal drive de paagjældende Baner, udbede sig Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at tage det af Regjeringen indbragte Lovudkast om disse Baners Drift tilbage.

Hans Majestæt Kongen meddelte allernaadigst Indenrigsministeren den af ham begjærte Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet onsdag d. 13. marts 1867.

Aar 1867, Onsdagen den 13de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved, i Anledning af at det er Hans Majestæts Hensigt at foretage en Reise til England, forelægges et Udkast til Lov »om Regjeringens Førelse under Kongens Fraværelse« saalydende: »Under Kongens Fraværelse paa en forestaaende Reise til Udlandet overtager Kronprindsen Regjeringens Førelse«.

Efterat *Conseilspræsidenten* havde yttret, at han vilde anse det ønskeligt, at der til det foreliggende Udkast gjøres en udtrykkelig Tilføining om, at Regjeringen føres af Kronprindsen i Kongens Navn, og efterat *samlige øvrige Ministre* havde erklæret sig enige i en saadan Tilføining, om end enkelte af dem just ikke betragtede den som nødvendig, behagede det *Hans Majestæt Kongen* allerhøist at approbere det foreliggende Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen, saaledes formuleret: »Under Kongens Fraværelse paa en forestaaende Reise til Udlandet føres Regjeringen af Kronprindsen i Kongens Navn«.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede dernæst, at Ministeriet anser det for meget ønskeligt, at, samtidigt med det nu allerhøist approberede Lovudkasts Forelæggelse for Rigsdagen, en af Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, i Henhold til Danmarks

Riges gjennemsete Grundlov af 5te Juni 1849 § 7, skriftlig i Statsraadet afgiven edelig Forsikring om ubrødeligen at holde Grundloven, overgives Rigsdagen.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst, at Hans Kongelige Høihed Kronprindsen nu afgiver en saadan edelig Forsikring saalydende:

»Jeg Christian Frederik Vilhelm Carl, Kronprinds til Danmark, afgiver herved, i Henhold til Danmarks Riges gjennemsete Grundlov af 5te Juni 1849 § 7, den Forsikring, at Jeg ubrødelig vil holde Rigets Grundlov.

Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord!

Kjøbenhavn den 13de Marts 1867.

og *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* underskrev derefter denne edelige Forsikring i tvende ligelydende Originaler, hvilke begge derpaa overleveredes Conseilspræsidenten for, i Overensstemmelse med Grundlovens § 7, at foranstalte den ene overgiven Rigsdagen til Opbevaring i sammes Arkiv og den anden nedlagt i Geheimarkivet.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love angaaende Skibes Maaling og angaaende danske Skibes Registrering.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 8de, 15de og 22de Februar samt 1ste og 8de Marts bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 14. marts 1867.

Aar 1867, Torsdagen den 14de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Regjeringens Førelse under Kongens Fraværelse og endvidere til allerhøieste Underskrift forelægges en Kundgjørelse om, at Hans Kongelige Høihed Kronprindsen fra iaften overtager Regjeringens Førelse i Kongens Navn.

Hans Majestæt Kongen behagede allernaadigst at stadfæste bemeldte Lov og at forsyne saavel denne som den af Conseilspræsidenten forelagte Kundgjørelse med sin allerhøieste Underskrift.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Statens Overtagelse af de jydsk-fynske Jernbaners Drift.
- 2) Lov om Fattiges med Fleres Hjemsendelse og de dermed forbundne Omkostningers Afholdelse.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love alderhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. marts 1867.

Aar 1867, Fredagen den 22de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde*.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Poul Pedersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen, i hvilken *samtligte Ministre* vare enige, behagede *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst at bifalde, at Poul Pedersen eftergives den ham ved Høiesterets Dom af 21de f.M. i Medfør af Straffelovens §§ 190 og 280 idømte Livsstraf, imod at han hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale mod Gjertrud Marie Hansen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Gjertrud Marie Hansen fritages for at sættes under Tiltale i Anledning af den af hende begaaede Forfalskning af hendes Skudsmaalsbog, imod at der til vedkommende Politiprotokol gives hende en alvorlig Irettesættelse og Paamindelse om at vogte sig for et lignende Tilfælde i Fremtiden.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Anlægget af

et Apothek i Frederiksberg Sogn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der i Frederiksberg Sogn maa oprettes et nyt selvstændigt Apothek med samme Handelsret som ved Forordningen 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadapothekerne samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar, saaledes at det bestemmes, at Apotheket ikke maa anlægges nærmere Kjøbenhavn end den Linie, som dannes af Pilealléen, Frederiksberg Allégade og Falkoneralléen, og at det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen 8de Januar 1830 § 4 vilde være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond, samt at det gjøres den, hvem det tillades at oprette Apotheket, til Pligt at have dette færdigt inden den Tid, som nærmere maatte bestemmes af Justitsministeriet.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bifaldt naadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om Autorisation af et Handelssted paa Borgarnæs ved Brakarpoll i Myra Syssel inden Islands Vestamt.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at det ved den refererede Forestilling forelagte Udkast til Plakat angaaende Autorisation af et Handelssted paa Borgarnæs ved Brakarpoll i Myra Syssel inden Islands Vestamt emanerer som Lov.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om nogle Forandringer i Lovene af 29de December 1857 og 4de Januar 1861 angaaende Fiskeriet i Limfjorden.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 13de og 14de Marts blev oplæste og ratihaberede.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 29. marts 1867.

Aar 1867, Fredagen den 29de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling,, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om nogle Ændringer i Tyendeloven af 10de Mai 1854 § 59.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for forskellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles:

- I) At Forbedringshusfangerne i Straffeanstalten paa Christianshavn: 1) Ole Hansen, 2) Kröger Sørensen, 3) Vilhelm Fisker, 4) Hans Jensen, 5) Emilie Vilhelmine Eberlin, Grubers Hustru, 6) Frederik Baastrup Guldbrand, 7) Andreas Peter Petersen Gjerding og Tugthusfangerne i bemeldte Straffeanstalt: 8) Jens Rasmussen Stærkende, 9) Peter Julius Schmidt, 10) Jørgen Olsen Killemann og 11) Christian Frederik Mortensen maa forundes Friheden, dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives dem, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Betleri og Løsgjængeri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbeide paa Livstid.
- II) At den i Straffeanstalten paa Vridsløselille Mark hensiddende Forbedringshusfange Peder Nielsen allernaadigst maa forundes Friheden.
- III) At Forbedringshusfangerne i Horsens Straffeanstalt: 1) Hans Paulsen, 2) Daniel Theodor Melbye og Tugthusfangerne sammesteds: 3) Christian Clausen og 4) Roland Hansen maa forundes Friheden, dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives dem, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Betleri og Løsgjængeri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler,

som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbeide paa Livstid.

- IV) At Forbedringshusfangerne i Viborg Straffeanstalt: 1) Birgithe Cathrine Knudsdatter, 2) Gjertrud Marie Nielsdatter og Tugthusfangen 3) Martin Sandgreen allernaadigst maa forundes Friheden, dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives de tven- de førstnævnte, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Betleri og Løsgjængereri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbeide paa Livstid, hvorhos Martin Sandberg vil være at udføre af Landet med Tilkjendegivelse, at han uden videre Dom vil blive gjenindsat i Tugthuset for der at udstaa den endnu tilbagestaaende Del af den ham idømte 8aarige Tugthusstraf, saafremt han atter maatte antræffes her i Landet.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bifaldt naadigst samtlige Indstillinger.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Carl Johan Kjærs Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Carl Johan Kjær løslades af Vridsløselille Straffeanstalt.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Jens Wedersøe Pedersens Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at den i Horsens Tugthus hensiddende Straffange Jens Wedersøe Pedersen, der ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 4de Mai 1863, for Brandstiftelse, i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 4 er anset med Straf af Tugthusarbeide i 10 Aar, løslades af Straffeanstalten.

Videre refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Tugthusfange Karen Margrethe Olsens Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høi-hed Kronprindsen* naadigst, at Tugthusfange i Christianshavns Straffeanstalt Karen Margrethe Olsen, der ved Hammershus Birks Extra-rets Dom af 31te December 1859, for Brandstiftelse, i Medfør af Forordningen 26de Marts 1841 § 5 er anset med Straf af Tugthus-arbeide i 8 Aar, løslades af Straffeanstalten.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Tugthusfangerne Jens Christian Jensens og Hustru Karen Marie Jensdatters Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at de i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Tugthusfanger, Indsidder Jens Christian Jensen og Hustru Karen Marie Jensdatter, som ved Høiesterets Dom af 5te October 1858, for Brandstiftelse og attenteret Assurancesvig, ere ansete med Straf af at have deres Liv forbrudt, men ved allerhøieste Resolution af 6te November 1858, allernaadigst bleve forskaaned for Livsstraffen mod at hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Ludvig Michael Tachaus Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Ludvig Michael Tachau løslades af Vridsløselille Straffeanstalt.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov angaaende en ny Skyldsætning af Jorderne paa Færøerne.
- 2) Lov for Færøerne om Udpantning, m. v.
- 3) Lov om Forandring i Forordning angaaende Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 1ste November 1805 § 26.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve alle disse 3 Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at Tugthusfange Emma Sophie Torp maa løslades af Straffeanstalten, hvori indstilles, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Tugthusfange Em-

ma Sophie Torp, der ved Høiesterets Dom af 3die Juni 1861 for Barnefødsel i Dølgemaal og Fostermord, i Medfør af Lovens 6-6-7 er tilfunden at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, men ved allerhøieste Resolution af 26de Juli 1861 erholdt denne Straf eftergivet imod at hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid, maa løslades af Straffeanstalten den 1ste April d.A.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bifaldt naadigst denne Indstilling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Ansættelse af Lærere ved de offentlige Skoler.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 2 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1867-68.
- 2) Lov om Skyldsætning af Jordeiendommene i de i Henhold til Fredstraktaten af 30te October 1864 i Kongeriget indlemmede forhen slesvigske Distrikter samt om de i Forbindelse dermed staaende Skatteforhold m. m.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Sandflugtens Dæmpning, m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa et Regulativ for Bestyrelsen af Handelspladsen Marstals kommunale Anliggender.

Overensstemmende med Indstillingen blev det forelagte Regulativ forsynet med allerhøieste Stadfæstelse til at gjælde fra 1ste April d.A., og Indenrigsministeriet derhos bemyndiget til ved en offentlig Bekjendtgjørelse at bringe Indholdet af dette Regulativ til almindelig Kundskab.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen hævdede derpaa Statsraads-mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 5. april 1867.

Aar 1867, Fredagen den 5te April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Metalarbeider Geofroi Theodor Rindlin eller Rindler og Severine Christine, født Sigvardsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Ægteskabet imellem Metalarbeider Geofroi Theodor Rindin eller Rindler og hans i Henhold til Bord og Seng fraseparerede Hustru Severie Christine, født Sigvardsen maa være aldeles ophævet.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Gaardbestyrer Niels Christiansen, Gaardmand Christen Jensen, Gaardmand Peder Christian Larsen og Husmand Mads Eriksen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Gaardbestyrer Niels Christiansen af Østerhærup, Gaardmand Christen Jensen af Vesterhærup, Gaardmand Peder Christian Larsen af Sønnerhede og Husmand Mads Eriksen af Østerhærup maa forskaanes for at sættes under Tiltale for den af dem begaaede Forseelse, nemlig at have underslaaet strandet Gods, imod at de hver erlægge en Mulkt af 3 Rdl. til Statskassen og betale de underslaaede Gjenstandes Værdi.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at Værnepligtig af Svendborg Amts 60de Lægd No. 105 Theodor Gregoir Charles Greve Moltke-Hvitfeldt maa fritages for Tiltale efter Lov om Værnepligt for Kongeriget Danmark af 2den Marts 1861 § 18, 3die Afsnit, hvori indstilles, at Værnepligtig af Svendborg Amts 60de Lægd No. 105 Theodor Gregoir Charles Greve Moltke-Hvitfeldt allernaadigst maa fritages for at sættes under Tiltale efter Lov om Værnepligt

i Kongeriget Danmark af 2den Marts 1861 § 18, 3die Afsnit, imod at han erlægger en Bøde til Statskassen af 100 Rdl.

Det blev, med Hensyn til denne Indstilling, paa den ene Side, navnlig af *Hans Kongelige Højhed Kronprindsen* fremhævet, at den Omstændighed, at den paagjældende under sidste Krig har selv frivillig meldt sig til Tjeneste og ogsaa virkelig gjorde aktiv Tjeneste, vel turde tale saameget for ham, at der kunde være Grund til at lade ham aldeles slippe for at betale Mulkt. Paa den anden Side blev det af *Krigsministeren* [Raasløff] og *Indenrigsministeren* [Estrup] gjort gjældende, at i det foreliggende Tilfælde er en Mulkt paa 100 Rdl. det samme som ingen Straf, men at der dog her, hvor det ialtfald er aldeles uantageligt, at den paagjældende, da han sidste Gang udeblev fra Sessionen, skulde have været ubekjendt med de ham ved tidligere Sessioner givne Vedtegninger eller været uvidende om Lovgivningens Bestemmelser, som han overtraadte, og som han under alle Omstændigheder burde have kjendt, ingen Anledning er til at lade ham ganske slippe for al Straf, og at det maa anses for betænkeligt at fritage ham for at behandles efter de almindelige Regler og altsaa sættes under Tiltale; til hvilken Anskuelse ligeledes *Finantsministeren* [Fonnesbech] sluttede sig, idet han vel troede, at den af Justitsministeren foreslaaede Mulkt paa 100 Rdl. maatte, i Forhold til Lovgivningens Satser, anses for i sig klækkelig, men det betænkelige ved Indstillingen for ham laa i ikke at lade Sagen gaa sin sædvanlige Gang og lade den paagjældende blive tiltalt og dømt, hvorefter da senere de formildende Hensyn, der tale for ham, kunde komme i Betragtning til Benaadning, medens derimod nu en Fritagelse for Tiltale vilde, ved at han saaledes stilledes i en anden Kategori end andre, som forse sig paa samme Maade, ikke gjøre noget godt Indtryk overfor den store Masse.

Efterat i denne Anledning navnlig *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] havde, med Henhold til hvad i den refererede Forestilling var udtalt, yderligere støttet Justitsministeriets foreliggende Indstilling og isærdeleshed fremhævet, at der dog i Realiteten er meget, der taler til den paagjældendes Undskyldning, at han ogsaa af vedkommende Udskrivningschef er anbefalet til at slippe med en Mulkt, og at denne, bestemt til 100 Rdl., dog maa i Almindelighed betragtet anses for klækkelig, samt at ogsaa ganske sikkert enhver anden, der gjorde sig skyldig i lige Overtrædelse som paagjæl-

dende, vilde blive behandlet paa samme Maade og fritagen for at sættes under Tiltale, kun med den Forskjel, at Mulkten vilde i Reglen blive sat meget lavere, behagede det *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst at bifalde Justitsministeriets Indstilling, saaledes som den foreligger.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 22de og 29de Marts bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 12. april 1867.

Aar 1867, Fredagen den 12te April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling om forlænget Fritagelse for Justitsminister Leuning for Varetagelsen af Forretningerne i det ham betroede Ministerium.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at Justitsminister Leuning fremdeles for en Maaned fritages for Bestyrelsen af Justitsministeriet, og at denne for dette Tidsrum overdrages til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Understøttelse af Statskassen til Vedligeholdelse af Kirken paa Holum i Hjaltadal inden Islands Nord- og Østamt.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst, at der i den allerhøieste Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget, at der ikke er fundet Anledning til at gaa ind paa indbemeldte Andragende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om

Landsbyen Udesundbys Indlemmelse under Frederikssund Kjøbstad.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling betræffende allerhøieste Bemyndigelse for Gouvernementet for de dansk-vestindiske Besiddelser til midlertidig at sætte § 4 af Anordning af 23de Juli 1859 ud af Kraft, hvori indstilles, at Gouvernementet allernaadigst bemyndiges til, naar og forsaavidt Omstændighederne maatte udfordre saadant, midlertidigt at sætte § 4 af Anordning af 23de Juli 1859, hvorved de i Loven af 4de Juni 1856 givne Bestemmelser om Udprægning af Delings- og Skillemønt udvides til de dansk-vestindiske Besiddelser, med de Afvigelser, der følge af Øernes eiendommelige Møntforhold, helt eller delvis ud af Kraft, under Iagttagelse af de i Forestillingen berørte Sikkerhedsforanstaltninger, forsaavidt Gouvernementet maatte finde det nødvendigt at indføre en Disconto for Modtagelsen af amerikansk Mønt i de offentlige Kasser paa de dansk-vestindiske Øer.

Efterat *Indenrigsministeren* [Estrup], paa dertil given Anledning af *Krigsministeren* [Raasløff], som yttrede, at han troede, at det vilde være en uhensigtsmæssig, med den frie Udvikling af Forholdene paa St. Thomas, hvor alle Handelsforhold ere begrundede paa de amerikanske Møntforhold, lidet stemmende Forholdsregel, aldeles at udelukke den amerikanske Skillemønt fra de Kongelige Kasser, medens han derimod vilde finde det meget hensigtsmæssigt at begrænse de Summer, som kunne betales med dette Betalingsmiddel, havde fremhævet, at det ogsaa kun er en Bemyndigelse for Gouverneuren, at Indstillingen gaar ud paa, og at der vistnok ingen Fare er for, at Gouverneuren skulde benytte denne Bemyndigelse udover, hvad Krigsministeren selv har antaget, at der vilde være hensigtsmæssigt, da Gouverneuren jo ganske sikkert vil finde det i Landets Interesse ikke at udelukke den amerikanske Skillemønts Modtagelse i de Kongelige Kasser, bifaldt *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* naadigst den foreliggende Indstilling.

Krigsministeren [Raasløff] meddelte derefter, at den Ommontering af Søforterne, som pleier at ske hvert Aar, er iaar paa Grund af Forholdene, i Henhold til hvad man i en Ministerconference, hvor Sagen har været bragt under Omtale, er bleven enig om, bleven noget fremskyndet, saaledes at Søforterne om nogle faa Dage ville

være i fuldt armeret Stand. Han skulde derhos fremdeles nævne i Statsraadet, at han, ligeledes efter hvad man i Ministerconferencen er kommen overens om, har sendt et Par paalidelige Officerer til Hertugdømmerne og Preussen for igjennem dem navnlig at erfare, hvad der maatte forberedes med Hensyn til krigerske Foretagender.

Marineministeren [Dockum] skulde ligeledes nævne i Statsraadet, at, i Henhold til hvad der er blevet vedtaget i Ministerconference, ere ogsaa de aarlige Øvelser for Marinens Vedkommende og Udrustninger af Skibe i den Anledning blevne iaar noget fremskyndede.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at det netop havde været hans Agt idag i Statsraadet at bringe de af de militære Ministre nævnte Foranstaltninger under Omtale. Han kunde nemlig ikke nægte, at han maatte beklage, at han ikke tidligere har faaet nogen Meddelelse om disse Foranstaltninger, og han fandt, at han i sin nuværende Stilling under Kongens Fraværelse havde været berettiget til tidligere at blive sat i Kundskab derom.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at de paagjældende Foranstaltninger først vare blevne aftalte i en Ministerconference, som fandt Sted Hans Majestæts Fødselsdag i Mandags, og da disse Foranstaltninger først i Løbet af nogle Dage skulde bringes til Udførelse, havde han troet at kunne udsætte til det første Statsraadsmøde, som blev afholdt, og det var Mødet idag, at nævne samme.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at han dog havde haabet udenfor Statsraadet tidligere at have faaet Underretning i den omhandlede Henseende. Nu havde der fra forskjellige Sider været talt til ham om de paagjældende Foranstaltninger, uden at han fra Ministeriet havde vidst noget om, at de vare trufne.

Protokollen for Statsraadsmødet den 5te April blev oplæst og ratihaberet.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 3. maj 1867.

Aar 1867, Fredagen den 3die Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om nogle Forandringer i de ved Kongelig Resolution af 17de Juli 1857 approberede Bestemmelser for den almindelige Forberedelsesexamen ved Kjøbenhavns Universitet, hvori indstilles, at det allernaadigst bifaldes:

- 1) At Bestemmelserne i allerhøieste Resolution af 17de Juli 1857, Bekjendtgjørelse af 1ste August næstefter, om den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet, § 2, forandres derhen, at der overlades enhver Examinand ved Examen af den lavere Grad frit Valg imellem hvilket af de tre Fag: Tydsk, Fransk eller Engelsk han ønsker at lade sig prøve i.
- 2) At Bestemmelserne sammesteds og i § 3, hvorefter Examinanderne ved Examen, saavel af den høiere som af den lavere Grad, hvis Modersmaal er Tydsk, kunne skrive paa Tydsk istedetfor paa Dansk og prøves mundtlig paa Tydsk i Dansk istedetfor paa Dansk i Tydsk, ophæves.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Livsstrafs Eftergivelse for Karetmager Jens Peter Høys Enke Ane Marie Sørensdatter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Karetmager Jens Peter Høys Enke Ane Marie Sørensdatter den hende ved Høiesterets Dom af 3die d.M. i Medfør af Straffelovens § 190 idømte Livsstraf imod, at hun hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde yttret, at Domfældte rigtig nok syntes ham at have fortjent at lide Dødsstraffen, og at Allerhøiestsamme ogsaa frygtede for, at saadanne grove Forbrydelser som den her foreliggende, vilde, naar man viste altfor stor Lemfældighed imod dem, gjentage sig, ligesom de allerede i den senere Tid ere tiltagne i en foruroligende Grad, men at man jo i den Slags Sager pleiede at følge Høiesterets Majoritets Indstilling, der i nærværende Tilfælde gik ud paa Dødsstraffens Eftergivelse, og efterat *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] og *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] havde fremhævet, at naar man, som man nødvendigvis maa gjøre, sammenligner det her foreliggende Tilfælde med de tre andre Livssager, som siden den nye Straffelovs Emanation have været foretagne i Statsraadet, og hvor Dødsstraffen i

dem alle er bleven eftergivet, saa staar, efter alt hvad der ligger for, nærværende Mord som den mindst atroce af de paagjældende Forbrydelser, hvortil endnu *Finantsministeren* [Fonnesbech] føiede, at han, selv bortset fra at Dødsstraffen ikke var bleven fuldbyrdet i noget af hine tre tidligere Tilfælde, vilde for sit Vedkommende have fundet ganske overordentlig Betænkelighed ved at tilraade Dødsdommens Stadfæstelse i nærværende Tilfælde, der efter hans Skjøn ikke kan taale Sammenligning med de andre Tilfælde, medens derimod *Indenrigsministeren* [Estrup] fandt, at der netop her foreligger en af de atroceste Forbrydelser, hvor Livsstraffen burde komme til Anvendelse, idet han imidlertid tillige maatte erkjende Vanskeligheden ved nu her at fravige, hvad der engang er bleven fulgt i de tre omtalte tidligere Livssager, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde Justitsministeriets Indstilling.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges følgende 6 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Sæby og Herredsfoged og Skriver i Dronninglund Herred.
- 2) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Storchedinge samt Herredsfoged og Skriver i Stevns-Faxø Herreder.
- 3) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Holmans, Elbo og en Del af Brusik Herred.
- 4) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged, Politimester, By- og Raadstueskriver samt Raadmand i Randers.
- 5) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Birkedommer og Skriver paa Samsø, og
- 6) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Lunde og Skam Herreder samt Birkedommer og Skriver i Grevskabet Roepstorffs Birk.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve disse 6 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Christian Pedersen af Haarslev, hvori indstilles, at det maatte

behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Christian Peder- sen af Haarslev, der er født den 26de Mai 1850, maa forskaanes for at sættes under Tiltale for det af ham begaaede Tyveri, imod at der til Politiprotokollen gives ham en alvorlig Tilrettevisning og Advar- sel, og han derefter anbringes paa en Opdragelsesanstalt for moralsk fordærvede Personer indtil sit 18de Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Petronella Na- talie Pilaten eller Petronelle Pylat, Strickers Hustru, hvori indstilles, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Forbedrings- husfange Petronella Natalie Pilaten eller Petronelle Pylat, Strickers Hustru, maa løslades af Straffeanstalten for derefter i Henhold til Kjøbenhavns Criminal- og Politiretsdom af 27de Februar s.A., ved Politiets Foranstaltning at føres ud af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Idet *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] deref- ter gik over til Referatet af forskellige allerunderdanigste Forestillin- ger angaaende Sager, der enten have været forelagte eller ere satte i Bevægelse af det sidstafholdte islandske Althing, forudskikkede han, paa dertil af *Hans Majestæt* givne Anledning, den almindelige Be- mærkning, at Justitsminister Leuning selv har behandlet alle disse Sager og om dem confereret med den for Øieblikket her tilstede- værende Stiftamtmand over Island, samt at det er i fuld Overens- stemmelse med Justitsminister Leuning, at Indstillingerne til Hans Ma- jestæt i disse Sager ere affattede.

Den fungerende Justitsminister refererede derpaa en allerunder- danigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Betæn- ninger over tvende samme forelagte Udkast henholdsvis til Lov om Lønninger for det islandske Postvæsens Personale og til Plakat for Island indeholdende forskellige Postvæsenet vedkommende Forskrif- ter, hvori indstilles, at der i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Mø- de i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa meddeles Thinget den Besked, at der af Hensyn til den Maade, hvorpaa Thinget i dets sidste Samling stillede sig til det da forelagte Lovudkast om Islands fremtidige finantsielle Stilling, ikke fortiden har kunnet foretages videre Skridt til den indbemeldte Sags Fremme.

Ved allernaadigst at bifalde denne Indstilling benyttede *Hans Majestæt Kongen* Leiligheden til i Almindelighed at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa Ønskeligheden og Vigtigheden af, at der fra Regjeringens Side gjøres for Islands Fremkomst alt, hvad gjøres kan.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger angaaende Althingets Betænkninger over resp. Udkast til Lov angaaende Forandring i §§ 6 og 7 i Loven af 15de April 1854 om Skibsfart og Handel paa Island og Udkast til Lov angaaende Brændevinshandel og Brændevinsudskjækning paa Island.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at begge disse Lovudkast fortiden stilles i Bero.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition, om et Udkast til en Communalanordning for Island maa blive forelagt Thinget.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den allerhøieste Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, tilkjendegives Thinget, at der ikke fortiden vil kunne forelægges samme Udkast til en Communalanordning for Island.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende, at Oprettelsen af Landboskoler i Island maa stilles i Bero.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa meddeles Thinget den Besked, at der af Hensyn til det endnu uafgjorte Spørgsmaal om Islands fremtidige finantsielle Stilling ikke fortiden kan foretages videre i den foreliggende Sag.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om Etablering af en regelmæssig Dampskibsfart omkring Islands Kyster.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865

afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget den Besked, at der, saalænge Islands fremtidige finansielle Stilling endnu er uafgjort, ikke vil kunne foretages videre Skridt til den paagjældende Sags Fremme.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition med Hensyn til Forloveres Pligter i Ægteskabssager.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der i den allerhøieste Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Afstaaelse af nogle Stykker af det Staten tilhørende Jordegods paa Færøerne til Byggegrunde for Thorshavn By, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige Justitsministeriet til at lade afhænde til Thorshavn Commune til Byggegrunde for Byen 2de Stykker af den Statskassen tilhørende Husegaards Bø, det ene beliggende i Jacob Jacobsens Fæste, omtrent 20.000 □ Alen, og det andet beliggende i Olaus Djurhuus's Enkes Fæste, omtrent 13.000 □ Alen, efterhaanden som der indkommer Begjæringer om Byggegrunde, paa Vilkaar, at der erlægges en Betaling af 4 Sk. pr □ Alen, hvilken Betaling udelt tilfalder Fæsterne, imod at de underhaanden under Godsbestyrelsens Tilsyn indtage til Opdyrkning af Fæstegaardens Udmark et Areal, der svarer til den afhændede Bø, samt at der gives Fæsterne 3 Maaneders Varsel, hvergang en Grund fordres afstaaet, hvorhos Communen forpligtes til at drage Omsorg for, at de indtagne Grunde ved et forsvarligt Stakit eller Gjerde adskilles fra den tilstødende Del af Fæsternes Bø, samt til, forinden Grunden paa det førstnævnte Stykke bebygges, at foretage de til Sikring af Thorshavn Vandforsyning fornødne Foranstaltninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Jørgen Hansen Vibe m. Fl.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* al-

lernaadigst, at Husmændene Jørgen Hansen Vibe, Jacob Pedersen, Anders Andersen og Mikkel Mikkelsen Visser, Handelsmand Ole Mikkelsen, Husmand Peder Kramer, Smed Rasmus Jensen Smed, Husmand Jens Michelsen Visser, Snedker Ferdinand Kjærulff, Møller Christen Pedersen Sjørlev og Møllebygger Rasmus Søren Jørgensen, alle af Nordby, maa fritages for at sættes under Tiltale for det af dem udviste Forhold, imod, at de hver især erlægge en Mulkt af 2 Rdl. til Samsø Birks Politikasse.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Kirsten Marie Suder.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Kirsten Marie Suder, der ved den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 7de August 1863 for Brandstiftelse, i Medfør af Forordningen af 26de Marts 1841 § 4 og § 13, jfr. § 4 er idømt Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar, løslades af Straffeanstalten.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love.

- 1) Lov om Straf for Indgreb i de privilegerede Færgesteders Eneret.
- 2) Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Forandring i Lov angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hesteavlens Fremme af 25de Januar 1862.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af et Budget for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867 samt af Tillægsbevillinger til bemeldte Budget, hvori indstilles:

- 1) At det i Henhold til Colonialloven af 27de November 1863 § 62 maa blive allernaadigst bestemt, at der paa Budgettet for Com-

munen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts 1867 bliver at opføre et Beløb af \$ 2000 til Reparationer af Gader, Pladser m. m.

- 2) At der med den af foranførte Indstilling følgende Forandring maa blive meddelt allernaadigst Stadfæstelse af det Colonialraadet for Communen St. Thomas med St. Jan forelagte Budget for bemeldte Finantsaar med de iøvrigt af Colonialraadet foretagne Forandringer og Berigtigelser af samme, samt
- 3) At der maa blive meddelt allernaadigst Stadfæstelse af de indbemeldte af Colonialraadet for Communen St. Thomas med St. Jan vedtagne 4 Tillægsbevillinger til bemeldte Budget, nemlig:
  - a) Den under 27de December 1866 vedtagne Tillægsbevilling ad Post G. med et Beløb af \$ 1500.
  - b) Den under 25de Januar 1867 vedtagne Tillægsbevilling ad Post G. med et Beløb af \$ 1697.
  - c) Den under 25de Januar 1867 vedtagne Tillægsbevilling ad Post F. 11, med et Beløb af \$ 6000, og
  - d) Den under 12te Februar 1867 vedtagne Tillægsbevilling ad Post E. med et Beløb af \$ 300.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov indeholdende Bevilling til Berigtigelsen af endel fra Krigsførelsen 1864 hidrørende Krav.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allershøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Raasløff] en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at Krigsministeriet bemyndiges til at træffe Foranstaltning til, at Mandskabet af Aldersklasserne 1865 og 1866 indkaldes ved 4 Infanteribatailloner til Møde Slutningen af Mai eller Begyndelsen af Juni d.A. til Indøvelse af Brugen af Bagladningsgeværer, og at 1 Cavalleriregiment samtidig bringes op til den Styrke, der i Finantsloven er forudsat for et Regiment i Exercertiden.

Efterat *Udenrigsministeren* [Krag-Juel-Vind-Frijs] paa dertil af *Hans Majestæt* given Anledning havde yttret, at han ikke af Hensyn til Udlandet fandt, at der kunde være noget til Hinder for den af Krigsministeren foreslaaede Indkaldelse af Mandskab, saameget mindre som det netop nu i Øieblikket ser fredeligere ud i Europa, be-

hagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde den foreliggende Indstilling.

Marineministeren [Dockum] meddelte, at i Henhold til hvad tidligere er besluttet, Pantserskibet Rolf Krake nu er udrustet, og at Peder Skram om faa Dage vil være færdigt, samt at Dannebrog og Danmark gjøres klar til Udrustning, og at Sjælland er færdig til at kunne udrustes. I Forbindelse hermed skulde han gjøre opmærksom paa, at det, hvad Indkaldelsen af det ældre Mandskab angaar, er paa Grund af de Vanskeligheder, der i saa Henseende ere for Marinen, af største Vigtighed, at der, forsaavidt saadan Indkaldelse bliver fornøden, itide tages Bestemmelse derom.

Hans Majestæt Kongen fremhævede, hvor vigtigt det navnlig er, at Marinens Artillerister øves i Brugen af Kanoner.

Marineministeren [Dockum] bemærkede i den Anledning, at der i Peder Skram er etableret en Artilleriskole paa en 200 Mand, og at der i den af *Hans Majestæt* nævnte Retning vil blive udviklet al den Aktivitet, som ske kan.

Hans Majestæt Kongen hævdede derpaa Statsraadsrådet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 10. maj 1867.

Aar 1867, Fredagen den 10de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt Kongens* allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af en Forespørgsel, som den herværende Kongelige preussiske Gesandt efter sin Regjerings Ordre, ved at gjøre ham en mundtlig Meddelelse angaaende Prager-Fredens Artikel 5, har gjort med Hensyn til den i denne Artikel lovede Tilbagegivelse til Danmark af de nordslesvigske Distrikter, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til snarest muligt at give den preussiske Regjering et Svar bestaaende i, at den Kongelige Regjering erklærer sig ganske beredt til at indtræde i Forhandlinger om Tilbagegivelsen af de danske Distrikter i Nordslesvig, saaledes som Preussen i bemeldte Artikel 5 af Prager-Freden har lovet, men at det vistnok vil findes naturligt, at den Kongelige Regjering maa ønske at se Betingelserne for denne Tilbagegivelse bestemte angivne og formulerede, end Tilfældet er i den skete Meddelelse fra den

Kongelige preussiske Gesandt, og at derfor imødeses en saadan fuldstændigere Meddelelse om dette Punkt ligesom ogsaa om Omfanget, i hvilket Preussen havde tænkt sig at tilbagegive Nordslesvig, hvorefter da den Kongelige Regjering, saasnart den modtager denne Oplysning, skal fremskynde sine Overveielser over Sagen med al den Hurtighed, som denne fortjener. Ved Siden af, at der i Overensstemmelse hermed svares den preussiske Regjering, androg Udenrigsministeren tillige paa allerhøieste Bemyndigelse til, i Continuation af en tidligere Henvendelse, som de Kongelige Gesandter ved Hofferne i Paris, London og Petersborg i Anledning af den nu samlede Londonner-Conference ere blevne instruerede om at gjøre til disse tre Hoffer, confidentielt at meddele bemeldte Hoffer, at den preussiske Regjering nu har udtalt sig paa den stedfundne Maade for den Kongelige Regjering, og henstille hvad man i Betragtning af dette Skridt anser det for mest tjenligt at foretage, idet den Kongelige Regjering under alle Omstændigheder tror at turde haabe paa Hoffernes virksomme Interesse, dersom de Forhandlinger, hvortil Preussen aabner Udsigten, komme istand, saameget mere som den preussiske Gesandts foreløbige Meddelelse synes at stille Fordringer, der kunne gjøre det hele Tilbud illusorisk og tvinge Danmark til hellere at afslaa at modtage de danske Distrikter end at udsætte sin fremtidige Tilværelse for uberegnelige Farer.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke kan andet end ganske bifalde de af Udenrigsministeren foreslaaede Skridt. Det Motiv, hvorfor Preussen nu har bragt Artikel 5 i Prager-Freden paa Bane, er ganske sikkert kun det, at man, naar Sagen skulde blive omtalt paa Londonner-Conferencen, kan sige, at man staar i Underhandling med den danske Regjering. Hvad de to Hovedbetingelser angaar, som den preussiske Gesandt i sin endda kun mundtlige Meddelelse til Udenrigsministeren har, uden at der engang er nævnt noget om Grændsen, stillet for Tilbagegivelsen af de nordslesvigske Distrikter: Garanti for de tyske Beboere i de tilbagegivne Distrikter og en ublu Pengefordring, da ere begge disse Betingelser saa afskrækkende og uantagelige som vel være kan.

Krigsministeren [Raasløff] rettede det Spørgsmaal til Udenrigsministeren, af hvilken Grund Østerrig ikke er i den refererede Forestilling nævnt blandt de Magter, til hvilke den paagjældende Meddelelse skal gjøres.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at Sagen er, at man allerede før har specielt henvendt sig til den østerrigske Regjering.

Efterat *samtligte Ministre* havde erklæret sig enige i de af Udenrigsministeren i Forslag bragte Skridt, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at svare den Kongelige preussiske Regjering og tilskrive de Kongelige Gesandtskaber ved Hofferne i Paris, London og Petersborg saaledes som af ham allerunderdanigst foreslaaet.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et Distrikslægeembede paa Ærø, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der oprettes et Distrikslægeembede for Ærø med Bopæl i Ærøskjøbing istedetfor det tidligere Physikatembede, saaledes at Distrikslægen faar de samme Forretninger, den samme Stilling og den samme Lønning som de øvrige Distrikslæger samt Ret til Gebyrer efter de for Kongeriget gjældende Regler, medens han undergives Tilsyn af Stiftsphysikus for Fyn og det Kongelige Sundhedscollegium.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition angaaende forskellige Forbedringer med Hensyn til Medicinalvæsenet i Island, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At der af den islandske Medicinalfond maa ydes indtil 5 Lægekandidater, naar de nedsætte sig som praktiserende Læger paa de Steder i Island, der af Justitsministeriet maatte anses mest trængende til Lægehjælp, et aarligt Tilskud af 400 Rdl. til hver med Tilsagn om, at dette Tilskud for hver tre Aars Lægevirksomhed kan ventes forøget med 100 Rdl., indtil det har naaet 800 Rdl. aarlig, saaledes at det paalægges de paa anførte Maade renummerede Læger indenfor bestemte lokale Grændser at overtage de Distrikslægerne paahvilende Forretninger, naar disse dertil give deres Samtykke, imod derfor at nyde det Vederlag, der ellers tilstaas Distrikslægerne.
- 2) At Medicinalfonden, saasnart mindst een Lægekandidat paa den anførte Maade har nedsat sig som praktiserende Læge i hvert af

Landets 3 Amter, af disses Repartitionsfonds erholder udbetalt det ved allerhøieste Resolution af 12te August 1848 fastsatte Bidrag af 200 Rdl. for hver Repartitionsfond.

- 3) At der af Medicinalfondens ydes et Tilskud af 200 Rdl. aarligt i 2 Aar til Indkjøb af Bøger og Apparatur til Afbenyttelse ved den af Landsphysikus i Island meddelte Undervisning i Lægevidenskaben, imod at han indestaar for deres Aflevering i sin Tid i behørig Stand, men at de Studerende iøvrigt selv have at forsyne sig med de nødvendige Lærebøger.
- 4) At der iøvrigt i den allernaadigste Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender maa gives Besked i Overensstemmelse med Foranstaaende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Salget af de Statskassen tilhørende Jorder, der hidtil have været henlagte til Snoghøi Færgegaard.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en Straffangen James Augustus Westerband af Plantagen Adventure paa St. Croix idømt Straf.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Straffangen James Augustus Westerband af Plantagen Adventure paa St. Croix ved den Kongelige Vestindiske Landsoverrets Dom af 16de Januar d.A. for Tyveri, Attentat paa denne Forbrydelse samt ulovlig Omgang med Hittegods, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12 membr. 1 idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar nedsættes til 1 Aars offentligt Arbeide.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af en Straffangen Cathrine Sanders, født James, af Christiansted paa St. Croix idømt Straf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Straffangen Cathrine Sanders, født James af Christiansted paa St. Croix, ved Christiansteds Bythings Extrarets Dom af 22de Februar d.A., i Medfør af Forordningen 11te April 1840

§ 16, for 4de Gang begaaet Tyveri idømte Straf af Tugthusarbeide i 8 Aar nedsættes til 4 Aars offentligt Arbeide.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Tilveiebringelse af nye Skydebaner for Haandvaaben og Udvidelse af Land- og Søartilleriets Skydebaner paa Amager samt om Salget af Enighedsværn.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Raasløff] en allerunderdanigst Forestilling, hvori andrages paa allerhøieste Bemyndigelse til at træffe Foranstaltning til yderligere Sikring af Søforterne ved Udlægning af Bomme, m.m.

Efterat *Marineministeren* [Dockum] havde yttret, at ogsaa han ansaa den foreslaaede Foranstaltning for at være høist hensigtsmæssig, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele Krigsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 21. maj 1867.

Aar 1867, Tirsdagen den 21de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Justitsministeren [Leuning] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Niels Nielsens Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Niels Nielsen, der ved den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 15de December 1865, for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 15. jfr. § 12, 1ste Membr. er anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 5 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Justitsministeren [Leuning] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Althingets Betænkning angaaende Udkast til Lov angaaende en forandret Ordning af det finansielle Forhold mellem Island og Kongeriget.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med, hvad der i den refererede Forestilling er udtalt.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Leuning] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Forfatningslov for Island.

Efterat *Justitsministeren*, paa dertil af *Indenrigsministeren Estrup* given Anledning, havde, med Hensyn til, at det i Udkastets § 3 hedder, at det i sin Tid bliver ved Lov at fastsætte, hvorledes Island fremtidig skal tage Del i den fælleds Lovgivning og Forvaltning, bemærket, at Meningen hermed ikke er at afgjøre det Spørgsmaal, om en saadan Bestemmelse kan ske ved simpel Lov eller maa betragtes som en Grundlovsforandring, men at dette Spørgsmaal vil være forbeholdt en senere Afgjørelse, yttrede *Indenrigsministeren* [Estrup] i Henseende til Udkastets § 9, at det forekommer ham ligefrem anstødeligt, at et Land, som ikke bidrager noget til de fælleds Statsfornødenheder, skulde kunne have en særskilt Minister med Sæde i Statsraadet og samme Indflydelse paa Statens almindelige Anliggender som de øvrige Ministre, i hvilken Anledning *Justitsministeren* [Leuning] bemærkede, at Tanken jo er, at den foreliggende Forfatning kan gjælde paa en Tid, da Island bidrager til Fælledsfornødenhederne, og at der dog er Mulighed for, at dette kan ske. *Hans Majestæt Kongen* fandt, at den i § 9 indeholdte Antydning om en særskilt islandsk Minister helst maatte helt udgaa, hvorefter *Justitsministeren* [Leuning] bemærkede, at han intet har imod, at denne Antydning, hvis Optagelse i Lovudkastet skyldes Udtalelser af Stiftamtmanden over Island, gaar ud, men at han rigtignok tror, at man lettere vil komme igjennem med den hele Forfatningssag, naar Antydningen bliver staaende. Efterat endnu *Krigsministeren* [Raasløff] havde yttret sig derhen, at man ikke skal binde sig ved i Udkastet at stille i Udsigt, at Island engang skal kunne faa en særskilt Minister, og efterat ligeledes *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] havde udtalt sig for, at den omhandlede Antydning udgaar af § 9, medens *Cultusministeren* [Rosenørn-Teilmann] fandt, at denne Antydning, da Stiftamtmanden over Island havde ønsket

den sat ind, helst maatte blive staaende, og det saa meget mere, som man, naar Antydningen nu gaar ud, men hvis Althinget ønsker det, bliver sat ind igjen i Loven, kommer i Realiteten til at give Islænderne mere, end om §en nu forbliver uforandret, resolverede *Hans Majestæt*, at der i § 9 intet bliver at nævne om en særskilt islandsk Minister.

Med *Hans Majestæts* Tilladelse forlod derpaa Krigsministeren Statsraadsrådet, da Forhandlingerne i Rigsdagen gjorde hans Nærværelse nødvendig.

Justitsministeren [Leuning] refererede derefter tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tre Lovudkast:

- 1) Udkast til almindelig Straffelov for Island.
- 2) Udkast til Lov for Island om Afsoningen af Bøder udenfor criminelle Sager.
- 3) Udkast til Forordning angaaende Forandring i Bestemmelserne om Erlæggelsen af de saakaldte Hospitalslodder i Island.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve alle disse tre Lovudkast allerhøjest approberede til Forelæggelse for Althinget i dets forestaaende Samling.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsrådet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 31. maj 1867.

Aar 1867, Fredagen den 31te Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Justitsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerun-

derdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af en Meddelelse fra den herværende preussiske Gesandt af 23de Mai angaaende det nord-slesvigske Spørgsmaal, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til at besvare denne Meddelelse i den Retning, at naar Grev Bismarck fremdeles fastholder sit tidligere udtalte Ønske om at erfare den Kongelige Regjerings Anskuelse om, hvorledes den tror at kunne give de tyske Beboere i de eventuelt afstaaede Distrikter den Sikkerhed, som de have Krav paa, da nærer den Kongelige Regjering ingensomhelst Tvivl om, at de mellem de to Stater allerede bestaaende Traktater, ialtfald naar de tilsvarende Bestemmelser i Wiener-Freden uvides til ogsaa at gjælde om de tyske Beboere i de Dele af Slesvåg, om hvilke der nu vilde være Spørgsmaal, yde disse al den Sikkerhed, som i saa Maade kan behøves. Medens yderligere og detailleerede Garantier saaledes ikke udkræves, vilde de derimod i fuldt Maal tjene til at fremkalde idelige Konflikter mellem de to Regjeringer, og det kunne virke forstyrrende ind paa det venskabelige Forhold til Preussen, som den Kongelige Regjering sætter en høi Pris paa at bevare, og det tør haabes, at Grev Bismarck i Forvisningen om, at den Kongelige Regjering selv vil have den største Interesse af at knytte alle sine Undersaatter til sig saa stærkt og inderligt som muligt, vil finde tilstrækkelig Anledning til ikke at insistere paa yderligere Garantier, der, saaledes som den Kongelige Regjering idetmindste fortiden alene formaar at se dem, og som de maa stille sig for den efter de hidtil modtagne Antydninger, ikke vilde kunne gives af den.

Idet Udenrigsministeren allerunderdanigst androg paa allerhøieste Bemyndigelse til i den saaledes anførte Retning at besvare den preussiske Gesandts Meddelelse, androg han tillige paa Bemyndigelse til derom confidentielt at underrette Kabinetterne i St. Petersborg, London, Paris og Wien.

Efterat *samtlig*e *Ministre* og *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* havde erklæret sig enige i denne Udenrigsministerens Indstilling, behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde den.

Paa Justitsministerens Vegne refererede *Finantsministeren* [Fonesbech] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om forskjellige Foranstaltninger til Conservering af islandske Birkeskove samt Opelskning af ny Skov, hvori indstilles, at der i den allernaadigste Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget i Anledning af de i dets Møde i 1865 afgivne allerunderdanigste

Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa meddeles Thinget, at ligesom der ikke er fundet Anledning til at gaa ind paa det første Indstillingspunkt i Thingets indbemeldte Petition, eftersom der allerede haves en Afhandling paa Islandsk angaaende Birketræers Opelskning, som i sin Tid er blevet gratis uddelt blandt Beboerne, saaledes har man heller ikke kunnet imødekomme Althingets Ønske om Opsendelsen af en forstkyndig Mand til Island, eftersom de dertil fornødne Pengemidler ikke have kunnet tilveiebringes.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Paa Justitsministerens Vegne refererede dernæst *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allernaadigst Bekjendtgjørelse til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i Aaret 1865 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der udfærdiges en saadan Bekjendtgjørelse til Althinget, som allerunderdanigst foreslaaet.

Paa Justitsministerens Vegne refererede derefter *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ud nævnelse af en Kongelig Commissarius ved det forestaaende Althing.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Stiftamtmand over Island og Amtmand over sammes Sønderamt H. Finsen udnævnes til Kongelig Commissarius ved den forestaaende Althingssamling.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] paa Justitsministerens Vegne tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende tre Lovudkast:

- 1) Udkast til Plakat for Island angaaende Udredelsen af Omkostningerne ved Fattiges Flytning.
- 2) Udkast til Forordning om Hundehold i Island.
- 3) Udkast til Lov om fremmede Skibes Adgang til Fragtfart mellem islandske Havne indbyrdes saavelsom mellem Island og Danmark.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve alle disse 3 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Althinget i dets forestaaende Samling.

Endvidere refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling om Udvidelse til

Island af de tvende under 3de Marts d.A. emanerede Love om Skibes Maaling og om danske Skibes Registrering.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at bemeldte tvende Love maa med de fornødne Modificationer forelægges som Udkast til Love for Island for Althinget i dets forestaaende Samling.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] paa Justitsministerens Vegne en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om en hensigtsmæssigere fremtidig Ordning og Afbenyttelse af det i Island til pios usus henlagte Jordegods, som kaldes Kristfæjorder, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte Kristfæjorder, nemlig:

- 1) Ketelsstadir i Jökulsarhlid med Hjaleierne Eyjasel og Bakkagerdi
- 2) Fosevellir i Jökulsarhlid
- 3) Köreksstadir med Hjaleierne Köreksstadagerdi og Hjalli
- 4) Balandsnes med Hjaleierne Bjargarrjett og Borgargerdi, og
- 5) Keldugnaper paa Sida

maa ved indtrædende Fæsteledighed bortbygges ligesom andre Jorder mod en bestemt aarlig Afgift, der tilfalder vedkommende Fattigkasse, hvorimod den disse Eiendomme hidtil paahvilende Forpligtelse til at underholde et Fattiglem bortfalder, samt at Tilsynet med og Bygselsretten over bemeldte Jorder overdrages vedkommende Communalbestyrelse under Sysselmandens og Amtmandens Overtilsyn.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskjellige Udlændinge.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Marineministeren [Dockum] meddelte med Hensyn til det i sin Tid besluttede Salg af Pantserfregatten Danmark, at ligesom det ikke hidtil var lykkedes at faa dette Skib solgt, saaledes var der navnlig heller ikke i den seneste Tid sket noget Tilbud om at købe det, og da det saaledes efterhaanden maa anses ugjærligt at sælge Skibet, medens der imidlertid ved Finantsloven for indeværende Finantsaar er bevilget Marineministeriet en Sum til Fuldførelse af denne Pant-

serfregat, forekom der Marineministeren at være al Anledning til nu at skride til Fregattens Fuldførelse, saa snart ske kan, hvortil han derfor udbad sig allerhøieste Approbation.

I Forbindelse hermed bemærkede Marineministeren endvidere, at da Stillingen væsentlig har forandret sig, siden der for nogen Tid tilbage blev for Marinens Vedkommende paa Grund af den daværende Udsigt til Krig taget forskellige Forholdsregler med Hensyn til Fremskynding af Udrustningen med, hvad dermed staar i Forbindelse, maatte han anse det for hensigtsmæssigt efterhaanden nu igjen at lade alt gaa tilbage i de almindelige normale Forhold, og han udbad sig derfor ligeledes hertil allerhøieste Approbation.

Hans Majestæt Kongen meddelte Marineministeren den begjærte allerhøieste Approbation i begge de forommeldte Henseender.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 14. juni 1867.

Aar 1867, Fredagen den 14de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Indenrigsministeren vare fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 11te Juni har behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at tillade Justitsminister Leuning at forlade Landet for et Tidsrum af 8 Uger og under hans Fraværelse at overdrage Bestyrelsen af Justitsministeriet til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Nicolai Lenis Jensen Baustrup, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de Nicolai Lenis Jensen Baustrup af Eising ved Høiesteretsdomme af 18de Januar 1865 og 10de April f.A. for ulovlig Omgang med udlagt Gods, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 13 jvfr. § 43 og § 79 og § 15 jvfr. § 79 ikjendte Straffe af Forbedringshusarbeide i tilsammen 5 Aar allernaadigst maa nedsættes til lige Arbeide i 1 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede

en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Rasmus Christensen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Straffeanstalten ved Horsens hensiddende Fange Rasmus Christensen, der ifølge Justitsministeriets Resolution af 11te April f.A. for paany at have gjort sig skyldig i Tyveri, i Medfør af det ved allerhøieste Resolution om hans Benaadning af 18de Juni 1841 tagne Forbehold, er indsat til Tugthusarbejde paa Livstid, løslades af Straffeanstalten, dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives ham, at han, saafremt han paany gjør sig skyldig i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Betleri og Løsgjængereri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræder de Regler, som Politiet for at sikre sig hans ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom vil blive gjenindsat til Tugthusarbejde paa Livstid.

Fremdeles refererede den *fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffefanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fanger løslades og eftergives den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

Til 1ste Juli d.A.:

I) I Vridsløselille Forbedringshus:

- 1) Carl Lauritz Frederiksen, 2) Peter Christensen, 3) Hans Jensen, 4) Niels Peter Nørbye og 5) Lars Gustav Clausen.

II. I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Mandsfangerne: 1) Hans Christian Hansen, 2) Carl Martin Rasmussen eller Hækkebølle, 3) Mogens Peter Bengtsson eller Hansson eller Hansen, 4) Adolph Heinrich Timroth, 5) Lars Poulsen, 6) Christen Pedersen og 7) Lars Larsen samt Kvindefangen 8) Ane Kirstine Hansdatter, dog saaledes at Mogens Peter Bengtsson eller Hansson eller Hansen ved Politiets Foranstaltning vil være at udbringe af Landet overensstemmende med den ham overgaaede Dom.

III. I Horsens Straffeanstalt:

- 1) Johannes Andersen, 2) Bendt Pedersen og 3) Peder Nielsen eller Peder Lille.

IV. I Viborg Straffeanstalt:

1) Jens Johansen, 2) Peder Larsen, 3) Niels Andreas Winther og 4) Peter Andersen.

Til 1ste September f.A.:

1) I Vridsløselille Forbedringshus:

1) Jens Frederik Olsen, 2) Christian Henrick Bernhardt Klingenberg, 3) Jens Christian Nielsen, 4) Jacob Nielsen og 5) Vilhelm Emil Rasmussen.

II) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Kvindefangerne: 1) Oline Olsen, 2) Juliane Marie Terkelsen og 3) Mariane Nielsdatter.

III). I Horsens Straffeanstalt:

1) Jens Laursen Waadde og 2) Andreas Jensen.

IV) I Viborg Straffeanstalt:

Mandsfangerne: 1) Anders Andersen Thorup, 2) Niels Andersen Skouby, 3) Christen Jensen Virklund og 4) Peder Jensen Flindt samt Kvindefangerne: 5) Marie Sophie Svendson og 6) Maren Rasmussen eller Pedersdatter, dog saaledes, at Marie Sophie Svendson ved Politiets Foranstaltning vil være at udbringe af Landet overensstemmende med den hende overgaaede Dom.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Sluttelig refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Peder Skomager Nielsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Forbedringshusfange Peder Skomager Nielsen af Erslev, der ved allerhøieste Resolution af 27de November 1863 erholdt eftergivet den ham ved Høiesterets Dom af 27de October forud, for attenteret Mord, tilfundne Straf af at have sit Liv forbrudt imod at hensættes til Forbedringshusarbeide paa Kongens Naade, løslades af Straffeanstalten d. 17de d.M.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Understøttelse til endel afskedigede Officerer af Krigsreserven.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

Møde i statsrådet fredag d. 21. juni 1867.

Aar 1867, Fredagen den 21de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Statsfangen Johannes Frederik Gradmann, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Johannes Frederik Gradmann, der ved Høisterets Dom af 30te Juni 1864, i Medfør af Forordningen 8de Juli 1840 om Kasse- og Regnskabsvæsenet i Almindelighed §§ 24 og 27 jfr. § 21 og Forordningen 11te April 1840 § 76 jfr. §§ 41, 42 og 69 samt Analogien af Straffebestemmelserne om Forfalskning af offentlige Dokumenter er anset med Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide, saaledes at han efter udstaaet Straf skal forblive hensiddende i Forbedringshuset, indtil han betaler den ham ved Dommen paalagte Erstatning til Statskassen eller dør, og som i Medfør af allerhøieste Resolution af 9de Marts f.A har faaet den resterende Del af Straffen eftergivet, saaledes at han er bleven hensat i Statsfængsel, indtil han betaler fornævnte Erstatning eller dør, nu maa løslades af Statsfængslet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Jan Heinrich Veening og Harko Otto Smidstra.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at de i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Fanger Jan Heinrich Veening og Harko Otto Smidstra, der ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 5te Mai f.A. for Tyveri, Falsk og Bedrageri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 §§ 1, 12, 1ste Led, 41, 43, 62 1ste og 3die Led og § 68 jfr. § 62 ere ansete med Forbedringshusarbeide hver især i 3 Aar, løslades af Straffeanstalten, saaledes at de i Henhold til Dommen efter Løsladelsen ved Politiets Foranstaltning bringes ud af Landet.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Approbation paa Udkast til Anordning angaaende hvilke Redskaber, der maa bruges ved Fiskeriet i Kilen, og under hvilke nærmere Betingelser de maa benyttes.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-

naadigst, at der udstedes en ny Anordning i Overensstemmelse med det forelagte Udkast.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 5 af Rigsdagen vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse:

- 1) Lov angaaende Anlæg og Drift af en Jernbane gennem Sjælland og de syd for samme liggende Øer og Baner til Kjøbenhavns og Helsingørs Havne.
- 2) Lov om Bestyrelsen af Veivæsenet og Udredelsen af Bekostningerne samt Udførelsen af Arbeidet ved offentlige Veies Anlæg, Istandsættelse og Vedligeholdelse.
- 3) Lov angaaende Foranstaltninger i Anledning af Hovedlandeveienes Henlæggelse under Amtsraadenes Bestyrelse.
- 4) Lov om Pantelaanere.
- 5) Lov angaaende Forholdsregler for at undgaa Paaseiling og Ansvar for deres Tilsidesættelse.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse 5 Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagen Anordning om Oprettelse af en Commission til Bestyrelse af de offentlige Arbeider ved Gader, Pladser m. m. i Byen Charlotte Amalie paa St. Thomas, hvori indstilles, at den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 7de November f.A. vedtagne Anordning om Oprettelse af en Commission til Bestyrelse af de offentlige Arbeider ved Gader, Pladser m. m. i Byen Charlotte Amalie paa St. Thomas ikke tillægges allerhøieste Stadfæstelse, men at Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer allernaadigst bemyndiges til at forelægge bemeldte Colonialraad et Udkast til Anordning om samme Gjenstand indeholdende de allerunderdanigst i Forestillingen ommeldte Afvigelser fra den nævnte af Colonialraadet vedtagne Anordning.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst begge Indstillinger.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 28. juni 1867.

Aar 1867, Fredagen den 28de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for nogle i Straffeanstalterne paa Christianshavn og ved Horsens hensiddende Straffefanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at følgende i de nedennævnte Straffeanstalter hensiddende Tugthusfanger maa løslades den 1ste Juli næstkommende og eftergives den da tilbagestaaende Del af de dem idømte Straffe, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

1) Hans Hansen, 2) Jens Andersen, 3) Morten Svendsen, 4) Margrethe Kirstine Juul, Ellebys Hustru, 5) Kirstine Pedersdatter og 6) Gunhild Birgitte Plum.

b) I Straffeanstalten ved Horsens:

1) Jørgen Ellebye, 2) Arist Hansen, 3) Hans Masidor Westh, 4) Peder Larsen, 5) Peder Jørgensen Dahl, 6) Lars Christensen Westh og 7) Hans Michael Hansen.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for tvenne i Straffeanstalten paa Vridsløselille Mark hensiddende Cellefanger.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at de i Straffeanstalten paa Vridsløselille Mark hensiddende Fanger Lars Hansen og Christian Julius Jensen maa løslades henholdsvis til 1ste Juli og til 1ste September d.A. og eftergives den til disse Tidspunkter for hver af dem tilbagestaaende Straffetid.

Protokollerne for Statsraadmøderne fra den 12te April til den 21de Juni incl. bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt Kongen hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 6. Juli 1867.

Aar 1867, Løverdagen den 6te Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af en ham den 18de f.M. fra den herværende Kongelige preussiske Gesandt tilstillet Note angaaende det nordslesvigske Spørgsmaal, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til at besvare denne Note saaledes, at der i Svaret, som maatte antage saavidt muligt en til Preussens Hensigter tillidsfuld og venskabelig Tone, efter en kort Gjentagelse af den Kongelige Regjerings allerede tidligere tagne Forbehold om Prager-Fredens utvivlsomme Mening og om den øiensynlige Unødvendighed af Garantier for tilkommende tydsktalende Undersaatters Stilling heri Landet, samt efter en Undersøgelse af de i bemeldte Note omtalte individuelle, lokale og communale Garantier, fremhæves, hvorledes den Kongelige Regjering, uagtet den med yderste Omhu har overveiet de Antydninger, som Noten indeholder om de forlangte Garantier, dog ikke har været istand til efter dem at danne sig en bestemt Mening desangaaende, og at, forsaavidt den preussiske Regjering maatte anse det for Sagen tjenligere, at dette Punkt nærmere bliver Gjenstand for en mundtlig Forhandling, er den Kongelige Regjering villig hertil og skal, forsaavidt det ønskes, dertil befuldmægtige særlige med Forholdene kyndige Personer. Hvad den Kongelige Regjering saaledes fortiden alene kan udtale, er, at den i høi Grad ønsker, at disse Forhandlinger kunne føre til et positivt Resultat, og at den tør anse sig berettiget til at haabe, at dette vil kunne opnaas; thi ligesom den paa sin Side ikke vil vægre sig ved at give Garantier, forsaavidt saadanne kunne udfindes, som ikke vilde tjene til at undergrave den Kongelige Autoritet i Nordslesvig og gjøre al Regjering der umulig, og forsaavidt de ikke vilde true de venskabelige Forhold mellem de to Stater med Farer, som den Kongelige Regjering maa anse det for sin ufravigelige Pligt at søge at bevare, saaledes tør man holde sig overbevist om, at den preussiske Regjering ligesaa omhyggeligt vil undgaa enhver Fordring, som kunde have de omtalte Virkninger. Der maa imidlertid med Hensyn til dette Punkt endnu fremhæves et Spørgsmaal, som naturligen stiller sig, nemlig hvorvidt den preussiske Regjering er villig til paa samme Maade, som den Kongelige Regjering eventuelt maatte gjøre det med Hensyn til de tydske Beboere i Nordslesvig, at sikre de danske Beboere i Sydslesvig, thi den preussiske Regjering vil vistnok i sin Retfærdighedsfølelse indrømme, at disse langt mere end Tydskerne i Nordslesvig prisgives for

den Fare at overvældes, og den vil visselig ikke over den Forskjel, som bestaar mellem de to Stater og de to Nationaliteter i Hensende til Magt, forglemme den Lighed, som utvivlsomt bestaar mellem dem med Hensyn til Retten. Hvad dernæst angaar det i den preussiske Note reiste Spørgsmaal om Overtagelse af en forholdsmæssig Del af Gjælden, naar en Gebetsafstaaelse maatte finde Sted, da maatte Svaret gaa ud paa, at den Kongelige Regjering kan i Principet erklære sig villig til at overtage en forholdsmæssig Del af Hertugdømmets Gjæld, forsaavidt denne virkelig er tilstede og allerede nu hviler paa det, men at dette Punkt selvfølgelig maatte være Gjenstand for en særlig commissarial Forhandling. Sluttelig vilde det endelig formentligen være nødvendigt, at Svaret udtaler som en Forudsætning og den Kongelige Regjerings bestemte Forventning, at den preussiske Regjering under disse Forhandlinger vil vise sig rede til at udføre Prager-Fredens Artikel 5 i dens fulde Omfang og efter dens virkelige Mening, og saaledes ved en loial Tilbagegivelse af den Del af Slesvig, der allerede har vist og fremdeles maatte vise sit Ønske om at blive dansk, vil ende en Strid, som saa længe og paa saa beklagelig en Maade har adskilt tvende beslægtede Folk.

Hvad endnu tilsidst det Spørgsmaal angaar, naar den Kongelige Regjerings Svarnote mest passende vilde kunne overleveres til Grev Bismarck, da vilde det efter Udenrigsministerens Formening være rettest at lade samme afgaa herfra i Løbet af den første Halvdel af denne Maaned, men da der imidlertid navnlig er eet Moment, som kunde udøve nogen Indflydelse paa Bestemmelsen af det rette Øieblik, nemlig den stærke Stemning til vor Fordel, som fortiden viser sig i Frankrig, og som han tror at burde betragte som endnu at være i Stigen, skulde han allerunderdanigst andrage paa, at det maa overlades ham efter Omstændighederne at vælge det beleiligste Øieblik til at afgive Svaret.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme fandt det foreslaaede Svar i fuldstændig Overensstemmelse med sine Anskuelser, ligesom det ogsaa forekom ham meget ønskeligt og vigtigt, at Svaret afgives, medens Sympathien i Frankrig for vor Sag endnu er i Tiltagende; og *Hans Majestæt* meddelte derfor allernaadigst Udenrigsministeren den af ham begjærte allerhøieste Bemyndigelse i begge Henseender.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Hærens Ordning.

Idet *Hans Majestæt Kongen* udtalte, at Allerhøistsamme, uagtet de Mangler, som han finder ved den foreliggende nye Hærplan og det navnlig isærdeleshed for Cavalleriets Vedkommende, anerkjender, at den hele Plan har sine store Goder, og at der under de nuværende Forhold vanskeligt kan opnaas mere, ligesom ogsaa at det er med stort Talent, at Krigsministeren har bragt Sagen saa vidt, som sket er, behage Hans Majestæt, i Overensstemmelse med Krigsministerens foreliggende Indstilling, at forsyne den af Rigsdagen vedtagne Lov om Hærens Ordning med sin allerhøieste Stadfæstelse.

Med Hans Majestæts Tilladelse forlod derpaa Conseilspræsidenten Statsraadet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Krigsministeren [Raasløff] refererede dernæst tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved følgende to af Rigsdagen vedtagne Love forelægges til allerhøieste Stadfæstelse:

- 1) Lov om Afløsning af de ved Demarkationslinien om Kjøbenhavn paalagte Indskrænkninger samt om Bemyndigelse for Regjeringen til Afhændelse af en Del af Kjøbenhavns Fæstningsværker paa Sjælland.
- 2) Lov om Bevilling til Berigtigelse af Krav hidrørende fra Krigsførelsen 1864.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Med Hans Majestæts Tilladelse forlod derefter Krigsministeren Statsraadet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Landcommunernes Styrelse m. m.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for Øerne St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 9de August 1866 vedtagen Anordning, hvorved Rentefoden frigjøres for private Pengelaan.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* al-

lernaadigst, at den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 9de August 1866 vedtagne Anordning, hvorved Rentefoden frigjøres for private Pengelaan, ikke tillægges allerhøieste Stadfæstelse, men at Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer instrueres som i den refererede Forestilling ommeldt om Forelæggelsen for begge de vestindiske Colonialraad af et Udkast til Anordning om denne Gjenstand for samtlige vestindiske Øer.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forelæggelse for Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan af Udkast til en Anordning om Ophævelse af Quartprocentafgiften af udestaaende Kapitaler paa St. Thomas og St. Jan.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer bemyndiges til at forelægge Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan Udkast til en Anordning af det i den refererede Forestilling angivne Indhold.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 12. juli 1867.

Aar 1867, Fredagen den 12te Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Cultusministeren og Indenrigsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Valgene til Rigsdagen.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges et allerhøieste Budskab til Rigsdagen angaaende sammes Slutning samt et allerhøieste Reskript, hvorved *Conseilspræsidenten* bemyndiges til paa Hans Majestæts Vegne at slutte Rigsdagens nærværende Samling.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at forsyne begge de allerunderdanigst forelagte Expeditioner med sin allerhøieste Underskrift.
Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsrådet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 25. Juli 1867.

Aar 1867, Torsdagen den 25de Juli, var Statsraadet forsamlet paa Fredensborg Slot under Hans Majestat Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Anders Pedersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Straffefange Anders Pedersen løslades af Straffeanstalten.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged i Hillerød og Birkedommer i Frederiksborg Birk.
- 2) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Raadmand, By- og Raadstueskriver i Roskilde.
- 3) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Rudkjøbing og Herredsfoged i Nørre- og Sønder Herreder paa Langeland forenede Embede som Byskriver i Rudkjøbing og Herredsskriver i Nørre- og Sønder Herreder paa Langeland.

Overensstemmende med Indstillingen bleve alle disse 3 Love allenhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Karen Frederikke Pedersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Forbedringshusfange Karen Frederikke Pedersen løslades af Straffeanstalten.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Theodor Juuls Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at den i Viborg Straffeanstalt hensiddende Fange Theodor Juul, der ved Høiesterets Dom af 24de October 1864 for Mened er anset efter Forordningen 15de April 1840 § 1 med Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar, løslades af bemeldte Straffeanstalt.

Videre refererede den *fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Beretning og Betænkning angaaende en Ansøgning fra Hellum Sogneforstanderskab samt Sognepræsten for Jerslev-Hellum Menigheder om Benaadning for Laurits Christensen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at den i Viborg Straffeanstalt hensiddende Forbedringshus-fange Lauritz Christensen løslades af Straffeanstalten.

Sluttelig refererede den *fungerende Justitsminister* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Sigurdur Gudbrandsson og Kristbjørg Gudmundsdatter, hvori indstilles, at den de Tiltalte Sigurdur Gudbrandsson og Kristbjørg Gudmundsdatter ved Høiesterets Dom af 17de f.M., for begaaet Blodskam, i Medfør af L. 6-13-14, 1ste Membrum, jfr. Forordningen 23de Mai 1800 § 1 idømte Livsstraf, maa eftergives dem imod, at de straffes, han med 27 Slag og hun med 20 Slag Ris.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om en forandret Ordning af Skolelærer-Examen.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde yttret, at der syntes Allerhøist-samme at være Grund til ikke at stadfæste denne Lov, imod hvilken vægtige Stemmer have hævet sig, bemærkede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Rosenørn-Teilmann] næst at henholde sig til, hvad han i den refererede Forestilling havde udtalt, at han om Sagen havde forud confereret med de øvrige Medlemmer af Hans Majestæts Regjering, og at disse enstemmig nære med ham den Anskuelse, at Loven bør stadfæstes, idet de paa den ene Side ikke tro, at der er at befrygte, at den i sig vil have nogen videre skadelig Følge, og paa den anden Side antage, at det med den vil blive lettere at raade Bod paa de Ulemper, der ere ved den Vei, man nu engang er kommen ind paa ved den almindelige Skolelærer-Examen for Privatister.

Hans Majestæt behagede derefter at forsyne den foreliggende Lov med sin allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved den af Rigsdagen vedtagne Lov om en overordentlig Skat for Tidsrummet fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1869 forelægges til allerhøieste Stadfæstelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 2den Juli f.A. vedtagne Anordning indeholdende nogle Bestemmelser om Arbejdskontrakter med Landarbejdere paa St. Croix.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Anordning allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 29de Marts d.A. vedtagne Anordning indeholdende nogle Tillæg til Anordningen af 26de Januar 1849 om Forholdene imellem Landeendomsbesidderne og Landarbejderne paa St. Croix.

I Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøiest at stadfæste denne Anordning.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger m. v. ved Hæren.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke finder, at der ved den foreliggende Lov opnaas nogen forbedret Stilling for Officererne, og specielt fremhævede *Hans Majestæt* det ubillige i den Indskrænkning, der skal finde Sted med Hensyn til Hestationerne, idet Allerhøistsamme derhos bemærkede, at det Antal Officers-Rideheste, der herefter reglementeres, vil navnlig i Krigstilfælde være aldeles ufyldstgjørende. *Hans Majestæt* maatte dernæst ogsaa meget beklage, at Indførelsen af den nye Tingenes Orden i Henseende til Hærvæsenet vilde, som han antog, have tilfølgende, at ved den Leilighed flere baade Officerer og Underofficerer i Cavalleriet bleve gjorte brødløse.

Krigsministeren [Raasløff] skulde, hvad det sidstnævnte Punkt

angik, bemærke, at, som han allerede tidligere havde havt Leilighed til at udtale, de samme Cadrer i Cavalleriet, som nu ere, blive conserverede ved den nye Hærplan, og at der i dette Vaaben ikke alene ingen Reduction sker i Cadrerne, men at endogsaa, hvad Underofficersklassen angaar, væsentlige Forbedringer finde Sted i dens Stilling; at afskediges ved Reduction paa Grund af den nye Hærplan behøver ingen Officer eller Underofficer i Cavalleriet, medens et andet er, om Afskedigelser ville komme til at ske formedelst Udygtighed eller af andre Grunde. Hvad dernæst Spørgsmaalet om Hestrationerne angik, da var, som han forhen oftere havde tilladt sig nærmere at paavise, den Ordning af dette Forhold, som hidtil har fundet Sted, i sig uholdbar, og det vilde heller ikke have været muligt at sætte Opretholdelsen af den igjennem overfor Repræsentationen; men han maatte imidlertid henlede Hans Majestæts allerhøieste Opmærksomhed paa, at der i den foreliggende Lovs § 40 er til Gunst for de Officerer, som ifølge Loven om Hærens Ordning ville erholde et mindre Antal Heste, end der hidtil planmæssig har været tillagt dem, blevet indført en Bestemmelse om, at der kan tillægges dem for deres Personer et midlertidigt Tillæg af 100 Rdl. aarlig for hver Hest, som de erholde mindre. Endelig skulde han med Hensyn til det her omhandlede Punkt endnu i Anledning af, hvad Hans Majestæt havde ytret, gjøre opmærksom paa, at det Antal Officersheste, som i Hærløven er normeret, kun gjælder Fredstid, og at i Tilfælde af Krig egne Bestemmelser i den Henseende ville være at træffe. Sluttelig maatte han bestemt fastholde, at Officersstandens Kaar i det hele ved den foreliggende Lønningslov ubetinget blive forbedrede, om han end ikke har kunnet opnaa at faa dem ligesaa meget forbedrede som Underofficersklassens. Forbedringen for Officerernes Vedkommende viser sig mest fremtrædende ved Infanteriet, og dertil er den naturlige Grund, at dette Arméens Hovedvaaben har hidtil været stillet ulige uheldigere end Cavalleriet og tildels ogsaa de andre Vaaben; men een Forbedring er gjennemgaaende for den hele Officersklasse i Arméen, og det er den meget væsentlige, at medens det, naar de hidtilværende baade pensionsberettigede og ikke pensionsberettigede Indtægter alle tages med i Beregning, er lykkedes at bibeholde efter den nye Lønningslov det samme Middeltal i Officerernes Indtægter som nu, bliver hvad der hidtil var ikke-pensionsberettiget Indtægt for Fremtiden pensionsberettiget. Skulle der iøvrigt

være enkelte Individer i Officersklassen (mange vil det ikke kunne blive), hvis Kaar, naar Avancement og alt tages med i Betragtning, blive i Virkeligheden mindre gode end hidtil, da er det hans Hensigt, med Hans Majestæts Tilladelse, at søge hos Rigsdagen bevirket et personligt Tillæg for dem.

Marineministeren [Dockum] skulde blot bemærke, at efter den Stemning, som har vist sig i Folkethinget under Forhandlingerne i Anledning af de for Marinens Vedkommende forelagte Organisations- og Lønningslove, der iøvrigt ikke bleve færdige fra Rigsdagens Side, vil det have den største Vanskelighed at sætte igjennem for Marinens Officerer et tilsvarende Resultat, som det Krigsministeren har set sig istand til at opnaa for Arméens Officersklasse, og man maa derfor, mener han, føle sig saa meget mere tilfredsstillt ved, at det har været Krigsministeren muligt at overvinde de store Vanskeligheder overfor Repræsentationen, som det ganske sikkert har været forbundet med.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allernaadigst at forsyne den foreliggende Lov med sin allerhøieste Stadfæstelse

Hans Majestæt bemærkede dernæst, at Allerhøistsamme først efter at have stadfæstet Loven om Hærens Ordning er bleven opmærksom paa den Bestemmelse i denne Lov, at Faneeden ikke længer skal aflægges af de Militære. Dette er noget saa aldeles nyt og af en saa overordentlig Betydning, at det i høi Grad har forundret Hans Majestæt, at Krigsministeren ikke har nævnt denne Forandring for Allerhøistsamme, og uagtet Hærloven nu er allerhøiest stadfæstet, vilde Hans Majestæt dog bede Krigsministeren at yttre sig nærmere i den Anledning.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han er ganske sikkert overbevist om, at han i sidste Statsraadmøde har under Referatet af Loven om Hærens Ordning specielt nævnt det af Hans Majestæt nu berørte Punkt om Faneeden; han ved med Bestemthed, at han udtrykkeligt havde optegnet dette Punkt blandt de flere andre, som han allerunderdanigst fremhævede for Hans Majestæt. Hvad iøvrigt Tingen selv angik, da skulde han oplyse, at han strax, da Spørgsmaalet om Faneeden kom for i Rigsdagen, nægtede af formelle Grunde at gaa ind paa dette Punkt som ikke hørende ind i Hærloven, men desuagtet blev det imidlertid ved Afstemningen vedtaget af Folkethinget at indføre en Bestemmelse om Faneedens Afskaffelse.

Efter Samraad med Hans Majestæts øvrige Ministre kom han med Hensyn til denne Forandring, efterat den nu engang var bleven vedtagen af Thinget, til at indtage den Stilling overfor Rigsdagen, at han, uden forresten nogensinde udtrykkeligt at tiltræde Forandringen, paa Regjeringens Vegne forholdt sig passiv overfor den, for ikke, ved at modsætte sig den, at fremkalde en Discussion om den Sag i Realiteten, som af politiske Hensyn helst burde søges undgaaet. Der var, som Sagen stillede sig, kun de to Alternativer for Regjeringen at vælge imellem: enten at der ved Faneeden skulde aflægges Ed paa Grundloven, eller at slet ingen Faneed skulde aflægges, og det blev da i Ministerconferencen efter moden Overveielse besluttet, at man hellere maatte vælge det sidste Alternativ. Nu, naar ingen Faneed aflægges, kan der ingen Tvivl være for Soldaten om, hvad hans Pligt er, men var der kommet ind i Faneeden en Bestemmelse om at holde Grundloven, kunde det let have vakt Betænkelighed hos ham i den Henseende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] skulde kun bemærke, at det ganske vist forholder sig som af Krigsministeren fremhævet, at denne har hos sine Colleger fundet en væsentlig Støtte for den Stilling, han overfor Repræsentationen har indtaget med Hensyn til den omhandlede Forandring i Lovudkastet, og navnlig har Conseilspræsidenten, ved at opfatte Sagen fra den politiske Side, væsentlig maattet støtte ham i det Punkt, idet man maatte søge at undgaa at fremkalde en Discussion, som man ikke kunde ønske paa et Tidspunkt som det nærværende, mindst naar man dog alligevel ikke kunde sætte igjennem hos Repræsentationen, hvad man vilde.

Cultusministeren [Rosenørn-Teilmann] maatte tillade sig at bemærke, at han fuldkommen bestemt erindrer, at det Punkt om Faneeden blev udtrykkelig omtalt af Krigsministeren under hans Referat i forrige Statsraadmøde.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at Høistsamme ligeledes erindrer, at det omhandlede Punkt blev af Krigsministeren nævnt i det paagjældende Statsraadmøde.

Hans Majestæt bemærkede, at Allerhøistsamme da maatte have overhørt det. Men i ethvert Fald syntes Hans Majestæt, at Allerhøistsamme kunde have ventet, at enten Krigsministeren eller Conseilspræsidenten i sin Tid, inden Sagen var kommen videre i Rigsdagen, havde i Allerhøistsammes Kabinet forebragt ham den omhandlede

Forandring i Udkastet til Hærloven, thi det er dog paa ingen Maade en aldeles ligegyldig Sag, om Faneeden afskaffes eller ikke.

Krigsministeren [Raasløff] skulde kun tillade sig den Bemærkning, at han ikke ved, om Hans Majestæt ikke var fraværende, dengang da Sagen stod paa det Punkt, at der kunde have været Spørgsmaal om at forebringe den paagjældende Forandring for Allerhøistamme i Kabinettet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 9. August 1867

Aar 1867, Fredagen den 9de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Ole Peter Emil Grundtvig.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Forbedringshusfange Ole Peter Emil Grundtvig, der ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 20de Februar f.A. for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 15 er anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar, løslades af Straffeanstalten.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Udfærdigelse af en Kongelig Anordning angaaende Forholdsregler til Iagttagelse af Førerne af Damp- og Seilskibe for at undgaa Paaseiling.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der angaaende Forholdsregler til Iagttagelse af Førerne af Damp- og Seilskibe for at undgaa Paaseiling udgaar en Kongelig Anordning af samme Indhold som de i Indenrigsministeriets Bekjendtgjørelse af 23de September 1863 optagne Bestemmelser.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han med Hans Majestæts Tilladelse skulde nævne i Statsraadet adskillige Forberedelser, som han dels allerede havde truffet, dels foreløbigen paatænkte at træffe med Hensyn til den nye Hærplans Gjennemførelse.

Hvad Infanteriet angik, gjorde han saaledes Statsraadet bekendt med, hvorledes han tænkte at udføre Fordelingen af Landet i de ved Hærloven bestemte 10 Halvbrigadekredse, idet han derhos tilføjede, at han vilde foreslaa, at man uden Hensyn til denne Fordeling lod hver Bataillon beholde det Mandskab, som den allerede nu har. Da Garnisonsstederne skulle fastsættes ved Lov, og det i denne Anledning bliver nødvendigt, at der først maa forudgaa nærmere Forhandlinger i forskjellige Henseender med Communerne, vilde han foreslaa, at lade Infanteribataillonerne foreløbigt vedblive at garnisonere som nu, kun at den 16de Bataillon, som nu ligger i Kjøbenhavn, forlægges til Odense, og at den nyoprettede 14de Bataillon kommer til at ligge i Aarhus; paa den Maade vil der allevegne udenfor Kjøbenhavn, hvor der bliver $1\frac{1}{2}$ Brigade, komme til paa hvert Sted at ligge en Halvbrigade. Han havde dernæst ladet udgaa Befaling om Indsendelse inden 20de August af Forfremmelseslister for de faste Officerer, og endvidere havde han ladet udgaa Opfordring til Reserveofficerer om at melde sig til frivillig Tjeneste i 1 Aar, og fremdeles er Opfordring til afgaaede Officerer om at søge Ansættelse som Bataillons- eller Compagnichefer ved Forstærkningsafdelingerne. Der er tillige gjort forskjellige Skridt for at søge de manglende Corporaler tilveiebragte, navnlig ogsaa ved Oprettelse af Corporalskoler. Rekrutstyrken for 1867 vilde blive fordelt til det halve Antal af de 20 Batailloner, og de 10 andre Batailloner, som ingen Rekruttilgang modtage, skulde da, paatænkte han at foreslaa, i October Maaned, til hvilken Maanedes Begyndelse han vilde se at faa alt ordnet med Hensyn til alle personlige Udnævnelser og Ansættelser, indkalde deres fulde Krigsstyrke til Øvelse, og de 10 Reservebatailloner skulde til den Tid ogsaa have deres Mandskab indkaldt for at faa det sammenarbejdet. De 10 Batailloner, der nu faa Rekrutter, vilde saa næste Aar komme til at rykke i Leir, i hvilken Henseende han lod foretage de fornødne Recognosceringer for at finde et passende Terrain; for Sjællands Vedkommende vilde dette rimeligvis blive ved Arresødal, i Jylland stod Valget mellem Raunstrup Hede, Rye eller Hald, men disse Steder vilde nu blive Gjenstand for nærmere Undersøgelse.

Med Hensyn til Cavalleriet skulde Overgangen til 5 Regimenter ske saaledes, at 3die, 4de og 5te Dragonregiments 4de Eskadron komme til at danne det nye Cavalleriregiments 2de Linieescadroner

og Reserveescadron; Gardehusar-Regimentets 4de Escadron skulde danne Ordonantsescadronen og 3die Escadron af de 4 nuværende Regimenter skulde danne Reserveescadronerne for hvert af dem. Garnisonsstederne vilde han foreslaa at skulle indtil videre blive de samme som nu, kun at det nye Regiment forlægges til Odense. Forfremmelseslister har han ogsaa for Cavalleriets Vedkommende befaleet indsendt inden 20de August, og han har endvidere ladet udgaa en Opfordring, hvorefter de Cavalleriofficerer, som maatte ønske Forsættelse med deres havende Grad til Infanteriet, kunne indgive Ansøgning herom; en lignende Opfordring er derhos udgaaet for Cavalleriunderofficerernes Vedkommende. I Hestenes Antal, som det nu er, har han ikke troet fortiden at turde foreslaa nogen Forandring.

Hvad Artilleriets Ordning angaar, da foreligger denne ikke endnu tilstrækkeligt udarbejdet, men det er foreløbig hans Tanke, at et Artilleri-Regiment skulde lægges i Randers; da det imidlertid maa indrømmes, at det kan være betænkeligt at have Sønden for Limfjorden mere Materiel end nødvendigt, tror han, at det vil være hensigtsmæssigt tillige at indrette et Reservedepot nordfor Limfjorden.

Med Hensyn til Undervisningsanstalterne, da er der udgaaet en Bekjendtgjørelse om Afholdelse af Adgangsexamen til Officerskolens næstældste Klasse istedetfor den Adgangsexamen til Høiskolen, som til Foraaret skulde være holdt.

Sluttelig bemærkede endnu Krigsministeren, at han havde troet at burde lade udgaa til Generalcommandoerne samt Cheferne for Artilleriet, Ingenieurerne og Generalstaben en confidentiel Skrivelse, hvorved der aabnes de Generaler og Stabsofficerer, som ikke maatte finde det stemmende med deres Overbevisning at kunne fuldstændigt og med Tillid slutte sig til den forestaaende Gjennemførelse af den nye Hærplan, Leilighed til paa en god og hæderlig Maade at trække sig tilbage, idet han efter Conference med Finantsministeren og de øvrige Ministre har udtalt sin Beredvillighed til, naar de paagjældende derom henvende sig til ham inden den 10de August, at søge dem udvirket allernaadigst Afsked med Pension. Idet Krigsministeren endnu specielt tilføjede, at Finantsministeren, hvad Pensioneringen angik, havde tilsagt ham sin Understøttelse, oplæste han derhos in extenso den nævnte confidentielle Skrivelse, som han havde ladet udgaa.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøjstssamme i det hele bi-

faldt de af Krigsministeren ommeldte Skridt, som vare gjorte eller forberedtes til Gjennemførelsen af den nye Hærplan, og deriblandt ogsaa den confidentielle Skrivelse, som Krigsministeren havde forelæst. Eet var der imidlertid dog, som Hans Majestæt, med Hensyn til at det paatænktes først i October Maaned at indkalde til Øvelse fuld Krigsstyrke for de 10 Infanteribatailloner og de 10 Reservebatailloner, vilde meget bede Krigsministeren nøie at betænke: om det nemlig ikke med Hensyn til den sanitære Tilstand vilde være mindre heldigt, at der blev en saa meget sen Exercertid, navnlig hvis Tanken er, at Tropperne skulde ligge i Leir, og om det dog ikke i hvert Fald vilde paa Grund af den fremrykkede Aarstid være at foretrække at lægge Mandskabet i Cantonnement.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han selv havde havt nogen Betænkelighed ved at lade Exercertiden først blive i October Maaned, og at det ogsaa kun var ganske exceptionelt for iaar, at det ikke lod sig gjøre at sætte Tiden tidligere. Forøvrigt skulde han med Hensyn til det af Hans Majestæt fremhævede Punkt, forinden nogen endelig Bestemmelse tages, nærmere tage Sagen under Overveielse og derefter tillade sig at foredrage Hans Majestæt den.

Marineministeren [Dockum] yttrede, at han, som Hans Majestæt bekjendt, oprindeligt havde ønsket at kunne sende Corvetten Dagmar, som paatænktes at skulle i næste Maaned gaa ud paa et Øvelsestogt, paa en længere Expedition, navnlig til Japan. Han havde imidlertid, i Erkjendelse af den Vægt, som de Grunde have, der, naar ses hen til den politiske Stilling i Øieblikket, kunne fremhæves imod nu at udsende et af vore Krigsskibe paa et saadan længere Togt, frafaldet hin Tanke, og dersom Hans Majestæt maatte billige dette, vilde han foreslaa, at Corvetten kom til at gaa til Rio Janeiro og Brasilien, hvor Danmark har store Interesser at varetage, og derfra til St. Thomas, hvor den da kunde modtage nærmere Ordre om, hvorhen den, eftersom Forholdene til den Tid maatte stille sig, videre skulde gaa. Idet han tillod sig foreløbigen at nævne dette for Hans Majestæt, vilde han tillige udtale det Ønske, at Togtet til Japan ikke maa betragtes som rent opgivet, men at der ad Aare maa blive udsendt et af vore Skibe paa en længere Expedition, navnlig til de japanesiske og chinesiske Farvande.

Krigsministeren [Raasløff] udtalte, at der efter hans Overbevisning er en overordentlig stor Trang til, at en Orlogsmand kommer til

China og Japan, og at det vil være af megen Interesse for vor Handel og Skibsfart.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at han helst kunde have ønsket, at det Krigsskib, der nu skal sendes ud, var kommet til at gaa til China og Japan, men det imidlertid for ham var en væsentlig Betragtning, der gjorde sig gjældende, at det, saalænge den politiske Horisont er som nu, er for et lille Land en temmelig betænkelig Sag at sende noget af sin Styrke saa langt bort, og han havde derfor ogsaa frafaldet sit oprindelige Ønske. Han har imidlertid derfor ikke kunnet opgive det ønskelige i, at, saa snart Forholdene blive mere klarede i Europa, en Orlogsmand bliver sendt ud til Japan og China.

Hans Majestæt Kongen sluttede sig ganske til, hvad Marineministeren havde udtalt.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 3. september 1867.

Aar 1867, Tirsdagen den 3die September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Det tilførtes Protokollen, at det under 19de August har behaget Hans Majestæt allernaadigst midlertidigt at overdrage til Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet Bestyrelsen af Justitsministeriet.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af den Kongelige preussiske Regjerings Svar-Note af 22de August angaaende det nordslesvigske Spørgsmaal, andrager paa, at de tilbudte confidentielle mundtlige Forhandlinger modtages, og at det overdrages den Kongelige Gesandt i Berlin, Kammerherre Quaade at føre disse fra dansk Side, i hvilket Øiemed han ved en Depeche, som meddeles Grev Bismarck, instrueres til at sætte sig i Forbindelse med den af den Kongelige preussiske Regjering dertil udsete Befuldmægtigede for at erholde Kundskab om de Garantier, som Preussen tror at kunne fordrø, og i det hele at oplyse om alle de Punkter, som kommer i Betragtning med Hensyn til Tilveiebringelsen af en Overenskomst an-

gaaende Opfyldelsen af Prager-Fredens Artikel V; og forsaavidt dette Udenrigsministerens allerunderdanigste Forslag maatte vinde Hans Majestæts Bifald, vilde der da ikke fortiden udfordres nogen udførligere Instruction for Kammerherre Quaade, idet denne paa det første Stadium af de confidentielle Forhandlinger kun vil have saavidt muligt at vinde fuldstændig Oversigt over, hvorledes den eventuelle Afstaaelse stilles fra preussisk Side, og vil have at afholde sig fra i nogen Maade at engagere den Kongelige Regjering eller endog blot foreløbigen at antyde, at denne modtager noget enkelt Punkt af Garantierne, som maatte opstilles fra preussisk Side, hvorimod Udenrigsministeren allerunderdanigst skulde forbeholde sig, naar en saa fuldstændig Klarhed som muligt i saa Henseende maatte være opnaaet, til Sagens yderligere Fremme og Kammerherre Quaades fuldstændige Instruction at forelægge paany Hans Majestæt Sagen i den Form, den da vil have faaet, og modtage allerhøieste Ordre om dens videre Førelse.

Krigsministeren [Raasløff] skulde kun med Hensyn til en Yttring i den refererede Forestilling om, at hvis Preussens Valg af sin Befuldmægtigede til at føre de paagjældende Forhandlinger skulde falde paa den nuværende Kongelige preussiske Overpræsident i Slesvig og Holsten, Baron C. Scheel-Plessen, vilde den Kongelige Regjering ikke i Forholdene have nogen tilstrækkelig Hjemmel til at vægre sig ved at forhandle med ham, henstille, om der ikke, hvis det Tilfælde virkelig skulde indtræffe, at Preussen bød Danmark den Haan, turde være Anledning til da nærmere at overveie, om den Kongelige Regjering kan gaa ind paa at forhandle med en Mand som Baron Scheel-Plessen, og om den ikke ved at gjøre det, vilde tabe for meget baade i egen og i andres Agtelse. Det er ikke nogen usædvanlig Courtoisi, som iagttages imellem Regjeringerne, at der i slige Tilfælde, inden den endelige Udnævnelse sker, finder en foreløbig confidential Aftale Sted med Hensyn til Personlighederne, og han vilde henstille, om der ikke i nærværende Tilfælde maatte kunne forholdes paa samme Maade.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at han ikke tror, at det, førend Forholdene faktisk foreligge, godt lader sig bedømme, hvorledes der rettest vil være at forholde, hvis Preussen skulde lade Valget af sin Befuldmægtigede falde paa Baron Scheel-Plessen.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter i Overensstemmelse med Udenrigsministerens foreliggende Indstilling allernaadigst at bemyndige ham til at udfærdige en Skrivelse til Kammerherre Quaade i den i den refererede Forestilling antydede Retning; hvornæst Allerhøistsamme tilføiede, at han ikke kan tro, at den preussiske Regering vil byde ham at tage Baron Scheel-Plessen til at forhandle med, og at man, hvis det virkelig skulde ske, maatte kunne nægte at gaa ind derpaa.

Paa *Conseilspræsidentens* [Krag-Juel-Vind-Frijs] derom allerunderdanigst gjorte Andragende bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der til allerhøieste Underskrift forelægges et Aabent Brev, hvorved Rigsdagen indkaldes til en Samling den 7de October, hvor den da vil modtage Meddelelse om dens Udsættelse paa 2 Maaneder til 7de December.

Den fungerende Justitsminister [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Christen Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Christen Christensen den ham ved Høiesterets Dom af 18de Mai 1864 for at have aflivet sin Søn ved Hængning, i Medfør af Forordningen 4de October 1833 § 10, 3die Led, og D.L. 6-9-1 idømte Straf af at miste sin Hals og hans Hoved at sættes paa en Stage, imod at han hensættes til Tugthusarbeide paa Deres Majestæts Naade.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling, idet Allerhøistsamme dog derhos udtalte, at der ikke førend efter 4 à 5 Aars Forløb fra den paagjældendes Indsættelse i Straffeanstalten bør nedlægges allerunderdanigst Forestilling om hans Løsladelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 21. september 1867.

Aar 1867, Løverdagen den 21de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt Kongens* allerhøieste Forsæde. *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 4de dennes har behaget *Hans Majestæt Kongen* i Naade at entledige Minister for Kirke-

og Undervisningsvæsenet, Kammerherre Rosenørn-Teilmann fra den ham betroede Ministerpost og derhos allernaadigst at udnævne ham til Justitsminister, samt at Hans Majestæt under s.D. allernaadigst har udnævnt Biskop over Aalborg Stift, Dr. philos. og lic. theol. Peter Christian Kierkegaard, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, idet det endvidere allernaadigst er bifaldt, at Overbestyrelsen af de det Kongelige Theater og Kapel vedrørende Anliggender midlertidig overdrages Justitsministeren, dog uden at disse Anliggender derfor overgaa fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet til Justitsministeriet.

Den nyudnævnte Minister indtog sit Sæde i Statsraadet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte, at Ministeriet i Anledning af, at Hans Majestæt har tilkjendegivet, at Allerhøistsamme ønsker at foretage en kort lille Reise til Udlandet, anser det for rigtigst og meget ønskeligt, at, naar Hans Majestæt maatte fastholde denne Beslutning, under Allerhøistsammes Fraværelse Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bliver her tilbage. Medens alle Ministeriets Medlemmer ere enige i denne Opfatning, har der derimod med Hensyn til den Fremgangsmaade, der maatte være at følge i Henseende til Regjeringens Førelse under Kongens Fraværelse, været Dissents, idet en Del af Ministeriets Medlemmer foreslaa, at der forholdes paa samme Maade som sidst, da Hans Majestæt reiste til England, saa at der altsaa udstedes en foreløbig Lov, hvorved Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bemyndiges til at føre Regjeringen i Kongens Navn: hvorimod andre Medlemmer af Ministeriet ikke anse Anordning af et Regentskab for nødvendig under den kortere Fraværelse af Hans Majestæt, hvorom der her er Spørgsmaal, medens, forsaavidt Allerhøistsamme maatte blive forhindret fra at vende tilbage til den bestemte Tid, Rigsdagen da i Henhold til Grundlovens § 8 vil være at indkalde for at tage fornøden Beslutning om Regjeringens Førelse. *Conseilspræsidenten* maatte for sit Vedkommende stemme for, at der forholdes paa den førstnævnte, tidligere fulgte Maade, da den forekommer ham at være den, der ligger nærmest, men det vil da saa ogsaa blive nødvendigt, at der for den kommende Rigsdag forelægges en almindelig Regentskabslov.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar der i Anledning af den paatænkte korte Reise skal en Lov om Indsættelse af et Regentskab,

og Allerhøistsammes Søn Kronprindsen, som Hans Majestæt gjerne ønskede skulde være samlet med sine Nærmeste, skal blive tilbage, saa vil Hans Majestæt hellere opgive hele Reisen for sit Vedkommende og lade Kronprindsen alene reise. Hans Majestæt havde tænkt at ville blive kun 8 Dage borte og ment at kunne foretage en saadan kort Reise incognito, uden at der derfor behøvedes at indsættes et Regentskab under hans Fraværelse; men naar det støder paa Vanskeligheder, opgiver han som sagt hellere Reisen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges følgende to af Colonialraadet for St. Croix vedtagne Anordninger, nemlig:

- 1) Anordning om Pension for Enken efter afgangne Politiasistent paa St. Croix Ludvig Heitmann.
- 2) Anordning om Pension for constitueret Politimester i Centerdistriktet paa St. Croix, A. F. W. Forsberg.

I Overensstemmelse med Indstillingerne behagede det *Hans Majestæt* at meddele begge disse Anordninger allerhøieste Stadfæstelse.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Underskrift forelægges Aabent Brev, hvorved Rigsdagen sammenkaldes til en ordentlig Samling den 7de October 1867.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at forsyne den forelagte Ekspedition med sin allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebc.

Møde i statsrådet fredag d. 27. september 1867.

Aar 1867, Fredagen den 27de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Henlæggelse af Ydernæs i Fodby Sogn fra Vordingborg søndre Distrikts til Øster-Flakkebjerg Herreds Jurisdiction.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ydernæs i Fodby Sogn maa i civilretlig Henseende hen-

lægges fra Vordingborg søndre Distriks til Øster-Flakkebjerg Herreds Jurisdiction.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Lars Christian Kronborg af Aarupgaard, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Lars Christian Kronborg af Aarupgaard maa forskaanes for at sættes under Tiltale for at have foretaget en Rettelse i en med offentlig Troværdighed udstedt Attest, mod at han erlægger en Mulkt af 50 Rdl. til Statskassen.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde yttret, at Allerhøistsamme fandt, at den paagjældende vilde slippe vel let med kun at betale 50 Rdl. i Mulkt, og efterat *Finantsministeren* [Fonnesbech] havde bemærket, at det ogsaa forekom ham, at i det foreliggende Tilfælde, navnlig naar Hensyn tages til den paagjældendes Stilling, 50 Rdl ikke er nogen tilstrækkelig Mulkt, fremhævede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann], at naar han har ladet det blive ved at foreslaa en Mulkt af 50 Rdl., saa er Grunden den, at dette er den Størrelse, hvortil de lokale Øvrigheder, som maa antages at have ved deres Indstilling taget det Hensyn, som burde tages til den paagjældendes Formuesforhold, have indstillet, at Mulkten maatte sættes, og efter hvad der iøvrigt foreligger, tror han heller ikke, at der er Anledning til at gaa udenfor denne Indstilling.

Det behagede derefter *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde *Justitsministerens* foreliggende Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for Straffangen Hans Madsen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Tugthusfange i Christianshavns Straffeanstalt Hans Madsen maa løslades og den tilbagestaaende Del af den ham idømte Straf eftergives ham.

Protokollerne for Statsraadmøderne fra den 28de Juni til den 21de September incl. bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 4. oktober 1867.

Aar 1867, Fredagen den 4de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Underskrift forelægges et Reskript, hvorved han bemyndiges til paa Hans Majestæts Vegne at aabne den Mandagen den 7de October sammentrædende ordentlige Rigsdag, samt et Aabent Brev om at Rigsdagens Møder skulde udsættes til den 7de December d.A.

Det behagede *Hans Majestæt* at forsyne begge de forelagte Ekspeditioner med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for Finantsaaret 1866/67.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Statsregnskabet for bemeldte Finantsaar foranstaltes bragt til almindelig Kundskab, og forsynede den i saa Henseende af Finantsministeren forelagte Expedition med allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 18. oktober 1867.

Aar 1867, Fredagen den 18de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Traktat med de Forenede Stater af Nordamerika om Afstaaelsen af Øerne St. Thomas og St. Jan, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Hans Majestæt at bemyndige Udenrigsministeren til at forberede og i Forening med den herværende nordamerikanske Gesandt at afslutte en paa de i Forestillingen anførte Hovedpunkter baseret Traktat om Afstaaelsen til Nordamerika af Øerne St. Thomas og St. Jan med hvad dertil hører.

Marineministeren [Dockum] bemærkede, at han, som det af den refererede Forestilling fremgaar, ikke kan være enig i, hvad her er

foreslaaet. Danmark har i Løbet af de senere Aar givet Afkald paa flere Territorier, og dets hele Stilling er derved bleven betydelig forringet. Det var imidlertid væsentligt ved Omstændighedernes Magt, at man blev nødt til at gjøre, hvad man saaledes gjorde; men her derimod foreligger en Afstaaelse, som skulde være frivillig, en Afhændelse for en Pengesum. Et saadant Salg af et Landsgebet er, som det staar for ham, af en betænkelig Natur, og han antager, at det ikke kan være uden Indflydelse paa det hele Forhold i Almindelighed, som binder Undersaatterne, naar de se, at de mod en Pengesum kunne komme til at gaa over til et andet Land; den Maade, hvorpaa det undersaatlige Forhold opfattes, vil ikke kunne andet end berøres herved. Vel sandt, at Colonier tidligere ere blevne solgte, men de have kun været af ringe Betydning imod dem, hvorom der her er Spørgsmaal. De vestindiske Øer have været en smuk Del af den danske Krone, deres Beboere have altid vist Hengivenhed for Kronen, og nu at sælge uden ydre Nødvendighed denne Landsdel, som igjennem Aarhundreder har tilhørt den danske Krone, er noget, som i den Grad er hans Følelse imod, at han paa ingen Maade kan tilraade det. Han antager ogsaa, at den samme Følelse, som bringer ham hertil, deles af en stor Del af Hans Majestæts Undersaatter, skjøndt der forresten vist ikke fra Repræsentationens Side vil møde nogen Modstand mod den omhandlede Afhændelse. For ham som Marineminister er der naturligvis en særegen Grund til at modsætte sig Afhændelsen, en Grund, som vel ikke veier op mod de politiske Grunde, der gjøres gjældende, men som dog ikke er uden Betydning, og det er den Virkning, som Øerne har for os med Hensyn til vore nautiske Forhold; St. Thomas er det sidste Punkt, vi i den Retning har tilbage at tage, og naar vi miste denne Ø, saa ophøre vi egentlig, hvad disse Forhold angaar, at have det Præg, vi hidtil har havt.

Men hvad der dernæst i Henseende til de politiske Forhold uomtvisteligt er af stor Betydning med Hensyn til Øernes Afhændelse, er, at Frankrig, England og Spanien ville med største Bekymring se St. Thomas falde i Nordamerikanernes Hænder. Vil man maaske kunne se bort fra Spanien, saa er dog England og Frankrig Magter, som vi netop i dette Øieblik maa støtte os til. Man kan sige, at Frankrig ikke har vist Danmark den Interesse, som man kunde have ønsket eller ventet; det kan være saa, men et Spørgsmaal er det dog, om Frankrig virkelig har været istand til at yde den Bistand, vi havde

ønsket, og eet er der ialtfald, som ikke maa glemmes: vi skyldte Frankrig den Del af Prager-Traktaten, hvorpaa vi lægge væsentlig Vægt, og hvorpaa vi væsentlig maa støtte Haabet om igjen at komme i Besiddelse af en Del af Slesvig. Det vilde derfor ogsaa i hans Tanker være høist betænkeligt at gjøre noget, der, som de vestindiske Øers Afstaaelse til Nordamerika, kunde berøve os Frankrigs velvillige Stemning. For ikke 1 Aar siden udtalte Hans Majestæt i Throntalen ved Rigsdagens Aabning sin store Anerkjendelse af Frankrigs Tjenester, og dette er igjen gaaet over i Udlandets Blade; nu at gjøre et Skridt som det foreslaaede vilde staa i væsentlig Strid med, hvad dengang blev udtalt og være en Dementi. Hvad England angaar, saa har det vel holdt sig tilbage fra at yde os nogen Understøttelse, men man kan dog ikke vide, hvad Fremtiden vil føre med sig, og der er altid stor Sandsynlighed for, at denne Magt vil vise os sine bona officia; ialtfald er det betænkeligt at afskjære os Udsigten dertil.

Forsaavidt der endelig med Hensyn til Afstaaelsen af Øerne lægges saamegen Vægt paa, at den kun vil ske under Forudsætning af, at Befolkningen ved Afstemning erklærer sig for den, da vil han, hvormeget der end, naar Tingen betragtes theoretisk, kan siges derfor, henstille, om det, ved at man, naar det nu kommer til Afstemning, udtaler sig for en saadan Forandring, som Talen er om, er givet, at dette Udfald er til Gavn, og at man ikke vil siden fortryde det; var det i Aarene 1848, 1849, 1863 eller 1864, kommet til Afstemning i Slesvig og Holsten, om man vilde afstaa, saa turde Resultatet være blevet, et andet end det nu, da Meningens siden dengang har, som han tror, betydeligt forandret sig, kan antages at ville blive. En af de første Virkninger af de vestindiske Øers Afstaaelse til Nordamerika, som vil føles haardt paa St. Thomas, er, at denne Ø ophører at være Centralpunktet for de engelske Dampskibsforbindelser; den Virkning vil utvivlsomt indtræde, og rimeligvis vil Øen ogsaa ophøre at være Midtpunktet for de franske Dampskibsforbindelser. Det er i hvert Tilfælde tvivlsomt, om den glimrende Fremtid man tænker at berede St. Thomas ved at overdrage Øen til Nordamerika vil komme.

I Henhold til alt, hvad han saaledes i denne Sag, der efter hans Overbevisning er af stor Betydning for Landet, havde yttret, anser Marineministeren det for sin Pligt imod Konge og Fædreland at fraraade den foreliggende Indstilling.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme i fuldt Maal deler de Følelser, som Marineministeren har udtalt med Hensyn til Afstaaelsen af de vestindiske Øer. Ogsaa Hans Majestæts personlige Følelse er meget imod Salget, men Allerhøistsamme kan dog imidlertid paa den anden Side ikke andet end tillægge det Punkt, som Udenrigsministeren har fremhævet i sin Forestiling, stor Betydning, at under en Krig vil de paagjældende Øers Neutralitet være udsat for betydelig Fare, og at de ville kunne foraarsage Moderlandet mange Forviklinger, ligesom ogsaa selve Øernes Beboeres Stilling vil kunne blive gjort vanskelig, saa at man maaske ved ikke nu at gribe Leiligheden, der byder sig til mod et godt Vederlag at skille sig af med Øerne, vel kunde risikere at miste dem uden nogensomhelst Erstatning. Dette er for Hans Majestæt Hovedpunktet med Hensyn til at gaa ind paa Øernes Afhændelse. Dertil kommer desuden, at det ikke er en ren dansk Folkestamme, der opholder sig paa Øerne, men at det er Folk af mange forskjellige Nationaliteter; deres Følelse kan altsaa heller ikke, mener Hans Majestæt, være ganske saa dansk som Følelsen er hos Befolkningen i selve Moderlandet, og naar, som Hans Majestæt bestemt maa holde paa, det gjøres afhængigt af en Afstemning imellem Beboerne, om de skulle skilles fra Danmark eller ikke, finder Allerhøistsamme derfor ogsaa, at man er gaaet saa samvittighedsfuldt frem som muligt. Det maa i den Henseende tillige betænkes, paa hvad Maade vi i sin Tid ere komne i Besiddelse af disse Øer, nemlig ved Kjøb.

Marineministeren [Dockum] maatte bemærke, at hvad Farerne under en eventuel Krig angik, da stiller det sig paa samme Maade med Hensyn til Færøerne, Island, Bornholm, selv Jylland som med Hensyn til de vestindiske Øer; hine Landsdele ville, tror han, være ligesaa fuldt udsatte for Forviklinger og for at komme i Fjendevold. Men dertil kommer desuden, at saalænge St. Croix vedbliver at være dansk (og denne Øs Afhændelse kunde vi ikke ensidig beslutte os til), er der de samme Farer under en Krig, som befrygtes ved at beholde St. Thomas. I det Øieblik man ikke gaar ud fra, at Retten til en Besiddelse, at hvad der i Aarhundreder har været retlig og faktisk anerkjendt, har nogen Indflydelse med Hensyn til Bibeholdelse af en Landsdel, ja saa er det hele opløst.

Endnu skulde Marineministeren kun sluttelig gjentage, at naar man ved de vestindiske Øers Salg ser, at det undersaatlige Forhold saa-

ledes kan løses uden nogen tvingende Nødvendighed, vil Virkningen heraf paa de andre Undersaatter i Landet ikke være ringe.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte, idet han iøvrigt fuldkommen erkjender den Følelse, som bringer Marineministeren til at modsætte sig Afstaaelsen af de paagjældende Øer, bestemt protestere imod, at Colonier opfattes som egentlige Dele af Staten; man har set de mægtigste Stater sælge deres Colonier, uden at de har troet derved at træde deres nationale Ære for nær.

Han maatte dernæst navnlig ogsaa benægte Rigtigheden af Marineministerens Paastand om, at den omhandlede Afhændelse skulde staa i bestemt Modstrid med Throntalen ved Rigsdagens Aabning for 1 Aar siden; Throntalen indeholdt en Tak til Keiseren af Frankrig for at have støttet Danmarks Krav paa Slesvig, og der er intet i det Skridt, som nu foreslaas, der kommer i nogen stridende Forbindelse dermed. Et andet er, hvorvidt man ved Salget af Øerne skulde støde Frankrigs eller Englands Ømfindtlighedsfølelse; men i den Henseende maatte Udenrigsministeren urgere, at et Hovedhensyn for enhver Stat bliver: først at tage Hensyn til sig selv og sin egen Interesse; kan den lille Stat ikke gjøre det, saa existerer den i Virkeligheden ikke længer. Han tror derfor ogsaa, at man her ved denne Leilighed bør søge at tage det væsentligste Hensyn til, hvad der hovedsagelig gavner Staten selv, men ikke til hvad der er i de andre Staters Interesse.

Sluttelig skulde Udenrigsministeren, idet han forøvrigt kunde henholde sig til, hvad der i den refererede Forestilling var udviklet, endnu kun i Anledning af Marineministerens Yttring om, at de samme Farer, som man vil søge at undgaa ved det paagjældende Salg, ligefuldt ville vedblive at være der, naar vi dog beholde St. Croix, bemærke, at efter de Erfaringer, som foreligge fra den Tid, han har været Udenrigsminister, ere alle de Spørgsmaal, som der her har været om Neutraliteten, kun opstaaede paa St. Thomas; det samme tror han har været Tilfældet tidligere, og han tror heller ikke, at de Spørgsmaal godt kunne komme med Hensyn til St. Croix.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøiøstsamme er fuldkommen enig i, at en Stat væsentligst skal tage sin egen Interesse i Betragtning, men det fortjener derfor dog at overveies paa det nøiagtigste, om det, i det Øieblik, da netop et saa vigtigt Spørgsmaal for os som det slesvigske er paa Bane, og hvor det just saa overordentlig

gjælder om at staa i god Forstaaelse med Frankrig, kan være fordelagtigt for os at erhverve de 7½ Millioner Dollars for Afstaaelsen af Øerne, naar vi derved tillige paadrage os Frankrigs og Englands Misgunst.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at som det nu staar og i de sidste 1½ eller 2 Aar har staaet med Hensyn til det slesvigske Spørgsmaal, saa ere, som Hans Majestæt vil erindre, alle Henvendelser fra England til os gaaede ud paa, at man ikke vilde selv have med den Sag at gjøre, men henviste til at underhandle med de to Stater, som havde paaført os Krigen. De sidste Meddelelser fra den franske Udenrigsminister gaar ogsaa kun ud derpaa, og han paastaar, at vi ville faa meget mere af Preussen, naar ikke Frankrig blander sig i Sagen.

Saalænge der er Haab, skal man ikke opgive det, men saaledes som Stillingen er nu, og som det ser ud efter de Forhandlinger, der ere indledede, maa Tanken tit bringe hen paa, om den Artikel med Hensyn til Nordslesvig, som er kommen ind i Prager-Freden, virkelig vil bringe os nogen Gavn. Det kan ikke være tvivlsomt, at det slesvigske Spørgsmaal ikke vil blive Anledning til Krig mellem Frankrig og Preussen, og saa vilde vi da alene have at holde os til Preussen. Skulde en storartet europæisk Krig opstaa, er det jo umuligt at sige, hvilke Chancer deraf kunde komme ud; hvorvidt den virkelig vil bringe et Udbytte for Danmark, derom kan man have forskjellig Mening, han for sin Del tror det ikke.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at han, naar Udenrigsministeren har gjort gjældende, at de vestindiske Øer ikke kunne betragtes som en integrerende Del af Danmark, saa maa han være ganske enig heri, og ligeledes er han enig i, at, som Hans Majestæt allerede har udtalt, Befolkningen paa disse Øer ikke kan betragtes som dansk. Han kunde have ønsket at meddele, hvor stor en Del af Øernes Befolkning, der virkelig er dansk, men det Materiale, som foreligger for ham, er ikke tilstrækkeligt til med fuldkommen Nøiagtighed at opgive dette; der er imidlertid et temmelig tilstrækkeligt Materiale tilstede med Hensyn til de forskjellige Trosbekjendelser paa Øerne, og derigjennem kan man tilnærmelsesvis komme til et Resultat ogsaa i hin Henseende. Paa de to Øer, om hvis Afstaaelse der er Spørgsmaal, er kun 16 Pct. af den hele Befolkning, altsaa ikke engang 1/6, Lutheranere, medens 31 Pct. ere romersk-katholske (altsaa ikke

danske), 21 Pct. engelsk-episkopale (saaledes heller ikke danske) og 25 Pct. mæriske Brødre, hvoraf den overvejende Del sandsynligvis ere tydske; 4 Pct. er reformerte og 3 Pct. Jøder og forskjellige andre Trosbekjendere.

Man kommer saaledes paa den Maade ikke til andet Resultat, end at kun en forsvindende Del af Befolkningen kan kaldes dansk. En Afstemning paa Øerne, forinden Afstaaelse finder Sted, kan i og for sig ikke skyldes Befolkningen; han er imidlertid enig i Nødvendigheden af at foretage Afstemningen, men det væsentligste Motiv herfor er, at det Samtykke fra Repræsentationen, som er nødvendigt for Afstaaelsen, ikke paa nogen Maade vil kunne erholdes, naar ikke Befolkningen paa Øerne har givet sit Samtykke. Den hele Afstaaelse af disse Øer kan iøvrigt, forekommer det ham, ikke betragtes som et rent Salg; man maa ikke væsentligt se hen til den Kjøbesum, der opnaas, men meget mere til, at man ved paa en god Maade at afstaa Øerne sandsynligvis vil fritage Landet for Vanskeligheder, som ellers let kunde blive overordentlig store. De Forviklinger, som selve Øernes fortsatte Besiddelse kan føre os ind i, er det, tror han, som har den største Betydning med Hensyn til Spørgsmaalet om deres Afstaaelse: og ved at modtage Tilbudet fra Nordamerika ikke alene skaffer man sig et passende Vederlag for, hvad Regjeringen i lange Tider har anvendt paa disse Øer, men ogsaa unddrager man sig hine Vanskeligheder. Naar det af Marineministeren anføres, at vi ligesaa lidt ere istand til at forsvare Island eller Færøerne eller Bornholm som de vestindiske Øer, saa tror Indenrigsministeren, at denne Sammenligning ikke passer; thi foruden hvad der med Hensyn til Sammenligningen ellers kunde være at sige, er St. Thomas et saa vigtigt Punkt, at det forekommer ham, at man, selv om vi ingen af de krigsførende Magter er, umuligt kan under en Søkrig i de amerikanske Farvande lade det være i en Magts Besiddelse, som ikke er istand til at kunne hævde sin Stilling derude.

Hvad sluttelig det Hensyn angaar, som ved den foreliggende Sag kunde være at tage til de venskabelige Magter, da kunde Indenrigsministeren kun udtale, at han ganske deler Udenrigsministerens Opfattelse af Sagen og altsaa heller ikke forsaavidt nærer nogen Betænkelighed ved at tilraade Hans Majestæt at gaa ind paa at modtage Nordamerikas Tilbud.

Finantsministeren [Fønnesbech] maatte slutte sig til Udenrigs-

ministeren. Naar Marineministeren med saamegen Varme havde udtalt, at det stred imod hans Følelse at gaa ind paa Øernes Afhændelse, da tror Finantsministeren, at Marineministeren i den Henseende ikke befinder sig i nogen fra sine Colleger forskjellig Stilling, og Finantsministeren, som vel nærmest skulde lægge Vægt paa det finantsielle Punkt, der ganske vist heller ikke er ham ligegyldigt, og som derfor ogsaa skal, som et Moment, der hører med til Bedømmelsen af Situationen, bringe i Erindring, at de vestindiske Colonier altid har for Danmark været i finantsiel Henseende en byrdefuld Besiddelse, maa protestere imod, at det skulde være Hensyn til Kjøbesummen, som bestemmer ham til at tilraade Salget. Han vil paa ingen Maade have det anset, som om de 7½ Millioner Dollars skulde være tilstrækkelige til at lade alle andre Hensyn træde tilbage, det er for ham Følelsen af det umulige for os i at kunne magte de vanskelige Forhold, hvori vi ved at vedblive at besidde Øerne kunde komme, der er det væsentligste Motiv til at tilraade Hans Majestæt at gaa ind paa Tilbudet fra Nordamerika, hvor smerteligt det end kan være at skille os ved disse Øer.

Hvad angaar Spørgsmaalet om den Indfyldelse, som Salget maatte kunne have paa vort Forhold til andre Mager, skulde han fremhæve, at da det navnlig fra preussisk Side væsentligt gjøres gjældende mod den danske Regjering, at man altfor udelukkende hengiver sig til Vestmagterne, saa turde det maaske være, at netop i dette Øieblik, hvor der med Hensyn til Slesvig er Spørgsmaal om at opnaa noget af Preussen og opnaa det maaske alene ved Preussen selv, kunde, naar den omhandlede Afhændelse viser, at den Paastand om, at man er aldeles afhængig af Vestmagterne er urigtig, dette maaske mere end noget andet berede os en bedre Stilling ligeoverfor Preussen.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at ogsaa han maa fastholde, at det ikke er den finantsielle Betydning, som for ham har været det bestemmende med Hensyn til den foreliggende Sag, som han i flere Aar har havt at gjøre med og oftere har udtalt sig om i sine Indberetninger til Regjeringen, medens han var Gesandt i Nordamerika. Han har i en Række Aar været gennemtrængt af Overbevisningen om de store Farer, som for os ere forbundne med den vedvarende Besiddelse af de paagjældende Øer; Besiddelsen af et saadant Klenodie som St. Thomas er altid en farlig Ting for den svage, og den næste Krig i de amerikanske Farvande vilde uundgaaeligt berede os

de allerstørste Vanskeligheder og bringe saadanne Forviklinger, at Øerne ikke vilde kunne hævde deres Neutralitet. Rusland, der er en saa mange Gange større Magt end Danmark, indsaa, at de coloniale Besiddelser, som det i den sidste Tid har solgt til Nordamerika, kunde, ved en Krig i de amerikanske Farvande, have store Farer for det, og det besluttede sig derfor rask til at skille sig ved de Besiddelser; der er derved givet os et Exempel at følge med Hensyn til vore vestindiske Øer. Heller ikke ere disse, saaledes som f. Ex. de franske og engelske Colonier, coloniserede af en national Befolkning, og med al den Risiko, som deres Besiddelse fører med for os, er denne ikke forbundet med nogen væsentlig Fordel, men vil meget mere, i det Øieblik noget extraordinært kommer, kunne gjøre betydelige Ofre nødvendige, medens det derimod paa den anden Side vil styrke os at komme i Besiddelse af den Værdi, der opnaas for Afstaaelsen.

Forsaavidt det var blevet anført af Marineministeren, at St. Thomas, naar denne Ø gaar over i Nordamerikas Besiddelse, vil tabe, hvad den har ved nu at være Central-Station for Englands transatlantiske Dampskibslinier, da maatte Krigsministeren bemærke, at selv om Øen vedblev at være i vor Besiddelse, kunde vi derfor ikke garantere den, at den beholdt denne Dampskibsstation, som England bestandig har truet os med at ville flytte derfra; men dertil kommer, at i hvert Fald det Hensyn, om Befolkningen efter Afstaaelsen kommer til at leve ligesaa gunstigt i finantsiel Henseende som hidtil, kun kunde have nogen Vægt, hvis det gjaldt en rodfæstet dansk Befolkning, men den er der jo ikke paa St. Thomas, hvor forresten Handelsforholdene meget muligt kunne, efterat Øen er kommen i Nordamerikas Besiddelse, udvikle sig i nye for Befolkningen fordelagtige Retninger.

Endnu skulde han, med Hensyn til hvad der fra Marineministerens Side var fremkommet, bemærke, at han ikke tror, at man kan sammenligne de vestindiske Besiddelser med andre Dele af det danske Rige i Henseende til den Fare, der under en Krig er for Forviklinger, thi det er netop Beliggenheden af St. Thomas, som giver den særdeles Anledning til Forviklinger.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Kierkegaard] yttrede, at han, efterat have overveiet de Grunde, som ere blevne fremførte dels tidligere i Ministerconference, dels idag her i Statsraadet,

ganske decideret er af samme Mening som Conseilspræsidenten med Hensyn til Afhændelsen af de omhandlede Øer. En Besiddelse, der, saaledes som Krigsministeren har betegnet St. Thomas, er et Klenodie, er overordentlig farlig, og hvad den Sammenligning angaar, der er gjort med de gamle danske Bilande, da ligger der med Hensyn til dem, selv om der ogsaa under en Krig skulde opstaa nogle Forviklinger der med de store Sømagter, ikke den Fristelse for disse til abrupt at bemægtige sig dem.

Forsaavidt det af Indenrigsministeren var blevet oplyst, at 25 Pct. af de to paagjældende Øers Befolkning er mæhriske Brødre, da er der vist heriblandt en stor Del henhørende til Negerbefolkningen, og det hænger sammen med den gamle danske Tradition, at ogsaa Negerne maa i engere Forstand regnes for danske Undersaatte.

Indenrigsministeren [Estrup] skulde blot bemærke, at han dog tror, at den Slutning, at kun omtrent 1/6 af Befolkningen paa de to Øer kan kaldes dansk, er rigtig, thi af de 16 Pct Lutheranere, som han tidligere nævnte, at der er, vil sikkert en hel Del ikke kunne henføres til den danske Befolkning.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] yttrede, at han aldeles slutter sig til Conseilspræsidenten, og at han navnlig ogsaa er fuldstændig enig i, at man ikke kan til Befolkningen paa St. Thomas og St. Jan tage det Hensyn, som skyldes en virkelig dansk Nationalitet, ligesom der dernæst heller ikke fra nogen Side forekommer ham at være tilstrækkelig Grund til, saaledes som er sket, at sammenligne disse Besiddelser med Færøerne og Island.

Hans Majestæt Kongen bemærkede, at, som Allerhøistsamme allerede har udtalt, er hans personlige Følelse meget imod Salget af de omhandlede Øer, men at han desuagtet samtykker heri, naar det er nødvendigt at skille sig ved disse Øer. Kun finder Hans Majestæt, at det er meget betænkeligt overfor Frankrig og England at gjøre det i dette Øieblik, hvor han tror, at det vil være heldigt for os at staa os godt isærdeleshed med Frankrig. Det synes derfor Hans Majestæt ønskeligt, om det her foreliggende Spørgsmaal kunde udsættes, til vi ere rykkede Løsningen af Prager-Fredens Artikel 5 noget nærmere, helst indtil den hele Sag er afgjort; forinden at gaa ind paa Øernes Afstaaelse til Nordamerika tror Hans Majestæt er misligt.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte i eet og alt være enig med Hans Majestæt i Ønskeligheden af, at nærværende Sag kunde

udsættes, indtil Prager-Fredens Artikel 5 havde faaet sin endelige Løsning, og derfor har den ogsaa i henvend 3 Aar været trukket i Langdrag. Men nu, efterat Nordamerika har indrømmet os alt, hvad vi har forlangt, er det ikke muligt at trække Sagen længere hen, og den staar nu paa det Punkt, at vi maa bestemme os til enten at gaa ind paa Salget eller at sige nei dertil. Han tror fuldt at kunne forsvare at tilraade Hans Majestæt at slutte en saadan Traktat om Øernes Afstaaelse til Nordamerika som af ham indstillet, uden at han derfor er blind for de Ubehageligheder, som muligt deraf kunne flyde, og han tror navnlig ingenlunde, at derved Spørgsmaalet om, hvad vi vil faa tilbage af Nordslesvig, vil paa nogen Maade blive afficeret, medens det vel kan være, at vi, hvis det kommer til en Overenskomst med Preussen, kommer til at betale hvad vi faa dyrere, end om Salget til Nordamerika ikke var sket; men selv uden Salget kan Preussen ligesaa godt, om det vil, skrue sine Pengefordringer til os op, og man vilde dog ikke af Pengehensyn vel kunne sige nei til en Overenskomst. Det Ansvar, som kan følge af nu ikke at gaa ind paa Overdragelsen af de omhandlede Øer og, ved at bryde Sagen, forrykke hele vort Forhold til Nordamerika, tør Conseilspræsidenten ikke tage paa sig.

Indenrigsministeren [Estrup] maatte udtale sin fra Conseilspræsidenten afvigende Anskuelse med Hensyn til Ønskeligheden af, at denne Sag havde kunnet være udsat, til Artikel 5 i Prager-Freden havde faaet sin endelige Løsning. Det forekommer ham nemlig, at dersom vi, som det synes, ere i Henseende til denne Løsning kun henviste til Preussens Naade, saa kan det kun styrke os overfor denne Magt, at vi vise, at vi ikke ubetinget lade os lede af Frankrig, og derfor anser han det netop under den nævnte Eventualitet for ønskeligt, at Sagen om de vestindiske Øers Overdragelse til Nordamerika bliver afgjort, førend Prager-Freden kommer til endelig Afgjørelse. Dernæst forekommer det ham fremdeles, at forsaavidt Frankrig virkelig skulde støtte vore Fordringer i Berlin, saa vilde det, efterat dette var sket, være endnu langt vanskeligere for os at afstaa Øerne til Nordamerika, da det vilde være en sort Utaknemmelighed mod Frankrig; derfor ogsaa under den Eventualitet finder han det heldigt, at Forhandlingerne med Nordamerika om Salget finder sin Afslutning, førend Prager-Freden faar sin Løsning. Under den tredie Eventualitet endelig, at ingen af hine to Forudsætninger indtræder, men at det slesvigske Spørgsmaal først finder sin Afgjørelse efter en større euro-

pæisk Krig, turde det vel være muligt, at den samme Bevægelse, som kastede en Del af Slesvig til os, havde alt revet vore vestindiske Øer bort og altsaa ogsaa med den Eventualitet for Øie, staar det for ham som det ønskeligste, at den foreliggende Sag nu finder sin Afgjørelse, idet han forøvrigt ogsaa med Conseilspræsidenten er enig i, at denne Afgjørelse heller ikke uden Skade kan udsættes længere.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at han mener ogsaa, at det ikke er muligt nu at udsætte Forhandlingerne med Nordamerika længere, uden at lade dem komme til Afslutning. Han tror tillige, at man er tilbøjelig til at anslaa den Misgunst, som vi ved Øernes Afstaaelse ville paadrage os fra Frankrigs og Englands Side, for høit. Hvis disse Magter tillagde denne Sag nogen særdeles Betydning, saa havde der dog været Grund til at antage, at de i de tre Aar, Sagen nu har staaet paa, og da de ganske sikkert maa have idetmindste havt Formodning om, at den var sat i Bevægelse, ville selv have gjort os et Forslag med Hensyn til de paagjældende Øer; men dette er ikke sket. I al den Tid, da den franske Besættelse af Mexiko fandt Sted, har man taget det Hensyn til Frankrig ikke at sælge Øerne til Nordamerika, fordi dette kunde antages at ville være Frankrig meget ubehageligt; og naar man da nu for Frankrigs Skyld har opsat Salget saa længe, og naar man tillige, af Hensyn til Frankrig, holder St. Croix udenfor Salget, saa tror han ikke, at det vil være vanskeligt at vise denne Magt, at vi har taget alt det Hensyn til den og bragt den alle de Ofre, som kunde ventes.

Finantsministeren [Fonnesbech] vilde blot bemærke, at der ogsaa i de nordamerikanske indre Tilstande ligger Grund til, naar man ønsker, at Salget skal komme istand, nu ikke at udsætte Afslutningen af Øernes Salg, da der vel kan være Anledning til at antage, at den nuværende Regjering i Nordamerika ikke bliver af lang Varighed.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allernaadigst at give sit Samtykke til Udenrigsministerens foreliggende Indstilling, og i Overensstemmelse dermed at bemyndige Udenrigsministeren til at forbedre og i Forening med den herværende nordamerikanske Gesandt at afslutte en paa de i den af ham refererede Forestilling anførte Hovedpunkter baseret Traktat om Afstaaelsen til Nordamerika af Øerne St. Thomas og St. Jan med hvad dertil hører.

Marineministeren [Dockum] yttrede derpaa, at da han i et saa vigtigt Punkt som det, der nu har fundet sin allerhøieste Afgjørelse,

og hvorom han har havt en saa bestemt Anskuelse, er uenig med Hans Majestæts Regjering, beklager, at han ser sig nødsaget til at træde ud af denne, som han har sat en Ære i at være Medlem af. Han skulde i den Anledning tillade sig nærmere at indgive sin allerunderdanigste Ansøgning.

Hans Majestæt Kongen beklagede meget, at Marineministeren vilde udtræde af Regjeringen, og takkede ham for hans Virksomhed i den Tid, han havde været Minister.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 25. oktober 1867.

Aar 1867, Fredagen den 25de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvor han, næst at indberette, at han, i Henhold til den ham i forrige Statsraadsmøde meddelte allerhøieste Fuldmagt, har under Gaars Dato afsluttet en Overenskomst med den her-værende Ministerresident for De Forenede Stater af Nordamerika om Afstaaelsen af Øerne St. Thomas og St. Jan, andrager paa, at det maatte behage Hans Majestæt at kundgjøre Afsluttelsen af denne Overenskomst for de nævnte Øers Indbyggere ved et allerhøieste Aabent Brev, hvortil han forelagde et Udkast, samt at dette aabne Brev kundgjøres med en dertil særlig beskikket overordentlig Regjerings-commissær, som tillige, i Henhold til de Instructioner, som maatte meddeles ham igjennem Indenrigsministeriet, vilde have at lede den almindelige Afstemning, som ifølge Hans Majestæts i Overenskomsten udtalte Villie skal gaa forud for den endelige Overdragelse til de Forenede Stater, til hvilket Hvervs Udførelse *Conseilspræsidenten* allerunderdanigst foreslog forhenværende Gouverneur over de dansk-guineiske Besiddelser E. J. A. Carstensen idet han tillige forelagde en for ham i denne Egenskab udfærdiget allerhøieste Ordre.

Efterat fornævnte Overenskomst og Udkast til det aabne Brev vare blevne oplæste, yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøiestsamme finder lidt for koldt, hvad der i Udkastets sidste Stykke udtal-

les med Hensyn til den forestaaende Aftrædelse. Det smerter Hans Majestæt i høi Grad at skille sig ved de paagjældende Øer, og Beboerne af disse have altid vist en meget fremtrædende Loialitet ikke alene under Allerhøistsammes Forgængere, men ogsaa i de 4 Aar, Hans Majestæt selv har været paa Thronen, ved flere Gange at give Beviser paa stor Fædrelandskjærlighed og personlig Opoffrelse. Det vilde derfor være Hans Majestæt kjært, at i det aabne Brev til dem den Smerte kunde med stærkere Udtryk udtales, som Allerhøistsamme føler ved deres forestaaende Løsning fra Danmark, til hvilken han kun har besluttet sig, fordi Nødvendigheden byder at aftræde Øerne, da der ellers under en udbrydende Krig vilde opstaa stor Fare for, at vi ganske vilde tabe dem uden noget Vederlag.

I Henhold til hvad Hans Majestæt havde yttret blev derefter Bebyggelsen af sidste Stykke i det forelagte Udkast til det aabne Brev saalydende: »Medens Vi ikke uden Smerte imødeser Løsningen af de Baand, som i en lang Aarrække have knyttet Eder til Os og Moderlandet, nære Vi dog den Fortrøstning« forandret saaledes: »Medens Vi med oprigtig Smerte imødeser Løsningen af de Baand, der i en lang Aarrække have knyttet Eder til Os og Moderlandet, og idet Vi levende mindes de mangfoldige Beviser paa Loialitet og Hengivenhed, som Vi have modtaget fra Eder, nære vi dog den Fortrøstning« og med denne Forandring bemyndigedes Conseilspræsidenten allernaadigst til udenfor Statsraadet at forelægge det aabne Brev til Indbyggerne paa Øerne St. Thomas og St. Jan til allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt bifaldt dernæst, i Overensstemmelse med Conseilspræsidentens Indstilling, at forhenværende Gouverneur over de dansk-guineiske Besiddelser E. J. A. Carstensen beskikkes til som overordentlig Regjeringscommissær at lede den almindelige Afstemning paa bemeldte Øer, og forsynede derhos Allerhøistsamme den for ham i denne Egenskab udfærdigede Ordre, der blev oplæst, saaledes som den af Conseilspræsidenten var forelagt, med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fonnesbech] udbad sig derefter allerhøieste Bemyndigelse til at anvise den overordentlige Regjeringscommissær de fornødne Midler til Udførelsen af det ham overdragne Hverv; hvilken Bemyndigelse *Hans Majestæt* allernaadigst meddelte.

Marineministeren [Dockum] vilde, i Anledning af hvad der idag

havde været foretaget i Statsraadet, tillade sig at gjøre opmærksom paa sin særegne Stilling, efterat han for 8 Dage siden har indgivet og til Conseilspræsidenten overleveret sin allerunderdanigste Ansøgning om Dimission.

Hans Majestæt Kongen, bemærkede, at Conseilspræsidenten havde meddelt Allerhøistsamme, at Marineministeren havde indgivet Ansøgning om Dimission, hvilken Ansøgning Hans Majestæt, der forøvrigt beklagede Marineministerens Udtrædelse af Regjeringen, ogsaa nu vilde allernaadigst bevilge.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fanger løslades og eftergives den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

Til 1ste November d.A.:

- a) i Vridsløselille Forbedringshus:
  - Cellefangerne: 1) Thomas Vilhelm Negithon og 2) Lars Andersen samt Fælledsarbejdsfanger 3) Hans Hansen.
- b) i Straffeanstalten paa Christianshavn:
  - Forbedringshus-Mandsfangerne: 1) Hans Hansen Frennesen, 2) Christopher Olsen, 3) Hans Jørgensen, 4) Carl Christian Erichsen, 5) Niels Carstensen og 6) Carl Christian Andersen.
  - Tugthus-Mandsfangerne: 7) Morten Henriksen Lykke, 8) Anders Hansen Lund og 9) Hans Pedersen.
  - Forbedringshus-Kvindefangerne: 10) Karen Nielsdatter og 11) Christine Dahlstrøm, samt
  - Tugthus-Kvindefanger 12) Ane Cathrine Pedersdatter.
- c) i Horsens Tugthus:
  - 1) Søren Christian Pedersen Ballerum eller Skrold, 2) Søren Andersen, 3) Rasmus Frederiksen, 4) Hans Vilhelm Handt og 5) Peder Jensen.
- d) i Viborg Forbedringshus:
  - 1) Andreas Jensen, 2) Niels Christensen Lang, 3) Christen Sørensen, 4) Jacob Jacobsen og 5) Anders Christensen Sprag.

Til 1ste Januar 1868:

- a) i Vridsløselille Forbedringshus:
  - 1) Thomas Jensen, 2) Anton Pedersen, 3) Jørgen Peder Jensen og 4) Rasmus Sørensen Hornbek.

b) i Straffeanstalten paa Christianshavn:

Forbedringshus-Mandsfangerne: 1) Peder Hansen, 2) Jens Hansen, 3) Carl Frederik Algreen Møller, 4) Jørgen Mogensen, 5) Johan Henrik Hansen og 6) Anders Pettersson.

Tugthus-Mandsfangerne: 7) Christopher Christensen og 8) Niels Peter Kjøbenhavn.

Forbedringshus-Kvindefangerne: 9) Kirsten Pedersen og 10) Karen Marie Henriksdatter, samt

Tugthus-Kvindefangen 11) Maren Kirstine Peters.

c) i Horsens Tugthus:

1) Jens Jensen Veddeløv, 2) Nicolai Jørgensen og 3) Peder Rasmussen.

d) i Viborg Forbedringshus:

Mandsfangerne: 1) Peder Christian Sørensen (Schou), 2) Lars Jensen Meelbye, 3) Sophus Julius Laurentius Petersen, 4) Simon Jacobsen, kaldet Rytter og 5) Ole Madsen samt Kvindefangen 6) Ane Marie Christensen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en al-lerunderdanigst Forestilling om, at Tugthusfange Christine Caroline Aristsen maa løslades af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* al-lernaadigst, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Tug-thusfange Christine Caroline Aristsen, der ved Høisterets-Dom af 20de Juni 1860, for at have strax efter Fødselen ombragt sit levende fødte Barn, i Medfør af Lovens 6-6-7 er tilfunden at miste sin Hals og hendes Hoved at sættes paa en Stage, men som ved allerhøieste Reskript af 26de September 1860 erholdt denne Straf eftergivet imod at hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet 8. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 8de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Højhed Kronprindsen var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 1ste November har behaget Hans Majestæt Kongen i Naade at bevilge Marineminister, Contre-admiral, Kammerherre van Dockum den af ham ansøgte Afsked fra den ham betroede Ministerpost, og at under s.D. forhenværende Directeur under Marineministeriet Otto Frederik Suenson, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd allernaadigst er udnævnt til Marineminister.

Den nyudnævnte Minister var tilstede og tog Sæde i Statsraadet.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Separationsbevilling for Skipper N. C. Poulsen og Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der meddeles Skipper Niels Christian Poulsen, fortiden af Chicago i Nordamerika, og hans Hustru Gjertrud Pedersen af Ullerslev Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng paa de i den refererede Forestilling anførte af dem vedtagne Vilkaar.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Snedkersvend Carl Emmanuel August Nielsen og Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem Snedkersvend Carl Emmanuel August Nielsen og Bolette Oline Catharine Emilie Nielsen, født Olsen heraf Staden maa være aldeles ophævet.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Børstenbinder Jacob Heinrich Braun og Hustru.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem Børstenbinder Jacob Heinrich Braun af Kolsnap i Hertugdømmet Slesvig og Oline Sophie, født Olsen, kaldet Østerby, af Randers, maa være aldeles ophævet, og at sidstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede derefter en allerunderdanigst Betænkning angaaende et af Besidderen af det Lindencroneske Fideicommis, Generallieutenant, Kammerherre C. D. Hegermann-Lindencrone, indgivet Andragende om Tilladelse til at optage et Laan af 20.000 Rdl. paa Fideicommissets Aktiver, i hvilken Betænkning *Justitsministeren* fraraader det ansøgte Bevilgelse,

men, forsaavidt Hans Majestæt dog af sær kongelig Naade maatte ville imødekomme Ansøgerens Ønske, indstiller for dette Tilfælde, at der forinden Bevilgelsen af det af Besidderen af den Lindencroneske Fideicommis indgivne Andragende om Optagelsen af et Laan, stort 20.000 Rdl. maa stilles en Opfordring til Besidderen om at tilveibringe en Erklæring fra de eventuelle Successorer om, at de under Tvang af Sequestration af Fideicommissets Indtægter forpligte sig til, naar de tiltræde Besiddelsen af Fideicommisset, at tilbagebetale den Del af det omhandlede Laan, som muligens ikke maatte blive afgjort ved Hjælp af den Fideicommisset for dets Tilbagebetaling stillede Sikkerhed i Livsforsikringspolicer.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det dog ikke synes Allerhøist-samme, at der, naar for det ansøgte Laan stilles den af Fideicommissbesidderen tilbudne Sikkerhed, er nogen særlig Fare for, at Fideicommisset kan være udsat for Tab ved hans Død. Imidlertid fandt Hans Majestæt intet imod, at der forinden Laanets Bevilgelse først indhentes en Erklæring fra de eventuelle Successorer til Fideicommisset af det af Justitsministeren foreslaede Indhold, og Allerhøist-samme bifaldt saaledes den foreliggende subsidiære Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Besidderen af Grevskabet Ledreborg til at optage et Laan af 60.000 Rdl. paa Grevskabet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at det tillades Besidderen af Grevskabet Ledreborg, Kammerherre, Hofjægermester, Grev Christian Ezard Moritz Holstein at optage et Laan af 60.000 Rdl. paa Lehnet mod Sikkerhed tildels i dets Hovedgaard, Tiender og Skove, tildels i dets Aktiver, paa Vilkaar:

At Laanet tilbagebetales i 14 paa hinanden følgende Aar, fra 11te December Termin 1868 at regne, med 3000 Rdl. aarlig i de første 8 Aar, og 6000 Rdl. aarlig i de derefter følgende 6 Aar.

At Afdragene erlægges med Halvdelen i hver af de halvaarlige Omslagsterminer, første Gang i December Termin 1868, og

At det ved Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at det befalede Afdrag er erlagt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Godtgjøl-

relse for de i Aarene 1863–65 præsterede militære Fribefordringer.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadsmøderne den 27de September samt 4de, 18de og 25de October bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt Kongen hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 15. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 15de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte, at han fra den franske Regjering havde modtaget en Indbydelse til Danmark om at lade sig repræsentere i en Congres vedrørende det romerske Spørgsmaal; i hvilken Anledning han vilde allerunderdanigst foreslaa, at der svares, at man fra dansk Side er beredvillig til at give Møde paa Congressen.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst, at der svares saaledes.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Afgivelse af Grus m. m. til Jernbaners Vedligeholdelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Kierkegaard] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Valg- og Hjælpemenigheder.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme gjerne vil indrømme, at hvad der er Gjenstanden for det foreliggende Lovforslag træder i dette frem under en mildere Form, end han havde frygtet for, men desuagtet er han en stor Modstander af Forslaget. Om endog forskellige Stemmer, baade i Repræsentationen og i Pressen, have hævet sig, for at der skulle gjøres Skridt i den Retning, hvori Lovudkastet gaar, saa finder Hans Majestæt dog ikke, at det kan være nogen Pligt for Regjeringen, der skal se Sagen fra sit Stand-

punkt, at give efter derfor. Hans Majestæt indrømmer, at der vel kunde være Grund til, at der blev foretaget Forandringer i kirkelig Henseende, men Allershøistsammes Mening er, at disse ikke strax skulle træffes ved et Initiativ fra Regjeringens Side; han vilde anse det for langt heldigere, at der først og fremmest blev nedsat en Kirkecommission, sammensat af Mænd, der repræsenterer de forskjellige Partier, og at saa derefter Resultaterne af Kirkecommissionens Arbejde bleve af Regjeringen tagne til Basis for en Lov, som da skulde forelægges Repræsentationen. En saadan Fremgangsmaade vilde ogsaa, finder Hans Majestæt, være i Analogi med, hvad der ellers pleier at følges af Regjeringen. Allershøistsamme skulde i den Henseende blot nævne, at førend Krigsministeren forelagte Repræsentationen den nye Arméplan, blev der nedsat en Commission angaaende denne Sag. Selv med Hensyn til de Gjenstande, hvorom Talen her i Øieblikket er, har ogsaa den forrige Cultusminister tidligere forlangt, at Landemoderne skulde udtale sig om disse; de ere derefter ogsaa blevne discuterede paa Landemoderne, og Majoriteten har, saavidt Hans Majestæt ved, været imod en saadan Lov, som nu foreligger.

Cultusministeren [Kierkegaard] maatte, hvad det af Hans Majestæt sidst berørte Punkt angik, bemærke, at der turde være meget Skin i det, at Landemoderne skulde have erklæret sig imod en saadan Lov, som her foreslaas, og han skulde, for at stille dette i et klarere Lys, meddele nogle nærmere statistiske Oplysninger.

Paa Sjællands Stifts Landemode blev det bestemt, at ingen maatte stemme undtagen Provsterne, og naar det ikke tillodes Præsterne at afgive deres Stemme over Sagen, kan man aldeles ikke vide, hvorledes de stille sig til den. Men det var ogsaa kun paa Sjællands Landemode, at den Fremgangsmaade blev fulgt. I Fyns Landemode stemte 12 for en almindelig Lov om det Spørgsmaal, som er Gjenstand for det af ham forelagte Lovudkast, og 61 stemte derimod, men af disse 61 erklærede 54 sig for en speciel Lov om Ryslinge Menighed, og da de ikke vilde kunne have gjort det, hvis de antog, at en almindelig Lov stred imod Folkekirkens Principer, stemte altsaa alle de 54 for Cultusministerens Betragtning i denne Henseende. Paa Lolland-Falsters Landemode stemte 30 imod en almindelig Lov, men de samme 30 erklærede sig for en særlig Lov om Ryslinge. Saaledes er der alene paa de to Stifters, Fyns og Lolland-Falsters, Landemoder 96

som maa være enige med ham i, at en saadan Lov om Valg- og Hjælpe-menigheder, som han nu bringer i Forslag, umuligt kan være i Strid med Folkekirkens Principer. I Aalborg, Viborg og Aarhus Stifters Landemoder er der ikke blevet stemt om en speciel Lov angaaende Ryslinge Menighed; paa Aalborg Landemode stemte 16 for en almindelig Lov om Frimenigheder, 17 imod, paa Viborg stemte 12 for og 41 imod, og i Aarhus Landemode stemte 5 for og 71 imod. Men det turde imidlertid være indlysende, at hvis der paa disse tre Landemoder var blevet stemt over en speciel Lov om Ryslinge, vilde dette, efter hvad der lader sig slutte fra Analogien af Afstemningerne paa de andre Landemoder, have ført med sig, at en stor Del af dem, der vare imod en almindelig Lov, vilde have erklæret sig for den specielle og saaledes have sluttet sig til Cultusministerens Betragtning af det nu foreliggende Lovforslag. Paa Ribe Stifts Landemode endelig stemmede 14 for en almindelig Lov og 32 imod, men af disse 32 stemte igjen de 13 for en særlig Lov.

Ved samtlige Landemoder altsaa (Sjællands Stifts undtaget, hvor kun Provsterne stemte) har 59 Stemmer erklæret sig for en almindelig Lov og 252 imod, men 97 af disse sidste har igjen stemt for en særlig Lov om Ryslinge Menighed; og naar nu alle vedkommende Forhold tages i Betragtning, saa tror Cultusministeren, i Henhold til hvad han alt har yttret, at det er ikke nogen ringe Understøttelse han fra Landemoderne har faaet for sin Betragtning, at den Indrømmelse, der gjøres ved den af ham foreslaaede almindelige Lov, aldeles ikke strider mod den danske Folkekirkens Principer. En særlig Lov for Ryslinge Menighed vilde efter hans fulde Overbevisning være baade under Majestæten og under den lovgivende Magts Værdighed, og han maatte paa det bestemteste fraraade at give en saadan.

Hvad dernæst nu videre selve den foreliggende Lov angaar, da maatte Cultusministeren bede den betragtet fra det Standpunkt, at den er en Nødvendighedslov, en Lov, der, saaledes som Tingene have udviklet sig og Forholdene gestalte sig her i Fædrelandet, ikke vil kunne undgaa at sættes igjennem. Naar en saadan Nødvendighed ligger for, forekommer det ham at være Regjeringens Pligt at tage Sagen i sin Haand og at gjøre dette saa snart som muligt. Det kan nemlig med Sikkerhed forudsættes, at naar Regjeringen ikke selv tager Initiativet, vil i Rigsdagen det tidligere der fremkomne Forslag blive

fornyet, og man vil da ikke blive staaende ved den enkelte Forandring, men man vil efterhaanden forlange flere og flere Forandringer, som tilsidst ville true med at opløse den danske Folkekirke. For da at forebygge en Gjentagelse i Repræsentationen af et Forslag, som bestandig kunde antage større Dimensioner, tror han, at der ikke kan gaas anden Vei end at begynde med at forelægge Rigsdagen et Udkast som det foreliggende, og, ved saaledes at gjøre en bestemt Indrømmelse, iøvrigt i sig ingenlunde saa stor, som det menes, til en stærk religieus Bevægelse og derved virke beroligende paa Stemningen, at vinde det Standpunkt, som behøves, for at Repræsentationen, der med stedse stigende Uvillie har sat sig imod alle Forslag, som ere gjorte til at nedsætte en Kirkecommission, nu ikke skal modsætte sig en saadan Commissions Nedsættelse. Heller ikke er paa den anden Side Gjenstanden for det foreliggende Lovudkast af det Omfang, at der fra den Side kunde være Anledning til ikke at komme frem med det i Repræsentationen, førend det først havde været overveiet af en saadan Commission; ligesaa lidt som Udkastet indeholder nogen principiel Forandring i Folkekirken, saa at der med Hensyn dertil skulde være Tale om, at det først maatte undergives Overveielse i en Commission. Hvis han vilde begynde med alene at foreslaa Repræsentationen at bevilge det fornødne Beløb til Nedsættelse af en Kirkecommission og ikke med den Indrømmelse, det er vitterligt, at han som Biskop har raadet til, da vilde det ogsaa være ham aldeles umuligt at kunne regne paa nogen Understøttelse i Folkethinget, og hans Virksomhed vilde være aldeles tilintetgjort.

Hans Majestæt Kongen maatte, idet Allerhøistsamme vedblivende ikke kunne andet end være imod det foreliggende Lovudkast, specielt fremhæve eet Punkt i dette: at de foreslaaede nye Præster kun kunne entlediges ved Dom. I ethvert Tilfælde maatte Hans Majestæt dog ønske, at disse Hjælpepræster blive stillede paa samme Maade som de øvrige Præster, saaledes at de, ligesom de, kunne afskediges ad administrativ Vei.

Endnu vilde Hans Majestæt kun fremhæve det for Allerhøistsamme meget ydmygende, som han finder, at der er i at komme, naar en Lov som den foreliggende er bleven givet, i det Tilfælde at stadfæste den tidligere Præst for Ryslinge Menighed, Pastor Birkedal, som Hjælpepræst, efterat Hans Majestæt engang har afsat ham for et Forhold som det, han havde gjort sig skyldig i.

Cultusministeren [Kierkegaard] bemærkede, at selv naar Pastor Birkedal, hvis i sin Tid begaaede Forseelse ved den Bøn, han holdt, ganske vist maa i høi Grad misbilliges, stadfæstes som Hjælpepræst, vedbliver han dog at være afsat som Statseembedsmand.

Hvad dernæst angik det Punkt i Udkastet, som Hans Majestæt specielt havde fremhævet, maatte *Cultusministeren* erindre, at da de foreslaaede Valg- og Hjælpepræster ikke ere kaldte af Kongen, giver dette dem en ganske forskjellig Stilling fra enhver anden Embedsmand, som af Kongen ved Bestalling beskikkes, og denne Stillingens Forskjellighed gjør, at de heller ikke kunne i den af Hans Majestæt nævnte Henseende behandles paa samme Maade som de andre Præster. Men foruden at de ifølge Udkastets § 2 kunne ved Dom berøves Beføielsen til at vedblive deres Virksomhed, er det imidlertid i samme § ogsaa udtrykkeligt udtalt, at naar Menigheden eller Præsten vægrer sig ved at opfylde nogen af de for dem gjældende Forskrifter, saa kan den kongelige Stadfæstelse tages tilbage, og saa opfører med det samme ogsaa Præsten at høre til Præsterne i Folkekirken. Videre kan man formentlig ikke gaa.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] yttrede, at han tror, at det Udkast, som nu foreligger, indeholder saa indsnævrende Bestemmelser, som det paa nogen Maade vil være muligt at sætte igjennem i Repræsentationen. Han tror navnlig ogsaa, at der i Henseende til det specielle Punkt om de nye Hjælpepræsters Stilling, som har vakt Hans Majestæts Betænkelighed, er ved Ordene i § 2 forbeholdt Kongen fuld Frihed til ad administrativ Vei at tage den kongelige Stadfæstelse tilbage, og det tør vist forudsættes, at man i Repræsentationen netop vil være tilbøielig til at finde, at §ens Bestemmelse om, at Præsters Beføielse til at vedblive kun kan fratages ham ved Dom. Intet siger, at det iforveien er forbeholdt Kongen at tage Stadfæstelsen tilbage uden Dom, naar Menigheden eller Præsten vægrer sig ved at rette sig efter de gjældende Forskrifter.

Til hvad *Cultusministeren* havde anført med Hensyn til den Vægt, der kunde være at lægge paa Landemodernes Afstemning, skulde *Justitsministeren* føie den Bemærkning i Henseende til Afstemningen i Landstinget i dets sidste Samling, at iblandt de Medlemmer af Thinget, som stemte imod Loven om Frimenigheder, der iøvrigt ganske vist var videregaaende end det nu foreliggende Lovudkast, vare de allerfleste, og han tør sige de allermest betydende enige i at

udtale den paatrængende Nødvendighed af, at Ryslinge Menigheds Forhold bliver ordnet, være sig ved Lov eller ad administrativ Vei. Til administrativt at træffe en saadan Ordning tror han ikke, at Lovgivningen indeholder Bemyndigelse, og han samstemmer med Cultusministeren i, at det vilde være anstødeligt baade for Hans Majestæt og Hans Majestæts Regjering at give en speciel Lov, som særlig ordnede Ryslinge Menigheds Forhold. Conseqventsen af en Lov som den nu foreslaaede vil blive, at ogsaa dette Forhold ordnes, men det vil ikke ske paa en Maade, som kan siges at være anstødelig.

Idet han sluttelig ikke kan betragte den Foranstaltning, det foreliggende Lovudkast gaar ud paa, som i den Grad indgribende i den danske Folkekirkes Forhold, at han finder den betænkelig eller i sig utilraadelig, finder han tillige, at den meget vel kan træffes, inden en Kirkecommission nedsættes, og han samstemmer saa meget mere i, at dette sker, som han anser det for fuldkommen nødvendigt, at man, for at bringe det hen til, at en Kirkecommission kan komme istand, først ser at faa en roligere Stemning i Repræsentationen med Hensyn til den religiøse Bevægelse, der nu er der. Han har ogsaa en klar Forestilling om, at det vil være umuligt for Cultusministeren at vente sig i sin Stilling nogen Tilslutning hos Repræsentationen, hvis han paa den forestaaende Samling kommer frem med den blotte og bare Begjæring om Penge til en Kirkecommissions Nedsættelse. Han nærer meget mere ganske vist nogen Tvivl om, hvorvidt det Parti i Repræsentationen, som forrige Gang støttede Frimenigheds-sagen, vil betragte det foreliggende Udkast som en egentlig tilstrækkelig Garanti for, hvad den paagjældende Del af Kirken kan vente sig af den nuværende Cultusminister; men i hvert Fald tror Justitsministeren, at dette Udkast, saaledes som det foreligger, er det allermindeste, hvormed Cultusministeren kan komme frem for Repræsentationen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at han er overbevist om, baade at hvad der bydes i det foreliggende Lovudkast er det mindst mulige, som Repræsentationen kan antages at ville gaa ind paa, og at jo længere Regjeringen opsætter selv at bringe et saadant Lovforslag frem, desto mere vil den siden blive nødt til enten selv at tage Initiativet til eller at maatte gaa ind paa, fordi det kommer fra Repræsentationen. Det er dernæst ogsaa hans Overbevisning, at hvad Udkastet gaar ud paa, vil ikke være til Skade for Fol-

kekirken, og ligesom han tror, at det fra det kirkelige Standpunkt kan overfor Kirken forsvares at komme frem med dette Udkast, saaledes tror han tillige, at det i politisk Henseende, og dette er en Side af Sagen, som han væsentlig maa se hen paa, er, saaledes som Tingen stiller sig, en absolut Nødvendighed, at Regjeringen, naar hele den religieuse Bevægelse ikke skal bringe til en Spænding og Adsplittelse, som han ikke kan antage det for ønskeligt, at der i dette Øieblik skulde komme frem i det danske Samfund, tager Sagen i sin Haand.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at han er enig i Nødvendigheden af, at nærværende Lovudkast forelægges for Repræsentationen. Han skulde vistnok meget have ønsket, at alle de Forandringer, som der maatte være Anledning til at foretage i den nuværende Kirkeforfatning, maatte fremgaa efter en moden Overveielse af en Kirkecommission; men han er enig i, at den Tid er forbi, hvor det kunde sættes igjennem paa den Maade. Han beklager meget, at man ikke langt tidligere har søgt at opfylde Grundlovens Bestemmelse om, at Folkekirkens Forfatning skal ordnes ved Lov, og han er fuldkommen overbevist, at for hvert Aar, der gaar hen, bliver dette vanskeligere. Han anser det for absolut nødvendigt at faa den danske Folkekirkens Stilling definitivt ordnet ved Lov; han tror ikke let, at det vil kunne ske uden ved en Forberedelse igjennem en Kirkecommission; og for at skaffe Tid og Ro dertil, tror han, saa stærk som Bevægelsen nu er, det nødvendigt at gjøre et lille Offer, og det Offer, som bringes ved det foreliggende Udkast, er han, med Justitsministeren, nærmest tilbøielig til at tro vil fra den Side, for hvis Skyld det gjøres, befindes ikke at være stort nok.

Efterat *samtliges øvrige Ministre* havde erklæret sig enige i det foreliggende Lovudkast, yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøjstamme, uagtet de Betæneligheder, han, som tidligere udtalt, har ved Udkastet, imidlertid ikke skal have noget imod, at det forelægges Repræsentationen; man kan saa altid se, hvorledes Udkastet optages, og hvad derefter videre vil være at gjøre.

Hans Majestæt approberede saaledes det af Cultusministeren allerede underdanigst forelagte Udkast til Lov om Valg- og Hjælpemenigheder til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forestaaende Samling.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 22de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Foresstillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Erstatning for den ved Brandvæsenets Sluknings- og Redningsforanstaltninger bevirkede Skade.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged, Notarius publicus og Raadmand i Aarhus.
- 3) Udkast til Lov om Forandring af de for Embedet som Birke-dommer og Skriver i Muckadell samt Brahetrolleborg og Holstenhus Birker og for Embedet som Byfoged, By- og Raadstueskriver i Faaborg samt Herredsfoged og Skriver i Salling Herred fastsatte Vederlag for Contoirudgifter, m. m.
- 4) Udkast til Lov angaaende en forlænget Varighed af Loven af 12te Januar 1858 om Tilveiebringelsen af Sundhedsvedtægter m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Foranstaltninger til at forhindre den asiatiske Choleras Indbringelse ad Sjøveien.

Hans Majestæt Kongen tog af dette Udkast, som overensstemmende med Indstillingen blev allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen, Anledning til at henlede Opmærksomheden paa det efter Allerhøistsammes Formening høist uheldige Valg af den Bygning paa Smedelinien ved Citadellet, der nu benyttes til Cholera-Lazareth. Navnlig med Hensyn til at forhindre Smittens Udbredelse fandt Hans Majestæt denne Bygnings Beliggenhed lidet svarende til Øiemedet, og det vilde sikkert være langt at foretrække, om dette Lazareth blev anbragt paa et lignende isoleret Sted som det, hvor det tidligere har været, da det var paa Lynetten. Hans Majestæt maatte anse det for meget vigtigt, at en saadan Foranstaltning træffes, før Cholera kommer, og der vilde være stort Ansvar ved ikke itide at søge at faa et passende Sted. Idet Hans Majestæt mindede om tidligere sørgelige

Erfaringer med Hensyn til, hvad der var forsømt at gjøre, førend Epidemien var der, vilde han derfor meget ønske, at Justitsministeren sætter den af Allerhøistsamme her berørte Sag i Bevægelse.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at det er Københavns Commune, der skal bære Udgifterne ved et saadant Receptionslokale for Cholerapatienter som det, der nu er indrettet i Bygningen ved Smedelinien, og at deri ligger Vanskeligheden. Han skulde imidlertid, efter Hans Majestæts Opfordring, bringe under Overveielse med vedkommende Autoriteter, hvor et sligt Receptionslokale mere passende kunde anbringes istedetfor det Sted, hvor det nu findes, men som forresten maaske dog ikke i sig turde være saa ganske uheldigt valgt.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Meddelelse af Agtelsesopreisning.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraads møderne den 8de og 15de November bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraads mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet d. 29. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 29de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respective følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Vordingborg samt Birkedommer og Skriver i Vordingborg søndre Distrikts Birk.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Nysted samt Birkedommer og Skriver i Nysted Birk.
- 3) Udkast til Lov om en forandret Inddeling af Medicinalvægten.

4) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskjellige Retsbetjent-Embeder.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale imod Indsidders Lars Andersen af Romperup.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allerunderdanigst, at Indsidders Lars Andersen fritages for at sættes under Tiltale i Anledning af, at han har forfalsket sin Skudsmaalsbog.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at Anna Johanne Arvidsdatter maa fritages for at føres ud af Landet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Anna Johanne Arvidsdatter, der nu har udstaaet den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 23de December 1865, for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 §§ 1 og 12, 1ste Stykke, ikjendte Straf af Forbedringshusarbeide i 2½ Aar, maa fritages for i Overensstemmelse med Dommen efter udstaaet Straffetid ved Politiets Foranstaltning at bringes ud af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Videre refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Bold Lauritz Edvard Lerke eller Lerche.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Straffange Bold Lauritz Edvard Lerke eller Lerche maa løslades af Straffeanstalten.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] meddelte derefter, at der, efterat det i Statsraadet den 8de November sidstleden var, med Hensyn til det af Besidderen af det Lindencroneske Fideicommiss, Generallieutenant, Kammerherre Hegermann-Lindenchrone indgivne Andragende om Tilladelse til at optage et Laan af 20.000 Rdl. paa Fideicommissets Aktiver, blevet allerhøist resolveret, at der først skulde indhentes Erklæringer fra de eventuelle Successorer til Fideicommisset om, at de, under Tvang af Sequestration af Fideicommissets Indtægter, forpligte sig til, naar de tiltræde Besiddelsen af Fideicommisset, at tilbagebetale den Del af det paagjældende Laan,

som muligen ikke maatte blive afgjort ved Hjælp af den Fideicommisset for dets Tilbagebetaling stillede Sikkerhed i Livsforsikringspolicer, nu er til Justitsministeriet indkommet Erklæringer fra Successorerne af det saaledes forlangte Indhold; og da han derfor, i Henhold til hvad der af Hans Majestæt i fornævnte Statsraadsmøde blev udtalt, har maattet forudsætte, at det er Allerhøistsammes Villie, nu af sær Kongelig Naade at bevilge Generallieutenant Hegermann-Lindencrones Andragende om Optagelsen af det omhandlede Laan, forelagde han til allerhøieste Underskrift en i Overensstemmelse dermed udfærdiget Bevilling.

Efterat denne Bevilling var bleven oplæst, behagede det *Hans Majestæt* at forsyne den med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Beregningen af den ved Forordningen 8de Februar 1810 paabudne Halvprocentafgift ved Overdragelsen af faste Eiendomme.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Kjøbstadscommunnernes Styrelse, m. v.

Hans Majestæt Kongen fremhævede med Hensyn til Udkastets § 18, at da de Underofficerer, der nu tjene i Hæren, ere gaaede ind med den Forudsætning, at de vilde kunne komme til at nyde godt af den Ret i sit fulde Omfang, der hidtil har været forbeholdt de militære Underklasser til Ansættelse i Politibetjent- og Arrestforvarer-Poster, fandt Hans Majestæt, at de ogsaa for Fremtiden bør beholde denne Ret ligesaa fuldstændigt som hidtil, og Allerhøistsamme havde derfor nogen Betænkelighed ved den nævnte §, forsaavidt den indeholder, at herefter Byraadet skal besætte bemeldte Poster, istedetfor at de hidtil ere blevne besatte af Krigsbestyrelsen selv.

Efterat *Indenrigsministeren* [Estrup] i denne Anledning, næst at oplyse, at hvad der indeholdes i Lovudkastets § 18, forsaavidt angaar den visse Personer af Hærens Underklasser tilkommende Fortrinsret til de paagjældende Bestillinger, er Frugten af en fælleds Overenskomst, som under Rigsdagens forrige Samling blev truffen af samtlige vedkommende Ministre, nemlig Krigsministeren, Justitsministeren og Indenrigsministeren, havde bemærket, at i Virkeligheden

bliver efter §ens Bestemmelser Stillingen for selve de militære Underklasser den samme som hidtil, idet det er de samme Individder, som have Fortrinsret til de omhandlede Pladser, og det kun er en anden Besættelsesmaade, der indføres, hvorover der imidlertid ikke forekommer Indenrigsministeren, at de Interesserede kunne med Grund beklage sig, behagede *Hans Majestæt Kongen* allerhøiest at approbere det foreliggende Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 5. december 1867.

Aar 1867, Torsdagen den 5te December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til i Rigsdagens forestaaende Samling at forelægge et Forslag til Beslutning saalydende: Rigsdagen meddeler sit Samtykke til den med de Forenede Stater af Amerika under 24de October 1867 afsluttede Convention angaaende Afstaaelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas og St. Jan i Vestindien.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Udenrigsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respective følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Adgang til Sagførervirksomheden.
- 2) Udkast til Lov angaaende Statskassens Overtagelse af det forhenværende Overformynder i Odense, Capitain og Uhrmager Georg Schmidt paahvilende Ansvar til Odense Overformynderi.
- 3) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Svaneke og Herredsfoged i Øster Herred paa Bornholm forenede Embede som Byskriver i Svaneke og Herredsskriver i Øster Herred paa Bornholm.
- 4) Udkast til Lov angaaende Udvidelse af Anstalten for Sindssyge i Østifterne med Undtagelse af Staden Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Gaardmand Thomas Hansen Vestergaards Hustru Marie Kirstine Birthe, født Ovesen, af Skodborg, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Gaardmand Thomas Hansen Vestergaards Hustru, Marie Kirstine Birthe, født Ovesen af Skodborg i Hertugdømmet Slesvig, der under et inden Kolding Kjøbstads Politiret optaget Forhør har tilstaaet at have gjort sig skyldig i bedrageligt Forhold, maa fritages for Tiltale for det af hende udviste Forhold.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Stadfæstelse af et for det danske Viceconsulat i Porto Cabello indgaaet Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste det den 15de September d.A. for det danske Viceconsulat i Porto Cabello imellem Snedkersvend Niels Hansen og Pigen Auguste Schmalz indgaaede Ægteskab som fuldkommen gyldigt.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Eftergivelse af en Gjæld, som Sæby Kjøbstads Commune og Herredskasse skylder til Statskassen.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Søværnets Ordning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar det i Udkastets § 10 hedder: »2 Officerer beordres i Fredstid til at forrette Tjeneste som Adjutanter hos Kongen«, da vilde Allerhøistsamme helst, at Ordene »i Fredstid« faldt bort, ligesom han derhos i det hele foretrak, at Be-

stemmelsen kommer til at lyde saaledes, som det i sin Tid blev i Statsraadet vedtaget med Hensyn til det af den forrige Marineminister der forelagte Lovudkast om Marinens Organisation, da dette Udkast blev approberet til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forrige Samling: at en Orlogscapitain ansættes som Jagtcapitain og Adjutant hos Kongen, og at endvidere en Capitainlieutenant beordres til at forrette Tjeneste som Adjutant.

Marineministeren [Suenson] oplyste, at de af Hans Majestæt fremhævede Ord »i Fredstid« ogsaa staa i den tilsvarende § i Hærloven. Hvad Navnet »Jagtcapitain« angik, da vilde der vistnok ingen Vanskelighed være med Hensyn til, hvilken Benævnelse Hans Majestæt ønskede at give den paagjældende, men Grunden til at den omhandlede § i Udkastet er bleven formuleret saaledes, som nu foreligger, har været at faa lettere til at gaa igjennem i Repræsentationen, at der bliver to Adjutanter, medens der i Folkethinget blev i dets forrige Samling gjort den Forandring i det da forelagte Udkast om Marinens Organisation, at der kun skulde være een Adjutant.

Hans Majestæt behagede derefter allernaadigst at approbere det foreliggende Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Lønninger m. v. ved Søværnet.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 13. december 1867.

Aar 1867, Fredagen den 13de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, efterat under de fortrolige Forhandlinger, som i Berlin have fundet Sted angaaende Tilbagegivelsen af Nordslesvig, de tidligere kun i Almindelighed antydede Garantifordringer nu have faaet tilstrækkelig Bestemthed til at kunne be-

dømmes, udtaler sig om disse Garantiers Character og Mulighed samt derefter gaar over til at angive Hovedtrækkene i de Instructioner, som efter hans Formening ville være at meddele den Kongelige Gesandt i Berlin, i hvilken Henseende det fremhæves, at Formaalet, som Instructionerne i Almindelighed maa stille for den Kongelige Gesandts Forhandling med den preussiske Regjering, er: 1) at Garantierne ikke komme til at indeholde andet, end hvad den danske Regjering vilde være betænkt paa at fastsætte under Form af indre Foranstaltning for saavidt muligt at tilfredsstille sine eventuelle tyske Undersaatters Ønsker med Hensyn til Bevarelsen af deres sproglige og nationale Eiendommeligheder, og 2) at den internationale Charakter, som disse Bestemmelser vilde faa ved at meddeles Preussen som Garantier, ikke kommer til at binde den danske Regjering i dennes fornødne Frihed til at forandre Modaliteten, og at Maaden, hvorpaa deres Iagttagelse tænkes overholdt, ikke medfører Krænkelse af Regjeringens Værdighed eller øiensynlige Fare for en Conflict med Preussen. Den naturligste og heldigste Form for den Kongelige Gesandts Forhandlinger, ved hvilke der endnu ikke kan være Tale om at formulere bestemte Sætninger eller udtale noget definitivt, vil efter Udenrigsministerens Formening være den, at Gesandten enkeltvis gennemgaar med den prussiske Commissarius de opstillede Fordringer og paaviser, hvorledes de ikke blot i og for sig ere uimodtagelige for den danske Regjering, men ogsaa maa anses for at være stridende imod, hvad Preussen selv fornuftigvis kan ville, og imod hvad det selv udtrykkeligt har erklæret i sine Forslag at ville respektere. Hvad saaledes først angaar de af Preussen forlangte individuelle Friheder: Petitionsret, Foreningsret, Garanti for administrativ Vilkaarlighed og Frihed for Privatundervisningen, da kan det let gjøres klart, hvor umuligt det er, baade at tilsige dem i en saadan Almindelighed og at binde sig definitivt i Detaillen ved visse uforanderlige Bestemmelser, medens en fuldstændigt betryggende Garanti vistnok ligger i de Regler, der fortiden dels i Grundloven dels i den sædvanlige Lovgivning ordne disse Forhold, og som ville blive udvidede til Nordslesvig, samt i at et internationalt bindende Løfte gaves om, at der med Hensyn til dem ikke skal blive givet Undtagelseslove for Slesvig. Hvad dernæst angaar det af Preussen fordrede Garantipunkt med Hensyn til, at de tyske Beboere forbeholdes Ret til at danne særlige Kirkemenigheder og i saa Tilfælde, forsaavidt

de slutte sig til Statens Trosbekjendelse, at kunne forlange Understøttelse af Staten, forsaavidt de derimod forlade Statens Trosbekjendelse, at fritages for Bidrag til de danske Menigheder, da vil Anvendelsen af den danske Grundlov medføre fuld Frihed til at udtræde af Folkekirken og danne Menigheder, som Staten tillægger officiel Existents, og de saaledes Udtrædende fritages for personlige Bidrag til Folkekirken; videre vil Regjeringen neppe kunne gaa, og videre fordre heller ikke de praktiske Forhold, end ikke fra et tydsk Standpunkt, idet navnlig den hele Fordring om »Statsunderstøttelse« vil, da Forholdet i Kjøbstæderne og altsaa paa de Steder, hvor en større Agglomeration af tydske Beboere findes, vil blive ordnet efter andre Regler, vise sig upraktisk. Det Overgreb, som med Hensyn til Kirke- og Skolesproget gjøres, naar fra preussisk Side videre fordres Brugen af tydsk Sprog i Kirken og dets Benyttelse baade som Undervisningssprog og som Undervisningsgjenstand i Skolen, i Overensstemmelse med hvad i saa Henseende gjaldt 1846, er saa uomtvisteligt, at den preussiske Befuldmægtigede neppe kan fastholde det, saasnaart det gjøres til Gjenstand for Discussion, og man kommer da ganske naturligt til det Princip, mod hvis Antagelse der ikke vilde kunne gjøres nogen væsentlig Indvending: at der nemlig i Kjøbstæderne og eventuelt Landsognene Syd for Bov-Linien aabnes offentlig Undervisning i to paa lige Fod stillede Skoler, en dansk og en tydsk, samt at der afvexlende prædikes paa begge Sprog, medens Ministerialia udføres paa det Sprog, som den paagjældende selv ønsker det. Med Hensyn til de øvrige opstillede Garantipunkter, og da først det tydske Sprogs Ligeberettigelse med det danske i Rets- og Administrationssager i Analogi med, hvad der gjælder i Posen for det polske Sprog, følger det af sig selv, at en saadan Henviisning i Almindelighed til en for den danske Regjering ubekjendt, indviklet Lovgivning ikke kunne tages til Norm for dette Forhold i Nordslesvig; men det antages imidlertid, at det ikke vil være forbundet med særdeles Vanskeligheder at ordne dette Punkt. Naar det fremdeles fordres, at de i 1846 i Kraft værende Kjøbstadscommunalforfatninger ikke skulle kunne forandres uden Samtykke af de efter disse Forfatninger bestaaende Communal-Øvrigheder og -Repræsentationer, da vil denne Fordring umulig kunne modtages, og Nødvendigheden af, at den i Danmark gjældende communale Lovgivning kommer til Anvendelse ogsaa i Nordslesvig, maa fastholdes. Hvad dernæst angaar den

af Preussen fordrede Garanti angaaende Embedsmændenes fornødne Uddannelse, da har dette Punkt alene Hensyn til den Sprogkundskab, som er en Følge af de Bestemmelser, der sigte til at sikre de tyske Beboere Brugen af deres Sprog. Forsaavidt endvidere den Fordring opstilles, at den Kongelige Regjering skal pensionere de i Nordslesvig nu ansatte Embedsmænd, naar disse efter Tilbagegivelsen maatte blive afskedigede, da vil Regjeringen neppe kunne vægre sig herved; og hvad endelig den Fordring angaar, at Communerne skulle hæfte for den Skade, som tilføies ved Forstyrrelsen af den offentlige Ro, da har Spørgsmaalet om at optage en saadan Bestemmelse i den almindelige danske Lovgivning allerede været bragt paa Bane for flere Aar siden i Rigsdagen. Med Hensyn slutteligen til den Maade, paa hvilken Garantifordringernes Overholdelse skulle sikres, da vil, eftersom det preussiske Forslag aldeles lader Spørgsmaalet om den Form, hvorunder Klager over formentlige Garantibrud kunde tænkes at fremkomme, uberørte, det naturlige Udgangspunkt for en Forhandling herom være, at den danske Underhandler begjærer Oplysning om, hvorledes man har tænkt sig denne Side af Sagen, og hvad selve Afgjørelsesmaaden angaar, vil der intet være til Hinder for, at den danske Befuldmægtigede erklærer, at han i Principet gaar ind paa, at Afgjørelsen af en mellem de to Regjeringer opstaaet Strid om Garantierne sker ved en upartisk, af begge Parter uafhængig Voldgiftsret, og at han er beredt til paa denne Basis at undersøge med den preussiske Befuldmægtigede, hvorledes dette praktisk lader sig udføre.

I Henhold til alt det saaledes anførte, indstillede Udenrigsministeren allerunderdanigst, at han allernaadigst bemyndiges til at instruere den Kongelige Gesandt i Berlin i Overensstemmelse med de angivne Hovedpunkter, hvilken Indstilling var tiltraadt af samtlige øvrige Ministre.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det er sørgeligt, at den nordslesvigske Befolkning, der har vist sig den danske Sag saa tro og hengiven, skal længere holdes hen, men det er paa den anden Side, finder Allerhøistsamme, i Befolkningens egen Interesse, at man ikke gaar ind paa de af Preussen forlangte Garantier. Disse ere af den Beskaffenhed, at man maaske hellere strax maatte afvise det hele; da det imidlertid ikke er nogen endelig Beslutning, som der, efter Udenrigsministerens Forslag, er Spørgsmaal om nu at tage, men de

preussiske Garantifordringer kun skulle benyttes som Udgangspunkt for en videre Forhandling, billiger Hans Majestæt ganske, at den Kongelige Gesandt i Berlin instrueres saaledes som af Udenrigsministeren foreslaaet, og Allerhøistsamme bifaldt saaledes allernaadigst den foreliggende allerunderdanigste Indstilling.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. Udkast til Lov om Overformynderiernes Ordning udenfor Kjøbenhavn og Udkast til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Forvaltningen af Umyndiges Midler samt Udkast til Lov om Kapitelstaxten for Færøerne.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse 3 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Niels Tranberg Holst og Hansine Marie Holst, født Andersen, med Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem forhenværende Guldsmed Niels Tranberg Holst og Hansine Marie Holst, født Andersen, af Kjerteminde maa være fuldstændigt ophævet, og at det maa tillades Hustruen at indgaa nyt Ægteskab.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 22de og 29de November samt 5te December bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 3. januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 3die Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 6 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 6 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Tilsyn med Udvandrerens Befordring.
- 2) Udkast til Lov om ikke autoriseret Lægevirksomhed, m. m.

- 3) Udkast til Lov om yderligere Udsættelse af Revisionen af Loven af 19de Januar 1863 om Lønningstillæg for forskjellige paa Island ansatte Embedsmænd.
- 4) Udkast til Lov om Værnepligt.
- 5) Udkast til Lov om Pension for Bothilde Krarup, født Vilsted, Enke efter constitueret Chef for det 6te Udskrivningsdistrikt, Etatsraad Nicolai Edinger Krarup.
- 6) Udkast til Lov om Brandvæsenet i Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 6 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Oprettelse af en af Staten sikret Anstalt til Forsorg for Alderdoms og Døds Skyld.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anlæg af Jernbaner fra Nørre-Sundby til Frederikshavn og fra Skanderborg til Silkeborg.

Hans Majestæt Kongen behagede i Overensstemmelse med Indstillingen allerhøist at approbere dette Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen, idet Allerhøistsamme, hvad den foreslaede Bane fra Skanderborg til Silkeborg specielt angik, yttrede, at han vel ikke er nogen Ynder af de lette Jernbaner, men dog tror, at det hele Foretagende vil bidrage meget til Jyllands Opkomst.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anlæg af en Havn ved Esbjerg.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anskaffelse af Materiel og Inventarium til aarlige Øvelsesleire samt Oprettelse af saadanne Leire i Finantsaaret 1868-69.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

men, forsaavidt Hans Majestæt dog af sær kongelig Naade maatte ville imødekomme Ansøgerens Ønske, indstiller for dette Tilfælde, at der forinden Bevilgelsen af det af Besidderen af den Lindencroneske Fideicommis indgivne Andragende om Optagelsen af et Laan, stort 20.000 Rdl. maa stilles en Opfordring til Besidderen om at tilveibringe en Erklæring fra de eventuelle Successorer om, at de under Tvang af Sequestration af Fideicommissets Indtægter forpligtede sig til, naar de tiltræde Besiddelsen af Fideicommisset, at tilbagebetale den Del af det omhandlede Laan, som muligens ikke maatte blive afgjort ved Hjælp af den Fideicommisset for dets Tilbagebetaling stillede Sikkerhed i Livsforsikringspolicer.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det dog ikke synes Allerhøist-samme, at der, naar for det ansøgte Laan stilles den af Fideicommissbesidderen tilbudne Sikkerhed, er nogen særlig Fare for, at Fideicommisset kan være udsat for Tab ved hans Død. Imidlertid fandt Hans Majestæt intet imod, at der forinden Laanets Bevilgelse først indhentes en Erklæring fra de eventuelle Successorer til Fideicommisset af det af Justitsministeren foreslaede Indhold, og Allerhøist-samme bifaldt saaledes den foreliggende subsidiære Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Tilladelse for Besidderen af Grevskabet Ledreborg til at optage et Laan af 60.000 Rdl. paa Grevskabet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at det tillades Besidderen af Grevskabet Ledreborg, Kammerherre, Hofjægermester, Grev Christian Ezard Moritz Holstein at optage et Laan af 60.000 Rdl. paa Lehnet mod Sikkerhed tildels i dets Hovedgaarde, Tiender og Skove, tildels i dets Aktiver, paa Vilkaar:

At Laanet tilbagebetales i 14 paa hinanden følgende Aar, fra 11te December Termin 1868 at regne, med 3000 Rdl. aarlig i de første 8 Aar, og 6000 Rdl. aarlig i de derefter følgende 6 Aar.

At Afdragene erlægges med Halvdelen i hver af de halvaarlige Omslagsterminer, første Gang i December Termin 1868, og

At det ved Udløbet af hver Termin godtgjøres for Justitsministeriet, at det befalede Afdrag er erlagt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Godtgjøl-

relse for de i Aarene 1863–65 præsterede militære Fribefordringer.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadsmøderne den 27de September samt 4de, 18de og 25de October bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt Kongen hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 15. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 15de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte, at han fra den franske Regjering havde modtaget en Indbydelse til Danmark om at lade sig repræsentere i en Congres vedrørende det romerske Spørgsmaal; i hvilken Anledning han vilde allerunderdanigst foreslaa, at der svares, at man fra dansk Side er beredvillig til at give Møde paa Congressen.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst, at der svares saaledes.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Afgivelse af Grus m. m. til Jernbaners Vedligeholdelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Kierkegaard] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Valg- og Hjælpemenigheder.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme gjerne vil indrømme, at hvad der er Gjenstanden for det foreliggende Lovforslag træder i dette frem under en mildere Form, end han havde frygtet for, men desuagtet er han en stor Modstander af Forslaget. Om endog forskellige Stemmer, baade i Repræsentationen og i Pressen, have hævet sig, for at der skulle gjøres Skridt i den Retning, hvori Lovudkastet gaar, saa finder Hans Majestæt dog ikke, at det kan være nogen Pligt for Regjeringen, der skal se Sagen fra sit Stand-

punkt, at give efter derfor. Hans Majestæt indrømmer, at der vel kunde være Grund til, at der blev foretaget Forandringer i kirkelig Henseende, men Allerhøistsammes Mening er, at disse ikke strax skulle træffes ved et Initiativ fra Regjeringens Side; han vilde anse det for langt heldigere, at der først og fremmest blev nedsat en Kirkecommission, sammensat af Mænd, der repræsenterer de forskjellige Partier, og at saa derefter Resultaterne af Kirkecommissionens Arbejde bleve af Regjeringen tagne til Basis for en Lov, som da skulde forelægges Repræsentationen. En saadan Fremgangsmaade vilde ogsaa, finder Hans Majestæt, være i Analogi med, hvad der ellers pleier at følges af Regjeringen. Allerhøistsamme skulde i den Henseende blot nævne, at førend Krigsministeren forelagte Repræsentationen den nye Arméplan, blev der nedsat en Commission angaaende denne Sag. Selv med Hensyn til de Gjenstande, hvorom Talen her i Øieblikket er, har ogsaa den forrige Cultusminister tidligere forlangt, at Landemoderne skulde udtale sig om disse; de ere derefter ogsaa blevne discuterede paa Landemoderne, og Majoriteten har, saavidt Hans Majestæt ved, været imod en saadan Lov, som nu foreligger.

Cultusministeren [Kierkegaard] maatte, hvad det af Hans Majestæt sidst berørte Punkt angik, bemærke, at der turde være meget Skin i det, at Landemoderne skulde have erklæret sig imod en saadan Lov, som her foreslaas, og han skulde, for at stille dette i et klarere Lys, meddele nogle nærmere statistiske Oplysninger.

Paa Sjællands Stifts Landemode blev det bestemt, at ingen maatte stemme undtagen Provsterne, og naar det ikke tillodes Præsterne at afgive deres Stemme over Sagen, kan man aldeles ikke vide, hvorledes de stille sig til den. Men det var ogsaa kun paa Sjællands Landemode, at den Fremgangsmaade blev fulgt. I Fyns Landemode stemte 12 for en almindelig Lov om det Spørgsmaal, som er Gjenstand for det af ham forelagte Lovudkast, og 61 stemte derimod, men af disse 61 erklærede 54 sig for en speciel Lov om Ryslinge Menighed, og da de ikke vilde kunne have gjort det, hvis de antog, at en almindelig Lov stred imod Folkekirkens Principer, stemte altsaa alle de 54 for Cultusministerens Betragtning i denne Henseende. Paa Lolland-Falsters Landemode stemte 30 imod en almindelig Lov, men de samme 30 erklærede sig for en særlig Lov om Ryslinge. Saaledes er der alene paa de to Stifters, Fyns og Lolland-Falsters, Landemoder 96

som maa være enige med ham i, at en saadan Lov om Valg- og Hjælpenemigheder, som han nu bringer i Forslag, umuligt kan være i Strid med Folkekirkens Principer. I Aalborg, Viborg og Aarhus Stifters Landemoder er der ikke blevet stemt om en speciel Lov angaaende Ryslinge Menighed; paa Aalborg Landemode stemte 16 for en almindelig Lov om Frimenigheder, 17 imod, paa Viborg stemte 12 for og 41 imod, og i Aarhus Landemode stemte 5 for og 71 imod. Men det turde imidlertid være indlysende, at hvis der paa disse tre Landemoder var blevet stemt over en speciel Lov om Ryslinge, vilde dette, efter hvad der lader sig slutte fra Analogien af Afstemningerne paa de andre Landemoder, have ført med sig, at en stor Del af dem, der vare imod en almindelig Lov, vilde have erklæret sig for den specielle og saaledes have sluttet sig til Cultusministerens Betragtning af det nu foreliggende Lovforslag. Paa Ribe Stifts Landemode endelig stemmede 14 for en almindelig Lov og 32 imod, men af disse 32 stemte igjen de 13 for en særlig Lov.

Ved samtlige Landemoder altsaa (Sjællands Stifts undtaget, hvor kun Provsterne stemte) har 59 Stemmer erklæret sig for en almindelig Lov og 252 imod, men 97 af disse sidste har igjen stemt for en særlig Lov om Ryslinge Menighed; og naar nu alle vedkommende Forhold tages i Betragtning, saa tror Cultusministeren, i Henhold til hvad han alt har yttret, at det er ikke nogen ringe Understøttelse han fra Landemoderne har faaet for sin Betragtning, at den Indrømmelse, der gjøres ved den af ham foreslaaede almindelige Lov, aldeles ikke strider mod den danske Folkekirkens Principer. En særlig Lov for Ryslinge Menighed vilde efter hans fulde Overbevisning være baade under Majestæten og under den lovgivende Magts Værdighed, og han maatte paa det bestemteste fraraade at give en saadan.

Hvad dernæst nu videre selve den foreliggende Lov angaar, da maatte Cultusministeren bede den betragtet fra det Standpunkt, at den er en Nødvendighedslov, en Lov, der, saaledes som Tingene have udviklet sig og Forholdene gestalte sig her i Fædrelandet, ikke vil kunne undgaa at sættes igjennem. Naar en saadan Nødvendighed ligger for, forekommer det ham at være Regjeringens Pligt at tage Sagen i sin Haand og at gjøre dette saa snart som muligt. Det kan nemlig med Sikkerhed forudsættes, at naar Regjeringen ikke selv tager Initiativet, vil i Rigsdagen det tidligere der fremkomne Forslag blive

fornyet, og man vil da ikke blive staaende ved den enkelte Forandring, men man vil efterhaanden forlange flere og flere Forandringer, som tilsidst ville true med at opløse den danske Folkekirke. For da at forebygge en Gjentagelse i Repræsentationen af et Forslag, som bestandig kunde antage større Dimensioner, tror han, at der ikke kan gaas anden Vei end at begynde med at forelægge Rigsdagen et Udkast som det foreliggende, og, ved saaledes at gjøre en bestemt Indrømmelse, iøvrigt i sig ingenlunde saa stor, som det menes, til en stærk religieus Bevægelse og derved virke beroligende paa Stemningen, at vinde det Standpunkt, som behøves, for at Repræsentationen, der med stedse stigende Uvillie har sat sig imod alle Forslag, som ere gjorte til at nedsætte en Kirkecommission, nu ikke skal modsætte sig en saadan Commissions Nedsættelse. Heller ikke er paa den anden Side Gjenstanden for det foreliggende Lovudkast af det Omfang, at der fra den Side kunde være Anledning til ikke at komme frem med det i Repræsentationen, førend det først havde været overveiet af en saadan Commission; ligesaa lidt som Udkastet indeholder nogen principiel Forandring i Folkekirken, saa at der med Hensyn dertil skulde være Tale om, at det først maatte undergives Overveielse i en Commission. Hvis han vilde begynde med alene at foreslaa Repræsentationen at bevilge det fornødne Beløb til Nedsættelse af en Kirkecommission og ikke med den Indrømmelse, det er vitterligt, at han som Biskop har raadet til, da vilde det ogsaa være ham aldeles umuligt at kunne regne paa nogen Understøttelse i Folkethinget, og hans Virksomhed vilde være aldeles tilintetgjort.

Hans Majestæt Kongen maatte, idet Allerhøistsamme vedblivende ikke kunne andet end være imod det foreliggende Lovudkast, specielt fremhæve eet Punkt i dette: at de foreslaaede nye Præster kun kunne entlediges ved Dom. I ethvert Tilfælde maatte Hans Majestæt dog ønske, at disse Hjælpepræster blive stillede paa samme Maade som de øvrige Præster, saaledes at de, ligesom de, kunne afskediges ad administrativ Vei.

Endnu vilde Hans Majestæt kun fremhæve det for Allerhøistsamme meget ydmygende, som han finder, at der er i at komme, naar en Lov som den foreliggende er bleven givet, i det Tilfælde at stadfæste den tidligere Præst for Ryslinge Menighed, Pastor Birkedal, som Hjælpepræst, efterat Hans Majestæt engang har afsat ham for et Forhold som det, han havde gjort sig skyldig i.

Cultusministeren [Kierkegaard] bemærkede, at selv naar Pastor Birkedal, hvis i sin Tid begaaede Forseelse ved den Bøn, han holdt, ganske vist maa i høi Grad misbilliges, stadfæstes som Hjælpepræst, vedbliver han dog at være afsat som Statseembedsmand.

Hvad dernæst angik det Punkt i Udkastet, som Hans Majestæt specielt havde fremhævet, maatte *Cultusministeren* erindre, at da de foreslaaede Valg- og Hjælpepræster ikke ere kaldte af Kongen, giver dette dem en ganske forskjellig Stilling fra enhver anden Embedsmand, som af Kongen ved Bestalling beskikkes, og denne Stillingens Forskjellighed gjør, at de heller ikke kunne i den af Hans Majestæt nævnte Henseende behandles paa samme Maade som de andre Præster. Men foruden at de ifølge Udkastets § 2 kunne ved Dom berøves Beføielsen til at vedblive deres Virksomhed, er det imidlertid i samme § ogsaa udtrykkeligt udtalt, at naar Menigheden eller Præsten vægrer sig ved at opfylde nogen af de for dem gjældende Forskrifter, saa kan den kongelige Stadfæstelse tages tilbage, og saa opfører med det samme ogsaa Præsten at høre til Præsterne i Folkekirken. Videre kan man formentlig ikke gaa.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] yttrede, at han tror, at det Udkast, som nu foreligger, indeholder saa indsnævrende Bestemmelser, som det paa nogen Maade vil være muligt at sætte igjennem i Repræsentationen. Han tror navnlig ogsaa, at der i Henseende til det specielle Punkt om de nye Hjælpepræsters Stilling, som har vakt Hans Majestæts Betænkelighed, er ved Ordene i § 2 forbeholdt Kongen fuld Frihed til ad administrativ Vei at tage den kongelige Stadfæstelse tilbage, og det tør vist forudsættes, at man i Repræsentationen netop vil være tilbøielig til at finde, at §ens Bestemmelse om, at Præsters Beføielse til at vedblive kun kan fratages ham ved Dom. Intet siger, at det iforveien er forbeholdt Kongen at tage Stadfæstelsen tilbage uden Dom, naar Menigheden eller Præsten vægrer sig ved at rette sig efter de gjældende Forskrifter.

Til hvad *Cultusministeren* havde anført med Hensyn til den Vægt, der kunde være at lægge paa Landemodernes Afstemning, skulde *Justitsministeren* føie den Bemærkning i Henseende til Afstemningen i Landstinget i dets sidste Samling, at iblandt de Medlemmer af Thinget, som stemte imod Loven om Frimenigheder, der iøvrigt ganske vist var videregaaende end det nu foreliggende Lovudkast, vare de allerfleste, og han tør sige de allermest betydende enige i at

udtale den paatrængende Nødvendighed af, at Ryslinge Menigheds Forhold bliver ordnet, være sig ved Lov eller ad administrativ Vei. Til administrativt at træffe en saadan Ordning tror han ikke, at Lovgivningen indeholder Bemyndigelse, og han samstemmer med Cultusministeren i, at det vilde være anstødeligt baade for Hans Majestæt og Hans Majestæts Regjering at give en speciel Lov, som særlig ordnede Ryslinge Menigheds Forhold. Conseqventsen af en Lov som den nu foreslaaede vil blive, at ogsaa dette Forhold ordnes, men det vil ikke ske paa en Maade, som kan siges at være anstødelig.

Idet han sluttelig ikke kan betragte den Foranstaltning, det foreliggende Lovudkast gaar ud paa, som i den Grad indgribende i den danske Folkekirkes Forhold, at han finder den betænkelig eller i sig utilraadelig, finder han tillige, at den meget vel kan træffes, inden en Kirkecommission nedsættes, og han samstemmer saa meget mere i, at dette sker, som han anser det for fuldkommen nødvendigt, at man, for at bringe det hen til, at en Kirkecommission kan komme istand, først ser at faa en roligere Stemning i Repræsentationen med Hensyn til den religiøse Bevægelse, der nu er der. Han har ogsaa en klar Forestilling om, at det vil være umuligt for Cultusministeren at vente sig i sin Stilling nogen Tilslutning hos Repræsentationen, hvis han paa den forestaaende Samling kommer frem med den blotte og bare Begjæring om Penge til en Kirkecommissions Nedsættelse. Han nærer meget mere ganske vist nogen Tvivl om, hvorvidt det Parti i Repræsentationen, som forrige Gang støttede Frimenigheds-sagen, vil betragte det foreliggende Udkast som en egentlig tilstrækkelig Garanti for, hvad den paagjældende Del af Kirken kan vente sig af den nuværende Cultusminister; men i hvert Fald tror Justitsministeren, at dette Udkast, saaledes som det foreligger, er det allermindeste, hvormed Cultusministeren kan komme frem for Repræsentationen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at han er overbevist om, baade at hvad der bydes i det foreliggende Lovudkast er det mindst mulige, som Repræsentationen kan antages at ville gaa ind paa, og at jo længere Regjeringen opsætter selv at bringe et saadant Lovforslag frem, desto mere vil den siden blive nødt til enten selv at tage Initiativet til eller at maatte gaa ind paa, fordi det kommer fra Repræsentationen. Det er dernæst ogsaa hans Overbevisning, at hvad Udkastet gaar ud paa, vil ikke være til Skade for Fol-

kekirken, og ligesom han tror, at det fra det kirkelige Standpunkt kan overfor Kirken forsvares at komme frem med dette Udkast, saaledes tror han tillige, at det i politisk Henseende, og dette er en Side af Sagen, som han væsentlig maa se hen paa, er, saaledes som Tingene stiller sig, en absolut Nødvendighed, at Regjeringen, naar hele den religieuse Bevægelse ikke skal bringe til en Spænding og Adsplittelse, som han ikke kan antage det for ønskeligt, at der i dette Øieblik skulde komme frem i det danske Samfund, tager Sagen i sin Haand.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at han er enig i Nødvendigheden af, at nærværende Lovudkast forelægges for Repræsentationen. Han skulde vistnok meget have ønsket, at alle de Forandringer, som der maatte være Anledning til at foretage i den nuværende Kirkeforfatning, maatte fremgaa efter en moden Overveielse af en Kirkecommission; men han er enig i, at den Tid er forbi, hvor det kunde sættes igjennem paa den Maade. Han beklager meget, at man ikke langt tidligere har søgt at opfylde Grundlovens Bestemmelse om, at Folkekirkens Forfatning skal ordnes ved Lov, og han er fuldkommen overbevist, at for hvert Aar, der gaar hen, bliver dette vanskeligere. Han anser det for absolut nødvendigt at faa den danske Folkekirkens Stilling definitivt ordnet ved Lov; han tror ikke let, at det vil kunne ske uden ved en Forberedelse igjennem en Kirkecommission; og for at skaffe Tid og Ro dertil, tror han, saa stærk som Bevægelsen nu er, det nødvendigt at gjøre et lille Offer, og det Offer, som bringes ved det foreliggende Udkast, er han, med Justitsministeren, nærmest tilbøielig til at tro vil fra den Side, for hvis Skyld det gjøres, befindes ikke at være stort nok.

Efterat *samtliges øvrige Ministre* havde erklæret sig enige i det foreliggende Lovudkast, yttrede *Hans Majestæt Kongen*, at Allerhøjstamme, uagtet de Betænkeligheder, han, som tidligere udtalt, har ved Udkastet, imidlertid ikke skal have noget imod, at det forelægges Repræsentationen; man kan saa altid se, hvorledes Udkastet optages, og hvad derefter videre vil være at gjøre.

Hans Majestæt approberede saaledes det af Cultusministeren allerede underdanigst forelagte Udkast til Lov om Valg- og Hjælpemenigheder til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forestaaende Samling.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 22de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Foresstillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Erstatning for den ved Brandvæsenets Sluknings- og Redningsforanstaltninger bevirkede Skade.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged, Notarius publicus og Raadmand i Aarhus.
- 3) Udkast til Lov om Forandring af de for Embedet som Birke-dommer og Skriver i Muckadell samt Brahetrolleborg og Holstenhus Birker og for Embedet som Byfoged, By- og Raadstueskriver i Faaborg samt Herredsfoged og Skriver i Salling Herred fastsatte Vederlag for Contoirudgifter, m. m.
- 4) Udkast til Lov angaaende en forlænget Varighed af Loven af 12te Januar 1858 om Tilveiebringelsen af Sundhedsvedtægter m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Foranstaltninger til at forhindre den asiatiske Choleras Indbringelse ad Sjøveien.

Hans Majestæt Kongen tog af dette Udkast, som overensstemmende med Indstillingen blev allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen, Anledning til at henlede Opmærksomheden paa det efter Allerhøistsammes Formening høist uheldige Valg af den Bygning paa Smedelinien ved Citadellet, der nu benyttes til Cholera-Lazareth. Navnlig med Hensyn til at forhindre Smittens Udbredelse fandt Hans Majestæt denne Bygnings Beliggenhed lidet svarende til Øiemedet, og det vilde sikkert være langt at foretrække, om dette Lazareth blev anbragt paa et lignende isoleret Sted som det, hvor det tidligere har været, da det var paa Lynetten. Hans Majestæt maatte anse det for meget vigtigt, at en saadan Foranstaltning træffes, før Cholera kommer, og der vilde være stort Ansvar ved ikke itide at søge at faa et passende Sted. Idet Hans Majestæt mindede om tidligere sørgelige

Erfaringer med Hensyn til, hvad der var forsømt at gjøre, førend Epidemien var der, vilde han derfor meget ønske, at Justitsministeren sætter den af Allerhøistsamme her berørte Sag i Bevægelse.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at det er Københavns Commune, der skal bære Udgifterne ved et saadant Receptionslokale for Cholerapatienter som det, der nu er indrettet i Bygningen ved Smedelinien, og at deri ligger Vanskeligheden. Han skulde imidlertid, efter Hans Majestæts Opfordring, bringe under Overveielse med vedkommende Autoriteter, hvor et sligt Receptionslokale mere passende kunde anbringes istedetfor det Sted, hvor det nu findes, men som forresten maaske dog ikke i sig turde være saa ganske uheldigt valgt.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Meddelelse af Agtelsesopreisning.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraads møderne den 8de og 15de November blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraads mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet d. 29. november 1867.

Aar 1867, Fredagen den 29de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respective følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Vordingborg samt Birkedommer og Skriver i Vordingborg søndre Distrikts Birk.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Nysted samt Birkedommer og Skriver i Nysted Birk.
- 3) Udkast til Lov om en forandret Inddeling af Medicinalvægten.

4) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskjellige Retsbetjent-Embeder.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale imod Indsidders Lars Andersen af Romperup.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allerunderdanigst, at Indsidders Lars Andersen fritages for at sættes under Tiltale i Anledning af, at han har forfalsket sin Skudsmaalsbog.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at Anna Johanne Arvidsdatter maa fritages for at føres ud af Landet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Anna Johanne Arvidsdatter, der nu har udstaaet den hende ved Kjøbenhavns Criminal- og Politirets Dom af 23de December 1865, for Tyveri, i Medfør af Forordningen 11te April 1840 §§ 1 og 12, 1ste Stykke, ikjendte Straf af Forbedringshusarbeide i 2½ Aar, maa fritages for i Overensstemmelse med Dommen efter udstaaet Straffetid ved Politiets Foranstaltning at bringes ud af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Videre refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for Bold Lauritz Edvard Lerke eller Lerche.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Straffange Bold Lauritz Edvard Lerke eller Lerche maa løslades af Straffeanstalten.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] meddelte derefter, at der, efterat det i Statsraadet den 8de November sidstleden var, med Hensyn til det af Besidderen af det Lindencroneske Fideicommiss, Generallieutenant, Kammerherre Hegermann-Lindenchrone indgivne Andragende om Tilladelse til at optage et Laan af 20.000 Rdl. paa Fideicommissets Aktiver, blevet allerhøist resolveret, at der først skulde indhentes Erklæringer fra de eventuelle Successorer til Fideicommisset om, at de, under Tvang af Sequestration af Fideicommissets Indtægter, forpligte sig til, naar de tiltræde Besiddelsen af Fideicommisset, at tilbagebetale den Del af det paagjældende Laan,

som muligen ikke maatte blive afgjort ved Hjælp af den Fideicommisset for dets Tilbagebetaling stillede Sikkerhed i Livsforsikringspolicer, nu er til Justitsministeriet indkommet Erklæringer fra Successorerne af det saaledes forlangte Indhold; og da han derfor, i Henhold til hvad der af Hans Majestæt i fornævnte Statsraadsmøde blev udtalt, har maattet forudsætte, at det er Allerhøistsammes Villie, nu af sær Kongelig Naade at bevilge Generallieutenant Hegermann-Lindencrones Andragende om Optagelsen af det omhandlede Laan, forelagde han til allerhøieste Underskrift en i Overensstemmelse dermed udfærdiget Bevilling.

Efterat denne Bevilling var bleven oplæst, behagede det *Hans Majestæt* at forsyne den med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Beregningen af den ved Forordningen 8de Februar 1810 paabudne Halvprocentafgift ved Overdragelsen af faste Eiendomme.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Kjøbstadscommunnernes Styrelse, m. v.

Hans Majestæt Kongen fremhævede med Hensyn til Udkastets § 18, at da de Underofficerer, der nu tjene i Hæren, ere gaaede ind med den Forudsætning, at de vilde kunne komme til at nyde godt af den Ret i sit fulde Omfang, der hidtil har været forbeholdt de militære Underklasser til Ansættelse i Politibetjent- og Arrestforvarer-Poster, fandt Hans Majestæt, at de ogsaa for Fremtiden bør beholde denne Ret ligesaa fuldstændigt som hidtil, og Allerhøistsamme havde derfor nogen Betænkelighed ved den nævnte §, forsaavidt den indeholder, at herefter Byraadet skal besætte bemeldte Poster, istedetfor at de hidtil ere blevne besatte af Krigsbestyrelsen selv.

Efterat *Indenrigsministeren* [Estrup] i denne Anledning, næst at oplyse, at hvad der indeholdes i Lovudkastets § 18, forsaavidt angaar den visse Personer af Hærens Underklasser tilkommende Fortrinsret til de paagjældende Bestillinger, er Frugten af en fælleds Overenskomst, som under Rigsdagens forrige Samling blev truffen af samtlige vedkommende Ministre, nemlig Krigsministeren, Justitsministeren og Indenrigsministeren, havde bemærket, at i Virkeligheden

bliver efter §ens Bestemmelser Stillingen for selve de militære Underklasser den samme som hidtil, idet det er de samme Individder, som have Fortrinsret til de omhandlede Pladser, og det kun er en anden Besættelsesmaade, der indføres, hvorover der imidlertid ikke forekommer Indenrigsministeren, at de Interesserede kunne med Grund beklage sig, behagede *Hans Majestæt Kongen* allerhøiest at approbere det foreliggende Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 5. december 1867.

Aar 1867, Torsdagen den 5te December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til i Rigsdagens forestaaende Samling at forelægge et Forslag til Beslutning saalydende: Rigsdagen meddeler sit Samtykke til den med de Forenede Stater af Amerika under 24de October 1867 afsluttede Convention angaaende Afstaaelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas og St. Jan i Vestindien.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Udenrigsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respective følgende 4 Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Adgang til Sagførervirksomheden.
- 2) Udkast til Lov angaaende Statskassens Overtagelse af det forhenværende Overformynder i Odense, Capitain og Uhrmager Georg Schmidt paahvilende Ansvar til Odense Overformynderi.
- 3) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til det med Embedet som Byfoged i Svaneke og Herredsfoged i Øster Herred paa Bornholm forenede Embede som Byskriver i Svaneke og Herredsskriver i Øster Herred paa Bornholm.
- 4) Udkast til Lov angaaende Udvidelse af Anstalten for Sindssyge i Østifterne med Undtagelse af Staden Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Gaardmand Thomas Hansen Vestergaards Hustru Marie Kirstine Birthe, født Ovesen, af Skodborg, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Gaardmand Thomas Hansen Vestergaards Hustru, Marie Kirstine Birthe, født Ovesen af Skodborg i Hertugdømmet Slesvig, der under et inden Kolding Kjøbstads Politiret optaget Forhør har tilstaaet at have gjort sig skyldig i bedrageligt Forhold, maa fritages for Tiltale for det af hende udviste Forhold.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Stadfæstelse af et for det danske Viceconsulat i Porto Cabello indgaaet Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste det den 15de September d.A. for det danske Viceconsulat i Porto Cabello imellem Snedkersvend Niels Hansen og Pigen Auguste Schmalz indgaaede Ægteskab som fuldkommen gyldigt.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende Eftergivelse af en Gjæld, som Sæby Kjøbstads Commune og Herredskasse skylder til Statskassen.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Søværnets Ordning.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at naar det i Udkastets § 10 hedder: »2 Officerer beordres i Fredstid til at forrette Tjeneste som Adjutanter hos Kongen«, da vilde Allerhøistsamme helst, at Ordene »i Fredstid« faldt bort, ligesom han derhos i det hele foretrak, at Be-

stemmelsen kommer til at lyde saaledes, som det i sin Tid blev i Statsraadet vedtaget med Hensyn til det af den forrige Marineminister der forelagte Lovudkast om Marinens Organisation, da dette Udkast blev approberet til Forelæggelse for Rigsdagen i dens forrige Samling: at en Orlogscapitain ansættes som Jagtcapitain og Adjutant hos Kongen, og at endvidere en Capitainlieutenant beordres til at forrette Tjeneste som Adjutant.

Marineministeren [Suenson] oplyste, at de af Hans Majestæt fremhævede Ord »i Fredstid« ogsaa staa i den tilsvarende § i Hærloven. Hvad Navnet »Jagtcapitain« angik, da vilde der vistnok ingen Vanskelighed være med Hensyn til, hvilken Benævnelse Hans Majestæt ønskede at give den paagjældende, men Grunden til at den omhandlede § i Udkastet er bleven formuleret saaledes, som nu foreligger, har været at faa lettere til at gaa igjennem i Repræsentationen, at der bliver to Adjutanter, medens der i Folkethinget blev i dets forrige Samling gjort den Forandring i det da forelagte Udkast om Marinens Organisation, at der kun skulde være een Adjutant.

Hans Majestæt behagede derefter allernaadigst at approbere det foreliggende Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Lønninger m. v. ved Søværnet.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 13. december 1867.

Aar 1867, Fredagen den 13de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, efterat under de fortrolige Forhandlinger, som i Berlin have fundet Sted angaaende Tilbagegivelsen af Nordslesvig, de tidligere kun i Almindelighed antydede Garantifordringer nu have faaet tilstrækkelig Bestemthed til at kunne be-

dømmes, udtaler sig om disse Garantiers Character og Mulighed samt derefter gaar over til at angive Hovedtrækkene i de Instructioner, som efter hans Formening ville være at meddele den Kongelige Gesandt i Berlin, i hvilken Henseende det fremhæves, at Formaalet, som Instructionerne i Almindelighed maa stille for den Kongelige Gesandts Forhandling med den preussiske Regjering, er: 1) at Garantierne ikke komme til at indeholde andet, end hvad den danske Regjering vilde være betænkt paa at fastsætte under Form af indre Foranstaltning for saavidt muligt at tilfredsstille sine eventuelle tyske Undersaatters Ønsker med Hensyn til Bevarelsen af deres sproglige og nationale Eiendommeligheder, og 2) at den internationale Charakter, som disse Bestemmelser vilde faa ved at meddeles Preussen som Garantier, ikke kommer til at binde den danske Regjering i dennes fornødne Frihed til at forandre Modaliteten, og at Maaden, hvorpaa deres Iagttagelse tænkes overholdt, ikke medfører Krænkelse af Regjeringens Værdighed eller øiensynlige Fare for en Conflict med Preussen. Den naturligste og heldigste Form for den Kongelige Gesandts Forhandlinger, ved hvilke der endnu ikke kan være Tale om at formulere bestemte Sætninger eller udtale noget definitivt, vil efter Udenrigsministerens Formening være den, at Gesandten enkeltvis gennemgaar med den prussiske Commissarius de opstillede Fordringer og paaviser, hvorledes de ikke blot i og for sig ere uimodtagelige for den danske Regjering, men ogsaa maa anses for at være stridende imod, hvad Preussen selv fornuftigvis kan ville, og imod hvad det selv udtrykkeligt har erklæret i sine Forslag at ville respektere. Hvad saaledes først angaar de af Preussen forlangte individuelle Friheder: Petitionsret, Foreningsret, Garanti for administrativ Vilkaarlighed og Frihed for Privatundervisningen, da kan det let gjøres klart, hvor umuligt det er, baade at tilsige dem i en saadan Almindelighed og at binde sig definitivt i Detaillen ved visse uforanderlige Bestemmelser, medens en fuldstændigt betryggende Garanti vistnok ligger i de Regler, der fortiden dels i Grundloven dels i den sædvanlige Lovgivning ordne disse Forhold, og som ville blive udvidede til Nordslesvig, samt i at et internationalt bindende Løfte gaves om, at der med Hensyn til dem ikke skal blive givet Undtagelseslove for Slesvig. Hvad dernæst angaar det af Preussen fordrede Garantipunkt med Hensyn til, at de tyske Beboere forbeholdes Ret til at danne særlige Kirkemenigheder og i saa Tilfælde, forsaavidt

de slutte sig til Statens Trosbekjendelse, at kunne forlange Understøttelse af Staten, forsaavidt de derimod forlade Statens Trosbekjendelse, at fritages for Bidrag til de danske Menigheder, da vil Anvendelsen af den danske Grundlov medføre fuld Frihed til at udtræde af Folkekirken og danne Menigheder, som Staten tillægger officiel Existents, og de saaledes Udtrædende fritages for personlige Bidrag til Folkekirken; videre vil Regjeringen neppe kunne gaa, og videre fordre heller ikke de praktiske Forhold, end ikke fra et tydsk Standpunkt, idet navnlig den hele Fordring om »Statsunderstøttelse« vil, da Forholdet i Kjøbstæderne og altsaa paa de Steder, hvor en større Agglomeration af tydske Beboere findes, vil blive ordnet efter andre Regler, vise sig upraktisk. Det Overgreb, som med Hensyn til Kirke- og Skolesproget gjøres, naar fra preussisk Side videre fordres Brugen af tydsk Sprog i Kirken og dets Benyttelse baade som Undervisningssprog og som Undervisningsgjenstand i Skolen, i Overensstemmelse med hvad i saa Henseende gjaldt 1846, er saa uomtvisteligt, at den preussiske Befuldmægtigede neppe kan fastholde det, saasomt det gjøres til Gjenstand for Discussion, og man kommer da ganske naturligt til det Princip, mod hvis Antagelse der ikke vilde kunne gjøres nogen væsentlig Indvending: at der nemlig i Kjøbstæderne og eventuelt Landsognene Syd for Bov-Linien aabnes offentlig Undervisning i to paa lige Fod stillede Skoler, en dansk og en tydsk, samt at der afvexlende prædikes paa begge Sprog, medens Ministerialia udføres paa det Sprog, som den paagjældende selv ønsker det. Med Hensyn til de øvrige opstillede Garantipunkter, og da først det tydske Sprogs Ligeberettigelse med det danske i Rets- og Administrationssager i Analogi med, hvad der gjælder i Posen for det polske Sprog, følger det af sig selv, at en saadan Henvisning i Almindelighed til en for den danske Regjering ubekjendt, indviklet Lovgivning ikke kunne tages til Norm for dette Forhold i Nordslesvig; men det antages imidlertid, at det ikke vil være forbundet med særdeles Vanskeligheder at ordne dette Punkt. Naar det fremdeles fordres, at de i 1846 i Kraft værende Kjøbstadscommunalforfatninger ikke skulle kunne forandres uden Samtykke af de efter disse Forfatninger bestaaende Communal-Øvrigheder og -Repræsentationer, da vil denne Fordring umulig kunne modtages, og Nødvendigheden af, at den i Danmark gjældende communale Lovgivning kommer til Anvendelse ogsaa i Nordslesvig, maa fastholdes. Hvad dernæst angaar den

af Preussen fordrede Garanti angaaende Embedsmændenes fornødne Uddannelse, da har dette Punkt alene Hensyn til den Sprogkundskab, som er en Følge af de Bestemmelser, der sigte til at sikre de tyske Beboere Brugen af deres Sprog. Forsaavidt endvidere den Fordring opstilles, at den Kongelige Regjering skal pensionere de i Nordslesvig nu ansatte Embedsmænd, naar disse efter Tilbagegivelsen maatte blive afskedigede, da vil Regjeringen neppe kunne vægre sig herved; og hvad endelig den Fordring angaar, at Communerne skulle hæfte for den Skade, som tilføies ved Forstyrrelsen af den offentlige Ro, da har Spørgsmaalet om at optage en saadan Bestemmelse i den almindelige danske Lovgivning allerede været bragt paa Bane for flere Aar siden i Rigsdagen. Med Hensyn slutteligen til den Maade, paa hvilken Garantifordringernes Overholdelse skulle sikres, da vil, eftersom det preussiske Forslag aldeles lader Spørgsmaalet om den Form, hvorunder Klager over formentlige Garantibrud kunde tænkes at fremkomme, uberørte, det naturlige Udgangspunkt for en Forhandling herom være, at den danske Underhandler begjærer Oplysning om, hvorledes man har tænkt sig denne Side af Sagen, og hvad selve Afgjørelsesmaaden angaar, vil der intet være til Hinder for, at den danske Befuldmægtigede erklærer, at han i Principet gaar ind paa, at Afgjørelsen af en mellem de to Regjeringer opstaaet Strid om Garantierne sker ved en upartisk, af begge Parter uafhængig Voldgiftsret, og at han er beredt til paa denne Basis at undersøge med den preussiske Befuldmægtigede, hvorledes dette praktisk lader sig udføre.

I Henhold til alt det saaledes anførte, indstillede Udenrigsministeren allerunderdanigst, at han allernaadigst bemyndiges til at instruere den Kongelige Gesandt i Berlin i Overensstemmelse med de angivne Hovedpunkter, hvilken Indstilling var tiltraadt af samtlige øvrige Ministre.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det er sørgeligt, at den nordslesvigske Befolkning, der har vist sig den danske Sag saa tro og hengiven, skal længere holdes hen, men det er paa den anden Side, finder Allerhøistsamme, i Befolkningens egen Interesse, at man ikke gaar ind paa de af Preussen forlangte Garantier. Disse ere af den Beskaffenhed, at man maaske hellere strax maatte afvise det hele; da det imidlertid ikke er nogen endelig Beslutning, som der, efter Udenrigsministerens Forslag, er Spørgsmaal om nu at tage, men de

preussiske Garantifordringer kun skulle benyttes som Udgangspunkt for en videre Forhandling, billigere Hans Majestæt ganske, at den Kongelige Gesandt i Berlin instrueres saaledes som af Udenrigsministeren foreslaaet, og Allerhøistsamme bifaldt saaledes allernaadigst den foreliggende allerunderdanigste Indstilling.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. Udkast til Lov om Overformynderiernes Ordning udenfor Kjøbenhavn og Udkast til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Forvaltningen af Umyndiges Midler samt Udkast til Lov om Kapitelstaxten for Færøerne.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse 3 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet imellem Niels Tranberg Holst og Hansine Marie Holst, født Andersen, med Tilladelse for sidstnævnte til at indgaa nyt Ægteskab.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem forhenværende Guldsmed Niels Tranberg Holst og Hansine Marie Holst, født Andersen, af Kjerteminde maa være fuldstændigt ophævet, og at det maa tillades Hustruen at indgaa nyt Ægteskab.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 22de og 29de November samt 5te December bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 3. januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 3die Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede 6 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 6 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om Tilsyn med Udvandrerens Befordring.
- 2) Udkast til Lov om ikke autoriseret Lægevirksomhed, m. m.

- 3) Udkast til Lov om yderligere Udsættelse af Revisionen af Loven af 19de Januar 1863 om Lønningstillæg for forskjellige paa Island ansatte Embedsmænd.
- 4) Udkast til Lov om Værnepligt.
- 5) Udkast til Lov om Pension for Bothilde Krarup, født Vilsted, Enke efter constitueret Chef for det 6te Udskrivningsdistrikt, Etatsraad Nicolai Edinger Krarup.
- 6) Udkast til Lov om Brandvæsenet i Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 6 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Oprettelse af en af Staten sikret Anstalt til Forsorg for Alderdoms og Døds Skyld.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anlæg af Jernbaner fra Nørre-Sundby til Frederikshavn og fra Skanderborg til Silkeborg.

Hans Majestæt Kongen behagede i Overensstemmelse med Indstillingen allerhøist at approbere dette Lovudkast til Forelæggelse for Rigsdagen, idet Allerhøistsamme, hvad den foreslaede Bane fra Skanderborg til Silkeborg specielt angik, yttrede, at han vel ikke er nogen Ynder af de lette Jernbaner, men dog tror, at det hele Foretagende vil bidrage meget til Jyllands Opkomst.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anlæg af en Havn ved Esbjerg.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anskaffelse af Materiel og Inventarium til aarlige Øvelsesleire samt Oprettelse af saadanne Leire i Finantsaaret 1868-69.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

Møde i statsrådet fredag d. 10. januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 10de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var ved Sygdom forhindret i at være tilstede.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskjellige Udlændinge.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøieste Approbation paa Planen for det 121de Kongelige Kjøbenhavnske Klasselotteri for Aaret 1868.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at approbere den af Finantsministeren forelagte Plan for det 121de Kongelige Kjøbenhavnske Klasselotteri for Aaret 1868, med Forbehold af endelig Bekræftelse gennem Finantsloven, samt ligeledes allernaadigst at bemyndige Finantsministeriet til at lade Planen offentliggjøre og Lodsedlerne udgive paa sædvanlig Maade.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at tvende i Støvring Herred beliggende Grundstykker Matr. No. 8 a, »Hvide Mølle« kaldet, og et Stykke af Matr. No. 8 b maa henlægges under Randers Kjøbstads Jurisdiction.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst, at de i Støvring Herred beliggende Grundstykker Matr. No. 8 a, »Hvide Mølle« kaldet, og det ved Jernbanen afskaarne mindre Hjørne af Matr. No. 8 b maa henlægges fra bemeldte Herred til Randers Kjøbstads Jurisdiction.

Protokollerne fra Statsraadsmøderne den 13de December f.A. og den 3die Januar d.A bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 17. januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 17de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste For-

sæde. Hans Kongelige Højhed Kronprindsen var ved Sygdom forhindret i at være tilstede.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Fritagelse for Tiltale imod Thora Emilie Zeuthen og Lægekandidat Fritz Zeuthen m. m., hvori indstilles, 1) at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst af fritage Thora Emilie Zeuthen, født Rasmussen og Lægekandidat Fritz Zeuthen, begge af Reykjavik, for Tiltale for den af dem med hinanden begaaede Blodskamsforsæelse og førstnævnte tillige for den af hende begaaede Horbrøde, samt 2) at meddele bemeldte Thora Emilie Zeuthen, født Rasmussen Tilladelse til at indgaa nyt Ægteskab med fornævnte Lægekandidat Fritz Zeuthen, uanset at han er hendes fraskilte Mands Broder, og uanset at hun med ham har bedrevet Hor, forinden hendes Ægteskab var blevet aldeles ophævet ved Reykjavik Bythings Extraretsdom af 25de October 1866.

Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Kierkegaard] maatte med Hensyn til det 2det Indstillingspunkt bemærke, at den paa-gjældende Svogerskabs-Grad hører til de forbudne Grader, som udtrykkeligt ere nævnte i den hellige Skrift, og at, naar der nu her i det foreliggende Tilfælde skulde dispensereres, maatte det vel nærmest være med Hensyn til, at Broderen er død; men imedens han vel antager, at der, da den hellige Skrift selv gjør en Undtagelse med Hensyn til Broders Enke, naar der ingen Børn af Ægteskabet er, maa i saadant Tilfælde kunne dispensereres fra Forbudet, kan dog neppe Forbudet være dispensabelt i videre Omfang, og i det foreliggende Tilfælde kommer end ydermere den Betænkelighed til, at der er begaaet Horbrøde.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] skulde, idet han iøvrigt henholdt sig til den refererede Forestilling, bemærke, at en allerhøieste Approbation af den foreliggende Indstilling ikke vil være i Strid med den borgerlige Lovgivning her i Landet, og at der foreligger Tilfælde, hvor der ved allerhøieste Resolution er dispenseret fra Forbudet mod Ægteskab mellem Broder og Broders Hustru, ogsaa naar Ægteskabet var bleven ophævet, medens Broderen endnu levede.

Efterat *samtliges øvrige Ministre* havde tiltraadt Justitsministerens Indstilling, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde samme.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Anlæg og Overtagelse af Gader, Veie og Vandløb i Frederiksberg Sogn.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Salg af Skov-eiendomme.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollen for Statsraadmødet den 10de Januar blev oplæst og ratihæbet.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 24. januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 24de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Præsidium.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorefter forelægges Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Hellum-Hindsted Herreder samt Birkedommer og Skriver i Lindenborg Birk, og Udkast til Lov angaaende Vederlag for Contoirudgifter ved Embedet som Herredsfoged og Skriver i Østerflakkebjerg Herred.

Overensstemmende med Indstillingen bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ølby, Asp og Fausing Sognes Henlæggelse til Holstebro Lægedistrikt.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst, at Ølby, Asp og Fausing Sogne henlægges fra Lemvig til Holstebro Lægedistrikt.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om, at forhenværende Menig ved 6te Infanteribataillon Christen Christensen maa fritages for at sættes under Tiltale.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at forhenværende Menig af 6te Infanteribataillons 3die Compagni No. 7 Christen Christensen af Ilsø fritages for at sættes under Tiltale for paa en svigagtig Maade at have forsøgt at unddrage sig Militærtjenesten.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Afgifter af frivillige Auktioner over Handelsvarer.

Efterat *Hans Majestæt* havde yttret, at Allerhøistsamme ville finde det ønskeligt, at de Embedsmænd, som nu ere i Embederne, fremdeles beholdt de høiere Gebyrer ved Auktioner over skovet Brændsel, saaledes at den Nedsættelse, som det foreliggende Lovforslag gaar ud paa i saa Henseende at slaa fast, først kommer til at indtræde ved nye Embedstiltrædelser, bemærkede *Finantsministeren* [Fonnesbech], at han dog tror, at der ved den Bestemmelse, som er optaget i Lovforslagets § 4, er vist Embedsmændene, hvem der jo heller ikke kan indrømmes nogensomhelst Berettigelse til at modsætte sig en Nedsættelse i Sportlerne, uden at der gives dem Erstatning, al den Billighed, som kan forlanges, og at hvis der skulde være et ganske særeget Tilfælde, hvor det for en Embedsmand vilde stille sig ganske overordentlig uheldigt med Hensyn til Forskjellen mellem hans Indtægter før og efter Lovforslagets Emanation, vilde der vel ved Lov kunne skaffes ham et passende Vederlag, saalænge han er i det paagjældende Embede.

Hans Majestæt behagede derefter allerhøist at approbere dette Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen med en af *Finantsministeren* i Forslag bragt Ændring i Lovforslagets § 4, saaledes at der istedetfor »Loven af 19de Februar 1861 om o. s. v.« sættes: »Lovgivningen om o. s. v.«

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Budget for Kommunen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868, hvori indstilles, at det i Forestillingen ommeldte, af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868 meddeles allerhøiste Stadfæstelse, dog saaledes, at der pa Udgiftssiden bliver at tillægge de ved en Forglemmelse udeladte tvende Summer, nemlig ad Post F.6 Postvæsenet \$ 120, anslaaede i Henhold til Anordningen af 10de Juli 1855 § 18, ad Post G. Bygnings- og

andre ubestemte Udgifter \$ 500, bevilgede af Colonialraadet den 4de April 1867 til en artistisk Decoration af Vestibulen i den nye Præsidentbolig.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31. Marts 1868 samt en Tillægsbevilling til ovennævnte Budget, hvori indstilles, at det ved Forestillingen forelagte, at Colonialraadet for St. Croix affattedes Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868 meddeles allerhøiest Stadfæstelse, samt at den i Forestillingen ommeldte, af Colonialraadet for St. Croix den 11te November 1867 vedtagne Tillægsbevilling til ovenmeldte Budget angaaende et Tillæg til Udgifterne under Budgetpost E af \$ 2000 til Understøttelse af dertil Trængende blandt de ved Orkanen den 29de October 1867 på St. Thomas og St. Jan skadelidte meddeles allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 15de Juli 1867 vedtagen Anordning om midlertidig Oprettelse af et særligt Politimester-Embede i Frederiksteds Politidistrikt.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at meddele bemeldte Anordning allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende en af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 15de Juli 1867 vedtagen Anordning om Lønningstillæg for den constituerede Politimester i Centerdistriktet paa St. Croix A. F. W. Forsberg.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Anordning allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for St. Croix vedtagen Anordning om en Forøgelse af de ved Anordning af 2den Juli 1866 bestemte Lønninger for 2 offentlige Læger, hvori indstilles, at den ved Forestillingen forelagte, af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 25de Juni f.A. vedtagne Anordning om en Forøgelse af de ved Anordning af 2den Juli 1866 bestemte

Lønninger for 2 offentlige Læger ikke meddeles allerhøieste Stadfæstelse, men derimod senere, naar Forholdene maatte gjøre saadant tilraadeligt, paany forelægges Colonialraadet til Behandling og Vedtagelse, og da med den i Forestillingen indbemeldte Forandring i formel Henseende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Med *Hans Majestæts* Tilladelse forlod derpaa Conseilspresidenten Statsraadet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Concession for det sjællandske Jernbaneselskab paa Anlæg og Drift af de i Lov af 21de Juni 1867 § 1 Ltr. b og c omhandlede Jernbaner.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at approbere den af det sjællandske Jernbaneselskabs Generalforsamling den 15de d.M. vedtagne Beslutning om Anlæg af de i Lov af 21de Juni 1867 § 1 Ltr. b og c omhandlede Jernbaner og at meddele bemeldte Selskab Concession paa Eneret paa Anlæg og Drift af bemeldte Baner paa de i Lov af 21de Juni f.A. anførte Betingelser, navnlig saaledes at den Tidsfrist, efter hvis Udløb Regjeringen i Henhold til Lov af 27de Februar 1852 § 6 er berettiget til at udløse Selskabet overensstemmende med Lov af 21de Juni f.A. § 7, forlænges indtil 1ste Januar 1896.

Krigsministeren [Raasløff] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 4 Lovudkast forelægges, nemlig:

- 1) Udkast til Lov om extraordinært Pensionstillæg for endel afskedigede Officerer m. Fl., der forinden deres Udnævnelse have været fast ansatte som Underofficerer.
- 2) Udkast til Lov om extraordinært Pensionstillæg for afskediget Ritmester af Cavalleriet N. F. G. Juel.
- 3) Udkast til Lov om extraordinært Pensionstillæg for afskediget Generallieutenant N. C. Lunding.
- 4) Udkast til Lov om extraordinær Pension for forhenværende constitueret Underlæge H. Tolderlund.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

Møde i statsrådet fredag d. 31. Januar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 31te Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved, efterat det Rigsdagen forelagte Forslag til Beslutning om Samtykke til den med de Forenede Stater af Amerika under 24de October f.A. afsluttede Convention angaaende Afstaaelsen til de nævnte Stater af Øerne St. Thomas og St. Jan nu er blevet vedtaget af begge Rigsdagens Thing, Ratificationsakten af bemeldte Convention forelægges til allerhøieste Underskrift.

Idet *Hans Majestæt* behagede at forsyne den forelagte Ratificationsakt med sin allerhøieste Underskrift, udtalte Allerhøistsamme tillige, at det er et Ønske, som ligger ham særdeles paa Hjerte, at man af den betydelige Sum, som indvindes for Statskassen ved Afstaaelsen af disse Øer, kommer Indvaanerne paa dem til Hjælp med en klækkelig Understøttelse i de Ulykker, der ere overgaaede dem ved de i de senest forløbne Maaneder indtraadte Naturbegivenheder, og haabede derfor Hans Majestæt, at Conseilspræsidenten vil vide at vælge det mest passende Øieblik til at foretage de i saa Henseende fornødne Skridt fra Regjeringens Side.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] skulde allerunderdanigst bemærke, at det dertil mest passende Tidspunkt vistnok vil være, naar Conventionen er bleven ratificeret fra amerikansk Side, hvilken Ratification man først maa afvente.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Lønninger for Udskrivningscheferne samt for Mønstringsbestyreren i Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finansministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de i Ministerierne, med Undtagelse af Udenrigsministeriet og Krigsministeriet, ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsraadet fredag d. 14. februar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 14de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Appanage for Hans Kongelige Høihed Kronprinds Christian Frederik Vilhelm Carl.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Henlæggelsen af Krigsministeriets og Marineministeriets Anvisningsvæsen, Hovedbogføring, Regnskabs- og Revision og Decision under Finantsministeriet.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Krigsministeriets og Marineministeriets Anvisningsvæsen, Hovedbogføring, Regnskabs-Revision og Decision, saaledes som i den refererede Forestilling nærmere omforklaret, henlægges under Finantsministeriet fra 1ste April d.A at regne.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de i Udenrigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag alderhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om en forandret Inddeling af Medicinalvægten.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne denne Lov med allerhøieste Stadfæstelse.

I Forbindelse med Forelæggelsen af den nævnte Lov meddelte *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann], at to af de Lovforslag, som han med Hans Majestæts Approbation havde forelagt Rigsdagen, vare bortfaldne: det ene, Udkast til Lov om ikke autoriseret Lægevirksomhed, ved at der i Landstinget var blevet det nægtet Overgang til 3die Behandling, det andet, Udkast til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Forvaltningen af Umyndiges Midler, ved at

dets Indhold i alt væsentligt var af Landstinget blevet optaget i det Rigsdagen forelagte Udkast til Lov om Overformynderiets Ordning udenfor Kjøbenhavn.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale mod Indsidder Boe Rasmussen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Indsidder Boe Rasmussen af Skodder fritages for at sættes under Tiltale for det af ham udviste Forhold ved at disponere over to en anden Mand tilhørende Høns, imod at han erlægger en Bøde til Statskassen af 2 Rdl.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse i en Arrestanten J. W. Brundsdorff idømte Straf, hvori indstilles, at den Arrestanten John William Brundsdorff eller Bromsdorff af St. Croix ved Høiesteretsdom af 14de f.M., ifølge Forordningen 11te April 1840 § 79 jfr. § 15, som for 3die Gang begaaet Tyveri idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 4 Aar allernaadigst maa blive nedsat til lige Arbeide i 1 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende 4 Lovforslag forelægges:

- 1) Forslag til Lov angaaende Omordning af Nørresundbys Næringsforhold.
- 2) Forslag til Lov om Paaligning af communal Indkomstskat i Kjøbenhavn.
- 3) Forslag til Lov, hvorved Indenrigsministeriet bemyndiges til at meddele en ny Kreditforening for Kjøbstadgrundeiere i Nørrejylland de i Lov af 20de Juni 1850 §§ 2 og 3 anførte Begunstelser.
- 4) Forslag til Lov indeholdende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Lønningsforholdene ved Officersskolen.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 21. februar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 21de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende fremmede Skibes Adgang til Fragtfart mellem islandske Havne indbyrdes saavel som imellem Island og Danmark.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende tvende udenfor Kolding beliggende Arealers Henlæggelse under denne Kjøbstads Jurisdiction.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at følgende hidtil under Andst, Slaugs, Jerslef og en Del af Brusk Herreders Jurisdiction henhørende, umiddelbart udenfor Kolding Kjøbstad beliggende Arealer, nemlig den Del af Mat. No. 1^d af Kolding Slotssogn, der er exproprieret til Jernbanegaarden, samt det Kjøbstadens Gasværk tilhørende Grundstykke Mat. No. 1da sammesteds, maa henlægges under Kolding Kjøbstads Jurisdiction.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 4 Lovudkast:

- 1) Forslag til Lov om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriets Personale.
- 2) Forslag til Lov angaaende Amtmændenes Contoirholdsgodtgjørelse.
- 3) Forslag til Lov om Erstatning for Ophævelsen af den til Krogaarden i Søby paa Øen Ærø knyttede Eneberettigelse til Næringsdrift.
- 4) Forslag til Lov om Adgangen til at drive Fiskeri og om sammes Udøvelse.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne

Lov indeholdende Tillæg til Lov om Eftertryk af 29de December 1857.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste denne Lov.

Sluttelig meddelte *Indenrigsministeren* [Estrup], at det af ham med Hans Majestæts Approbation Rigsdagen forelagte Forslag til Lov angaaende Godtgjørelse for de i Aarene 1863–65 præsterede militære Fribefordringer var bortfaldet med, at der i Landstinget var blevet nægtet det Overgang til 2den Behandling.

Protokollerne for Statsraadmøderne den 17de, 24de og 31te Januar samt 14de Februar bleve oplæste og rathaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 28. februar 1868.

Aar 1868, Fredagen den 28de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare ved Sygdom forhindrede fra at være tilstede.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Henlæggelse til Indenrigsministeriet af Sager vedkommende Valgene til Rigsdagen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Sager vedkommende Valgene til Rigsdagen fra 1ste April d.A. at regne henlægges til Indenrigsministeriet, hvorimod andre Rigsdagens Virksomhed vedkommende almindelige Anliggender vedblive at høre under *Conseilspræsidenten*.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, da ifølge de Indberetninger som ere modtagne fra den Kongelige Gesandt i Berlin angaaende de med den preussiske Regjering indledede Forhandlinger om Udførelsen af Prager-Fredens Bestemmelser med Hensyn til Nordslesvig, den preussiske Befuldmægtigede nu har erklæret, dels at den preussiske Regjering »ikke vilde kunne gaa længere sydligt med Afstemningsgrænsen end til Gjenner-Bugten«, dels at den i de væsentligste Punkter og navnlig med Hensyn til det saakaldte Normalaar af 1846 fast-

holder sine tidligere Garantifordringer, og da han ligeoverfor denne Erklæring anser det for umuligt under de nuværende Omstændigheder at vente sig noget endog kun taaleligt Resultat af Forhandlingerne, allerunderdanigst foreslaar at give et bestemt afslaaende Svar paa de nu fuldstændigt overskuelige preussiske Forlangender og hellere at vente af Fremtiden, hvad der for Øieblikket ikke kan opnaas. For imidlertid at sikre sig imod, at Afbrydelsen af den hidtidige Forhandling i nogen Maade kan være præjudicerlig for Danmarks Ret, bør Svaret efter Udenrigsministerens Formening gaa ud paa, at den Kongelige Regjering saa meget mindre kan gaa ind paa de af den preussiske Regjering fremdeles paastaaede Garantier, hvis Virkning vilde være i høi Grad faretruende for Danmarks Fremtid, som allerede de Tilsikringer, som den Kongelige Gesandt havde stillet i eventuel Udsigt, i og for sig frembøde Betæneligheder, der kun kunde overses, forsaavidt al anden Anledning til fremtidige Vanskeligheder mellem Danmark og Preussen fjernedes ved en tilfredsstillende Grændsebestemmelse, noget som imidlertid er saa langtfra Tilfældet med den i Udsigt stillede eventuelle Afstaaelse, at den Kongelige Regjering ligeoverfor dette Tilbud maatte fuldstændigt tilbagetage sine tidligere Antydninger om særlige Tilsikringer. Forsaavidt et Svar affattet i denne Aand, men udført videre navnlig i Henseende til Motiveringen, maatte vinde Hans Majestæts allerhøieste Bifald, og dersom, hvad vist nok maa forudses, Forhandlingen derpaa af den preussiske Regjering erklæres afbrudt, vilde det efter Udenrigsministerens Formening være nødvendigt at gjøre en fuldstændig Meddelelse af det Passerede til de andre Magter; men idet han forbeholdt sig desangaaende at indhente Hans Majestæts yderligere Ordre, indskrænkede han sig fortiden til allerunderdanigst at andrage paa allernaadigst Bemyndigelse til at instruere Kammerherre Quaade til i Overensstemmelse med foranførte at besvare den Kongelige preussiske Commissærs Meddelelse.

Hans Majestæt Kongen behagede, næst at udtale, at det af den preussiske Regjerings hele Fremgangsmaade tydeligt ses, at det har været den alene om at gjøre at bevare Skindet, som om det var Danmark, at Udførelsen af Prager-Freden med Hensyn til Nordslesvig strandede paa, allerhøiest at meddele Udenrigsministeren den begjærte Bemyndigelse med Hensyn til at instruere den Kongelige Gesandt i Berlin.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for Retsbetjent- og Magistratsemeder i Kongeriget Danmark og Forslag til Lov om Lønninger for forskjellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 3 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868.
- 2) Forslag til Lov om Amtsforvalternes Lønning.
- 3) Forslag til Lov om Toldvæsenets Lønning.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve alle disse 3 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse af den Charlotte Granger af St. Thomas ved Højesteretsdom idømte Straf.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Charlotte Granger af St. Thomas ved Højesterets Dom af 3die d.M. i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 12, 1ste Led, jfr. § 21, for Indbrudstyveri og Medvirkning dertil idømte Straf af Forbedringshusarbeide i 2 Aar nedsættes saaledes, at Domfældte istedetfor at udstaa den idømte Straf hensættes i Fængsel paa sædvanlig Fangekost i 120 Dage.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 6. marts 1868.

Aar 1868, Fredagen den 6te Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Justitsministeren og Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvor han, ved at forelægge en af Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet indgiven Ansøgning om Entledigelse paa Grund af hans Helbredstilstand, indstiller, at det maatte

behage Deres Majestæt i Naade at entledige Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Dr. philos. og Lic. theol., Biskop P. C. Kierkegaard, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, fra bemeldte Ministerpost, saaledes at han træder tilbage til det ham tidligere betroede Embede som Biskop over Aalborg Stift.

Hans Majestæt Kongen bifaldt allernaadigst denne Indstilling og forsynede den af Conseilspræsidenten allerunderdanigst forelagte Decharge for Kirke- og Undervisningsministeren med sin allerhøieste Underskrift.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede derefter, at han naturligvis maatte i høi Grad beklage, at Biskop Kierkegaard just nu, paa en Tid, da man i Repræsentationen staar midt i de Sager, som det har været Ministeriet saa vigtigt at faa fremmede: baade Loven om Valgmenigheder og Spørgsmaalet om en Kirkecommission, har maattet se sig nødsaget til at fratræde sin Ministerpost. Det følger af sig selv, at det under disse Omstændigheder vil, saavel paa Grund af hans personlige Dygtighed som med Hensyn til hans Stilling i Kirken, falde overordentlig vanskeligt at finde en Efterfølger, som kan træde i hans Spor og tage Arven, som den foreligger. Paa Grund af den hele Udvikling, som disse Sager have faaet baade i tidligere Rigsdagssamlinger og i Repræsentationens nærværende Samling, vilde det til med Kraft at føre dem igennem i høi Grad være ønskeligt, at den Mand, der skal tage det personlige Ansvar paa sig herfor, ikke alene med Varme og Interesse omfatter dem, men tillige, om han ikke ligefrem selv hører til Geistligheden, dog idetmindste staar Geistligheden nær. Det vil være Hans Majestæt bekjendt, hvilken Betydning hine Sager have for Conseilspræsidenten, og hvor overordentlig varmt de ligge ham paa Hjerte, fordi det er hans Overbevisning, at det nuværende Tidspunkt er det gunstigste for at bringe dem til en Afgjørelse, idet, naar der gaar længere Tid hen, Meningerne ville komme til at staa meget skarpere imod hinanden, og, som han bestemt tror, en Udsættelse hverken vil være i Kirkens, Statens eller Geistlighedens Interesse. Hans yderste Bestræbelse vil derfor ogsaa være at skaffe en Mand, som kan fyldestgjøre de Hensyn, der maa tages, og slaa ind i det Spor, der nu er brudt med Biskop Kierkegaards Fratræden, men i dette Øieblik at finde en saadan Mand, der var villig til under de forhaandenværende Forhold at gaa ind i Ministeriet, vil, som allerede bemærket, være forbundet med de

største Vanskeligheder, ja det staaer for ham næsten som en Umulighed, og han ser sig derfor ogsaa for Øieblikket nødsaget til allerunderdanigst at andrage paa, at det maatte behage Hans Majestæt allernaadigst foreløbigen at overdrage til et af Ministeriets Medlemmer, Finantsministeren, midlertidigt at forestaa Ledelsen af de løbende Forretninger i Kirke- og Undervisnings-Ministeriet; i hvilken Henseende Conseilspræsidenten derpaa foredrog en af ham allerunderdanigst nedlagt Forestilling.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vist ikke behøver at sige, hvormeget han beklager Biskop Kierkegaards Sygdom, da det er en Mand, som han har den største Agtelse for. Men hvad det Rigsdagen forelagte Forslag til en Lov om Valgmenigheder angaar, vil Ministeriet erindre, hvormeget Hans Majestæt har været imod dette Forslag, og Allerhøistsamme har, ved hvad der siden dets Forelæggelse er baade indenfor og udenfor Rigsdagen traadt frem, faaet den Overbevisning yderligere bestyrket, at det havde været en heldigere Fremgangsmaade, naar man først havde indhentet en Kirkecommissions Betænkning og derefter paa Commissionens Arbeide bygget, hvad der skulde forelægges Rigsdagen. Hans Majestæt er ogsaa efter sin Formening nu stillet fuldkommen fri overfor dette Lovforslag, da den fratraadte Cultusminister er gaaet udover sin Competence, idet han har gjort Repræsentationen større Indrømmelser, end Forslaget, saaledes som det er forelagt, indeholder; han er saaledes navnlig gaaet ind paa den Forandring, at istedetfor 20 Familier skal det halve Antal være nok til at danne en Valgmenighed, dette er en saa stor Afvigelse fra Forslaget, at Hans Majestæt, naar Sagen kom endeligen tilbage til Allerhøistsamme, var fuldkommen competent til at benytte sig af sit Veto.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte, hvad dette sidste angik, allerunderdanigst bemærke, at Lovforslaget jo endnu havde en længere Vei at tilbagelægge, og at efter hans Overbevisning vilde Forslaget være fra Landstinget vendt tilbage til Folkethinget omtrent i samme Skikkelse, hvori det oprindelig var forelagt Rigsdagen. Han skulde hertil endnu, i Anledning af hvad Hans Majestæt havde udtalt, kun føie, at han ganske bestemt tror, at det vilde have været en Umulighed at faa Folkethinget til at gaa ind paa Pengebevilling til en Kirkecommission, naar man ikke havde gjort et imødekommende Skridt ved at forelægge Valgmenighedsloven.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter i Overensstemmelse med Conseilspræsidentens foreliggende Indstilling allernaadigst at bifalde, at det midlertidigt overdrages til Finantsministeren at forestaa Ledelsen af de løbende Forretninger i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, samt at bemyndige Ministeriet til med Hensyn til de Rigsdagen forelagte kirkeforfatningsmæssige Forslags videre Fremme at foretage de muligt fornødne Skridt.

Krigsministeren [Raasløff] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. Forslag til Lov om Krigsministeriets Ordning samt om Lønninger m. m. til de i Ministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd, og Forslag til Lov om Ordningen af Hærens Forpleiningscorps.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Med Hans Majestæts allernaadigste Tilladelse forlod derpaa Indenrigsministeren Statsraadmødet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Krigsministeren [Raasløff] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende tre Lovforslag forelægges.

- 1) Forslag til Lov om en ekstraordinær Bevilling til Krigsministeriet.
- 2) Forslag til Lov om Godtgjørelse for Tjeneste ved Bornholms Væbning.
- 3) Forslag til Lov om ekstraordinært Pensionstillæg for afskediget Forvalter ved Garnisonssygehuset i Fredericia, Krigsraad C. I. F. Karp.

Overensstemmende med Indstillingerne blev alle disse 3 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved resp. følgende tre Lovforslag forelægges:

- 1) Forslag til Lov om Lønninger m. v. for forskellige under Finantsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.
- 2) Forslag til Lov om Amtsforvalternes Contoirholdsgodtgjørelse.
- 3) Forslag til Lov om Toldvæsenets Contoirhold.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse tre Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 20. marts 1868.

Aar 1868, Fredagen den 20de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at Hans Majestæt Kongen under 15de dennes allernaadigst har udnævnt Sognepræst for Ferslev og Vellerup Menigheder i Sjællands Stift, Provst Aleth Sophus Hansen, Ridder af Dannebrog, til Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Den nyudnævnte Minister var tilstede og indtog sit Sæde i Statsraadet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Appanage for Hans Kongelige Høihed Kronprinds Christian Frederik Vilhelm Carl.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om yderligere Udsættelse af Revisionen af Loven af 19de Januar 1863 om Lønningstillæg for forskellige paa Island ansatte Embedsmænd.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fanger løslades og eftergives den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Forbedringshus-Mandsfangerne: 1) Claus Andersen Stock, 2) Anders Mathias Hansen, 3) Hans Olsen Holse og 4) Frederik Wilhelm Hencker.

Tugthus-Mandsfangerne: 5) Frederik Rasmus Poulsen, 6) Ole Jørgensen, 7) Poul Christian Ferdinand Bendsen, 8) Lars Christian Pedersen, 9) Svend Andersen, 10) Christian Pedersen og 11) Hans Jensen eller Mogens Kjøller.

Forbedringshus-Kvindefangerne: 12) Ane Sophie Emilie Gad, 13)

Karen Hansen, 14) Ane Elisabeth Olsen, 15) Caroline Amalie Rasmussen, og 16) Ane Stine Caroline Andersen, samt Tugthus-Kvindefangerne: 17) Ane Kirstine Samuelsdatter og 18) Caroline Krag.

b) I Horsens Tugthus:

1) Niels Larsen, Hyllerup, 2) Rasmus Nielsen eller Ottosen, 3) Jens Laursen eller Lauridsen, 4) Christen Rasmussen og 5) Jens Andersen.

c) I Viborg Forbedringshus:

Mandsfangerne: 1) Morten Jensen Notter, 2) Jesper Jørgensen Schou, 3) Knud Nielsen Schönsted, 4) Jens Jensen Bager og 5) Jens Christian Poulsen, samt

Kvindefangerne: 6) Christine Jensen, 7) Christine Johanne Marie Christensen eller Qvist og 8) Marie Sophie Andersen.

d) I Vridsløselille Forbedringshus:

Peter Christian Jørgensen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af en Bestemmelse i Fundatsen for Viborg Tugt- og Manufakturhus af 14de November 1743 Cap. IV § 3.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Bestemmelsen i Fundatsen for Viborg Tugt- og Manufakturhus af 14de November 1743 Cap. IV § 3, der gaar ud paa, at alle Personer, der løslades af bemeldte Tugthus, skulle bortsendes fra Viborg By, maa ophæves.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Pension for Bothilde Krarup, født Vilsted, Enke efter constitueret Chef for det 6te Udskrivningsdistrikt, Etatsraad Nicolai Edinger Krarup.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøjest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1868-69.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen, saaledes dog, paa

dertil af Finantsministeren given Anledning, at Hans Majestæt meddelte ham Bemyndigelse til, dersom han ved Discussionerne i Rigsdagen idag kom til den Overbevisning, at det ikke vil være nødvendigt at sætte Terminen for den foreløbige Bevilling længere end til 1ste Mai, da at forandre i Lovforslaget »31te Mai« til »1ste Mai«.

Krigsministeren [Raasløff] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov om extraordinært Pensionstillæg for endel afskedigede Officerer m. Fl., der forinden deres Udnævnelse have været fastansatte som Underofficerer.
- 2) Lov om extraordinært Pensionstillæg for afskediget Generallieutenant N. C. Lunding.
- 3) Lov om extraordinær Pension for forhenværende Underlæge H. Tolderlund.

Overensstemmende med Indstillingen bleve disse 3 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Fyrvæsenets Ordning.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 27. marts 1868.

Aar 1868, Fredagen den 27de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale imod Dagleier Jørgen Larsens Hustru Mette Cathrine Nielsen og Dagleier Niels Petersens Hustru Ane Hansdatter.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Dagleier Jørgen Larsens Hustru Mette Cathrine Nielsen og Dagleier Niels Petersens Hustru Ane Hansdatter,

begge af Middelfart fritages for at sættes under Tiltale for at have givet deres Børn Medhold i at betle.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandringer i de for Meddelelsen af Pleiehjælp til uægte Børns Mødre ved den Kongelige Fødsels- og Pleiestiftelse hidtil gjældende Bestemmelser, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der indføres følgende Forandringer i de for Meddelelsen af Pleiehjælp til udenfor Ægteskab fødte Børns Mødre ved den Kongelige Fødsels- og Pleiestiftelse hidtil gjældende Bestemmelser, nemlig:

- 1) At ingen Moder, der føder eller har født et uægte Barn paa Stiftelsen, erhoder Pleiehjælp fra Stiftelsen, saalænge hun nyder Understøttelse af Fattigvæsenet.
- 2) At udenlandske Fruentimmer, som efter et 10 maanedligt Ophold i Danmark føde et uægte Barn paa Stiftelsen, ikke erholde Pleiehjælp fra Stiftelsen længere, end til Barnet fylder et halvt Aar, medmindre de ved et 5aarigt stadigt Ophold i Danmark have vundet Forsørgelsesret her i Landet, i hvilket sidste Tilfælde de i Henseende til Pleiehjælp behandles som indenlandske Fruentimmer, og
- 3) At Ingen Moder, som har født et uægte Barn paa Stiftelsen, kan faa Pleiehjælp til sit Barn længere end, til dette fylder 1 Aar, at ingen Moder kan faa Pleiehjælp til uægte efter hinanden fødte Børn oftere end 2 Gange, samt at ingen Enke eller fraskilt Hustru i Reglen erhoder Pleiehjælp fra Stiftelsen til de uægte Børn, som de paa samme maatte føde, men at det dog skal være Stiftelsens Direktion indrømmet under særegne Omstændigheder, paa derom indgiven Ansøgning, at tilstaa en Enke eller fraskilt Hustru den samme Pleiehjælp, som de hidtil have nydt, nemlig 64 Sk. ugentlig, indtil Barnet fylder et halvt Aar.

Efterat *Hans Majestæt Kongen* havde, med Hensyn til dette sidste Indstillingspunkt, fremhævet det i flere Henseender meget betænkelige ved den i Forslag bragte Indkrænkning i Pleiehjælpen og udtalt sig for hellere at gaa den Vei at søge tilveiebragt større aarligt Tilskud til Stiftelsen for at dække dens stigende Udgifter, og efterat forskjellige af Statsraadets Medlemmer havde yttret sig i samme Retning, blev der fra flere Sider, medens det urgeredes, at et yderligere Tilskud fra Statskassen ikke vilde kunne ventes bevilget af Rigsdagen,

henvist til, at det synes at ligge nær at rette en Opfordring til Kjøbenhavns Commune om at give det forøgede Bidrag, som gjøres behov for Stiftelsen, i hvilken Henseende det navnlig af *Indenrigsministeren* [Estrup] fremhævedes, at der vist er al Grund til at antage, at den langt overveiende Del af de Mødre, hvem Pleiehjælpen tilfalder, er hjemmehørende i Kjøbenhavn, hvilket Forhold det vilde være ønskeligt at faa saavidt muligt nærmere oplyst, og at altsaa Pleiehjælpen fortrinsvis kommer denne Commune umiddelbart tilgode, hvorfor det da ogsaa synes at maatte under de foreliggende Omstændigheder være ligefrem i Communens Interesse at forøge sit hidtil ydede Bidrag til Stiftelsen. I denne Anledning yttrede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] at der, efter alt hvad der ligger for, neppe er nogen Sandsynlighed for, at Kjøbenhavns Commune skulde være villig til at gaa ind paa at give et høiere Bidrag end det, den allerede yder, men at han imidlertid ikke skulde modsætte sig at gjøre Forsøg i den Retning, ved hvilken Leilighed han da vilde kunne haabe at vente Indenrigsministerens Understøttelse, og blev det derefter af *Hans Majestæt* allerhøiest resolveret, at den foreliggende Sag bliver at udsætte, for at der først, inden endelig Bestemmelse tages, kan af Justitsministeriet stilles en Opfordring til Kjøbenhavns Communalbestyrelse om af Communens Kasse at yde til Pleiestiftelsen et saadant forhøiet aarligt Bidrag, som udfordres.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en betræffende et af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer indsendt Andragende fra Colonialraadet for St. Croix i Anledning af Efterretningen om Øerne St. Thomas og St. Jans Afstaaelse til de Forenede Stater af Amerika nedlagt allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bemyndige Indenrigsministeren til at meddele Colonialraadet for St. Croix, at Hans Majestæts Regjering ikke mindre end Colonialraadet erkjender Vigtigheden for Øen St. Croix af at forblive i sin Forbindelse med de tvende andre dansk-vestindiske Øer, og at Regjeringen for Fremtiden ligesom under hidtidige Forhandlinger vil holde fast ved denne Erkjendelse og intet Øieblik tabe Øen St. Croix' Tarv af Sigte, og at Hans Majestæts Regjering er betænkt paa ved passende Foranstaltninger at raade Bod paa de Tab, som St. Croix maatte lide ved Øens Adskillelse fra St. Thomas og St. Jan, saafremt denne Eventualitet for kortere eller længere Tid skulde indtræde.

Efterat *Krigsministeren* [Raasløff] havde yttret, at han, da han efter sit Kjendskab til Forholdene ikke paa nogen Maade kan tillægge Forbindelsen mellem St. Croix og de andre dansk-vestindiske Øer den Betydning, som Colonialraadet for St. Croix i sit Andragende har givet den, vilde finde det rigtigst, at Regjeringen i sit Svar til Raadet er noget forsigtigere med Hensyn til at gaa ind paa det Standpunkt, hvorpaa Raadet i saa Henseende har stillet sig, end det forekommer ham at være Tilfældet med den af Indenrigsministeren foreslaaede Meddelelse, og efterat *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] havde sluttet sig til denne Meddelelse ganske uforandret, som den foreligger, idet den efter hans Mening indeholder det mindst mulige, som Regjeringen kan svare Colonialraadet, blev Indenrigsministerens foreliggende Indstilling, der tiltraadtes af *Statsraadets øvrige Medlemmer*, allernaadigst bifaldt af *Hans Majestæt Kongen*.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Hærens Distriktsheste.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] udbad sig allerhøieste Tilladelse til, da Sagen presserer, eventuelt udenfor Statsraadet at forelægge Hans Majestæt i Allerhøistsammes Kabinet til Stadfæstelse det i Rigsdagen forelagte Forslag til Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1868–69, hvilket Lovforslag, hvori efter Hans Majestæts dertil givne Bemyndigelse »1ste Mai« er sat istedetfor »31te Mai«, ventes i uforandret Skikkelse færdigt fra Rigsdagens Side imorgen.

Hans Majestæt meddelte den begjærte Tilladelse.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] udbad sig ligeledes Tilladelse til, da Sagen presserer, eventuelt udenfor Statsraadet at forelægge i Hans Majestæts Kabinet til allerhøieste Stadfæstelse det Rigsdagen forelagte Udkast til Lov angaaende en forlænget Varighed af Loven af 12te Januar 1858 om Tilveiebringelsen af Sundhedsvedtægter m. m., hvilket Lovforslag ventes færdigt fra Rigsdagens Side en af de nærmeste Dage.

Hans Majestæt meddelte den begjærte Tilladelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 3. april 1868.

Aar 1868, Fredagen den 3die April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at efternævnte Straffanger maa forundes Friheden, nemlig:

1) Straffeanstalten paa Christianshavn:

1) Ole Pedersen, 2) Hans Nielsen, 3) Vilhelmine Amalie Nielsen, Schmidts Enke, 4) Hans Jensen Høiland, 5) Hans Jørgensen, 6) Niels Pedersen, 7) Søren Folium og 8) Rasmus Jørgensen.

2) I Horsens Tugthus:

1) Niels Christian Bechgaard, 2) Peder Eriksen, 3) Peder Larsen Smed, 4) Niels Andersen, 5) Jens Jensen Borup, 6) Johan Ludvig Schmidt, 7) Poul Christian Jensen og 8) August Nilsson.

3) I Viborg Forbedringshus:

Hans Pedersen,

4) I Vridsløselille Forbedringshus:

1) Edvard August Juel, 2) Ole Pedersen og 3) Hans Olsen, dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives de 6 førstnævnte Fanger i Straffeanstalten paa Christianshavn og de 7 førstnævnte Fanger i Horsens Tugthus, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Løsgjængeri og Betleri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbejde paa Livstid, hvorhos det for August Nilssons Vedkommende vil have sit Forblivende ved den ham overgaaede Dom, forsaavidt han efter denne bliver at udføre af Landet ved Politiets Foranstaltning.

Hvad den i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Fange Edvard August Juel angik, da fandt *Hans Majestæt* ikke, at der var tilstrækkelig Anledning til nu at benaade ham, og efterat, medens *Cultusministeren* [Hansen] udtalte sig i Faveur af Indstillingen om hans Løsladelse, *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs], *Krigsministeren* [Raasløff], *Marineministeren* [Suenson] og *Indenrigsmini-*

steren [Estrup] havde stemt imod Indstillingen, ligesom heller ikke *Finantsministeren* [Fonnesbech] dristede sig til i dette Øieblik at stemme for Benaadning, da den paagjældende, efter hvad der foreligger, vilde ifølge den almindelige Regel, der følges med Hensyn til Benaadnings-Indstillinger, først til Efteraaret kunne blive bragt i Forslag til Løsladelse, resolverede *Hans Majestæt*, at den nævnte Fange ikke bliver at skjænke Friheden, hvorimod Allerhøjstamme med Hensyn til samtlige øvrige i Forslag bragte Fanger allernaadigst bifaldt Justitsministerens Indstilling.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Tugthusfange Hans Gotfredsens Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den tilbagestaaende Del af den Hans Gotfredsen ved den Kongelige Lands-Over samt Hof- og Stadsrets Dom af 26de Juli 1859, for Tyveri, i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 §§ 6 og 12, sammenholdte med §§ 13 og 14, ikjendte Straf af 12 Aars Tugthusarbeide maa eftergives ham, imod at han forlader Landet.

Denne Indstilling, i Anledning af hvilken *Krigsministeren* [Raasløff] yttrede, at det forekommer ham urigtigt, baade ligeoverfor vort eget Samfund og overfor andre Samfund, at lade ved Spørgsmaalet om Straffangers Benaadning det Moment, at den paagjældende vandrer ud af Landet, faa Indflydelse paa, at han løslades tidligere, end Tilfældet ellers vilde være blevet, ikke at tale om, at man ingen Garanti har for, at han ikke igjen vender tilbage hertil, blev af *Hans Majestæt* allernaadigst bifaldt.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges resp. følgende to af Rigsdagen vedtagne Love: Lov angaaende Udvidelse af Anstalten for Sindssyge i Østifterne med Undtagelse af Staden Kjøbenhavn og Lov om Æresoppreisning, m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøjeste Concession paa Anlægget og Driften af en undersøisk Telegraphledning mellem Danmark og Norge samt mellem Danmark og Storbritannien.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt*

allernaadigst at meddele det dansk-norsk-engelske Telegraphselskab allerhøieste Concession paa Anlægget og Driften af den nævnte undersøiske Telegraphforbindelse og til dette Øiemed at forsyne den af Finantsministeren forelagte Udfærdigelse med allerhøieste Underskrift.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.

Overenstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Erstatning til Statskassen af Halvdelen af Expropriationsudgifterne ved Jernbaneanlæg i Fyn og Jylland.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag med den af Indenrigsministeren selv attraaede Ændring, at der i § 3 istedetfor »1ste April 1869« sættes »1ste October 1868«, allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 17. april 1868.

Aar 1868, Fredagen den 17de April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Ratifikation indstilles den mellem Danmark og det nordtydske Forbund under 9/7 d.M. afsluttede Postkonvention.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den af Udenrigsministeren forelagte Ratifikationsakt med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved respektivt de tvende af Rigsdagen vedtagne Love:

Lov angaaende Statskassens Overtagelse af det forhenværende Overformynder i Odense, Kapitain og Uhrmager Georg Schmidt paahvilende Ansvar til Odense Overformynderi m. m. og Lov angaaende fremmede Skibes Adgang til Fragtfart mellem islandske Havne indbyrdes saavel som mellem Island og Danmark, forelægges til allerhøieste Stadfæstelse.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til en Plakat for Island angaaende Udredelsen af Omkostninger ved Fattiges Flytning.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at bifalde, at det ved den refererede Forestilling forelagte Udkast ophøies til Lov.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende 5 af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge.
- 2) Lov om Anlæg og Overtagelse af Gader, Veie og Vandløb i Frederiksberg Kommune.
- 3) Lov angaaende Omordning af Nørresundby Næringsforhold.
- 4) Lov om Erstatning for Ophævelsen af den til Krogaarden i Søby paa Øen Ærø knyttede Eneberettigelse til Næringsdrift, og
- 5) Lov angaaende Sæby Kjøbstads Kommune- og Havnekassers Gjæld til Statskassen.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev alle disse 5 Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadmøderne fra den 21de Februar til den 3die April, begge inclusive, blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 24. april 1868.

Aar 1868, Fredagen den 24de April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Forbedringshusfange Jørgen Mortensen Hansens Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Forbedringshusfange Jørgen Mortensen Hansen, som ved Høiesterets Dom af 1ste April f.A. for Brandstiftelse i Medfør af Straffelovens §§ 281 og 280 kfr. §§ 46 og 39 er anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 3 Aar, maa løslades.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov indeholdende en Tillægsbestemmelse til Lov af 13de Marts 1867 om Skibes Maaling.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Nedsættelse i en Arrestanten Valdemar Colguhoun af St. Thomas idømt Straf.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanten Valdemar Colguhoun af St. Thomas ved St. Thomas Bytings Extrarets Dom af 26de November f.A. for at have saaret James Tetham i Hovedet med et Stykke Stangjern, i Henhold til Frd af 4de Oktober 1833 § 3, 3die Membrum og § 4 in fine idømte Straf af 18 Maaneders Strafarbeide nedsættes til Forbedringshusarbeide i 1 Aar.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Udvidelse af det jydskke Jernbanenet.

Idet *Hans Majestæt Kongen* allerhøist stadfæstede denne Lov, udtalte Allerhøistsamme tillige, at det er med særlig Glæde, han giver denne Stadfæstelse, og Hans Majestæt takkede Indenrigsministeren for den Seighed, Uforsagthed og Dygtighed, hvormed han havde gennemført Loven, som Allerhøistsamme sikkert haaber vil være til stor Gavn for Jylland.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anlæg af en Havn ved Esbjerg.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love om Godtgjørelse for Tjeneste ved Bornholms Væbning og om extraordinært Pensionstillæg for afskediget Forvalter ved Garnisonssygehuset i Fredericia, Krigsraad C. I. F. Krarup.

Overensstemmende med Indstillingen bleve begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Videre refererede *Krigsministeren* [Raasløff] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anskaffelse af Materiel og Inventarium til aarlige Øvelsesleire samt Oprettelse af en saadan Leir i Finansaaret 1868-69.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Søværnets Ordning.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 1. maj 1868.

Aar 1868, Fredagen den 1ste Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende tre af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov angaaende Foranstaltninger til at forhindre den asiatiske Koleras Indbringelse ad Søveien.
- 2) Lov om Tilsyn med Udvandrerens Befordring.
- 3) Lov om Kapitelstaxten for Færøerne.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse tre Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tiltales Frafaldelse imod Jeppe Lind og Jens Hyldahl Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Tiltale imod Jeppe Lind og Jens Hyldahl Christensen af Lemvig for det af dem ud-

øvede Tyveri maa bortfalde, imod at der gives dem en alvorlig Tilrettevisning og Advarsel.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Finantsministeren [Fonnesbech] androg paa, at det maatte behage Hans Majestæt i Statsraadet allerhøiest at corroborere sin under Gaars Dato udenfor Statsraadet givne Stadfæstelse af den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

Hans Majestæt corroborerede allernaadigst sin igaar udenfor Statsraadet givne Stadfæstelse af bemeldte Finantslov.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 15. maj 1868.

Aar 1868, Fredagen den 15de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Conseilspræsidenten til paa Allerhøiestsammes Vegne at slutte Rigsdagen, saasart alle Bevillingslovene ere vedtagne i begge Thing, samt til at foretage det i saa Henseende Forødnede.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende tre af Rigsdagen vedtagne Love.

- 1) Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskjellige Retsbetjentembeder.
- 2) Lov om Forandring af de for Embedet som Birkedommer og Skriver i Muckadell samt Brahetrolleborg og Holstenhus Birker og for Embedet som Byfoged, By- og Raadstueskriver i Faaborg samt Herredsfoged og Skriver i Salling Herred fastsatte Vederlag for Contoirudgifter m. m.
- 3) Lov om Brandvæsenet i Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingerne behagede *Hans Majestæt* allerhøiest at stadfæste alle disse tre Love.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en al-

lerunderdanigst Forestilling om, at Sidse Svendsdatter maa fritages for at føres ud af Landet, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Sidse Svendsdatter, der den 9de d.M. vil have udstaaet den hende ved Høiesterets Dom af 7de November 1864 for uforsvarlig Behandling af sit Foster ikjendte arbitraire Straf af Forbedringshusarbeide i 6 Aar, maa, saalænge hun forbliver under Tilsyn af Fængselselskabet i Kjøbenhavn, fritages for i Overensstemmelse med Dommen efter udstaaet Straffetid ved Politiets Foranstaltning at bringes ud af Landet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale mod Restaurateur P. Duysen med Flere af Fanø for ulovlig Østersfiskeri eller Forhandling af Østers hidrørende fra saadant.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Restaurateur P. Duysen af Fanø og de Øvrige, der, inden den af Birkedommeren paa Øen derimod udstedte Advarsel, have gjort sig skyldige i ulovligt Østersfiskeri ved Fanø eller i Forhandling af Østers hidrørende fra saadant Fiskeri, maa fritages for Tiltale for det af ham udviste Forhold.

Sluttelig meddelte *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann], at det af ham Rigsdagen forelagte Udkast til Lov om Værnepligt var som Følge af den Afstemning, der nu havde fundet Sted, efter at Sagen var gaaet til Fælledsudvalg, bortfaldet, og da det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om midlertidige Lønninger m. m. for Udskrivningscheferne samt for Mønstringsbestyreren i Kjøbenhavn ingen Betydning har, naar Loven om Værnepligt ikke kommer ud, androg han derfor paa allerhøieste Bemyndigelse til at tage bemeldte Lovforslag tilbage.

Hans Majestæt meddelte Justitsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Valgmenigheder.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende 4 af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig:

- 1) Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868.
- 2) Lov indeholdende nærmere Bestemmelser angaaende den ved Frd. af 8de Februar 1810 paabudne Halvprocentafgift og nogle andre Procentafgifter ved Overdragelsen af faste Eiendomme.
- 3) Lov om Salg af Skoveiendomme.
- 4) Lov indeholdende en Tillægsbestemmelse til Lov af 13 Marts 1867 om Skibes Maaling.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve samtlige disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling om allernaadigst Corroboration i Statsraadet paa allerhøieste Resolution af 7de Mai d.A. angaaende Valget af de 3 Medlemmer fra Kjøbstæderne, som have Sæde i Bornholms Amtsraad.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at corroborere bemeldte allerhøieste Resolution.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafnedsættelse for Arrestanterne Edward Joseph og Sophia Cruce af St. Thomas, hvori indstilles, at de Arrestanterne Edward Joseph og Sophia Cruce, begge af St. Thomas, ved Høiesterets Dom af 16de f.M. i Henhold til Frd. af 11. April 1840 § 12, 1ste Led for den sidstnævntes Vedkommende tildels sammenholdt med § 21, idømte Straf af Forbedringshusarbeide i henholdsvis 2 og 3 Aar allernaadigst maa blive nedsatte for Edward Joseph til Forbedringshusarbeide i 1 Aar og for Sophia Cruce til lige Arbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelsen af den imod Udgiveren af St. Croix Avis, Peter B. Hatchett for Overtrædelse af Presseloven ved Aktionsordre af Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer af 16de Januar 1868 anlagte Sag.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer under 16de Januar d.A. instituerede Aktion imod Udgiveren af St. Croix Avis, Peter B. Hatchett for det i Aktionsordren betegnede Indhold af 2 Artikler i St. Croix Avis No 3 og 4 for den 10de og 14de Januar d.A., hvilken Aktion af Gouverneuren foreløbig er suspenderet, maa aldeles bortfalde.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Afgivelse af Grus m. m. til Jernbaners Vedligeholdelse.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Med Hans Majestæts Tilladelse forlod derpaa Indenrigsministeren Statsraadet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Krigsministeren [Raasløff] udbad sig, da det var ham magtpaaliggende saasart som muligt at erhverve allerhøieste Stadfæstelse paa den af ham Rigsdagen forelagte Lov om en extraordinair Bevilning til Krigsministeriet, hvilken Lov kan, med nogle Forandringer, som han dog har troet at kunne gaa ind paa, og som han nu allerunderdanigst foredrog, ventes endnu idag endelig vedtaget af Rigsdagen, Hans Majestæts allernaadigste Tilladelse til at maatte udenfor Statsraadet allerunderdanigst forelægge denne Lov igjennem Allerhøist-sammes Kabinet.

Hans Majestæt meddelte Krigsministeren den begjærte Tilladelse.

Med Hans Majestæts Tilladelse forlod derefter Krigsministeren Statsraadet, da hans Nærværelse i Rigsdagen gjordes nødvendig.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger m. m. for Søværnet.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 26. maj 1868.

Aar 1868, Tirsdagen den 26de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Approbation paa Planen for Udvidelse af Sindssygeanstalten ved Vordingborg, hvori indstilles, at Deres Majestæt allernaadigst vil approbere, at den ved Loven af 3. April d.A. besluttede Udvidelse af Sindssygeanstalten ved Vordingborg maa ske i Overensstemmelse med den allerunderdanigst vedlagte efter Foranstaltning af Anstaltens Direktion udarbejdede Plan,

at der maa meddeles bemeldte Direktion Bemyndigelse til at forestaa Bygningsarbeidets Udførelse, og at der tillægges Direktionen Bemyndigelse til med Justitsministeriets Approbation at foretage saadanne mindre væsentlige Forandringer ved Planen, som under Arbeidets Udførelse maatte vise sig nødvendige eller hensigtsmæssige, forudsat at Bekostningerne ikke derved forøges ud over Overslagssummen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende tvende af Rigsdagen vedtagne Love, nemlig: Lov om Adgang til Sagførervirksomheden og Lov indeholdende Bestemmelser angaaende Forvaltningen af Umyndiges Midler.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Afgifter af frivillige Auktioner over Handelsvarer.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Kjøbstadkommunernes Styrelse m. v.
- 2) Lov, hvorved Indenrigsministeren bemyndiges til at meddele en ny Kreditforening for Kjøbstadgrundeiere i Nørrejylland de i Lov af 20de Juni 1850 §§ 2 og 3 anførte Begunstigelser.
- 3) Lov om Erstatning til Statskassen af Halvdelen af Expropriationsudgifterne ved Jernbane- og Havneanlæg i Fyn og Jylland.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev samtlige disse 3 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bestridelsen af Udgifterne ved Stationering af et Krigsskib ved de vestindiske Øer, hvori indstilles, at Deres Majestæt allernaadigst vil bestemme, at der i indeværende Finantsaar anvendes extraordinairt paa forventet Tillægsbevilling en Sum af indtil 65,000 Rdl. for dermed at bestride Udgifterne ved et Krigsskib stationeret ved de vestindiske Øer.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] yttrede, at den forelig-

gende Indstilling var fremkaldt ved, at han og Indenrigsministeren havde maattet under de nærværende Forhold anse det nødvendigt at have et Krigsskib ved de vestindiske Øer, og efterat *samtlig* *Ministre* havde tiltraadt Indstillingen, idet derhos *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] bemærkede, at Betydningen af denne Tiltrædelse var den, at man gjorde sig medansvarlig for den paagjældende Beslutning, behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at resolvere i Overensstemmelse med Indstillingen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en Forestilling, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love, 1) om Lønningsforholdene ved Officersskolen, 2) om Ordningen af Hærens Forpleiningskorps og 3) om Hærens Distriktsheste.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse 3 Love allerhøjest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 12. juni 1868.

Aar 1868, Fredagen den 12te Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt Kongens* allerhøieste Forsæde. *Hans Kongelige Højhed Kronprindsen* og *Finantsministeren* vare fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at der under 8de Juni er meddelt *Finantsministeren* Reisetilladelse for et Tidsrum af 6 Uger fra den 9de Juni at regne, og at for dette Tidsrum den midlertidige Bestyrelse af *Finantsministeriet* er allernaadigst overdraget til *Conseilspræsidenten*.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Jurisdiktionsomordning mellem Muckadell-Brahetrolleborg og Holstenhus Birker og de Herreder, hvori samme ere beliggende, hvori indstilles:

- 1) At den Civiljurisdiktion, der hidtil har tilkommet Retsbetjenten i Salling Herred med Hensyn til 356 Tdr. Hartkorn i Sognene Lyø, Diernisse, Vesteraaby, Brahetrolleborg, Østerhæsing, Hillerslev, Sønderbroby og Vantinge, fra 1ste næste Maaned maa gaa over til Retsbetjenten i Muckadell med flere Birker, samt at sidstnævnte Retsbetjent derhos fra samme Dato maa overtage Bestyrelsen af det hidtil under Retsbetjenten i Salling Herred henlagte

Skifte- og Overformynderi- og Lægdsvæsen i fornævnte 8 Sogne, og

- 2) At fra samme Dato den Civiljurisdiktion, som Birkedommeren i Muckadell med flere Birker har udøvet over endel Eiendomme ialt 279 Tdr. Hartkorn, som findes spredte i de 14 Sogne Heden, Nørrebroby, Vesterhæsing, Haastrup, Svanninge, Faaborg Landsogn, Krarup, Hundstrup, Ulbølle og Vesterskjerninge i Salling Herred, Østerskjerninge i Sunds-Gudme Herred, Fangel i Odense Herred samt Haarby og Flemløse i Baag Herred, maa henlægges under de respektive Herreder, hvori de ere beliggende. *Hans Majestæt* bifaldt allernaadigst begge Indstillinger. *Hans Majestæt* hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 30. juni 1868.

Aar 1868, Tirsdagen den 30te Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, Finantsministeren og Krigsministeren vare fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at der under 12te Juni allernaadigst er meddelt Krigsministeren Reisetilladelse for et Tidsrum af 6 Uger fra den 14de Juni at regne, og at for dette Tidsrum den midlertidige Bestyrelse af Krigsministeriet er allernaadigst overdraget til Conseilspræsidenten.

Endvidere tilførtes Protokollen, at der under 18de Juni allernaadigst er meddelt Indenrigsministeren Reisetilladelse for et Tidsrum af 6 Uger fra den 1ste Juli at regne, og at for dette Tidsrum den midlertidige Bestyrelse af Indenrigsministeriet er allernaadigst overdraget til Justitsministeren.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Omordning af Kolding Lægedistrikt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Nørre-Tyrstrup Herred indlemmes i Kolding Lægedistrikt, at Hersleb Sogn henlægges fra Kolding til Fredericia Lægedistrikt, og at det gjøres den, der ansættes som Distriktslæge i Kolding Lægedistrikt, til Pligt uden Vederlag at finde sig i de Forandringer i hans Forretningskreds og i Distriktets territoriale Omfang, som senere maatte blive besluttede.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse indstilles et af Repræsentantskabet for Landbygningernes Brandforsikring vedtaget Udkast til Forandring i Kontingentet af de i bemeldte Brandforsikring forsikrede Bygninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alderhøist at stadfæste bemeldte Udkast.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forbedringshusfange Hans Sørensens Løsladelse af Straffeanstalten.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Forbedringshusfange i Vridsløselille Straffeanstalt Hans Sørensen løslades af Straffeanstalten.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fanger løslades og eftergives den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

A) Til 1ste Juli d.A.

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn.

Forbedringshus-Mandsfangerne: 1) Morten Poulsen Bysted, 2) Poul Andersen, 3) Peter Rasmussen (Frederiksen), 4) Peter Christian Magnussen og 5) Hans Peter Hansen Kjøller eller Koefoed. Tugthus-Mandsfangerne: 6) Claus Carl Christian Wahl og 7) Hans Rasmussen.

Forbedringshus-Kvindefangerne: 8) Christiane Andersen eller Larsen, Jensens Hustru, 9) Karen Pedersdatter eller Finds, 10) Ane Jørgine Christine Kohave, Jørgensens Hustru, og 11) Dorthea Sophie Jensen, samt

Tugthus-Kvindefangerne: 12) Elise Sophie Johansen eller Møller, Jensens Hustru, 13) Ane Kirstine Adamsdatter, 14) Ane Elisabeth Christensdatter og 15) Kirsten Nielsdatter.

b) I Horsens Tugthus.

1) Jørgen Andersen eller Christophersen eller Jørgensen, 2) Søren Christophersen eller Sokke Søren, 3) Niels Jacobsen, 4) Jens Pedersen Hyllested, 5) Rasmus Jørgensen, 6) Hans Rasmussen, 7) Hans Hansen, 8) Rasmus Christiansen og 9) Andreas Jensen.

c) I Viborg Forbedringshus.

1) Bertel Mogensen Mosegaard, 2) Niels Peter Simonsen, 3) Lars Christian Christensen, 4) Peder Andersen Holt, og 5) Jens Nielsen eller Stodder-Jens.

d) I Vridsløselille Forbedringshus.

Fællesarbeidsfange: 1) Hans Peter Jørgensen samt Cellefangerne: 2) Claus Hansen Kilbæk og 3) Edvard August Juel.

B) Til 1ste September d.A.

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Forbedringshus-Mandsfangerne: 1) Georg Carl Albert Julius Erhardt Smidt, og 2) Anders Christian Jensen.

Tugthus-Mandsfangerne: 3) Christen Pedersen, 4) Peter Didrich Brummer, 5) Jørgen Kofoed Busch og 6) Hans Christian Hansen samt

Tugthus-Kvindefangerne: 7) Karen Marie Pedersen eller Pedersdatter og 8) Karen Marie Poulsdatter, Jensens Hustru.

b) I Horsens Tugthus:

1) Andreas Peter Andreassen, 2) Peter Christian Jensen, 3) Mads Larsen Fink, 4) Jacob Madsen og 5) Ludvig Brøchner eller Brøchem.

c) I Viborg Forbedringshus:

1) Jens Christian Jensen eller Beg, 2) Christen Nielsen (Justesen), 3) Jens Christensen (Troelsen), 4) Christian Andersen og 5) Martin Christian Hansen.

d) I Vridsløselille Forbedringshus:

Cellefangen 1) Nicolai Jensen Brok samt Fællesarbeidsfangerne 2) Frederik Christensen og 3) Christen Jensen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst Indstillingen, saaledes at de til Løsladelse den 1ste Juli indstillede Fanger løslades, saa snart som det under Iagttagelse af den sædvanlige Fremgangsmaade kan ske.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 10. august 1868.

Aar 1868, Mandagen den 10de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en aller-

underdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Underskrift forelægges foreløbig Lov om Regjeringens Førelse under Kongens Fraværelse paa en forestaaende Reise til Udlandet.

Hans Majestæt behagede at forsyne denne Lov med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale imod Skipper Niels Christiansen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Tiltale imod Skipper Niels Christiansen af Odense for det i den refererede Forestilling omhandlede af ham udviste Forhold maa bortfalde, imod at han til Statskassen erlægger en Bøde af 2 Rdl.

Justitsministeren [Rosenørn-Teilmann] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at den i Mariager Arbeidsanstalt hensiddende Niels Christian Christensen indtil videre maa løslades af Anstalten og anbringes under Tilsyn af Anstaltens Inspektion, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Inspektionen for Arbeidsanstalten ved Mariager bemyndiges til at anbringe Niels Christian Christensen af Vindblæs, som ved Høiesterets Dom af 12 Mai 1867 er dømt til at sættes under Forvaring af Øvrigheden og i Henhold hertil hensidder i bemeldte Arbeidsanstalt, udenfor denne, forsaavidt og saalænge en god og for ham passende Plads kan have, og hans Opførsel viser sig upaaklagelig, men med Ret for Inspektionen til, naar den finder, at disse Betingelser ikke længere ere tilstede, igjen at lade ham indsætte i Anstalten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Frafaldelse af Tiltale efter Lov om Værnepligt for Kongeriget Danmark af 2den Marts 1861 § 18, 3die Afsnit, mod forhenværende Værnepligtig af Hjørring Amts 26de Lægd No. 89 Christen Christensen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Tiltale efter Lov om Værnepligt for Kongeriget Danmark af 2den Marts 1861 § 18, 3die Afsnit mod forhenværende Værnepligtig af Hjørring Amts 26de Lægd, No 89, Christen Christensen frafaldes, imod at han erlægger en Bøde til Statskassen af 1 Rdl.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling, dog saaledes, at Bøden bortfalder.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Rosenørn-Teilmann] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa Udkast til en Forordning angaaende Forandring i Bestemmelserne om Erlæggelsen af de saakaldte Hospitalslodder i Island.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at bemeldte Udkast ophøies til Lov.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede angaaende Meddelelsen af en Koncession til Directeur i Privatbanken, Etatsraad Tietgen og Kjøbmand Erichsen i Newcastle paa Anlægget og Driften af en undersøisk Telegraphforbindelse mellem Danmark og Rusland over Bornholm, og androg paa Hans Majestæts allerhøieste Samtykke til, at en saadan Koncession forelægges til allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt meddelte det begjærte Samtykke.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 11. september 1868.

Aar 1868, Fredagen den 11te September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Højhed Kronprindsen var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 10de August har behaget Hans Majestæt Kongen efter Ansøgning i Naade at entledige Justitsminister, Kammerherre Rosenørn-Teilmann fra den ham betroede Ministerpost samt allernaadigst at udnævne Amtmand over Thisted Amt, Etatsraad C. L. V. R. Nutzhorn, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd til Justitsminister, saaledes at Entledigelsen og Udnævnelsen regnes fra den 17de August d.A.

Den nyudnævnte Minister var tilstede og tog Sæde i Statsraadet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Sammenkaldelse til en ordentlig Samling den 5te October d.A. og forelagde et i den Anledning udfærdiget Aabent Brev.

Idet *Hans Majestæt* forsynede det forelagte aabne Brev med sin allerhøieste Underskrift, fremhævede Allerhøiestsamme tillige det ønskelige i, at det kunde bringes dertil, at Rigsdagen saavidt muligt kan sluttes til den i Forfatningen bestemte Tid: 2 Maaneder efter Rigsdagens Sammentræden.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling angaaende Strafformildelse for George King af St. Thomas.

I Overensstemmelse med den af *samtlig*e *Ministre* tiltraadte Indstilling bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Arrestanten George King ved Høiesterets Dom af 28de f.M. for Drab idømte Straf af at have sit Liv forbrudt eftergives ham imod, at han hensættes til Tugthusarbejde i 10 Aar.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Koncession for Lieutenant C. F. Garde paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra Faxø Kalkbrud til Faxø Strand.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der meddeles Premierlieutenant C. F. Garde Koncession paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra Faxø Kalkbrud til Faxø Strand, saaledes at Indenrigsministeriet skal være bemyndiget til at fastsætte de nærmere Bestemmelser med Hensyn til Banen, dens Vedligeholdelse og Drift samt Transportmidler.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Handelspladsenes kommunale Styrelse m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allenhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem Ane Johanne Christensen af Storrिंग og Nils Nilsson af Trolle Ljungby i Sverrig med Tilladelse for Konen til at indgaa nyt Ægteskab.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet imellem Nils Nilsson af Trolle-Ljungby i Sverrig og Ane Johanne Christensen af Storrिंग maa være aldeles ophævet, og at sidstnævnte maa indgaa nyt Ægteskab.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag imod Arrestanten Niels Pedersen for Tyveri maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det ved hans Løsladelse fra Straffeanstalten tagne Forbehold.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at det af Arrestanten Niels Pedersen den 15de Juli d.A. forøvede Tyveri af et Uhr maa tages under retlig Behandling og Paakjendelse uden Hensyn til det ved hans Løsladelse af Straffeanstalten i Henhold til allerhøieste Resolution af 3die April d.A. tagne Forbehold.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om, at Margrjet Sigurdardatter maa fritages for Tiltale og Straf for den af hende med hendes nuværende Mand før deres Ægteskabs Indgaaelse begaaede Leiermaalsbrøde.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at fritage Margrjet Sigurdardatter af Trødum i Myra og Hnappadals Syssel inden Islands Vestamt for Tiltale og Straf for den af hende med hendes nuværende Mand før deres Giftermaal begaaede Leiermaalsbrøde.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektivt Forslag til Lov om Lønninger for forskellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd og Forslag til Lov om Lønninger for Retsbetjent- og Magistratsembeder i Kongeriget Danmark.

Overensstemmende med Indstillingen bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektivt Forslag til Lov om Fyrvæsenets Lønning og Forslag til Lov om Styrmandsexamen.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadmøderne fra den 17de April til den 10de August, begge inclusive, bleve oplæste og rathaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 26. September 1868.

Aar 1868, Løverdagen den 26de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de i Udenrigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Besættelse af to ledige Pladser som kongevalgte Medlemmer af Landstinget.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at udnævne Kammerherre Rosenørn-Teilmann til Stamhuset Nørgaard og Hofjægermester de Thygeson til Damgaard til livsvarige Medlemmer af Landstinget.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 10 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov indeholdende almindelige Bestemmelser vedrørende forskellige Lønningslove.
- 2) Forslag til Lov om Lønninger for de i Ministerierne med Undertagelse af Udenrigsministeriet og Krigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.
- 3) Forslag til Lov om Toldvæsenets Lønning.
- 4) Forslag til Lov om Toldvæsenets Kontorhold.
- 5) Forslag til Lov om Postvæsenets Lønning.
- 6) Forslag til Lov om Postvæsenets Kontorhold.
- 7) Forslag til Lov om Amtsforvalternes Lønning.
- 8) Forslag til Lov om Amtsforvalternes Kontorhold.
- 9) Forslag til Lov om Lønninger for forskellige under Finantsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.
- 10) Forslag til Lov om Telegraphvæsenets Lønning.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse 10 Lovforslag allerhøjest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for 1867-68.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Statsregnskabet for 1867-68 foranstaltes bragt til almindelig Kundskab, og forsynede Allerhøiestsamme den i saa Henseende forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges tvende Lovudkast om Vederlag for Contoirudgifter til Embederne respektivt som Herredsfoged og Skriver i Merløse og Tudse Herreder og som Borgmester og Byfoged samt By- og Raadstueskriver i Ribe.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede 7 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriets Personale.
- 2) Forslag til Lov angaaende Amtmændenes Kontorholdsgodtgjørelse.
- 3) Forslag til Lov om Vederlag for Kontorudgifter til Embederne som Borgmester og Auktionsdirekteur i Helsingør og i Aalborg.
- 4) Forslag til Lov om Paaligning af kommunal Indkomstskat i Staden Kjøbenhavn.
- 5) Forslag til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge.
- 6) Forslag til Lov indeholdende Tillæg til § 3 i Loven af 23de Januar 1862 angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hesteavlens Fremme.
- 7) Udkast til Lov om Forlængelse af Tidsfristen for Statens Drift af de jydske-fynske Jernbaner.

Overensstemmende med Indstillingerne blev disse 7 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om extraordinært Pensionstillæg for afskediget Søtøihuslieutenant Ordrup.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov angaaende en forhøiet Ligning til Ringkjøbing Amts Skolefond.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 2. oktober 1868.

Aar 1868, Fredagen den 2den Oktober, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Beretning, hvorved, da det har behaget Hans Majestæt at tilkjendegive, at det er Allerhøistsammes Agt Selv at aabne den forestaaende Rigsdagssamling, forelægges til allerhøieste Billigelse Udkast til en Throntale.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme med Hensyn til det 2det Afsnit i det foreliggende Udkast maatte, foruden at i 2den Passus Ordet »altid« forekom ham gjerne at kunne falde bort, ønske den hele 3die Passus: »Vi holde Os overbevist om, at den Kongelige preussiske Regjering ikke kan andet end fuldkommen billige disse Hensyn, og Vi haabe, at det vil kunne lykkes paa denne fælleds Erkjendelse at begrunde den saalænge imødesete Overenskomst« udeladt. Hans Majestæt fandt nemlig, at det er en egen Sag, saaledes som Tilfældet er med denne Passus, paa en Maade at tale paa den preussiske Regjerings Vegne, og Allerhøistsamme kunde ikke antage, at man var kompetent til med saadan Bestemthed at udtale sin Overbevisning om den preussiske Regjerings Anskuelser og Erkjendelser med Hensyn til det paagjældende Spørgsmaal. En saadan Udtalelse vilde, troede Hans Majestæt, let kunne foranledige Forviklinger, og man burde i Throntalen undgaa enhver Yttring, som kunde provocere saadanne. Dertil kommer, at det er Hans Majestæts Overbevisning, at den preussiske Regjering aldrig uden tvungen af Nødvendigheden gaar ind paa den Afgjørelse, som vi ønske, og det vilde derfor ogsaa være Hans Majestæt ubehageligt, at der skulde i Throntalen lægges Allerhøistsamme Ord i Munden, som han selv slet ikke har mindste Tro til.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han ogsaa skulde være tilbøielig til at tilraade, at hele den sidste Passus af Udkastets 2det Afsnit gaar ud. Han troede nemlig, at man ved at lade den blive staaende maaske let udsætter sig for, at den skal blive mistydet og opfattet som at have en polemisk Karakter. Han vilde derfor foreslaa, at den paagjældende Passus rent falder bort.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte, næst at be-

mærke, at i det omhandlede Afsnits 2den Passus Ordet »altid« meget vel kunde, som Hans Majestæt havde ønsket, udgaa, og at ogsaa i 3die Passus Ordet »fuldkommen« gjerne kunde falde bort, hvis Allerhøistsamme foretrak dette for at lade samme blive staaende, iøvrigt bestemt holde paa hele denne sidste Passus. Den staar nemlig i saa fuldkommen Sammenhæng med den øvrige forudgaaende Del af det paagjældende Afsnit, at der, hvis den gaar ud, ikke bliver den Forbindelse i det hele, som han maa anse for nødvendig. Der ligger eiheller i, hvad der udtales i denne Passus, paa nogen Maade noget anmassende overfor den preussiske Regjering; hvad der siges er kun det samme som i Noter gjentagne Gange tidligere er uimodsagt udtalt, og han tror, at det er politisk her i Throntalen at sige det. Han har heller ikke nogensomhelst Frygt for, at den Passus skulde skade Forholdet til Preussen og fremkalde Konflikter; i saa Henseende paatager han sig fuldstændig Ansvar. Naar en saadan fælleds Erkjendelse, som den omhandlede Passus forudsætter, ikke bliver tilveiebragt, vil der heller ikke kunne komme noget Resultat af Forhandlingerne mellem Danmark og Preussen, men saalænge disse Forhandlinger ikke endnu brydes, saalænge er der en Mulighed for, at det kan komme til en Overenskomst, og saalænge kan man ikke andet end udtale det Haab, at dette vil kunne ske. Hvad der her i det foreliggende Throntale-Udkast siges, staar ogsaa i fuldstændig Overensstemmelse med, hvad der blev sagt i Throntalen for 2 Aar siden, og Conseilspræsidenten tror, at Udtalelsen i Udkastet er saa svag, som den kan være, naar det overhovedet skal staa i Hans Majestæts Magt at udtale sig overfor sit Folk om det paagjældende Anliggende. Conseilspræsidenten maatte derfor ogsaa, som allerede bemærket, bestemt holde paa, at den omhandlede Passus bliver staaende, og han kunde ikke for dens Udeladelse paatage sig det personlige Ansvar, der ifølge hans Stilling paahviler ham med Hensyn til Throntalen.

Krigsministeren [Raasløff] bemærkede, at den omhandlede Passus forekommer ham at være i sig lidet betydningsfuld, og han havde derfor ikke troet, at Conseilspræsidenten lagde den Vægt paa den, som det nu ses, at han gjør. Det er den forskjellige Opfattelse af den Virkning, som denne Passus vil gjøre paa vore Modstandere, at det dreier sig om, og Krigsministeren er da ganske overbevist om, at medens den preussiske Regjering har ladet de samme Yttringer i Noter gaa uomtalt hen, kunde de dog, naar de fremkomme i Throntalen

muligt give Anledning til en Modsigelse, som man ikke er tjent med. Han finder derfor ogsaa, at det vilde være stemmende med den Forsigtighed, som fra vor Side den hele Tid har været iagttaget, at lade den omhandlede Passus udgaa, men han skulde imidlertid ikke med Styrke urgere dette, naar Conseilspræsidenten lægger saa megen Vægt paa, at hin Passus bliver staaende.

Hans Majestæt Kongen maatte vedblivende ønske, at den paagjældende Passus falder bort, da man, selv overfor Preussen ikke skal komme med Yttringer i Throntalen, som kunne være agiterende. Allerhøistsamme er derhos ogsaa ved den allerseneste Tids Begivenheder bleven yderligere bestyrket i den Overbevisning, at den preussiske Regjering aldrig vil, støttet paa en Erkjendelse af det billige i de Hensyn, der fra vor Side gjøres gjældende, træffe en saadan Overenskomst, som vi ønske, og det er derfor, som allerede tidligere bemærket, heller ikke behageligt for *Hans Majestæt* at udtale i Throntalen en Overbevisning, han ikke har. Det forekom i hvert Fald *Hans Majestæt*, at den foreliggende Passus maatte, om den end ikke kommer til helt at gaa ud, dog kunne modificeres endel, og Allerhøistsamme vilde derfor ønske, at Conseilspræsidenten tog dette under nærmere Overveielse.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at der, efter hans Overbevisning, ikke kan siges det ringeste fra den preussiske Regjering's Side imod, hvad der yttres i den omhandlede Passus; det er snarere forekommende end paa nogen Maade agiterende. Det agiterende ligger i den foregaaende Passus, imod hvilken *Hans Majestæt* intet har fundet at erindre. Heller ikke kan *Conseilspræsidenten* forstaa, hvorledes man kan gjøre den Forskjel paa, hvad der kan siges i Noter og i en Throntale, som Krigsministeren har villet gjøre, thi det er udenfor al Skik og Brug, at en Stat blander sig i, hvad der i en anden Stat er i Throntalen sagt til Folket.

Sluttelig maatte *Conseilspræsidenten* endnu tilføie, at han ganske bestemt ved, at han ikke ved en yderligere Overveielse vil kunne gjøre nogen Forandring i den omhandlede Passus; han vil ikke kunne foreslaa andet, end hvad her foreligger som fremgaaet af en moden og omhyggelig Prøvelse, og han vil heller ikke kunne paatage sig Ansvaret for andet.

Efterat yderligere Udtalelser havde fra flere Sider fundet Sted, behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at approbere det af *Conseils-*

præsidenten forelagte Udkast til Throntalen med den Ændring, at i 2det Afsnits 2den Passus Ordet »altid« og i samme Afsnits 3die Passus Ordet »fuldkommen« udgaa, samt paa dertil given Foranledning, at i 5te Afsnits 3die Passus Ordene »bebyrde Vort tro Folk« ombyttes med »paalægge Vort tro Folk for store Byrder«.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov, hvorved Kjøbenhavns Kommune bemyndiges til paa ustemplet Papir at udstede Partialobligationer, lydende paa Ihændehaveren, til et samlet Beløb af indtil 3 Millioner Rigsdaler.
- 2) Forslag til Lov angaaende Fastsættelsen af Vederlag for nogle Statskassen tilhørende under Domainebestyrelsen henlagte Konge- og Kirketiender.
- 3) Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.
- 4) Forslag til Lov om overordentlig Skat for Tidsrummet fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende Lovudkast.

- 1) Tvende Udkast til Love om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Herredsfoged og Skriver i Hvetbo Herred og til Embedet som Byfoged og Byskriver i Ærøskjøbing samt Herredsfoged og Skriver i Ærø Herred.
- 2) Udkast til Lov om Islands Finantsvæsen.
- 3) Udkast til Lov om Udlaan af Umyndiges og andre under offentligt Tilsyn staaende Midler.
- 4) Udkast til Lov om Værnepligt.
- 5) Udkast til Lov om Lønninger m. m. for Udskrivningscheferne samt for Mønstringsbestyreren i Kjøbenhavn.

Samtlige disse 5 Lovudkast bleve, overensstemmende med Indstillingerne, allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandringer ved Odense adelige Jomfrukloster, hvori indstilles, at Indskrivningspengene for Optagelse i Odense adelige Jomfrukloster forhøies til 600 Rdl., dog saaledes at naar to Søstre samtidig indskrives, betales kun 1000 Rdl., og naar

tre Søstre samtidig indskrives, kun 1200 Rdl., at der af bemeldte Klosters Indtægter forlods aarlig henlægges 500 Rdl. til et Reservefond, at den i den under 8de November 1716 oprettede og derefter under 15de Marts 1717 allerhøist konfirmerede Fundats for bemeldte Kloster fastsatte fælles Husholdning fra næste Aars Begyndelse og indtil videre hæves, at det Overskud, der bliver tilovers, efterat Hævingerne til Priorinden for Klosteret og Klosterfrøknernes henholdsvis 220 Rdl. og 110 Rdl., det Beløb af 500 Rdl., der aarlig skal oplægges, Udgifterne til Vedligeholdelse af Bygningerne og Haven samt øvrige nødvendige Udgifter ere afholdte, saalænge, indtil den fælles Husholdning igjen kan indføres, deles i lige Dele mellem Priorinden, der vedblivende skal bo i Klosteret og de Klosterdamer, der have stadigt Ophold sammesteds, at Justitsministeriet bemyndiges til, efter derom at have indhentet en Betænkning fra Klosterets Patron, at fastsætte de nærmere Regler for, hvor lang Tid i hvert Aar en Klosterdame maa have opholdt sig i Klosteret for at kunne erholde Del i det nævnte Overskud, samt at Justitsministeriet bemyndiges til at tillade, at samtlige Klosterets faste Eiendomme med Undtagelse af selve Klosterbygningen med den til samme hørende eller til en hensigtsmæssig Arrondering fornødne Grund sælges til Fordel for Klosteret.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om, at de saakaldte Hedegaarde maa anses for henhørende under Ringkjøbing Kjøbstads Jurisdiktion.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at de i den ny Matrikul under Matr. No. 1–11 under Ringkjøbing Sogn opførte Eiendomme, de saakaldte Hedegaarde, maa anses for henhørende under bemeldte Kjøbstads Jurisdiktion.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning af den i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Straffange Hans Andersen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Celfange Hans Andersen løslades af Straffeanstalten og eftergives den tilbagestaaende Del af den ham idømte Straf.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Peter William Martin Vesterbys Løsladelse.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at den i Vridsløselille Straffeanstalt hensiddende Fange Peter William Marthin eller Mortensen Vesterby løslades af Straffeanstalten.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Lov af 8de Marts 1856 angaaende Oprettelsen af en Veterinair- og Landbohøjskole m. v. og Forslag til Lov angaaende Anlæg og Drift af en Jernbane mellem Maribo og Bandholm.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 9. oktober 1868.

Aar 1868, Fredagen den 9de Oktober, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Ændringer i de gjældende Lovbestemmelser angaaende Postforsendelser.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Hegn.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Krumslutningsstraffens Afskaffelse og Indførelse af staaende Arrest i Hæren.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønning m. v. ved Søværnet under Udkommando.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling hvorved forelægges Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Skanderborg samt Herredsfoged og Skriver i Hjlemslev-Gjern Herreder.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 16. oktober 1868.

Aar 1868, Fredagen den 16de Oktober, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at tilkjendegive den herværende Kongelige storbritanniske Gesandt i Svar paa hans Note af Juli Maaned d.A., at Deres Majestæts Regjering allerede i 1848 har opgivet den danske Krones Høihedsret over Nicobar-Øerne, og saaledes ikke kan have noget at erindre imod, at Storbritannien eller hvilkensomhelst anden Stat tager de Forholdsregler, som maatte antages fornødne til at hindre Sørøverier fra eller ved de nævnte Øer.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Udenrigsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Klasselotteriets Ordning og Forbud imod andet Lottospil m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektivt Udkast til Lov om Nyborg Fæstnings Nedlæggelse og Udkast til Lov om Salg af det paa Christianshavn beliggende saakaldte Gamle Laboratorium med tilhørende Grund og Bygninger og om Opførelse af de til Erstatning for samme nødvendige Nybygninger m. m.

Overensstemmende med Indstillingen bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadmøderne fra den 11te September til den 9de Oktober inclusive bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 30. oktober 1868.

Aar 1868, Fredagen den 30te Oktober, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Højhed Kronprindsen var fraværende.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse paa den i Henhold til § 5 af Lov af 6te Juli f.A. om Afløsning af de ved Demarkationslinien om Kjøbenhavn paalagte Indskrænkninger m. m. udarbejdede Plan til den fremtidige Bebyggelse og øvrige Anvendelse af det mellem Fæstningsværkerne og Demarkationslinien paa Sjællands Side beliggende Terrain, i hvilken Forestilling indstilles:

1) At der af Deres Majestæt meddeles allerhøieste Stadfæstelse paa det af Kommissionen af 14 September 1867 udarbejdede, den 29de Juli d.A. daterede Udkast til den i § 5 af Loven af 6te Juli f.A. om Afløsning af de ved Demarkationslinien om Kjøbenhavn paalagte Indskrænkninger m. v. udarbejdede Plan til den fremtidige Bebyggelse og øvrige Anvendelse af det mellem Fæstningsværkerne og Demarkationslinien paa Sjællands Side beliggende Terrain, men dog med den Ændring, at den Udvidelse af Østerbrogade nær Sortedamsø, der omhandles i den Udkastet til Planen ledsagende trykte Beretning og Forslag fra Kommissionen Side 10 under Lit. p., ikke skal bringes til Udførelse, medmindre Kjøbenhavns Kommune erklærer sig villig til at udrede Halvdelen af de derved foranledigede Expropriationsudgifter.

2) At Deres Majestæt allernaadigst bemyndiger Krigsministeren til, efter at ovenanførte allerhøieste Stadfæstelse har fundet Sted, paa Regjeringens Vegne og efter Samraad med Deres Majestæts Finantsminister og Indenrigsminister at foretage det fornødne til den videre Gjennemførelse af fornævnte Lov af 6te Juli f.A., og at det navnlig i saa Henseende overdrages ham:

- a) At foranstalte foretaget den i Lovens § 5 omhandlede Expropriation af private Grunde til de Vei- og Gadeanlæg, der ere fastsatte i den af Deres Majestæt stadfæstede Plan, og af de ved disse Anlæg beliggende private Grundstykker, der maatte behøves for at tilveiebringe en regelmæssig Bebyggelse.
- b) At foranstalte udført den i Lovens § 2 omhandlede Taxation af den Værdiforhøielse, som enhver af de under Lovens § 1 hørende Grunde, der ikke tilhøre Staten, vil faa ved Indskrænkningernes Afløsning.
- c) At indlede Underhandlinger med Kjøbenhavns Kommune om den i Lovens § 8 omhandlede Overdragelse til samme af hele den Staten tilhørende Grund, som ligger mellem Demarkationslinien og Voldgaden paa Sjællands Side fra Østerport til Kallebodstrand, men med Fradrag af det i Lovens § 4 omhandlede Areal, der kan afstaas til Universitetet til Anlæg af en botanisk Have og et astronomisk Observatorium.
- d) At føre alle øvrige med Hensyn til Lovens Gjennemførelse fornødne Forhandlinger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det saaledes Indstillede.

Krigsministeren [Raasløff] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Felttillæg, Cantonnementstillæg og Diæter m. v. ved Hæren.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Erstatning for Ophevelsen af den Dalby Kornvandmølle i Dalby Sogn under Veile Amt tillagte særegne Beskyttelse mod Udøvelse af Møllenæring i det til Møllen hørende Distrikt.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede tre allerunderdanigste Fo-

restillinger, hvorved forelægges respektivt følgende tre Lovudkast:

- 1) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskellige Retsbetjentembeder.
- 2) Udkast til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til Embedet som Byfoged og Byskriver i Holstebro samt Herredsfoged og Skriver i Hjerm-Ginding Herreder.
- 3) Udkast til Lov om Ophævelse af Brandforsikrings-Anordning for Thorshavn By og Frederiksvaag på Færø af 22 Marts 1784.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev alle disse 3 Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Jon Karelsson.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Jon Karelsson af Havnefjord i Gullbringu Syssel inden Islands Sønderamt ved Høisterets Dom af 5te Oktober d.A. idømte Straf af 3 Aars Forbedringshusarbejde formildes således, at han istedet derfor straffes med 3 Gange 27 Slag Ris samt stilles under Politiets særdeles Tilsyn i 2 Aar.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 6. november 1868.

Aar 1868, Fredagen den 6te November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Koncession til Telegraphanlæg paa St. Thomas og St. Croix, hvori indstilles, at Gouverneuren for Hans Majestæts vestindiske Øer allernaadigst bemyndiges til at meddele The International Ocean Telegraph Company i New York Koncession til Opretelse af Telegraphstationer paa Øerne St. Thomas og St. Croix i Vestindien samt til at anlægge og benytte Telegraphlinier mellem disse Øer og et hvilket som helst Punkt paa de omliggende Øer, under saadanne Betingelser, om hvilke han kan komme overens med Kompagniet, dog uden at der meddeles samme nogen Eneret eller overtages nogen Forpligtelse til, at der i Løbet af et vist Antal Aar ikke meddeles nogen anden saadan Koncession.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om det kongelige Theaters oekonomiske Forhold.

Hans Majestæt Kongen maatte befrygte, at det, hvis det foreliggende Udkast bliver til Lov, vil være til stort Tab for Kunsten, og at denne vil gaa meget tilbage, fordi Kunstnernes hele Stilling bliver paa mange Maader forrykket. Det kongelige Theater har havt en væsentlig Del i at hæve den danske Folkebevidsthed og det nationale Liv, og det vilde være meget beklageligt, om Theatrets Indflydelse i den Henseende skulde blive knækket paa Grund af de Forandringer, som agtes foretagne i det oekonomiske Forhold.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] bemærkede, at der ganske vist vil efter Udkastet foregaa væsentlige Forandringer med Theaterpersonalets Stilling, og at det ikke er let at forudsige, hvorledes det hele vil stille sig, naar Udkastet bliver til Lov. Han kan heller ikke fordølge, at han har havt de samme Betæneligheder, som *Hans Majestæt*, med Hensyn til Theatrets fremtidige Bestaaen som Kunstanstalt. Det er imidlertid den haarde Nødvendighed, som gjør, at der maa foretages Forandringer og Indskrænkninger i Theatrets hele oekonomiske Forhold, idet der i Repræsentationen har været rettet saa mange Stormløb imod Theatret, og det jo ei heller kan nægtes, at der i de meget betydelige Udgifter, som Staten hidtil har havt med Hensyn til Theatret, ligger nogen Grund for Repræsentationen til at trænge paa Indskrænkning af Udgifterne. Men han maa derhos dog ogsaa, hvad det foreliggende Udkast angaar, fremhæve, at der i den Kommission, som har udarbejdet det, har siddet Medlemmer, som med stor Kjærlighed til Kunsten have forbundet en virkelig Indsigt i Theatrets hele Forhold; og da Udkastet i sin Helhed er een Bygning, tilveicbragt øiensynligt ved et Kompromis mellem de forskjellige Kræfter, som have arbejdet sammen, saa vilde man, frygter han, ved at røre ved Udkastets enkelte Bestemmelser udsætte sig for, at den hele Bygning falder sammen, og at man kommer til at savne den Støtte, som behøves overfor Repræsentationen.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at han ikke har den Frygt, at det, naar Udkastet bliver til Lov, vil komme til at gaa tilbage med Theatret. Tvertimod tror han, at der vil komme en Tid, hvor

dette vil blive sat paa en bedre Fod, og at man baade i Repræsentationen og udenfor den vil være villig til at bringe betydeligt større Ofre, naar man ser, at det, der opnaas, staar i noget Forhold til, hvad der ydes. Den hele Sum vil, naar Skuepladsen nu bliver meget større og rigere udstyret i hver Retning, hæves i den almindelige Bevidsthed, og i det Øieblik man ved den Maade, hvorpaa et nyt Theater nu skal bringes tilveie, faar saa mange Interesser udenfor Theatret knyttede til dette, vil man siden, naar først Kunstnernes Fordringer kommer til at gjøre sig gjældende, og det vil ikke udeblive, finde en saameget større Hjælp til at tilveiebringe større Indtægter. Naar man gaar over til at udvide et saadant Institut som Theatret, vil der altid, tror han, følge større Udgifter med, og han tror, at den hele Sag her, som gaar ud paa Besparelser, vil ende med betydeligt større Udgifter.

Finantsministeren [Fonnesbech] yttrede, at han tror, at det fortjener Paaskønnelse, at Rigsdagen, om end med nogen Vanskelighed, i en saa lang Række Aar har bevilget de store Krav, som ere blevne stillede med Hensyn til Theatret, og det maa navnlig hvad de senere Aar angaar ikke glemmes, at det er de samme Udgifter, eller endog saa noget større, som da det hele Land var samlet. Naar det menes, at de i det foreliggende Lovudkast gjorde Forandringer med Hensyn til Theaterpersonalets fremtidige Stilling ville blive til Skade for Kunsten, saa er der, hvad Lønningerne angaar, et Moment, som ikke maa overses, og det er, at der ikke er afskaaret Muligheden af, at der, naar særlige Omstændigheder foreligge, kan bevilges større Lønninger end de i Udkastet bestemte. Heller ikke maa det overses, at ved Theatret høre iblandt det hele store Personale, som udkræves, de store Kunstnere til de forreste; og hvad navnlig Spørgsmaalet om kongelig Ansættelse angaar, da turde det vistnok i det hele ikke være heldigt for en Institution som Theatret, at Bestyrelsen overfor Kunstnerne, der paa mange Maader kunne berede den Vanskeligheder, er bunden ved den kongelige Ansættelse, og ikke har frie Hænder. *Finantsministeren* deler med *Krigsministeren* det Haab, at vor nationale Scene maa tiltage i Anseelse, men haaber tillige, at det foreliggende Lovudkast ikke skal, som *Krigsministeren* venter, føre til betydeligt større Udgifter end paaregnet; han tilstaar, at for et Land som vort er det et meget klækkeligt Tilskud til Theatret, naar der fra Statens Side, foruden Eftergivelsen af den betydelige Gjæld, som

Theatret har paadraget sig, og foruden Afgivelsen af den værdifulde Grund til Opførelsen af den nye Theaterbygning ydes en aarlig Hjælp af 50.000 Rdl., og han skulde formene, at der i den Henseende ingen billig Grund er til at beklage sig.

Endnu skulde han med Hensyn til de i Lovudkastet omhandlede ved Theatret bestaaende Kasser fremhæve, dels at de fleste af dem ere etablerede efter Kongelige Resolutioner, saa at de ingenlunde kunne betragtes som ligefrem private, dels at de forstørstedelen ere i en saadan Tilstand, at de ikke ville være istand til at fyldestgjøre deres Forpligtelser, og at der derfor ville være fuldkommen god Grund for Regjeringen til, ligesom det i vor Tid er sket med flere private Kasser, at træde til, saaledes at disse Kasser bleve tagne under Opgjørelse, for at der kan ske samtlige Interessenter lige Ret. Det maa heller ikke overses, at der hvert Aar er paa Finantsloven bevilget Penge til Theatrets og Kapellets Enkekassser, fordi de i mange Aar have været ude af Stand til at dække deres Udgifter.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter at udtale, at Allerhøistamme, uagtet han vel fremdeles ikke tror, at det foreliggende Lovudkast vil føre til noget godt Resultat for Theatret, imidlertid ikke skal have noget imod, at Udkastet forelægges Rigsdagen, og *Hans Majestæt* meddelte derfor hertil sin allerhøieste Approbation.

Hans Majestæt meddelte derpaa Statsraadet, at det er Allerhøistammes Ønske, at der maatte blive forelagt Rigsdagen et Lovforslag angaaende en Monteringssum i Anledning af *Hans Kongelige Høihed Kronprindsens* forestaaende Formæling, og *Hans Majestæt* vilde derfor opfordre til, at det i saa Henseende fornødne maatte snarest blive foranstaltet. Rigtignok er i afvigte Foraar *Kronprindsens* Appanage bleven forhøiet, ligesom der ogsaa er blevet bevilget ham en Sum til at sætte hans Palais paa Amalienborg og hans Landopholdssted, Charlottenlund Slot, istand, og *Hans Majestæt* haaber ogsaa, at den hertil bevilgede Sum vil slaa til, ialtfald med noget Tilskud af *Kronprindsens* Appanage; men Palaiets og Slottets indvendige Indretning nogenlunde standsmæssigt vil kræve meget betydelige Udgifter, og da det altid har været Skik, naar et Medlem af det Kongelige Hus, og da ikke mindst, naar en *Kronprinds* har formælet sig, at der er blevet bevilget en betydelig Sum til Monteringen af hans Hus, forekommer det *Hans Majestæt* at være naturligt, at Regjeringen kommer frem for Rigsdagen med et Lovforslag til i nærværende

Tilfælde, at bevilge en Monteringssum. Hans Majestæt føler sig overbevist om, at et saadant Lovforslag vistnok eenstemmig vil blive accepteret af Repræsentationen, da Kronprindsens Forbindelse jo virkelig har vakt en stor Glæde i Folket.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] skulde, idet han antog, at det, da han i sin Tid forelagde Lovforslaget om Forhøielse af Kronprindsens Appanage, vel ogsaa nærmest ville være ham, der maatte komme til at forelægge det Lovforslag, hvorom her nu er Tale, bemærke, at han meget godt kan forstaa, at der kan være en Trang til at faa en Sum at montere Kronprindsens Hus for. Det har imidlertid under de nuværende konstitutionelle Forhold nogen Vanskelighed at fremkomme med et saadant Forslag, og skjøndt der ganske vist tidligere, da man ikke havde konstitutionelle Former, og navnlig ogsaa da Kong Frederik den 7de som Kronprinds blev anden Gang formælet, er bleven tilstaaet Pengebeløb til vedkommende Slottes Indretning og Montering, saa er der dog ikke i Regnskaberne fremtraadt nogen Summer specielt i den Anledning, saa at man i den Henseende ikke nu har nogen Rettesnor til i nærværende Tilfælde at gaa efter. Han skal imidlertid, da Tiden for Kronprindsens Formæling kommer noget kortere efter Appanagens Forhøielse, end man dengang havde tænkt sig, ikke have noget imod at forelægge Repræsentationen et Lovforslag om Bevilling til den indre Istandsættelse af Kronprindsens Palais heri Byen og af Charlottenlund Slot, af en Sum til Beløb af 50.000 Rdl., hvorved han haaber, at samme ville kunne sættes i den Stand, som Hans Majestæt ønsker. *Conseilspræsidenten* haaber ogsaa, at han vil kunne føre et saadant Lovforslag igjennem paa Rigsdagen, men han maa dog anse det for meget ønskeligt, at der samtidigt kan bringes frem de andre Fordringer, der maatte stilles til Repræsentationen i Anledning af den forestaaende Formæling, og da navnlig Bevilgelsen af den eventuelle Enkension, som han har tænkt at foreslaa til 30.000 Rdl. om Aaret.

Hans Majestæt Kongen maatte ogsaa anse det ønskeligt, at de Krav komme samtidigt frem, men Allerhøiøstsamme havde ventet, at *Conseilspræsidenten* havde nævnt mindst det dobbelte af den af ham foreslaaede Monteringssum, thi under 100.000 Rdl. er det umuligt at faa en standsmæssig Montering for Kronprindsen, og Hans Majestæt er overbevist om, at baade Rigsdagen og Nationen i det hele ville med stor Beredvillighed gaa ind paa en saadan Sum. Hans Maje-

stæt finder det ganske vist fuldkommen billigt, at man tager Hensyn til Landets forandrede Stilling, ikke alene i Henseende til dets territoriale Indskrænkning, men ogsaa i Henseende til den konstitutionelle Forfatning; men Hans Majestæt tror tillige, at Stemningen i Nationen er baade for Kronprindsen og for Prindsessen, saaledes at man vil montere et passende Hus for dem, og det synes Hans Majestæt, at det kun kunde være Nationen ubehageligt og vilde være krænken- de for Landet, hvis det fra svensk Side skulde siges, at det unge Pars Hus var uanstændigt slet indrettet.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte bemærke, at han ikke tror, at det vil blive opfattet saaledes, naar der til Montering bliver bevilget en Sum paa 50.000 Rdl., og han tror ogsaa, at det vilde være vanskeligt at faa det Beløb bevilget, som Hans Majestæt ønsker. Da Appanagen for Kronprindsen, som endnu stod uformælet, blev forhøiet, og det bestemtes, at Forhøielsen skulde indtræde fra 1ste April d.A., tænkte man sig, at Hans Kongelige Høihed derved vilde blive sat istand til efterhaanden at montere de Slotte, som bleve indrømmede ham. Nu er ganske vist Tiden imellem Appanagens Forhøielse og Kronprindsens Formæling bleven saa kort, at det kan være nødvendigt at gjøre et Tilskud til Montering, men det Bestemmende for, hvor stort dette Tilskud skal foreslaas at blive, maa være, hvad man kan vente, at Rigsdagen vil gaa ind paa, i Forbindelse med at Summen nogenlunde kan strække til; og ligesom han nu tror, at et Beløb af 50.000 Rdl. kan i sig anses passende, uden at Kronprindsen skal, hvad Folket ganske vist ikke kunde ønske, behøve at begynde med Gjæld, saaledes frygter han ogsaa for, at man, naar Summen blev sat til det dobbelte, ikke vilde kunne føre det igjennem paa Rigsdagen, ialtfald ikke uden en Discussion, som helst maa undgaas.

Krigsministeren [Raasløff] yttrede, at det Indtryk, som han i sin Tid modtog ved Forhøielsen af Kronprindsens Appanage allerede dengang, da Hans Kongelige Høihed var ugift og antoges endnu i nogen Tid at forblive ugift, ogsaa var, at man tænkte sig, at Hans Kongelige Høihed vilde være istand til af den forhøiede Appanage at anvende noget til at montere sit Palais. Nu er det Tidsrum, i hvilket man kunde vente Hans Kongelige Høihed istand til at lægge en vis Sum hen til Montering blevet kortere, end man havde troet, og naar der da kom en saadan Sum til, som *Conseilspræsidenten* har fore-

slaaet tilskuddt, vilde den formentlig være tilstrækkelig til at montere for paa en anstændig Maade, og saaledes som det nogenlunde maatte anses passende, uden at Hans Kongelige Højhed behøvede at sætte sig i Gjæld.

Indenrigsministeren [Estrup] yttrede, at hvad Hans Majestæt har udtalt om, at det danske Folk ikke kunde ønske, at Kronprindsen som gift med den svenske Kongedatter skulde flytte ind i et slet monteret Hus, deri har Allerhøistsamme fuldkommen Ret. Indenrigsministeren tror ogsaa, at Conseilspræsidenten fuldstændig har opfattet det danske Folks Følelse, naar han har sagt, at det ikke kunde være det kjært at se Kronprindsen begynde med Gjæld. Men Indenrigsministeren maa med Conseilspræsidenten være enig i, at i begge de nævnte Henseender maa det Formaal, som han antager, at ikke alene Statsraadet, men det danske Folk har sat sig, kunne naas ved den Sum, som Conseilspræsidenten har foreslaaet, og han nærer det Haab, at Summen vil vise sig at være tilstrækkelig.

Finantsministeren [Fonnesbech] skulde, idet han med Hensyn til Forudsætningerne ved Forhøielsen af Kronprindsens Appanage kunde slutte sig til Conseilspræsidenten, tillade sig den Bemærkning, at han tror, at Hans Majestæt tager noget feil med Hensyn til den Lethed, hvormed Allerhøistsamme antager, at Bevillingen af en Monterings-sum paa 100.000 Rdl. vil kunne føres igjennem i Repræsentationen. Finantsministeren tvivler ikke paa, at det vel vilde kunne naas, men han tror, at det dog ogsaa er nødvendigt at tage noget Hensyn til de Forestillinger, som ere de herskende i Repræsentationen, og han mente da, at det vil være uforstaaeligt for de allerfleste i Repræsentationen, at en Sum af 100.000 Rdl. vil gaa med til Montering; ligesom det ogsaa maa være ham tilladt at bemærke, at allerede med de Udgifter, vi nu har, er det nødvendigt at træde til nye Skattepaalæg, som Hans Majestæt vil allerede have set, at det ikke gaar saa let med i Repræsentationen. Finantsministeren tror, at det baade vil være klogt og rigtigt at tage noget Hensyn til Forestillingerne i Repræsentationen, for at man kan faa Bevillingen til let at gaa igjennem og blive vedtaget uden en Discussion, som vilde være ubehagelig; og medens han holder sig overbevist om, at Repræsentationen vil med en vis Fornøielse bevilge til Montering for Kronprindsen den Sum, som er nødvendig, saa tror han rigtignok, at naar man vil gaa ud over at forlange den Sum, som Conseilspræsidenten har foreslaaet, vil man

komme i Strid med de Begreber, som ere de herskende i Repræsentationen.

Marineministeren [Suenson] bemærkede, at han vilde finde det uheldigt, om man i Rigsdagen skulde ved Bevillingen af en Monteringssum komme ind paa en Discussion, og at, naar han skal udtale sin private Anskuelse, allerede en Sum af 50.000 Rdl. til en Bygnings Montering synes temmelig høi. Han maatte derhos i ethvert Fald anse det for absolut ønskeligt, at naar man nu kommer til Rigsdagen med Forlangendet af en Monteringssum, saa ved den Leilighed ogsaa alt, hvad der i Anledning af den forestaaende Formæling maatte blive at kræve udredet af Statskassen, paa eengang kommer frem, saaledes Enkepension, Appanageforhøielse, forsaavidt der tænkes herpaa, o. a., thi det vilde ellers være meget vanskeligt, naar man til næste Rigsdag kom frem med saadanne Krav.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det ogsaa er Allerhøistsammes Ønske, at Monteringsforslaget og Enkepensionsbestemmelsen komme samtidigt frem for Rigsdagen. Hvad Hans Majestæt i Anledning af Kronprindsens Formæling ønsker bevilget af Rigsdagen er kun en Monteringssum og eventuel Enkepension; om Forøgelse af Kronprindsens Appanage er der ikke Tale. Hvad Monteringssummen angaar, da kan der, naar alt skal være nogenlunde anstændigt indrettet og svare til den Maade, hvorpaa de Kongelige Hoffer hidtil have været indrettede, efter Hans Majestæts fuldkomne Overbevisning ikke være ringere end 100.000 Rdl., og bliver den mindre, vil det ikke kunne gjøres, uden at Kronprindsen strax kommer i Gjæld; og forsaavidt der er blevet henvist til, at man ved Forhøielsen af Kronprindsens Appanage havde tænkt sig, at der kunde af den lægges noget hen til Montering, maatte Hans Majestæt erindre, at Kronprindsen havde gjort flere Reiser, hvorved han havde paadraget sig endel Gjæld. Hans Majestæt tror ogsaa, at naar man med Hensyn til det foreliggende Tilfælde ser hen til, hvad lignende Etableringer af Kongelige Prindser heri Landet tidligere har kostet, vil Hans Majestæts Fordring anses for overordentlig ringe og beskeden.

Indenrigsministeren [Estrup] skulde, idet ogsaa han er af den Formening, at det vil være meget ønskeligt, at begge Forslag, baade det om en Monteringssum og om Enkepension, kunne komme frem paa samme Tid, blot bemærke, at det forekommer ham, at man vil ikke vel kunne foreslaa Enkepensionen bestemt, førend Prindsessens Med-

gift er bestemt, og Forslaget om Enkepension vil altsaa ikke øieblikkeligt kunne forelægges Rigsdagen. Igjennem Ægtepagten vil det vise sig, hvor rundhaandet Nabolandene ere med Udstyret af deres Kongedatter, og naar Vidnesbyrdet herom foreligger i Ægtepagten, vil det gjøres lettere for Regjeringen at bringe frem for Repræsentationen de Forlangender, der skulle stilles til denne.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at der ganske vist maa være et bestemt Forhold mellem de forskjellige Summer, hvorom der ved nærværende Leilighed kan være Tale, og naar man da tager Hensyn til den Sum, som er anvendt paa Palaiets Istand-sættelse og til Størrelsen af Kronprindsens Appanage, saa tror han, at den Udgift, som anvendes paa Monteringen af Palaiet, vilde komme til at staa i et besynderligt Forhold dertil, naar Monteringssummen blev sat op til 100.000 Rdl. Han maatte i denne Henseende ogsaa, forsaavidt Hans Majestæt har henvist til de Tilfælde, som foreligge fra tidligere Tid, gjentagende fremhæve, at der ikke kan gjøres Sammenligning med disse Tilfælde, thi dengang bestemte Kongen fuldstændigt, hvad der skulde gives, og heller ikke findes Udgifterne, som vistnok bleve udrede af flere forskellige Fonds, præciserede i Regnskaberne.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] yttrede, at der, idet han forøvrigt ganske kan henholde sig til, hvad Conseilspræsidenten og hans øvrige Kolleger have udtalt, navnlig er eet Punkt, som han for sin Person tror at maatte betone. Det er ganske vist, at Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forbindelse er set med stor Glæde heri Landet, og han vilde for sin Del i høieste Grad beklage, om denne Glæde skulde lide endogsaa kun det mindste Skaar, men han nærer nu dog i denne Henseende nogen Frygt, hvis man strækker den Monteringssum, hvorom her er Spørgsmaal, udover de af Conseilspræsidenten foreslaaede 50.000 Rdl., thi ligesom han er fuldkommen overbevist om, at baade Folket og Repræsentationen med Glæde ville yde, hvad Landet er istand til, saaledes tror han rigtignok ogsaa, at det nærværende Tidspunkt ikke er saa ganske heldigt, da der ikke er faa Dele af Landet, hvor en Misvæxt har fundet Sted, og da allerede det Udkast om en overordentlig Skat, som Regjeringen har været nødt til at forelægge Rigsdagen, har mødt nogen Vanskelighed.

Justitsministeren [Nutzhorn] yttrede, at da han ikke har været be-

kjendt med de tidligere Forhandlinger, som gik forud for Loven om Forhøielse af Kronprindsens Appanage, ser han altsaa denne Foranstaltning paa samme Maade som enhver Udenforstaaende, og han tror da, at det var en almindelig Opfattelse, at man ved Appanagens Forhøielse satte Kronprindsen istand til at formæle sig. Det vil derfor, mener han, let kunne komme som Overraskelse, om der nu paany stilles Begjæring om Tilskud, og saafremt Forlangendet om en Monteringssum skulde træde frem for Rigsdagen som enestaaende Foranstaltning, vilde han meget tilraade, at Summen indskrænkes saameget som muligt, og da navnlig til den af Conseilspræsidenten foreslaaede Størrelse, saaledes at Bevillingen bliver saa at sige en Erstatning for den kortere Tid, der bliver imellem Appanageforhøielsen og Formælingen, end man havde tænkt sig. Hvis det derimod er muligt at sætte Begjæringen om Monteringssum i Forbindelse med, hvad der ellers skal bevilges i Anledning af Kronprindsens Formæling, og navnlig hvis det kan træde frem, at der ikke vil være Spørgsmaal om Forhøielse af Kronprindsens Appanage, naar Formælingen har fundet Sted, kort sagt, naar det hele kan træde frem som en Opgjørelse af alle Krav i den nævnte Anledning, saa skulde han ikke have noget imod, at Monteringssummen blev noget større, naar da hvad der anskaffedes til Montering blev indlemmet i Statsinventariet og overladt Kronprindsen med Forpligtelse til at vedligeholde det. Naar Rigsdagen paa eengang kan se samlet, hvilke Udgifter Formælingen kan medføre for Landet, vil det stille sig meget lettere, end naar man kommer til den først med eet Forlangende og siden med et nyt, og han for sit Vedkommende vilde, som sagt, kunne tilraade at gaa noget videre med Hensyn til Bestemmelsen af Monteringssummens Størrelse, naar man fik den hele Opgjørelse paa eengang.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at naar der, som han, efter hvad han allerede tidligere har yttret, maa finde ønskeligt, skal samlet forelægges Rigsdagen de Krav, som stilles i Anledning af den forestaaende Formæling, saa maa det ogsaa ønskes, at det til samme Tid vides, hvilken Medgiftssum der fra svensk Side paa tænkes, thi et vist Forhold maa dog finde Sted imellem denne og de Summer, der forlanges af Rigsdagen, og naar dens Størrelse ikke foreligger, mangler der et Moment til Bedømmelsen af det hele. Det er jo vel vanskeligt nu at sige, naar Forhandlingerne med den svenske Regjering angaaende Ægteskabskontrakten, inden hvis endelige Un-

dertegning Beløbet af Medgiftssummen ganske naturligt maa vides, ville være førte til en saadan Afslutning, at Resultatet kan forelægges Rigsdagen, men han har dog Grund til at tro, at det hele vil kunne fremmes saaledes, at Forelæggelsen vil kunne ske i næste Maaned.

Krigsministeren [Raasløff] maatte ogsaa finde det meget hensigtsmæssigt, at der, for at tilvejebringe et rigtigt Forhold imellem de forskellige paagjældende Summer, foreligger, naar man skal gaa til Rigsdagen, Resultatet af Forhandlingerne med den svenske Regjering; man vil derved være stærkere overfor Rigsdagen, og skulde det da vise sig, at man fra svensk Side har i det hele tænkt sig det unge Par etableret efter en større Maalestok, saa tror han, at der vil i hvert Fald være flere Medlemmer af Statsraadet, som ikke ville være utilbøielige til at gaa ind paa en højere Monteringssum, som kunde komme til at staa i Forhold til den Maalestok.

Det behagede derefter *Hans Majestæt* foreløbningen at udsætte det foreliggende Spørgsmaal om Monteringssummen, og Allerhøistsamme hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 20. november 1868.

Aar 1868, Fredagen den 20de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anlæg og Drift af en Jernbane mellem Maribo og Bandholm.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Anvendelsen af den aflagte Jernbanestrækning mellem Kjøbenhavn og Vigerslev.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede dernæst 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love.

- 1) Lov om Fastsættelsen af Vederlaget for nogle Statskassen tilhørende, inden Domainebestyrelsen, henlagte Konge- og Kirketiender.
- 2) Lov angaaende Stempelafgiften af de af Kjøbenhavns Commune til et Beløb af indtil 3 Millioner Rigsdaler udstedte Obligationer.
- 3) Lov indeholdende nogle Ændringer i de gjældende Bestemmelser angaaende Brevpostforsendeler.

Overensstemmende med Indstillingerne blev disse 3 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 16de og 30te October samt 6te November blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag d. 26. november 1868.

Aar 1868. Torsdagen den 26de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bevilge Krigsministeren, Generalmajor W. R. Raasløff en Orlov paa 3 Maaneder med Tilladelse til at begive sig til Udlandet, samt at bifalde, at Krigsministeriet under hans Fraværelse midlertidig forestaas af Marineminister O. F. Suenson.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde, at Krigsministeren, Generalmajor Raasløff under den ham allernaadigst tilstaaede Orlov begiver sig til de Forenede Amerikanske Stater for underhaanden at virke for den vestindiske Sags Fremme, samt at Udgifterne ved denne Reise afholdes af Statskassen under *Conseilspræsidentens* Ansvar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Fuldmagt for den Kongelige Chargé d'affaires i Nordamerika, Capitain Bille, til Afslutning af en Overenskomst om Afhændelsen af St. Croix.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den af Udenrigsministeren forelagte Fuldmagt for Capitain Bille med allerhøieste Underskrift samt allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til at instruere Capitain Bille til, naar Omstændighederne tillade det, og de Forenede Staters Regjering dertil erklærer sig beredt, at forhandle og undertegne en Overenskomst om Afhændelsen af St. Croix i Henhold til, hvad i den refererede Forestilling er allerunderdanigst bragt i Forslag.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love, respektive Lov om Forlængelse af Tidsfristen for Statens Drift af de jysk-fynske Jernbaner og Lov indeholdende Tillæg til § 3 i Loven af 25de Januar 1862 angaaende Foranstaltninger til Husdyr- og især Hestestandens Fremme.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om extraordinairt Pensionstillæg for afskediget Tøihuslieutenant Ordrup.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Peder Pedersen Skjødte og Ane Pedersen, Mads Hansens Enke, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Peder Pedersen Skjødte og Ane Pedersen, Mads Hansens Enke den dem ved Høiesterets Dom af 27de forrige Maaned, førstnævnte for Mord i Henhold til den almindelige borgerlige Straffelovs § 190 og sidstnævnte for Meddelagtighed i denne Forbrydelse i Henhold til Straffelovens § 52 sammenholdt med § 190, ifundne Livsstraf, imod at de hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at skjøndt Allerhøistsamme vel i Almindelighed pleier, ligesom hans Forgjænger i Regjeringen, at

følge Høisterets Majoritets Indstilling i Straffesager, deler Hans Majestæt dog i den foreliggende Sag Justitsministerens Anskuelse om Benaadning for de Domfældte, som Allershøistsamme ikke kan anse for egentlig farlige Forbrydere for Samfundet, og i Overensstemmelse med Justitsministerens Indstilling, til hvilken *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og samtlige Ministre* sluttede sig, behagede derfor Hans Majestæt allernaadigst at eftergive den idømte Livsstraf, imod at de paagjældende hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Brandforsikring af Kjøbstadeiendomme.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet torsdag den 10. december 1868.

Aar 1868, Torsdagen den 10de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Marineministeren vare fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Erstatning for Ophævelsen af den Dalby Kornvandmølle i Dalby Sogn under Veile Amt tillagte særegne Beskyttelse imod Udøvelse af Møllenæring i det til Møllen hørende Distrikt.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafformildelse for Straffangerne Joseph Hunt, Anthony Abraham og Presint Emilie Gumbs af Plantagen Orange Grove paa St. Croix.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at de Straffangerne Joseph Hunt, Anthony Abraham og Presint Emilie Gumbs af Plantagen Orange Grove paa St. Croix for Tyveri i Medfør af Forordningen af 11te April 1840 § 12, 1ste Membrum, idømte Straffe af Forbedringshusarbejde i 2 Aar for hver

nedsættes for Joseph Hunt til Forbedringshusarbeide i 1 Aar og for Anthony Abraham og Presint Emilie Gumbs til lige Arbeide i 8 Maaneder for hver.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende Anlæg og Drift af en Jernbane igjennem det nordvestlige Sjælland.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 2. januar 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 2den Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren var fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Omordning af Lægeforholdene paa Lolland, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 5) At det hidtilværende Embede som Distriktslæge i Nakskov Lægedistrikt nedlægges.
- 2) At der til Stadslægeembedet i Nakskov henlægges et Landdistrikt bestaaende af det tidligere Nakskovs Lægedistrikt med Undtagelse af Stokkemarken samt Landet og Ryde Sogne.
- 3) At der istedetfor det hidtilværende Embede som Distriktslæge for Fuglse og Musse Herreder oprettes tvende Distriktslægeembeder, nemlig:
  - a) Et med Bolig i Maribo, til hvilket henlægges Maribo og Rødby Kjøbstæder, Fuglse Herred og Sognene Maribo Landsogn, Hunseby, Engestofte, Øster-Ulslev, Godsted og Vester-Ulslev af Musse Herred samt desuden de til Nakskov Lægedistrikt

tidligere henhørende Sogne Stokkemarke og Landet-Ryde Sogne.

- b) Et med Bolig i Sackjøbing og omfattende Sackjøbing og Nysted Kjøbstæder samt Musse Herred med Undtagelse af Maribo Landsogn og Sognene Hunseby, Engestofte, Øster-Ulslev, Godsted, Vester-Ulslev og Thoreby.
- 4) At disse tvende Distriktslægeembeder lønnes med Gager af samme Størrelse som de, der hidtil have været tillagte Distriktslægerne i Naskov Distrikt og i Fuglse og Musse Herreder; og endelig
- 5) At Thoreby henlægges under Nykjøbing Lægedistrikt.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for den i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Tugthusfange Hans Hansen Møller.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Tugthusfange Hans Hansen Møller, der ved Kommissions-Dom af 18de April 1861 for Brandstiftelse i Medfør af Forordningen af 26de Marts 1841 § 4 er anset med en Straf af Tugthusarbejde i 12 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fanger løslades og eftergives den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig

a) saa hurtigt som dette under Iagttagelse af den sædvanlige Fremgangsmaade vil kunne ske:

I Straffeanstalten paa Christianshavn:

- 1) Tugthusmandsfangen 1) Ole Nielsen, Forbedringshus-Kvindefangen 2) Karen Marie Christensen, samt Tugthus-Kvindefangerne 3) Birthe Jensdatter, 4) Ane Marie Hansen, Niensens Hustru, og 5) Juliane Marie Sauer.

I Horsens Tugthus:

- 6) Jørgen Larsen, 7) Hans Peter Larsen, 8) Jens Hansen, 9) Ola Nilsson, 10) Christian Vilhelm Valdemar Elmgren, 11) Niels Andersen, 12) Søren Pedersen, kaldet Skyt-Søren, Skyt-Skræderen eller Skrald-Skræderen, og 13) Lars Jespersen Dahm.

I Vridsløselille Forbedringshus:

14) Jacob Hansen Friis, 15) Pehr Andersson, 16) Svend Nilsson, og
17) Hans Christian Geert.

b) til 1ste Marts 1869:

I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthus-Mandsfangerne: 1) Andreas Andersen, 2) Anders Eriksen,
2) Carl Hansen, 4) Hans Andersson, og 5) Christian Frederik
Nielsen eller Jensen eller Brudager; Forbedringshus-Kvindefan-
gen 6) Nielsine Christine Clausen samt Tugthus-Kvindefanger-
ne: 7) Inger Line Carlsdatter, 8) Maja Lisa Gabrielson og 9)
Martine Diderikke Christensen.

I Horsens Tugthus:

10) Søren Olsen, 11) Hans Jørgensen Munkestuehuus, 12) Chri-
sten Paulsen, 13) Hans Hansen, 14) Johan Heinrich Giese, 15)
Lars Peter Christiansen, 16) Gustav Abrahamson, 17) Jens Sør-
rensen og 18) Anders Jørgensen

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 8. januar 1869.

Aar 1869, Fredagen den 8de Januar, var Statsraadet forsamlet
paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste For-
sæde. Krigsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede tvende al-
lerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive Ud-
kast til Lov om Udstyring og Meublering af de Hans Kongelige Høi-
hed Kronprindsen overdragne Slotte og Udkast til Lov om Naale-
penge og Livgeding til Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Lovisa
Josephina Eugenia.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovud-
kast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Fo-
restilling angaaende allerhøieste Concession paa Anlæg og Drift af
en Jernbane mellem Maribo og Bandholm, hvori indstilles, at Deres
Majestæt allernaadigst vil meddele Lehns greve Knuth til Knuthen-

borg, Etatsraad, Bankdirecteur Tietgen, Overingenieur Rowan og Premierlieutenant Garde i Forening Concession paa Anlæg og Drift af en Jernbane mellem Bandholm og Maribo, samt at Deres Majestæt lige allernaadigst vil bemyndige Indenrigsministeriet til at approbere de indsendte Planer til et saadant Anlæg samt til derhos at foreskrive saadanne Forandringer deri, som under Udførelsen maatte vise sig ønskelige.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Ophævelse af Brandforsikrings-Anordning for Thorshavn By og Frederiksvaag paa Færø af 22de Marts 1784.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøjest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Forbedringshusfange Niels Christensen og Maren Kirstine Johansen af Svingelen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Forbedringshusfange Niels Christensen og Maren Kirstine Johansen af Svingelen maa være aldeles ophævet paa Vilkaar, at Fællesboet i Mangel af mindelig Forening deles af Skifteretten, at Børnene forblive hos Moderen, og at Faderen svarer et passende Bidrag til deres Underhold efter Øvrighedens Bestemmelse, samt at Hustruen maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. Januar 1869.

Aar 1869, Fredagen den 22de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet vare fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende Tillæg til Lov af 8de Marts 1856 angaaende Oprettelsen af en Veterinair- og Landbohøiskole.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Approbation forelægges Plan for det 122de Kongelige Kjøbenhavnske Klasselotteri for 1869.

Overensstemmende med Indstillingen approberede Hans Majestæt allerhøiest den forelagte Plan med Forbehold af endelig Bekræftelse igjennem Finantsloven og bemyndigede derhos allernaadigst Finantsministeren til at lade Planen offentliggjøre og Lodsedlerne udgive paa sædvanlig Maade.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges til allerhøieste Underskrift en Anordning, hvorved Politivedtægten for Kjøbenhavn af 18de Januar 1869 sættes i Kraft m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Anordning forsynet af Hans Majestæt med allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 5. februar 1869.

Aar 1869, Fredagen den 5te Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Krigsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede tvende allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love om Udstyring og Meublering af de Hans Kongelige Høihed Kronprindsens overdragne Slotte og om Naalepenge og Livgeding til Hendes Kongelige Høihed Prindsesse Lovisa Josephina Eugenia.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Arkivvæsenets Henlæggelse fra Indenrigsministeriet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-

naadigst, at Bestyrelsen af det Ministerierne vedkommende Arkivvæsen, som hidtil har henhørt under Indenrigsministeriet, fra den 1ste April 1869 at regne henlægges under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges tvende af Colonialraadet for St. Croix vedtagne Anordninger respective om Pension for forhenværende Underbetjent ved Christiansteds Toldsted, E. F. Kirchhoff, og om en Forøgelse af de ved Anordningen 11te Mai 1866 bestemte Lønninger til 2 offentlige Læger paa St. Croix.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Anordninger allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af 4 Colonialraadet for St. Croix Commune vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for bemeldte Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at meddele Stadfæstelse paa følgende af bemeldte Colonialraad vedtagne Tillægsbevillinger til fornævnte Budget:

- 1) Til Budgetpost E. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtaget den 23de December 1867, til Beløb .. \$ 2685
- 2) Til Budgetpost D.2, Rets- og Politivæsenet, vedtaget den 24de Februar 1868, til Beløb ..... \$ 142
- 3) Til Budgetpost D.7, Militairudgifter, vedtaget den 24de Februar 1868, til Beløb ..... \$ 195-43 c.
- og 4) til Budgetpost D.12, Fattigvæsenet, vedtaget den 14de September 1868, til Beløb ..... \$ 243

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af 6 af Colonialraadet for Communen St. Thomas med St. Jan vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for bemeldte Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1867 til 31te Marts 1868.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddelte *Hans Majestæt* allerhøieste Stadfæstelse paa følgende af det nævnte Colonialraad vedtagne Tillægsbevillinger til bemeldte Budget, nemlig:

1) Til nødvendige Reparationer ved St. Thomæ Communehospital	\$ 2000
Til nødvendige foreløbige Reparationer ved Kasernen, Batterierne, Krudtmagasinet m. m.	\$ 2000
Til at skaffe Husly for de husvilde Fattige samt for at rydde Gaderne og Landeveiene	\$ 4000,
vedtaget den 30te October 1867.	
2) Til Budgetpost F.11, vedtaget den 25de Januar 1868, til Beløb	\$ 1000
3) Til Budgetpost G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtaget den 25de Januar 1868, til Beløb	\$ 2700
4) Til Budgetpost F.e., Rets- og Politivæsenet, vedtaget d. 7. Februar 1868, til Beløb	\$ 840
5) Til Budgetpost G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtaget den 5te Marts 1868, til Beløb	\$ 975
og 6) Til Budgetpost F.9. Gader og offentlige Veie (\$ 800) og til Budgetpost F.11, Sundhedsvæsenet (\$ 2000) vedtaget den 5te Marts 1868, til Beløb ialt	\$ 2800

Videre refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af det af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan affattede Budget for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869, samt af tvende Tillægsbevillinger til bemeldte Budget.

Overensstemmende med Indstillingen meddeltes allerhøieste Stadfæstelse paa bemeldte Budget samt paa følgende tvende Tillægsbevillinger til samme, nemlig:

1) vedtaget af Colonialraadet den 26de November 1868 til Budgetpost F.11, til Beløb	\$ 175-13 c.
og 2) vedtaget af Colonialraadet den 9de December 1868 til Budgetpost G. til Beløb til Belægning af Kaserne- taget med Tinplader	\$ 650
og til Reparation af Kasernens Kjøkken	\$ 603-10 c.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges det af Colonialraadet for St. Croix affattede Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev bemeldte Budget allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede derpaa en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af en af Colonialraadet for St. Croix og af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagen Anordning om Pension for Copist i den vestindiske Landsøverret P. B. Hatchett.

Overensstemmende med Indstillingen stadfæstede *Hans Majestæt* allerhøiest denne Anordning.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anvendelsen af den aflagte Jernbanestrækning mellem Kjøbenhavn og Vigerslev.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddelte *Hans Majestæt* sin allerhøieste Stadfæstelse paa denne Lov.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Direktionen for Nationalbanken Bevilling til ved Proclama med Aars og Dags Varsel at indkalde Besiddere af Eiendomme, hvorpaa der endnu hviler uindfriede Bankhæftelser i Kjøbstadbygninger og 1/6 Hæftelser i Jorder og Tiender, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der meddeles Direktionen for Nationalbanken Bevilling til ved Proclama med Aars og Dags Varsel saavel i samtlige Provindsaviser som ogsaa i de i Hovedstaden udkommende Avertissementer optagende Dagblade at indkalde Besiddere af Eiendomme, hvorpaa der endnu hviler uindfriede Bankhæftelser i Kjøbstadbygninger og 1/6 Hæftelser i Jorder og Tiender, til sub poena præclusi et perpetui silentii at anmelde for Banken, hvorvidt de maatte ønske at forblive i Forbindelse med denne, da Hæftelserne i modsat Fald betragtes som bortfaldne, saa at Banken ikke er berettiget til at hæve Renter og de Vedkommendes Ret til at erholde Actier i Banken ved at indbetale Hæftelserne ophører.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Væver Johannes Keysner af Taanum Æresopreisning, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at meddele Væver Johannes Keysner af Taanum, som ved Høiesterets Dom af 8de April 1831 for at have forfærdiget og udgivet falske Bankosedler blev tilfunden at have forbrudt Liv og Ære, men ved allerhøieste Rescript af 3die Juni samme

Aar erholdt Straffen formildet til Tugthusarbeide paa Kongens Naade, Æresoppreisning med Hensyn til den ham saaledes overgaaede Dom.

Efterat *samtliche Ministre* havde sluttet sig til Justitsministeren med Hensyn til den foreliggende Indstilling, blev denne allernaadigst bifaldet af *Hans Majestæt*.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om Fritagelse for Tiltale for Ungkarl Greipur Oddson og Enken Elis Teitsdatter af Isafjords Syssel under Islands Vestamt.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at fritage begge de paagjældende for Tiltale for den af dem med hinanden begaaede Blodskamsforseelse.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra den 20de November f.A. til den 22de Januar d.A., begge inclusive, blev oplæste og rati-
haberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 12. februar 1869.

Aar 1869, Fredagen den 12te Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* og Krigsministeren vare fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Contrakt om Anlæg af en Jernbane mellem Nørresundby og Frederikshavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at meddele Indenrigsministeriet allerhøiest Bemyndigelse til at approbere den i den refererede Forestilling ommeldte Contrakt om fornævnte Jernbaneanlæg, saasnart Finantsloven fra 1869–70 er vedtaget.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Estrup] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Amtmændenes Contoirholdsgodtgjørelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov af *Hans Majestæt* forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Anvendelsen af den Poulsenske Stiftelses Midler,

hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Renterne af de af Hofboghandler Simon Peter Poulsen og Hustru Lovise Regine, født Glæbel ved Gavebrev af 22de Mai 1817, allerhøist confirmeret den 15de October s.A., til »en Arbeidsanstalt og til et Hospital for Syge og Fattige paa Hirschholms Amt« skjænkede Midler, aarlig maa uddeles i Legatportioner paa 40 Rdl. til Fattige, som ifølge de i fornævnte Gavebrev indeholdte Bestemmelser vilde have havt Adgang til Optagelse i Stiftelsen, dog saaledes, at det for at kunne komme i Betragtning ved Uddelingen af Legatet udfordres, at paagjældende ikke i det sidste Aar før Uddelingen har modtaget Understøttelse af Fattigvæsenet, hvorimod tidligere oppebaaren Fattigunderstøttelse ikke skal være til Hinder for Nydelse af Legatet, naar samme enten er refunderet vedkommende Commune eller af denne er eftergivet den paagjældende.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at det allerede i længere Tid havde været Regjeringen magtpaaliggende at søge truffet Foranstaltning til i finantsiel Henseende at være forberedet paa mødende Eventualiteter, navnlig hvis det skulde komme til en europæisk Krig, og at han derfor havde indledet Underhandlinger i Paris om Aabning af en Credit paa 20 Millioner Francs. Det var nu lykkedes ham at komme til et saadant Arrangement, at en Contract kan blive afsluttet paa Betingelser, som han maa anse for meget gunstige, idet disse i det væsentlige ere: at den Credit, der aabnes, fastsættes til 20 Millioner Francs for det indeværende Aar, og at der herfor gives 1/2 pCt. i Provision, samt at, forsaavidt Crediten benyttes, betales 1/2 pCt af Beløbet og derhos 1 pCt højere Rente end den, som den franske Bank tager. Næst endnu at tilføie, at Ministeriet har maattet ønske, at den hele Foranstaltning holdtes hemmelig, og at dette er Grunden til, at Sagen ikke paa sædvanlig Maade foredrages i Statsraadet igjennem en allerunderdanigst Forestilling, androg *Finantsministeren* nu paa allerhøieste Bemyndigelse til at afslutte en Contract paa de nævnte Hoved-Betingelser, idet han endnu kun sluttelig bemærkede, at han havde troet det rigtigt, til Støtte for Regjeringen med Hensyn til den ommeldte Foranstaltning, ganske i Almindelighed at udtale for Rigsdagens Finantsudvalg, at det var hans Agt at træffe en saadan, hvilken da Udvalget ogsaa havde fundet hensigtssvarende.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter at meddele *Finantsmi-*

nisteren den begjærte Bemyndigelse til at afslutte en saadan Contract som af ham ommeldt.

Finantsministeren [Fonnesbech] bemærkede fremdeles, at da det Rigsdagen forelagte Lovforslag om en overordentlig Skat for næste Finantsaar endnu ikke, efter at Rigsdagen allerede sidder paa 5te Maaned, er kommet videre, end at der i Folkethinget er afgivet Udvælgsbetænkning, og da det saaledes, efter alt hvad der ligger for, er klart, at dette Lovforslag ikke vil kunne blive bragt til Ende i lang Tid endnu, har denne Omstændighed, i Forbindelse med at der fra forskjellige Sider er rettet indtrængende Begjæring til Regjeringen om at lade Forslaget falde, og tillige i Betragtning af det i det hele endnu mindre gunstige Udfald af sidste Aars Høst, end man havde ventet, været en Opfordring for Ministeriet til en fornyet Overveielse af Sagen, og for det Tilfælde, at Ministeriet derved skulde komme til det Resultat, at Omstændighederne ere i det hele saadanne, at der er Anledning til at tage det paagjældende Lovforslag tilbage, vilde Finantsministeren derfor udbede sig Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at gjøre dette.

Hans Majestæt meddelte Finantsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 26. februar 1869.

Aar 1869, den 26de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Krigsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Rigsdagens nærværende Samling slutter Lørdagen den 27de Februar, til hvilket Øiemed Allerhøistsamme med sin allerhøieste Underskrift forsynede tvende af *Conseilspræsidenten* forelagte Expeditioner, nemlig Budskab til Rigsdagen angaaende dens Slutning og Reskript til *Conseilspræsidenten*, hvorved han bemyndiges til paa Hans Majestæts Vegne at slutte Rigsdagen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvori, da den Marineministeren i sin Tid meddelte allerhøieste Constitution til under Krigsministerens Fraværelse midlertidigt at forestaa Krigsministeriet udløber idag, og Marineministeren har ønsket sig fritagen for fremdeles at overtage Krigsministeriets Bestyrelse, indstilles, at det allernaadigst maa bifaldes, at *Conseilspræsidenten*, indtil Krigsministerens Hjemkomst fra den ham tilstaaede forlængede Orlov, midlertidigt forestaar Krigsministeriet.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne denne Lov med sin allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne tvende Love, respektive om Vederlag for Contoirudgifter til Embederne som Borgmester og Auctionsdirecteur i Helsingør og i Aalborg, og angaaende Anlæg og Drift af en Jernbane gennem det nordvestlige Sjælland samt angaaende et Tillæg til Bestemmelserne om Rentegarantien for en Jernbane paa Falster og Lolland.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love alderhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Nyborg Fæstnings Nedlæggelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen stadfæstede *Hans Majestæt* alderhøist denne Lov.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den af afdøde Generalmajor P. C. F. Scholten ved hans Testamente af 5te April 1852 § 4 til Garnisonskirkens militære Drengeskole legerede Capital.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst, at bemeldte Capital med opsparede Renter paa de i Testamentet nærmere angivne Vilkaar henlægges til den ved Artilleriet bestaaende Classenske Legatskole.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling angaaende Opløsning af det nuværende Althing og Udskrivning af nye Valg m. v.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det nuværende Althing opløses, og at der derefter foretages nye Valg til Althinget for de næste 6 Aar, samt at det saaledes nyvalgte Althing indkaldes til Møde til den 27de Juli førstkommende.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Straffeformildelse for Arrestanten Thomas Nielsen med Tilnavn Egsdal, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Arrestanten Thomas Nielsen med Tilnavn Egsdal, der ved Høiesteretsdom af 14de f.M. for Tyveri er tilfunden at behandles i Overensstemmelse med den allerhøieste Resolution af 6te October 1848, hvorved han, der i Henhold til allerhøieste Rescript af 28de Juli 1846 for crimen bestialitatis var bleven indsat til Forbedringshusarbeide paa Kongens Naade, blev løsladt af Straffeanstalten paa Vilkaar, at han, saafremt han paany maatte gjøre sig skyldig i nogen Forbrydelse, der ikke medførte større Straf, uden videre Dom vilde blive indsat paa Livstid i Forbedringshuset eller i den Straffeanstalt, som maa være traadt istedet, for denne Gang maatte fritages for at behandles efter den ommeldte allerhøieste Resolution, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende fuldstændig Ophævelse af Ægteskabet mellem forhenværende Gaardfæster i Tørringe, Christen Hansen og Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Ægteskabet mellem forhenværende Gaardfæster Christen Hansen og hans ved Bevilling af 18de August 1866 i Henseende til Bord og Seng fraseparerede Hustru Anne Kirstine Andersen af Tørringe maa være aldeles ophævet paa de af dem den 1ste Mai f.A. under Grevskabet Muckadells Birkeret vedtagne Vilkaar, og at Hustruen maa indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 6. marts 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 6te Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Indenrigsministeren og Krigsministeren vare fraværende.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Salg af det paa Christianshavn beliggende saakaldte Gamle-Laboratorium med tilhørende Grund og Bygninger og om Opførelse af de til Erstatning for samme nødvendige Nybygninger m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Paa Indenrigsministerens Vegne refererede *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Hegn.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de tvende af Rigsdagen vedtagne Love respektive om Classelotteriets Ordning og Forbud mod andet Lottospil m. m. og om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstet.

Marineministeren [Suenson] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de tvende af Rigsdagen vedtagne Love respektive om Søtillæg m. m. ved Søværnet og om Styrmands-examen.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love respektive om Vederlag for Contoirudgifter til forskellige Retsbetjente embeder og om Værnepligt.

Overensstemmende med Indstillingerne stadfæstede *Hans Majestæt* allerhøiest begge disse Love.

Protokollerne fra Statsraadets Møder den 5te, 12te og 26de Februar bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 19. marts 1869.

Aar 1869, Fredagen den 19de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Finantsministeren var fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Udfærdigelsen af en kongelig Anordning indeholdende Tillæg til Anordningen af 9de August 1867 angaaende Forholdsregler til Iagttagelse af Førere af Damp- og Seilskibe for at undgaa Paa-seiling.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst, at en saadan Anordning, i Overensstemmelse med det af Indenrigsministeren Foreslaaede, udfærdiges.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag mod Røgter Peder Thomsen maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i allerhøieste Resolution af 18de Juni 1847 tagne Forbehold.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at de af Røgter Peder Thomsen eller Thomasen af Store Lyndby paa Gaarden Sophienborg forøvede og af ham under et inden Frederiksborg Birks Politiret vedgaaede Tyveri maa tages under retslig Behandling og Paakjendelse uden Hensyn til det ovennævnte i allerhøieste Resolution af 18de Juni 1847 tagne Forbehold.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandringer i de fra Meddelelsen af Pleiehjælp til uægte Børns Mødre ved den Kongelige Fødsels- og Pleiestiftelse hidtil gjældende Bestemmelser, hvori indstilles:

- 1) At ingen Moder, der føder eller har født et uægte Barn paa Stiftelsen, erholder Pleiehjælp fra Stiftelsen, saalænge hun nyder Understøttelse af Fattigvæsenet.
- 2) At udenlandske Fruentimmer, som efter et timaanedligt Ophold i Danmark føde uægte Børn paa Stiftelsen, ikke erholde Pleie-

hjælp fra Stiftelsen længere, end til Barnet fylder et halvt Aar, med mindre de ved et 5 aarigt stadigt Ophold i Danmark have vundet Forsørgelsesret her i Landet, i hvilket sidste Tilfælde de i Henseende til Pleiehjælp behandles som indenlandske Fruentimmer.

- 3) At ingen Moder, som har født et uægte Barn paa Stiftelsen, kan faa Pleiehjælp til sit Barn længere end, til dette fylder 1 Aar; at ingen Moder kan faa Pleiehjælp til uægte efter hinanden fødte Børn oftere end 2 Gange, samt at ingen Enke eller fraskilt Hustru i Reglen erholder Pleiehjælp fra Stiftelsen til de uægte Børn, som de paa samme maatte føde, men at det dog skal være Stiftelsens Direction indrømmet under særegne Omstændigheder paa derom indgiven Ansøgning at tilstaa en Enke eller fraskilt Hustru den samme Pleiehjælp, som de hidtil have nydt, nemlig 64 Sk. ugentlig, indtil Barnet fylder $\frac{1}{2}$ Aar.
- 4) At den ved allerhøieste Resolution af 8de October 1824 No. 3 1tr. B for Fruentimmer, som have opholdt sig her i Staden i kortere Tid end 10 Maaneder, fastsatte Begrænsning af Pleiehjælpens Varighed til et halvt Aar bortfalder, saa at der ogsaa i dette Tilfælde udbetales Pleiehjælp, indtil Barnet fylder 1 Aar.
- 5) At det Beløb, som eengang for alle udbetales til Stiftelsen for et Barns Opfostring, bestemmes til 150 Rdl., og
- 6) At samtlige ovenstaaende Bestemmelser træde i Virksomhed med Hensyn til de Børn, der fødes efter indeværende Maanedes Udgang.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger, idet Allerhøistsamme derhos indtrængende lagde Justitsministeren paa Sinde Vigtigheden af, at der drages Omsorg for, at der med de Børn, som af Fødsels- og Pleiestiftelsen sættes ud i Pleie, saavidt muligt føres Control, helst lige indtil deres Confirmation.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Udlaan i faste Eiendomme af Umyndiges og andre under offentligt Tilsyn staaende Midler m. m.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 2. April 1869.

Aar 1869, Fredagen den 2den April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren var fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse af den Arrestanten Charles Simonet af St. Thomas ved Høiesteretsdom af 28de Januar d.A. idømte Straf, hvori indstilles, at den Arrestanten Charles Simonet af St. Thomas ved Høiesterets Dom af 28de Januar d.A. for at have dræbt Henry Oscar Cooper, i Overensstemmelse med Lovgivningen for Colonierne, idømte Livsstraf allernaadigst eftergives ham, imod at han efter Deres Majestæts nærmere allerhøieste Bestemmelse hensættes til Forbedringshusarbeide enten i 3 eller høist 5 Aar.

Efterat have refereret Forestillingen fremhævede Indenrigsministeren, at netop det, at Domfældte ikke kan siges at have fra først af paa nogen Maade foranlediget det hele, væsentlig taler til hans Undskyldning, ligesom det ogsaa forekommer Indenrigsministeren, at der maa tages noget Hensyn til Domfældtes Nationalitet og til de klimatiske Forhold, hvorunder Forbrydelsen er begaaet, saa at denne maa bedømmes mildere end under vore Forhold her.

Hans Majestæt fandt ligeledes, at der var Anledning til at lade den Domfældte slippe med en kortere Tids Strafarbeide, saaledes som af Indenrigsministeren indstillet, og idet det forekom Hans Majestæt, at Straffetidens Varighed passende kunde, efter alt hvad der ligger for, bestemmes til 4 Aar, resolverede Hans Majestæt i Overensstemmelse hermed, at den idømte Livsstraf bliver at eftergive Domfældte, imod at han hensættes til Forbedringshusarbeide i 4 Aar.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Bemyndigelse for Indenrigsministeriet til at afslutte en Contrakt om Anlæg af en Jernbane mellem Skanderborg og Silkeborg.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Indenrigsministeriet til om bemeldte Jernbaneanlæg at afslutte en Contrakt saaledes som alleunderdanigst andraget.

Indenrigsministeren [Estrup] meddelte dernæst, at efterat Orlogskonnerten Diana var beordret hjem fra de vestindiske Øer, havde

Gouverneuren anset det nødvendigt foreløbigen at holde den tilbage, og i en til Indenrigsministeriet igaar indløbne Skrivelse forklaret de Grunde, der havde foranlediget ham hertil og til nu indtrængende at begjære, at Skonnerten fremdeles maa blive ved de vestindiske Øer, indtil han finder, at den kan undværes.

Den saaledes fra Gouverneuren modtagne Skrivelse oplæste Indenrigsministeren, idet han, i Henhold til hvad deri nærmere var udviklet, androg paa allerhøieste Bemyndigelse til strax pr. Telegraf foreløbigen at tilmelde Gouverneuren, at Regjeringen bifalder, at han midlertidigt har holdt Skibet tilbage, og at han med første Post kan vente nærmere Ordre.

Marineministeren [Suenson] bemærkede, at han efter Conference med Conseilspræsidenten og Indenrigsministeren foreløbigen havde igaar telegraferet til Chefen for Diana om at blive ved de vestindiske Øer, indtil nærmere Ordre, idet han dernæst tilføiede, at der ikke paa Finantsloven er bevilget Penge til at holde et Orlogsskib i Vestindien, ligesom det ogsaa ialfald vilde være nødvendigt at lade Diana, der er bestemt til at anvendes til Postskib paa Island, blive afløst af et andet Skib.

Hans Majestæt Kongen ansaa det for nødvendigt at støtte Gouverneurens Begjæring og at lade Diana blive i Vestindien, indtil den kan blive afløst af et andet Orlogsskib. Idet Allerhøistsamme derfor bifaldt, at Indenrigsministeren telegraferer til Gouverneuren som foreslaaet, forventede Hans Majestæt nærmere allerunderdanigst Indstilling angaaende det videre fornødne.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Indretning af en Tillægs-examen for dem, der uden at have underkastet sig enten Adgangs-examen ved Kjøbenhavns Universitet eller Afgangsexamen ved de lærde Skoler, ville indskrives ved Universitetet som akademiske Borgere, hvori indstilles, at følgende Bestemmelser blive allernaadigst fastsatte om Indretningen af en særlig Prøve for Erhvervelse af akademisk Borgerret ved Kjøbenhavns Universitet.

a) De, der have underkastet sig den almindelige Forberedelses-examen ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, med et saadant Udfald, at Characterernes Gjennemsnitsværdi er mindst 6, og derefter tillige Adgangs-examen til den polytechniske Læreanstalt, polytechniske Candi-

dater med første og anden Character, uden Hensyn til, med hvilket Udfald de tidligere have bestaaet den almindelige Forberedelsesexamen, Lieutenanter, der havde bestaaet Afgangsexamen fra Officerskolens næstnyngste Classe, og de, der have bestaaet Overgangsprøven fra yngste til ældste Classe ved Søofficersskolen skulle være berettigede til at indskrives ved Kjøbenhavns Universitet, og i alle Maader betragtes som akademiske Borgere, naar de have bestaaet en Prøve i dansk Stil, Latin, Græsk og Historie af samme Omfang, som der er fastsat for Afgangsexamen i en lærd Skole, dog at der i Modersmaalet kun skrives een Udarbeidelse over en frit valgt Opgave, og at i Latin den skriftlige Prøve indskrænkes til Oversættelsen fra Latin til Dansk, og den derfor givne Character lægges sammen med Charakteren for den mundtlige Prøve med Vægt som 1/3. Til at bestaa udfordres, at de sammenlagte Specialcharakterer, betegnede og ansatte til Talværdi som ved Afgangsexamen i de lærde Skoler, have en Talværdi af mindst 4 godt $\circ$: 20 Points.

- b) De, der ville underkaste sig denne Prøve, have inden 1ste Mai hvert Aar skriftlig at anmelde dette, under Vedlæggelse af fornødne Beviser for Tilstædeværelsen af de ovenmeldte Betingelser for at stedes til Prøven, for Formanden for den Examenscommission ved Universitetet, som afholder Adgangsexamen for Studerende, hvorefter denne Commission af sin Midte udnævner 4 Examinatorer og 4 Censorer til at afholde og bedømme Prøven.
- c) Ved Indtegningen til Prøven erlægges i Examens-Gebyr af hver Examinand 7 Rdl. Rigsmønt.
- d) Med Hensyn til den almindelige filosofiske Prøve og andre Forberedelsesexamina for visse Fag ved Universitetet gjælde samme Forskrifter for dem, der ved den ovenfor ommeldte Prøve have vundet akademisk Borgerret, som for andre Studerende.

Hans Majestæt bifaldt alle samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Benaadning for forskjellige i Straffeanstalterne paa Christianshavn og ved Horsens hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte Straffanger forundes Friheden, nemlig:

1) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

- a) Mandfangerne: 1) Ole Madsen, 2) Peder Rasmussen 3) Ole Lud-

- vig Puck 4) Peter Petersen 5) Jens Larsen Budelsen, 6) Carl Frederik Winther, 7) Jens Steensen, 8) Niels Peter Olsen, 9) Jens Peter Jensen, 10) Anders Jørgensen og 11) Christian Hansen Qvækholm.
- b) Kvindefangerne: 12) Karen Marie Christensen, 13) Hanne Pedersen eller Gustafsdatter, 14) Maren Kirstine Nielsdatter, 15) Mette Andersdatter Bach og 16) Sophie Frederikke Stenderup.
- II) I Horsens Tugthus: 17) Anders Nielsen Junker, 18) Jens Petersen Maaløv, 19) Christen Pedersen Egeberg, 20) Hans Rasmussen Tvede, 21) Niels Nielsen, 22) Niels Andersen og 23) Rasmus Christensen

dog saaledes, at det forinden Løsladelsen tilkjendegives dem, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Løsgjængerer og Betleri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte, No. 6 og No. 23 til Tugthusarbejde paa Kongens Naade og de øvrige til Tugthusarbejde paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 30. april 1869.

Aar 1869, Fredagen den 30te April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Conseilspræsidenten var fraværende.

Den fungerende Conseilspræsident, *Finantsministeren* [Fonnesbech] refererede en af Udenrigsministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling, hvori til allerhøieste Corroboration indstilles den under 21 April udenfor Statsraadet afgivne allerhøieste Resolution, ifølge hvilken Raticationsakterne til de under 29de og 19de Marts samt 10de og 6te April med Norge og Sverrig afsluttede Postconventioner ere blevne forsynede med allerhøieste Underskrift.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at corroborere den fornævnte allerhøieste Resolution.

Marineministeren [Suenson] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt al-

lernaadigst at bestemme, at der i indeværende Finantsaars 1ste Halvdel kan anvendes extraordinært paa forventet Tillægsbevilling den til et Krigsskibs Stationering i de vestindiske Farvande fornødne Pengesum.

Efter at *alle tilstedeværende Ministre* havde tilraadet, at et Krigsskib indtil videre holdes stationeret i de vestindiske Farvande, bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst Indstillingen saaledes, at en Corvet bliver at udsende til Afløsning af Skonnerten Diana i Vestindien.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forrestilling angaaende Oprettelsen af et nyt Distriktslægeembede i Veile Amt m. m., hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At der oprettes et nyt Lægedistrikt i Veile Amt bestaaende af Give og Ringgive Sogne af Grindsted Distrikt, Vester Thyregod og Brande af Bredstrup Distrikt, Nykirke, Givskud, Lindballe, Gadbjerg og Hveissel af Veile Distrikt, med Bopæl for Distriktslægen i Givskud Sogn, saaledes at han skal have Justitsministeriets Tilalelse til at bo andetsteds end i Risby.
- 2) At Ølgod og Starup Sogne af Varde Lægedistrikt, Aastrup og Lindknud Sogne af Ribe Lægedistrikt og Bække Sogn af Kolding Lægedistrikt henlægges til Grindsted Distrikt, og at Hoven Sogn henlægges fra Grindsted til Tarm Lægedistrikt, samt
- 3) At der maa anlægges et nyt Apothek i Givskud Sogn med samme Handelsret som den, der ved Forordningen 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadapothekerne, samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23 December 1842 bestemte Vilkaar. At det i Bevillingen til Apothekets Anlæggelse betinges, at den skal træde ud af Kraft, saafremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendbragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham efter Lovgivningen paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjælper, og at det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen 8 Januar 1830 § 4 vilde være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag imod Fruentimmeret Mette Kirstine Marie Holm maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i den allerhøieste Resolution af 29de September 1854 tagne Forbehold.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at de Hælerier, i hvilke Fruentimmeret Mette Kirstine Marie Holm ifølge hendes inden Hasle med flere Herreders Politiret afgivne Tilstaaelse har gjort sig skyldig, maa tages under retslig Behandling og Paakjendelse uden Hensyn til det i den allerhøieste Resolution tagne Forbehold.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 6de og 19de Marts samt 2den April bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 28. maj 1869.

Aar 1869, Fredagen d. 28de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Conseilspræsidenten vare fraværende.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af den Kongelige Resolution af 11te September 1840 betræffende nogle det engelske Postdamppekompagnies Skibe indtil videre tilstaaede Begunstigelser i St. Thomæ Havn.

Hans Majestæt havde nogen Frygt for, at Ophævelsen af de paagjældende Begunstigelser maaske skulde kunne føre til diplomatiske Vanskeligheder fra den engelske Regjering, men da man, efter hvad der nærmere blev udtalt i Statsraadet, ligesaa godt kunde vente saadanne Vanskeligheder fra den amerikanske og den franske Regjering, hvis hine Begunstigelser, der kun vare givne indtil videre, bleve fremdeles opretholdt, og da der fra den ansvarlige Udenrigsministers Side ikke var under den om Sagen stedfundne forudgaaende Forhandling fundet Betænkelighed ved at ophæve fornævnte Kongelige Resolution, bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst Resolutionens Ophævelse.

Indenrigsministeren [Estrup] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udnævnelse af en Commission til at tage Ordningen af Fattigvæsenet under Overveielse.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der nedsættes en Commission til at tage Ordningen af Fattigvæsenet og de dermed i Forbindelse staaende Spørgsmaal under Overveielse og at fremkomme med et paa de indvundne Resultater bygget Lovudkast om det offentlige Fattigvæsen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Fremmedes Fiskeri under Islands Kyster.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der gennem den Kongelige Commissarius meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte, og at en Tilkjendegivelse herom maa blive optaget i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1867 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Oprettelsen af en regelmæssig Dampskibsfart omkring Islands Kyster, i hvilken Forestilling det indstilles:

- 1) At der gennem den Kongelige Commissarius gives Althinget Underretning om de Skridt, der efter det fremførte af Regjeringen ere gjorte for at imødekomme Thingets Ønske, samt at det derhos tilkjendegives samme, at der ikke under de nuværende Forhold vil kunne foretages videre til Sagens Fremme, og
- 2) At der i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1867 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender maa meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse hermed.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Plakat for Island om Erklærings Meddelelse til Ansøgere og Klagere samt Udkast til Forordning for Island om Eftergjørelse af Photographier m. m.

Overensstemmende med Indstillingen bleve begge disse Udkast al-

lerhøist approberede til Forelæggelse for Althinget i dets forestaaende Samling.

Videre refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøieste Approbation paa 2 mellem Finantsministeren paa Statskassens Vegne og Privatbanken i Kjøbenhavn paa det grevelige Schimmelmanske Fideicommisses Vegne indgaaede Overenskomst.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Justitsministeriet bemyndiges til at meddele Approbation paa de mellem Finantsministeren paa Statskassens Vegne og Privatbanken i Kjøbenhavn paa det grevelige Schimmelmanske Fideicommisses Vegne under 23de Januar d.A. indgaaede tvende Overenskomster om Overdragelsen til Staten af den Fideicommisset tilkommende Ret over Gurre Sø samt forskellige andre bemeldte Fideicommis tilhørende Søer, Damme, Moser og Vandløb, og om Overdragelse til Fideicommisset som Eier af Hellebæk Geværfabrik af Brugs- og Benyttelsesret over de til Staten saaledes afhændede Søer, Damme, Moser og Vandløb med Undtagelse af Gurre Sø og den ud tørrede Langemose.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag mod Arrestanten Morten Nielsen maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i allerhøieste Resolution af 7de October 1858 indeholdte Forbehold, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Sag, der for begaaet Tyveri agtes anlagt mod Morten Nielsen, der ved allerhøieste Resolution af 7de October 1858 blev løsladt af Straffeanstalten paa Vilkaar, at han, saafremt han paany maatte gjøre sig skyldig i nogen Forbrydelse, der ikke medfører større Straf, uden videre Dom vilde blive indsat til Tugthusarbejde paa Livstid, maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i bemeldte allerhøieste Resolution saaledes indeholdte Forbehold.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Straffeformildelse for Arrestanten Jørgen Nielsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Arrestanten Jørgen Nielsen, der ved Høiesterets Dom af 22de f.M. for Tyveri er tilfunden at behandles i Overensstemmelse med den allerhøieste Resolution af 2den October 1856,

hvorved han, der i Henhold til det allerhøieste Rescript af 14de April 1852 for attenteret Mord var bleven indsat til Tugthusarbeide paa Livstid, blev løsladt af Straffeanstalten paa Vilkaar, at han, saafremt han paany gjorde sig skyldig i nogen Forbrydelse, der ikke medførte høiere Straf, uden videre Dom vilde blive indsat til Tugthusarbeide paa Livstid, for denne Gang maa fritages for at behandles efter den ommeldte allerhøieste Resolution, mod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 5 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hansen] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger angaaende de af Althinget indgivne Petitioner, henholdsvis om en aarlig Understøttelse af 300 Rdl. til den i Reykjavig oprettede Samling af Oldsager, om Oprettelsen af en Dannelsesanstalt for vordende juridiske Embedsmænd i Island, og om at der i Reykjavig maa blive oprettet en Lærerpost i Islands Historie og nordisk Oldkyndighed.

Overensstemmende med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1867 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det i de refererede Forestillinger anførte.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 25. juni 1869.

Aar 1869, Fredagen den 25de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Indenrigsministeren vare fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det ved allerhøieste Resolution af 24de Juni har behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at tilstaa Indenrigsministeren en Orlov paa 3 Maaneder samt at bifalde, at Indenrigsministeriet under hans Fraværelse midlertidig forestaas af Justitsministeren.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om, at

Kjøbmændene skulle føre deres Contrabøger i det islandske Sprog.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1867 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender tilkjendegives Thinget, at fornævnte Petition af de i den refererede Forestilling anførte Grunde ikke har kunnet tages tilfølg.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Udkast til Plakat for Island om en forandret Inddeling af Medicinalvægten, Udkast til Plakat for Island indeholdende en nærmere Bestemmelse om privilegerede Fordringers Inddrivelse hos dem, der have givet Underpant i deres Løvsøre, Udkast til en Forordning indeholdende Tillæg til Forordningen 5te Januar 1866 om Skab og anden smitsom Sygdom hos Faarene paa Island og Udkast til Forordning om Opførelsen af en Straffeanstalt samt af Fængsler i Island m. v.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse 4 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Althinget i dets forestaaende Samling.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges Udkast til henholdsvis følgende Love: Forordning for Island om Afsoningen af Bøder udenfor criminelle Sager, Anordning for Island angaaende Skibes Registrering, Anordning for Island angaaende Skibes Maaling, Almindelig Straffelov for Island, Forordning om Hundehold i Island.

Overensstemmende med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at samtlige disse Udkast ophøies til Love.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Offentliggjørelse af Regnskaberne for Veivæsenets Indtægter og Udgifter, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

1) At det paalægges Amtmændene paa Island for Fremtiden aarlig ved Trykken at offentliggjøre saadanne summariske Extrakter af Regnskaberne over det lovbefalede Bidrag til Landeveiene i hvert Amt, at deraf kan erfares saavel Skattens Beløb som sammes Anvendelse i hvert Syssel.

2) At de Omkostninger, som herved foranlediges, udredes af Veikasserne, saaledes at Fordelingen af Udgifterne sker i Forhold til

Størrelsen af det Beløb, som aarlig indkommer i Veiskat for hvert Sys-
sel, og

3) at der i den allernaadigste Bekjendtgjørelse, der bliver at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i Aaret 1867 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget Underretning om den saaledes trufne Foranstaltning.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov indeholdende nærmere Bestemmelser om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget samt Udkast til Forfatningslov for Islands særlige Anliggender.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve begge disse Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Althinget i dets forestaaende Samling.

Den fungerende Indenrigsminister [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling d. 30te Marts 1869 vedtagen Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869, Budgetpost D. 12, Fattigvæsenet, til Beløb \$ 177.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at meddele denne Tillægsbevilling allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *den fungerende Indenrigsminister* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges det af Colonialraadet for St. Croix affattede Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det af Colonialraadet for St. Croix affattede Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870 forundes allerhøieste Stadfæstelse, dog med Undtagelse af de i Budgettet i Strid med Colonialloven af 27de November 1863 §§ 9 og 58 optagne Anmærkninger, saaledes at med Hensyn til disses Indhold Deres Majestæts allerhøieste Bestemmelse forbeholdes for hvert enkelt Tilfælde, efterhaanden som det indtræder, indtil de paagjældende Spørgsmaal have erholdt deres Afgjørelse ved Lov eller Anordning overensstemmende med Coloniallovens Forskrifter.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet tirsdag d. 20. juli 1869.

Aar 1869, Tirsdagen den 20 Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Indenrigsministeren vare fraværende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Regjeringens Førelse under Hans Majestæt Kongens Fraværelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den af Conseilspræsidenten forelagte Lov om Regjeringens Førelse under Allerhøistsammes forestaaende Fraværelse samt tvende i den Anledning udfærdigede Reskripter, det ene til Conseilspræsidenten om at ledsage Hans Majestæt paa Allerhøistsammes Reise, det andet til Finantsministeren om under Conseilspræsidentens Fraværelse midlertidig at varetage Forretningerne som Conseilspræsident og Udenrigsminister, med allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Landets Straffeanstalter hensiddende Straffanger, hvori indstilles, at efternævnte Straffanger maa løslades af Straffeanstalterne og eftergives den tilbagestaaende Del af den dem idømte Straf, nemlig:

I Vridsløselille Forbedringshus:

Fællesarbeidsfangerne: 1) Lars Hansen og 2) Hans Peter Olsen.

I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Mandsfangerne: 3) Frederik Julius Dahl, 4) Hans Jacob Hansen og 5) Frederik William Knudsen, samt Kvindefangerne: 6) Karen Emilie Jeannette Bargatsch, Carlsens Hustru, 7) Mariane Marie Hermansen, 8) Ane Cathrine Jensdatter, ogsaa kaldet Sludstrup, 9) Julie Sophie Strøm, 10) Karen Marie Frederiksdatter og 11) Johanne Christophersen.

I Horsens Tugthus:

12) Peder Jensen, 13) Christian Peter Christiansen, 14) Søren Jensen Birket og 15) Peter Carl Mau.

dog at det forinden Løsladelsen tilkjendegives Kvindefangerne Karen Marie Frederiksdatter og Johanne Christophersen, at de, saafremt de paany gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, dog med Undtagelse af Løsgjængeri og Betleri, som ikke medfører større Straf, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres

ordentlige Forhold, finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbejde paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdignigst Forestilling angaaende Strafs Fuldbyrdelse paa Arrestanten Hans Hansen, hvori indstilles, at den Arrestanten Hans Hansen ved Høiesteretsdom af 30te Juni 1869 for med Overlæg at have skilt sin Moder ved Livet i Medfør af Straffelovens § 190 ikjendte Livsstraf fuldbyrdes.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at da Benaadning ligger i Allerhøistsammes Haand, følte han sig, da ingen havde indstillet Domfældte til at fritages for Dødsstraffen, noget foranlediget til selv at tale hans Sag og fandt at burde forsøge at redde Livet for den paagjældende, der endnu er saa ung. Hans Majestæt gjorde det saa meget mere, som denne Sag endog foreligger idag, hvor saa mange Forbrydere ere blevne benaadede i Anledning af den forestaaende Formæling, og som det vilde være overordentlig tungt for Allerhøistsamme i dette Øieblik, nær en saa glædelig Begivenhed, at stadfæste Dødsdommen.

Justitsministeren [Nutzhorn] delte ganske denne Hans Majestæts Følelse, og det var ham, som han allerede ved en tidligere Anledning havde Leilighed til at udtale, ganske overordentligt imod at indstille en Dødsdom til Stadfæstelse. Han vilde ogsaa kunne gaa ind paa Dødsstrafs almindelige Afskaffelse, naar det Spørgsmaal engang maatte komme til at ligge for; men er Dødsstraf bibeholdt i Lovgivningen, og skal den anvendes i noget Tilfælde, saa ved han ikke nogen Forbrydelse, som er større end det her foreliggende, saa koldblodig udførte Modermord, og det forekommer ham, at naar Dødsstraffen her blev eftergivet, vilde man ikke kunne forsvare i Fremtiden at fuldbyrde nogen Dødsdom.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen, opfordret af Hans Majestæt til at udtale, hvad der var Høistsammes Ønske, bemærkede, at det efter hans Mening var et Principspørgsmaal, om Dødsstraffen skulde stadfæstes eller ikke.

Finantsministeren [Fonnesbech] yttrede, at han maatte slutte sig til Hans Majestæt og stemme for Dødsstraffens Eftergivelse i dette Tilfælde, væsentlig fordi Domfældte er saa ung, endnu ikke 21 Aar, og fordi, efter hvad der er oplyst, intet egentligt Motiv for ham til at have udøvet Gjerningen foreligger. Alle tidligere Vidnesbyrd, som

han har, ere derhos til hans Fordel, og han har udmærket Anbefaling fra sin Skoletid. Hvad der foreligger om hans Sjelstilstand vidner ogsaa om, at han, der i religieus Henseende har været ganske overordentlig forsømt i sin Barndom, først nu er kommen til at indse det umoralske i den begaaede Forbrydelse, og det forekommer Finantsministeren ikke at være rigtigt at berøve et 21-aarigt Menneske, som tidligere har været under en anormal psychisk Tilstand, men som nu har vakt Haab om at kunne forbedres, Livet, naar ikke Samfundsforholdenes Sikkerhed kræve, at Dødsstraffen fuldbyrdes; men at dette her skulde være Tilfældet, kan Finantsministeren ikke erkjende, ligesom han ogsaa er overbevist om, at i den Tid, han har havt Sæde i Statsraadet, er der Forbrydere, som ved Benaadning ere slupne fri for Dødsstraffen, der have vakt en større Harme end den her paa-gjældende.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte være af den Mening, at Domfældte er fuldt qualificeret til at lide den idømte Livsstraf. Finantsministeren har, tror Conseilspræsidenten, kun ret set paa den ene Side af Sagen: Domfældtes Ungdom, men det væsentlige Moment, det atroce i at Sønnen dræber sin egen Moder, har han ladet ligge til Side. Domfældtes, af Finantsministeren fremhævede Vidnesbyrd fra Skolen kan, efter saadanne Vidnesbyrds Beskaffenhed, ikke være et Moment med Hensyn til Bedømmelsen af den foreliggende Sag, hvor det er selve Gjerningens atroce Natur, der er det fremtrædende. Det fremgaar tillige af, hvad der er kommet frem under Sagen, at Domfældte har en overordentlig stridig og stiv Natur, og dette er et Punkt, som, af Hensyn til Samfundets Sikkerhed, maa gjøre det betænkeligt at benaade en for det saa farlig Forbryder. Det er ogsaa mærkeligt, at foruden at ingen af Højesterets Tilforordnede har anbefalet ham til Benaadning, har heller ikke Præsten fundet sig foranlediget til varmt at tage sig af hans Sag.

Cultusministeren [Hansen] bemærkede, at han kunde til en vis Grad være tilbøielig til at gaa ind paa, hvad Finantsministeren havde yttret, og at der navnlig er een Omstændighed, som kunne synes at tale for Mildhed, den nemlig, at Præsten har udtalt, at Domfældte har vist oprigtig Anger. Imidlertid har Sagen i det hele gjort det Indtryk paa ham, at hvis en Dødsdom nogensinde skal exequeres, saa maa det være i det her foreliggende Tilfælde, og han vilde ikke driste sig til at stemme for Benaadning. Men da han paa den anden Side saa godt

kan se, at det maa være Hans Majestæt overordentlig meget imod, i dette Øieblik, naar en saa glædelig Begivenhed som Kronprindsens Formæling lige forestaar, at stadfæste Dødsdommen, vilde han tillade sig at henstille, om ikke denne Sag kunde bero til et senere Statsraad.

Justitsministeren [Nutzhorn] fandt, at en Udsættelse vilde være det grusomste mod Domfældte.

Finantsministeren [Fonnesbech] forekom det ogsaa at ville være en Grusomhed at udsætte Sagen, naar Domfældte dog skulde miste Livet. Hvad de Erindringer angik, som i Anledning af det tidligere yttrede vare fremkomne fra Conseilspræsidenten, da erkjendte Finantsministeren ganske vist og lagde Vægt paa, at det er en atroc Forbrydelse, der foreligger, men han erkjender tillige, at der kan være visse dæmoniske Indskydelser, der have kunnet have en Indvirkning paa et Menneske, som man ikke kan forklare sig. Han tror, at saadanne dæmoniske Indskydelser ikke ere uden Exempel, og han maa gjentagende fremhæve, at der intet er oplyst om, at der egentlig har været noget Motiv for Domfældte til at begaa den Forbrydelse, han har udført. Efter hvad Underdommeren, som er den, der har havt bedst Leilighed til at skaffe sig nærmere Kjendskab til Domfældte, har sagt, er der ingen Forbrydernatur i ham; han har fra Skolen ikke noget almindeligt, men et udmærket Vidnesbyrd for sin Opførsel, og alle Vidnesbyrd, som foreligge efter hans Skoletid, ere gode. Forsaa vidt der var hentydet paa, at det skulde være farligt for Samfundet at lade ham beholde Livet, da maatte Finantsministeren, næst at bemærke, at det, at der i nogle af de foreliggende Vidnesbyrd siges, at han er af en stiv og stridig Charakter, dog ikke er i sig nogen tilstrækkelig Grund til at anse ham for farlig, specielt fremhæve, at der jo ikke er Tale om at slippe ham løs, men kun Spørgsmaal om en Benaadning med Indsættelse til livsvarigt Strafarbejde, og at alle de Garantier, som i Reglen ere tilstede for at gjøre en Forbryder ufarlig, ogsaa ville have med Hensyn til ham. Finantsministeren maa gentage, at hvad der for ham i denne Sag er det væsentlige, er Domfældtes Ungdom: at han ikke engang endnu er en moden Mand, og at hans Opdragelse, paa hvilken den Omstændighed, at han var Moderens uægte Søn, kan i det hele have havt en uheldig Indflydelse, har i høieste Grad været forsømt i religiøs Henseende, medens der i Forbindelse hermed maa lægges Vægt paa, at der, som Cultusministeren har fremhævet, er fortiden vakt levende Anger hos Domfældte. Finantsministeren holder paa, at

der er Momenter tilstede, som bringe til at tro, at Domfældte, i den unge Alder, han er, og uden, som Tilfældet har været med andre, hvem Dødsstraffen er bleven eftergivet, forud at have gennemgaaet en lang Forbryderbane, kan forbedre og omvende sig, og derfor mener han, at der bør gives ham Leilighed dertil, og kan vedblivende ikke stemme for, at Dødsstraffen her skal fuldbyrdes.

Justitsministeren [Nutzhorn] bemærkede, at de Hovedgrunde, som Finantsministeren havde anført for Dødsstraffens Eftergivelse i dette Tilfælde, gjælde i det væsentlige enhver Dødsstraf, thi man kan vel i Reglen sige om enhver atroc Forbrydelse, at Gjerningsmanden maa have været behersket af en vis dæmonisk Indvirkning, og var det tilstrækkelig Grund til Eftergivelse af Dødsstraffen, saa kunde den aldrig exequeres. Det samme gjælder om den af Finantsministeren fremhævede Anger hos Domfældte, da man jo ogsaa maa antage, at Angeren saagodtsom altid vil indtræde hos den, der har gjort sig skyldig i en saa grov Forbrydelse som den foreliggende. Men vi har nu i vor Lovgivning Dødsstraf, og skal den ikke bringes til Udførelse i nærværende Tilfælde, vil det næsten ikke være muligt for Fremtiden at stadfæste nogen Dødsdom. Det er ham, som alt tidligere udtalt, det sørgeligste at indstille en Dødsdom til Stadfæstelse, og tillod hans Pligt ham at tilraade i dette Tilfælde, at Straffen ikke blev exequeret, gjorde han det fuldt saa gjerne som Finantsministeren; men efter sin Pligt maa han ligefrem fraraade, at Domfældte benaadnes.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det tilvisse er en skrækkelig Forbrydelse, som her er begaaet, og at man jo, ved Afgjørelsen af Spørgsmaalet om Livsstraffens Execution skylder Samfundet i det hele at tage Hensyn til dets Sikkerhed. Ogsaa er for Hans Majestæt det mest slaaende, at hele Høiesteret har indstillet Domfældte til at lide Dødsstraffen, uden at een eneste af Rettens Medlemmer har anbefalet ham til Benaadning. Hans Majestæt skulde derfor, alt taget i Betragtning, heller ikke, saalænge Dødsstraf ikke er afskaffet, have været stemt for at benaade en Forbryder som Domfældte, men det er, som Allerhøiøstsamme allerede tidligere har udtalt, den nær forestaaende glædelige Begivenhed, der gjør ham det i allerhøieste Grad sørgeligt netop idag at skulle stadfæste denne Dødsdom.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] forstod tilfulde, hvor meget dette maa være Hans Majestæt imod, men da der intet væsentligt Moment er, som man har kunnet bringe frem til Gunst for

Domfældtes Benaadning, og som ikke ligesaa fuldt lader sig anføre mod enhver Dødsdoms Fuldbyrkelse, forekom det Conseilspræsidenten, i Henhold til hvad han forhen havde yttret, farligt i dette Tilfælde at eftergive Dødsstraffen.

Marineministeren [Suenson] bemærkede, at der efter hans Skjønnende ligger et meget stort Ansvar i Benaadning i det foreliggende Tilfælde, thi den eneste Grund, hvorfor Dødsstraffen er bleven bibeholdt, er at virke afskrækkende paa Forbrydere i Almindelighed, og i det Øieblik Straffen i nærværende Sag formildes, vil den ikke vel kunne nogensinde i Fremtiden blive exequeret, men hvert Menneske i Landet maa have det Indtryk, at Dødsstraffen er i Virkeligheden ophævet.

Cultusministeren [Hansen] maatte vedvarende holde fast ved, at han ikke vil kunne driste sig til at stemme for Domfældtes Benaadning, men han kunde paa den anden Side ikke komme bort fra, at det maa være Hans Majestæt overordentlig svært i dette Øieblik at stadfæste Dødsdommen. Han havde derfor henstillet at udsætte Sagen til et følgende Statsraad, men da der herimod var mødt, mulig begrundet, Indvending, skulde han nu tillade sig at henstille, om det ikke kunde lade sig gøre, at Dødsdommen nu bliver stadfæstet, men at Hans Majestæt paa selve Executionsdagen lader af sær kongelig Naade, i Anledning af Kronprindsens Formæling, Domfældte tilflyde Benaadning. Han indsaa vel, hvad der kunde indvendes imod at, naar først Dødsdommen var stadfæstet, derefter senere kunde følge en kongelig Benaadning, men det forekom ham dog, at noget lignende ikke var aldeles uhørt.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme ikke kunde nægte, at denne Cultusministerens seneste Henstilling tiltalte ham: at han altsaa nu stadfæstede Dommen, men paa Executionsdagen sender Telegram om Benaadning.

Justitsministeren [Nutzhorn] maatte paa det allerindstændigste bede Hans Majestæt om ikke at bifalde Cultusministerens sidste Forslag. Han tror, at det vilde blive betragtet som en Leg med Dødsstraffen, om Hans Majestæt høitideligt i Statsraadet stadfæstede Dødsdommen og i sidste Øieblik, naar den skulde exequeres, ved Telegram formildede den; han tror ogsaa, at det vilde være stridende mod vore Regjeringsformer og imod den hele nye Opfattelse af Forholdet. Det er selvfølgelig, at den foreliggende Sag er af den Slags, hvor man

bedre kan finde sig i at blive overstemt, men idet han imidlertid ikke paa nogen Maade kan efter Pligt og Samvittighed tilraade, at Dødsstraffen bliver eftergivet, maa han dog i ethvert Tilfælde bede om, at Hans Majestæts endelige Bestemmelse tages i dette Statsraadsmøde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] delte ganske Justitsministerens Anskuelse og tror, at den endelige Bestemmelse maa tages nu paa eengang.

Hans Majestæt Kongen maatte gjentage, at det kun er for den glædelige Begivenheds Skyld, som forestaar, at det er ham i saa høi Grad imod netop nu at stadfæste Dødsdommen, og dette fordærver ham hele Glæden.

Finantsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at det forekommer ham, at hvad Justitsministeren og Conseilspræsidenten væsentligst have imod Domfældte Benaadning er, at man vil sige, at Dødsstraf ikke eksisterer mere, naar den bliver eftergivet for en saa atroc Forbrydelse som den foreliggende. Han vilde derfor henstille, om ikke, hvis Hans Majestæt bestemmer sig til Benaadning, denne da kunde staa i Forbindelse med de andre Forbryderes Benaadning, hvem den kongelige Naade idag er bleven tildelt; thi deri vilde ligge, at det var i Anledning af den forestaaende glædelige Begivenhed, at Dommen blev formildet, og det vilde saa ikke kunne siges, at Dødsstraffen nu for Fremtiden var afskaffet.

Justitsministeren [Nutzhorn] troede ikke, at det vilde være heldigt at knytte en Benaadning, som vilde betragtes som et Skaar i den Sikkerhed, der fra Statens Side skal ydes Samfundet for Liv og Gods, til den paagjældende Leilighed, og maatte fraraade, at Finantsministerens Henstilling følges.

Hans Majestæt Kongen bestemte sig derefter til at lade det have sit Forblivende ved den afsagte Høiesteretsdom og stadfæstede saaledes allerhøist denne.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøieste Approbation paa en mellem Krigsministeriet og Privatbanken i Kjøbenhavn paa de grevelige Schimmelmanske Fideicommissarvingers Vegne indgaaet Overenskomst om Afløsning af de Privilegier og Rettigheder ligeoverfor Staten og specielt det nævnte Ministerium, der af Fideicommissarvingerne formenes hjemlede den Fideicommisset tilhørende Kronborg Geværfabrik.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev Justitsministeriet aller-naadigst bemyndiget til at meddele Approbation paa den mellem Krigsministeriet paa Statskassens Vegne og Privatbanken i Kjøbenhavn paa de grevelige Schimmelmanske Fideicommissarvingers Vegne under 12te Marts d.A. indgaaede Overenskomst om Afløsning af de Privilegier og Rettigheder ligeoverfor Staten og specielt Krigsministeriet, der af Fidelcommissarvingerne formenes hjemlede den Fideicommisset tilhørende Kronborg Geværfabrik.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsområdet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 27. august 1869.

Aar 1869, Fredagen den 27de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Indenrigsministeren var fraværende.

Den fungerende Indenrigsminister [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udskrivning af et nyt almindeligt Valg til Rigsdagens Folkething.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne det af Indenrigsministeren forelagte Aabne Brev, hvorved et nyt almindeligt Valg til Folkethinget ansættes til den 22de September d.A., med sin allerhøieste Underskrift.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Folkethingets Opløsning.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne med sin allerhøieste Underskrift det af Conseilspræsidenten forelagte Aabne Brev angaaende Opløsning af det den 12te October 1866 valgte Folkething.

Den fungerende Indenrigsminister [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling den 10de Juni 1869 vedtagen Tillægsbevilling til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev der tillagt bemeldte Tillægsbevilling allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling om Straffeformildelse for Arrestanten Christen Madsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive Arrestanten, Indsidder Christen Madsen af Bøgelunde den ham ved den Kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsrets Dom af 8de Juni d.A. for Bedrageri idømte Straf af i Overensstemmelse med allerhøieste Resolution af 2den October 1851 at hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid, imod at han hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 30te April, 28de Mai, 25de Juni og 20 Juli bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet d. 1. oktober 1869.

Aar 1869, Fredagen den 1ste October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 22de September har behaget Hans Majestæt, efter deres derom indgivne allerunderdanigste Ansøgninger, i Naade at entledige Indenrigsminister Estrup, Marineminister Suenson og Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet Hansen fra de dem betroede Ministerposter, samt dernæst allernaadigst at udnævne Kammerherre, Ritmester à la suite Wolfgang Haffner til Stamhuset Egholm, Ridder af Dannebrogordenen og Dannebrogsmænd, til Indenrigsminister, Krigsminister, Generalmajor Raasløff til tillige at være Marineminister ad interim, og Directeur for den kongelige Veterinair- og Landbohøiskole, Kammerherre Ernst Emil Rosenørn til Voergaard og Østergaard, Ridder af Dannebrogordenen, til Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

De nyudnævnte Ministre vare tilstede og toge Sæde i Statsraadet.

Det tilførtes endvidere Protokollen, at Hans Majestæt under 22de September allernaadigst har bifaldet, at Krigsministeriet og Marine ministeriet under en Krigsministeren allerhøiest tilstaaet Orlov paa nogle Uger, fra den 23de s.M. at regne, midlertidigt forestaaes af Conseilspræsidenten.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerun-

derdanigst Beretning, hvorved, da det har behaget Hans Majestæt at tilkjendegive ham, at det er Allerhøistsammes Agt selv at aabne den forestaaende Rigsdag, forelægges til allerhøieste Billigelse et Udkast til en Throntale.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det forelagte Udkast til Throntalen.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Udsættelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at befale Rigsdagens Udsættelse til den 29de November d.A. og i denne Anledning at forsyne det af Conseilspræsidenten allerunderdanigst forelagte Aabne Brev med allerhøieste Underskrift.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Fuldmagt for den Kongelige Ministerresident i Washington til at indvilge i en Forlængelse af Fristen for Udvexlingen af Ratificationerne til Conventionen af 24de October 1867 om Afstaaelsen af St. Thomas og St. Jan til de Forenede Stater af Amerika.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Udenrigsministeren, ved at oversende den Kongelige Ministerresident i Washington den af Allerhøistsamme d. 27de f.M. undertegnede allerhøieste Fuldmagt, har instrueret ham i Overensstemmelse med, hvad der er anført i den refererede Forestilling.

Den fungerende Marineminister [Raasløff] meddelte, at det er Hensigten at lade Fregatten Sjælland den 9de eller 10de October gaa herfra paa en Middelhavs-Expedition, saaledes at Fregatten først anløber Cadix for at indtage Kul, og derfra fremskynder Reisen saa meget, at den kan vise Flaget ved Suez-Kanalens Aabning, hvorefter den skulde gaa til Piræus, Tunis, Messina, Neapel, Toulon og Gibraltar, tilbage over Cherbourg, og da Fregatten saaledes paa hele Togtet vil være under telegraphisk Indvirkning herfra, vil der ogsaa, hvis Conventionen med de Forenede Stater imidlertid bringes til et heldigt Resultat, kunne gives Ordre til den om at gaa til Vestindien.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddelte *Hans Majestæt* allernaadigst Tilladelse til, at Statsregnskabet for Finantsaaret fra 1ste

April 1868 til 31te Marts 1869 foranstaltes bragt til almindelig Kundskab, og forsynede den af Finantsministeren i saa Henseende forelagte Expedition med allerhøieste Underskrift.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der maa meddeles Karen Pedersen, født Jensdatter, af Aalborg Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra Arbeidsmand Hans Pedersen af Ljunge.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Amtmanden over Aalborg Amt maa bemyndiges til at meddele Karen Pedersen, født Jensdatter, af Aalborg Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin Mand, Arbeidsmand Hans Pedersen af Ljunge, saaledes at Fællesboet i Mangel af almindelig Forening deles af Skifteretten og iøvrigt paa de Vilkaar, som bemeldte Amtmand nærmere maatte fastsætte.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af Ægteskabet mellem Gaardeier Faber og Hustru.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Ægteskabet mellem Gaardeier Christian Peter Faber af Amaliegaard i Kastbjerg Sogn og hans Hustru Marie Dorthea Faber, født Arenholdt, maa være aldeles ophævet.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Corroboration i Statsraadet forelægges en af Hans Majestæt Kongen under 17de f.M. udenfor Statsraadet afgiven allerhøieste Resolution, hvorved bifaldes den af *Justitsministeren* allerunderdanigst forelagte Anordning om de Regler, der blive at iagttage ved Bedømmelsen af værnepligtigt Mandskabs Tjenstdygtighed og ved det udskrevne Mandskabs Fordeling.

Hans Majestæt corroborerede allerhøiest fornævnte Resolution.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] referede en allerunderdanigst Forestilling om en Udvidelse af den allerhøieste Resolution af 2den April 1869 om en Tillægsexamen ved Universitetet til ogsaa at omfatte de fra Landbohøiskolen dimitterede Skovbrugscandidater og Landinspecteurer, hvori indstilles, at den ved allerhøieste Resolution af 2den April 1869, bekendtgjort samme Dag, aabnede Adgang til ved en Tillægsexamen at erhverve academisk Borgerret ved Kjøbenhavns Universitet udvides til ogsaa at omfatte dem, som efterat have underkastet sig den almindelige Forberedelsesexamen

ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, med et saadant Udfald, at Characterernes Gjennemsnitsværdi er mindst 6, tillige have taget Landinspecteur- eller Skovbrugsexamen ved den Kongelige Veterinair- og Landbohøiskole med et saadant Udfald, at Characterernes Gjennemsnit er mindst 5, samt at Ministeriet bemyndiges til at admittere saadanne til den nævnte Examen, som uden at høre under Ordene i den allerhøieste Resolution af 2den April 1869, dog skjønnes at maatte sættes lig med de i Resolutionen nævnte Classer.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Haffner] forelagde til allerhøieste Corroboration i Statsraadet en under 2den f.M. udenfor Statsraadet afgiven allerhøieste Resolution paa en af Indenrigsministeren nedlagt allerunderdanigst Forestilling angaaende Bestemmelse af Stedet for Valghandlingen i Holbæk Amts 4de Valgkreds.

Hans Majestæt corroborerede allerhøiest bemeldte Resolution.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 5. november 1869.

Aar 1869, Fredagen den 5te November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Beretning om, at den Kongelige Ministerresident i Washington i Henhold til den ham meddelte allerhøieste Fuldmagt af 27de September har under 14de f.M. undertegnet en Tillægsartikel til Conventionen af 24de October 1867 om Afstaaelse af Øerne St. Thomas og St. Jan til de Forenede Stater af Amerika, hvorefter Fristen for Udvekslingen af Ratificationsakterne til bemeldte Convention er bleven forlænget paa 6 Maaneder til 14de April næstkommende.

Krigsministeren [Raasløff] gav, ved at meddele, at der, som han allerede foreløbigen allerunderdanigst havde indberettet, er under 29de October imellem ham paa Regjeringens Vegne og Borgmester Gammeltoft paa Kjøbenhavns Communes Vegne afsluttet en Contract om Overdragelse til Kjøbenhavns Commune af en Del af Kjøbenhavns Fæstningsterrain m. m. i Henhold til Lov af 6te Juli 1867, en Oversigt over, hvad der hidtil er foretaget til Gjennemførelse af

denne Lov, idet han forbeholdt sig i saa Henseende nærmere at nedlægge udførlig allerunderdanigst Beretning.

Marineministeren ad interim [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Omkostningerne ved et Krigsskibs Stationering i de vestindiske Farvande.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bestemme, at der i indeværende Finantsaars 2den Halvdel kan anvendes extraordinairt paa forventet Tillægsbevilling den til et Krigsskibs Stationering i de vestindiske Farvande fornødne Sum.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Approbation paa to Straffangers Løsladelse.

Overensstemmende med Indstillingen approberede *Hans Majestæt* allernaadigst, at de i Christianshavns Straffeanstalt hensiddende Fanger, Gunnar Kristjansson og Katrin Jønsdatter ere løsladte af Straffeanstalten.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Gudløgur Thordarsson, hvori indstilles, at den Gudløgur Thordarsson af Reykjavik ved bemeldte Kjøbstads Extraret den 6te August d.A. for 3die Gang begaaet Tyveri idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide maa blive nedsat saaledes, at Domfældte afsoner den begaaede Forbrydelse med 2 Gange 27 Slag Ris.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ole Andersen og Mathias Pedersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Ole Andersen og Mathias Pedersen den dem ved Høiesterets Dom af 6te f.M. i Medfør af Straffelovens § 190 idømte Livsstraf, imod at de hver især hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for nogle i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at efternævnte Straffanger maa løslades den 1ste Januar 1870 og eftergives den da tilbagestaaende Straffetid, nemlig:

I Vridsløselille Forbedringshus:

1) Peder Hansen Holbekker,

I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Forbedringshuskvindefangen: 2) Karen Christensdatter,

Tugthusmandsfangen: 3) Lars Madsen, og Tugthuskvindefangen:

4) Karen Marie Munk, Kofods Enke,

I Horsens Tugthus:

5) Hans Pedersen, 6) Nicolai Bender, 7) Frederik Hansen, 8) Jens Jacob Nielsen, 9) Jacob Rasmussen, 10) Peder Christian Nielsen og 11) Andreas Peder Hjorth.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Lovise Caroline Larsen Nørregaards Løsladelse af Straffeanstalten.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den i Viborg Straffeanstalt hensiddende Fange Lovise Caroline Larsen Nørregaard, der ved Skive Kjøbstads Extraretsdom af 23 Mai f.A. for at have dræbt sit uægte Barn strax efter Fødselen i Medfør af Straffelovens § 192 er bleven anset med Straf af Forbedringshusarbeide i 3 Aar, maa løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 20. november 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 20de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev bemeldte Forslag alderhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 3 Lovudkast: 1) Forslag til Lov om Forhøielse af den ved Plakaten af 29de October 1824 § 3 bestemte Betaling for Hundetegn i Kjøbstæderne m. m.; 2) Udkast til Lov om Brandforsikring af Kjøbstadeiendomme og 3) Udkast til Lov om den almindelige Brandforsikring for Landbygninger.

Overensstemmende med Indstillingerne blev disse 3 Lovudkast allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Nedlæggelse af Bommene paa de forhenværende Hovedlandeveje i gamle Kjøbenhavns Amt.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af den ved allerhøieste Reskript af 9de Juni 1819 indførte Afgift af Brænde, som søværts tilføres Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at bemeldte Afgift bortfalder fra den 1ste Januar 1870 at regne.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 27de August, 1ste October samt 20de November blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 27. november 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 27de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis 3 Lovudkast: Forslag til Lov om en overordentlig Skat for Finantsaaret 1870–71; Forslag til Lov angaaende Stempelbegunstigelser for Foreninger, hvis Hovedformaal er at fremme den arbejdende eller ligestillede ubemidlede Klasses Velvære, og Forslag til Lov, hvorved Aarhus Commune bemyndiges til paa ustemplet Papir at udstede Partialobligationer lydende paa Ihænderhaveren eller paa Navn til et samlet Beløb af 3.000.000 Rdl.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev disse tre Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerun-

derdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov indeholdende almindelige Bestemmelser om Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold m. m.; Forslag til Lov om Lønninger for de i Ministerierne med Undtagelse af Udenrigsministeriet, Krigsministeriet og Marineministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd; Forslag til Love henholdsvis om Amtforvalternes, Toldvæsenets, Postvæsenets, Telegraphvæsenets og Skovvæsenets Lønning, om Amtsforvalternes, Toldvæsenets og Postvæsenets Contoirhold samt om Lønning for forskellige under Finantsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

Samtlige disse Lovforslag bleve overensstemmende med Indstillingen allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Pensionslov.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Felttillæg m. m. ved Hæren.

Hans Majest Kongen approberede allerhøist dette Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen, saaledes at Krigsministeren bemyndigedes til forinden Forelæggelsen, hvis det ved nærmere Overveielse af Udtrykkene i Lovforslagets § 18 skulde vise sig fornødent, at foretage en Redactionsforandring i den Retning, at Personer i Forstærkningen stilles paa Feltfod eller Cantonnementsfod under samme Vilkaar som de tilsvarende Personer i Linien.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Forslag til Lov om Ligsyn, Forslag til Lov om Anbringelse af Midler tilhørende Lehn, Stamhuse, Fideicommisser eller offentlige Stiftelser, i Eiendomme, der sælges fra vedkommende Majorat eller Stiftelse, og Forslag til Lov om Pensioner for de forhenværende constituerede Udskrivningschefer, Oberstlieutenant F. E. Lützen og Etatsraad I. M. Qvist.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse tre Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 4. december 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 4de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de i Udenrigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori til allerhøieste Stadfæstelse indstilles den Sergent af Livgardens Liniebataillons 2det Compagni Nr. 2. Sigismund August Weber ved Krigsret overgaaede Dom, hvorved han er tilfunden at degraderes til Menig for bestandig, at forbyrde Distinction for Flid og Duelighed og Hæderstegn for 8 Aars Tjeneste, og at hensættes til Strafarbeide i 4 Aar.

I Overensstemmelse med Indstillingen resolverede *Hans Majestæt* allerhøist, at der gives Krigsretsdommen følgende allerhøieste Paa-tegning: Krigsrettens Dom vorder herved stadfæstet og vil det idømte Strafarbeide være at udføre som Forbedringshusarbeide.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Raasløff] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Oprettelsen af aarlige Øvelsesleire i Finantsaaret 1870-71 og 1871-72.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren ad interim [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Fyrvær-senets Lønning.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende nogle forandrede Bestemmelser for det kongelige Vaisenhusets Virksomhed, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde efternævnte Bestemmelser angaaende det kongelige Vaisenhusets Virksomhed.

1) At der forinden Besættelsen af fuldstændige Understøttelsesplad-

ser for forældreløse Børn ved behørig offentlig Bekjendtgjørelse gives Børn fra alle Dele af Riget Leilighed til at melde sig, og at derefter Valget mellem de ansøgende foretages under tilbørlig Hensyn til de ansøgendes Forhold, men uden at det tages i Betragtning, hvorfra de ere.

- 2) At den ved kongelig Resolution af 7de Mai 1802, sammenholdt med kongelig Resolution af 23de Mai 1826, hjemlede Pengeunderstøttelse til forældreløse Børn udenfor Sjællands Stift herefter bortfalder, dog saaledes at de Børn, hvem den for Tiden er tillagt, vedbliver at oppebære den i Overensstemmelse med de hidtil gjældende Regler,
- 3) At det Beløb, som ved disse Understøttelsers Ophør efterhaanden bliver disponibelt, anvendes til Oprettelse af nye fuldstændige Understøttelsespladser for forældreløse Børn.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 3 Lovforslag: 1) Forslag til Lov om Brændevinshandel paa Landet; 2) Forslag til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge og 3) Forslag til Lov, hvorved Retten til Bortforpagtning af Fæstegaarde efter Forordningen af 15de Juni 1792 § 11 nærmere bestemmes og begrænses m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 3 Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 11. december 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 11de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Søren Christensen med Tilnavn Oustrup.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Søren Christensen med Tilnavn Oustrup den

ham ved Høisterets Dom af 22de f.M. for Mord i Henhold til almindelig borgerlig Straffelovs § 190 ifundne Livsstraf, imod at han hensesættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ane Kirstine Marie Christensen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at eftergive Ane Kirstine Marie Christensen den hende ved Høisterets Dom af 11te f.M. for at have skilt sit Barn ved Livet i Medfør af Straffelovens § 190 idømte Livsstraf, imod at hun hensesættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges henholdsvis 1) Udkast til Plakat for Island om en forandret Inddeling af Medicinalvægten, 2) Udkast til Forordning for Island om Eftergjørelse af Photographier m. v. og 3) Udkast til Plakat for Island indeholdende en nærmere Bestemmelse om privilegerede Fordringers Inddrivelse for dem, der have givet Underpant i deres Løsøre.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse tre Udkast alderhøist stadfæstede.

Indenrigsministeren [Haffner] bemærkede, at det af Folkethingsmanden fra Svendborg Amts 3die Valgkreds I. A. Hansen i Folkethinget indbragte Forslag til Lov om Fæstegodsets Overgang til Selveiendom sandsynligvis vilde blive sat paa Dagsordenen for førstkommende Mandag, og at det da vil være Indenrigsministeren, der paa Regjeringens Vegne har i Thinget at udtale sig om dette Lovforslag. Han skulde derfor, af Hensyn til Sagens Vigtighed, i Statsraadet udvikle, hvorledes han havde tænkt sig at burde optræde overfor Forslaget, i hvilken Henseende han havde vundet de øvrige Ministres Samstemning, efterat Spørgsmaalet var blevet gjort til Gjenstand for Behandling i en Ministerconference.

Det foreliggende Forslag er ikke saa lidet afvigende fra de tidligere indbragte Lovforslag om Fæsteforholdets Afløsning, navnlig fra det Geert-Wintherske; der er i det hele flere Bestemmelser i det, som ere mere acceptable end de tidligere i Forslag bragte, og som tyde paa, at det er Forslagsstillerens Ønske at se Forholdet bragt til en endelig Løsning. Men Forslaget er imidlertid dog af den Statur, at Regjeringen ikke kan gaa ind paa det og det af to Grunde: først

fordi Lovforslaget kun tilsigter Fæstegodsets Overdragelse til Selveiendom, og dernæst fordi det indeholder en bestemt Anerkjendelse af Fæsternes Medieiendomsret, en Indrømmelse, som aldrig kan eller bør ske fra Regjeringens Side.

Hvad Formaalet for Forslaget angaar: at virke for Overgangen til Selveiendom, da skulde Indenrigsministeren meget villig indrømme, at det er ønskeligt at se Fæstegodset efterhaanden gaa over til Selveie, men dette er dog saa underordnet, at det aldrig kan tillades derfor alene at bringe Grundlovens § 82 om tvungen Afstaaelse af ens Eiendom, hvor Almenvellet kræver det, i Anvendelse. Overgangen til Selveiendom ved frivillige Overenskomster, der er den Vei alene, til hvilken man naturlig er henvist, er ogsaa allerede i en meget ønskelig Gang. Efter de statistiske Oplysninger, der haves, var der den 1ste Januar 1850 i det hele omtrent 20.000 Fæstegaarde, medens der nu er ikke fuldt 9.000 med nogle og 40.000 Tønder Hartkorn. Domainegodset er ifølge Lov altsammen overgaaet til Selveiendom. Det samme er ogsaa Tilfældet med adskillige offentlige Stiftelsers Gods; for de Stiftelsers Vedkommende, hvor det ikke er Tilfældet, er der dels allerede givet Fæsterne Adgang til at købe deres Gaarde, og dels er det i hvert Fald bestemt ved Lov, at disse ved Fæsteledighed skulle sælges ved offentlig Auction. For Herlufsholms Gods er, efter hvad der er Indenrigsministeren bekjendt, en Plan under Udarbeidelse, hvorefter Fæstegaardene kunne gaa over til Selveiendom eller Arvefæste, og af Vallø og Vemmetofte Klosters Fæstegods er der alt begyndt Bortsalg. Med Hensyn til de private Godser er det givet, at de allerfleste af disses Eiere ere villige til at sælge deres Fæstegaarde. Hvad endelig angaar det Fæstegods, der hører under Lehnene, Stamhusene og Fideicommisserne, da kan man ikke nægte, at der er adskillige Majoratsbesiddere, som ere uvillige til at sælge, og denne Uvillie bliver, hvor god Gang end Overgangen til Selveiendom i det hele er i, af det modsatte Parti benyttet som et stadigt Agitationsmiddel ikke alene hos Fæstebønderne, men ogsaa hos Selveierne. Dette Middel til Agitation vil blive benyttet, saalænge der er Fæstegaarde her i Landet, det medfører bestemt Skade i vor hele Udvikling, og Indenrigsministeren finder det derfor ogsaa ønskeligt, om Fæsteforholdet kunde blive afløst, men ved Siden deraf burde der da tillige gives Adgang til at faa hævet de andre Baand, som endnu hvile paa en stor Del af Jorden og ere paalagte til Beskyttelse for Bondestanden, Baand, som

i sin Tid kunne have gjort deres Nytte, men som ikke længer passe hverken til Agerbruget eller til de nuværende Forhold i det hele, hvortil kommer, at de ere unaturlige, naar det hele Fæsteforhold svinder bort. Indenrigsministeren tror derfor, at det vil være rigtigt, at Regjeringen, medens den efter hans Anskuelse, som allerede bemærket, ikke kan gaa den Vei, som det foreliggende Lovforslag anviser, dog ikke ligefrem stiller sig afvisende overfor Forslaget, men, idet den erklærer, at den ikke kan gaa ind paa dette, benytter den Anledning, som Forslaget giver, til at udtale sig om det Grundlag i det hele, paa hvilket man vil være villigt til, naar det møder Samstemning fra Rigsdagens Side, selv at indbringe et Lovforslag. Et saadant Grundlag skulde da være, at den bestaaende Lovgivning respekteres, og at der først ved Fæstecontracternes Udløb skulde indtræde en Tvang for Eierne, hvorefter Gaardene skulde ved Auction sælges med Frigjørelse for Fæstebaandet. Der maatte jo saaledes, naar Fæsteforholdet absolut skulde løses, finde en Slags Expropriation Sted, men dette skulde da ske med fuld Erstatning, og denne Erstatning vilde være Eiendommens Værdi som fri Eiendom minus Værdien af den Byrde, som Fæsteforholdet fører med sig. Værdien af denne Byrde mente Indenrigsministeren kunde anslaaes til $\frac{1}{4}$, og denne $\frac{1}{4}$ af det Beløb, hvorfor Eiendommen solgtes, skulde da Eierne indbetale i Statskassen; der var vel noget svagt i denne Ansættelse af Byrdens Værdi, men han troede ikke, at man kan komme til paa anden Maade at fastsætte den. Ved Siden af den Frihed, som Selveiendom har, er der den Frihed, Jord har som Hovedgaardsjord; der burde ogsaa gives Adgang til at erhverve en saadan Frihed og derved afløse de Indskrænkninger i Raadigheden over Jorden, som nu finde Sted paa Grund af Forbudene mod Bortforpagtninger paa korte Aaremaal og mod Inddragelse under Hovedgaardsjorden; men naar saaledes Fæstejorden solgtes med Frihed som Hovedgaardsjord, burde Eierne betale mere end $\frac{1}{4}$ af Salgssummen, og Indenrigsministeren vilde foreslaa, at Beløbet skulde sættes til $\frac{1}{3}$ af denne. Forskjellen mellem disse $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{12}$ af Auctionssummen, blev da det Beløb, mod hvis Indbetaling i Statskassen Eierne af Selveierjord kunde erhverve samme Frihed som for Hovedgaardsjord. Af de i Statskassen indbetalte Beløb skulde der igjen udbetales til Fæsterne eller deres Efterladte, for at de skulde blive satte istand til at erhverve Gaarden i Selveie eller til paa anden Maade at komme i Vei, en Under-

støttelse; men den Understøttelse, som saaledes skulde tildeles dem, skulde paa ingen Maade gaa over den ommeldte 1/4 af Salgsbeløbet, og saa ogsaa, forsaavidt Fæsterens Efterladte angaar, kun gives til hans Børn, Svigerbørn, Sted- eller Pleiebørn.

Paa den af Indenrigsministeren saaledes antydede Maade blev naaet Maalet for det foreliggende private Lovforslag: Fæstegaardenes Overgang til Selveiendom; man gav Godseierne fuldkommen Erstatning for deres Eiendomme; man gav derhos Adgang til at erhverve disse som fri Eiendom, og man lod Fæsternes Efterladte tilflyde en Understøttelse, som i alt væsentligt er lig den Understøttelse, som en af Bondestandens egne Talsmænd, Forslagstilleren, har foreslaaet.

Det var Indenrigsministerens Overbevisning, at det er vigtigt, at Regjeringen stiller sig paa det af ham udviklede Standpunkt. Skulde det da føre derhen, at Rigsdagen vilde gaa ind herpaa, i hvilket Fald han havde tænkt sig, at Formen kunde være den, at Thingene vedtage en Dagsorden, hvori de, med Anerkjendelse af de af Regjeringen udviklede Principer, udtalte Forventning om, at Regjeringen vilde fremkomme med et paa disse bygget Lovforslag, vilde det saa være hans Pligt at udarbejde et saadant Lovforslag, og hvis det da maatte lykkes at sætte Loven igjennem, vilde ganske vist et vigtigt Skridt hermed være gjort. I Tilfælde derimod af, at, hvad der vel kan være nogen Grund til at antage, Folkethinget skulde vise sig uvilligt til at gaa ind paa hine Principer og holde sig til I. A. Hansens Forslag, som det foreligger eller endog yderligere skærpet, burde efter Indenrigsministerens Anskuelse Regjeringen afholde sig fra enhver videre Discussion og kun udtale, at den modsætter sig Forslaget, og hvis dette skulde blive vedtaget af Rigsdagen som Lov, vil tilraade Hans Majestæt at nægte allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det Standpunkt, som, efter hvad Indenrigsministren har udviklet, Regjeringen skulde indtage i Rigsdagen overfor det foreliggende Forslag, tiltaler Allerhøistsamme, og at det vilde være meget ønskeligt, at der saasart som muligt kunde komme en Lov bygget paa de af Indenrigsministeren fremsatte Principer, i hvilke jo, efter hvad der af ham var udtalt, alle Ministrene ere enige. Kun vilde Hans Majestæt gjøre opmærksom paa, om det maaske ikke vilde være rettere, at Regjeringens Forslag stilles som Ændringsforslag til det foreliggende private Lovforslag, fremfor at der senere indbringes et selvstændigt Lovforslag.

Indenrigsministeren [Haffner] troede dog, at dette ikke vel lod sig gjøre, da Regjeringens Forslag hviler paa et aldeles andet Grundlag end det foreliggende private Lovforslag, og det forekom ham desuden ogsaa rigtigst, at et Forslag af den Betydenhed og Vigtighed kommer fra Regjeringen som et selvstændigt Lovforslag.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsrådet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 18. december 1869.

Aar 1869, Løverdagen den 18de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Marineministeren ad interim [Raasløff] bemærkede, at der paa Finantslovforslaget for næste Finantsaar var for Flaadens Vedkommende til Nybygninger søgt bevilget 600.000 Rdl., hvoraf en Del paa-tænkte anvendt til Fortsættelse af Bygningen af en Skonnert, en anden Del til Fuldførelse af Pantserskibet No. 54, og den tredie Del endelig, 270.000 Rdl., til Bygningen af et nyt stort Pantserskib, til hvis Paabegyndelse der ved Finantsloven for indeværende Finantslov blev bevilget 122.700 Rdl., men hvilket Beløb imidlertid ikke er kommet til Anvendelse, da der endnu ikke er begyndt paa Skibets Bygning. Dette Skib skulde koste omtrent 1.800.000 Rdl. og være fuldført ved Udløbet af Finantsaaret 1873–74; dets Bygning vilde saaledes medtage 4 Aar, og i den Tid vilde man ikke af den ordinaire Pengebevilling kunne anvende noget paa at skaffe sig noget andet nyt Skib, da hele Kraften vilde være engageret i dette store Pantserskib, som jo vilde være stærkere bepantsret og bestykket end de Skibe, vi nu have i Flaaden, men som til den Tid, da det først kunde blive færdigt, dog maaske ikke vilde svare til Hensigten. Da man nu derhos ved Bygning af et saadant større Pantserskib vilde fortsætte paa en Vei, som efter Marineministerens Mening ikke er hensigtsmæssig, vilde han, i Forventning af Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse dertil, ved et Ændringsforslag til Finantslovforslaget søge det Beløb, som for næste Finantslov var paaregnet til det større Pantserskib, saavel som hvad der for indeværende Finantsaar var bevilget til dettes Paabegyndelse, bevilget til Anvendelse paa anden Maade; og han

skulde derfor nu med Hensyn hertil fremsætte sine Anskuelser om vort Forsvarsvæsen.

I saa Henseende tror han, at man med de Forudsætninger som man maa gaa ud fra, nærmest skal hæfte Blikket paa den Eventualitet, som er den mest truende og mest sandsynlige: at Angrebet paa Danmark kommer fra det nordtyske Forbund. Et saadant Angreb kan ikke forudsættes uden i Forbindelse med en Spænding i Europa, der gjør Udbruddet af en Krig mellem Forbundet og navnlig Frankrig nær forestaaende; Sandsynligheden af, at vi ikke ville blive angrebne fra det nordtyske Forbund uden under en saadan Spænding, behøver ikke noget Bevis: Danmark har jo overfor Forbundet været og er den skadelidende Del, vi har mere Krav paa Forbundet end dette paa os, og der er ingen Rimelighed for, at Forbundet skulde søge Krig med os, uden at der forelaa en ydre politisk Nødvendighed. Gaar man da ud fra, at der forestaar en Krig for Forbundet med Frankrig, saa vil Forbundet, tror Marineministeren, gaa løs paa Danmark for at sikre sig i Ryggen, da det ikke kan gjøre Regning paa Danmarks Neutralitet, og det vil derfor søge i en Hast, enten at berøve os Midlerne til Forsvar og til Alliance med den anden krigsførende Part eller trænge os ind i en Alliance med det selv. Det er vel oftere blevet sagt, at vi ikke kunde vente Allierede, men Marineministeren tror, at dette er en fuldstændig Feiltagelse; det staar klart, at saafremt Danmark var f. Ex. allieret med Frankrig, saa vilde, ved Siden af at vi forstærkede med et Par franske Krigsskibe bleve det nordtyske Forbund overlegen tilsøs, Danmark være en vigtig Operationsbasis, og denne Omstændighed vilde tvinge Forbundet til, for at møde en eventuel Diversion fra den Kant, at holde en meget betydelig Magt, imellem 120.000 og 150.000 Mand tilbage i de østlige Provindser. Men Fraværelse af en saadan Styrke, som var bunden der, kunde være af afgjørende Betydning for Frankrig.

Naar man nu altsaa tænker sig hin Eventualitet og hefter Blikket paa Sandsynligheden af, at det nordtyske Forbund vil benytte Tidsrummet imellem, at Krigen forudses, og at den bryder ud, til at kaste sig over Danmark for enten at svække det saameget som muligt eller at tvinge det til Neutralitet eller til en Alliance, saa kan jo Angrebet paa os ske paa en af tre Maader. Det kan saaledes for det første tænkes, at der gjøres et Angreb paa Halvøen. En Besættelse af denne vil være en Operation, som kunde ske temmelig pludseligt og hurtigt,

og derimod vil man rimeligvis ikke kunne sætte nogen direkte Modstand af nogen Betydning. Det betænkelige for Forbundet ved en saadan Operation er, at den Styrke, som man er rykket frem med, er, naar det ikke er meget store Kræfter, der anvendes dertil, truet i Flanken, saalænge vi har Fyn. Men selv hvis Angrebet heldig gennemføres, ere vi dog ikke derved tvungne til Neutralitet eller til en Alliance mod vort Ønske.

En anden Maade, hvorpaa Angrebet kan ske, er den, at den nordtyske Flaade løber ud og angriber Kjøbenhavn selv. Et saadant Angreb vil under alle Omstændigheder altid kræve nogen Forberedelse, og vi vilde iforveien kunne være nogenlunde vidende om, at Kjøbenhavn truedes dermed. Imod et slikt Angreb er man ogsaa nogenledes forberedet; Søforterne, tror Marineministeren, ere i en meget tilfredsstillende Stand, og hvad der savnes, er kun nogle bepantsrede mindre Skibe, som kunde støtte dem. Der vil behøves nogle saadanne, men naar man har dem, tror han, at Kjøbenhavn kan anses nogenlunde vel sikret.

Det tredie Angreb, som kan finde Sted, er et Hovedangreb rettet mod Landets Hjerte, mod Sjælland. Et saadant Angreb er det farligste, der truer os. Det vilde sagtens blive støttet af et Angreb paa Fyn, men Hovedangrebet vilde bestaa i en Landgang paa Sjælland, som kan regnes at ville ske med en Styrke af 20 til 25.000 Mand. Et slikt Angreb lader sig ikke forberede i ganske kort Tid; det fordrer saadanne Forberedelser, at det er umuligt, at man ikke skulde faa det at vide flere Uger forud, og de Uger, man saaledes havde, maatte man da anvende paa at kunne møde Angrebet. Overfor en saadan truet Landgang vilde det jo være vigtigt at have Skibe, som om muligt kunde møde Fjenden paa Overgangen eller under Kysten, men naar det ikke lykkedes derved at udrette noget, saa maatte man have concentreret saamange Tropper som muligt og møde Fjenden i aaben Mark. Vi vilde rimeligvis kunne tilveiebringe en ligesaa stor Styrke som Fjendens og vi havde den Fordel at fægte i eget Land; forsaavidt var der ikke i sig noget mistrøstende i Stillingen. Men med Hensyn til denne hele Eventualitet troede Ministeren at maatte være betænkt paa ikke at tage bort fra Sjælland, hvad vi nu engang har her concentreret af Tropper, hvorved han navnlig sigtede til det 2det Artilleriregiment; og en anden Forholdsregel, hvorpaa han lægger Vægt, er den Omordning af Kjøbenhavns Væbning, som nu vil blive gjort til Gjenstand for et Lovforslag.

I de Forudsætninger, han saaledes har opstillet for Forsvaret under de anførte Eventualiteter, er han gaaet ud fra, at vi ikke kunne vente ved en udbrydende Krig at have overfor det nordtydske Forbund Herredømmet tilsøs. Som de to Flaader, den nordtydske og vor egen, i Øieblikket staar, kan det vel maaske siges, at de ere ens i Styrke, naar man ser bort fra Pantserskibet »König Wilhelm«, men dette Skib alene vil give Forbundet en afgjørende Overvægt over os tilsøs. Vi bør derfor ikke i vore Forsvarsplaner gjøre Regning paa at have Overlegenheden tilsøs og at kunne løbe ud og bekjæmpe Fjenden i aaben Sø; men deraf følger ikke, at vi skulle opgive Tanken om at kunne faa den Overlegenhed, naar vi har Allierede, der sende os nogen Hjælp, ligesom der ogsaa bør gjøres alt for at kunne vedligeholde Forbindelsen mellem Landsdelene saa længe som muligt. Med disse Hensyn for Øie tror han, ved Siden af at det, for ikke at være udsat for den Fare, at vor Flaade skulde blive blokeret i Kjøbenhavn, fordi man ikke har Skibene færdige til at rykke ud saa hurtigt, som de burde, vil være rigtigt at anvende de fornødne Midler paa idetmindste at have Pantserskibene liggende saavidt muligt færdige til hurtigst Udrykning, at burde tilraade, at man anskaffer nogle mindre Skibe med stærkt Pantser og af ringe Dybtgaaende, som dels ville kunne støtte Søforterne og saaledes medvirke til Forsvaret for Kjøbenhavn, dels ogsaa kunne benytte Terrainet i vore egne Farvande, vedligeholde Forbindelsen og løbe ind, hvor Fjendens store Skibe ikke kunne komme. Men Skibe med stærkt Pantser, det sværeste Artilleri og ringe Dybtgaaende kan man kun have, naar man gaar ind paa Monitor-Systemet, og det er en Tanke, som allerede i mange Aar har været ham aldeles klar, at Monitorerne vare det rette Slags Fartøier for os. Monitorsystemet har hidtil ikke kunnet trænge igjennem her, fordi Forkjærligheden for søgaaende Skibe, med hvilke man kunde møde Fjendens Flaade i aaben Sø og der fægte med ham, har været saa alt dominerende. Men hvad der var en holdbar Plan, saalænge vi havde Overlegenheden tilsøs, er det ikke længer, efter at vi have tabt denne. Man har tænkt sig, at Ligevægten overfor den nordtydske Flaade kunde etableres, naar vi fik et stort Pantserskib; men det vilde dog være naivt at forudsætte, at Forbundet ikke skulde gjøre noget for at beholde den Overmagt tilsøs, som det nu engang har. Dertil kommer, at et saadant stort Pantserskib, som det, til hvis Paabegyndelse der blev bevilget Penge ved sidste Finantslov, ikke vil kunne løbe ind i nogen anden af vore Havne end Kjøbenhavn, eller kunne

gaa ind i vore mindre Farvande, det maa holde sig i de Farvande, hvor Fjenden har sin overlegne Magt og vil ligefrem være tvungent til at optage Kampen med ham, men det vilde dog være uforsvarligt, naar man ikke kan gjøre Regning paa Overlegenheden tilsøs, at udsætte saadant et Skib for den sikre Ødelæggelse. Der er ogsaa den Omstændighed, at den uhyre Capital, som er anvendt paa et saadant Skib, vil gjøre det meget vanskeligt at finde en Chef, som har det moralske Mod til at risikere Skibet.

Væsentlig af de anførte Grunde og ogsaa noget paavirket af de uheldige Resultater, som Skibsbygningen paa Værftet her har givet, og som ere beklagelige nok, men som vilde blive endnu mere beklagelige, naar det gjaldt et meget kostbart Skib, stiller det sig for ham som en Samvittighedssag ikke at begynde Bygningen af det store Panterskib, hvortil der paa Finantsloven for indeværende Finantsaar er bevilget en Sum, men efterat have raadført sig med sine Colleger, som alle ere enige med ham, at erhverve Hans Majestæts allerhøieste Bemyndigelse til at søge denne Sum og det Beløb, som paa Finantslovsforslaget for næste Finantsaar er paaregnet til bemeldte Skib, bevilgede til Bygning af 3 saadanne bepantserede mindre Skibe efter Monitorsystemet, som af ham ommeldt, og som han antager at ville kunne anskaffes for, hvad det ene store Panterskib skulde koste.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at det forekommer ogsaa Allerhøistsamme, at denne Plan er at foretrække, og han meddelte derfor Marineministeren den begjærte Bemyndigelse. Men ved at følge den Plan for Flaaden opgiver man da rigtignok med det samme Tanken om at optage Kampen i aaben Sø.

Marineministeren [Raasløff] bemærkede, at i det Øieblik vi har en Allieret, som sender os nogle Skibe til Hjælp, ville Forholdene stille sig gunstigere, saaledes at vi ikke længere ere indskrænkede til Defensiven, men have Overlegenheden tilsøs, og kunne møde Fjenden i aaben Sø. Men det farlige Øieblik for os er, naar det nordtydske Forbund, inden vi har en Allieret, kaster sig over os med al Kraft, og det er i Mellemtiden, inden vi kunne faa sendt Hjælp fra vor Allierede, at det gjælder om at være istand til at forsvare os nogenlunde. Derfor maa vore Bestræbelser ogsaa først og fremmest være rettede derpaa.

Hans Majestæt Kongen maatte erindre, at uagtet vi ganske vist ingensomhelst Grund har til at ønske os Allieret af det nordtydske

Forbund, saa kunde det dog tænkes, at være under paakommende Tilfælde politisk rigtigt at indgaa en saadan Alliance, og den Eventualitet, hvor politisk Klogskab bød os at være Allieret med Forbundet, bør derfor ikke opgives at have for Øie ved de Planer, der lægges.

Marineministeren [Raasløff] maatte bemærke, at under en saadan Eventualitet, at der blev Spørgsmaal om Tilbud af en Alliance med det nordtydske Forbund, vilde det jo ogsaa være meget ønskeligt, at vi vare saaledes forberedte, at vi foreløbigen vare istand til at forsvare os nogenlunde, saa at vi beholdt Frihed til at vælge den Alliance, som bedst stemmede med Landets Tarv, og ikke strax bleve tvungne ind paa noget.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at der endnu var en Ting, som Allerhøjstamme ved denne Leilighed ikke noksom kunde lægge Marineministeren paa Hjerte, og det var, at der gjøres alt for, at vi kunne drage den fulde Nytte af Torpedos. Netop i vore Farvande er der god Anvendelse for disse, og da vi ere de svage, skulle vi styrke os ved at benytte dette Forsvarsmiddel, saa meget vi kunne.

Marineministeren [Raasløff] bemærkede, at han fuldkommen indser Vigtigheden af Torpedos, og at vi, hvad disse angaar, heller ikke staar tilbage, ligesom han ogsaa fremdeles skal have sin Opmærksomhed henvendt paa, hvad der i den Retning yderligere kan gjøres.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov indeholdende Reglerne for Udskrivning af Indkomstskat.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede 2 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Forslag til Lov angaaende Udgivelse af en Lovtidende og Forslag til Lov om Reisepenge til Værnepligtige af Lægdsrullen.

Begge disse Lovforslag bleve overensstemmende med Indstillingerne allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende, at der maa meddeles Ludovica Angelica Christophersen, født Eskildsen, Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin Mand Niels Johan Christophersen.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at vedkommende Overøvrighed bemyndiges til at meddele Ludovica Angelica Christophersen, født Eskildsen, heraf Staden Bevilling til at leve separeret i Henseende til Bord og Seng fra sin Mand Niels Johan Christophersen, blandt andet paa Vilkaar, at Formuefællesskabet ophæves, og at Boet deles af Skifteretten.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriets Personale.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsministeriet [Rosenørn] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis 1) Forslag til Lov om extraordinair Pension for forhenværende Inspector ved Universitetets zoologiske Museum, Professor Dr. philos. Henrik Nicolai Krøyer, 2) Udkast til Lov angaaende en forhøjet Ligning til Amternes Skolefond, og 3) Forslag til Lov om Lønninger for de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse 3 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 8. januar 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 8de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bemyndigelse for Forstanderen for Herlufsholms Skole og Gods til at tilbyde Godsets Gaardebønder Arvefæste, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige Forstanderen for Herlufsholms Skole og Gods til at bortsælge de til Herlufsholms Bøndergods hørende Eiendomme paa over 1 Td. Hartkorn paa følgende Vilkaar:

- 1) At Salget sker til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte.
- 2) At der opnaas en Kjøbesum af mindst 1400 Rdl. pr. Tønde Hartkorn.
- 3) At der ved Salget paalægges enhver Eiendom en fast aarlig Kornafgift af 4 Tdr. Byg pr. Tønde Hartkorn, at betale efter Capitels-taxten, og at denne Afgift capitaliseres til Afgang i Kjøbesummen med 120 Rdl. 5 Mk. pr. Tønde Byg.
- 4) At der foruden Kjøbesummerne betinges en Recognition til Stiftelsens Kasse af 10 Rdl. pr. Tønde Hartkorn, for hver Gang Eiendommen skifte Eiere, dog saaledes, at denne Recognition i Tilfælde af Eiendommenes Udstykning ikke bliver ringere end 5 Rdl. for hver enkelt Eiendom.
- 5) At en Femtedel af Kjøbesummen contant udbetales eller efter nærmere Overenskomst sikres Stiftelsen og i saa Fald forrentes fra Salget med 4 %, indtil den indbetales.
- 6) At Resten af Kjøbesummen afgjøres ved Kjøberens Obligation til Stiftelsen, hvorved gives 1ste Prioritet og Panteret næstefter Arvefæsteafgiften i den solgte Eiendom, hvilken Obligation, forsaavidt Eiendommen sælges til Brugeren, bliver uopsigelig og rentefri, saalænge han og hans nuhavende Hustru besidde og bruge Pantet, medmindre Brugeren efter sit Fæstebrev eller sin Forpagtningscontract nu svarer en høiere Afgift til Stiftelsen, end Arvefæsteafgiften andrager, i hvilket Tilfælde Forskjellen imellem disse Afgifter betinges som Rente.
- 7) At det tillades Forstanderen af de indvundne Kjøbesummer at betragte 12 % af Kjøbesummen, forsaavidt Salg sker til Brugeren, hans Børn eller Svigerbørn, og 8 % af Kjøbesummen, forsaavidt Salget sker til andre, som Erstatning for Indfæstning, saaledes at disse Summer blive til Forstanderens Disposition paa samme Maade som Stiftelsens øvrige aarlige Indtægter, hvorimod den øvrige Del af Kjøbesummerne bestandig oplægges og frugt bargjøres som et urørligt Grundfond for Stiftelsen.

Efterat, paa dertil af *Hans Majestæt Kongen* given Anledning, navnlig dels *Cultusministeren* [Rosenørn] havde hævdet Rigtigheden af ved Godsets Afhændelse at betinge en moderat aarlig Afgift i Byg, da offentlige Stiftelser ikke ere stillede som en privat Mand, saaledes at de kunne gjøre sig de contante Salgsummer saa frugtbringende, som denne kan, dels *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] og

Finantsministeren [Fonnesbech] havde udtalt, at en Gjennemsnitspris af omtrent 1500 Rdl. pr. Tønne Hartkorn maa anses at være rimelig, baade overfor Stiftelsen og overfor Bønderne, behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at bifalde, at der meddeles Forstanderen for Herlufsholms Skole og Gods den begjærte Bemyndigelse.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] foredrog derpaa en igaar modtagen Depeche af 24de December f.A. fra den Kongelige Ministerresident i Washington angaaende Stillingen af Sagen om Afhændelsen af de vestindiske Øer.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges respektive Forslag til Lov angaaende Indløsningsen af forskellige private Telegraphanlæg og Forslag til Lov om Afløsning af de Statskassen tilflydende contractsmæssige Afgifter af bortsolgte og bortarvefæstede Eiendomme samt af de i forskellige Eiendomme indestaaende halve Kjøbesummer.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren ad interim [Raasløff] bemærkede, at han fra Etatsraad Tietgen med flere havde modtaget et Andragende, hvori, da der af den Keiserlig russiske Regjering er meddelt Concession til at udlægge et undersøisk Telegraphtoug fra den paa Østkysten af Mandschuriet beliggende russiske Havn Posietta igjennem det japanske Hav til Shanghai og eventuelt derfra videre langs den chinesiske Kyst til Hongkong og Japan, erholdes om, at den danske Regjering vil medvirke til dette Foretagendes Fremme, ved at Fregatten Tordenskjold paa visse Betingelser kommer til at assistere ved Udførelsen, hvilke Betingelser i det væsentlige skulde bestaa i, at Fregatten udrustedes som Orlogs-Transportskib med Kanoner kun paa øverste Dæk og med Besætning af c. 120 Mand, samt at selve Udrustningsudgifterne herhjemme forinden Afreisen og Slittage under Reisen saavel som Landgager til Officererne og de med Skibet commanderede faste Folk af Søværnet udrededes af Staten, medens Concessionshaveren forpligtede sig til at afholde alle øvrige af Expeditionen flydende Udgifter. De Ofre, som saaledes ønskedes bragt fra Statens Side, forekom ikke Marineministeren at være for store, naar henses navnlig til, at det paagjældende Foretagende foruden at have almindelig Interesse, tillige ved at gives Præget af et dansk Foretagende vil have en for Landet særlig Interesse. Nøiagtig at opgive Størrelsen af de

Udgifter, som Fregattens Udrustning vil medføre, saa han sig imidlertid endnu ikke istand til; men da der var indtruffet Omstændigheder, som gjorde det særdeles magtpaaliggende for det omhandlede Foretagendes Fremme, at han ikke afventede Udarbeidelsen af et definitivt Overslag over hine Udgifter, inden Sagen forelagdes Hans Majestæt til allerhøieste Resolution, havde han tilladt sig allerede nu at nedlægge den fornødne allerunderdanigste Forestilling, hvilken han derefter refererede, og hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bestemme, at der i indeværende Finantsaar til Udrustning af Fregatten Tordenskjold til et Togt til de østasiatiske Farvande kan anvendes indtil 16.000 Rdl. extraordinairt paa forvetet Tillægsbevilling.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme gjerne gav sit Samtykke til, at Staten ydede det i det foreliggende Andragende ommeldte Foretagende sin Understøttelse, ved at Fregatten Tordenskjold assisterede ved Udlæggelsen af det paagjældende undersøiske Telegraphoug; men een Omstændighed var der dog, som ikke maatte tabes af Sigte, og det var, at man ikke vidste, hvorlænge Freden holdt; hvis vi skulde blive indviklede i Krig, medens Fregatten var borte paa den paatænkte Expedition, vilde vi komme til at savne et af vore Krigsskibe og til at undvære en af vore dygtigste Chefer og flere Officerer foruden Mandskab, som Marinen vanskelig vilde kunne undvære. Dernæst forekom det ogsaa Hans Majestæt, at da det dog var Andragerne, som vilde have den egentlige pecuniære Fordel af det paagjældende Telegraphanlæg, burde de ogsaa selv bære alle Omkostningerne ved, at der blev givet dem Fregatten til Assistance ved deres Foretagende.

Marineministeren ad interim [Raasløff] bemærkede, at Andragerne billigere vilde kunne leie et Skib i England, end det i Penge vilde koste dem at faa Fregatten paa de af dem foreslaaede Betingelser, men at de jo ganske vist vilde vinde ved, at Skibet kom under dansk Orlogsflag. Imidlertid fandt han, at det af ham tidligere fremhævede Statshensyn dog fortjener saa megen Vægt, at Staten bringer det paagjældende pecuniære Offer, da Sagen har en patriotisk Karakter. Dertil kommer, at det har været et længe næret Ønske, at en Orlogsmand skulde vise Flaget i de østasiatiske Farvande, og hvad det angik, at vi ved en udbrydende Krig vilde kunne komme til at savne Fregatten, da maatte han erindre, at det under en Krig vilde kunne

have sit Gode, at vi havde et Skib i de Farvande, og at det der vilde kunne gjøre Nytte, medens paa den anden Side Tordenskjold allerede betragtes som et mere forældet Skib, som man i Krigstilfælde ikke kan gjøre Regning paa.

Hans Majestæt bifaldt derefter allernaadigst den foreliggende Indstilling.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis: 1) Forslag til Lov om Politiet og om Behandlingen af offentlige Politisager udenfor Kjøbenhavn, 2) Forslag til Lov om Lønninger m. m. for Udskrivningscheferne samt for Mønstringsbestyreren i Kjøbenhavn, og tvende Lovudkast om Lønninger respektive for forskellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd og for Retsbetjent- og Magistrats-Embeder i Kongeriget Danmark.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov indeholdende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 15. januar 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 15de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende Oprettelsen af 1 Compagni ved Ingeniurbataillonens udover det ved Lov af 6te Juli 1867 om Hærens Ordning § 5 fastsatte Antal.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst

Forestilling angaaende Oprettelsen af en fælleds dansk-svensk Control-Telegraphstation i Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele Finantsministeren allerhøieste Bemyndigelse til for Danmarks Vedkommende at approbere den under 23de November f.A. i Kjøbenhavn mellem den danske og den svenske Telegraphstyrelse afsluttede Overenskomst angaaende Oprettelsen af en fælleds dansk-svensk Control-Telegraphstation i Kjøbenhavn.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Livsfor sikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Meddelelse af allerhøieste Approbation paa en i Henhold til Loven af 6te Marts 1869 om Classelotteriets Ordning og Forbud mod andet Lottospil m. m. udarbejdet Lotteriplan samt angaaende Fastsættelsen af det den bestandige Justitsdirections Medlemmer tilkommende Honorar og Collecteurernes Provisioner, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allerhøist at approbere den vedlagte Plan for det 123de Kongelige Kjøbenhavnske Classelotteri som indtil videre gjældende for de fremtidige i Henhold til Loven af 6te Marts 1869 indrettede Lotterier, saaledes at Finantsministeriet bemyndiges til i det enkelte Tilfælde at fastsætte Trækningsdagene samt at foretage saadanne mindre væsentlige Forandringer i Planen, som uden at forandre Lotteriets Character kunne vise sig hensigtsmæssige; samt ligeledes allernaadigst at bifalde, at der tillægges Medlemmerne af den bestandige Justitsdirection hver et aarligt Honorar af 500 Rdl. at regne fra 1ste April 1870, og at Collecteurernes Provision for Fremtiden fastsættes til 5 % af de ved hver Collection faldende Indskudssummer.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Forslag til Lov om Jurisdictionsforandringer m. m. og Forslag til Lov om Vederlag for Con-
toirudgifter til forskjellig Retsbetjentembeder.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Helgi Jonsson, hvori indstilles, at den Helgi Jonsson af Reykjavik ved bemeldte Kjøbstads Extrarets Dom af 28de August f.A. for 3die Gang begaaet Tyveri idømte Straf af 4 Aars Forbedringshusarbeide maa blive nedsat, saaledes at Domfældte afsoner den begaaede Forbrydelse med 2 Gange 27 Slag Ris.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling angaaende den islandske Forfatningssag, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde, at Sagen om Ordningen af de islandske Forfatnings- og Finantsforhold og de sig hertil sluttende Lovudkast maa stilles i Bero indtil videre.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

I Anledning af en Henstilling fra *Krigsministeren* [Raasløff] til nærmere Overveielse, om det ikke, efter den uklare Tilstand, hvori de islandske Forfatningsforhold, da deres Ordning nu er stillet i Bero indtil videre, ville vedblive fremdeles at være, var correct, at alle de Sager, som angaa Islands særlige Anliggender, for Fremtiden gaa igjennem Hans Majestæts Cabinet istedetfor som hidtil for endel at behandles i Statsraadet, blev det af *Justitsministeren* [Nutzhorn] bemærket, at ligesom i det hele den hidtilværende Stilling med Hensyn til Islands forfatningsmæssige Forhold vedbliver uforandret, saaledes tror han heller ikke, at der vilde vindes noget ved fra Statsraadet at udsondre de enkelte særlige islandske Sager, som hidtil ere blevne behandlede der; hvortil *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] føiede, at ved saaledes at skulle drage Grændsen mellem de fælleds og særlige islandske Sager vilde der netop komme Vanskeligheder frem og fremkaldes Tvivl.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om det Kongelige Theaters oekonomiske Forhold.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 22. januar 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 22de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren var fraværende.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forrestilling om Iværksættelsen af forskjellige Foranstaltninger navnlig sigtende til en Reform i den øverste Administration af de islandske Anliggende m. v., hvori indstilles:

I) At det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at meddele Justitsministeriet Bemyndigelse til:

- 1) At udvide den Stiftamtmanden over Island hidtil tilkommende Embedsmyndighed i de i det foranstaaende betegnede Retninger og indenfor de der antydede Grændser.
- 2) At gjøre de fornødne Skridt til hos Rigsdagen at søge udvirket en saadan Forhøielse af de Embedet som Stiftamtmand over Island nu tilkommende Indtægter, at Gagen ansættes til 400 Rdl., at Embedets Ihænderhaver fritages for at betale Renter og Afdrag paa den samme paahvilende Byggegjæld, og at det Embedet til Repræsentations-Udgifter tilstaaede Beløb forøges fra 400 Rdl. til 800 Rdl.
- 3) Ligeledes hos Rigsdagen at søge bevilget engang for alle c. 2020 Rdl. og aarlig c. 3200 Rdl. til Iværksættelse af den fornødne Reform af det indre islandske Postvæsen; og

II) At det maatte behage Deres Majestæt lige allernaadigst at bifalde, at samtlige islandske Sager uden Hensyn til deres Beskaffenhed fra 1ste October 1870 at regne henlægges under Justitsministeriet, medens fra samme Tidspunkt de færøske Sager fordeles mellem de forskjellige Ministerier efter deres Beskaffenhed.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forrestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Tilveiebringelse af en Dampfærgeforbindelse mellem Fredericia og Strib samt Anlæg af en Skibsbro ved Nyborg Station.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra den 20de November f.A. til den 15de Januar d.A. begge inclusive, bleve oplæste og ratihaerede. *Hans Majestæt* hævdede derpaa Statsraadsmødet. *J. Liebe.*

Møde i statsrådet onsdag d. 2. februar 1870.

Aar 1870, Onsdagen den 2den Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Ordningen af Kjøbenhavns Væbning.

Efter at Krigsministeren, i Anledning af en Yttring af *Hans Majestæt Kongen* om, at Allerhøistsamme vilde med Hensyn til den smukke Historie, som Livjægercorpset har, beklage, om dette Corps aldeles skulde helt ophæves, havde bemærket, at det ligger nær at lade den ene af de tre paatænkte Batailloner blive dannet af Livjægercorpsets Stamme, og at dette ogsaa er hans Tanke, udtalte *Hans Majestæt*, at det tillige vilde være ønskeligt, at Navnet, der har sin historiske Betydning, vedligeholdtes (i hvilken Henseende Allerhøistsamme imidlertid ingen Vægt lægger paa, at det skal vedblive at hedde *Kongens Livjægercorps*), og at ogsaa den samme Uniform som hidtil bibeholdtes; med Hensyn til hvilke Punkter *Krigsministeren* [Raasløff] yderligere bemærkede, at han i Øieblikket ikke ser noget til Hinder for den fremtidige Bibeholdelse af Navnet, og at der i ethvert Fald vil blive givet Tilladelse, at de allerede anskaffede Uniformer opslides, men at han iøvrigt maatte have forbeholdt en nærmere Overveielse, om der skulde være afgjørende Vanskeligheder i Henseende til de af *Hans Majestæt* berørte Punkter.

Hans Majestæt approberede derefter det foreliggende Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love, henholdsvis angaaende Aarhus Communes Bemyndigelse til paa ustemplet Papir at udstede Partialobligationer lydende paa Ihændehaveren eller paa Navn til et samlet Beløb af 300.000 Rdl., og angaaende Stempelbegunstigelser for Foreninger, hvis Hovedformaal er at fremme de arbejdende eller ligestillede ubemidlede Klassers Velvære.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love allerhøiest stadfæstede.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Til-

lægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anbringelse af Midler tilhørende Lehn, Stamhuse, Fideicommisser eller offentlige Stiftelser i Eiendomme, der sælges fra vedkommende Majorat eller Stiftelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøjest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede fremdeles en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ophævelse af det for Stamhuset Skjersø substituerede Fischer-Benzonske Fideicommis, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at det fideicommissariske Baand paa den tiloversblevne Del af den for Stamhuset Skjersø substituerede Capital, kaldet det Fischer-Benzonske Fideicommis, ophæves, og at den i Behold værende Del af Capitalen overlades Besidderen til fri Raadighed.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Retningen af den sydjydske Jernbane.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Afløsning af Qvægtiende og Smaaredsel i de i Kongeriget indlemmede forhen slesvigske Sogne.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 19. februar 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 19de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Pensionering af Underbefalingsmænd og Menige samt de med disse Klasser Ligestillede af Hæren og Søværnet og om Invalideforsørgelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt Kongen*, der iøvrigt kunde have ønsket, at der havde kunnet være opnaaet noget mere for Invaliderne og deres efterladte, allerhøjest at approbere bemeldte Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Forhøjelse af den ved Plakat af 29de October 1824 § 3 bestemte Betaling for Hundetegn i Kjøbstæderne m. m.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Strafs Formildelse for Øgmundur Øgmundsson af Vestmannø Syssel inden Islands Sønderamt, hvori indstilles, at den Øgmundur Øgmundsson af Vestmannø Syssel inden Islands Sønderamt ved Højesteretsdom af 3die f.M. for 4de Gang begaaet Tyveri idømte Straf af 8 Aars Tugthusarbeide allernaadigst maa formildes saaledes, at han i Stedet straffes med 3 Gange 27 Slag Ris samt stilles under Politiets særdeles Tilsyn i 2 Aar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Forlængelse af Tidsfristen for Fuldførelsen af den nordvestsjællandske Jernbane.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at en revideret Udgave af den islandske Alterbog maa autoriseres til Brug ved Gudstjenesten og andre kirkelige Handlinger i Island, m. v., hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den ifølge Foranstaltning af Biskoppen over Island i afvigte Aar i Reykjavik udgivne reviderede islandske Alterbog, hvis fuldstændige Titel er: »Handbók fyrer kresta á Islandi. Endurskodud. Reykjavik 1869«, maa indføres til Brug ved Gudstjenesten og andre kirkelige Handlinger i Island, samt at der til hver Kirke i Landet maa for dens Regning anskaffes et Exemplar af den ommeldte Alterbog til Afbenyttelse for vedkommende Præst.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Fremdeles refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Rosenørn] en allerunderdanigst Forestilling om Ophævelse af Taxt af 4de Januar 1804 for Afskrifter af Archivalia m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den ved allerhøieste Resolution af 4de Januar 1804 approberede Taxt for Afskrifter af Archivsager 3 Rdl. for første Ark og 56 Sk. for hvert følgende Ark ophæves, saaledes at der for Fremtiden for slige Afskrifter, naar de ikke undtagelsesvis bevilges gratis afgivne, erlægges en af vedkommende Ministerium nærmere bestemt arkevis Betaling, som tilfalder Afskriveren.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 26. februar 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 26de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt Kongens* allerhøieste Forsæde.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Fastsættelsen af Hærafdelingernes Garnisonssteder.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af 5 Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve følgende 5 Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1868 til 31te Marts 1869 forsynede med allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

1) Vedtaget af Colonialraadet d. 10. Februar 1869 til Budgetpost G., til Beløb \$ 550. 2) Vedtaget af Colonialraadet den 9. Marts 1869 til Budgetpost G., til Beløb \$ 134–37 c. 3) Vedtaget af Colonialraadet d. 19. Marts 1869 til Budgetpost F.11, til Beløb \$ 1828. 4) Vedtaget af Colonialraadet d. 6. April 1869 til Budgetpost F.11, til Beløb \$ 226–4 c. 5) Vedtaget af Colonialraadet den 6. April 1869 til Budgetpost E, til Beløb \$ 380–80 c.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelsen af en Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* aller-naadigst at meddele allerhøieste Stadfæstelse paa den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan d. 6te November 1869 vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870 til Budgetpost G, lydende paa et Bidrag til Dækning af den efter afskediget Underdommer, Skifteforvalter m. m. paa St. Thomas, A. Rosenstand, forefundne Mangel i Skiftemidler af indtil \$ 11.500.

Sluttelig refererede *Indenrigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af et Budget for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870, samt af en Tillægsbevilling til det nævnte Budget.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev der allernaadigst meddelt allerhøieste Stadfæstelse paa det af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan under 21te September 1869 udfærdigede Budget for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870, dog med Rettelse af de i Forestillingen ommeldte i Tallene indløbne Feil, samt ligeledes paa den af bemeldte Colonialraad under samme Dato vedtagne Tillægsbevilling til det nævnte Budget angaaende Betalingen af Regninger vedkommende det foregaaende Finantsaars Budget (Posterne F. 1, 5, 6, 7, 8, 11 og 13 og G.) til Beløb \$ 717–21 cts.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsraadet lørdag d. 12. marts 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 12te Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1870–71.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* al-

lernaadigst at bemyndige Finantsministeren til, forsaavidt det maatte vise sig nødvendigt, at forelægge Rigsdagen bemeldte Lovforslag.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Oprettelsen af aarlige Øvelsesleire i Finantsaarene 1870–71 og 1871–72.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Udkast til Forordning for Island om Æresopreisning m. m. og Udkast til Plakat for Island om Erklærings Meddelelse til Ansøgere og Klagere.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev der meddelt allerhøieste Stadfæstelse af begge disse Udkast.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende Lovforslag henholdsvis om extraordinair Pension for Enken efter forhenværende Inspector ved Universitetets zoologiske Museum, Professor Dr. phil. H. N. Krøyer, Bertha Cæcilia Krøyer, født Gjøedal, og om extraordinair Enkepension for afdøde Professor Henrik Hertz's Enke, Louise Hertz, f. v. Halle.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra den 22de Januar til den 26de Februar, begge inclusive, bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 26. marts 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 26de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte, at der efter Modtagelsen af det Hans Majestæt allerede bekendte Telegram fra den kongelige Ministerresident i Washington, hvori denne underretter om, at Tractaten angaaende St. Thomas og St. Jan var af Senats-Udvalget for de udenrigske Anliggender indstillet til Forkastelse, ikke senere var kommet nogen telegraphisk Depeche. Da imidlertid Discussionen i Senatet alt skulde begynde den 23de Marts, ventede

Udenrigsministeren meget snart at faa Meddelelse fra Ministerresidenten om Sagens Afgjørelse, og da, om end Muligheden af at denne kunde blive gunstig, ikke turde benægtes, Sandsynligheden herfor nu er kun meget ringe, vilde han bede Hans Majestæt om, saasnart Efterretningen kom, som han da strax skulde meddele Allerhøistsamme, at sammenkalde Statsraadet, for at der kunde forelægges, hvad det vilde være nødvendigt fra Regjeringens Side at foretage overfor Øernes Beboere; i hvilken Anledning *Hans Majestæt* derefter yttrede, at det navnlig vilde være Allerhøistsamme magtpaaliggende, at man saavidt muligt søgte at lette dem deres Byrder i finantsiel Henseende, for paa den Maade at bidrage til at opreise Modet hos dem.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende almindelige Bestemmelser om Embeds- og Bestillingsmænds Lønningsforhold m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

I Forbindelse med den senest foretagne Sag gjorde *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] den Meddelelse, at han havde anmodet Viceadmiral Steen Bille, Geheimeetatsraad Trap og Geheimelegationsraad Vedel om at være ham behjælpelige med Hensyn til den Ordning af Rangen for de i Statens Tjeneste staaende Embeds- og Bestillingsmænd, som vil blive nødvendig paa Grund af Bestemmelserne i den nye stadfæstede Lovs § 7.

Finantsministeren [Fonnesbech] udbad sig dernæst, da det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1870–71 kan ventes vedtaget uforandret i Landsthingets Møde paa Mandag og dermed er fuldstændig færdigt fra Rigsdagens Side, Hans Majestæts Tilladelse til, da Sagen presserer, at maatte til Stadfæstelse forelægge Allerhøistsamme den paagjældende Lov gjennem Kabinettet; hvilken Tilladelse *Hans Majestæt* derefter meddelte.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Afløsning af Qvægtiende og Smaaredsel i de i Kongeriget indlemmede forhen slesvigske Sogne.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Ophævelse af Ægteskabet mellem Oversergent I. F. Jensen og Hustru, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Ægteskabet mellem Oversergent i Artilleriet I. F. Jensen og Sophie Henriette Jensen, født Klein, maa være aldeles ophævet, paa Vilkaar, at det fælleds Bo i Mangel af mindelig Overenskomst deles af Skifteretten, samt at det tillades Manden at indgaa nyt Ægteskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Forhandling af Stenolie.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 2. april 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 2den April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet var ved Sygdom forhindret fra at være tilstede.

Udenrigsministeren [Krag-Juel-Vind-Frijs] meddelte en igaar modtagen telegraphisk Depeche fra den Kongelige Ministerresident i Washington, hvorefter Forhandlingen om Tractaten angaaende St. Thomas og St. Jan endnu ikke var begyndt i Senatet.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udfærdigelsen af en Anordning om, hvorledes Embeds- og Bestillingsmænd, der have en af deres Embede eller Bestilling uafhængig Titel, have at forholde sig for at opnaa Fritagelse for samme.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Embeds- og Bestillingsmænd, der have en af deres Embede eller Bestilling uafhængig Titel, paa den i det af Finantsministeren forelagte Udkast til en Anordning foreslaaede Maade gives Adgang til Fritagelse for samme, og forsynede Hans Majestæt den i saa Henseende forelagte Udfærdigelse med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fonnesbech] androg dernæst paa allerhøieste Corroboration af en udenfor Statsraadet, efter Hans Majestæts dertil i forrige Statsraadmøde meddelt Tilladelse, igjennem Allerhøiestsammes Cabinet erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende en foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1870–71 stadfæstes.

Hans Majestæt corroborerede allerhøiest bemeldte Resolution.

Krigsministeren [Raasløff] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Afgivelsen af et Areal af Kjøbenhavns Fæstningsterrain til Anlæg af en botanisk Have og et astronomisk Observatorium.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der af Kjøbenhavns Fæstningsterrain i Henhold til Lov af 6te Juli 1867 § 4 udlægges til Anlæg af en botanisk Have og et astronomisk Observatorium det paa det den refererede Forestilling vedlagte Kort med a. b. c. d. e. f. n. t. s. r. q. p. g. h. i. k. l. m. n. o. betegnede Areal af 21 Tønder Land mellem Sølvgadens og Gothersgades Forlængelser, mod at Universitetet giver Statskassen i Vederlag 2/3 af den nuværende botaniske Haves Grund.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Forbrydere løslades, saaledes at den tilbagestaaende Del af deres Straffetid eftergives dem, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthusfangerne: 1) Peter Christian Buddinge, 2) Vilhelmine Nielsen, 3) Frederik Adam Engelsmann, 4) Peder Nielsen, 5) Inger Marie Nielsen, 6) Mette Kirstine Iversen eller Christensen, 7) Kirsten Andreasen eller Andreassen, 8) Karen Sophie Andersdatter, 9) Ane Jensdatter og 10) Mette Kirstine Christiansdatter.

b) I Horsens Tugthus:

11) Jørgen Pedersen, 12) Lars Rasmussen, 13) Niels Nielsen Dybsted, 14) Johann Gotlieb Theodor Engelsmann og 15) Carl Christian Emanuel Siemsen, og

c) I Vridsløselille Forbedringshus:

16) Johan Frederik Jacob Jacobsen,

dog at det inden Løsladelsen tilkjendegives de 14 førstnævnte, at de,

saafremt de paany maatte gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, der ikke medfører høiere Straf, dog Betleri og Løsgjængeri undtagne, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbeide paa Livstid.

Denne Indstilling, der imidlertid bortfaldt for Tugthusfangen Peder Christian Buddinges Vedkommende, der senere er afgaaet ved Døden, blev allernaadigst bifaldt af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Haffner] meddelte, at han i Forventning af Hans Majestæts allerhøieste Billigelse havde, da Forudsætningen for det af Regjeringen i Rigsdagen indbragte Forslag til Lov om Forlængelse af Tidsfristen for Fuldførelsen af den nordvest-sjællandske Jernbane var falden bort efter Udfaldet af en i det sjællandske Jernbaneselskab nu afholdt Generalforsamling, taget bemeldte Lovforslag tilbage.

Hans Majestæt billigede allerhøiest, at det paagjældende Lovforslag var taget tilbage.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 23. april 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 23de April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Det tilførtes Protokollen, at det paa derom indgiven allerunderdanigst Ansøgning har under 19de April behaget Hans Majestæt Kongen i Naade at entledige Generalmajor Raasløff fra de ham betroede Poster som Krigsminister og som Marineminister ad interim, samt at Hans Majestæt under samme Dato allernaadigst har paalagt Conseilspræsidenten midlertidig at varetage Forretningerne som Krigsminister og som Marineminister.

Finantsministeren [Fonnesbech] androg paa allerhøieste Corroboration af en udenfor Statsraadet igjennem Hans Majestæts Cabinet erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved til Forelæggelse for Rigsdagen er approberet et af ham allerunderdanigst forelagt Forslag til Lov angaaende en forlænget foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1870–71.

Hans Majestæt corroborerede allerhøist bemeldte Resolution.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Ophævelsen af det borgerlige Artillericorps i Helsingør samt af Borgervæbningerne i Nyborg, Fredericia, Aalborg, Randers, Aarhus og Horsens og det borgerlige Jægercorps i Odense m. m., hvori indstilles:

- 1) At det borgerlige Artillericorps i Helsingør og Borgervæbningerne i Nyborg, Fredericia, Aalborg, Randers, Aarhus og Horsens samt det borgerlige Jægercorps i Odense maa ophæves fra 1ste Juli d.A. at regne.
- 2) At fra samme Tidspunkt de i bemeldte Kjøbstæder værende Borgervæbningsfond maa ophæves som saadanne og enten henlægges under Brandfondene eller efter Indstilling fra vedkommende Byraad med Justitsministeriets Samtykke anvendes til andet med deres oprindelige Bestemmelse beslægtet Øiemed, samt
- 3) At Justitsministeriet maa bemyndiges til at træffe Bestemmelse om, hvorledes der efter Ophævelsen af det borgerlige Artillericorps i Helsingør vil være at forholde med Hensyn til den i Forbindelse med Corpset staaende Syge- og Ligkasse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om den almindelige Brandforsikring for Landbygninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Nutzhorn] en allerunderdanigst Forestilling om, at Birthe Kirstine Rasmusdatter uanset Bestemmelsen i allerhøieste Rescript af 26de Juli 1861 maa tage Ophold hos hendes ikkun 1 1/4 Mil fra hendes Stedfader Niels Pedersen af Fjellingstrup boende Broder Hegnsmand Jens Rasmussen i Sneverød Skov.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at Birthe Kirstine Rasmusdatter af Skjævinge uanset Bestemmelsen i det allerhøieste Rescript af 26de Juli 1861 maa tage Ophold hos hendes ikkun 1 1/4 Mil fra hendes Stedfader Niels Pedersen af Fjellingstrup boende Broder Hegnsmand Jens Rasmussen i Sneverød Skov ved Esrom.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Fo-

restilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allcrhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Rosenørn] referede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om extraordinair Enkepension for afdøde Professor Henrik Hertz Enke, Louise Hertz født v. Halle, og om extraordinair Pension for Enken efter forhenværende Inspector ved Universitetets zoologiske Museum, Professor Dr. phil. H. N. Krøyer, Bertha Cecilia Krøyer født Gjæsdal.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allcrhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 12te og 26de Marts samt 2den April blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 30. april 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 30te April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt Kongens* allcrhøieste Forsæde.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 2det Dragonregiment afsagt Krigsretsdom over den for Tyveri tiltalte Menige No. 122 af 2den Escadron Hans Hansen Østergaard (Selskjær), ved hvilken Dom bemeldte Menige er tilkjendt Forbedringshusarbeide i 4 Aar samt dømt til at betale i Erstatning til Lars Nielsen Kirkesøby 12 Rdl.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at resolvere, at der gives Krigsretsdommen følgende allcrhøieste Paategning:

»Vi ville allernaadigst, at Tiltalte Dragon Hans Hansen Østergaard (Selskjær) nedsættes i de Meniges 2den Klasse, straffes med 50 Rottingslag og derefter hensættes i strengt Fængsel paa Vand og Brød i 6 Gange 5 Dage. I Henseende til den ham idømte Erstatning vorder Krigsretsdommen herved stadfæstet«.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende en forlænget foreløbig Bevilling for Finantsaaret 1870–71.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Haffner] forelæste en igaar indløbet Beretning fra Gouverneuren over de dansk-vestindiske Øer angaaende Tilstanden paa Øerne.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 7. maj 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 7de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at som Stillingen nu er, efterat Spørgsmaalet om Traktaten angaaende Afstaaelsen af St. Thomas og St. Jan er faldet bort, vilde han allerunderdanigst andrage paa Hans Majestæts Bemyndigelse til at hjemkalde Corvetten Thor, da dens Udsendelse til Vestindien alene var begrundet i de daværende ganske særegne Forhold, og da der, efter hvad Gouverneuren i hans i forrige Statsraadmøde foredragne Beretning har udtalt med Hensyn til de indre Tilstande paa Øerne, ikke er nogen Nødvendighed for at lade Corvetten længere blive derude.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme kun meget nødig gaar ind paa, at der slet intet Orlogsskib skal være ude ved Øerne, og at han havde ønsket, at Corvetten Thor kunde være blevet paa Stationen, eller at ihvertfald senere et andet Skib kunde blive sendt ud. Efter den Beretning fra Gouverneuren, som Conseilspræsidenten havde berørt, forekom det ogsaa Hans Majestæt, at der fra Gouvernementets Side sattes Pris paa, at Thor kunde blive derude.

Indenrigsministeren [Haffner] maatte bemærke, at for de danske Øers Vedkommende udtalte Gouverneuren i den paagjældende Beretning bestemt som sin Mening, at det ikke vilde være nødvendigt at beholde Skibet derude, da Stemningen paa Øerne var fuldkommen tilfredsstillende. Det var kun med Hensyn til de Uroligheder, som fandt Sted andetsteds, at Gouverneuren mente, at det kunde være

ønskeligt at beholde Skibet for at vise Flaget i de Farvande; men hine Uroligheder er jo saa at sige et chronisk Onde og vilde saaledes lede til, at der stadig maatte holdes et Skib derude, hvilket vilde medføre meget store Udgifter.

Efterat *Hans Majestæt* derpaa havde bemyndiget *Conseilspræsidenten* til at lade *Corvetten Thor* hjemkalde, bemærkede *Conseilspræsidenten* [Krag-Juel-Vind-Frijs] fremdeles, at han, efter hvad der ligger for, maatte anse det som noget, der med Nødvendighed følger af sig selv, at *Hans Majestæt* i et Aabent Brev udtaler sig ligeoverfor *Befolkningen* paa *St. Thomas* og *St. Jan*, og til et saadant allerhøieste Aabent Brev havde han derfor gjort et Udkast, som han nu skulde tillade sig allerunderdanigst at forelægge og oplæse.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at *Allerhøistsamme* finder det meget hensigtsmæssigt at udstede et saadant Aabent Brev, som det af *Conseilspræsidenten* foreslaaede, og at han da tillige haaber, at *Regjeringen* i det hele, og navnlig *Indenrigsministeren* og *Finantsministeren* særligt vil lægge sig paa *Hjerte*, at der gjøres alt, hvad gjøres kan, til i *Virkeligheden* at fremme *Øernes Tarv*, for, saaledes som i det Aabne Brevs Slutning er udtalt, at udslette *Minderne* om de *Ulykker*, der i de sidste Aar have ramt *Colonierne* paa en saa sørgelig Maade.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede i denne Anledning, hvad angik de *Forholdsregler*, som der nu kunde være *Spørgsmaal* om at tage overfor *Øerne*, at under den tidligere *Tilstand*, da det blev bekjendt, at der var sluttet en *Convention* om *Afstaaelsen* af *St. Thomas* og *St. Jan*, kom der, som det maaske vilde være i *Hans Majestæts Erindring*, flere *Adresser* fra *St. Croix*, hvori navnlig *Punktet* om *Tolden* blev meget stærkt fremhævet, og efter nøie *Undersøgelse* dengang fra *Regjeringens Side* viste det sig, at det ikke vilde være gjørligt at gaa ind paa de *Fordringer*, som stilledes med *Hensyn* til dette *Punkt*. Den *Vei*, ad hvilken man væsentligst skulde kunne hjælpe paa den hele *Stilling* ovre paa *Øerne*, maatte være at søge at gjøre *Administrationen* billigere, ogsaa ved en *Reduktion* af *Embedsmændenes Antal*, saa at *Øernes Tilskud* dertil ikke blev saa uforholdsmæssig stort, som det i *Virkeligheden* nu er; men i den *Henseende* vilde, om end *Regjeringen* ganske vist bør tage *Initiativet* dertil, dog intet kunne fastslaaes, før *Sagen* har været foretaget i *Colonialraadene*. Dette sidste gjælder navnlig ogsaa, forsaavidt der kun-

de være Spørgsmaal, om ikke Tilstanden paa Øerne skulde kunne til-lade at indskrænke noget den militære Styrke der.

Hans Majestæt Kongen maatte gjøre opmærksom paa, at hvad der for Øerne ogsaa var af største Vigtighed, var, at man sørgede for, at deres Embedsmænd ere i alle Henseender i Besiddelse af de fornødne Qualiteter.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] bemærkede, at han naturligvis fuldkommen erkjender Vigtigheden heraf, men at der er den Vanskelighed for Regjeringen ved Ansættelsen af Embedsmænd i Colonierne, at der paa Grund af Forholdene ofte ikke tilbyder sig det Udvalg i saa Henseender, som kunde ønskes.

Indenrigsministeren [Haffner] yttrede, at han i det hele ganske kunde slutte sig til *Conseilspræsidenten*, og at det er hans bestemte Formening, at hvad der i det foreliggende Aabne Brev er udtalt om, at Regjeringen vil have Coloniernes Tarv for Øie, ikke skal staa som et tomt Ord, men at Regjeringen skal gjøre alt, hvad der staar i dens Magt for at opfylde Løftet. Det staar imidlertid i meget ikke til Regjeringen alene at handle, da Forfatningen gjør det nødvendigt først at have Medvirken af Øernes Repræsentation, men hvor Regjeringen saaledes ikke har fuldkommen frie Hænder, vil det være den magtpaa-tiggende at forberede de fornødne Forslag til Forelæggelse for Colonialraadene. Hvad Militærstyrken angik, da vilde nogen Besparelse strax kunne vindes ved foreløbig Standsning af Udsendelsen af Recruter, en Foranstaltning, som tidligere engang har været anvendt, og som han ogsaa tror nu kunde uden Betænkelighed træffes, men en Formindskelse af den Hærstyrke, der er paa Øerne, kunde der ikke være Spørgsmaal om, førend man først havde hørt Gouverneuren. Nogen Indskrænkning i Antallet af Embedsmænd under Colonial-Administrationen herhjemme kunde jo vel ogsaa strax gjøres, men naar saas hen til den Pensionsbyrde, som heraf vilde blive Følge, troede han ikke, at der vilde kunne paa den Maade vindes noget synderligt. En Foranstaltning, som det vilde være af Vigtighed at se, saasnart ske kunde, bragt istand, var Oprettelsen af en regulær Dampskibsforbindelse mellem St. Thomas og St. Croix, og det vilde være Ministeriet om at gjøre at virke dertil. Et Middel til at hjælpe paa Øerne vilde jo være at eftergive dem det Tilskud, som af Colonialkassen skal udredes til Moderlandet, men en saadan Eftergivelse kunde da i ethvert Fald ikke ske uden Rigsdagens Samtykke.

Sluttelig bemærkede Indenrigsministeren, at det maaske kunde være rigtigt, paa Grund af de forhaandenværende Omstændigheder, at indkalde Colonialraadene til en extraordinær Session, men han maatte dog være af den Mening, at dette ikke burde gjøres, førend man havde hørt Gouverneuren derom.

Hans Majestæt Kongen vilde anse det for rettest, at Gouverneuren og Colonialraadene foranledigedes til jo før jo hellere at indkomme med deres Ønsker og Forslag angaaende, hvad der var at gjøre for Øerne, og Allerhøistsamme kunde ikke noksom lægge Ministeriet paa Hjerte, at det er en Æressag for Regjeringen at have Opmærksomheden nu ret alvorlig henvendt paa Øernes Tarv.

Efter at dernæst, paa Hans Majestæts Opfordring til at yttre, ingen af Statsraadets Medlemmer havde havt nogen Bemærkning at gjøre ved det af Conseilspræsidenten allerunderdanigst forelagte Aabne Brev, behagede det Allerhøistsamme at forsyne dette med sin allerhøieste Underskrift, idet *Hans Majestæt* derhos yttrede, at han helst havde set, at en dertil særlig kvalificeret Mand var bleven sendt ud til Vestindien og havde overbragt det Aabne Brev, istedetfor at, efter hvad Conseilspræsidenten havde meddelt ham, Meningen nu er, at det skal tilstilles Gouverneuren med Ordre til at gaa til St. Thomas og sørge for dets Kundgjørelse.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] maatte i den Anledning bemærke, at efter den Skildring, som Gouverneuren i sin sidste Beretning har givet af Tilstanden paa Øerne, turde der ikke være nogen Opfordring til nu at sende en Mand i særlig Mission derhen; hvortil desuden kom, hvad der var det væsentligste, at Udsendelsen af en saadan Mand naturlig kunde, efter hans Stilling, vække hos Befolkningen paa Øerne Forhaabninger, som senere let kunde blive skuffede, og som man derfor helst burde undgaa at give Anledning til.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Reisepenge til Værnepligtige af Lægdsrullen.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 14. maj 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 14de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bortsalg af de til Herlufsholms Skole og Gods hørende Eiendomme paa under 1 Tønde Hartkorn, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bemyndige Forstanderen for Herlufsholms Skole og Gods til at bortsælge de til Herlufsholms Bøndergods hørende Eiendomme paa under 1 Tønde Hartkorn paa følgende Vilkaar:

- 1) At Salget sker til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte.
- 2) At der opnaas en Kjøbesum af mindst 1400 Rdl. pr. Tønde Hartkorn med et Tillæg af 200 Rdl. for Husbygningerne til hver Eiendom.
- 3) At der ved Salget paalægges enhver Eiendom en fast aarlig Kornafgift af i det høieste 1 Tønde Byg pr. Tønde Land, at betale efter Capitelstaxten, og at denne Afgift capitaliseres til Afgang i Kjøbesummen med 120 Rdl. 5 Mk. pr. Tønde Byg.
- 4) At der foruden Kjøbesummen betinges en Recognition til Stiftelsens Kasse af 10 Rdl. for hver Eiendom paa 1 Skp Hartkorn og derover, og 5 Rdl. for hver Eiendom med et mindre Hartkorn.
- 5) At mindst en Femtedel af Kjøbesummen contant udbetales.
- 6) At Resten af Kjøbesummen afgjøres med Kjøberens Obligation til Stiftelsen, hvorved gives 1ste Prioritets Panteret næstefter Arvefæsteafgiften i den solgte Eiendom, hvilken Obligation, forsaavidt Eiendommen sælges til Brugeren, bliver uopsigelig og rentefri, saalænge han og hans nuhavende Hustru besidde og bruge Pantet, medmindre Brugeren efter sit Fæstebrev eller Leiecontrakt nu svarer en høiere Afgift til Stiftelsen, end Arvefæsteafgiften andrager, i hvilket Tilfælde Forskjellen mellem disse Afgifter betinges paa Rente.
- 7) At det tillades Forstanderen af de indvundne Kjøbesummer at betragte 12 % af Kjøbesummen, forsaavidt Salg sker til Brugeren, hans Børn eller Svigerbørn, og 8 % af Kjøbesummen, forsaavidt Salget sker til andre, som Erstatning for Indfæstning, saaledes at disse Summer blive til Forstanderens Disposition paa samme Maa-de som Stiftelsens øvrige aarlige Indtægter, hvorimod den øvrige

Del af Kjøbesummerne bestandig oplægges og frugtbargjøres som et urørligt Grundfond for Stiftelsen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Felttillæg m. m. ved Hæren.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Brandforsikring af Kjøbstadbygninger.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Retningen af den sydjydske Jernbane.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadets Møder d. 23 og 30te April samt 7de Mai bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 28. maj 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 28de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Den fungerende Krigsminister [Krag-Juel-Vind-Frijs] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de tvende af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om Ordningen af Kjøbenhavns Væbning og om Personellet ved Søminetjenesten.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om Tillægsbevilling for Finantsaaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870, og angaaende Indløsningsen af forskellige private Telegraphanlæg.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love al-
lerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] refererede to allerunderdanigste Fo-
restillinger, hvorved forelægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love
henholdsvis om Jurisdictionsforandringer m. m. og om Vederlag for
Contoirudgifter til forskellige Retsbetjentembeder.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love al-
lerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Nutzhorn] meddelte derefter, at det, paa Grund
af de, kort efter at det af ham allerunderdanigst forelagte Lovforslag
om Forhandling af Stenolie var blevet allerhøist approberet til Fore-
læggelse for Rigsdagen, indtraadte forandrede Forhold overfor Re-
præsentationen, var fundet betænkeligt at forelægge den nye Lovfor-
slag, og at han derfor havde troet at burde indtil videre holde be-
meldte Lovforslag tilbage.

Indenrigsministeren [Haffner] refererede to allerunderdanigste Fo-
restillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne tvende Lo-
ve henholdsvis om Tilveiebringelse af en Dampfærgeforbindelse mel-
lem Fredericia og Strib samt Anlæg af en Skipsbro ved Nyborg Sta-
tion, og om Meddelelse af Indfødsret til forskellige Udlændinge.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love al-
lerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 14de Mai og for nærvæ-
rende Statsraadmøde blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Statsrådets forhandlinger
28. maj 1870 — 25. marts 1872
L. H. C. H. Holstein-Holsteinborgs ministerium

I

Medlemmer af ministeriet Holstein-Holsteinborg i perioden 28. maj 1870 til 25. marts 1872 var følgende:

Konseilspræsident: lensgreve Ludvig Henrik Carl Herman Holstein-Holsteinborg – udenrigsminister: lensbaron Otto Ditlev Rosenørn-Lehn – finansminister: tidligere finansminister Carl Emil Fenger – minister for kirke- og undervisningsvæsen: tidligere konseilspræsident Carl Christian Hall – justitsminister: tidligere indenrigs- og finansminister Andreas Frederik Krieger – indenrigsminister: tidligere finansminister Christen Andreas Fønnesbech – krigsminister: tidligere krigsminister Wolfgang Haffner – marineminister ad interim: krigsminister Wolfgang Haffner.

Forhandlingerne for perioden 28. maj 1870–25. marts 1872 er indført i en folioprotokol, der er pagineret 1–452. Protokollen har følgende rygtitel: Statsraadsprotocol B. Forrest i protokollen står følgende autorisation: Denne af 452 Pagina bestaaende, gjennemdragne og med Vort allerhøieste Cabinetssegl forsynede Protokol ville Vi herved allernaadigst have autoriseret til deri at indføre Forhandlingerne i Vort Statsraad, Kjøbenhavn den 8de Juli 1870. Christian R. De her aftrykte forhandling er indført på pagina 1–219.

Møde i statsrådet lørdag d. 28. mai 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 28de Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det har behaget Hans Majestæt Kongen under Dags Dato i Naade at entledige samtlige Ministre efter deres derom indgivne Ansøgning, fra de dem betroede Ministerposter, nemlig: Conseilspræsident og Udenrigsminister, fungerende Krigsminister og Marineminister, Kammerherre Lehns greve Frijs. Finansminister, Kammerherre Fønnesbech. Justitsminister Nutzhorn. Indenrigsminister, Kammerherre Haffner og Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Kammerherre Rosenørn, samt at Hans Majestæt dernæst under Dags Dato har allernaadigst udnævnt:

Kammerherre, Hofjægermester Lehns greve Ludvig Henrik Carl

Herman Holstein til Grevskabet Holsteinborg, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Conseilspræsident. Geheimeconferentsraad Carl Christian Hall, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Forstander for Herlufsholms Skole og Gods, til Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Kammerherre Christen Andreas Fønnesbech til Vesterbygaard og Saltoftegaard, Storkors af Dannebrog, til Indenrigsminister. Geheimeetatsraad, Dr. med. Carl Emil Fenger, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, Formand i Directionen for Livrente og Forsørgelsesanstalten og Livsforsikringsanstalten samt den almindelige Enkekasse, til Finantsminister. Kammerherre, Oberst à la suite Wolfgang Haffner til Stamhuset Eggholm, Commandeur af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Krigsminister og tillige Marineminister ad interim. Kammerherre Lehnsbaron Otto Ditlev Rosenørn-Lehn til Baronierne Guldborgland og Lehn, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, til Udenrigsminister. Assessor i Højesteret, Etatsraad, Dr. juris Andreas Frederik Krieger, Commandeur af Dannebrog til Justitsminister.

Samtlige nyudnævnte Ministre vare tilstede og toge Plads i Statsraadet.

Efter *Conseilspræsidentens* [Holstein] derom gjorte Andragende gav Hans Majestæt sit Samtykke til, at den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April d.A. til 31te Marts 1871 forelægges af Finantsministeren igjennem Allerhøistsammes Cabinet til allerhøieste Stadfæstelse.

I Overensstemmelse med Conseilspræsidentens Andragende meddelte dernæst *Hans Majestæt* Ministeriet, idet Allerhøistsamme bifaldt, at de af Regjeringen Rigsdagen forelagte Lovforslag, som maatte være modne til Afgjørelse i en nær Fremtid, søges gennemført i Rigsdagens nærværende Session, en almindelig Bemyndigelse til at tage de Lovforslag, som ikke maatte vise sig saaledes modne til Afgjørelse, tilbage.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 18. juni 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 18de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Begunstigelser ved visse Afhændelser af Huse paa Landet.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

I Forbindelse hermed berørte *Finantsministeren* [Fenger] det Forhold, som fremkommer ved, at paa den ene Side Loven først skal træde i Kraft den 1ste Januar 1871, og at der saaledes efter hans Skjøn ikke nu kan udnævnes nogen Direction for den nye Anstalt, men Directionen for de nuværende Anstalter maa vedblive, saalænge disse blive bestaaende, men at det paa den anden Side udfordres, at der, inden Loven kan træde i Kraft, maa tages endel Bestemmelser og udføres flere Forretninger, som nærmest maatte paahvile Directionen for den nye Anstalt. Under disse Omstændigheder var det derfor *Finantsministerens* Tanke, at det helst maatte overdrages Directionen for de nuværende Anstalter at forberede alt til den nye Anstalts Ikrafttræden og i det hele i saa Henseende virke efter den Instrux, som af *Finantsministeriet* maatte blive given; og herom skulde han da nærmere gjøre særlig allerunderdanigst Indstilling.

Endvidere maatte *Finantsministeren* endnu berøre et Punkt, som angaar ham selv personlig, idet han nemlig er Formand i Bestyrelsen for de nuværende Anstalter. Da han blev Minister, havde han anset det for rigtigst ikke med Hensyn til Bestyrelsen at tage nogen Bestemmelse, førend den paagjældende Lov, som endnu ikke dengang var færdig fra Rigsdagen, men hvis nære Tilendebringelse med nogen Sikkerhed kunde ventes, var bleven stadfæstet af *Hans Majestæt*. Dette var nu sket, og da han, uagtet det ganske vist i mange Henseender kunde interessere ham selv i høi Grad, at kunne ogsaa i Detaillen være som Formand i Bestyrelsen virksom ved de forberedende Foranstaltninger til Lovenes Ikrafttræden, var i de Uger, han havde været Minister, kommen efter moden Overveielse til den Overbevisning, at dette vilde være ham umulig, saa maatte han allerunderdanigst andrage paa, at han, saalænge han var Minister, maatte fritages for at være Formand i den omhandlede Bestyrelse, og at en anden maatte blive con-

stitueret i hans Sted, i hvilken Henseende han nærmere skulde indkomme med allerunderdanigst Forestilling.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Tugthusfange Niels Hansens Løsladelse.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt Hans Majestæt alernaadigst, at den i Straffeanstalten paa Christianshavn hensiddende Tugthusfange Niels Hansen løslades af Straffeanstalten.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Bemyndigelse til at nedsætte en Commission til at udarbejde Forslag til en ny Sø- og Handelslovgivning.

I Overensstemmelse med Indstillingen bemyndigede *Hans Majestæt* allernaadigst Justitsministeren til at lade en Commission sammentræde til Udarbejdelse af Forslag til en ny Sø- og Handelslovgivning under ledelse af Formanden i Sø- og Handelsretten, Etatsraad Klein, Ridder af Dannebrog, og sammensat dels af retskyndige Medlemmer, dels af handels- og søkyndige Medlemmer, som dertil bringes i Forslag af Sø- og Handelsretten og Grosserersocietetscomitéen.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Opførelse af en ny Theaterbygning.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøjest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Paa *Conseilspræsidentens* [Holstein] Andragende meddelte *Hans Majestæt* ham Bemyndigelse til eventuelt igjennem Allerhøiestsammes Cabinet at nedlægge allerunderdanigst Forestilling angaaende den indværende Rigsdagssessions Slutning.

Protokollen for Statsraadets Møde blev oplæst og ratihaberet.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 25. juni 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 25de Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at befale Rigsdagens nærværende Samling sluttet, saasnart

den har tilendebragt Behandlingen af de mest paatrængende Lovarbejder, samt at forsyne det af Conseilspræsidenten forelagte Slutningsbudskab til Rigsdagen og det ligeledes af ham forelagte Reskript, der bemyndiger ham som Conseilspræsident til paa Hans Majestæts Vegne at slutte Rigsdagens nærværende Samling, med allerhøieste Underskrift, saaledes at han allernaadigst bemyndiges til at udfylde Slutningsdagen, naar denne kan bestemmes.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Udgivelsen af en Lovtidende og en Ministerialtidende.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Ane Kirstine Jensen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive Ane Kirstine Jensen den hende ved Høieste-rets Dom af 8de d.M. for at have dræbt sit Barn, i Medfør af Straffelovens § 190, idømte Livsstraf, imod at hun hensættes til Tugthusarbejde paa Livstid.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Afhændelse af en Del af den det Schimmelmanske Fideicommis tilhørende Kronborg Geværfabrik, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bemyndige Justitsministeriet til at approbere, at de i paagjældende Kjøbekontrakt, Kort og Vurderingsforretning nærmere betegnede, det Schimmelmanske Fideicommis tilhørende Eiendomme afhændes til Jægermester Saxtorph for en Kjøbesum af 100.000 Rdl., hvoraf 25.000 Rdl. udbetales contant, medens Resten eller 75.000 Rdl. forbliver indestaaende paa 1ste Prioritet i de afhændede Eiendomme mod en aarlig Rente af 4 % samt iøvrigt paa de i Kjøbekontrakten nærmere angivne Vilkaar.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Henlæggelse af nogle under Baroniet Stampenborg hørende Jordarealer under Baroniets Enkesæde »Christine-lund«.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at de i den refererede Forestilling nævnte, under Baroniet Stampenborg hørende Jordarealer tilsammen af Hart-

korn 7 Tdr., 4 Skp. 0 Fdk. 1 1/4 Alb., hvilke i Henhold til Lovgivningen ere udtagne til fri Raadighed som over Hovedgaardsjord, maa for bestandig henlægges som yderligere Jordtilliggende for den under bemeldte Baroni hørende Eiendom »Christinelund«, der er bestemt til Enkesæde for Enker efter Besiddere af Baroniet.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love, henholdsvis Lov indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Anlæg af en nordvestsjællandsk Jernbane og Lov, hvorved Retten til Bortforpagtning af Fæstegaarde efter Forordningen af 15de Juni 1792 § 11 nærmere bestemmes og begrændses m. v.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 2. juli 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 2den Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Udenrigsministeren vare fraværende.

Det tilførtes Protokollen, at det under 28de Juni har behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at tilstaa Krigsministeren en Orlov paa 6 Uger fra den 1ste Juli at regne, samt derhos at bifalde, at Krigsministeriet og Marineministeriet under hans Fraværelse midlertidigt forestaas af Conseilspræsidenten.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende en forhøiet Ligning til Amternes Skolefond.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende nogle nærmere Bestemmelser angaaende Brændevinshandel.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Nedsættelse af en Commission angaaende de mindre gunstige Vilkaar, hvorunder den næringsdrivende Befolkning i Provindskjøbstæderne og Handelspladserne for en Del er stillet.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der nedsættes en Commission til Undersøgelse og Overveielse af, hvorledes der gjennem en Omordning og Udvikling af de Provindskjøbstæderne og Handelspladserne i Kongeriget vedrørende Forhold matte kunne raades Bod paa de mindre gunstige Vilkaar, hvorunder navnlig den næringsdrivende Befolkning i disse for en Del er stillet, samt til at fremkomme med et paa de indvundne Resultater bygget Forslag til de Foranstaltninger, der ved Lovgivningsmagts og Administrationens Bistand i saa Henseende maatte kunne træffes; hvorhos det allernaadigst overdroges Indenrigsministeren i Overensstemmelse med de i den refererede Forestilling angivne Regler at udnævne Medlemmerne i bemeldte Commission.

Finantsministeren [Fenger] refererede 8 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved henholdsvis forelægges følgende af Rigsdagen vedtagne Love:

- 1) Lov om Lønninger ved Postvæsenet og Lov om Contoirholdsgodtgjørelse ved Postvæsenet.
- 2) Lov om Lønninger ved Toldvæsenet og Lov om Contoirholdsgodtgjørelse ved Toldvæsenet.
- 3) Lov om Lønninger for forskellige under Finantsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.
- 4) Lov indeholdende Reglerne for Udskrivning af Indkomstskat.
- 5) Lov om en overordentlig Skat i Finantsaarene 1870–72.
- 6) Lov om Lønninger for de i Ministerierne med Undtagelse af Udenrigsministeriet, Krigsministeriet og Marineministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.
- 7) Lov om Lønninger ved Telegraphvæsenet.
- 8) Lov om Amtsforvalternes Lønning og Lov om Amtsforvalternes Contoirhold.

Overensstemmende med Indstillingerne blev samtlige disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udnævnelser af de i de af Rigsdagen vedtagne Love om Lønninger ved Toldvæsenet, ved Postvæsenet og

ved Telegraphvæsenet med særlig Lønning opførte Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det forbeholdes Finantsministeren at ansætte samtlige i de nævnte Love med særlig Lønning opførte Bestillingsmænd.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger for Retsbetjent- og Magistratsembeder.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*, saaledes at den bliver at datere 1ste Juli, da den fra denne Dag træder i Kraft.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 8. juli 1870.

Aar 1870, Fredagen den 8de Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. Krigsministeren og Udenrigsministeren vare fraværende.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling om nogle Forandringer ved Forberedelsesexamen i Naturvidenskaberne for Lægestuderende og Indretningen af den lægevidenskabelige Embedsexamen, hvori indstilles, at Deres Majestæt allernaadigst vil bifalde følgende Forandringer og nærmere Bestemmelser dels ved den ifølge Kongelig Resolution af 27de October 1843 (bekjendtgjort under 4de November næstefter) anordnede Forberedelsesexamen for Lægestuderende, dels ved den lægevidenskabelige Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet, nemlig:

A) Ved Forberedelsesexamen for Lægestuderende:

- 1) Til Chemie føies som Examensfag en praktisk Prøve i kvalitativ uorganisk Analyse, første Gang ved den Examen, som afholdes i Januar 1872. For denne Prøve gives en særlig Charakter, saaledes at Specialcharakterernes Antal fra denne Tid af vil blive 5 istedenfor 4.
- 2) Specialcharaktererne blive at tage med i Beregningen af Hovedcharakteren til den lægevidenskabelige Embedsexamen efter de nærmere Forskrifter, som herfor ville være at give af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Denne Bestemmelse kommer første Gang til Anvendelse paa de Studerende, der i Januar 1871 underkaste sig Forberedelsesexamen.

- 3) Det overlades for Fremtiden Examinatorerne ved Examen i For-
ening at udnævne den ene, og det lægevidenskabelige Facultet
blandt sine egne Medlemmer at udvælge den anden af de for hvert
Examensfag fungerende Censorer, uden at Valget af disse som til-
forn behøver Kirke- og Undervisningsministeriets Billigelse.
- B) Ved den lægevidenskabelige Embedsexamen:
- 1) Ingen Candidat kan selv med et overskydende Antal Points er-
holde Laudabilis til Hovedcharakter til den lægevidenskabelige
Embedsexamen, naar han i nogen af de to kliniske Prøver ved
Examen har faaet en ringere Charakter end et fuldt haud illau-
dabilis II^{di} gradus, og ingen kan opnaa haud illaudabilis I^{mi} gradus,
som har faaet et fuldt non contemnendus eller derunder i en af
de nævnte Prøver, hvorimod Hovedcharakteren i det nævnte Til-
fælde bliver at nedsætte til haud illaudabilis I^{mi} gradus istedenfor
laudabilis og til haud illaudabilis II^{di} gradus istendenfor haud illau-
dabilis I^{mi} gradus.
  - 2) Det tillades fremdeles i Medfør af Kongelig Resolution af 22de
August 1851 (bekjendtgjort under 26de s.M.) at underkaste sig
første og anden Del af Examen paa engang. Derimod skal anden
Del af Examen, for at der kan tildeles Examinanden Hovedcha-
rakter, være tagen i det høieste eet Aar, efter at første Del er
fuldendt, dog saaledes, at det for de Studerende, der allerede nu
have underkastet sig første Del af Examen, har sit Forblivende
ved de hidtil gjældende Bestemmelser om Tiden, inden hvilken
2den Del af Examen kan tages.
  - 3) Af den under 2 givne almindelige Bestemmelse følger, at den
Candidat, der først efter et Aars Mellemlum har underkastet sig
den 2den Del af Examen, ikke kan tage denne Del om, uden til-
lige paany at underkaste sig den 1ste Del af Examen, hvorimod
det staar den Candidat, som har taget begge Dele af Examen paa
engang, frit for igjen at underkaste sig alene 2den Del af Exa-
men efter et Aars Forløb. Ligeledes skal det, uanset Bestemmel-
serne i Kongelig Resolution af 14de Mai 1847 (bekjendtgjort
den 18de næstefter) være den Candidat, som har taget 2den Del
af Examen et halvt Aar efter den 1ste Del, tilladt paany at under-
kaste sig anden Del efter et halvt Aars Forløb uden tillige at tage
første Del om.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst

Forestilling om Udskrivning af et nyt almindeligt Valg til Landstinget.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der udfærdiges et Aabent Brev om Udskrivning af et nyt almindeligt Valg til Landstinget i 3die, 5te, 6te, 8de, 10de, 11te og 12te Landsthingskreds.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling om Fordelingen af Valgmandsantallet mellem de enkelte Kjøbstæder i Anledning af det forestaaende almindelige Landstingsvalg.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at den Fordeling af Valgmændene mellem hver især af Kjøbstæderne og de med disse ved Danmarks Riges gennemsete Grundlovs § 37 ligestillede Communer, der i Henhold til Lov om Valgene til Rigsdagen af 12te Juli 1867 § 70 skal foretages i Anledning af det ved Aabent Brev af Dags Dato berammede almindelige Valg til Landstinget, fastsættes saaledes som i den refererede Forestilling anført.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et nyt Apothek i Horsens, hvori indstilles:

- 1) At der i Horsens Kjøbstad maa oprettes et nyt Apothek under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.
- 2) At det i Bevillingen betinges, at denne skal træde ud af Kraft, saafremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendebragt Apothekets Indretning og Anlæg, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjælper.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et nyt Apothek i Hesselager Sogn under Svendborg Amt, hvori indstilles:

- 1) At der i Hesselager Sogn under Svendborg Amt umiddelbart ved den nye Svendborg-Nyborg Landevei maa oprettes et nyt Apothek med samme Handelsret, som den der ved Forordning 4de December 1672 § 18 er hjemlet i Kjøbstadapothekerne, samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.

- 2) At der i Bevillingen betinges, at denne skal træde ud af Kraft, saafremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendebragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjælper.
- 3) At det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen 8de Januar 1830 § 4 ville være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en af ham og Indenrigsministeren i Forening nedlagt allerunderdanigst Forestilling om Foretagelsen af nyt Valg for Færøerne til Landstinget.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det overlades Amtmanden over Færøerne at beramme en anden Dag til Foretagelse af det nu forestaaende Valg paa en Landstingsmand end den almindeligt bestemte.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet søndag d. 17. juli 1870.

Aar 1870, Søndagen den 17de Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Finansministeren og Krigsministeren vare fraværende.

Hans Majestæt Kongen bragte Spørgsmaalet om Danmarks pinlige Situation, hvis Krigen virkelig udbrød mellem Preussen og Frankrig, under Omhandling, idet Allerhøistsamme som sin Mening udtalte, at den strengeste Neutralitet, forudsat at den kan holdes, maa anses for den heldigste Politik, der kan følges. Hans Majestæt tilføiede, at Kongen af Sverrig og Norge, der netop i disse Dage opholdt sig her, har udtalt for Allerhøistsamme, at han ogsaa for sine Lande anser en neutral Stilling for det heldigste og er meget villig til for sit Vedkommende, idet han er overbevist om, at hans Ministerium vil dele hans Anskuelse, at indgaa en Neutralitets-Alliance med Danmark.

Conseilspræsidenten [Holstein] bemærkede, at samtlige Hans Ma-

jestæts Ministre ere enige i, at det er ønskeligt, at Danmark kan holde sig neutralt saalænge som muligt, men at der iøvrigt, da Stillingen, efter hvad der hidtil ligger for, i Øieblikket er saa uklar, endnu ikke er fra Ministeriets Side taget nogen Beslutning med Hensyn til, hvad der maatte være at tilraade Hans Majestæt. Hvad den af Allershøistsamme fremsatte Tanke om en Neutralitets-Alliance med Sverrig og Norge angik, da var denne Tanke, som vistnok kunde være af stor Betydning, noget nyt, hvorom der slet ikke havde været forhandlet imellem Ministrene, og som derfor ialtfald maatte ønskes først gjort til Gjenstand for nærmere Overveielse af dem indbyrdes.

Cultusministeren [Hall] yttrede, at hvormeget end Ønsket naturlig maatte være rettet paa, om der kunde tilveiebringes en fælleds Neutralitets-Erklæring med Sverrig og Norge, saa viste dog tidligere Erfaringer, hvorledes selv Tilveiebringelsen af en saadan Erklæring havde stødt paa Vanskeligheder, ikke fra vor Side, men fra den anden Side, og det vilde derfor, med disse Erfaringer for Øie, dog vistnok i hvert Fald være nødvendigt, at der først fra den svensk-norske Regjering gjøres, i den correcte Form, bestemte Skridt i den paa-gjældende Henseende. I selve Ønsket om at kunne bevare den strengeste Neutralitet, hvis det kommer til Krig, tror han, at Ministeriet er fuldstændig enig med Hans Majestæt.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] bemærkede, at det er ogsaa hans Overbevisning, at Neutralitet er det Maal, vi skulle stræbe hen til, i hvad Form og hvorledes en Neutralitets-Erklæring, naar der først, hvad endnu ikke er Tilfældet, foreligger en bestemt Udtalelse om, at Krigen er erklæret, vilde være at udstede, maatte da blive Gjenstand for nærmere Forhandling. Udenrigsministeren tilføjede, at han i de sidste Dage havde havt Samtale med flere af de herværende fremmede Gesandter, og at navnlig den russiske Gesandt havde paa det allerbestemtteste tilraadet Danmark Neutralitet. Den franske Gesandt, med hvem Udenrigsministeren havde havt flere Samtaler, havde paa given Anledning sagt, at han var tilfreds med en Udtalelse fra vor Side om at ville holde Neutralitet og havde forsikret, at den vilde blive respekteret fra Frankrigs Side.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] erklærede, at han deler sine Collegers Mening om Ønskeligheden af at bevare en neutral Stilling.

Justitsministeren [Krieger] yttrede, at der er vist ingen, som tvivler om, at Situationen er i høieste Grad alvorlig, og at han ogsaa tror, at alle ere enige i, at det er ønskeligt for os ikke at kaste os ind i en

Krig, hvis Udfald vi ikke kunne beregne; men alt staaer endnu saa usikkert, og Situationen vexler saa hurtigt, at det for Øieblikket ikke er muligt at sige andet, end at det er Regjeringens Opgave ikke let-sindigt at tage nogen Beslutning.

Hans Majestæt Kongen bemærkede yderligere, at vi, ved Siden af at stræbe hen til at holde os saa neutrale, som det staaer i vor Magt, tillige maa være saa forberedt paa, hvad der kan komme, som vore Forhold tillade det.

Conseilspræsidenten [Holstein] udtalte i denne Anledning, at det naturligvis havde været Gjenstand for gjentagne Overveielser af Ministeriet, hvorvidt det vilde være rigtigt at gjøre i militær Henseende forberedende Skridt med Hensyn paa de Farer, der kunde møde, men at man var kommen til det Resultat, at der, saalænge det ikke engang vidstes, om Krigen officielt var erklæret, ikke kunde antages at være saa overhængende Farc, at der var Anledning ialtfald i dette Øieblik til at gjøre noget, og det saameget mere, som selv det ubetydeligste Skridt let kunde blive mistydet, og da desuden Krigsministeren, som jo fortiden var fraværende, meget snart ventedes tilbage. Ministeriet havde derfor navnlig heller ikke troet at burde tilraade Hans Majestæt strax at hæve Leiren ved Hald, der jo desuden om ganske kort Tid vilde være endt. Det eneste, man havde troet at burde gjøre, var, at lade, som han allerede havde meddelt Hans Majestæt, en lille Styrke Cavallerie gaa ned til Kolding paa Observation. Han havde tillige draget Omsorg for, at alt paa Søforterne var i Orden, og endelig var ogsaa Rolf Krakes Udrustning bleven tilendbragt.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger for de i Udenrigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. juli 1870.

Aar 1870, Fredagen den 22de Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme med Hensyn

til Danmarks Stilling under Krigen mellem Frankrig og Preussen maa vedblivende være af den Mening, som han allerede i forrige Statsraadmøde udtalte, at det ønskeligste for Landet er, at vi kunne holde os aldeles udenfor og bevare Neutralitet. Hans Majestæt vilde derfor ogsaa ønske snarest Udstedelse af en Neutralitets-Erklæring fra vor Side, og Allerhøistsamme fandt, at Stillingen i saa Henseende er meget lettet derved, at det ikke er paa Grund af Ikke-Udførelsen af Pragerfredens Artikel V, at Frankrig har erklæret Preussen Krig.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] maatte bemærke, at man ikke havde troet at burde forelægge Hans Majestæt noget Udkast til Neutralitets-Erklæring, forinden der var kommen nogen officiel Meddelelse fra Frankrig og Preussen til Regjeringen om Krigserklæringen, da det dog var muligt, at disse Meddelelser vare af den Natur, at de i en og anden Henseende kunde have Indflydelse paa Affattelsen af Neutralitets-Erklæringen, og desuden var det af vor Gesandt i Paris bebudet, at der i disse Dage vilde komme Depecher fra ham hertil af stor Vigtighed, hvilke man derfor havde fundet det rettest at afvente. Imidlertid var der i Udenrigsministeriet gjort de fornødne foreløbige Skridt til Udarbeidelsen af en Neutralitets-Erklæring saavel som af flere andre Udfærdigelser, som dermed stode i Forbindelse.

Conseilspræsidenten [Holstein] bemærkede, at Ministeriet, som allerede fremhævet, ikke havde troet at kunne gjøre Hans Majestæt Forslag om Udstedelsen af en Neutralitets-Erklæring, saalænge man endnu ikke havde faaet nogen officiel Meddelelse fra de paagjældende Regjeringer om Krigens Declaration til at give Svar paa, og Ministeriet havde saameget mindre allerede nu villet foretage noget i saa Henseende, som det, efter hvad Hans Majestæt i forrige Statsraadmøde havde berørt med Hensyn til en fælleds Neutralitets-Udtalelse fra Danmark og Sverrig-Norge, havde ment at burde foreløbig afvente mulige Skridt fra den svensk-norske Regjerings Side i den Retning.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Finantsministeriets Bekjendtgjørelse om Statsobligationer eller andre Statsgjælden vedkommende Papirer, hvori indstilles:

- 1) At Bekjendtgjørelser, som udstedes af Finantsministeriet angaaende Statsobligationer eller andre Statsgjælden vedkommende Papirer, og deriblandt navnlig Indkaldelser i Henhold til Loven af 31te Marts 1858, de i Loven af 22de November 1859 § 2 om-

meldte Bekjendtgjørelser og Opsigelser af Statsobligationer, skulle anses for behørigt offentliggjorte, naar de i Løbet af en Maaned have været indrykkede tre Gange i den Berlingske politiske og Avertissements-Tidende og Kjøbenhavns Adressecomptoirs Efterretninger.

- 2) At det dog forbeholdes Finantsministeriet, naar Bekjendtgjørelserne udstedes ifølge Anmeldelser om, at Statsforskrivninger ere tilintetgjorte eller bortkomne, at forlange dem tillige indrykkede i andre Blade, som dertil findes passende med Hensyn til det Sted, hvor Statsforskrivningerne formodes at være bortkomne.
- 3) At de Bekjendtgjørelser, som udstedes ifølge Anmeldelser, overleveres Anmelderne for af dem paa egen Bekostning at foranstattes offentliggjorte; hvorefter de Blade, i hvilke Indrykkelsen har fundet Sted, skulle af Anmelderne indsendes til Finantsministeriet og
- 4) At Finantsministeriet bemyndiges til ved en Bekjendtgjørelse at bringe foranstaaende Bestemmelser til offentlig Kundskab.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Budget for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871, hvori indstilles, at der allernaadigst maa blive meddelt Stadfæstelse paa det af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan under 9de Februar d.A. udfærdigede Budget for Communen St. Thomas og St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871, dog med Rettelse af en i Tallene indløben Feil, samt at Finantsministeriet allernaadigst maa blive bemyndiget til at lade Colonialraadet tilkjendegive det fornødne, som allerunderdanigst ommeldt i Forestillingen, angaaende den Fremgangsmaade, Raadet har fulgt ved Behandlingen i formel Henseende af bemeldte Budget.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges det af Colonialraadet paa St. Croix den 31te Marts d.A. udfærdigede berigtigede Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev der allernaadigst meddelt Stadfæstelse paa bemeldte Budget.

Finantsministeren [Fenger] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 2den Behandling den 9de Marts d.A. vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for 1867/68 til Budgetpost G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, hvorved er bevilget \$ 10.000 til Skadelidende ved Orkanen den 29de October 1867.

Overensstemmende med Indstillingen blev fornævnte Tillægsbevilling allernaadigst stadfæstet.

Videre refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at meddele Stadfæstelse paa følgende af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870, nemlig:

- 1) Tillægsbevilling, vedtaget den 20de December f.A., ad Post F.2, Rets- og Politivæsenet, F.8, Militærudgifter og F.3, Fattigvæsenet, til Beløb ialt \$ 535.
- 2) Tillægsbevilling, vedtaget d. 9de Februar d.A., ad Post F.9, Brandvæsenet, til Beløb \$ 200.
- 3) Tillægsbevilling, vedtaget d. 9de Marts d.A., ad F.2, Rets- og Politivæsenet, F.5, Havne- og Lodsvæsenet, F.8, Militærudgifter og F.14, Fængselsvæsenet, til Beløb ialt \$ 950.
- 4) Tillægsbevilling, vedtaget d. 9de Marts d.A., ad F.6, Post- og Telegraphvæsenet, til Beløb \$ 59. 17 c.
- 5) Tillægsbevilling, vedtaget d. 9de Marts d.A., ad Post G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, til Beløb \$ 544. 72 c. og
- 6) Tillægsbevilling, vedtaget d. 9de Marts d.A., ad F.2, Rets- og Politivæsenet, og F. 12, Sundhedsvæsenet, til Beløb ialt \$ 90. 15 c.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret 1869/70 til Budgetpost D.12, Fattigvæsenet.

Overensstemmende med Indstillingen blev der meddelt allerhøieste Stadfæstelse paa den af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Be-

handling den 31te Januar d.A. vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870, Budgetpost D.12, Fattigvæsenet, til Beløb \$ 225.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for forskellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvor indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive følgende i Straffeanstalterne hensiddende Fanger den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

a) I Horsens Tugthus:

1) Niels Andersen og 2) Peder Ibsen.

b) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthus-Kvindefangerne 1) Christiane Pedersdatter, Larsens Hustru, og 2) Ane Sophie Andersen, Hansens Hustru; Tugthus-Mandsfangen 3) Poul Andersen og Forbedringshus-Mandsfangen 4) Peder Rasmussen.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst disse Indstillinger.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 25. juli 1870.

Aar 1870, Mandagen den 25de Juli, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, da det samlede Ministerium er enigt i at foreslaa Hans Majestæt, at der udstedes en Neutralitets-Erklæring, allerunderdanigst bringer i Forslag, at det Svar, der bliver at give paa den af den herværende nordtydske Gesandt nu gjorde officielle Meddelelse om Krigen mellem Preussen og Frankrig, kommer til at indeholde omtrent Følgende: »Den Neutralitet, som Kongen agter at iagttage under nærværende Krig, er naturligvis givet ved Rigets geographiske Beliggenhed og politiske Stilling. Fri for enhver tidligere Forpligtelse vil Kongen lade sin Holdning bestemme af den Agtelse, der skyldes Folkerettens Grundsætninger og bestaaende Tractater. Den Kongelige Regjering vil følgelig rette sine Bestræbelser paa at bevare Fredens Velsignelser for Riget, alt som den tager det fornødne Hensyn til Fremtidens Krav ikke mindre end til Øieblikkets Interesser.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme finder, at der

i den sidste Tilføjning i den af Udenrigsministeren saaledes foreslaaede Neutralitets-Erklæring ligger en Tilkjendegivelse om, at vi ville bryde Neutraliteten, naar vi finder det fordelagtigt for os, og det synes derfor Hans Majestæt, at den Tilføjning »alt som den tager det fornødne Hensyn til Fremtidens Krav ikke mindre end til Øieblikkets Interesser« saa at sige annullerer selve Neutralitets-Erklæringen. Hans Majestæt frygter for, at Preussen, opfattende Erklæringen paa den Maade, ikke vil anerkjende vor Neutralitet, og Allerhøistsamme mener af den Grund, at hin Tilføjning maaske helst kunde udelades. Vi bør ikke, tror Hans Majestæt, lade os irritere til at begaa Skridt, som vi siden kunne komme til at fortryde, og vi maa ikke, med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvad der er fordelagtigt for os, glemme, at, naar Talen er om at beholde den Del af Slesvig, som det er vort Ønske at faa tilbage, vil det dog altid blive Tydskland, som bliver vor nærmeste Nabo, og som saa, er Allerhøistsamme bange for, vil tage Sagen fra den gamle slesvig-holstenske Standpunkt.

I Henhold til, hvad Hans Majestæt saaledes havde udtalt, ønskede Allerhøistsamme, forinden endelig Beslutning tages, at Statsraadets øvrige Medlemmer vilde udtale sig om den omhandlede Tilføjelse i Slutningen af den af Udenrigsministeren foreslaaede Neutralitets-Erklæring.

Conseilspræsidenten [Holstein] maatte bemærke, at man er kommet til at blive staaende ved den af Hans Majestæt fremhævede Passet som det, hvorom de forskjellige Medlemmer af Ministeriet havde kunnet forene sig, og han vilde, som Sagen staar, anse det for rigtigst, at den foreslaaede Neutralitets-Erklæring tages i sin Helhed som den er, uden at der gjøres nogen Forandring, idet han iøvrigt skulde henholde sig til, hvad der nærmere var udviklet i den af Udenrigsministeren refererede Forestilling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] yttrede, at han tror, at den Sætning, som er føiet til i Slutningen af den foreslaaede Neutralitets-Erklæring, og hvorom Hans Majestæt har opfordret til at udtale sig, er et uundværligt Led af Erklæringen, og han tror heller ikke, at der er sagt noget, som paa nogen Maade kunde betragtes som stødende for Preussen. Tanken har jo været, overensstemmende med den virkelige Stilling, hvori Danmark befinder sig, og som er af helt anden Beskaffenhed end de andre Landes, som have erklæret sig neutrale, i den sidste Del af Neutralitets-Er-

klæringen, at ville, efterat der i den første Del er, forsaavidt der i den sker en Hentydning til bestaaende Tractater, alt herved givet en tilstrækkelig Antydning, betegne, at Bevarelsen af Danmarks neutrale Stilling maatte være betinget af, at ogsaa Fremtidens Fred blev en saadan, at Hans Majestæt kunde med Hensyn til sit Lands Bedste forsvare vedblivende at opretholde sin Neutralitet. Den paagjældende Sætning indeholder en ligefrem og simpel Conseqvents af Erklæringens første Del, og vil Preussen virke til Bevarelse af Neutraliteten, saa ligger deri en Anvisning af Midlet til at kunne gjøre det. Ganske vist er der ikke stor Sandsynlighed for, at Preussen vil gaa den Vei og opfylde den Forpligtelse, som det har overtaget ved Prager-Fredens Artikel V, men som det nu i 4 Aar har søgt at gjøre ørkesløs; men hvis da saaledes Preussen ikke gjør noget Skridt, som viser, at det ikke vil bevare den Stilling, som det hidtil har i saa Henseende indtaget overfor Danmark, saa er Spørgsmaalet, om ikke Hans Majestæt vil for Danmarks Fremtids Skyld finde det nødvendigt at indtage en anden Stilling end neutral; og Sagen stiller sig for Cultusministeren saaledes, at han ingen Tvivl i den Henseende har. Danmark har til ingen Tid opgivet Haabet om at gjenvinde det danske Slesvig; det har i de sidste Aar gjort store Anstrengelser for dette Maal, og hvis ikke Preussen, i hvis Magt det staar at forandre Danmarks foreløbige Neutralitet til en varig, ved at benytte det Middel hertil, som er antydet i Neutralitets-Erklæringen, gjør Skridt i saa Henseende, saa tror han ikke, at det vil blive muligt for Hans Majestæt, trods den fortsatte Nægtelse fra Preussens Side af at opfylde sin Forpligtelse, under de foreliggende Omstændigheder, hvor Frankrig ved sine Vaaben vil skaffe Danmark, hvad det hele Land i 4 Aar har sukket efter, at kunne overfor Opfordring til at deltage i Kampen blive staaende paa en ubetinget Neutralitetsfod.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at Høistsamme er bange for, at den omhandlede Tilføjning i Slutningen af Neutralitets-Erklæringen kunde misforstaas, og netop da allerede her i Statsraadet forskellige Anskuelser i den Henseende ere komne frem, saa var det vist endnu mere at formode, at fra Preussens Side Misforstaelser kunde gjøre sig gjældende. Han frygtede for, at den preussiske Regjering vilde sige, at den ikke kunde bruge den Neutralitets-Erklæring, og han troede, at det vilde være bedre, at man paa en anden Maade udtaler sig i denne.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] skulde yderligere bemærke, at Danmark ganske vist skal undgaa at gjøre noget, som paa nogen Maade kunde anses for underfundigt, men at det heller ikke er nogen Misforstaaelse af Neutralitets-Erklæringen, naar Preussen deri ser en Antydning af Eventualiteter, som kunde bringe Hans Majestæt Kongen til at indtage en anden Stilling end den neutrale, og hvis der kun skulde nu udstedes en Neutralitets-Erklæring, som ikke giver nogensomhelst Antydning af saadanne Eventualiteter, saa vilde det, naar disse senere indtraadte, blive tungere for Hans Majestæt at opgive Neutraliteten.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at han med Cultusministeren maa være enig i, at den sidste Del af den foreslaaede Neutralitets-Erklæring er et naturligt, næsten nødvendigt Led af denne og udtrykker, hvad den bør udtrykke, at Hensynet til vor fremtidige Stilling kan gjøre en forandret Politik for os nødvendig. Han kan heller ikke indse andet, end at det vil være til Nytte at lade dette strax skimte igjennem, ligesom han ogsaa finder det ærligst fra vor Side; thi Mistanken om, at vi under indtrædende Omstændigheder ikke ville holde Neutralitet er der i Preussen, det holder han sig overbevist om, og det synes ham, at Preussen vilde siden, naar Tilfældet indtraadte, med mere Føie kunne bebreide os, at der ikke forelaa noget, som havde tydet paa saadant, end naar der staar i Erklæringen, som der nu staar. Ogsaa vilde det saa vistnok, som Cultusministeren havde fremført, blive smerteligere for Hans Majestæt senere at forlade den neutrale Stilling. Hvis Preussen overhovedet vil af den nuværende Conflict, hvori det befinder sig, tage Anledning til at fjerne den Strid, der er mellem Danmark og Preussen, saa antyder hin Del af Neutralitets-Erklæringen i Forbindelse med det tidligere, tillige Midlet for Preussen til at hjælpe os til at bevare og fastholde Neutraliteten.

Efter alt hvad der ligger for, forekom der saaledes ikke Indenrigsministeren at foreligge tilstrækkelig Grund til at lade den sidste Del af den foreslaaede Neutralitets-Erklæring bortfalde.

Finantsministeren [Fenger] maatte i det væsentlige henholde sig til, hvad der var udtalt af de Ministre, som allerede havde havt Ordet. Det forekommer ham klart, at den foreslaaede Neutralitets-Erklæring ikke indeholder andet, end hvad Preussen iforveien har kunnet sige sig selv, at der vilde være vor naturlige Stilling, og at altsaa

Spørgsmaalet ikke kan blive, hvorledes Preussen vil optage Erklæringen og forstaa den, men hvad upartiske udenfor staaende ville dømme om den: om de ville anse den for en virkelig Neutralitets-Akt. Naar man da nu ser hen til de Neutralitets-Erklæringer, som ere komne frem fra andre Magter, om hvem det maa antages, at det er deres virkelige Hensigt at ville være neutrale, saa ere ogsaa disse Erklæringer, og det gjælder da navnlig om den russiske, affattede med en vis Reservation. Han holder sig overbevist om, at den foreslaaede Erklæring vil af upartiske udenforstaaende, og det er, som sagt deres Dom, der er det afgjørende ved Spørgsmaalet, blive betragtet som en virkelig Neutralitets-Erklæring, og at Preussen ved at benytte sig af den til at gjøre Ufred med os, vil paadrage sig den samme Dom, som hvis det førend Erklæringens Udstedelse havde overfaldet os. Saaledes som Erklæringen er affattet, er den tilstrækkelig til at være en virkelig Neutralitets-Erklæring og dog af den Beskaffenhed, at den ikke lægger Hindring iveien for Hans Majestæt for senere at fatte forandrede Beslutninger, som kunne være til Landets Bedste.

Krigsministeren [Haffner] yttrede, at han kan slutte sig til de Ministre, som allerede have udtalt sig og navnlig ogsaa kan henholde sig til, hvad Finantsministeren har fremhævet med Hensyn til Formen af de Neutralitets-Erklæringer, som ere komne fra andre Magter og da især af den russiske. Han er ligeledes enig med Finantsministeren i, at forsaavidt Preussen vilde af den foreslaaede Erklæring tage Anledning til at paaføre os Krig, idet det ikke vilde erkjende Erklæringen for en virkelig Neutralitets-Erklæring, vilde Preussen derved faa lige saa stort Ansvar overfor den øvrige Verden for det Overfald, som hvis det var sket tidligere, og dette bliver dog altid et Moment, som bliver at tage i væsentlig Betragtning. Nogen Fare for Kjøbenhavn med Hensyn til et Overfald tror han, som Forholdene nu ere, ikke er tilstede; det eneste skulde være, at Preussen kunde rykke ind i Jylland, men selv det tror han ikke, Preussen vil indlade sig paa, naar den franske Flaade er i vore Farvande, og der maa den jo antages at komme i de første Dage. Han kan kun tilraade, at Neutralitets-Erklæringen afgives i den Form, hvori den foreligger; det er hans personlige Overbevisning, at Preussen ikke godvillig vil give os Nord-slesvig tilbage, og i saa Henseende tror han derfor ikke, at Maaden, hvorpaa Erklæringen er affattet, vil gjøre noget, men vil Preussen fyldestgjøre de Krav, som vi ere fuldt berettigede til at stille til det,

saa staar det jo hvert Øieblik i Preussens Magt at gjøre det og saaledes bevirke Neutralitetens Opretholdelse.

Justitsministeren [Krieger] bemærkede, at det er en Selvfølge, at Udenrigsministerens foreliggende Forslag er, hvad den hele Tankegang i det angaar, Resultat af en meget omhyggelig Overveielse af samtlige Hans Majestæts Ministre, og der har, hvad han ønsker udtrykkeligt at fremhæve, med Hensyn til det, hvorom det gjælder: det Standpunkt, hvorfra Sagen skulde bedømmes, ikke været nogensomhelst Uenighed i det samlede Ministerium. Han ønsker hertil at føie den Bemærkning, at dersom den foreslaaede Neutralitets-Erklæring herhjemme bliver misbilliget af mange – og det kan vel være, at det vil ske – saa er det fra et ganske andet Synspunkt end det, som her i Statsraadet er kommet frem, fra det nemlig, at man slet ikke nu skulde udstede nogen Erklæring, men opsætte at give en saadan. Dette vilde imidlertid Justitsministeren anse for urigtigt; paa Preussens Tiltale maatte følge et Svar, men det følger af Danmarks Stilling, at Svaret maa være et andet end de andre Magters, der have erklæret sig neutrale, f. Ex. Hollands. Det er en given Sag, at hvilkensomhelst Beslutning Regjeringen tager under disse Tidens vanskelige Forhold er farefuld, men mangan Gang er Faren størst ved ikke at tage i rette Tid en Beslutning. Han kan heller ikke se rettere, end at der i den paagjældende Erklæring maa findes en saadan Betegnelse, som den der findes i Erklæringens Slutning, hvoraf det kan ses, at Hans Majestæt ikke kan forpligte sig til en ubetinget Neutralitet. Vil Preussen af Erklæringen tage Anledning til et Overfald, saa er det, fordi det convenerer den preussiske Regjering, ikke fordi den misforstaar Ordene. De enkelte Ord gjøre i Virkeligheden overordentlig lidet til eller fra, og han lægger ikke den Vægt paa dem, som andre maaske kunne lægge; at Erklæringen er affattet i diplomatisk Form, saaledes som den foreligger fra Udenrigsministeren, har han fuldkommen Tillid til.

Endnu skulde han sluttelig ikkun bemærke, at naar der i den refererede Forestilling er antydet Muligheden af, at Preussen endnu vilde loialt opfylde Prager-Fredens Artikel V, saa er det rigtignok hans Tro, at Preussen ikke vil gjøre det, efter at det nu er lykkedes at faa et Votum, som stiller Sydtydskland paa Preussens Side i Krigen med Frankrig.

Hans Majestæt Kongen behagede derefter allernaadigst at approbere Udenrigsministerens foreliggende Indstilling og i Overensstem-

melse med denne at bemyndige ham til at instruere den Kongelige Gesandt i Berlin som i den refererede Forestilling allerunderdanigst foreslaaet samt at meddele de Kongelige Gesandtskaber og den Keiserlig-franske Regjering den saaledes stedfundne Correspondance.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at Forordningen 4de Mai 1803 maa sættes i Kraft.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til ved en af ham som Udenrigsminister undertegnet Bekjendtgjørelse at sætte Forordningen 4de Mai 1803 i Kraft med de i den refererede Forestilling anførte nærmere Bestemmelser og Forandringer.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bemyndigelse for Directionen for Nationalbanken til at udstede nye 100 Rigsdalersedler og 50 Rigsdalersedler med en fra Forskrifterne i Plakat 19de December 1845 og 5te November 1834 noget afvigende Indretning, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der udgaar en Bekjendtgjørelse af følgende Indhold:

§ 1

Nationalbanken i Kjøbenhavn skal være bemyndiget til med Hensyn til de 100 Rigsdalersedler, som den fremtidig sætter i Omløb, at foretage følgende Forandringer i den ved Plakat 19de December 1845 foreskrevne Indretning af disse Sedler, nemlig:

- 1) At hver Seddel bærer Tallet af det Aar, hvori den udgaar fra Bankens Seddeltrykkeri.
- 2) At Ordet »Rigsbankdaler« i Sedlens Text forandres til »Rigsdaler«.
- 3) At de tvende saakaldte tørre Stempler bortfalde, samt
- 4) At hver Seddel for Fremtiden underskrives paa Forsiden kun af 2 af Bankens Embedsmænd, hvorhos Paategning om Notering, Registrering og Kontrasignering bortfalder.

§ 2

De i § 1 under Nr. 3 og 4 foreskrevne Forandringer skulle ogsaa gjælde for de 50 Rigsdalersedler, som herefter sættes i Omløb.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

Møde i statsrådet mandag d. 1. august 1870.

Aar 1870, Mandagen den 1ste August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udstedelsen af en foreløbig Lov om Creditbeviser.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der udgaar en foreløbig Lov om Udstedelsen af Creditbeviser, og forsynede derhos Hans Majestæt til dette Øiemed den af Finantsministeren i saa Henseende forelagte Udfærdigelse med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] androg dernæst paa allerhøieste Corroboration i Statsraadet af en af ham under 24de f.M., paa Grund af at Sagen presserede, udenfor Statsraadet erhvervet allerhøieste Resolution, hvorved allernaadigst er bifaldet Udstedelsen af Foreløbig Lov om Forbud mod Udførsel og Gjennemførsel af Heste.

Hans Majestæt corroborerede allerhøist bemeldte udenfor Statsraadet afgivne Resolution.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive følgende i Straffeanstalterne hensiddende Fanger den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

a) I Horsens Tugthus:

1) Anders Peter Hansen, 2) Anders Sørensen, 3) Niels Nielsen Ager og 4) Mads Olsen.

b) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

1) Tugthus-Kvindefangen Maren Cathrine Hansdatter, Tugthus-Mandsfangerne 2) Anders Mortensen og 3) Anders Hansen samt 4) Forbedringshus-Mandsfanger Carl Christian Larsen.

c) I Viborg Forbedringshus:

Mandsfanger Anders Larsen Blom.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 6. august 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 6te August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Krigsministeren [Haffner] foredrog en allerunderdanigst Indberetning af Gaars Dato, hvori han, i Fortsættelse af sine tidligere Indberetninger af 17de, 21de og 30te f.M. indberetter nogle senere trufne Foranstaltninger, som han andrager paa at maatte allerunderdanigst bifaldes, og derhos giver en samlet Oversigt over de med Hensyn til Landets Forsvarsvæsen trufne Foranstaltninger og andre dermed i Forbindelse staaende Forholdsregler, som have nødvendiggjort Anvendelsen af Pengemidler udover de ved Finantsloven bevilgede Beløb.

I Forbindelse hermed refererede Krigsministeren dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvori han anholder om allerhøieste Bemyndigelse til at træffe endnu nogle yderligere Foranstaltninger, nemlig Indkaldelse af Mandskab til de 6 jydske-fynske Reservebatailloner, saaledes at disse bringes paa Krigsstyrke, og tillige Indkaldelse ved 1ste Ingeniebataillon af 4de og 5te Aargang samt ved 1ste Artilleribataillon af 2den og 3die Aargang og ved 2den Artilleribataillon af 2den, 3die og 4de Aargang, ligesom endelig ogsaa Indkaldelse af nogle værnepligtige Læger og Dyrlæger, endel værnepligtige Haandværkere og Tøhusafdelingen, noget Personale af Forpleiningscorpset, Sundhedstropperne og af Trainet samt Indkjøb af de til de paagjældende Afdelinger fornødne Heste.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at Allerhøistsamme vilde ønske den af Krigsministeren nu foreslaaede yderligere Indkaldelse ialtfald udsat. Hans Majestæt frygtede nemlig for, at vi ved en saadan Indkaldelse nu skulde gjøre os mistænkelige med Hensyn til vor Neutralitet og let vilde kunne embrouillere vor Stilling. Allerhøistsamme indsaa heller ikke nogensomhelst Nødvendighed for at gjøre yderligere Skridt i den foreslaaede Retning, og det syntes ham, at det vel for det første kunde være tilstrækkeligt at lade det bero ved den Styrke, der haves staaende ved Kolding som Grændsevagt. Dertil kom, at Hans Majestæt vilde finde det bedrøveligt, uden afgjort Nødvendighed at tage netop i denne Tid, da Høsten staar paa, saa mange Kræfter bort fra Landet, som Indkaldelsen af den større Styrke vilde have til Følge, og den hele Foranstaltning vilde desuden ogsaa koste mange Penge,

som efter Hans Majestæts Overbevisning vilde være spildte. I ethvert Fald maatte Hans Majestæt ønske, inden Beslutning om Indkaldelsen tages, at oppebie et Brev, som Allerhøistsamme ventede at modtage fra Keiseren af Rusland, der jo igjennem sin herværende Gesandt har opfordret os til at overholde Neutralitet saalænge som muligt. Dette Brev fra Keiseren vilde komme en af disse Dage, og Hans Majestæt skulde da strax gjøre Ministeriet bekendt med dets Indhold.

Krigsministeren [Haffner] bemærkede, at hvis man har den Overbevisning, at de foreløbige Foranstaltninger, som han har foreslaaet at træffe, ikke er nødvendige, idet man finder, at man ikke behøver at frygte et Overfald fra Preussen, men kan være fuldkommen sikker paa, at Preussen ikke vil gjøre noget, saa vil der ganske vist ikke være Anledning til at kalde de mange bort fra deres Arbeide og gjøre de Bekostninger, som Forslaget vil føre med sig; men han skulde da ogsaa tro, at man maatte gaa et Skridt videre og hjemsende alt, hvad der haves under Vaaben udover den sædvanlige Styrke. For ham har det været en Bevæggrund til at gjøre de foreliggende Forslag, derved at sikre sig imod et pludseligt Overfald fra Preussen, der dog ikke kan betragtes som umuligt. Men dertil kommer ogsaa, at der vel kan være Sandsynlighed for, at vi alligevel snart maa komme til at mobilisere, og det vil tage saa meget længere Tid, naar ikke de nu af ham foreslaaede Foranstaltninger ere forud truffene; det hurtigste at Hæren kan blive bragt i marschfærdig Stand er 16, 18 Dage, og han skulde endogsaa betvivle, at det kan ske i den Tid. Ser man hen til, hvad det er for Foranstaltninger, der i Anledning af den forhaandenværende Krig allerede ere truffene eller nu i den foreliggende Forestilling bragte i Forslag, saa tror han heller ikke, at nogen Magt skal kunne have Anledning til at beskyldte os for at træffe andre Forholdsregler med Hensyn til vort Forsvarsvæsen, end dem, som vor Sikkerhed fordrer. Hvad angik det af Hans Majestæt berørte Brev, som Allerhøistsamme ventede fra Keiseren af Rusland, da kunde Krigsministeren ikke se, hvad Forandring det egentlig kunde gjøre i Situationen, og han havde i det hele just ikke, efter hvad Stormagterne have vist i Gjerningen, stor Tillid til, hvad de ville gjøre for os.

Hans Majestæt Kongen bemærkede yderligere, at Allerhøistsamme ikke ser, hvilke Grunde man kan have til at antage, at en Invasion fra Preussens Side just skulde kunne være nærførestaaende, og Hans Majestæt tror netop, at der i Øieblikket ingen Fare er for os i den Henseende, da Preussen har fuldt at bestille andetsteds. Det er Hans

Majestæts Overbevisning, at det er mest betryggende for Danmark, at vi holde os udenfor Krigen, saalænge det er muligt; vi bør derfor heller ikke mobilisere, førend Nødvendigheden er for at gjøre det, og Hans Majestæt synes, at vi, hvad det angaar, maa kunne være fuldkomne betryggede, naar vi, saaledes som Stillingen fortiden er, kun gjøre alle Forberedelser. Som Hans Majestæt allerede tidligere har udtalt, frygter Allerhøistsamme for, at naar man nu paa engang indkalder alt det Mandskab, som Krigsministeren har bragt i Forslag, vil vor Stilling blive gjort vanskelig, og man vil fremkalde Forespørgsler fra Preussens Side. I hvert Fald vilde Hans Majestæt finde det ønskeligt, at det opsættes at tage Beslutning om den foreslaaede Indkaldelse, indtil det ventede Brev fra Keiseren af Rusland kommer.

Conseilspræsidenten [Holstein] yttrede, at da Krigsministeren, af de Grunde, som nærmere vare udviklede i Forestillingen, anser de af ham foreslaaede Foranstaltninger for at være nødvendige, navnlig for at Reservebataillonerne kunde bringes i en saadan Tilstand, at de, naar der skulde blive Brug for dem, kunde svare til, hvad der maatte fordres af dem, og da Udenrigsministeren ikke havde fundet Sagen at være af den Beskaffenhed, at han kunde antage, at den foreslaaede Indkaldelse vilde bringe os i en mistænkelig Stilling, saa havde *Conseilspræsidenten* sluttet sig til Krigsministerens Forslag, saaledes som disse foreligge.

Krigsministeren [Haffner] tilføjede sit forrige, at der, naar de 6 Reservebatailloners Mandskab indkaldes, ikke vil kunne være noget imod at hjemsende Mandskabet af de 4 paa Sjælland liggende Batailloner, som sidst have været i Leir, og af Garden.

Hans Majestæt Kongen bemærkede i den Anledning, at Allerhøistsamme da meget maatte ønske, at der ialtfald ikke indkaldes et større Antal af Mandskab, end der, efter hvad Krigsministeren har yttret, nu kan permitteres, for at man, hvis der kommer Forespørgsler i Anledning af Indkaldelsen, kan sige, at den numeriske Styrke, der haves inde, er den samme som før.

Krigsministeren [Haffner] bemærkede yderligere, at da, som ordinar Foranstaltning, 5 Reservebatailloner skulle indkaldes, saa synes han ikke, at, naar man indkalder 6 og ved Siden deraf hjemsendes Mandskabet fra 5 Liniebatailloner, nogen fremmed Magt kan være berettiget til at komme med Forespørgsler i den Retning, og han skulde mene, at man med Føie maatte kunne afvise dem.

Finantsministeren [Fenger] yttrede, at hvad der fornemmelig hav-

de været Grunden for ham til ikke at have nogen Tvivl om Hensigtsmæssigheden af den af Krigsministeren foreslaaede Foranstaltning er det, at Reservebataillonerne ikke ere sammendannede, ikke have den samlede Dannelse i Afdelinger, som alle Militaire sætte saa overordentlig Pris paa, og derfor forekommer ham Ønsket om at faa den Øvelse foretaget nu ved disse Batailloner som særdeles naturligt, forudsat at Foranstaltningen ikke skulde i politisk Henseende have et mistænkeligt Skin ved at se ud, som om vi vilde foretage et activt Skridt. Men i denne Henseende troede han rigtignok ikke, at der kunde være nogen Grund til Frygt, thi naar der hjemsendes Mandskabet af 5 Liniebatailloner og til det Tal lægges, hvad der efter Hærloven skulde indkaldes til Reservebataillonerne, saa bliver det tilsammen mere end den Styrke, der indkaldes til de 6 Reservebatailloner, saa at det Hensyn, som Hans Majestæt senest gjorde gjældende, vil blive fuldstændigt fyldestgjort, ligesom der saaledes heller ikke fra den finansielle Side kan være Betænkelighed ved den foreslaaede Foranstaltning.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] yttrede, at han nærer ingensomhelst Frygt for, at den foreslaaede Indkaldelse skulde have den allermindste Betænkelighed med Hensyn til vor Neutralitet, navnlig naar Foranstaltningen træder frem i Forbindelse med samtidig Permittering af en allerede tilstedeværende Styrke; og hvad den militaire Betydning af Sagen angik, da forekom det ham klart, at det efter tidligere Erfaringer maa være magtpaaliggende, at der saavidt muligt sørges for, at de militaire Afdelinger ere tilstrækkeligt sammenarbejdede, naar man skulde komme til at bruge dem.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] bemærkede, at naar man sammenligner, hvad her er foreslaet med, hvad der er sket i andre Lande, som have erklæret sig neutrale, saa kunde det vel maaske endogsaa være mindre, hvad der her gjøres, og det hele Tal af Mandskab, om hvis Indkaldelse der er Spørgsmaal, naar jo heller ikke høiere op end den Styrke, der hjemsendes.

Justitsministeren [Krieger] bemærkede, at den hele Foranstaltning, hvorom her er Spørgsmaal, selvfølgelig er en extraordinair Foranstaltning, forsaavidt som den er udenfor Hærlovens Bestemmelser om den regelmæssige Uddannelse og Øvelse, men den er det kun paa samme Maade som Vedligeholdelsen af det fuldtallige Mandskab ved Liniebataillonerne og som Sammenkaldelsen af Øvelses-Brigaden

ved Kolding. Krigsministeren har anset denne Foranstaltning for hensigtsmæssig, fordi Reservebataillonerne, hvis de virkelig skulle være brugelige, trænge til en større Udvikling og Sammenarbeidelse, og Justitsministeren tror, at ingen fremmed Regjering skal kunne være berettiget til at gjøre Indsigelse i Anledning af, hvad der er foreslaaet. Det forekommer ham klart, at vor Opgave fremfor alt maa være at hævde vor Selvstændighed, og den Stat, som ikke med Rolighed skulde kunne imødesee de Bemærkninger, som fra nogen Side maatte fremkomme i Anledning af den Foranstaltning, hvorom her er Tale, havde virkelig ophørt at være en selvstændig Stat.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen udtalte sig for, at den foreslaaede Indkaldelse dog maaske kunde udsættes 1 eller 2 Dage, da der, efter hvad Hans Majestæt har yttret, netop ventes hver Dag Brev fra Keiseren af Rusland.

Efter at yderligere Udtalelser havde fundet Sted, behagede *Hans Majestæt*, næst allernaadigst at bifalde de af Krigsministeren, som i hans allerunderdanigste Indberetning af Gaars Dato ommeldt, allerede trufne Foranstaltninger, allerhøist at bemyndige ham til at træffe de i den refererede Forestilling i Forslag bragte yderligere Foranstaltninger, saaledes at tillige Mandskabet udover den normale Styrke af de 4 sjællandske Leirbatailloner og af Garden omtrent samtidig med Reservebataillonernes Indkaldelse hjemsendes, idet Dagen for Hjemsendelsen overlades til Krigsministerens nærmere Bestemmelse.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra den 18de Juni til den 1ste August, begge inclusive, blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 19. august 1870.

Aar 1870, Fredagen den 19de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 22de Juni d.A. vedtagne Anordning om Pension for Enken efter Overveimester paa St. Croix, Major Andrew Lang.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev bemeldte Anordning allerhøist stadfæstet.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling den 20 Juni d.A. vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

Overensstemmende med Indstillingen blev bemeldte Tillægsbevilling allerhøist stadfæstet.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende den islandske Forfatningssag, hvori indstilles:

- 1) At det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bemyndige Justitsministeriet til uanset den allerhøieste Resolution af 15de Januar d.A. at gjenoptage Sagen angaaende Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget til ny Overveielse, og
- 2) At det lige allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at bifalde, at Iværksættelsen af den allerhøieste Resolution af 22de Januar d.A. om forskjellige Foranstaltninger navnlig sigtende til en Reform af den øverste Administration af de islandske Anliggender m. v. indtil videre maatte stilles i Bero.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst begge Indstillinger.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende 2den Assessor og Justitssecretair i den islandske Landsoverret B. Sveinssons Afskedigelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at resolve, at 2den Assessor og Justitssecretair i den islandske Landsoverret B. Sveinsson afskediges fra 1ste October førstkommende at regne med en saadan Pension, som i Henhold til Anordning af 31te Mai 1855 § 6 eventuelt maatte blive bevilget ved Lov.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han andrager paa Hans Majestæts Corroboration i Statsraadet af tvende allerhøieste Resolutioner: den ene af 3die d.M., hvorved Grev Krag-Juel-Vind-Frijs til Grevskabet Frijsenborg bemyndiges til paa den Kongelige Regjerings Vegne at modtage de Meddelelser, som den franske Keisers Afsending, Hertugen af Cadore havde Ordre til her at gjøre, samt derefter at aflægge Beretning derom til Udenrigsministeriet; den anden af 9de d.M., hvorved Udenrigsministeren, efter allerunderdanigst at have forelagt Grev Frijses

tvende Beretninger, bemyndiges til at give Hertugen af Cadore følgende mundtlige Svar: »Den Kongelige Regjering erkjender tilfulde det venskabelige Sindelag, som i sin Tid har bevæget Keiseren til i Prager-Freden at fastsætte Tilbagegivelsen af Nordslesvig, og som nu bringer ham til at tilbyde Danmark sin væbnede Bistand til at tilbagevinde de Grændser, af hvis Besiddelse Danmarks fremtidige Sikkerhed saa væsentlig afhænger. Den Kongelige Regjering tror imidlertid ikke allerede nu nærmere at burde udtale sig om disse Forslags Indhold, thi de hvile paa en Forudsætning, hvis Virkeliggjørelse de seneste uforudsete Begivenheder, af hvor forbigaaende Natur de end forhaabentlig maatte vise sig at være, dog ikke kunne andet end maatte udskyde til en ubestemt Fremtid. Under disse Omstændigheder tror den Kongelige Regjering, at den franske Keiser selv vil finde det hensigtsmæssigt, at Danmark ikke udsætter sig for de overhængende Farer, som en Overenskomst af den paatænkte Natur ikke vilde tøve med strax at paadrage Landet«.

I Forbindelse med bemeldte tvende allerhøieste Resolutioners Corroboration androg Udenrigsministeren derhos tillige paa allernaadigst Bemyndigelse til at meddele Grev Frijs Hans Majestæts allerhøieste Tilfredshed med den patriotiske Beredvillighed, hvormed han har paataget sig, og den Dytighed og Takt, hvormed han har udført det ham allernaadigst betroede Hverv.

Hans Majestæt meddelte Udenrigsministeren den saaledes begjærte Bemyndigelse og corroborerede derhos de ommeldte allerhøieste Resolutioner af 3die og 9de d.M.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvori andrages paa allerhøieste Bemyndigelse til for Island at udfærdige en Bekjendtgjørelse angaaende en fornyet Anvendelse af Forordningen 4de Mai 1803 med de Afvigelser fra Bekjendtgjørelsen af 25de f.M., som Hensynet til Islands specielle Lovgivning maatte gjøre nødvendige.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Udenrigsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, næst at indberette forskellige af ham trufne Foranstaltninger, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til, efterhaanden som Forholdene tilstede det, at hæve den i og ved Kolding henlagte Øvelsesbrigade.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Krigsministeren saadan Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 27. august 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 27de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af et Forslag til den Kongelige Regjering fra det engelske Cabinet om at slutte sig til den Neutralitets Ligue, der allerede er dannet imellem Storbritannien, Italien og Rusland, hvorefter de tiltrædende Magter indbyrdes skulle forbinde sig til ikke at forlade deres Neutralitet uden forinden at have udvevlet deres Tanker og meddelt hverandre den forandrede Politik, som de maatte ville følge, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til at instruere den Kongelige Gesandt i London til at besvare den engelske Udenrigsministers paagjældende Note derhen, at Forslaget modtages, idet det dog udtrykkelig fremhæves, at Forslaget ikke er rettet alene til Danmark, men ogsaa til de andre neutrale Magter, og idet der tillige bringes i Erindring, at det slesvigske Spørgsmaal endnu venter paa sin Løsning, samt idet der derhos udtales det Ønske, at de neutrale Magter, foruden at localisere Krigen, tillige, naar Tiden dertil kommer, ville søge at sætte en Grændse for dens Ødelæggelser og fjernere Følger.

I Overensstemmelse med Udenrigsministerens Indstilling behagede *Hans Majestæt*, idet Allerhøiestsamme ikke kunne skjønne rettere, end at det kun kan være Danmark til Nytte at slutte sig til det paagjældende Forslag, at meddele Udenrigsministeren allerhøieste Bemyndigelse til at instruere den Kongelige Gesandt i London til at besvare det engelske Cabinets Note som anført samt til derefter at udvevle de Noter, der udfordres for at constatere Hans Majestæts Tiltrædelse til den omhandlede Neutralitets-Overenskomst.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Indskrækning af de for theolo-

giske Candidater og Geistlige foreskrevne Eder, hvorved indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At den hidtil brugelige Candidated for de theologiske Candidater bortfalder.
- 2) At den i Forordningen 23de October 1700 omhandlede Simoni-Ed bortfalder i de Stifter, hvor den ikke allerede maatte være gaaet af Brug.
- 3) At der i Stedet for den i Kirkeritualet af 25de Juli 1685 foreskrevne Præste-Ed indføres et høitideligt Løfte efter den i Forestillingen anførte Formular.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Henlæggelse paa Nationalbankens Realisationsfond af møntet Guld og Guld i Barrer, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at der i Bankaaret 1870–71 maa paa Nationalbankens Realisationsfond henlægges møntet Guld og Guld i Barrer istedetfor Sølvbarrer og fremmed Sølv mønt efter det Prisforhold, hvortil Guldet af Banken er erhvervet, samt for det Tilfælde, at denne Indstilling allernaadigst bifaldes, at det maatte behage Deres Majestæt lige allernaadigst at bifalde, at det maa tilkjendegives Directionen for Nationalbanken, at den Omstændighed, at det ved denne til et enkelt Aar indskrænkede Tilladelse ikke er fundet nødvendigt at gjøre den afhængig af visse nærmere Betingelser, ikke skal kunne drage til Følge, saafremt der senere maatte blive Spørgsmaal om at tillade Henlæggelsen af Guld paa Bankens Realisationsfond istedetfor Sølv.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst begge Indstillinger.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Nedsættelsen af en Commission til at tage Spørgsmaalet om, hvorledes det medicinske Studium rettest knyttes til Hospitalerne under Overveielse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der nedsættes en Commission under Forsæde af Kjøbenhavns Overpræsident, og hvori derhos indtræde en af Kjøbenhavns Borgermestre samt tvende Medlemmer af Borgerrepræsentantskabet, tvende Medlemmer af Sundhedscollegiet samt Repræsentanter saavel for det medicinske Facultet som for det kongelige Frederiks Hospital og for Communehospitalet samt Almindelig Hospital, hvilken Commis-

sion vil have at overveie og afgive Betænkning og Forslag om, hvorledes der paa den hensigtsmæssigste Maade kan finde en ordnet Samvirken Sted mellem Universitetet og Hospitalerne til den lægevidenskabelige Undervisnings- og Uddannelses Fremme.

Krigsministeren [Haffner] meddelte, at i Henhold til den ham i sidste Statsraadsmøde givne allerhøieste Bemyndigelse vil Øvelsesbrigaden ved Kolding saagodtsom være hævet idag, idet den eneste Styrke, der bliver tilbage, er den ene Dragon-Escadron, som fremdeles bliver staaende i Kolding, medens samtlige øvrige Troppeafdelinger ere sendte tilbage til deres Garnisonssteder (med Undtagelse af Batteriet, som Krigsministeren har ladet gaa i Qvarter i Randers).

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 3. september 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 3die September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forstilling angaaende Rigsdagens Sammenkaldelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* alernaadigst, at Rigsdagen sammenkaldes til en ordentlig Samling Mandagen den 3die October d.A. og forsynede Allerhøistsamme det i saa Henseende af Conseilspræsidenten forelagte Aabne Brev med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forstilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Forældelse af Statsforskrivninger.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Forandring af de for Modtagelsen af de udenbys Patienter til Behandling i det kongelige Frederiks Hospital gjældende Regler, hvori indstilles, at udenbys Patienter, som lide af større Onder, der trænge til en særegen videnskabelig Hospitalsbehandling, for Fremtiden maa modtages paa det kongelige Frederiks Hospital uden Beta-

ling, naar det godtgjøres, at de ere ubemidlede uden dog at være berettigede til at fordre Fattigunderstøttelse, og deres Sygdom derhos er af den Beskaffenhed, at den efter de for Hospitalet gjældende Regler egner sig til Behandling sammesteds, at den ved de allerhøieste Resolutioner af 22de August 1863 og 30te August 1869 fastsatte Betaling for udenbys Patienter, der indlægges paa bemeldte Hospital, maa nedsættes til det samme Beløb, som ved bemeldte allerhøieste Resolutioner er bestemt for indenbys Patienter, saaledes at den daglige Betaling for samtlige betalende Patienter for Fremtiden bliver følgende.:

- a) For et enkelt Værelse paa bedste Pleie 1 Rdl. 32 Sk. og paa almindelig Pleie 1 Rdl.
- b) For 2 Værelser 2 Rdl. 32 Sk., og
- c) For Behandlingen paa Fælledsstuer 56 Sk., og at bemeldte Forandringer maa træde i Kraft fra 1 October d.A.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 6te, 19de og 27de August bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 10. september 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 10de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Indenrigsministeren og Krigsministeren vare fraværende.

Justitsministeren [Krieger] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 3 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Ligsyn.
- 2) Forslag til Lov om Forhandling af Stenolie.
- 3) Forslag til Lov indeholdende Bestemmelser om Politiet udenfor Kjøbenhavn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 3 Lovforslag allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 17. september 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 17de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Anordning om Adgang for afskedigede Embeds- og Bestillingsmænd til at frasige sig de dem tillagte Titler.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at forsyne denne Anordning med sin allerhøieste Underskrift.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Udkast til Lov angaaende Besættelsen af Præsteembeder i Folkekirken og Udkast til Lov om extraordinær Pension for entlediget Professor ved Universitetet, Conferentsraad Dr. phil. Frederik Christian Sibbern.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovudkast allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en foreløbig Lov om Ophævelse af det under 27de Juni d.A. udstedte Forbud mod Udførsel og Gjennemførsel af Heste.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at forsyne denne Lov med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om nogle Forandringer af Bestemmelserne i § 4 i Forordningen af 8de Juli 1840 angaaende Toldvæsenets Kasse- og Regnskabsvæsen, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den Bestemmelse i Forordning af 8de Juli 1840 om det under Generaltoldkammer – og Commerce-Collegiet henhørende Kasse- og Regnskabsvæsen § 4, hvorefter enhver Angivelse skal være Toldinspecteuren forevist og af ham forsynet med Paategning herom, forinden den maa antages af nogen Opsynsbetjent til Attestation eller af Kassereren til Afgifts- eller Godtgjøreelses-Beregning, bortfalder, samt at Bestemmelserne i samme Paragraph, hvorefter Inspecteuren bør ved Gjennemsyn af de autoriserede Toldbøger engang daglig forvisse sig om, at de løbende Expeditioner i rette

Tid indføres i samme, og til Bevis herfor tegne sit Navn umiddelbart efter de sidst indførte Expeditioner, og endvidere ved dette daglige Eftersyn af Toldbøgerne forvisse sig om, at den foregaaende Dags Indtægter og Udgifter rigtig er overført fra Told-Regnskaberne til Kassebogen og til Bevis herfor tegne sit Navn i sidstnævnte Bog, forandres derhen, at bemeldte Forpligtelse, forsaavidt angaar Gjennemsynet af de til Regnskabscontoirerne paa Toldboden henhørende autoriserede Toldbøger fremtidigt fra den 1ste Januar næste Aar at regne, overføres paa Chefen for det kjøbenhavnske Toldrevisionscontoir eller hvilken af Contoires Embedsmænd han maatte paalægge det; medens det med Hensyn til de samme Forpligtelser, forsaavidt angaar Gjennemsynet af de autoriserede Toldbøger i Havnecontoirerne, Brændericontoiret og paa Toldclareringscontoiret ved Jernbanen, vil have sit Forblivende ved det tidligere, dog saaledes at eventuelt en Toldcontroleur vil kunne beordres til at varetage de sidstnævnte Forretninger.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Kriger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov om Pension for afskediget 2den Assessor og Justitssecretair i den Kongelige islandske Lands-overret Benedict Sveinsson.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori han, i Anledning af at den franske Udenrigsminister Jules Favre i et Circulære har meddelt ham, at der i Frankrig har dannet sig en provisorisk Regjering under Navn af »Regjeringen for National-Forsvaret«, andrager paa allerhøieste Bemyndigelse til at besvare dette Circulaire ved en kort Skrivelse til Vicomte de St. Ferriol, i hvilken han indskrænker sig til at erkjende Modtagelsen af det nævnte Dokument med Tilføiende af, at det har været Hans Majestæt allerunderdanigst forelagt, og at det har behaget Allerhøistsamme at bemyndige ham til at bevidne den franske Gesandt, hvorledes Hans Majestæt med Interesse har modtaget denne Meddelelse og oprigtig ønsker, at det maa kunne lykkes Regjeringen for National-Forsvaret at sikre Frankrigs Lykke indadtil og udadtil, at forskaffe Landet en hæderlig Fred; hvornæst Udenrigsministeren endvidere i Anledning af, at den Kongelige Gesandt i Paris har begjært sig forsynet med de fornødne Instructioner i Henseende til en

af ham modtagen skriftlig Meddelelse fra Jules Favre om, at denne i den provisoriske Regjerings Navn har overtaget det franske Udenrigsministerium, androg paa allerhøieste Bemyndigelse til at tilskrive Grev Moltke, at han, ligesom hidtil, vil have at indskrænke sig til en officieus Forbindelse med den provisoriske Regjering, men naar han erfarer, at nogen af de tre Stormagter, England, Rusland eller Østerrig notificerer Jules Favre, at dens Repræsentant har modtaget Ordre til at forhandle med ham officielt og altsaa anerkjender den af ham repræsenterede Regjering, vil, uden nærmere Instrux herfra, ved en Note have at meddele den franske Udenrigsminister, at han af den Kongelige Regjering har modtaget en lignende Ordre.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Udenrigsministeren den begjærte allerhøieste Bemyndigelse til at tilskrive Vicomte de St. Ferriol og til at instruere den Kongelige Gesandt i Paris saaledes som allerunderdanigst bragt i Forslag.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag den 24. september 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 24de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende Lovforslag henholdsvis om Lønninger for adskillige under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Embeds- og Bestillingsmænd, og om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges to Lovforslag henholdsvis om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriets Personale, og om Vederlag for Contoirudgifter til Embederne som Borgmester og Auctionsdirecteur i Odense, Randers og Aarhus.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 3 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget.
- 2) Forslag til Lov om Indpodning af Kokopper.
- 3) Forslag til Lov om Pension til forhenværende constitueret Chef for det 5te Udskrivningsdistrikt, Etatsraad I. M. Qvist.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev alle disse tre Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Anordning angaaende nærmere Bestemmelser for Udgivelsen af Lovtidenden og Ministerialtidenden.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne denne Anordning med sin allerhøieste Underskrift.

Marineministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Forhøjelse af Prikkeafgiften for Løbet mellem Frederikssund og Roskilde.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 30. september 1870.

Aar 1870, Fredagen den 30te September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Udenrigsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved, da det har behaget Hans Majestæt at tilkjendegive, at det er Allerhøistsammes Agt Selv at aabne den forestaaende Rigsdagssamling, til allerhøieste Billigelse forelægges Udkast til en Throntale.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det forelagte Udkast til Throntalen.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede dernæst en allerunder-

danigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede 7 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge.
- 2) Forslag til Lov om Afslutning af Forhyringscontrakter samt Afregning med Søfolk i Kjøbenhavn m. m.
- 3) Forslag til Lov om Ordningen af Tiendeforholdene i de i Kongeriget indlemmede forhen slesvigske Distrikter.
- 4) Forslag til Lov indeholdende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.
- 5) Forslag til Lov angaaende Fredning af visse nyttige Dyr.
- 6) Forslag til Lov angaaende Nedlæggelse af Stamstutteriet paa Frederiksborg og nogle dermed forbundne Foranstaltninger m. m.
- 7) Forslag til Lov indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Bortforpagtning af Bøndergaarde.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for Finantsaaret fra 1ste April 1869 til 31te Marts 1870.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at tillade, at bemeldte Statsregnskab maa foranstaltes bragt til almindelig Kundskab, idet Allerhøistsamme forsynede den af Finantsministeren i saa Henseende forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 og Forslag til Lov om Stadfæstelse af Foreløbig Lov af 1ste August 1870 om Udstedelsen af Creditbeviser.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Postvæsenet.

Idet *Hans Majestæt* bemærkede, at Allerhøistsamme vel fandt Bestemmelsen i Lovforslagets § 15 om Ophævelse af Civillistens Portofrihed noget stødende, men at han imidlertid ingen Vanskelighed vilde gjøre derved, da det, efter hvad der foreligger, allerede i Kong Frederik den Syvendes Regjeringstid er bestemt ved Lov, at al Portofrihed skal hæves, approberede *Hans Majestæt* Lovforslaget til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov sigtende til at fremme Lehns- og Stamhuses og Fideicommissgodsers Overgang til fri Jordeiendom m. m.
- 2) Forslag til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskellige Retsbetjentembeder.
- 3) Forslag til Lov om Lønninger for forskellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.
- 4) Forslag til Lov for Færøerne indeholdende Forandring i Forordningen om Handelen paa Færø m. v. af 30te Mai 1691 § 9.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges følgende 4 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om extraordinair Pensionsforhøielse for afskediget Major af Infanteriet G. F. C. Beck, Ridder af Dannebrogen.
- 2) Forslag til Lov om extraordinair Pension for afskediget Capitain af Infanteriet E. R. Greve af Platen-Hallermund, Ridder af Dannebrogen.
- 3) Forslag til Lov om extraordinair Pension for forhenværende Inspektør ved den ophævede Garnisonsskole i Kjøbenhavn, Krigsraad, A. Jacobi, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.
- 4) Forslag til Lov om extraordinair Pension for forhenværende constitueret Underlæge H. F. V. Schlegel.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Haffner] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 9de Bataillon den 8de d.M. afsagt

Krigsretsdøm, hvorved Recrut af Bataillonens 4de Compagni No. 771 Christen Sørensen (Vrendsted) for Insubordination er idømt 3 Aars Forbedringshusarbeide, hvilken Dom indstilles til allerhøieste Stadfæstelse, idet derhos endvidere indstilles, at Krigsministeriet bemyndiges til at foranledige, at der, efter at Tiltalte Christen Sørensen (Vrendsted) har udholdt den halve Straffetid, sker allerunderdanigst Indstilling om hans Benaadning, saafremt hans Forhold i Straffeanstalten har været godt.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at han, da der her i det foreliggende Tilfælde er al Grund til at antage, at det er af virkelig religious Overbevisning, at den paagjældende har unddraget sig sin militære Tjenestepligt, fandt, at det var altfor strengt at tildele ham en vanærende Straf som Forbedringshusarbeide, og idet han mente, at man kunde straffe ham paa en Maade, som ikke berøvede ham hans borgerlige Ære, foreslog han en længede Tids som 6 Maaneders simpelt Fængsel anvendt.

Krigsministeren [Haffner] troede, at det vilde være at slippe meget mildt, naar, som indstillet, at den paagjældende, efter 1 Aars Forløb (thi dermed vil han, naar han hensættes i Enkeltcelle, have afsonet det halve af den ham idømte Straf) benaades og med det samme, som Følge af Straffen, kommer ud af den militære Tjeneste. Vilde man forandre Straffen til simpelt Fængsel, saa vilde ganske sikkert, naar han havde udstaaet Straffen og paany skulde tages til Tjeneste, det samme gjentage sig som flere Gange før, at han igjen vægrede sig ved at opfylde sin Tjenestepligt.

Justitsministeren [Krieger] maatte i Anledning af, hvad Finantsministeren havde yttret, bemærke, at Forbedringshusstraf som saadan ikke gjør æreløs; et andet er, at Straffen ikke lader den borgerlige Agtelse aldeles ukrænket og medfører visse Retsfortabelser, men den, der som den paagjældende, unddrager sig en bestemt borgerlig Forpligtelse, synes ogsaa selv at sætte sig i den Tilstand, at Samfundet ikke kan betragte ham som en fuldgod Borger. Justitsministeren ser ikke rettere, end at den competente Autoritets foreliggende Indstilling har taget alle de Hensyn, som fortjene at komme i Betragtning, og mener, at man bør holde sig til den.

Cultusministeren [Hall] troede det heller ikke gjørligt at træffe anden Afgjørelse, og idet han kunde henholde sig til, hvad der i saa Henseende allerede er fremhævet af Justitsministeren og Krigsmini-

steren, maatte han derhos erindre om, at det i militære Forhold ikke kan undgaas, at der hyppig maa komme en Straf til Anvendelse, hvor det Factum, der foreligger, ikke kan siges at staa i Forbindelse med den saadan Lavhed i Sindet, som der ellers i Almindelighed maa forudsættes, hvor den Slags Straf anvendes. Naar der dernæst skulde være Tale om at lade den religieuse Overbevisning faa en saadan Indflydelse, som Finantsministeren har villet, saa maatte det dog ialtfald være constateret, at den Overbevisning var traadt frem i et virkelig anerkjendt Trossamfund; ellers tror han, at det for Følgernes Skyld vilde kunne blive noget farligt. Dertil kommer endnu, hvad Anvendelse af simpel Fængselsstraf i nærværende Tilfælde angaar, at den paagjældende jo allerede engang har været straffet med strengt Fængsel.

Hans Majestæt Kongen, der heller ikke fandt, at der var Anledning til at fravige Krigsministerens foreliggende Indstilling, behagede derefter allernaadigst at bifalde denne i sin Helhed.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet onsdag d. 5. oktober 1870.

Aar 1870, Onsdagen den 5te October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til en Lov angaaende en Omordning af Landsbypræsternes Lønning og Opretelse af en kirkelig Pensions- og Hjælpefond.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om nogle Øen St. Croix vedrørende finansielle Foranstaltninger og Forslag til Lov om Udredelsen af Udgifterne til Coloniernes Centralbestyrelse med Indbegreb af Colonial-Revisionen.
- 2) Forslag til Lov angaaende Ordningen af Færgeforholdene ved Sallingsund og Vildsund.
- 3) Forslag til Pensionslov.

4) Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

Overensstemmende med Indstillingerne blev samtlige disse Lovforslag allerhøjest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges henholdsvis:

- 1) Den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling d. 27de December 1867 vedtagne og af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer under 4de Januar 1868 foreløbig stadfæstede Anordning om Ophævelse af Qvartprocentafgiften af udestaaende Capitaler paa St. Thomas og St. Jan.
- 2) Den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan og af Colonialraadet for St. Croix henholdsvis under 30te December 1867 og 6te Januar 1868 vedtagne og af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer den 7de Januar 1868 foreløbig stadfæstede Anordning indeholdende Sportelreglement for Forligsvæsenet, Retspleien og de dermed forbundne Forretninger paa de dansk-vestindiske Øer.
- 3) Den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan og af Colonialraadet for St. Croix henholdsvis under 30te December 1867 og 6te Januar 1868 vedtagne, og af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer den 7de Januar 1868 foreløbigen stadfæstede Anordning, hvorved Forskrifterne om Rentefoden og Fortrinsret for Renter samt Straffen for Aager forandres m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingerne behagede det *Hans Majestæt* at meddele disse 3 Anordninger allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Pension for Sophie Frederikke Cetti, født Wedege, Enke efter constitueret Chef for den 5te Udskrivningskreds, Oberst Joseph Cetti m. m.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Lønninger m. m. for de i Krigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet d. 10. oktober 1870.

Aar 1870, [Mandagen] den 10de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Fortabelse af Indfødsret.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges Udkast til Fundatser for henholdsvis Odense Graabrødre Hospital og Kloster, Hansted Hospital og Hillerød Hospital.

Overensstemmende med Indstillingerne behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at approbere samtlige de forelagte Udkast.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Forandring i Reglement for Nationalbanken af 27de Juli 1818 § 34 2det Punctum, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at istedetfor Bestemmelsen i Reglement for Nationalbanken af 27de Juli 1818 § 34 2det Punctum, fastsættes følgende:

- 1) Som Betaling for at modtage og opbevare Værdisager erlægges halv-aarlig til Banken for aabne Deposita: $\frac{1}{2}$ pro mille og for lukkede Deposita: $\frac{1}{4}$ pro mille af det deponeredes Værdi, dog med følgende normerede Bestemmelser: at der halv-aarligt idetmindste betales $\frac{1}{2}$ Rdl. pr. Recipisse uden Hensyn til Værdien, og at der for Deposita, hvis Rumfang overstiger 2 Cubikfod, erlægges et halv-aarligt Tillægsgebyr af 1 Rdl. pr. Cubikfod, saaledes at Brøk af Cubikfod regnes for en hel Cubikfod.
- 2) Betalingen forfalder ved hvert Halvaars Slutning. For den Tid af under 6 Maaneder, hvori et Depositum ved Udleveringen har henligget udover et Halvaar, beregnes Betalingen som for et fuldt Halvaar, dog at herved et Tidsrum af indtil 1 Maaned ikke medregnes, naar det deponerede forinden dette Tidsrum har henstaaet under Bankens Varetægt idetmindste i 2 Aar.
- 3) Foranførte Bestemmelser bringes i Anvendelse for de Deposita, som modtages af Banken efter den 31te October 1870; for de indtil den Tid gjorte Deposita træde de derimod først i Kraft, ef-

terhaanden som det for hvert Depositum især begyndte Aar udløber, dog at det i de Tilfælde, hvor de medføre en højere Betaling end hidtil, forbliver ved det nu betingede Vederlag, indtil vedkommende Depositum udtages eller forandres.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra d. 3die September til 5te October, begge inclusive, bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 12. november 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 12te November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en Anordning om Embedseden.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at forsyne denne Anordning med allerhøjeste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøjeste Stadfæstelse forelægges den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 27de December 1867 vedtagne og af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer under 4de Januar 1868 foreløbig stadfæstede Anordning om Oprettelsen af en Commission til Bestyrelse af de offentlige Arbejder ved Gader, Pladser m. m. i Byen Charlotte Amalie paa St. Thomas.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge bemeldte Anordning allerhøjeste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en Anordning om Udlaanet af Umyndiges og andre under offentlig Bestyrelse eller offentlig Tilsyn staaende Midler m. m.

Overensstemmende med Indstillingen blev bemeldte Anordning forsynet af *Hans Majestæt* med allerhøjeste Underskrift.

Krigsministeren [Haffner] androg paa allerhøjeste Corroboration i Statsraadet af en igjennem Hans Majestæts Cabinet erhvervet aller-

høieste Resolution, hvorved et af ham allerunderdanigst forelagt Forslag til Straffelov for Hæren approberes til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt corroborerede allerhøiest bemeldte Resolution.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 26. november 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 26de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om extraordinair Pension for entlediget Professor ved Universitetet, Conferentsraad Dr. phil. Frederik Christian Sibbern.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis: Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlandinge, og Lov indeholdende et Tillæg til § 2 i Loven af 26de Marts 1852 angaaende Redningsvæsenet paa de danske Kyster.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøiest stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori indstilles, at Finantsministeren maa allernaadigst bemyndiges til at tilkjendegive det af Folkethinget nedsatte Udvalg angaaende Stadfæstelse af den foreløbige Lov af 1ste August d.A. om Udstedelsen af Creditbeviser, at dets Begjæring om at erholde meddelt de Forhandlinger, som om bemeldte Forholdsregel have fundet Sted i Statsraadet, ikke kan tages tilfølg.

Justitsministeren [Krieger] yttrede, at han anser det for ret heldigt, at Spørgsmaalet om Meddelelsen af Forhandlingerne i Statsraadet er i sin Almindelighed kommet til at foreligge i et Tilfælde som det nærværende, hvor der ved den paagjældende Sag ingen Bemærkning fremkom i Statsraadet og, hvor der altsaa ikke kan med Hen-

syn til Spørgsmaalets Afgjørelse være Tale om noget Hensyn til Beskaffenheden af de stedfundne Forhandlinger. At der nu i det hele ikke kan stilles noget berettiget Forlangende fra Rigsdagens Side om at faa meddelt Statsraadets Forhandlinger, forekommer ham utvivlsomt, da der ikke ved Lov er bestemt noget om den Protokol, som føres i Statsraadet. Som Protokollen hidtil føres, indskrænker den sig jo heller ikke, saaledes som Tilfældet er, hvor der, som f. Ex. i Sverrig-Norge, findes en lovbestemt Forelæggelse af Statsraadets Protokol for Repræsentationen til alene at gøre Forelæggelse af og Resolution i de Sager, der foretages; men den optager tillige de stedfundne Forhandlinger, og det er klart, at naar der skulde kunne forlanges Udskrifter af dem, maatte dette i ethvert Fald nødvendiggjøre en forandret Indretning med Hensyn til Protokollen. Der har hidtil foruden Rigsretssagen været eet Tilfælde, hvor der er blevet meddelt Repræsentationen Udskrift af Forhandlinger i Statsraadet, dengang nemlig da der i 1864 var Spørgsmaal om at gaa ind paa Fredspræliminairer; men denne Meddelelse blev tilbudt af Regjeringen selv, og dersom Regjeringens Medlemmer i et enkelt Tilfælde ere enige om, at den Form skal vælges, saa faar den hele Foranstaltning jo ogsaa en ganske anden Karakter, end naar den træder frem som Opfyldelse af en Begjæring fra Rigsdagens Side; hvorledes Spørgsmaalet maatte stille sig med Hensyn til Rigsretssagen, ligger for Øieblikket ikke for.

Idet *Hans Majestæt* var enig i den foreliggende Indstilling, meddelte Allerhøistsamme Finantsministeren den af ham begjærte Bemyndigelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om Forhandling af Stenolie og om Pension for Sophie Frederikke Cetti, født Wedege, Enke efter constitueret Chef for 5te Udskrivningsdistrikt, Oberst Joseph Cetti m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Livsstrafs Eftergivelse for Johanna Pedersdatter eller Pehrsson.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* alernaadigst at eftergive Johanna Pedersdatter eller Pehrsson den hen-

de ved Høiesteretsdom af 8de d.M. i Medfør af Straffelovens § 190 ifundne Livsstraf, imod at hun hensættes til Tugthusarbeide paa Livstid.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne 3 Love henholdsvis om extraordinair Pensionsforhøielse for afskediget Major af Infanteriet G. F. C. Beck, Ridder af Dannebrogen, om extraordinair Pension for afskediget Capitain af Infanteriet R. E. Greve af Platen-Hallermund, Ridder af Dannebrogen, og om extraordinair Pension for forhenværende Inspecteur ved den ophævede Garnisonsskole i Kjøbenhavn, Krigsraad A. Jacobi, Ridder af Dannebrogen og Dannebrogsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev alle disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Pension for afskediget Corplæge Dr. med & chir. H. C. Møller, Ridder af Dannebrogen.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Marineministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Forhøielse af Prikkeafgiften for Løbet imellem Frederikssund og Roskilde.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 17. december 1870.

Aar 1870, Løverdagen den 17de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Ministrenes Edsaflæggelse, hvori indstilles, at det allernaadigst maatte behage Deres Majestæt at befale, at den al-

mindelige Embedsed fremtidig skal aflægges af Ministrene ved deres Tiltrædelse, saafremt de ikke tidligere have aflagt saadan Ed til den paa Udnævnelsens Tid regjerende Konge; at den ved Thronskifte brugelige Edsaflæggelse til den nye Konge ogsaa iagttages for Ministrenes Vedkommende, samt at de af Deres Majestæts nuværende Ministre, som ikke have aflagt Embedseden til Deres Majestæt, nu ville have at aflægge samme og indsende den til Conseilspræsidenten.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvori andrages paa allerhøieste Corroboration i Statsraadet af den paa hans derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling af 8de December d.A. angaaende et fra endel Indvaanere paa St. Thomas indkommet allerunderdanigst Andragende, dateret 11te Juli d.A., igjennem Hans Majestæts Cabinet afgivne allerhøieste Resolution af 14de December.

Hans Majestæt corroborerede allerhøiest bemeldte Resolution.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende en midlertidig Bemyndigelse for Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer til ved Bevillinger ad mandatum at tillægge Ægteskaber mellem Medlemmer af »det jødiske reformerede Samfund« (Beth Elohim) paa St. Thomas borgerlig Gyldighed, hvori indstilles, at det allernaadigst maa blive bifaldet, at indtil de Hindringer, som navnlig med Hensyn til Indgaaelsen af lovlige Ægteskaber i ikke anerkjendte Religionssamfund paa de dansk-vestindiske Øer ere en Følge af, at borgerligt Ægteskab ikke er indført sammesteds, saaledes som i Danmark, ere fjernede igjennem Lovgivningen for Colonierne, skal Gouverneuren for bemeldte Øer være bemyndiget til efter Ansøgning fra Medlemmerne af den ikke anerkjendte jødiske Dissentermenighed paa St. Thomas »det jødiske reformerede Samfund (Beth Elohim)« naar de agte at indgaa Ægteskab, og for Qvindens Vedkommende eventuelt tillige fra hendes Værg, ad mandatum at bevilge, at Ægteskabet indgaaes for en vis dertil foreslaet agtværdig Mand af den mosaiske Trosbekjendelse, under den Forudsætning, at det ved en skriftlig Erklæring fra Underdommeren paa Stedet er oplyst, at der efter de ham forelagte Bevisligheder intet efter den almindelige borgerlige Lovgivning er til Hinder for, at det tilsigtede Ægteskab gyldigt stiftes, og at fremdeles Gouverneuren skal være bemyndiget til efter Ansøgning fra Vedkommen-

de, der allerede have indgaaet Ægteskab for en dertil af Dissentermenigheden valgt Mand, og efter skriftlig Erklæring fra Underdommeren om, at intet i den almindelige borgerlige Lovgivning har været til Hinder for, at Ægteskabet paa den Tid kunde være lovlig indgaaet, ad mandatum at bevilge, at de saaledes indgaaede Ægteskaber skulle have fuldkommen borgerlig Gyldighed, dog saaledes at de paagjældende, som før eller efter Ægteskabets Indgaaelse have opnaaet en Bevilling overensstemmende med foranstaaende, ville have, saasnart Leilighed gives, navnlig naar borgerligt Ægteskab er blevet indført paa de dansk-vestindiske Øer, eller naar de, forinden dette er sket, maatte komme til Danmark, da at forny Ægteskabets Indgaaelse paa den for borgerlige Ægteskaber foreskrevne Maade, i hvilket Tilfælde Ægteskabets Gyldighed selvfølgelig ogsaa bliver at regne fra dets oprindelige Indgaaelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Krieger] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om Islands forfatningsmæssige Stilling i Riget og om Ligsyn.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Krieger] referede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om en forandret Affattelse af Almindelig borgerlig Straffelov §§ 95 og 96.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring i Anordningen af 17de September 1869 om de Regler, der blive at iagttage ved Bedømmelsen af værnepligtigt Mandskabs Tjenstdygtighed og det udskrevne Mandskabs Fordeling, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Justitsministeriet bemyndiges til at ansætte de Værnepligtige, der paa Sessionen have faaet Vedtegning EK.3 (Ryttere og Artilleriets Trainconstabler) eller EK 4. (Ingeniører, Artilleriets Constabler og Haandværkere) eller EK 5 (Fodfolk), naar de ønske at uddannes til Officere ved et af de af Hærens Vaaben, til hvilke der efter Reglerne i Anordningen af 17de September 1869 § 6 udfordres Tjenestedygtighed af en høiere Klasse end den, til hvilken de efter deres Vedtegning høre, ved dette Vaaben, og at Justitsmini-

steriet ligeledes bemyndiges til at tildele Rytteriet de Værnepligtige, der paa Sessionen have erholdt Vedtegning EK.3 (Ryttere og Artilleriets Trainconstabler), og som ønske at uddannes til Rytterofficerer, selv om de efter Reglerne i Anordningen af 17de September 1869 § 21 vilde være at tildele Artilleriet, fordi de ere 65 Tommer eller derover, og Artilleriet de Værnepligtige, der paa Sessionen have erholdt den ovennævnte Vedtegning, og som ønske at uddannes til Artilleriofficerer, selv om de efter Reglerne i Anordningens § 21 vilde være at tildele Rytteriet, fordi de ere under 65 Tommer.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 7. januar 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 7de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forstilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Postvæsenet.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forstilling om Løsladelse af to i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de i Vridsløselille Forbedringshus hensiddende Fanger Jørgen Nielsen og Niels Vilhelm Hansen Vigge løslades af Straffeanstalten, dog saaledes, at Løsladelsen ikke finder Sted, forinden der er forskaffet dem en fast Tjeneste eller Hyre, hvortil de umiddelbart fra Straffeanstalten kunne overgaa.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forstilling betræffende en Capitain ved 28de Bataillon H. H. N. I. Daue overgaaet Stabskriksrettsdom, hvori indstilles, at der gives Stabskriksrettsdommen følgende allerhøieste Paategning:

»Af Kongelig Naade formilde vi Stabskriksrettsdommen saaledes, at Tiltalte Capitain af 28de Bataillon Hans Heinrich Nicolaus Johannes

Daue, istedetfor at lide efter Dommen, hensættes i Fæstningsarrest af 2den Grad 1 Maaned, og skal Capitain Daue udholde denne Straf i Citadellet Frederikshavn.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra d. 10de October til 17de December f.A., begge inclusive, bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 21. januar 1871.

Aar 1871, Løverdagen d. 21de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaaende Ordningen af Færgeforholdene ved Sallingsund og Vildsund.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Stadfæstelse af en af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 8de November f.A. vedtagen Anordning om Forandring i Gouvernementsplakaten af 23de Juni 1817.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at stadfæste denne Anordning.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse af den John Jacob Januarii og Georgina Christophina Harrigau ved Høiesterets Dom af 2den d.M. for Blodskam tilfundne Livsstraf.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at eftergive de Domfældte Livsstraffen, imod at de hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 10 Gange 48 Timer hver.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en i Henhold til § 1 i Loven om Forhandling af Stenolie og andre Belysningsvædsker udarbejdet Kongelig Anordning, der fastsætter, hvorledes den der omhandlede Prøve skal foretages.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at forsyne den forelagte Anordning med sin allerhøieste Underskrift.

Hans Majestæt Kongen meddelte, at for nogle Dage siden en Deputation havde henvendt sig til Allerhøistsamme med en fra 3000 Vaabenbrødre indgiven Adresse om Uddeling af de i sin Tid lovede Medailler for Felttogene 1848–1850 og 1864. Hans Majestæt havde i den Anledning svaret Deputationen, at det var ham vel bekjendt, at der havde været Tale om en saadan Medailles Uddeling for hine tre første Krigsaar, men at det, saavidt han erindrede, var tilsidst blevet bestemt af den daværende tidligere Regjering, at der ikke skulle finde nogen Uddeling Sted, og han kunde derfor ikke nu love noget med Hensyn til denne Medaille. Hvad derimod Medaillen for Felttoget 1864 angik, da havde Hans Majestæt sagt Deputationen, at Allerhøistsamme fandt, at Billighed talte for, at Ønsket om Uddeling af denne Medaille, som var blevet lovet ved allerhøieste Resolutioner af ham selv i hans Regjeringstid, uden at det i dem givne Løfte senere var blevet hævet, nu blev opfyldt, og at han derfor skulde interessere sig for Sagen og vilde tale med Krigsministeren nærmere om den.

I Henhold hertil anmodede nu Hans Majestæt Krigsministeren om at tage Sagen under Overveielse, idet Allerhøistsamme tilføiede det særlige Ønske, at, da han paa constitutionel Maade virkelig har i sin Tid givet Løfte om en Medaille for Felttoget 1864, og det saaledes er en Slags Æressag for ham, at hans Ord bliver indfriet, Løftet om Medaillens Uddeling maa komme til at gaa i Opfyldelse. Hans Majestæt mindes meget vel, at der af den daværende Krigsminister blev paalagt de militære Afdelingschefer at indsende Indstillinger om, hvem der skulde have Medaillen, og Allerhøistsamme ved ogsaa, at mange ere derefter blevne indstillede til at faa den, men siden den Tid er Sagen bleven udsat og efterhaanden gaaet i Glemmebogen.

Krigsministeren [Haffner] bemærkede, at da han af Bladene, hvor forresten Hans Majestæts Svar til Deputationen var refereret noget anderledes, end han nu af Allerhøistsammes Yttringer erfarede, at Svaret var givet, havde set, at der i den omhandlede Anledning havde været en Deputation af Vaabenbrødre hos Hans Majestæt, havde han givet Ordre til i Krigsministeriet at undersøge, hvorledes det forholdt sig med den paagjældende Sag. Han havde imidlertid endnu kun faaet ganske foreløbige Oplysninger i saa Henseende, hvorefter der skal være præget og haves i Behold et Par Tusinde Stykker

i Sølv af Medaillen for Krigen i 1864, medens derimod de Medailler for Felttogene 1848–1850, som i sin Tid have været prægede, senere skulle være blevne indsmeltede. Som det staar for ham efter den modtagne foreløbige Meddelelse, skal derhos Spørgsmaalet om Uddeling af Medaillen for 1864 senest have været gjort til Gjenstand for Forhandling mellem Hans Majestæt og daværende Krigsminister General Raasløff, hvilken sidste skal have interesseret sig for Sagen, der imidlertid senere skal være bleven henlagt ifølge en af Hans Majestæt til General Raasløff given mundtlig Resolution. Nu, da der er gaaet 7 Aar siden den sidste Krig, at tage denne Sag op og uddele de lovede Tapperheds-Medailler, kan han ikke nægte, forekommer ham dog at ville se noget synderligt ud og have sin Betænkelighed. Han tror ogsaa, at Udførelsen vilde, efter at der er forløbet saa lang Tid, frembyde ganske overordentlig store Vanskeligheder, og han ser ikke, hvorledes det vil være muligt, paa en hensigtsmæssig Maade at bringe det tidligere givne Løfte til Indfrielse; der foreligger, saavidt han ved, en Masse Indstillinger i Krigsministeriet, som i sin Tid ere blevne indgivne, angaaende hvem der skulde have Medaillen, men han tror ikke, at disse Indstillinger nogensinde have været gjort til Gjenstand for en kritisk Behandling i Ministeriet. Som allerede bemærket, har der imidlertid ikke endnu været Leilighed til i Anledning af den foreliggende Adresse fra Vaabenbrødrene, der iøvrigt, som det ses, ikke er indgivet fra Centralbestyrelsen, men kun fra 3000 af de 11–12000 Medlemmer, som Vaabenbrødrenes Forening bestaar af, hvad der ikke lidet forringer Betydningen af Adressen, idet det tyder paa, at der har været delte Meninger om Sagen, at anstille i Krigsministeriet den fornødne nærmere Undersøgelse af den hele Sag, og han maa derfor have sig forbeholdt, naar en saadan Undersøgelse først har fundet Sted, at indkomme med allerunderdanigst Forestilling om, hvad der videre maatte være at foretage, i hvilken Henseende forresten Krigsministerens Stilling er bleven noget vanskelig derved, at Hans Majestæts Svar til Deputationen, som overleverede Adressen, har givet Forhaabninger om Indfrielse af det tidligere Løfte om Medaillernes Uddeling.

Hans Majestæt Kongen maatte i denne Anledning bemærke, at Alserhøistsamme udtrykkelig havde sagt Deputationen, at han ikke kunde afgjøre noget, førend han havde talt med Krigsministeren, og at han kun kunde indfrie sit Ord, naar Krigsministeren delte hans An-

skuelse om Sagen. Men noget maa der, som Sagen staar, i hvert Fald gjøres, da Løftet om Medaillen nu engang paa constitutionel Maade har været givet af Hans Majestæt: enten maa Løftet indfries, eller det maa annulleres og en Kundgjørelse derom ske. Forsaavidt Krigsministeren havde berørt, hvad der af General Raasløff skulde være foretaget med Hensyn til den paagjældende Sag, da mindes Allerhøistamme, at General Raasløff har interesseret sig for Uddelingen af Medaillerne for Krigen 1864, men Hans Majestæt erindrere ikke i mindste Maade, at han skulde have givet General Raasløff nogen mundtlig Resolution om Sagens Henlæggelse.

Justitsministeren [Krieger] ønskede blot at udtale, at han aldeles ikke tidligere har kjendt til den foreliggende Sag, og førend den paa forretningsmæssig Maade er bleven oplyst af Krigsministeren, vilde han derfor ikke kunne have nogen Mening om den, hvilket samme sikkert ogsaa vil være Tilfældet med hans Colleger. Han ønskede derhos endnu at fremhæve, at det maa være alle Ministrene kjært, at der ved Adresse-Deputationens Audients hos Hans Majestæt intet som helst er blevet udtalt, som kunde berede Ministeriet Vanskelighed ved en fri Drøftelse af Sagen, naar denne først er bleven oplyst.

Efterat *Hans Majestæt* derpaa havde overleveret Krigsministeren den indgivne Adresse til videre Behandling, hævdede Allerhøistamme Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 28. januar 1871.

Aar 1871, Løverdagen d. 28de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Forældelse af Statsforskrivninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse af den Mary Ann Maloon ved Høiesterets Dom af 16de Januar d.A. for attenteret Mord til fundne Livsstraf.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at eftergive Domfældte Livsstraffen, imod at hun hensættes til Forbedringshusarbejde i 3 Aar.

Justitsministeren [Krieger] refererede tre allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende tre af Rigsdagen vedtagne Love: Lov om Pension til forhenværende constitueret Chef for det 5te Udskrivningsdistrikt, Etatsraad I. M. Qvist, Lov indeholdende Bestemmelser om Politiet udenfor Kjøbenhavn og Lov om Indpodning af Kokopper.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse tre Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 7de og 21de Januar bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 11. februar 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 11te Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Regjeringens Førelse i Tilfælde af Kongens Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Ordningen af Tiendeforholdene paa Ærø og i nogle forhen blandede Sogne i Ribe Stift.

Overensstemmende med Indstillingen stadfæstede *Hans Majestæt* allerhøist denne Lov.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges en af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling d. 19de December f.A. vedtagen Tillægsbevilling til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at tillægge denne Tillægsbevilling allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende en af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 2den Behandling den 8de November f.A. vedtagen Tillægsbevilling til Budgettet for bemeldte Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Tillægsbevilling allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Frafaldelse af Tiltale imod Lars Christian Larsen af Gjelstrup, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Lars Christian Larsen af Gjelstrup maa fritages for at sættes under Tiltale for ved Uagtsomhed at have foraarsaget sin Broder Niels Ferdinand Larsens Død.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om extraordinair Pension for forhenværende constitueret Underlæge H. F. V. Schlegel.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Fremdeles refererede *Krigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om midlertidig Forandring i Loven f 26de Mai 1868 om Ordningen af Hærens Forpleiningscorps.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøiest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe

Møde i statsrådet lørdag d. 25. februar 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 25de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Foræde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om

Vederlag for Contoirudgifter til Embederne som Borgmester og Auctionsdirecteur i Odense, Randers og Aarhus.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allerhøist at stadfæste denne Lov.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for tvende i Horsens Tugthus hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive de tvende i Horsens Tugthus hensiddende Fanger Rasmus Poulsen og Jens Nielsen den tilbagestaaende Del af den dem henholdsvis ved den Kongelige Viborgske Landsoverrets Dom af 31te August 1863 og ved Høiesteretsdom af 5te November samme Aar idømte Straf.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges 3 af Rigsdagen vedtagne Love, henholdsvis Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Adgang til Kongsfæste paa Færøerne, Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskellige Retsbetjentembeder og Lov om en forandret Affattelse af almindelig borgerlig Straffelovs §§ 95–97.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 3 Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forandring i Rescript 22de April 1740 om Loves Læsning paa Kirkestævne, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at den ved Rescript 22de April 1740 i visse Tilfælde Kirkesangerne paalagte Oplæsning af Love og Anordninger ved Kirkestævne for Fremtiden kun skal finde Sted i saadanne Tilfælde, hvor det Ministerium, gennem hvilket vedkommende Lov eller Anordning er udstedt, særligt paabyder saadan yderligere Bekjendtgjørelse.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 4. marts 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 4de Marts, var Statsraadet forsamlet under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] bemærkede, at, som det vilde være Hans Majestæt bekjendt, den herværende franske Gesandt allerede tidligere flere Gange havde henvendt sig til ham om Anerkjendelse af den Regjering, som efter Keiserdømmets Fald havde dannet sig i Frankrig, men at han ikke havde troet, at der var tilstrækkelig Grund til for Hans Majestæt at andrage paa saadan Anerkjendelse. Efterat imidlertid nu en regelmæssig valgt Regjering har constitueret sig under Hr. Thiers som Formand, og denne Regjering er bleven anerkendt fra alle Sider, stiller Sagen sig derimod anderledes, og Udenrigsministeren havde derfor paa en confidential Forespørgsel, som Vicomte de St. Ferriol for en 8te Dage siden henvendte til ham, ikke taget i Betænkning at svare først mundtlig og senere, efterat have indhentet Hans Majestæts allerhøieste Billigelse, skriftlig, at den nye Regjering, saasnart der kom en formel Notifikation af dens Dannelse, vilde blive formelig anerkjendt. En saadan Notificationsskrivelse havde Udenrigsministeren nu igaar modtaget af Vicomte de St. Ferriol, og idet Udenrigsministeren forelæste denne Skrivelse, androg han derfor nu paa allerhøieste Bemyndigelse til at udfærdige de til Anerkjendelsen af den nye franske Regjering og til Gjenoptagelsen af den officielle Forbindelse mellem de tvende Stater fornødne forskjellige Aktstykker.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at meddele Udenrigsministeren den saaledes begjærte allerhøieste Bemyndigelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede to allerunderdanigste Forestillinger angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa tvende Udkast til henholdsvis Forordning om Opførelsen af en Strafanstalt samt af Fængsler i Island m. m. og Forordning indeholdende Tillæg til Forordningen 5te Januar 1866 ang. Skab og anden smitsom Sygdom hos Faarene paa Island.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Udkast forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Overslag over Islands Indtægter og Udgifter i Regnskabsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* at meddele allerhøieste Approbation paa bemeldte Overslag.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Iværksættelse af nogle Foranstaltninger sigtende

til at forbedre Indtægterne af nogle Sysselmandsembeder i Islands Vestamt m. m., hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At Myra Syssel i Islands Vestamt, der hidtil har været forenet med Hnappadals Syssel, maa udgjøre en særlig Jurisdiction, hvor Forpagtningsafgiften bestemmes til 80 Rdl. aarlig.
- 2) At Hnappadals Syssel maa forenes med Snæfellsnes Syssel, saaledes at der af det samlede Embede svares en Forpagtningsafgift af 40 Rdl. aarlig og
- 3) At Kongetiende af Bardastrands Syssel maa overdrages Sysselmanden i dette Syssel i Forpagtning, samt at Sysselets Forpagtningsafgift maa nedsættes til 20 Rdl. alt at regne fra næstkommende Fardag eller 6te Juni d.A. samt, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender allernaadigst maa meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det foranførte.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Videre refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets allerunderdanigste Petition om Oprettelse af en Navigationsskole i Island.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt*, at det i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget, allernaadigst maa tilkjendegives Thinget, at den paagjældende Petition ikke har kunnet tages tilfølg, men at det iøvrigt vil blive overdraget den Kongelige Commissarius at foranledige en yderligere Udtalelse af Althinget om den Vei, ad hvilken det tilsigtede Maal hensigtsmæssigst kan naas.

Justitsministeren [Krieger] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af forskjellige paa Generalforsamlingen af de comiterede Interessenter i Kjøbenhavns Brandforsikring vedtagne Bestemmelser.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at stadfæste de gjorte Indstillinger til Forandring i og Tillæg til Bestemmelserne vedrørende Kjøbenhavns Brandforsikring, angaaende: A. Bestemmelser vedrørende Kjøbenhavns Brandforsikrings Bestyrelse, Repræsentantskab og Forretningsorden m. m., B. Regulativ for Tillægspræmier ved Kjøbenhavns Brandforsikring, og

C. Regler for Kjøbenhavns Brandforsikring om Forsikring mod Skade ved Explosion, der træde istedetfor de i allerhøieste Resolution af 5te October 1866 Post 4 indeholdte.

Sluttelig bemærkede *Justitsministeren* [Krieger] i Henseende til det af ham Folkethinget forelagte Lovforslag om Pension for afskediget Assessor i den islandske Overret, Sveinsson, at det af Thinget nedsatte Udvalg har gjort Indstilling om en saa stor Nedsættelse i Pensionen, som han paa ingen Maade vilde kunne foreslaa Hans Majestæt at gaa ind paa; og med særdeles Hensyn til, at ifølge Loven om Islands forfatningsmæssige Stilling af 2den Januar d.A., Rigsdagens Virksomhed i Henseende til Islands særlige Udgifter ophører fra 1ste April d.A. skulde han derfor, for det Tilfælde, at det maatte vise sig at være det rigtigste at tage bemeldte Lovforslag tilbage, andrage paa allerhøieste Bemyndigelse hertil, og agtede han da derefter ved Maanedens Slutning allerunderdanigst at foreslaa Hans Majestæt at udstede en foreløbig Anordning, hvorved Assessor Sveinssons Pension bestemmes, som i Lovforslaget, til 450 Rdl., hvilken Anordning da skulde forelægges Althinget.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Justitsministeren den begjærte Bemyndigelse.

Krigsministeren [Haffner] bemærkede derefter med Hensyn til det af ham Folkethinget forelagte Forslag til Lov om Lønninger for de i Krigsministeriet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd, at han, da det nedsatte Udvalgs Betænkning gik ud paa, at Folkethinget skulde gaa over til næste Sag paa Dagsordenen, og da han var overbevist om, at det ikke vilde være ham muligt at fremkalde en anden Afgjørelse i Thinget, samt da han derhos igjennem Finantslovens Behandling i Folkethinget havde i alt væsentligt opnaaet, hvad der var tilsigtet ved fornævnte Lovforslag, havde troet det rigtigst at tage dette Lovforslag tilbage, saameget mere, som der vel kunde have været Anledning til at antage, at Sagens forestaaende 2den Behandling i Thinget muligt vilde fremkalde lidet hyggelige Discussioner; og han androg derfor saaledes nu paa Hans Majestæts allerhøieste Approbation af, at han havde taget det paagjældende Lovforslag tilbage.

Hans Majestæt approberede allernaadigst Tilbagetagelsen.

Statsraadets Møde blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 18. marts 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 18de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov, hvorved Skolecommissionernes Omraade og Virksomhed i Landcommunerne nærmere bestemmes.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne Love henholdsvis om Stadfæstelse af foreløbig Lov af 1ste August 1870 om Udstedelsen af Creditbeviser og om Tillægsbevilling for Finantsaaret for 1ste April 1870 til 31te Mart 1871.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om allerhøieste Approbation paa Tilbagetagelsen af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om Pension for afskediget Assessor Sveinsson, m. m.

Overensstemmende med Indstillingen meddelte *Hans Majestæt* allerhøieste Approbation paa Tilbagetagelsen af det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov om Pension for afskediget anden Assessor og Justitssecretair i den Kongelige islandske Landsoverret B. Sveinsson samt endvidere allerhøieste Stadfæstelse paa foreløbig Anordning om Pension for ham, idet Hans Majestæt derhos allernaadigst bifaldt, at denne foreløbige Anordning forelægges det i Aar sammentrædende Althing til Betænkning.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Stadfæstelse af nogle nærmere Bestemmelser til Erectionsbrevet for Stamhuset Gammelkjøgegaard.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den den refererede Forestilling vedlagte af Besidderen af Stamhuset Gammelkjøgegaard, Hofjægermester Hans Rasmussen Carlsen den 14de d.A. oprettede Disposition indeholdende nærmere Bestemmelser til det under 20de Februar 1845 oprettede under

21de s.M. allerhøist confirmerede Erectionsbrev for det nævnte Stamhus, med allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 25. marts 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 25de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Udenrigsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Rigsdagens nærværende Samling sluttes, saasnt den har tilendebragt Behandlingen af de mest paatrængende Lovarbejder, til hvilket Øiemed Hans Majestæt behagede at forsyne det af Conseilspræsidenten forelagte Slutnings-Budskab til Rigsdagen samt det af ham ligeledes forelagte Reskript, der bemyndiger ham til paa Allerhøistsammes Vegne at slutte Rigsdagen, med allerhøieste Underskrift, saaledes at Conseilspræsidenten allernaadigst bemyndiges til at udfylde Slutningsdagen, naar denne kan bestemmes.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger for adskillige under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om Bevilling af Midler til, at der i Reykjavik kan blive afholdt offentlige Forelæsninger over Islands Historie og nordisk Oldkyndighed.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, tilkjendegives Thinget,

at der er fundet Betænkelighed ved fortiden at bebyrde det islandske Budget med en Udgift i det nævnte Øiemed.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov indeholdende Tillæg til Indfødsretsloven af 15de Januar 1776.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fenger] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 3 af Rigsdagen vedtagne Love: Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872, Lov om Udredelsen af Udgifterne til Coloniernes Centralbestyrelse med Indbegreb af Colonial-Revisionen og Lov om Afløsning af flere Statskassen tilflydende contractmæssige Afgifter og samme paahvilende Byrder.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve disse 3 Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede dernæst, at en i Rigsdagen ved privat Initiativ indbragt Lov om Forandring i Toldafgiften for Sukker kan ventes endelig vedtagen af Rigsdagen paa Mandag, og da denne Lov, paa hvis allerhøieste Stadfæstelse han vilde allerunderdanigst andrage, skulde træde i Kraft den 1ste April, udbad han sig, paa Grund af, at der forinden maa gives Toldstederne fornøden Underretning, Hans Majestæts Tilladelse til at forelægge Allerhøiestsamme Loven igjennem Cabinetet.

Hans Majestæt meddelte Finantsministeren den begjærte Tilladelse.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om midlertidig Forandring i Loven af 26de Mai 1868 om Ordningen af Hærens Forpleiningscorps.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Lønninger for forskellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskjellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Forbrydere løslades, saaledes at den tilbagestaaende Del af deres Straffetid eftergives dem, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthusfangerne 1) Oline Marie Hansen, 2) Ane Kirstine Sørens-datter, 3) Ane Dorthea Pedersen, 4) Inger Svendsdatter, 5) Ane Cathrine Frederikke Monberg, Enke efter Skomagersvend Blau-mann, og 6) Ane Marie Nielsen.

b) I Horsens Tugthus:

7) Carl Vilhelm Schjelet, 8) Frederik Ferdinand Feilberg, 9) Niels Christian Brix, 10) Rasmus Rasmussen og 11) Hans Henrik Christensen samt

c) I Straffeanstalten i Viborg:

12) Forbedringshusfange Jens Christian Kure eller Vibeck,

dog at det inden Løsladelsen tilkjendegives samtlige Fanger med Undtagelse af den under No. 11 anførte Hans Henrik Christensen, at de, saafremt de paany maatte gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, der ikke medfører høiere Straf, dog Betleri og Løsgjængereri undtagne, eller oftere overtræder de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbeide paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 1. april 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 1ste April, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste For-sæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede den af Rigsdagen vedtagne Lov om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede 5 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 5 af Rigsdagen vedtagne Love: Lov om Betalingen for Rentebevillinger, Lov om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriets Personale, Lov indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Fastsættelsen af Afgiften for Brændevinshandel og Brændevinsudskjænkning, Lov angaaende Omordning af Stamstutteriet paa Frederiksborg og nogle dermed forbundne Foranstaltninger m. m. og Lov indeholdende nogle Bestemmelser angaaende Jagten og Fredning af visse nyttige Dyr.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve alle disse 5 Love allerhøist stadfæstede af *Hans Majestæt*.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Anvendelsen af Lønningsafdrag for forskellige Bestillingsmænd.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet af *Hans Majestæt*.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Althingets Petition om allerhøieste Stadfæstelse paa Ud-kast til en Forordning om Forbud om Nedsækning af Havkalv.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender al-lernaadigst maa meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderda-nigst Forestilling om Bemyndigelse for Justitsministeriet til at ned-sætte en Kommission til Undersøgelse om Tilraadeligheden af Iværk-sættelse af en Dampskibsfart omkring Islands Kyster m. m., hvori ind-stilles:

- 1) At det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at meddele Justitsministeriet Bemyndigelse til i Samraad med Finantsmini-steriet at nedsætte en Kommission til Undersøgelse om Tilraade-ligheden af Iværksættelsen af en Dampskibsfart omkring Islands Kyster, med særligt Hensyn til de dermed forbundne Omkost-ninger.
- 2) At der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Al-

thinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, allernaadigst maa meddeles Thinget foreløbig Besked i Overensstemmelse hermed.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Althingets Petition om, at der maa blive raadet Bod paa Kornmangel og Tilførsel til Island, hvori indstilles, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 allerunderdanigst afgivne Betænkninger og øvrige indgivne Andragender allernaadigst maa tilkjendegives Thinget, at der ikke er fundet Anledning til at træffe en saadan almindelig Foranstaltning til Oprettelse af Kornforraad i Island, som af Althinget er foreslaaet, og at ligesom Regjeringen allerede gjentagne Gange hidtil ifølge vedkommende Overøvrighedens Indstilling har for den islandske Understøttelsesfonds Regning foranlediget indkjøbt og opsendt Kornvarer til Island, hvor der har været godtgjort virkelig Trang hertil, saaledes vil Regjeringen ogsaa for Fremtiden lade sig det være magtpaaliggende at bøde paa virkelig Trang ved extraordinaire Foranstaltninger, saavidt Midler dertil haves.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst denne Indstilling.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om fremmede Nationers Fiskerier omkring Islands Kyster og om Toldfrihed for den i Frankrig fra Island indførte Fisk m. m.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der gennem den Kongelige Commissarius maa meddeles Althinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte, og at den i saa Henseende fornødne Tilkjendegivelse maa blive optaget i den allerhøieste Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraads mødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 12. maj 1871.

Aar 1871, Fredagen den 12te Mai, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Hall] refererede

en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om Oprettelsen af en Dannelseanstalt for vordende juridiske Embedsmænd i Island.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at der gennem den Kongelige Commissarius maa meddeles Althinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte, og at den i saa Henseende fornødne Tilkjendegivelse maa blive optaget i den Bekjendtgjørelse, der vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender.

Fremdeles refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om Døvsstummes Undervisning m. m.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst, at Omkostningerne ved islandske døvsstomme Børns Undervisning, forsaavidt hverken de selv eller deres Forsørgere have Evner til at udrede samme, maa herefter afholdes af vedkommende Amtsrepartitionsfond, og at det ved den refererede Forestilling fremlagte Udkast til Plakat for Island om Døvsstummes Undervisning maa forelægges det i indeværende Aar sammentrædende Althing, samt at der i Anledning af Althingets paagjældende Petition maa i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget om Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, meddeles Thinget Besked i Overensstemmelse med det foranførte.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Forhyring af Søfolk m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne bemeldte Lov med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Concession paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra den falsterske Bane til Syltholm med et Havneanlæg paa dette Sted, hvori indstilles, at Deres Majestæt allernaadigst vil meddele Civilingenieur J. F. Rowan Concession paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra Nykjøbing eller et andet Punkt paa Falsterbanen med en fast Bro over Guldborgsund, forbi Saxkjøbing og Maribo til Syltholmen med et Havneanlæg sammesteds.

Justitsministeren [Krieger] yttrede, at han, idet han forresten biligede Indenrigsministerens Anskuelse om det hele paagjældende Forretagens Hensigtsmæssighed, og uden at skulle gjøre nogen Indvending mod den foreliggende Indstilling, dog tror det for Principets Skyld rigtigst at udtale, at han, efter Ordene i Loven af 21de Juni 1867 § 1, har Tvivl, om ikke den Del af Indstillingen, der dreier sig om det Stykke Jernbane paa Falster, som ikke maatte komme til at udgaa fra Nykjøbing, ligger udenfor den Regjeringen ved bemeldte Lov givne Bemyndigelse. Han skulde, idet han iøvrigt praktisk meget godt forstaar, at Indenrigsministeren ingen Betænkelighed har havt ved Indstillingen, og idet han ogsaa er meget tilbøielig til at tro, at ingen paa Rigsdagen lægger Mærke til hint Punkt, blot indskrænke sig til at gjøre den nævnte Bemærkning.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at den af Justitsministeren fremhævede Tvivl ikke var undgaaet hans Opmærksomhed, men at han ved nøie at gennemgaa Loven af 21de Juni 1867, og hvad dermed staar i Forbindelse, var kommen til det Resultat, at det har været Rigsdagens Mening at ville give Regjeringen al mulig Bemyndigelse i den Henseende, hvorpaa det her kommer an; og idet han ingen Betænkelighed har ved at paatage sig Ansvaret for den foreliggende Indstilling, i hvilken alle Regjeringens Medlemmer have været enige, holder han sig overbevist om, at Rigsdagen vilde have breidtet ham, om han, af Hensyn til en i hvert Fald dog mere formel end reel Indsigelse, havde ladet være at benytte et Tidspunkt, som ikke kommer igjen, til at faa den paagjældende Jernbane istand.

Hans Majestæt bifaldt derpaa allernaadigst Indenrigsministerens foreliggende Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Corroboration af den, paa Finantsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling, under 14de April d.A. igjennem Hans Majestæts Cabinet afgivne allerhøieste Resolution, ved hvilken Resten af den William Henry Cumberbutch af St. Croix ved Christiansted Bythings Extrarets Dom af 7de April 1868 for Tyveri i Medfør af Forordningen 11te April 1840 § 15 idømte Straf af 5 Aars Forbedringshusarbeide allernaadigst eftergives ham.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at corroborere bemeldte allerhøieste Resolution.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderda-

nigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af tvende af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagne Anordninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at allerhøieste Stadfæstelse meddeles:

- 1) Den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling d. 19de Marts 1869 vedtagne og foreløbig af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer under 6te September s.A. stadfæstede Anordning om Tilskud fra St. Thomas Colonialkasse til en Telegraphanstalt paa Øen m. m., og
- 2) Den af bemeldte Colonialraad den 10de Januar 1871 vedtagne Anordning angaaende Straffen for at beskadige electricke Telegraph-Indretninger paa St. Thomas.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at de Brandpolitiet og Bygningsvæsenet vedrørende Sager, der henhører under 1ste Afdeling af Brandforsikringskontoret under Justitsministeriet, maa henlægges til Ministeriets 1ste Departements Expeditionskontor.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at de Brandpolitiet og Bygningsvæsenet vedrørende Sager, der for Tiden henhører under 1ste Afdeling af Brandforsikringskontoret under Justitsministeriet, maa henlægges til Ministeriet 1ste Departements Expeditionskontor fra 1ste Juni d.A. at regne.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Althingets Petition om, at det maa gjøres de faste Handlende paa Island til Pligt at være bosatte der.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt*, at der i den Bekjendtgjørelse, som vil være at udfærdige til Althinget angaaende Resultaterne af de under dets Møde i 1869 afgivne allerunderdanigste Betænkninger og øvrige indgivne Andragender, maa meddeles Althinget Besked i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling anførte.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Embedet som Notarius Publicus i Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Embedet som Notarius Publicus i Kjøbenhavn indtil videre ikke besættes, men udføres gennem Konstitution, dog med følgende nærmere Bestemmelser:

- 1) Den konstituerede Notarius Publicus har af sine Indtægter at løn-

- ne 2 og, forsaavidt Forretningernes Omfang maatte gjøre det nødvendigt, efter Justitsministerens nærmere Bestemmelse flere Fuldmægtige (Undernotarer), hvilke der, naar de af ham foreslaaede Personer af Justitsministeren ere godkjendte, meddeles Authorisation til paa Notarii An- og Tilsvar at udføre Notarialforretninger.
- 2) De 2 Fuldmægtige, som den konstituerede Notarius ubetinget er forpligtet til at holde, lønnes paa den Maade, at der tilstaas dem hver en Fjerdedel af Sportelindtægterne, efter at alle Udgifterne ere dragne fra.
  - 3) De af Justitsministeren autoriserede Fuldmægtige ere pligtige at deltage i alle ved Notarialkontoret forefaldende Forretninger, derunder blandt andet Førelse af Kopibøger, Affattelse af Attester, Konference, Regnskabsføring m. v., samt at fungere som Vidner uden særskilt Vederlag. Justitsministeren giver de nærmere Forskrifter for Forholdet mellem Notarius og hans Fuldmægtige, som maatte findes hensigtsmæssige og afgjør de i saa Henseende mulig opstaaede Uenigheder.
  - 4) Justitsministeren bestemmer til hvilken Tid af Dagen Notarialkontoret skal holdes aabent. I Kontortiden skal saavel Notarius selv som de autoriserede Fuldmægtige være tilstede, forsaavidt de ikke andetsteds udføre Notarialforretninger; dog maa ikke samtidig mere end 2 af dem være fraværende i Kontortiden. Iøvrigt bør Notarius selv eller ved en af sine Fuldmægtige ogsaa før og efter den foranførte Kontortid udføre Notarialforretninger, som ikke taale Opsættelse.
  - 5) Naar der af Grosserersocietetets Committé anvises et Opholdssted for Notarius Publicus i Børsbygningen og udredes de med Rengjøring, Belysning og Varme forbundne Omkostninger, bør han eller en af hans Fuldmægtige der være tilstede i Børstiden for at modtage Bestilling af Notarialforretninger, saadanne Svar paa Notarialrequisitioner, som der afgives af de Børssøgende, og Notarialforretninger for saadanne Personer, naar de paa Stedet kunne udføres og Vidner skaffes tilstede.
  - 6) Notarius Publicus og hans Fuldmægtige bør under Notarialforretninger baade paa Kontoret og udenfor Kontoret gjøre de fornødne Tilførsler om Forretningerne i dertil bestemte, behørigt autoriserede Protokoller, der føres paa Stedet, hvor Forretningen afholdes, og oplæses for de paagjældende, hvor ikke de stedlige For-

hold forbyde saadant, da Tilførslen i saa Fald skal ske saasnart som muligt derefter.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 30. juni 1871.

Aar 1871, Fredagen d. 30te Juni, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under *Hans Majestæt* Kongens allerhøieste Forsæde. Justitsministeren var fraværende.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Færgevæsenets Henlæggelse fra Finantsministeriet til Indenrigsministeriet.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Overbestyrelsen over Færgevæsenet fra den 1ste April 1872 henlægges fra Finantsministeriet til Indenrigsministeriet, dog saaledes, at Bestyrelsen af de Staten (Postvæsenet) tilhørende Færgerier fremdeles vedbliver at henhøre under Finantsministeriet.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Anordning angaaende nogle Forandringer i Forordningerne af 26de Januar 1821 og 30te December 1839 om det juridiske Studium ved Kjøbenhavns Universitet.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den forelagte Anordning med allerhøieste Underskrift.

Som fungerende Justitsminister refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Hall] dernæst en allerunderdanigst Forestilling om, at en Sag mod Niels Pedersen for Tyveri maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det ved hans Løsladelse af Strafanstalten i Henhold til allerhøieste Resolution af 3die April 1868 tagne Forbehold.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at det tillades, at de af Arrestanten Niels Pedersen i afvigte Marts Maaned forøvede Tyverier af et Par Fjedersko og en Portemonnai med 5 Sk. maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det

ved hans Løsladelse af Strafanstalten i Henhold til allerhøieste Resolution af 3die April 1868 tagne Forbehold.

Fremdeles refererede *den fungerende Justitsminister* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling om Henlæggelse af Overbestyrelsen af det Kongelige Frederiks Hospital og den Kongelige Fødsels- og Pleiestiftelse fra Justitsministeriet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst bemeldte Henlæggelse fra 1ste Juli d.A. at regne.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af et Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge det af St. Croix Colonialraad under 20de April d.A. udfærdigede berigtigede Budget for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 Stadfæstelse, dog saaledes at det paa Udgiftssiden opførte Beløb af 3360 vestindiske Daler til Overbestyrelsen i Moderlandet udgaar i Henhold til Lov af 25de Marts d.A.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af et Budget for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der tillægges det af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan under 30te Marts d.A. udfærdigede berigtigede Budget for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1st April 1871 til 31te Marts 1872 Stadfæstelse, dog saaledes, at det pa Udgiftssiden opførte Beløb af 3360 vestindiske Daler til Overbestyrelsen i Moderlandet udgaar i Henhold til Lov af 25de Marts d.A.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af tvende af Colonialraadet for St. Croix vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at allerhøieste Stadfæstelse tillægges de af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling den 27de Marts d.A. vedtagne

Tillægsbevillinger til Budgettet for St. Croix Commune for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871; henholdsvis ved Post D.8, Milice- og Brandvæsenet, til Beløb 50 vestindiske Daler, og ad Post D.12, Fattigvæsenet, til Beløb ialt 60 vestindiske Daler.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa en af Stabskrigsretten ved 6te Bataillon over Secondlieutenant Hans Nielsen afsagt Dom, ifølge hvilken han bør have sin Charge forbrudt.

Hans Majestæt Kongen fandt, at der, skjøndt det jo ganske vist er nødvendigt, at der holdes strengt paa Disciplinen, dog maaske kunde være Anledning for Allerhøistsamme til i det her foreliggende Tilfælde at gjøre nogen Brug af Benaadningsretten, da de nuværende Secondlieutenanter, hvis Vilkaar ere helt anderledes end den tidligere Secondlieutenantsklassen, ikke synes at kunde betragtes som fuldstændige Officerer paa samme Maade som Premierlieutenanterne, og deres Forhold derfor i det hele maa bedømmes noget mildere.

Krigsministeren [Haffner] maatte i denne Anledning hævde, at de nuværende Secondlieutenanter ere at anse som hørende fuldstændigt til Hærens Officersklasse, og hvad den foreliggende Sag angik, troede han heller ikke, efter de Oplysninger, der forelaa for ham, at der var nogensomhelst Grund til at have Medlidenhed med Domfældte.

Efterat ogsaa *Cultusministeren* [Hall] havde yttret, at det heller ikke forekom ham, at der i nærværende Tilfælde er noget, som kunde foranledige en mildere Bedømmelse af Domfældte, behagede *Hans Majestæt*, overensstemmende med Krigsministerens foreliggende Indstilling, allernaadigst at give Krigsretsdommen følgende allerhøieste Paategning: Stabskrigsrettens Dom bliver herved stadfæstet.

Protokollerne fra Statsraadets Møder fra den 28de Januar til den 12te Mai, begge inclusive, bleve oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 5. august 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 5de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Forandring i Lovgivningens Bestemmelser om Ferierne i de lærde Skoler, hvori indstilles:

- 1) At Skoleaaret fremtidig begynder den 15de August, og at den aarlige Sommerferie gaar fra d. 15de Juli–14de August begge inclusive, dog at i de Aar, hvor den 15de August falder paa en Løverdag, Ferien og som Følge heraf ogsaa Examen begynder enten en Dag tidligere eller sildigere, saaledes at det nye Skoleaar begynder enten en Fredag eller en Mandag.
- 2) At Skolernes Rectorer bemyndiges til i Tiden mellem Skoleaarets Begyndelse og Julen at give to Søgnedage i Forbindelse med en Søndag fri, dog at hvor der er en Markedsdag, Skyttelagsdag eller anden lokal Fridag, denne da benyttes som den ene af de to Søgnedage, og at Friertermiddagene i Tiden fra Paasken til Sommerferien bortfalder.
- 3) At Skolernes Rectorer bemyndiges til at udvide Pintseferien til en hel Uge, imod at Juleferien indskrænkes med et tilsvarende Antal Dage.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet* [Hall] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Anordning angaaende Undervisningen i de lærde Skoler.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at forsyne den forelagte Anordning med allerhøieste Underkrift.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om en Anordning om Tilgangen til det i Loven om Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 15de Mai 1868 § 5 omhandlede Reservecorps for Københavns Brandvæsen.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt*, at der i Henhold til Lov om Ordningen af Københavns Væbning af 28de Mai 1870 § 14 udfærdiges en allerhøieste Anordning om Tilgangen til det i Loven om Brandvæsenet i Kjøbenhavn af 15de Mai 1868 § 5 omhandlede Reservecorps for Københavns Brandvæsen i Overensstemmelse med det den refererede Forestilling vedlagte Udkast.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende et fra den Kongelige preussiske Regjering fremkommet Forslag om Nedsættelsen af en Localcommission

til Afgjørelsen af Spørgsmaalet om de i Løbet af Sommeren 1870 til Danmark udvandrede Slesvigeres Stilling.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt*, efter de til Støtte for denne i den refererede Forestilling anførte Grunde, allernaadigst at bemyndige Udenrigsministeren til:

- 1) At besvare den Kongelige preussiske Regjerings Note til den Kongelige Gesandt i Berlin med en Note, der, idet man gaar ind paa det preussiske Commissionsforslag, paa den i den refererede Forestilling angivne Maade tilstrækkeligt reserverer den danske Regjerings Standpunkt.
- 2) At designere Stiftamtmand Nielsen og Oberst Fallesen til fra dansk Side at tiltræde den paagjældende Commission.
- 3) Efter Forhandling med Justitsministeren at opfordre de paagjældende Slesvigerere til her at melde sig med deres Papirer og Bevisligheder samt at advare dem mod under Sagens Forhandling foreløbig at indfinde sig i Slesvig.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en over Recrut af 15de Bataillons 4de Compagni No. 726 Julius Thorvald Stevnsborg for fortsat Vægring ved at opfylde sin Værnepligt afsagt Krigsretsdom, hvorved han er tilfunden at hensættes til Forbedringshusarbeide i 3 Aar.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Krigsretsdommen forsynes med følgende allerhøieste Paategning: »Krigsretsdommen bliver herved stadfæstet«, samt at Krigsministeriet bemyndiges til at foranledige, at der i sin Tid, saafremt den paagjældende opfører sig godt i Straffeanstalten, sker allerunderdanigst Indstilling om, at han løslades, naar han har udholdt den halve Straffetid.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag den 25. august 1871.

Aar 1871, Fredagen den 25de August, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen og Udenrigsministeren vare fraværende.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en

allerunderdanigst Forestilling om Forandring i Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved almindelig Forberedelsexamen, begge af høiere Grad, hvori indstilles, at Fordringerne ved Afgangsexamen for Realdisciple og ved den almindelige Forberedelsexamen ved Universitetet, begge af høiere Grad, skulle herefter være de samme som ved Anordningen af 5te August d.A. § 3, jfr. § 2, og Lov af 1ste April d.A. om Undervisningen i de lærde Skoler § 5, ere fastsatte for Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse for Disciple, der følge den mathematisk-naturvidenskabelige Retning, dog med følgende nærmere Bestemmelser:

- 1) Prøven i Latin bortfalder; derimod prøves i Engelsk dels i et læst Pensum af mindst 200 Octavsider, dels i et ikke læst prosaisk Stykke og i det nødvendige af Grammatiken.
- 2) Prøven i Tydsk er ikke blot mundtlig, men tillige skriftlig ved en uden Brug af Ordbog udarbejdet let Stil.
- 3) Prøven i Historie omfatter alt, hvad der fordres læst i Skolen indtil Udgangen af 4de Klasse.

at i den nye Form afholdes ovennævnte Examina første Gang i Sommeren 1873; at medens den ved Bekjendtgjørelse af 18de September 1855 § 8 for Pharmaceuter befalede Prøve i Latin forøvrigt vedbliver, bortfalder den dog for dem, der haver bestaaet Hovedexamen ved Udgangen af 4de Klasse i en lærd Skole og i mundtlig Latin mindst have opnaaet Karakteren godt, samt at Ministeriet bemyndiges til at ordne Realundervisningen i de lærde Skoler saaledes, at denne, saavidt det lader sig forene med dens særlige Karakter, slutter sig til Undervisningen for de studerende Disciple.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udfærdigelsen af en foreløbig Lov om Udstedelse af extraordinære Hjemstedsbeviser.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der udfærdiges en foreløbig Lov i Overensstemmelse med det af Indenrigsministeren forelagte Udkast, dog at der i dette, paa Indenrigsministerens derom gjorde Forslag, gjøres den Redactionsforandring, at Slutningen af § 1 kommer til at lyde saaledes: »være berettigede til at erholde Hjemstedsbeviser, lydende paa det ovenfor betegnede Sted«, og at der i § 4 istedetfor »Dags Dato« sættes »fra idag«.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Anordning angaaende en forandret Prøve til Afgjørelse af, hvorvidt Stenolie og andre Belysningsvædsker falde ind under Bestemmelsen i Lov af 26de November 1870 § 1.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* aller-naadigst det forelagte Udkast.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om allerhøieste Stadfæstelse paa Regulativ for den i Henhold til Lov af 3die April 1868 udvidede Anstalt for Sindssyge i Østifterne med Undtagelse af Kjøbenhavn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde det vedlagte Regulativ for Sindssygeanstalten i Østifterne med Undtagelse af Kjøbenhavn, samt at der tillægges Justitsministeriet allernaadigst Bemyndigelse til at foretage saadanne mindre væsentlige Forandringer i Regulativets Bestemmelser, som i Tiden maatte findes hensigtsmæssige.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling den 26de Juni 1871 vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at tillægge bemeldte Tillægsbevilling allerhøieste Stadfæstelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 8. september 1871.

Aar 1871, Fredagen den 8de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde. Hans Kongelige Høihed Kronprindsen var fraværende.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Sammenkaldelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Rigsdagen sammenkaldes til en ordentlig Samling Mandagen den 2den October d.A., og forsynede Allerhøistsamme et af

Conseilspræsidenten i den Anledning forelagt Aabent Brev med allerhøieste Underskrift.

Fremdeles refererede *Conseilspræsidenten* [Holstein] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Overdragelse af Regjeringens Førelse under Hans Majestæts Fraværelse til Hans Kongelige Højhed Kronprindsen.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* under Allerhøjstsammes forestaaende Reise til Udlandet at overdrage Regjeringens Førelse til Hans Kongelige Højhed Kronprindsen, og forsynede Hans Majestæt det af Conseilspræsidenten i den Anledning forelagte Rescript til Hans Kongelige Højhed, ligesom ogsaa den af ham forelagte Kundgjørelse, hvilken den 11te dennes blev sat som den Dag, fra hvilken Hans Kongelige Højhed overtager Regjeringens Førelse, med allerhøjeste Underskrift.

Sluttelig refererede *Conseilspræsidenten* [Holstein] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Fastsættelse af Rang for Departementsdirecteurer og Departementschefer.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der tillægges Departementsdirecteurer og Departementschefer i samtlige Ministerier Rang efter Rangforordningen i 2den Klasse No. 12.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allunderdanigst Forestilling om Forandring i den almindelige filosofiske Prøve ved Kjøbenhavns Universitet, hvori indstilles, at der allernaadigst approberes følgende Forandringer i den ved allerhøjeste Resolution af 1ste September 1850, bekjendtgjort under 7de næsteften, foreskrevne filosofiske Prøve ved Kjøbenhavns Universitet.

- 1) Det almindelige indledende filosofiske Cursus for de Studerende indskrænkes til en enkelt Forelæsningsrække over filosofisk Propædeutik.
- 2) Forelæsningerne holdes skiftevis af de to normerede filosofiske Professorer hvert andet Aar i et paa begge Halvaar fordelt Cursus, der tilendebringes i 4 ugentlige Timer hele Aaret om.
- 3) Prøven afholdes i, hvad der i de ovennævnte Forelæsninger er foredraget, og der gives en enkelt Karakter for samme, saaledes at Temmelig godt er Betingelse for, at Prøven anses for bestaaet.
- 4) Ingen kan stedes til Prøven, førend et Aar efterat han er immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet, dog bemyndiges Ministeriet

for Kirke- og Undervisningsvæsenet til, hvor særegne Omstændigheder tale derfor, at bevilge Undtagelse herfra.

- 5) I den her foreskrevne Form afholdes Prøven første Gang i Sommeren 1873.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Amtmændenes Embedsrang.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der tillægges de ikke med Stiftamtmandsembeder forbundne Amtmandsembeder i Kongeriget Rang efter Rangforordningens 2den Klasse No. 12.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bemyndigelse for Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer til ad mandatum at udfærdige Bevillinger til at drive Bogtrykkerier og Privilegier til at udgive Aviser paa bemeldte Øer, hvori indstilles, at det allernaadigst maa blive bifaldt, at det overdrages Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer herefter paa *Hans Majestæts* Vegne ad mandatum at udfærdige Bevillinger til Anlæg og Drift af Bogtrykkerier paa bemeldte Øer samt Privilegier til Udgivelse af Aviser, hvori de offentlige og retlige Bekjendtgjørelser blive at indrykke, saaledes at Avisprivilegierne holdes i muligt Overensstemmelse med dem, der udfærdiges for Stiftstidenderne i Kongeriget, men iøvrigt clausuleres til at gjælde indtil videre og med Forpligtelse for Udgiveren til at opsiges Udgivelsen af Aviser med saadant Varsel, som af bemeldte Gouvernement bestemmes.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa de af Colonialraadet for St. Croix den 30te Januar d.A. og af Colonialraadet for St. Thomas med St. Jan d. 10de s.M. ved 3die Behandling i hvert af Raadene vedtagne ligelydende Anordninger 1) angaaende Skibes Maaling paa de dansk-vestindiske Øer, 2) angaaende dansk-vestindiske Skibes Registrering og 3) angaaende Indførselstold af Skibe, Baade og Fartøier paa de dansk-vestindiske Øer.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddelte *Hans Majestæt* allerhøieste Stadfæstelse paa bemeldte 3 Anordninger og bifaldt derhos allernaadigst tillige, at den øverste Bestyrelse af Maalings- og Registreringsvæsenet for de dansk-vestindiske Øer henlægges under Generaldirectoratet for Skattevæsenet.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rang for Krigsministeriets Directeur.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst at tillægge Justitiarius i Høisteret Rang efter Rangforordningens 2den Klasse No. 5.

Marineministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Rang for Marineministeriets Directeur.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at der tillægges Directeuren for Marineministeriet Rang efter Rangforordningens 2den Klasse No. 5.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Forhøielse af Rangen for Justitiarius og Tilforordnede i Høiesteret, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillægge Justitiarius i Høiesteret Rang efter Rangforordningens 1ste Klasse No. 10 og de Tilforordnede i Høiesteret Rang efter Rangforordningens 2den Klasse No. 12.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet fredag d. 22. september 1871.

Aar 1871, Fredagen den 22de September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om en forandret Inddeling af Folkethingsvalgkredsene.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Statsregnskabet.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Declaration vedrørende Skibsfartsforholdene mellem Danmark og Sverrig, navnlig i Øresund.

I Henhold til Indstillingen bemyndigedes Udenrigsministeren til at undertegne og med den Kongelige svensk-norske Gesandt at ud-

vexle en i Overensstemmelse med det i den refererede Forestilling nærmere anførte affattet Declaration vedrørende fornævnte Skibsfartsforhold.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Tilveiebringelse af Heste til Bornholms Væbning.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at han, forinden Statsraadmødet nu sluttes, ikke vilde undlade paa Kongens Vegne at lægge Regjeringen, og navnlig Finantsministeren, de vestindiske Øer ret varmt paa Hjerte. Han tror, at Kongen føler saa levende for disse Øer, og for den Skjæbne, der er overgaaet dem, at det vil være Hans Majestæts Ønske, at der skal gjøres alt for dem, hvad der kan gjøres; og han har derfor saa meget mere villet i Statsraadet forebringe denne Sag, om hvilken han allerede tidligere udenfor Statsraadet har talt med Finantsministeren.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede, at han haaber i næste Statsraadmøde at kunne meddele de Udkast til at lette de vestindiske Øer deres Byrde, som han efter Samraad med sine Colleger tænker, at der vil kunne forelægges Rigsdagen. Han skulde hertil føie, at han ogsaa i en anden Retning har gjort Skridt til Bedste for Øerne, idet han har henvendt sig til Nationalbanken med Forespørgsel, om den kunde være villig til at yde Laan til St. Thomas og St. Jan Commune, forsaavidt som denne maatte ønske det, og han har al Grund til at vente, at Banken vil erklære sig rede til at skaffe saadant Laan paa særdeles moderate Vilkaar. Da der nu tillige ad privat Vei gjøres Indsamling for Øerne, tror han, at der vil derom opstaa Følelsen af, at baade den danske Regjering og det danske Folk har stor Medfølelse for dem og ville gjøre alt, hvad der staar i deres Magt.

Statsraadmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 30. september 1871.

Aar 1871, Løverdagen d. 30te September, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Aabning.

Hans Majestæt behagede allernaadigst at bemyndige Conseilspræsidenten til paa Allerhøistsammes Vegne at aabne den Mandagen den 2den October sammentrædende Rigsdag, og forsynede det af Conseilspræsidenten i den Anledning forelagte Rescript med sin allerhøieste Underskrift.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede 3 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges 3 Lovforslag henholdsvis om Lønninger for de ved Arkivvæsenet ansatte Embeds- og Bestillingsmænd, om Sammendragning af de Universitetet og Communitetet i Kjøbenhavn samt den polytechniske Læreanstalt tilhørende Midler til eet Fond og om Nedlæggelsen af det Kongelige Skolelærer-Seminarium i Lyngby.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 3 Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede 7 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 7 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Udstedelse af extraordinaire Hjemstedsbeviser.
- 2) Forslag til Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskellige Udlændinge.
- 3) Forslag til Lov om Hegn, Hegnsynsmænd og Oversynscommissioner m. m. for Kjøbenhavn.
- 4) Forslag til Lov om Mark- og Veifred.
- 5) Forslag til Lov om Forandring i og Tillæg til Lovene af 29de December 1857, 4de Januar 1861 og 22de Marts 1867 angaaende Fiskeriet i Limfjorden.
- 6) Forslag til Lov om Forlængelse af Tidsfristen for Statens Drift af de jydske-fynske Jernbaner.
- 7) Forslag til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Raadigheden over Fæstebøndergods.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve samtlige disse 7 Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Concession for det sjællandske Jernbaneselskab paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra Roskilde over Holbæk til Kallundborg.

Idet han allerunderdanigst indstillede, at Hans Majestæt allernaadigst vil meddele det sjællandske Jernbaneselskab Concession paa denne Jernbane, udbad han sig tillige Allerhøistsammes Tilladelse til at datere Concessionen 2den October, da, medens det var ham magtpaaliggende allerede i det til idag ansatte Statsraadsmøde at kunne forelægge nærværende Sag, Indstillingen om Concessions Meddelelse til det sjællandske Jernbaneselskab sker med det Forbehold, at der ikke inden den 1ste October stilles det Depositum, til hvis Tilveiebringelse til den nævnte Tid hans i den refererede Forestilling ommeldte Tilsagn paa en Bane til Kallundborg over Frederikssund var bundet. Han maatte dernæst ogsaa, skjøndt der i Øieblikket kun alene foreligger Spørgsmaal om Meddelelse af den af det sjællandske Jernbaneselskab pure begjærte Concession paa den i Lov 26de Februar 1869 omhandlede Bane fra Roskilde over Holbæk til Kallundborg, samtidigt allerunderdanigst andrage paa, at Hans Majestæt, da Afhændelse fra det sjællandske Jernbaneselskabs Side af Falster-Banen, saasnart Anlægget af denne er fuldført ved Selskabets Foranstaltning, til et nyt Selskab, der agtes dannet, er en Forudsætning for det hele i Forestillingen ommeldte Arrangement, allerede nu vil tilsige sin Indvilgelse i den nævnte Afhændelse, naar Spørgsmaalet derom indirekte kommer til at ligge for, ved at det nye Selskab i sin Tid begjærer Concession paa Falster-Banen.

Endelig skulde han endnu blot bemærke, at han ikke tror, at der er nogen Nødvendighed for, hvad han ogsaa maatte anse for lidet ønskeligt, nu at indblande Rigsdagen i de Forhold, hvorom der i denne Sag er Spørgsmaal, idet vel Krigsministeren har yttret Tvivl om, hvorvidt det kan gaa an, uden Henvendelse til Rigsdagen, at meddele det sjællandske Jernbaneselskab den paagjældende Concession med den i Henhold til Lov af 21de Juni 1867 § 7 tilstaaede Uopsigelighehed indtil 1ste Januar 1896; men samtlige øvrige Ministre og navnlig ogsaa Justitsministeren ere enige med Indenrigsministeren i ikke at finde nogen Betænkelighed ved at afgjøre Spørgsmaalet uden Rigsdagens Mellekomst.

Krigsministeren [Haffner] maatte udtale som sin Overbevisning, at man ikke kan undgaa at henvende sig til Rigsdagen, naar man for det sjællandske Jernbaneselskab vil bevare Uopsigeligheheden indtil 1ste Januar 1896. Denne er, saaledes som det forekommer ham utvivlsomt at fremgaa ved at sammenholde Bestemmelserne i Loven af

26de Februar 1869 med den i Loven af 21de Juni 1867, knyttet til, at enten Jernbaneselskabet anlægger og driver Banen paa Falster, eller at Selskabet anlægger og for Færdselen aabner en Bane over Holbæk til Kallundborg: Banen til Holbæk inden 1ste Januar 1872 og den øvrige Strækning inden 1ste Januar 1876. Men ingen af disse to Betingelser for Uopsigeligheden vil være tilstede efter den af Indenrigsministeren nu foreslaaede Concession, idet nemlig det sjællandske Jernbaneselskab afhænder Falster-Banen, og et andet Selskab kommer til at drive denne, og idet det sjællandske Jernbaneselskab ikke anlægger Banen til Holbæk inden d. 1ste Januar 1872. Krigsministeren tror saaledes, at der kan reises Indsigelse imod Regjeringens Berettigelse til at tilsikre det sjællandske Jernbaneselskab Uopsigelighed indtil 1ste Januar 1896, og han kan ikke for sit Vedkommende tiltræde Indenrigsministerens foreliggende Forslag med Hensyn til den paagjældende Concessions Meddelelse.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at han ikke kunde overtyste sig om, at der var nogen egentlig Realitet i Krigsministerens Indvendinger, men maatte mere anse dem for en subtil Fortolkning af de paagjældende Lovbestemmelser. Loven af 21de Juni 1867 forlængede den det sjællandske Jernbaneselskab ifølge Lov af 27de Februar 1852 tilkommende Uopsigelighed til den 1ste Januar 1896 paa den Betingelse, at Selskabet fik Concession paa Anlæg og Drift af Falster-Banen i Forbindelse med den sydsjællandske Jernbane, men, og det er det, som er det afgjørende, den Concession har Selskabet faaet, og derved har det allerede erhvervet Retten til Uopsigelighed indtil 1ste Januar 1896. Selskabet har nu pure begjært Concession paa Banen til Kallundborg, og i hvert Fald først, naar Falster-Banen er fuldfærdigt bygget ved dets Foranstaltning, kommer Spørgsmaalet om Afhændelsen af denne Bane til egentlig at ligge for. Forsaavidt man iøvrigt med Krigsministeren vil lægge Vægt paa Driften af Falster-Banen ved det sjællandske Jernbaneselskab, maatte Indenrigsministeren ogsaa fremhæve, at Staten, naar Banen overdrages til et andet Selskab, faar derved, at der i Concessionen for dette vil blive forbeholdt Regjeringen en Ret til at bestemme Detailler med Hensyn til Driften, som den ikke har efter det sjællandske Jernbaneselskabs Concession, en meget større Myndighed overfor det nye Selskab, end den har overfor hint. Og hvad dernæst den af Krigsministeren med Hensyn til Anlægget af Banen til Kallundborg urgerede Tidsbestemmel-

se i Loven af 26de Februar 1869 § 8 angik, da skulde det i hvert Fald dog synes at kunne være Rigsdagen temmelig ligegyldigt, om Banen blev færdig for de 4 første Mile til Holbæk inden 1ste Januar 1872, og for den øvrige Del inden 1ste Januar 1876, eller om, som det nu sættes i den foreslaaede Concession, det hele skal være færdigt den 1ste Januar 1875.

Sluttelig skulde Indenrigsministeren meddele, at han har henvendt sig til Formanden for det sjællandske Jernbaneselskabs Plenarbestyrelse med Forespørgsel, om Selskabet satte nogen Pris paa, at Lovgivningsmagten bliver paakaldt med Hensyn til den omhandlede Concession, og at Formanden har svaret Nei paa dette Spørgsmaal.

Idet Indenrigsministeren efter det anførte ingen Betænkelighed har ved, at den foreslaaede Concession meddeles, uden at man gaar til Rigsdagen, vilde han endnu blot bemærke, at det vel kunde være, at en Henvendelse til denne kunde berede den hele foreliggende Sag mange Vanskeligheder.

Justitsministeren [Krieger] yttrede, at han finder den Begrundelse, som er given af Indenrigsministeren, fyldestgørende, og at han ingen Grund har til at fraraade, at den foreslaaede Concession meddeles, uden at man først henvender sig til Rigsdagen; thi vel vil han ikke modsige Krigsministeren i, at der i den af ham omhandlede Henseende kan blive gjort Indvendinger fra Rigsdagens Side, men foruden at det dog kun er subtile Fortolkningstvivil, der kan opkastes, vilde, naar Regjeringen aldrig skulde handle, uden at den var sikker paa, at der ikke vilde blive gjort Indvendinger, al Regjering blive umulig. Kun har han fundet, at man, naar det var at forudse, at der kunde gjøres Indvendinger i den omhandlede Henseende, skyldte det sjællandske Jernbaneselskab at gjøre det bekjendt hermed, for om det helst ønskede Sagen bragt for Rigsdagen; men efterat Indenrigsministeren nu har oplyst, at dette er sket, og at Formanden for Selskabets Plenarbestyrelse har erklæret, at Selskabet ikke sætte Pris paa, at der sker Henvendelse til Rigsdagen, kan Justitsministeren saaledes ganske slutte sig til den foreliggende Indstilling.

Krigsministeren [Haffner] maatte yderligere bemærke, at naar han anser Henvendelse til Rigsdagen for nødvendig, saa er det fordi han, idet han forresten villig indrømmer, at det er lidet ønskeligt, at denne Sag kommer for Rigsdagen, tror, at de Indvendinger, som fra Rigsdagens Side kunne gjøres, naar Concessionen gives med Uop-

sigeligheden, ere fuldt begrundede. Hertil skulde han endnu kun knytte den Bemærkning, at han tror, at der ikke maa lægges for megen Vægt paa det sjællandske Jernbaneselskabs Plenarbestyrelses-Formands Udtalelse, idet det jo i hvert Fald, naar Selskabet faar en Concession, hvori Uopsigeligheden tilsikres, kan være temmelig ligegyldigt for Selskabet, om denne er given uden at være forhandlet med Rigsdagen eller ikke.

Efterat *samtligte øvrige Ministre* og ligeledes *Hans Kongelige Højhed Kronprindsen* havde tiltraadt Indenrigsministerens foreliggende Indstilling, behagede *Hans Majestæt Kongen* i Overensstemmelse med denne allernaadigst at meddele det sjællandske Jernbaneselskab Concession paa Anlæg og Drift af en Jernbane fra Roskilde over Holbæk til Kallundborg, saaledes som af Indenrigsministeren foreslaet, samt at tillade, at Concessionen dateres den 2den October, idet Allerhøistsamme derhos tillige gav allernaadigst Tilsagn om, naar Spørgsmaalet kommer til at ligge for, at indvilge i, at det sjællandske Jernbaneselskab afhænder Falster-Banen til et nyt Selskab, der agtes dannet.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Offentliggjørelsen af Statsregnskabet for Finantsaaret 1870/71.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at Statsregnskabet for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871 foranstaltes bragt til offentlig Kundskab, og forsynede Allerhøistsamme den af Finantsministeren i saa Henseende forelagte Expedition med sin allerhøieste Underskrift.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Eftergivelse af det Colonialkassen for St. Thomas og St. Jan paahvilende Bidrag til de almindelige Statsfornødenheder for Finantsaarene 1871-72 og 1872-73.

Overensstemmende med Indstillingen approberede *Hans Majestæt* bemeldte Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen og bemyndigede derhos Finantsministeren til at tilkjendegive Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer, at en Anordning bygget paa det i den refererede Forestilling anmeldte Grundlag for et Laan af indtil 200.000 Rdl. Rigsmønt til Communen St. Thomas og St. Jan fra Nationalbanken i Forening med Privatbanken i Kjøbenhavn vil kunne forvente

allerhøieste Stadfæstelse, saasart den er vedtaget af Colonialraadet for bemeldte Øer.

Finantsministeren [Fenger] refererede fremdeles 6 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 6 Lovforslag:

- 1) Forslag til Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873.
- 2) Forslag til Lov om en overordentlig Skat i Finantsaarene 1872–74.
- 3) Forslag til Lov om Toldafgifterne.
- 4) Forslag til Lov om Ophævelse af § 69 i Lov om Brugen af stempelt Papir af 19de Februar 1861.
- 5) Forslag til Lov om Stempelafgift af udenlandske offentlige Pengeeffecter samt om Forhøielse af Vexelstempet.
- 6) Forslag til Lov om Nedlæggelse af Odsherreds og Ringkjøbing Amtstuer.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev alle disse 6 Forslag allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende 4 Lovforslag:

- 1) Forslag til Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskellige Retsbetjentembeder.
- 2) Forslag til Bygningslov for Staden Kjøbenhavn.
- 3) Forslag til Lov indeholdende nærmere Bestemmelser angaaende den i Jagtlov for Færøerne af 9de Februar 1854 § 18 forenskrevne Fredlysning af Fuglebjergerne m. m.
- 4) Forslag til Lov sigtende til at fremme Lehns, Stamhuses og Fideicommissers Overgang til fri Jordeiendom m. m.

Overensstemmende med Indstillingerne blev disse 4 Lovforslag allerhøiest approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelse af et Apothek i Otterup under Odense Amt, hvori indstilles:

- 1) At der i Otterup under Odense Amt maa oprettes et nyt Apothek med samme Handelsret som den, der ved Forordning 4de December 1672 § 18 er hjemlet i Kjøbstadapothekerne samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.
- 2) At det i Bevillingen betinges, at denne skal træde ud af Kraft, saa-

fremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendebragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham efter Lovgivningen paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjælper; og

- 3) At det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordning 8de Januar 1830 § 4 ville være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige Totrediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst samtlige Indstillinger.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Mønstringer af Skibsmandskaber.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet onsdag d. 4. oktober 1871.

Aar 1871, den 4de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende Landboernes Forpligtelse til at yde Pligtkjørseler og Pligtarbejde i offentlige og kommunale Øiemed m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Concurs samt om nogle Forandringer i de gjældende Bestemmelser om Pant, Thinglæsning og Execution, idet han bemærkede, at dette Lovarbejde er en Frugt af den Commissions Virksomhed, der i 1868 blev nedsat med den Opgave, paa Grundlag af de i Grundloven givne Bestemmelser at udarbejde Forslag til en Omdannelse saavel af den borgerlige Retspleie som af Strafferettergangsordningen. I Henseende til

det civilprocessuelle Arbeide, blev i denne Commission, for hvilken det var ham overdraget at være Formand, den Fremgangsmaade fulgt, at et af Commissionens Medlemmer, Professor Nellemann, som særlig var istand til at paatage sig det Arbeide, hvorom der var Spørgsmaal, optog Sagen til selvstændig Bearbejdelse og leverede et Udkast først til den almindelige borgerlige Rettergangsmaade. Dette Udkast blev derpaa Gjenstand for en almindelig foreløbig Drøftelse i Procescommissionen, hvorefter det blev revideret af Forfatteren og tilstillet et betydeligt Antal Mænd, der kunde antages at interessere sig for Sagen for at give dem Leilighed til at udtale sig derom, forsaavidt de selv dertil følte Opfordring, og efterat dette var sket, og Betænkninger over Udkastet vare indkomne fra forskjellige Sider, blev Sagen gjort til Gjenstand for en detailleret Forhandling og Afstemning i Commissionen. Af det samme Medlem af Commissionen, som havde leveret Udkastet til Rettergangsmaaden i Almindelighed, blev ogsaa udarbejdet et Udkast til den anden Del af Arbeidet med Hensyn til den borgerlige Rettergang: de Regler, som skulle gjælde med Hensyn til Dømmes Fuldbgyrdelse, Dødsboskifter og Fallit, hvilket Udkast ligeledes blev Gjenstand for en foreløbig almindelig Behandling i Commissionen. Der var imidlertid tvende Hovedspørgsmaal, der af praktiske Grunde vare blevne særlig fremdragne i de senere Aar, og med Hensyn til hvilke der fra forskjellige Sider gjentagne Gange havde gjort sig det Ønske gjældende, at de kunde gjøres til Gjenstand for særlig Afgjørelse, inden det blev muligt at forelægge det samlede Arbeide om den borgerlige Rettergangsmaade for Repræsentationen. Disse to Spørgsmaal vare: Gjældsføngsels Afskaffelse og en ny Fallitlov. Hvad det første Spørgsmaal angik, foranledigede han, kort efter at han havde tiltraadt Justitsministeriet, at Procescommissionen afgav en Erklæring derom, hvilken Erklæring gik ud paa, at om man end maatte erkjende, at Gjældsføngsel – i Principet – ikke længere kunde opretholdes, saa maatte man dog paa den anden Side fastholde, at det ikke gik an at ophæve Gjældsføngslet, naar der ikke samtidig skete andre Forandringer i Lovgivningen. Og da derefter det Tidspunkt nærmere sig, at Professor Nellemanns Udkast til Reglerne om Dømmes Execution m. m. skulde behandles i det enkelte i Procescommissionen, foranledigede Justitsministeren sat under Overveielse i denne, om det ikke maatte lade sig gjøre uden Skade for Sagen i dens Helhed, at udsondre fra Udkastet Bestemmelserne om Con-

curs og de enkelte i Forbindelse dermed staaende Forhold vedrørende Gjældsfængsels Afskaffelse samt Pant og Udlæg. Under en omhyggelig Prøvelse af alle Enkeltheder fremgik det da, som han havde tænkt sig, at en saadan foreløbig Udsondring ikke var ugjærlig, og efter at der ikke fra Procescommissionens Side blev reist nogen Indsigelse imod, at det paagjældende Resultat af dens Arbejder foreløbig for sig forelagdes Repræsentationen, besluttede han sig til en saadan Forelæggelse, hvorved saaledes Repræsentationen gjøres meddelagtig i Afgjørelsen af det Spørgsmaal, om man vil have de paagjældende Forhold behandlede foreløbig og særskilt, eller om man vil vente, indtil det store samlede Arbejde under eet kan forelægges. Indholdet af det oprindelige Udkast er da først indordnet i det bestaaende Rettergangssystem med de bestaaende Domstole for Øie, og saaledes som Lovforslaget nu foreligger for Hans Majestæt, har det vundet almindelig Tilslutning hos Procescommissionens Medlemmer, og kun paa tvende enkelte Punkter er der fremkommet en Mindretals-Udtalelse.

Idet da nu Justitsministeren skulde allerunderdanigst andrage paa Hans Majestæts Samtykke til, at dette Lovforslag forelægges Rigsdagen, ønskede han kun at tilføie, at naar han allerede nu ser sig istand til at forelægge samme med udførlige Motiver, saa vilde han ikke have kunnet bringe det dertil, naar han ikke i saa Henseende havde havt en mere end sædvanlig Bistand saavel navnlig af det af ham oftere nævnte Medlem af Procescommissionen som ogsaa af et andet Medlem af Commissionen, Formanden i Sø- og Handelsretten, samt af Chefen for Justitsministeriets 1ste Departement og Commissionens Secretair.

Hans Majestæt approberede allernaadigst det foreliggende Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Oprettelsen af aarlige Øvelsesleire i Finantsaarene 1872–73 og 1873–74.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Beskatningen af Brændevinsbrænding.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag aller-

høist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen, idet Finantsministeren derhos, da han var bleven opmærksom paa, at der ved Bestemmelserne i Lovforslagets § 50, sidste Stykke, maaske ikke var taget det tilstrækkelige Hensyn til de vedkommende Forholds Ordning i Kjøbenhavn, allernaadigst bemyndigedes til i fornødent Fald at foretage den i saa Henseende muligvis nødvendige mindre betydelige Rettelse i bemeldte Paragraph.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Skibsafgifter.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov angaaende en Ombonitering og Nedsættelse af Afgiften af nogle bortarvefæstede Udmarksjorder paa Bornholm.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] bemærkede, at da han i sin tidligere Stilling som Finantsminister havde i Modsætning til den nuværende Finantsminister bestemt modsat sig den Bevægelse, som har været reist af Besidderne af de underhaanden bortarvefæstede bornholmske Udmarksjorder, troede han at burde yttre nogle Ord i Anledning af det foreliggende Lovforslag, som han for sit Vedkommende ikke kan være enig, uden at han imidlertid dog derfor vil lægge Hindring iveien for dets Forelæggelse for Rigsdagen.

Det er hans Overbevisning, at de Bestemmelser, som de paagjældende Besiddere ville have forandrede, ere ligefrem privatretlige; der blev i sin Tid forelagt alle de Vedkommende en Protokol, hvori stod opført, hvad hver Mand ville komme til at svare i Afgift, der blev forelagt hver især det Spørgsmaal, om han vilde gaa ind paa at give den Afgift, og med Navns Underskrift i Protokollen erklærede hver enkelt sig villig til at svare den. Det er en ren privatretlig Overenskomst, som er indgaaet, og dette er det, der for Indenrigsministeren staar som det afgjørende. Han kan ikke erkjende, at det i sig selv er billigt, at der sker nogen Forandring i den Overenskomst, thi om det end maatte kunne siges, at Afgiften kunde være for høi for selve de raa Jorder, saaledes som de dengang vare, saa er det dog sikkert, at de paagjældende Eiendomme, naar disse betragtes som en Helhed, Fæstehusene tagne med, ikke kunne siges at være overlæssede. Hvad

der væsentlig har givet Anledning til den hele senere Bevægelse fra Arvefæsternes Side for at se at faa væltet noget af Afgiften fra sig, er, at andre Udmarksjorder ere blevne solgte for en Pris, der ikke synes at staa i Forhold til, hvad de, naar Afgiften capitaliseres, have maattet give; men det forekommer Indenrigsministeren, at den Sammenligning ikke er berettiget, thi de Lodder, som ere Gjenstand for Lovforslaget, ere lagte ud i Forbindelse med allerede bestaaende Jordbrug, hvorimod de andre Lodder, som senere ere solgte, have ligget isolerede.

Han har, som sagt, ikke kunnet overbevise sig om, at der er tilstrækkelig Anledning til at forandre den frivillig sluttede privatretlige Overenskomst, eller at det skulde være rigtigt at give efter for den Bevægelse, der er reist; og om end ikke det foreliggende Lovforslag i sig har stor Betydning, saa kan det maaske have en saadan ved de Conseqventser, som det med Hensyn til det Princip, der ved samme etableres, vil kunne drage efter sig.

Finantsministeren [Fenger] tror ikke, at hvad der her foreslaas, er noget med Hensyn til sine Følger farligt. Det er ganske vist, at det er en privatretlig Overenskomst, hvorom det gjælder; men ligesom han antager, at en Privatmand, som havde sluttet en saadan Overenskomst, navnlig med ubemidlede Folk, vilde, naar han kom til den Antagelse, at der dog maaske kunde være gaaet de Vedkommende for nær, saa at redressere det, saaledes finder han ogsaa, at der er Anledning til for Staten til af Billighedshensyn at gjøre det samme, og Forslaget gaar jo kun ud paa, at der skal gives de paagjældende Arvefæstere Leilighed til at faa undersøgt, om de ikke i sin Tid ere komne til at betale for meget i Afgift, og at, dersom da dette viser sig at være Tilfældet, en Nedsættelse i Afgiften saa skal finde Sted.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] skulde kun gjentage, at han ikke kan erkjende, at de vedkommende Arvefæstere af den Grund, at de i sin Tid have indgaaet den paagjældende Overenskomst, sidde saa haardt i det, og at han aldeles ikke anser det begrundet i Billighed, at der gjøres Forandring i samme.

Justitsministeren [Krieger] bemærkede, at det er klart, at det, der her ligger for, er en ren Skjønssag; fordrer en Nedsættelse i Afgiften kunne Arvefæsterne ikke, men Spørgsmaalet er, om det efter alt ikke kan siges at ville være mindre billigt ikke at gaa ind paa at komme dem til Hjælp; og ved Skjønnet herom mener Justitsministeren

at maatte holde sig nærmest til den Minister, under hvem den hele Sag i Øieblikket hører.

Hans Majestæt Kongen approberede derefter allerhøist det paagjældende Lovforslag til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] bemærkede dernæst, med Hensyn til at der i det af ham i forrige Statsraadsmøde forelagte Forslag til Lov om Toldafgifterne, som han erholdt Hans Majestæts Bemyndigelse til at indbringe for Rigsdagen, staar i § 38, at Loven træder i Kraft den 1ste Juli 1872, at han ved nærmere Overveielse er kommen til at indse, at det, da der er en nær Forbindelse mellem denne Lov og Loven om Beskatningen af Brændevinsbrænding, hvortil han idag har forelagt Forslag, vil være rigtigst, at den kommer til at træde i Kraft samtidigt med denne sidste Lov; og han udbad sig derfor Hans Majestæts Bemyndigelse til i fornævnte Paragraph at gjøre den Forandring, at der sættes, at Loven træde i Kraft samtidigt med Loven om Beskatningen af Brændevinsbrænding, hvilken samme Termin er sat i det nys approberede Lovforslag om Skibsafgifter.

Hans Majestæt bemyndigede allernaadigst *Finantsministeren* til at gjøre den paagjældende Forandring.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 21. oktober 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 21de October, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Indberetning og Betænkning angaaende et allerunderdanigst Andragende, dateret den 7de Juli 1871, fra Colonialraadet for St. Thomas med St. Jan vedrørende nogle i Aaret 1866 af Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer til Afdrag paa St. Thomæ Colonialkasses Gjæld til Moderlandet indsendte Vexler, idet han indstillede, at *Finantsministeriet* maa allernaadigst bemyndiges til at tilkjendegive *Gouvernementet* for de dansk-vestindiske Øer til videre Meddelelse for Colonialraadene paa de dansk-vestindiske Øer, at Sagen fra begge de vestindiske Communers Vedkommende hidtil har været udsat, fordi de

nødvendige Betingelser for dens Afgjørelse endnu ikke ere komne tilstede, at den fremdeles vil blive Gjenstand for Regjeringens næste Overveielse, og at den i hvert Fald vil blive søgt ordnet overensstemmende med et billigt Hensyn til de forskjellige Interesser, som den berører.

Hans Majestæt Kongen yttrede, at hvis Rigsdagen, naar Finantsministeren i sin Tid, saaledes som han havde antydnet at ville gjøre, forsaavidt de paagjældende Vexlers Beløb ikke maatte kunne blive dækket af vedkommende Handelshuses Bo, henvender sig til den om, at Tabet skal bæres af Statskassen, ikke vil gaa ind herpaa, saa forekom det Allerhøistsamme, at det burde være Colonialraadet overladt at gjøre Sagen til Gjenstand for en Proces mellem det og Staten. Billighed fordrer dog virkelig, at der gjøres alt, hvad der kan, for at det ikke skal komme til at gaa ud over Colonialkassen, da det Pengebeløb, hvorom der er Spørgsmaal, er engang indbetalt derovre, og det saaledes vilde være altfor haardt, om Colonialraadet skulde komme til at betale nok engang.

Justitsministeren [Krieger] bemærkede, at han netop vilde have henstillet til Finantsministeren, at der ikke i den Expedition, som bliver at udfærdige, udtales noget, som kunde præjudicere Spørgsmaalet om, at Sagen kunde blive til Gjenstand for Afgjørelse ved Domstolene. Sagen har hidtil været ham ubekjendt, og det er ham ikke klart, om Colonialkassen kan siges at være Statskasse, paa samme Tid som den er en Communekasse; men det, der er Retsspørgsmaalet i Sagen, og hvorom det hele juridisk dreier sig, er: om den Betaling, som er gjort af Colonialraadet, kan siges at være en Indbetaling i Statskassen og saaledes at være sket paa rette Sted eller ikke. Først imidlertid, naar Rigsdagen paa den eventuelle Henvendelse til den, som han antager, at Finantsministeren vil gjøre om, at Staten skal bære Tabet, har svaret Nei, er det, at Retsspørgsmaalet vil komme frem.

Hans Majestæt bifaldt derefter allernaadigst den foreliggende Indstilling.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af en Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagen Anordning om Ansættelse af en Ingenieur paa St. Thomas.

Overensstemmende med Indstillingen blev den af Colonialraadet

for St. Thomas med St. Jan ved 3die Behandling den 8de September d.A. vedtagne Anordning om Ansættelse af en Civilingenieur paa St. Thomas allernaadigst stadfæstet.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af tvende af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 2den Behandling den 10de Januar 1871 vedtagne Tillægsbevilling til Budget for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1870 til 31te Marts 1871 ad Post F.5 og Post G til et samlet Beløb af 6079 vestindiske Daler og den af bemeldte Colonialraad ved 2den Behandling den 5te Mai 1871 vedtagne Tillægsbevilling til samme Budget ad Posterne F.4, F.6, F.13 og G. til et samlet Beløb af 482 vestindiske Daler allernaadigst stadfæstede.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Nedlæggelse af Finantshovedkassen.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om, at der af den indenbys Overformynderiafdelings Reservefond maa anvendes et Beløb af indtil 23.000 Rdl. til Opførelse af en ny Side- og Bagbygning paa den Overformynderiet tilhørende Eiendom i Stormgade her i Staden.

Overensstemmende med Indstillingen behagede det *Hans Majestæt* allernaadigst at tillade, at der af den indenbys Overformynderiafdelings Reservefond maa anvendes et Beløb af indtil 23.000 Rdl. til Opførelse af en ny Side- og Bagbygning paa den Overformynderiet tilhørende Eiendom i Stormgade her i Staden.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende de i Island examinerede Lægecandidate Undervisning i Fødselsvidenskaben, hvori indstilles, at det maa behage Deres Majestæt allernaadigst at resolve:

1) At de i Island uddannede Lægecandidate herefter ikke kunne erholde Ansættelse som Distriktslæger paa Island, medmindre de

forinden have gennemgaaet et klinisk Cursus ved den kongelige Fødselsstiftelse i Kjøbenhavn og godtgjøre dette ved en af Overaccucheuren udfærdiget Attest.

- 2) At den samme Fordring saavidt muligt stilles til de islandske Lægecandidate, hvem det i Henhold til allerhøieste Resolution af 10de Mai 1867 No. 1 overdrages at udføre Distriktslægeforretninger imod det sammesteds omhandlede Tilskud af den islandske Medicinalfond.
- 3) At der maa tiltaas enhver i Island uddannet Lægecandidate, der afgaar til Kjøbenhavn for at gennemgaa det nævnte Cursus, en Understøttelse af 300 Rdl., som udredes af den islandske Medicinalfond, forsaavidt Udgiften ikke paa anden Maade kan afholdes, og
- 4) At denne Understøttelse maa udbetales vedkommende Lægecandidate med Halvdelen ved hans Afreise fra Island og med Halvdelen i Kjøbenhavn, saasnart han har produceret den ovennævnte Attest.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Benaadning for forskjellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at eftergive følgende i Straffeanstalterne hensiddende Fanger den tilbagestaaende Del af deres Straffetid, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthusfangerne: 1) Anne Sophie Lisbeth Madsen, 2) Ane eller Anne Marie Schmidt og 3) Ane Cathrine Larsen eller Larsdatter, Jensens fraskilte Hustru.

b) I Horsens Tugthus:

4) Christian Frederik Due, 5) Poul Rasmussen, 6) Henrik Christiansen, 7) Christian Christensen Dahl, 8) Frederik Vilhelm Schmidt, 9) Hans Petersen Rakkeby, 10) Hans Petersen Humle, 11) Peder Jacob Rasmussen, 12) Niels Frederik Jensen, 13) Laurs Rasmussen Hellesen, 14) Hans Knudsen og 15) Søren Andreassen; dog at det inden Løsladelsen tilkjendegives den under No. 1 anførte Fange Anne Sophie Lisbeth Madsen, at hun, saafremt hun paany maatte gjøre sig skyldig i nogen Forbrydelse, der ikke medfører højere Straf, dog Betleri og Løsgjængereri undtagne, eller oftere over-

træder de Regler, som Politiet for at sikre sig hendes ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom vil blive gjenindsat til Tugthusarbejde paa Livstid.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Kriger] en allerunderdanigst Forestilling om den i Vridsløselille Straffeanstalt hensiddende Straffange Christen Sørensen Vrendsteds Løsladelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldt *Hans Majestæt* allernaadigst, at bemeldte Straffange løslades af Straffeanstalten.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 11. november 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 11te November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Udkast til Lov indeholdende Forbud mod Fiskeri med Drivvaad.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovudkast allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Eftergivelse af det Colonialkassen for St. Thomas og St. Jan paahvilende Bidrag til de almindelige Statsfornödenheder for Finantsaarene 1871–72 og 1872–73.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøjeste Stadfæstelse.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende en ved 1ste Artilleriregiment afsagt Krigsretsdom, hvorved Trainconstabel af Regimentets 3die Batteri Christian Larsen,

for at have aflagt falsk Ed i Retten, er idømt Straf af Forbedringshusarbeide i 3 Aar.

Overensstemmende med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* at give Krigsretsdommen følgende allerhøieste Paategning: Krigsrettens Dom bliver herved stadfæstet.

Krigsministeren [Haffner] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Straffelov for Krigsmagten.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen, dog, paa Krigsministerens derom gjorte Andragende, med den Forandring, at § 200, hvorved der gives Lovforslaget Anvendelse paa den vestindiske Hærsstyrke, udgaar, allerede af den Grund, at den almindelige borgerlige Straffelov, hvortil samme slutter sig, endnu ikke er gjort anvendelig paa de vestindiske Øer.

Sluttelig refererede *Krigsministeren* [Haffner] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Pension for afskediget Corpslæge Dr. med. & chir. H. C. Møller, Ridder af Dannebrog.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et Apothek i Egtved By under Veile Amt, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde:

- 1) At der i Egtved By under Veile Amt maa oprettes et nyt Apothek med samme Handelsret som den, der ved Forordningen af 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadsapothekerne, samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.
- 2) At det i Bevillingen betinges, at den skal træde ud af Kraft, saafremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Datum maatte have tilendebragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham efter Lovgivningen paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjælper, og
- 3) At det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen af 8de Januar 1830 § 4 vilde

være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis Forslag til Lov om den Betaling, der tilkommer Læger paa Færøerne for deres Forretninger, og Forslag til Lov om Foranstaltninger til at forhindre den asiatiske Choleras Indbringelse til Færøerne.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Lovforslag allerhøist approberede til Forelæggelse for Rigsdagen.

Protokollerne for Statsraadets Møder fra den 30te Juni til den 21de October, begge inclusive, blev oplæste og ratihaberede.

Hans Majestæt hævede derpaa Statsraadsmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 18. november 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 18de November, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Majestæt Kongens allerhøieste Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Overdragelse af Regjeringens Førelse under Hans Majestæts Fraværelse til Hans Kongelige Høihed Kronprindsen.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Majestæt* allernaadigst at overdrage, under Allerhøistsammes forestaaende Reise til Udlandet, Regjeringens Førelse til Hans Kongelige Høihed Kronprindsen samt allernaadigst at bifalde det i saa Henseende af *Conseilspræsidenten* forelagte Reskript til Hans Kongelige Høihed og den af ham ligeledes forelagte Kundgjørelse.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om Understøttelse af Statskassen til Ribe Commune.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøist approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 2den Behandling den 6te October d.A. vedtagne Til lægsbevilling til Budgettet for Communen St. Thomas og St. Jan for

Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 under Post F.5 »Havne- og Lodsvæsenet« til Beløb 4.400 vestindiske Daler.

I Overensstemmelse med Indstillingen stadfæstede *Hans Majestæt* allerhøjest denne Tillægsbevilling.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov om de færøske Landcommuners Styrelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag allerhøjest approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne tven- de Love, henholdsvis Lov indeholdende nærmere Bestemmelser an- gaaende Jagtlov for Færøerne af 9de November 1854 § 10 fore- skrevne Fredlysning af Fuglebjerge m. m., og Bygningslov for Staden Kjøbenhavn.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love al- lerhøjest stadfæstede.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderda- nigst Forestilling om Oprettelse af et Apothek i Verninge under Oden- se Amt, hvori indstilles:

- 1) At der i Verninge under Odense Amt maa oprettes et nyt Apo- thek med samme Handelsret som den, der ved Forordningen af 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadsapothekerne, samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.
- 2) At det i Bevillingen betinges, at den skal træde ud af Kraft, saa- fremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendebragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde den ham efter Lovgivnin- gen paahvilende Forpligtelse til at holde en examineret Medhjæl- per; og
- 3) At det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som efter Forordningen af 8de Januar 1830 § 4 ville være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige 2 Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Hans Majestæt bifaldt allernaadigst det Indstillede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om, at Stamhuset Selsø samt Fideicommissgodserne Lindholm, Bognæs, Saltø og Harrested maa overgaa til fri Eiendom mod Substitution af Fideicommisscapitaler, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bemyndige Justitsministeriet til, efter nærmere Forhandling med Besidderen af Stamhuset Selsø samt Fideicommissgodserne Lindholm, Bognæs, Saltø og Harrested, Kammerherre Carl August Theodor Baron af Scheel-Plessen, at nedlægge allerunderdanigst Forestilling om, at disse Godser maa overgaa til fri Eiendom, mod at der substitueres Fideicommisscapitaler svarende til Godsernes Værdi, og iøvrigt paa de Vilkaar og med de Indskrænkninger i Dispositionsretten over det til Godserne hørende Bøndergods, som af Deres Majestæt nærmere maatte fastsættes, og at Justitsministeriet maa bemyndiges til, hvis der iøvrigt findes Anledning til paany at forelægge Sagen for Deres Majestæt, da og at andrage paa Tilladelse for fornævnte Kammerherre Baron Scheel-Plessen til inden saadanne Grændser og paa saadanne Vilkaar, som nærmere fastsættes, at anbringe de ved Salget af Fideicommissgodserne opstaaende Fideicommisscapitaler i Udlandet.

Hans Majestæt meddelte allernaadigst Justitsministeriet den be-
gjærte Bemyndigelse.

Hans Majestæt hævdede derpaa Statsraadmødet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 9. december 1871.

Aar 1871, Løverdagen den 9de December, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges de af Rigsdagen vedtagne tven-
de Love, henholdsvis Lov, hvorved Indfødsret meddeles forskjellige Udlændinge, og Lov om Fortsættelse af Statens Drift af de jydsk-fynske Jernbaner.

Overensstemmende med Indstillingerne bleve begge disse Love stadfæstede.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov angaa-

ende en Ombonitering og Nedsættelse i Afgiften af nogle bortfæstede Udmarksjorder paa Bornholm.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov stadfæstet.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Bemyndigelse for Directionen for Nationalbanken til at udstede nye Fem-Rigsdalersedler, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at der udgaar en Kundgjørelse af følgende Indhold:

Nationalbanken i Kjøbenhavn skal være bemyndiget til med Hensyn til de 5 Rigsdalersedler, som der fremtidig sættes i Omløb, at foretage følgende Forandringer i den ved Bekjendtgjørelse af 22de August 1863 foreskrevne Indretning af disse Sedler, nemlig:

- 1) At der i Midten af Sedlen anbringes en Firkant, som er udfyldt med Bølgelinier i mørkt Vandmærke, foroven begrændset af Ordet »Nationalbanken« med romerske Bogstaver i mørkt Vandmærke, forneden afsluttet med Ordene »i Kjøbenhavn« med samme Slags Bogstaver i lyst Vandmærke, hvorhos i hver af Firkantens 2 andre Sider anbringes Tallet 5 i mørkt Vandmærke.
- 2) At hver Seddel bærer Tallet af det Aar, hvori den udgaar fra Bankens Seddeltrykkeri, dog at de Sedler, der i indeværende Aar maatte blive udfærdigede efter denne Kundgjørelse, bære Aars-tallet 1872.
- 3) At de tvende saakaldte tørre Stempler bortfalde.
- 4) At hver Seddels Nummer for Fremtiden trykkes; samt at Nationalbanken allernaadigst bemyndiges til at lade de 2 korte Sider af de nye Sedler være ubeskaarne.

Det Indstillede bifaldtes.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling, angaaende at en Sag imod Arrestanten Hans Bendsen maa tages under Paakjendelse uden Hensyn til det i allerhøieste Resolution af 16de Juni 1847 tagne Forbehold.

I Overensstemmelse med Indstillingen tillades, at den af Arrestanten Hans Bendsen under et inden Kronborg østre Birks Politiret optaget Forhør tilstaaede Bedrageriforbrydelse maa tages under Behandling og Paakjendelse uden Hensyn til det ovennævnte i allerhøieste Resolution af 16de Juni 1847 tagne Forbehold.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Forhøielse af de Understøttelser, der udredes

af Nykjøbing Hospital paa Morsø samt af Hospitalsforstanderens Løn, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at de ved den under 17de Januar 1845 allerhøiest approberede Fundats for Hospitalet i Nykjøbing paa Morsø fastsatte aarlige Understøttelser til Lemmerne og til Personer udenfor Stiftelsen fra den 1ste Januar næste Aar at regne forhøies saaledes, at der tillægges de 12 Lemmer i Hospitalet hver 36 Rdl. aarlig, 4 Personer udenfor Hospitalet hver 36 Rdl. aarlig og 10 Personer udenfor Hospitalet hver 24 Rdl. aarlig, samt at Lønningen til Forstanderen for bemeldte Hospital fra samme Tid at regne forhøies til 100 Rdl. arlig.

Det saaledes Indstillede bifaldtes.

Protokollerne for Statsraadets Møder den 11te og 18de November bleve oplæste og ratihaberede.

Statsraads mødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 8. Januar 1872.

Aar 1872, Mandagen den 8de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Ophævelse af den af Lovgivningen i visse Forhold stillede Fordring paa Aflæggelse af en praktisk juridisk Prøve.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Nedlæggelse af Odsherreds og Ringkjøbings Amtstuer.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Croix ved 2den Behandling den 18de September f.A. vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 under Post

E »Bygnings- og andre ubestemte Udgifter« til Beløb 2000 vestindiske Daler.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Tillægsbevilling forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 6te November 1871 vedtagne Anordning om Pension for constitueret Fuldmægtig i det Kongelige Bogholdercontoir paa St. Croix H. W. Hatchett.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Anordning forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Derefter refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af 6 Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

I Overensstemmelse med Indstillingen bleve følgende af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan vedtagne Tillægsbevillinger til Budgettet for Communen St. Thomas med St. Jan for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 forsynede med allerhøieste Stadfæstelse, nemlig:

- 1) Til Post F.5, Havne- og Lodsvesenet, vedtagen ved 2den Behandling den 7de Juli 1871, til Beløb \$ 1536.
- 2) Til Post G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtagen ved 2den Behandling den 28de Juli 1871, til Beløb \$ 1000.
- 3) Til Post G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtagen ved 2den Behandling den 4de September 1871, til Beløb \$ 10.000.
- 4) Til Post G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtagen den 4de September 1871, til Beløb \$ 12.300.
- 5) Til Post F.8, Milice- og Brandvesenet, vedtagen ved 2den Behandling den 8de September 1871, til Beløb \$ 350 og
- 6) Til Post G. Bygnings- og andre ubestemte Udgifter, vedtagen ved 2den Behandling den 6te October 1871, til Beløb \$ 4.102.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Tilbagebetaling af det Rigsdagen foreliggende Forslag til Lov om Nedlæggelse af Finantshovedkassen m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen bemyndigedes *Finantsministeren* til at tilbagebetage bemeldte Lovforslag inden Afstemningen i Folkethinget om sammes Overgang til 3die Behandling samt til at

forelægge Rigsdagen i dens indeværende Samling det den refererede Forestilling vedlagte Forslag til Lov om Tillæg til Lov af 2den Juli 1870 om Lønninger for de i Ministerierne, med Undtagelse af Udenrigsministeriet, Krigsministeriet og Marineministeriet, ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Understøttelse af den islandske Medicinalfonds Midler til Sygehuset i Reykjavik.

Overensstemmende med Indstillingen bifaldtes, at der af den islandske Medicinalfonds Midler fremdeles tilstaas det i Reykjavik oprettede Sygehus en aarlig Understøttelse af 400 Rdl. i 5 Aar fra den 6te October 1871 at regne, samt Fritagelse for at svare Renter af det af bemeldte Fond i Henhold til allerhøieste Resolution af 26de Februar 1866 bevilgede Laan af 1.000 Rdl., ligeledes for 5 Aar beregnet fra 11te Juni 1872.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende en Forandring i Reglementet for Nationalbanken af 27de Juli 1818 § 8, 2det Punktum, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at Bestemmelsen i Reglementet for Nationalbanken af 27de Juli 1818 § 8, 2det Punktum forandres derhen, at der ved Ombytning af Aktiebrev, undtagen af ældre Aktiebrev uden Coupons, med Aktiebrev, som ere forsynede med saadanne, for Fremtiden erlægges en Betaling af 48 Sk. for hvert udfærdiget nyt Aktiebrev.

Det Indstillede bifaldtes.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Oprettelsen af et nyt Apothek i Nørre Nebel i Ribe Amt, hvori indstilles:

- 1) At der i Nørre Nebel Sogn, Ribe Amt maa oprettes et nyt Apothek med samme Handelsret som den, der ved Forordningen 4de December 1672 § 18 er hjemlet Kjøbstadsapothekerne samt iøvrigt under de ved allerhøieste Resolution af 23de December 1842 bestemte Vilkaar.
- 2) At det i Bevillingen betinges, at denne skal træde ud af Kraft, saafremt Bevillingshaveren ikke inden 1 Aar fra Bevillingens Dato maatte have tilendebragt Apothekets Anlæg og Indretning, eller saafremt han ikke maatte opfylde de ham paahvilende Forpligtelser til at holde en examineret Medhjælper, og

- 3) At det paalægges den eventuelle Bevillingshaver selv at afholde den Trediedel af de med Apothekets aarlige Visitation forbundne Omkostninger, som ifølge Forordningen 8de Januar 1830 § 4 ville være at udrede af Amtets Kjøbstæder, medens de øvrige to Trediedele i Overensstemmelse med bemeldte Lovbud blive at udrede af Amtets Repartitionsfond.

Det Indstillede bifaldtes.

Derefter refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende den i Straffeanstalten i Viborg hensiddende Fange Jens Ole Pedersens Løsladelse.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldtes, at fornævnte Fange løslades af Straffeanstalten.

Videre refererede *Justitsministeren* [Krieger] to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse fremlægges tvende af Rigsdagen vedtagne Love, henholdsvis om den Betaling, der tilkommer Læger paa Færøerne for deres Forretninger, og om Foranstaltninger til at forhindre den asiatiske Choleras Indbringelse til Færøerne m. m.

Overensstemmende med Indstillingerne blev begge disse Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede derpaa en allerunderdanigst Forestilling om, at Guldbarrer og Guldmønt maa henlægges paa Nationalbankens Realisationsfond, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at tillade, at Guldbarrer og Guldmønt efter deres Lødighed maa paa Nationalbankens Realisationsfond træde istedetfor Sølvbarrer og dermed ligestillede fremmede Sølvmønter efter den Pris, hvortil de af Banken erhverves, dog ikke udover et nærmere bestemt Værdiforhold imellem Sølv og Guld, der for Aarene 1872 og 1873 fastsættes som 15½ til 1, og saaledes at stedse mindst Halvdelen af den for Realisationsfonden foreskrevne Barrebeholdning bliver i Sølv, samt at det maatte behage Deres Majestæt lige allernaadigst at bifalde, at det tilkjendegives den forenede Bestyrelse for Nationalbanken, at det først, naar der fra Nationalbankens Side i mødende Tilfælde andrages om, at Bestemmelsen i det allerhøieste Reskript af 21de October 1859 Ltr. a midlertidig maa sættes ud af Kraft, bliver at tage Bestemmelse om, hvorvidt og i betræffende Fald paa hvilke Betingelser samt for hvor lang Tid en saadan Begjæring kan bifaldes.

Det Indstillede bifaldtes.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om allerhøieste Stadfæstelse paa en af Kjøbenhavns Brandforsikrings Repræsentantskab i dets Møde den 19de December 1871 tagen Beslutning, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at stadfæste følgende af Kjøbenhavns Brandforsikrings Repræsentantskab paa dets Møde den 19de f.M. tagne Beslutning, at naar der gives nogen i Kjøbenhavns Brandforsikring assureret Bygning en Indretning eller Anvendelse, der efter Forsikringens Tarif medfører Erlæggelsen af Tillægspræmie eller høiere Tillægspræmie, end der hidtil er blevet svaret af den, skal den Forsikrede skriftlig anmelde Forandringen til Brandforsikringens Direction inden 4 Uger, efterat den er begyndt, og at saafremt saadan Anmeldelse forsømmes, bliver Tillægspræmien eller den høiere Tillægspræmie, der skulde have været betalt for den forløbne Tid, til den næstpaafølgende Termin at tilsvare med det femdobbelte Beløb.

Det Indstillede bifaldtes.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov indeholdende Tillæg til Lov om Tilsyn med Udvandrerens Befordring af 1ste Mai 1868.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev dette Lovforslag approberet til Forelæggelse for den forsamlede Rigsdag.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Oprettelse af Øvelsesleir i Finantsaaret 1872–73.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Protokollen for Statsraadets Møde den 9de December f.A. blev oplæst og ratihaberet.

Statsraadmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 27. januar 1872.

Aar 1872, Løverdagen den 27de Januar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst

Forestilling, hvorved forelægges Forslag til Lov, hvorved Regjeringen bemyndiges til at meddele »den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vexelbank i Kjøbenhavn« forskellige Begunstigelser.

Overensstemmende med Indstillingen blev dette Lovforslag approberet til Forelæggelse for Rigsdagen.

Fremdeles refererede *Indenrigsministeren* [Fonnesbech] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Hegn, Hegnsynsmænd og Oversynscommissioner for Kjøbenhavn m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Croix ved 3die Behandling den 20de November 1871 vedtagne Anordning om Bemyndigelse for Gouvernementet for de danskvestindiske Øer til for en enkelt Reise at tilstaa fremmede Skibe, der ikke ere stillede lige med danske i Farten fra St. Croix til andet toldpligtigt Sted i Moderlandet, samme Behandling som danske Skibe.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Anordning allerhøiest stadfæstet.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Formildelse af Straffe idømte John Charles Battist og William Henry Cumberbutch, begge af St. Croix.

Overensstemmende med Indstillingen bleve de paagjældende ved Christiansteds Bythings Extrarets Domme henholdsvis af 16de August og 27de September f.A. efter Forordningen af 11te April 1840 for 4de Gang begaaet Tyveri idømte Straffe af 8 Aars Tugthusarbeide for hver allernaadigst formildede til 4 Aars Forbedringshusarbeide for hver.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Ophævelse af § 69 i Lov om Brugen af stemplet Papir af 19de Februar 1861.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges Udkast til Forordning om Pension for afskediget anden Assessor og Justits-

secretair i den Kongelige islandske Landsoverret Benedict Sveinsson.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddeltes der allerhøieste Stadfæstelse paa bemeldte Udkast.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Johannes Bjørnssons Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at der allernaadigst maa eftergives den i Vridsløselille Strafanstalt hensiddende Fange Johannes Bjørnsson af Island saa meget af den ham ved Høiesteretsdom af 6te November 1866 for Heste- og Faaretyveri ifundne Straf af Forbedringshusarbeide i 5 Aar, at han kan afgaa til Island med det første Postdampskib til Foraaret.

Det Indstillede bifaldtes.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forbedringshusfange Søren Nielsen Burchardts Løsladelse af Straffeanstalten, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bekræfte, at den i Vridsløselille Strafanstalt hensatte Straffange Søren Nielsen Burchardt er bleven løsladt af Straffeanstalten.

Indstillingen bifaldtes.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om en Ombygning af Veile Hospitals Bygninger, hvori indstilles, at det allernaadigst maa bifaldes, at de til Hospitalet i Veile hørende Bygninger nedrives, og at der istedetfor opføres en ny Hospitalsbygning med tilhørende Udhus efter de af Bygningsinspektør, Justitsraad Vinstrup udarbejdede Tegninger og Overslag, hvorefter Byggearbejderne ville medføre en Udgift af 13,142 Rdl. 1 Mk. og 12 Sk., at Justitsministeriet bemyndiges til at træffe alle i Anledning af dette Byggearbeide nødvendige nærmere Bestemmelser og navnlig ogsaa til at approbere de mindre Ændringer i Planen, der muligen maatte findes hensigtsmæssige, samt at det til Bestridelse af Udgifterne ved det projekterede Byggeforetagende fornødne Beløb maa tilveiebringes ved Laan paa Stiftelsens Aktiver, saaledes at dette Laan afdrages med 500 Rdl. om Aaret.

Det Indstillede bifaldtes.

Statsraadsmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 12. februar 1872.

Aar 1872, Mandagen den 12te Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Approbation forelægges et til Forelæggelse for Rigsdagen bestemt Udkast til Lov angaaende Anlæg og Drift af en lollandsk-falstersk Jernbane samt af en Jernbane fra Kjøbenhavn til Dragør med en Dampfærgehavn ved Dragør.

Efterat have refereret Forestillingen tilføjede Indenrigsministeren, at da det i Øieblikket endnu ikke var lykkedes ham at faa fjernet nogle Betæneligheder, som Krigsministeren havde med Hensyn til den Del af det foreliggende Lovudkast, som angaar Dragør-Banen, saa skulde han fortiden indskrænke sig til at anholde om allerhøieste Approbation paa Forelæggelse for Rigsdagen af den Del af Udkastet, som omhandler den lollandsk-falsterske Jernbane, idet han da derhos vilde udbede sig allerhøieste Tilladelse til under Sagens Behandling i Rigsdagen at maatte, forsaavidt hine Betæneligheder fra Krigsministerens Side blive fjernede, stille den øvrige Dragør-Banen vedkommende Del af Udkastet som et Ændringsforslag.

Krigsministeren [Haffner] bemærkede, at den Tid, der havde staaet til Krigsministeriets Raadighed med Hensyn til den foreliggende Sag, havde været saa kort, at det ikke havde været ham muligt endnu at faa Sagen fuldstændigt overveiet, men han troede foreløbigen imidlertid dog ikke, at det paagjældende Jernbaneanlæg fra Kjøbenhavn til Dragør med en Dampfærgehavn ved Dragør vilde komme til at støde paa videre Vanskelighed fra Krigsministeriets Side.

Finantsministeren [Fenger] vilde blot, hvad den i det foreliggende Udkast omhandlede lollandsk-falsterske Jernbane angaar, gjøre opmærksom paa, at hvis dette Foretagende kommer til at træde i Virksomhed, vil der kunne opstaa en Vanskelighed derigennem, at det paagjældende Jernbaneanlæg, der vil faa Statsgaranti, kommer til at gaa i eet med et allerede bestaaende Jernbaneanlæg (Falsterbanen), som er uden Statsgaranti. Dette Forhold vil, hvis man ikke strax fra Begyndelsen er meget opmærksom derpaa, saa at man kan sikre Staten mod Forfordeling ved den aarlige Opgjørelse af det Beløb, som den kommer til at give i Anledning af Rentegarantien, let kunne for-

anledige Forviklinger, og han har derfor fundet sig foranlediget til allerede nu at henlede Opmærksomheden paa dette Punkt, for at man itide kan være forberedt paa de Vanskeligheder, som kunne komme derfra; men med Hensyn til selve det foreliggende Udkast gjør dette iøvrigt ingen Vanskelighed.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen meddelte derefter Approbation paa Forelæggelse for Rigsdagen af den Del af det foreliggende Lovudkast, som angaar Anlæg og Drift af en lollandsk-falstersk Jernbane, idet Hans Kongelige Høihed derhos tillod, at den øvrige Del af Udkastet, som angaar Anlæg og Drift af en Jernbane fra Kjøbenhavn til Dragør med en Dampfærgehavn ved Dragør, maa under Sagens Behandling i Rigsdagen, forsaavidt det, hvad Hans Kongelige Høihed haaber, lykkes Indenrigsministeren at fjerne Betænkeligheder fra Krigsministeriets Side, stilles som et Ændringsforslag.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Tilveiebringelse af Heste til Bornholms Væbning.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa den af den internationale Commission i Aabenraa den 16de Januar d.A. under tegnede Slutningsprotokol, idet han indstillede, at Udenrigsministeren allernaadigst bemyndiges til, saasnart han faar Underretning om, at den Kongelige preussiske Regjering er villig til at tiltræde de af den internationale Commission fremsatte forskjellige Forslag, i Berlin at erklære, at den Kongelige Regjering ogsaa for sit Vedkommende antager disse Forslag, samt til efter nærmere Aftale med den Kongelige preussiske Regjering at træffe de fornødne Skridt til Udførelsen af disse Forslag.

Justitsministeren [Krieger] bemærkede, at han forudsætter, at der ikke ved Affattelsen af denne Indstilling er gaaet ud fra, at der, naar den billiges i den foreliggende Form, er taget nogen bindende Beslutning, som afskjære det Spørgsmaal, hvorvidt paa noget Punkt Rigsdagens Samtykke er nødvendigt til Udførelsen af de af den internationale Commission stillede Forslag. Der er nemlig i Fredstractaten af 1864, foruden den 6aarige Ret til at udvandre, forbeholdt alle

dem i den afstaaede Del af Slesvig, som vare fødte, dengang Udvexlingen af Ratificationerne af Tractaten skete, uden Hensyn til nogen Tidsgrændse dansk Indfødsret, og dersom disse, som saaledes have en dobbelt Indfødsret, flytte op og tage fast Bopæl her i Landet, er det ham ikke klart, om det er muligt uden Lov at fritage dem for Værnepligt. Dette er et Hensyn, som han derfor maa insistere paa, at Udenrigsministeren gjør gjældende under Sagens Behandling.

Udenrigsministeren [Rosenørn-Lehn] bekræftede Rigtigheden af den Forudsætning, hvorfra Justitsministeren gik ud med Hensyn til den foreliggende Indstilling, der, som i den refererede Forestilling udtalt, aldeles ikke nærmere binder den Kongelige Regjering.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen bifaldt derefter Udenrigsministerens Indstilling, idet han tillige yttrede, at han, efter alt, hvad der foreligger, tror, at man maa yde de danske Medlemmer af den internationale Commission al Anerkjendelse for at have bragt saa meget ud, som det paa nogen Maade har været muligt, og at man vistnok i det hele ogsaa maa være tilfreds med Resultatet.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om en Forandring af det ved Forordningen af 20de October 1819 § 4 paabudte Schema til Sporteljournaler for Retsbetjente, som lønnes med Sportler.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldtes, at det paalægges de sportellønnede Retsbetjente fra 1ste April førstkommende at føre Sporteljournaler efter det den refererede Forestilling vedlagte Schema istedetfor efter det ved Forordningen af 20de October 1819 § 4 anordnede.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Bemyndigelse til eventuelt at tilbagetage det Rigsdagen forelagte Forslag til Lov sigtende til at fremme Lehns, Stamhuses og Fideicommissgodsers Overgang til fri Jordeiendom m. m.

Overensstemmende med Indstillingen bemyndigedes Justitsministeren til, dersom det under Sagens Gang maatte vise sig hensigtsmæssigt, at tilbagetage bemeldte Lovforslag.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Forandring i § 6 i Fundatsen for Aalborg Hospital, hvori indstilles, at det allernaadigst maa bifaldes, at Bestemmelsen i § 6 l i den under 3die Februar 1852 allernaadigst confirmerede Fundats for Aalborg Hospital, hvorefter de aarlige Regn-

skaber over Hospitalets Indtægter, Udgifter, Capitaler og Legater, der omfatte Calenderaaret og afsluttes hvert Aars 31te December, skulle aflægges inden hvert paafølgende Aars Marts Maanedes Udgang, maa forandres paa den Maade, at disse Regnskaber for Fremtiden komme til at omfatte Tidsrummet fra 1ste April til 31te Marts næste Aar, saaledes at de afsluttes hvert Aars 31te Marts og aflægges inden Udgangen af Juni Maaned samme Aar, og at de endnu ikke af lagte Regnskaber for 1871 ogsaa maa omfatte de tre første Maaneder af indeværende Calenderaar, saaledes at de først aflægges ved Udgangen af førstkommende Juni Maaned.

Det Indstillede bifaldtes.

Justitsministeren [Krieger] refererede derefter 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges henholdsvis 4 Udkast, nemlig: 1) Udkast til Forordning om Fremmedes Fiskeri under Island m. v.; 2) Udkast til Forordning for Island om Hospitalsafgift af Fiskefangst; 3) Udkast til Forordning angaaende Oprettelsen af Landbrugsskoler i Island; og 4) Udkast til Forordning for Island om Silde- og Graasei-Fiskeri med Net.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev der meddelt alle disse 4 Udkast allerhøieste Stadfæstelse.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Vederlag for Contoirudgifter til forskjellige Retsbetjentembeder.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Protokollen for Statsraadets Møder den 8de og 27de Januar bleve oplæste og ratihaberede.

Statsraadet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 26. februar 1872.

Aar 1872, Mandagen den 26de Februar, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, at han først og

fremmest vilde, i Anledning af at Finantsministeren havde indgivet sin Dimission, i sit eget og ogsaa i Kongens Navn udtale sin store Beklagelse over, at Ministeriet mister et saa talentfuldt Medlem og over Maaden, hvorpaa dette er sket. Hans Kongelige Høihed vilde dertil føie en Tak til Ministeriets øvrige Medlemmer for at, som han haaber, denne Crisis ikke vil faa endnu mere indgribende Følger og hindre den rolige Fremgang af vor Udvikling.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges Udkast til Forordning for Island om Døvstummes Undervisning m. v.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev der meddelt allerhøieste Stadfæstelse paa dette Udkast.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Mønstring af Skibsmandskab.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov allerhøiest stadfæstet.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Udkast til Forfatningslov for Islands særlige Anliggender.

I Overensstemmelse med Indstillingen bifaldtes allernaadigst, at bemeldte Udkast indtil videre maa stilles i Bero.

Fremdeles refererede *Justitsministeren* [Krieger] to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges henholdsvis Udkast til Forordning for Island om Afgift af Brændevin og spiritueuse Drikkevarer og Udkast til Forordning for Island om Postvæsenet.

Overensstemmende med Indstillingerne blev der meddelt allerhøieste Stadfæstelse paa begge disse Udkast.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling om Meddelelse af allerhøieste Approbation paa Overslag over Islands Indtægter og Udgifter i Regnskabsaaret fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873 m.v.

I Overensstemmelse med Indstillingen meddeltes der allerhøieste Approbation paa det den refererede Forestilling i Aftryk vedlagte Overslag over Islands Indtægter og Udgifter i Regnskabsaaret fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873, idet *Justitsministeren* derhos

allernaadigst bemyndigedes til at lade bemeldte Overslag med tilhørende Bemærkninger offentliggjøre ved Trykken.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede derefter, at han ønskede at høre Ministeriets Mening, om det tror, at der er Anledning til at holde Rigsdagen længere sammen, naar Finantsloven først er bleven færdig. Hvis der var Rimelighed for, at nogle af de vigtigere Sager, som allerede ere videre fremmede, kunde ventes nogenlunde snart gjorte færdige fra Rigsdagens Side, troede Hans Kongelige Høihed, at det maaske vilde være bedst at opsætte Rigsdagens Slutning noget, for at Sessionen ikke skulde blive altfor meget uden betydende Frugt. Men hvis der derimod ikke skulde være Grund til at antage, at hine Sager saa snart vilde kunne blive førte til Ende, vilde Hans Kongelige Høihed finde det heldigere ikke at udsætte Rigsdagens Slutning længere. Spørgsmaalet vil jo imidlertid først komme til at ligge for, naar Rigsdagen er færdig med Finantsloven, og Hans Kongelige Høihed har derfor ogsaa kun villet henstille det til Ministeriets nærmere nøie Overveielse.

Conseilspræsidenten [Holstein] bemærkede, at Spørgsmaalet om den nærværende Rigsdagssessions Slutning endnu ikke havde været udførligt drøftet imellem Ministeriets Medlemmer, da i hvert Fald Finantsloven først maatte være gjort færdig af Rigsdagen, inden den kunde være Tanke om at slutte denne, men at Spørgsmaalet med det allerførste vilde blive behandlet i en Ministerconference.

Protokollen for Statsraadets Møde den 12te Februar blev oplæst og ratihæbet.

Statsraadsmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet lørdag d. 9. marts 1872.

Aar 1872, Løverdagen den 9de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Conseilspræsidenten [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Rigsdagens Slutning.

I Overensstemmelse med Indstillingen behagede *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* at befale, at Rigsdagens nærværende Sam-

ling skal sluttet, saa snart den har tilendebragt Behandlingen af de mest paatrængende Lovarbejder, og forsynede Hans Kongelige Højhed det i saa Henseende af Conseilspræsidenten forelagte Slutningsbudskab til Rigsdagen samt det ligeledes forelagte Rescript, hvorved Conseilspræsidenten bemyndiges til at slutte Rigsdagen, med sin Underskrift, saaledes at Slutningsdagen lades in blanco og nærmere udfyldes af Conseilspræsidenten, naar den kan bestemmes.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Nedlæggelsen af det Kongelige Skolelærer-Seminarium i Lyngby.

Overensstemmende med Indstillingen blev denne Lov forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende af Rigsdagen vedtagne Love. nemlig: Lov om Understøttelse af Statskassen til Ribe Commune, Lov indeholdende Forbud mod Fiskeri med Bund-Slæbevaad, Lov om Udstedelse af extraordinaire Hjemstedsbeviser og Lov, hvorved Raadigheden over Fæstebøndergods nærmere bestemmes m. m.

I Overensstemmelse med Indstillingerne bleve disse 4 Love forsynede med allerhøieste Stadfæstelse.

Finantsministeren [Fenger] refererede en allerunderdanigst Forestilling angaaende Corroboration af den udenfor Stadsraadet den 28de Februar d.A. afgivne allerhøieste Resolution, hvorved Finantsministeren bemyndiges til at forelægge for Rigsdagen i dens nærværende Samling et Forslag til Lov om Forandring af nogle Bestemmelser i § 53 af Colonialloven af 27de November 1863.

Overensstemmende med Indstillingen blev bemeldte Resolution alerhøist corroboreret.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende Forlæggelsen af Sædet for Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer fra St. Croix til St. Thomas.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev det allerhøist bestemt, at fra 1ste April d.A. at regne Sædet for Gouverneuren for de dansk-vestindiske Øer endelig forlægges fra St. Croix til St. Thomas.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov

om Tillægsbevilling for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet.

Sluttelig refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling om Bemyndigelse til under visse Eventualiteter at tage det Rigsdagen foreliggende Forslag til Lov om Skibsafgifter tilbage.

Overensstemmende med Indstillingen blev *Finantsministeren* allerhøist bemyndiget til paa Regjeringens Vegne at tage bemeldte Lovforslag tilbage, forsaavidt som der ikke ved Forslaget til Lov om Beskatningen af Brændevinsbrænding gives Statskassen tilstrækkelig Vederlag for det samme ved Skibsafgiftens Ophævelse forvoldte Tab.

Justitsministeren [Krieger] anmeldte, at den af Rigsdagen vedtagne Lov om de færøske Landcommuners Styrelse var, paa Grund af det islandske Postdampskibs Afgang, bleven udenfor Statsraadet under 28de Februar forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling om Bortforpagtning af de det Offentlige tilhørende Svovlleier i Thingø Syssel i Islands Nord- og Østamt, hvori indstilles, at Justitsministeriet allernaadigst maa bemyndiges til at bortforpagte paa 50 Aar de det Offentlige tilhørende Svovlleier i Thingø Syssel i Islands Nord- og Østamt til A. G. Loik af London imod en Afgift, der bestemmes til £ 50 for det første Aar, £ 60 for det andet, £ 70 for det tredie, £ 80 for det 4de, £ 90 for det 5te, og for det 6te og hvert af de følgende £ 100, og imod at han til Sikkerhed for Afgiftens Betaling og Leiernes tilbørlige Drift stiller et Depositum af 5000 Rdl. samt iøvrigt i det væsentlige paa de i Forestillingen antydede Vilkaar.

Det Indstillede bifaldtes.

Protokollen for Statsraadets Møde den 26de Februar blev oplæst og ratihaberet.

Statsraadsmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 25. marts 1872.

Aar 1872, Mandagen den 25de Marts, var Statsraadet forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet [Hall] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Brugen af Kirkerne.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet.

Indenrigsministeren [Fonnesbech] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende af Rigsdagen vedtagne Love: 1) Lov om Mark- og Veifred, 2) Lov, hvorved Regeringen bemyndiges til at meddele »den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vexelbank i Kjøbenhavn« forskjellige Begunstigelser, 3) Lov om Forandring i og Tillæg til Lovene af 29de December 1857, 4de Januar 1861 og 22de Marts 1867 angaaende Fiskeriet i Limfjorden, samt 4) Lov angaaende Anlæg og Drift af en lollandsk-falstersk Jernbane.

Overensstemmende med Indstillingerne blev disse 4 Love allerhøist stadfæstede.

Finantsministeren [Fenger] refererede 4 allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis følgende af Rigsdagen vedtagne Love: 1) Lov indeholdende et Tillæg til Lov af 2den Juli 1870 om Lønningerne ved Toldvæsenet, 2) Lov om Lønninger ved Finants-hovedkassen, 3) Lov om Forandring af nogle Bestemmelser i § 53 af Colonialloven af 27de November 1863, samt 4) Lov om Stempelafgift af udenlandske offentlige Pengeeffecter.

Overensstemmende med Indstillingerne blev alle disse Love allerhøist stadfæstede.

Finantsministeren [Fenger] refererede dernæst en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af en af St. Croix Colonialraad vedtagen Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev den af St. Croix Colonialraad ved 2den Behandling d. 29de Januar d.A. vedtagne Tillægsbevilling til Budgettet for Communen St. Croix for Finantsaaret fra 1ste April 1871 til 31te Marts 1872 angaaende Anvendelsen af et

Beløb af \$ 10.000 af det St. Croix Colonialkasse ved Lov af 6te Marts 1869 af Moderlandets Finantser tilstaaede Tilskud af \$ 28.000 som 6 % Rente bærende Udlaan mod betryggende Sikkerhed til D.Hrr Hugh M. William og John Farrelly mod Forpligtelse for Laantagerne til inden 1ste Juli d.A. at sætte i Virksomhed paa St. Croix en Dampplov af 14 Hestes Kraft af John Fawler & Co's Construction, og mod Tilbagebetaling i 3 lige aarlige Afdrag, første Gang 2 Aar efter Laanets Modtagelse, forsynet med allerhøieste Underskrift.

Fremdeles refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af den af Colonialraadet for St. Thomas og St. Jan ved 3die Behandling den 20de Februar 1872 vedtagne Anordning om Bemyndigelse for Gouvernementet for de dansk-vestindiske Øer til at optage et Laan for Communen St. Thomas og St. Jan.

Overensstemmende med Indstillingen blev bemeldte Anordning alderhøist stadfæstet.

Videre refererede *Finantsministeren* [Fenger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse af de tvende af Colonialraadene for St. Thomas og St. Jan og for St. Croix ved 3die Behandling henholdsvis den 19de December f.A. og 15de Januar d.A. vedtagne Anordninger om Organisationen af den militære Stykke henholdsvis paa St. Thomas og St. Jan og paa St. Croix.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Anordninger alderhøist stadfæstede.

Finantsministeren [Fenger] refererede derefter en allerunderdanigst Forestilling angaaende Eftergivelse af Resten af den I. H. Dennis idømte Straf.

Overensstemmende med Indstillingen blev Resten af den Joseph Henry Dennis ved den vestindiske Landsoverrets Dom af 23de April 1866 ikjendte Straf af 6 Aars Forbedringshusarbeide allernaadigst eftergivet ham.

Sluttelig anmeldte *Finantsministeren* [Fenger], at han med dertil erhvervet allerhøieste Samtykke havde, efter Udfaldet af Afstemningen i Landstinget over det fra Folkethinget tilbagesendte Regjerings-Forslag til Lov om Beskatningen af Brændevinsbrænding, taget dette Lovforslag tilbage.

Krigsministeren [Haffner] refererede en allerunderdanigst Fore-

stilling, hvorved forelægges den af Rigsdagen vedtagne Lov om Understøttelse for afskediget Corpsslæge Dr. med. & chir. H. C. Møller, Ridder af Dannebrog.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøist stadfæstet.

Justitsministeren [Krieger] refererede en allerunderdanigst Forestilling om Benaadning for forskellige i Straffeanstalterne hensiddende Fanger, hvori indstilles, at det maatte behage Deres Majestæt allernaadigst at bifalde, at efternævnte i Straffeanstalterne hensiddende Fange løslades, nemlig:

a) I Straffeanstalten paa Christianshavn:

Tugthusfangerne 1) Ane Marie Nielsen, 2) Ellen Marie Andersen, 3) Hanne Rasmussen, 4) Christine Nielsen, Hansens Enke, 5) Johanne eller Hanne Marie Rasmussen, 6) Caroline Henriette Vilhelmine Amalie Graff, 7) Margrethe Jensdatter, 8) Maren Sørensen, 9) Dorthea Christine eller Christigne Møller, 10) Sophie Andersdatter og 11) Ane Johanne Ovesdatter, samt

b) I Horsens Tugthus:

12) Hans Peter Kofode eller Kofoed, 13) Christian Emil Gersdorff, 14) Lucas Kilian Holm, 15) Peter Ludvig Eckert, 16) Lars Tønnesen, 17) Vilhelm Christian Michaelsen, 18) Niels Christian eller Christensen Larsen, 19) Hans Hansen Maltbæk og 20) Jacob Poulsen,

dog at det inden Løsladelsen tilkjendegives samtlige Fanger med Undertagelse af de under No 4 og 8 anførte Christine Nielsen og Maren Sørensen, at de, saafremt de paany maatte gjøre sig skyldige i nogen Forbrydelse, der ikke medfører høiere Straf, dog Betleri og Løsgjængerer undtagne, eller oftere overtræde de Regler, som Politiet for at sikre sig deres ordentlige Forhold finder sig foranlediget til at foreskrive, uden videre Dom ville blive gjenindsatte til Tugthusarbejde paa Livstid.

Det Indstillede bifaldtes.

Justitsministeren [Krieger] refererede dernæst to allerunderdanigste Forestillinger, hvorved forelægges henholdsvis de tvende af Rigsdagen vedtagne Love: 1) Lov om Concurs samt om nogle Forandringer i de gjældende Bestemmelser om Pant og Execution, og 2) Lov indeholdende Tillæg til Lov om Tilsyn med Udvandrerens Befordring af 1ste Mai 1868.

I Overensstemmelse med Indstillingerne blev begge disse Love allerhøjest stadfæstede.

Sluttelig refererede *Justitsministeren* [Krieger] en allerunderdanigst Forestilling angaaende allerhøieste Stadfæstelse paa Udkast til en ny Fundats for det af Stiftamtmand Pentzes Enke, Maren Grotum, tidligere gift Hobroe, stiftede Familielegat.

Overensstemmende med Indstillingen blev bemeldte Udkast forsynet med allerhøieste Stadfæstelse.

Protokollen for Statsraadets Møde den 9de Marts blev oplæst og ratihaberet.

Hans Kongelige Høihed Kronprindsen yttrede, derefter, at inden han slutter dette Statsraadmøde, maa han i Kongens Navn udtale sin særdeles Tak til Finantsministeren for den Tid denne har deltaget i Regjeringen og sin dybeste Beklagelse over, at Forholdet har stillet sig saaledes, at han ikke har villet tage sin Ansøgning om Afsked tilbage.

Statsraadet blev derefter hævet.

J. Liebe.

Møde i statsrådet mandag d. 25. marts 1872.

Samme Dag var Statsraadet atter forsamlet paa Amalienborg under Hans Kongelige Høihed Kronprindsens Forsæde.

Det tilførtes Protokollen, at det har behaget *Hans Kongelige Høihed Kronprindsen* i Kongens Navn at bevilge Finantsminister Fenger den af ham ansøgte Afsked fra den ham allernaadigst betroede Ministerpost samt at overdrage til Conseilspræsidenten indtil videre at overtage de under Finantsministeriet hørende Forretninger.

Den fungerende Finantsminister [Holstein] refererede en allerunderdanigst Forestilling, hvorved til allerhøieste Stadfæstelse forelægges den af Rigsdagen vedtagne Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1872 til 31te Marts 1873.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev denne Lov allerhøjest stadfæstet.

Statsraadmødet blev derpaa hævet.

J. Liebe.

REGISTRE

NAVNEREGISTER

- Abraham, Anthony, straffefange, St. Croix, 267 f.
- Abrahamson, Gustav, tugthusfange, 270.
- Adamsdatter, Ane K., tugthusfange, 237.
- Ager, Niels Nielsen, tugthusfange, 376.
- Alexander II (1818—81), kejser af Rusland, 378 f., 381.
- Alexander (1818—81), storfyrsttronfølger, russisk kejser, 22.
- Amager, 105, 133.
- Amalienborg, 12 f., 15 f., 19, 21 f., 30 f., 34, 37 ff., 47 ff., 51, 85, 100 f., 103, 106 f., 109 ff., 113, 117, 119, 121, 129, 133, 135, 139, 142, 144, 148, 155, 159, 161, 163, 165, 177, 180, 183, 190 f., 194, 196, 200, 202, 204, 208 f., 211 f., 214, 218, 220, 224, 226 f., 229 f., 233, 235 f., 238, 240, 242, 245, 250 ff., 254, 257, 264 f., 267 f., 270 ff., 276, 278, 281 f., 284, 287, 289, 292, 295, 302 f., 306, 308 f., 311 f., 317, 323, 327, 330 ff., 335 f., 338, 340, 342, 347 f., 353 f., 357 f., 360, 363, 365, 369, 376 f., 381, 384, 386 ff., 390 f., 395, 397 ff., 401, 404 f., 408 ff., 415 f., 418, 420, 425, 427, 429, 431, 434 f., 442, 447, 451, 453, 455, 457, 461, 464, 467, 469, 472, 475.
- Andersdatter, Karen Sophie, tugthusfange, 339.
- Andersdatter, Sophie, tugthusfange, 474.
- Andersen, Anders, husmand, Nordby, 127.
- Andersen, Andreas, tugthusfange, 270.
- Andersen, Ane Sophie, gift Hansen, tugthusfange, 369.
- Andersen, Ane Stine C., forbedringshusfange, 219.
- Andersen, Anne Kirstine, gift med gårdfæster C. Hansen, Tørringe, 280.
- Andersen, Carl Chr., forbedringshusfange, 179.
- Andersen, Chr., forbedringshusfange, 238.
- Andersen, Christiane, gift Jensen, forbedringshusfange, 237.
- Andersen, Ellen Marie, tugthusfange, 474.
- Andersen, Hans, forbedringshusfange, 249.
- Andersen, Jens, rekrut ved 5. dragonregiment, 22.
- Andersen, Jens, straffefange (flere af samme navn), 144, 219.
- Andersen, Jens Chr., forbedringshusfange, 40.
- Andersen, Jens Peder, forbedringshusfange, 40.
- Andersen, Johs., straffefange, 140.
- Andersen el. Christophersen el. Jørgensen, Jørgen, straffefange, 237.
- Andersen, Lars, indsidder, Romperup, 192.
- Andersen, Lars, straffefange, 179.
- Andersen, Marie Sophie, forbedringshusfange, 219.
- Andersen, Niels (Blei), arrestant, 17.
- Andersen, Niels, straffefange (flere af samme navn), 224, 269, 287, 369.
- Andersen, Ole, straffefange, 307.
- Andersen, Peter, straffefange, 141.
- Andersen, Poul, forbedringshusfange, 237.

- Andersen, Poul, tugthusfange, 369.
 Andersen, Svend, tugthusfange, 218.
 Andersen, Søren, tugthusfange, 179.
 Andersen, Zacharias Storm, tugthusfange, 40.
 Andersson, Hans, tugthusfange, 270.
 Andersson, Pehr, forbedringshusfange, 270.
 Andreasen, Kirsten, tugthusfange, 339.
 Andreassen, Andreas Peter, tugthusfange, 238.
 Andreassen, Søren, tugthusfange, 450.
 Andræ, C. C. G. (1812—93), kongevalgt landstingsmand, 30.
 Anesen, Jens, rekrut, 50.
 Anst herred, 211.
 Aristsen, Christine Caroline, tugthusfange, 180.
 Arresødal, 156.
 Arvidsdatter, Anna Johanne, forbedringshusfange, 192
 Aschenfeldt, Alvine M. S., f. Cirsovius, gift med intendant H. C. F. A. Aschenfeldt, 29.
 Aschenfeldt, Hans C. F. A., intendant, krigsassessor, 29.
 Asp sogn, 204.
- Bach, Mette Andersdatter, straffefange, 287.
 Bager, Jens J., forbedringshusfange, 219.
 Ballerum el. Skrold, Søren Chr. Pedersen, tugthusfange, 179.
 Bandholm, 250, 264, 270 f.
 Bardastrands syssel (Island), 413.
 Barfod, Mouritz P. F., forbedringshusfange, 17.
 Bargatsch, Karen, Emilie Jeannette, gift Carlsen, straffefange, 295.
 Battist, John Charles, forbedringshusfange, St. Croix, 462.
 Baurup, Nic. L. J., forbedringshusfange, Eising, 139.
- Bechgaard, Niels Chr., straffefange, 224.
 Beck, G. F. C., major, 393, 401.
 Bender, Nic., tugthusfange, 308.
 Bendsen, Hans, arrestant, 457.
 Bendsen, Marie Sophie Frederikke, gift med Christen Hansen, straffefange, 18.
 Bendsen, Poul Chr. F., tugthusfange, 218.
 Bengtsson el. Hansson, Mogens Peter, straffefange, 140.
 Berlin, 175, 197, 465.
 Bille, Frans Ernst (1832—1918), dansk ministerresident i Washington, 266, 304, 306, 325, 336, 338.
 Bille, Steen (1797—1883), viceadmiral, 337.
 Birkedal, Vilh. (1809—92), præst, 186 f.
 Birket, Søren Jensen, straffefange, 295.
 Bismarck, Otto v. (1815—98), preussisk ministerpræsident, 136, 146, 159.
 Bjørnsson, Johs., straffefange, 463.
 Blom, Anders Larsen, forbedringshusfange, 376.
 Bognæs gods, 455.
 Boisen, L. N. (1803—75), præst, 37.
 Borgarnæs (Island), 112.
 Bornholm, 96, 168, 171, 217, 229, 232, 240, 435, 445 f., 456, 465.
 Borup, Jens Jensen, straffefange, 424.
 Bov, 198.
 Brahetrolleborg birk, 190, 230, 235.
 Brahetrolleborg sogn, 235.
 Brande sogn, 288.
 Brasilien, 158.
 Braun, Jacob H., børstenbinder, Kolsnap, 181.
 Braun, Oline Sophie, f. Olsen, gift med børstenbinder J. H. Braun, Kolsnap, 181.
 Bredstrup, 288.
 Brix, Niels Chr., tugthusfange, 418.
 Brok, Nicolai Jensen, forbedringshusfange, 238.
 Brummer, Peter D., tugthusfange, 238.
 Brundsdorff el. Bromsdorff, John W.,

- arrestant, St. Croix, 210.
 Brusk herred, 35, 123, 211.
 Bræstrup, Chr. J. Cosmus (1789—1870),
 overpræsident, 12.
 Brøchner el. Brøchem, Ludvig, tugthus-
 fange, 238.
 Buch, Vald. E. F., forbedringshusfange,
 40.
 Buddinge, Peter Chr., tugthusfange,
 340.
 Budelsen, Jens Larsen, straffefange, 287.
 Bull, Maren Pedersdatter, forbedrings-
 husfange, 40.
 Burchardt, Søren Nielsen, forbedrings-
 husfange, 463.
 Busch, Jørgen K., tugthusfange, 238.
 Bülow, C. E. I., dansk gesandt i Lon-
 don, 384.
 Bysted, Morten Poulsen, forbedringshus-
 fange, 237.
 Bække sogn, 288.
 Båg herred, 236.
- Cadix, 304.
 Cadore, hertug af, fransk diplomat,
 382 f.
 Carlsdatter, Inger Line, tugthusfange,
 270.
 Carlsen, Hans Rasmussen (1810—87),
 stamhusbesidder, 415.
 Carstensen, E. J. A. (1815—98), fhv. gu-
 vernør, 177 f.
 Carstensen, Niels, forbedringshusfange,
 179.
 Cetti, Sophie Frederikke, f. Wedege,
 enke efter oberst J. Cetti, 396, 400.
 Charlotte Amalie (St. Thomas), 143, 398.
 Charlottenlund slot, 257 f.
 Cherbourg, 304.
 Chile, 25.
 Christensdatter, Ane Elisabeth, tugthus-
 fange, 237.
 Christensdatter, Karen, forbedringshus-
 fange, 308.
- Christensen, Ane Johanne, gift med N.
 Nilsson, Trolle-Ljungby, 241.
 Christensen, Ane Kathrine, gift med for-
 pagter H. R. Friis, 101.
 Christensen, Ane Kirstine Marie, arre-
 stant, 313.
 Christensen, Ane Marie, forbedringshus-
 fange, 180.
 Christensen, Christen, tugthusfange, 161.
 Christensen, Christen, fhv. rekrut, 239.
 Christensen, Christen, værnepligtig,
 204 f.
 Christensen, Chr. E. V., forbedringshus-
 fange, 40.
 Christensen el. Qvist, Christine J. M.,
 forbedringshusfange, 219.
 Christensen, Christopher, tugthusfange,
 180.
 Christensen, Fred., forbedringshusfange,
 238.
 Christensen, Hans Henrik, tugthusfange,
 418.
 Christensen, Henrik, sappør, 16.
 Christensen (Troelsen), Jens, forbed-
 ringshusfange, 238.
 Christensen, Jens Hyldahl, Lemvig, 229.
 Christensen, Karen Marie, straffefange,
 (flere af samme navn), 269, 287.
 Christensen, Lars Chr., forbedringshus-
 fange, 238.
 Christensen, Laurits, forbedringshus-
 fange, 150.
 Christensen, Martine D., tugthusfange,
 270.
 Christensen, Niels, forbedringshusfange,
 271.
 Christensen, Niels Chr., arbejdsanstalt-
 fange, 239.
 Christensen, Peder J., forbedringshus-
 fange, 40.
 Christensen, Peter, straffefange, 140.
 Christensen, Rasmus, straffefange, (flere
 af samme navn), 140, 287.
 Christensen, Søren (Oustrup), arrestant,
 312 f.

- Christian IX (1818—1906), dansk konge, 12 f., 15 f., 19, 21 f., 30 f., 34, 37 ff., 47 ff., 51, 85, 100 f., 103, 106 f., 109 f., 121, 129, 133, 135, 139, 142, 144, 148 f., 155, 159, 161, 163, 165, 177, 180, 183, 190 f., 194, 196, 200, 202, 204, 208 f., 211, 212, 214, 218, 220, 224, 226 f., 229 f., 233, 235 f., 238, 240, 242, 245, 250 ff., 254, 264 f., 267 f., 270 ff., 276, 278, 281 f., 284, 287, 289, 292, 295, 302 f., 306, 308 f., 311 f., 317, 323, 327, 330 ff., 334 ff., 338, 340, 342, 347 f., 353 f., 357 f., 360, 363, 365, 369, 376 f., 381, 384, 386 ff., 390 f., 395, 397 ff., 401, 404 f., 408—11, 415 f., 418, 420, 425, 427, 429, 431, 435, 442, 447, 451, 453.
- Christiansdatter, Mette Kirstine, tugthusfange, 339.
- Christiansen, Chr. Peter, straffefange, 295.
- Christiansen, Gutte, straffefange, Tors-havn, 17.
- Christiansen, Henrik, tugthusfange, 450.
- Christiansen, Lars Peter, tugthusfange, 270.
- Christiansen, Niels, gårdbestyrer, Øster-Hærup, 117.
- Christiansen, Niels, skipper, Odense, 239.
- Christiansen, Rasmus, straffefange, 237.
- Christianshavn, 281.
- Christiansted (St. Croix), 132, 273.
- Christoffersen, Carl, tugthusfange, 40.
- Christophersen, Johanne, straffefange, 295.
- Christophersen, Ludovica A., f. Eskild-sen, København, 322 f.
- Christophersen, Niels Johan, 322 f.
- Christophersen, Søren (Sokke Søren), straffefange, 237.
- Clausen, Chr., tugthusfange, 113.
- Clausen, Lars Gustav, straffefange, 140.
- Clausen, Nielsine Christine, forbedringshusfange, 270.
- Colguhoun, Vald., arrestant, St. Thomas, 228.
- Cooper, Henry Oscar, St. Thomas, 284.
- Cumberbutch, William Henry, forbedringshusfange, St. Croix, 422, 462.
- Dagmar (1847—1928), prinsesse af Danmark, russisk kejserinde, 13 ff., 22, 32, 38.
- Dahl, Carl (1810—70), amtmand, Vejle, 13, 22.
- Dahl, Chr. Christensen, tugthusfange, 450.
- Dahl, Fred. Jul., straffefange, 295.
- Dahl, Peder Jørgensen, straffefange, 144.
- Dahlstrøm, Christine, forbedringshusfange, 179.
- Dahlstrøm, F. C. E. (1815—94), stiftamtmand, Alborg, 13.
- Dahm, Lars Jespersen, tugthusfange, 269.
- Dalby sogn (Vejle amt), 253, 267.
- Danmark, 27, 101 f., 129 f., 137, 145 f., 160, 166, 168, 170—74, 178, 183, 198 f., 211, 213, 221, 225 ff., 240, 246, 251, 318, 325, 328, 363 f., 366, 370 ff., 374, 383 f., 402, 434.
- Daue, Hans Heinrich N. J., kaptajn, 404 f.
- Dennis, Joseph Henry, forbedringshusfange, 473.
- Diernisse sogn, 235.
- Djurhuus, Olaus, hans enke, Torshavn, 126.
- Dockum, C. E. van (1804—93), kontra-admiral, marineminister, 11, 19, 181.
- Dragør, 464 f.
- Dronninglund herred, 35, 123.
- Due, Chr. Fred., tugthusfange, 450.
- Duysen, P., restauratør, Fanø, 231.
- Dybsted, Niels Nielsen, straffefange, 339.

- Eberlin, Emilie V., gift Gruber, forbedringshusfange, 113.
- Echert, Peter Ludvig, tugthusfange, 474.
- Egeberg, Christen Pedersen, straffefange, 287.
- Egtved (Vejle amt), 452.
- Elbo herred, 35, 123.
- Elingreen, Chr. Vilh. Vald., tugthusfange, 269.
- Ellebye, Jørgen, straffefange, 144.
- Enevoldsen, Jens Carl Vilh., straffefange, 18 f.
- Engelsmann, Johann Gotlieb Th., straffefange, 339.
- Engestofte sogn (Lolland), 268 f.
- England, 23—28, 101 f., 109, 166 f., 169 f., 173 f., 176, 225 f., 289, 326, 384, 390.
- Enhedsværn (Amager), 105, 133.
- Erichsen, købmand, Newcastle, 240.
- Erichsen, Carl Chr., forbedringshusfange, 179.
- Eriksen, Anders, tugthusfange, 270.
- Eriksen, Mads, husmand, Øster-Hærup, 117.
- Eriksen, Peder, straffefange, 224.
- Esbjerg, 201, 228.
- Estrup, J. B. S. (1825—1913), godsejer, indenrigsminister, 11 f., 30, 139, 148, 217, 228, 235 f., 253, 281, 292, 295, 302 f.
- Europa, 128, 159, 170, 318.
- Faber, Chr. Peter, gårdejer, Kastbjerg, 305.
- Faber, Marie Dorthea, f. Arenholdt, gift med gårdejer Chr. P. Faber, Kastbjerg, 305.
- Fakse, 241.
- Fakse herred, 35, 123.
- Fallesen, M. E. (1817—94), oberst, 429.
- Falster, 184, 279, 421 f., 437 f., 440, 464, 472.
- Fangel sogn, 235.
- Fanø, 231.
- Farely, John, St. Croix, 473.
- Fausning sogn, 204.
- Favre, Jules (1809—80), fransk politiker, 389 f.
- Feilberg, Fred. Ferdinand, tugthusfange, 418.
- Fenger, Carl Emil (1814—84), finansminister, 353 f., 363, 475.
- Ferriol, viconte de St., fransk minister i København, 364, 389, 412.
- Fink, Mads Larsen, tugthusfange, 238.
- Finsen, Hilmar (1824—86), stiftamtmand på Island, 134, 137.
- Fischer, J. C. H. (1814—85), statsrevisor, kongevalgt landstingsmand, 30.
- Fisker, Vilh., forbedringshusfange, 113.
- Flemløse sogn, 236.
- Flindt, Peder Jensen, straffefange, 141.
- Folium, Søren, straffefange, 224.
- Fonnesbech, C. A. (1817—80), godsejer, finansminister, sen. indenrigsminister, 11, 157, 216 f., 235 f., 253, 282, 291, 295, 344, 353 f., 363, 387.
- Forenede Stater, se U. S. A.
- Forsberg, A. F. W., politimester, St. Croix, 163, 206.
- Frankrig, 146, 166 f., 169 f., 173—76, 183, 289, 318, 363 f., 366, 369, 371, 373 ff., 389 f., 412.
- Fredensborg, 149.
- Fredericia, 236, 330, 341.
- Frederik (1843—1912), kronprins, 19, 30 f., 34, 37, 87, 109 ff., 113, 117, 119, 139, 161 ff., 165, 177, 180, 183, 190 f., 202 f., 218, 220, 224, 226 f., 229 f., 233, 235 f., 240, 242, 245, 250, 252, 254, 257—64, 270, 272, 276, 278, 289, 292, 298, 331, 353, 418, 427, 429, 431 f., 434, 453, 455, 457, 461, 464, 467, 469, 472, 475.
- Frederik VII (1808—63), dansk konge, 258, 393.
- Frederiksberg, 112, 204, 227.
- Frederiksborg, 392.
- Frederiksborg birk, 107, 149, 282.
- Frederiksdatter, Karen Marie, straffefange, 295.

- Frederiksen, Carl Lauritz, straffefange, 140.
 Frederiksen, Rasmus, tugthusfange, 179.
 Frederikshavn, 201, 276.
 Frederikssund, 103, 120, 391, 401, 437.
 Frederiksvåg (Færøerne), 254, 271.
 Frennesen, Hans Hansen, forbedringshusfange, 179.
 Friis, Harry Rud., forpagter, 101.
 Friis, Jacob Hansen, forbedringshusfange, 270.
 Friis, Johannes (1795—1877), hofjægermester, kongevalgt landstingsmand, 30.
 Frijs, Chr. E. Krag-Juel-Vind (1817—96), lensgreve, konseilspræsident, 11, 147, 207, 235 f., 279, 287, 289, 295, 340, 353, 382 f.
 Fuglse herred, 268.
 Fyn, 108, 111, 131, 184, 226, 234, 244, 266, 319, 436.
 Færøerne, 29, 39, 101, 115, 126, 168, 171, 174, 200, 271, 330, 363, 393, 411, 441, 453 f., 460, 471.
 Fåborg, 190, 230.
 Fåborg landsogn, 235.

 Gabrielson, Maja Lisa, tugthusfange, 270.
 Gad, Ane S. E., forbedringshusfange, 218.
 Gadbjerg sogn, 288.
 Gammelkøgegård, stamhuset, 415 f.
 Gammeltoft, Chr. (1818—73), borgmester., København, 306.
 Garde, C. F., løjtnant, 241, 271.
 Geert, Hans Chr., forbedringshusfange, 270.
 Genner (Nordslesvig), 212.
 Gern herred, 251.
 Gersdorff, Chr. Emil, tugthusfange, 474.
 Gibraltar, 304.
 Giese, Johan Heinrich, tugthusfange, 270.
 Ginding herred, 254.
 Give sogn, 288.
 Givskud sogn, 288.
 Gjerding, A. P. P., forbedringshusfange, 113.
 Godsted sogn (Lolland), 268 f.
 Gotfredsen, Hans, tugthusfange, 225.
 Gothersgade (København), 339.
 Gradman, Johs. Fred., statsfange, 142.
 Graff, Caroline Henriette V. A., tugthusfange, 474.
 Gregersen, Jens Chr., tugthusfange, 40.
 Grindsted, 288.
 Grove, Hans Herman Steffen (1814—66), orlogskaptajn, marineminister, 11 f., 19.
 Grundtvig, Ole P. E., forbedringshusfange, 155.
 Grønland, 101.
 Gudbrandsson, Sigurdur, arrestant, 150.
 Gudmandsdatter, Kristbjørg, arrestant, 150.
 Gudme herred, 236.
 Gudmundsdatter, Gudbjørg, forbedringshusfange, 48.
 Gudmundsen, Mogens C., tugthusfange, 40.
 Guldborgsund, 421.
 Guldbrand, Fred. B., forbedringshusfange, 113.
 Gumbs, Presint E., straffefange, St. Croix, 267 f.
 Gurre sø, 291.
 Gæbel, Lovise Regine, gift med hofboghandler S. P. Poulsen, 277.
 Haderslev amt, 22.
 Haffner, W. (1810—87), godsejer., indenrigsminister, sen. krigsminister, 11, 303, 344, 353 f., 358, 360, 363, 365, 387.
 Halberg, Niels Andreas, tugthusfange, 40.
 Hald, 156, 365.
 Hall, C. C. (1812—88), fhv. konseilspræsident, kultusminister, 353 f.
 Hammershushus birk, 115.
 Handt, Hans Vilh., tugthusfange, 179.

- Hansdatter, Ane, gift med daglejer Niels Petersen, Middelfart, 220 f.
- Hansdatter, Ane Kirstine, straffefange, 140.
- Hansdatter, Cathrine Margrethe, straffefange, 18.
- Hansdatter, Maren Cathrine, tugthusfange, 376.
- Hansen, Aleth Sophus (1817—89), provst, kultusminister, 11, 218, 238, 271, 303.
- Hansen, Anders, gårdmand, Havbyrd, 41.
- Hansen, Anders, tugthusfange, 376.
- Hansen, Anders Mathias, forbedringshusfange, 218.
- Hansen, Anders Peter, tugthusfange, 376.
- Hansen, Ane Marie, gift Nielsen, tugthusfange, 269.
- Hansen, Arist, straffefange, 144.
- Hansen, Auguste, f. Schmalz, gift med snedkersvend Niels Hansen, 195.
- Hansen, Carl, tugthusfange, 270.
- Hansen, Carl August, straffefange, 19.
- Hansen, Christen, straffefange, Helsingør, 18.
- Hansen, Christen, gårdfæster, Tørringe, 280.
- Hansen, Frederik, tugthusfange, 308.
- Hansen, Gjertrud Marie, arrestant, 111.
- Hansen, Hans, gårdmand, Havbyrd, 41.
- Hansen, Hans, arrestant, 296—301.
- Hansen, Hans, straffefange (flere af samme navn) 40, 144, 179, 237, 270.
- Hansen, Hans Chr., straffefange (flere af samme navn) 140, 238.
- Hansen, Hans Jacob, straffefange, 295.
- Hansen, Hans Michael, straffefange, 144.
- Hansen, I. A. (1806—77), politiker, 314, 316.
- Hansen, Ib, tugthusfange, 40.
- Hansen, Jens, forbedringshusfange (flere af samme navn) 180, 269.
- Hansen, Johan, fragtmand, Ringsted Mark, 41.
- Hansen, Johan Henrik, forbedringshusfange, 180.
- Hansen, Jørgen Chr., tugthusfange, 35.
- Hansen, Jørgen Mortensen, forbedringshusfange, 228.
- Hansen, Karen, straffefange (flere af samme navn) 50, 219.
- Hansen, Lars, straffefange (flere af samme navn) 144, 295.
- Hansen, Martin Chr., forbedringshusfange, 238.
- Hansen, Niels, snedkersvend, 195.
- Hansen, Niels, tugthusfange, 356.
- Hansen, Ole, forbedringshusfange, 113.
- Hansen, Oline Marie, tugthusfange, 418.
- Hansen el. Johansen, Peder, forbedringshusfange, 40.
- Hansen, Peder, forbedringshusfange, 180.
- Hansen, Roland, tugthusfange, 113.
- Hansen, Vald. Chr., forbedringshusfange, 40.
- Harrested gods, 455.
- Harrigau, Georgina Christophina, arrestant, 405.
- Hasle herred, 289.
- Hatchett, H. W., fuldmægtig, St. Croix, 458.
- Hatchett, Peter B., avisudgiver, St. Croix, 232, 275.
- Hauch, Sophie F. J., forbedringshusfange, 40.
- Hazack, Fernando A., forbedringshusfange, 40.
- Heden sogn, 236.
- Hegermann-Lindencrone, C. D. (1807—93), generaløjtnant, 181 f., 192 f.
- Heitmann, Ludvig, politiassistent, St. Croix, 163.
- Hellebæk, 291.
- Hellesen, Laurs Rasmussen, tugthusfange, 450.
- Hellum herred, 150, 204.
- Helsingør, 47, 143, 244, 279, 341.
- Hencker, Fred. Wilh., forbedringshusfange, 218.

- Henriksdatter, Karen Marie, forbedringshusfange, 180.
- Henriksen, Anders, forbedringshusfange, 40.
- Henriksen, Johan Chr., forbedringshusfange, 40.
- Henriksen, Niels, forbedringshusfange, 40.
- Herlufsholm, 314, 323 ff., 347.
- Hermansen, Mariane Marie, straffefange, 295.
- Hersleb sogn, 236.
- Hertz, Louise, f. v. Halle (1830—1912); gift med digteren Henrik Hertz, 336, 342.
- Hesselager sogn (Svendborg amt), 362.
- Heydebrand und der Lasa, T. v. (1818—99), preussisk gesandt, 129 f., 136, 145, 369.
- Hillerslev sogn, 235.
- Hillerød, 149.
- Hind herred, 50.
- Hindsted herred, 204.
- Hjemslev herred, 251.
- Hjerm herred, 254.
- Hjorth, Andreas Peder, tugthusfange, 308.
- Hnappadals syssel (Island), 413.
- Holbækker, Peder Hansen, straffefange, 307.
- Holbæk, 436—40.
- Holbæk amt, 306.
- Holland, 374.
- Holm, forpagter, Karup, 41.
- Holm, Lucas Kilian, tugthusfange, 474.
- Holm, Mette Kirstine Marie, arrestant, 289.
- Holmans herred, 35, 123.
- Holse, Hans Olsen, forbedringshusfange, 218.
- Holst, Hansine Marie, f. Andersen, gift med guldsmed N. T. Holst, Kerteminde, 200.
- Holst, Niels T, guldsmed, Kerteminde, 200.
- Holstebro, 204, 254.
- Holstein, Chr. E. M. (1809—95), lensgreve, 182.
- Holstein-Holsteinborg, Ludvig H. C. H. (1815—92), lensgreve, konseilspræsident, 353 f., 358.
- Holsten, 121, 167.
- Holsten, F. C. (1804—85), baron, stiftamtmand, Nykøbing F, 12 f.
- Holstenhus birk, 190, 230, 235.
- Holt, Peder Andersen, forbedringshusfange, 238.
- Holum (Hjaltadal, Island), 119.
- Hongkong, 325.
- Hornbek, Rasmus Sørensen, forbedringshusfange, 179.
- Horsens, 35, 341, 362.
- Hoven sogn, 288.
- Humle, Hans Petersen, tugthusfange, 450.
- Hundstrup sogn, 236.
- Hunseby sogn (Lolland), 268 f.
- Hunt, Joseph, straffefange, St. Croix, 267 f.
- Hvetbo herred, 248.
- Hvissel sogn, 288.
- Hyllested, Jens Pedersen, straffefange, 237.
- Høiland, Hans Jensen, straffefange, 224.
- Hørsholm amt, 277.
- Hårby sogn, 236.
- Håstrup sogn, 236.
- Ibsen, Peder, tugthusfange, 369.
- Irland, 101.
- Island, 101, 112, 119, 124 ff., 131—38, 168, 171, 174, 201, 211, 218, 227, 240, 248, 285, 290, 292 ff., 313, 329 f., 333, 336, 382 f., 391, 403, 412 f., 416 f., 419 ff., 423, 449 f., 463, 467 f., 471.
- Italien, 183, 384.
- Iversen, Hans Peder, gårdejer, Tofterup, 50.
- Iversen el. Christensen, Mette Kirstine, tugthusfange, 339.

- Jacobi, A., inspektør ved Garnisonsskolen, 393, 401.
- Jacobsen, Jacob, fæstebonde, Torshavn, 126.
- Jacobsen, Jacob, forbedringshusfange, 179.
- Jacobsen, Johan Fred. J., forbedringshusfange, 339.
- Jacobsen, Niels, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 40, 237.
- Jacobsen, kaldet Rytter, Simon, forbedringshusfange, 180.
- Jakobsen, Jakob, tugthusfange, 40.
- Jansen, C. A. E., sognepræst for Jerslev-Hellum, 150.
- Januarii, John Jacob, arrestant, 405.
- Japan, 158 f., 325.
- Jensdatter, Ane, tugthusfange, 339.
- Jensdatter, Ane Cathrine, kaldet Sludstrup, straffefange, 295.
- Jensdatter, Birthe, tugthusfange, 269.
- Jensdatter, Karen M., gift med tugthusfange Jens Chr. Jensen, tugthusfange, 115.
- Jensdatter, Margrethe, tugthusfange, 474.
- Jensen, Anders Chr., forbedringshusfange, 238.
- Jensen, Andreas, straffefange (flere af samme navn) 141, 179, 237.
- Jensen, Ane Kirstine, tugthusfange, 357.
- Jensen, Christen, gårdmand, Vester-Hærup, 117.
- Jensen, Christen, forbedringshusfange, 238.
- Jensen, Chr. Julius, straffefange, 144.
- Jensen, Christine, forbedringshusfange, 219.
- Jensen, Clemmen, tugthusfange, 40.
- Jensen, Dorthea S., forbedringshusfange, 237.
- Jensen, Hans, forbedringshusfange, 113.
- Jensen, Hans, straffefange, 140.
- Jensen, Hans (Mogens Kjøller), tugthusfange, 218.
- Jensen, I. F., oversergent, 338.
- Jensen, Jens Chr., tugthusfange, 115.
- Jensen el. Beg, Jens Chr., forbedringshusfange, 238.
- Jensen, Jens Peter, straffefange, 287.
- Jensen el. Munk, Johs., forbedringshusfange, 40.
- Jensen, Jørgen Peder, forbedringshusfange, 179.
- Jensen, Niels Fred., tugthusfange, 450.
- Jensen, Peder, tugthusfange (flere af samme navn) 36, 179, 295.
- Jensen, Peter Chr., tugthusfange, 238.
- Jensen, Poul Chr., straffefange, 224.
- Jensen, Sophie Henriette, f. Klein, gift med oversergent I. F. Jensen, 338.
- Jensen, Thomas, forbedringshusfange, 179.
- Jerslev herred, 150, 211.
- Johansen el. Møller, Elise S., tugthusfange, 237.
- Johansen, Jens, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 40, 141.
- Johansen, Maren Kirstine, gift med forbedringshusfange Niels Christensen, Svingelen, 271.
- Jonsdatter, Katrin, straffefange, 307.
- Jonsson, Einar, tugthusfange, 48.
- Jonsson, Helge, arrestant, Reykjavig, 329.
- Juel, Edvard Aug., straffefange, 224 f., 238.
- Juel, N. F. G., ritmester, 207.
- Junker, Anders Nielsen, straffefange, 287.
- Juul, Margrethe K., gift Elleby, straffefange, 144.
- Juul, Theodor, forbedringshusfange, 149 f.
- Jylland, 108, 111, 168, 201, 226, 228, 234, 244, 266, 318, 373, 436.
- Jönsson, Ole, forbedringshusfange, 40.
- Jørgensen, Anders, tugthusfange (flere af samme navn) 270, 287.
- Jørgensen, Caroline Marie, gift Brandt, straffefange, 15 f.

- Jørgensen, Hans, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 179, 224.
- Jørgensen, Hans Peter, straffefange, 238.
- Jørgensen, Nic., tugthusfange, 180.
- Jørgensen, Ole, tugthusfange, 218.
- Jørgensen, Peter Chr., forbedringshusfange, 219.
- Jørgensen, Rasmus, straffefange (flere af samme navn) 224, 237.
- Jørgensen, Rasmus Søren, møllebygger, Nordby, 127.
- Kallebodstrand, 253.
- Kallundborg, 436 ff., 440.
- Karelsson, Jon, Havnefjord, arrestant, 254.
- Karl XV (1820—72), svensk-norsk konge, 363.
- Karp, C. I. F., forvalter, Fredericia, 217.
- Kay, Peter Vilh., forbedringshusfange, 38 f.
- Keysner, Johs., væver, Tånum, 275.
- Kierkegaard, Peter Chr., (1805—88), biskop, kultusminister, 11, 162, 211, 214 ff.
- Kilbæk, Claus Hansen, straffefange, 238.
- Kilen, 142 f.
- Killemann, Jørgen Olsen, tugthusfange, 113.
- Kina, 158 f., 325.
- King, George, arrestant, St. Thomas, 241.
- Kirkesøby, Lars Nielsen, 342.
- Kjær, Carl Johan, straffefange, 114.
- Kjærulff, Ferdinand, snedker, Nordby, 127.
- Kjøbenhavn, Niels Peter, tugthusfange, 180.
- Kjøller el. Koef, Hans Peter Hansen, forbedringshusfange, 237.
- Kjøller, Mogens, tugthusfange, 218.
- Klein, C. S. (1824—1900), formand for sø- og handelsretten, 356.
- Klingenberg, Chr. H. B., straffefange, 141.
- Knudsdatter, Birgithe C., forbedringshusfange, 114.
- Knudsen, Fred. William, straffefange, 295.
- Knudsen, Hans, tugthusfange, 450.
- Kofode el. Kofoed, Hans Peter, tugthusfange, 474.
- Kohave, Ane Jørgine Christine, gift Jørgensen, forbedringshusfange, 237.
- Kolding, 195, 211, 236, 288, 365, 377, 381, 383, 386.
- Kolding herred, 47, 106.
- Krag, Caroline, tugthusfange, 219.
- Kramer, Peder, husmand, Nordby, 127.
- Krarup, Bothilde, f. Vilsted, enke efter udskrivningschef N. E. Krarup, 201, 219.
- Krarup, C. I. F., forvalter, Fredericia, 229. Se også Karp, C. I. F.
- Krarup sogn, 236.
- Krieger, A. F. (1817—93), justitsminister, 353 f.
- Kristjansson, Gunnar, straffefange, 307.
- Kronborg, Lars Chr., Aarupgaard, 164.
- Krøyer, Bertha Cæcilia, f. Gjøedal, (1817—91), gift med geologen H. N. Krøyer, 336, 342.
- Krøyer, H. N. (1799—1870), geolog, 323, 336.
- Kure el. Vibeck, Jens Chr., forbedringshusfange, 418.
- København, 21, 39, 42 f., 47 ff., 87, 115, 143, 147, 156, 191, 194, 200 ff., 208, 210, 222, 225, 230, 244, 248, 253, 264 f., 272, 275, 283, 285 f., 305, 319 f., 327 f., 331, 339, 373, 392, 413 f., 423, 428, 436, 441, 445, 450, 454, 461, 464 f.
- Københavns amt, 309.
- Landet sogn (Lolland), 268.
- Lang, Andrew, overvejmester, St. Croix, 381.

- Lang, Niels Christensen, forbedringshusfange, 179.
- Langeland, 35, 149.
- Langemose (Frederiksborg amt), 291.
- Larsen el. Larsdatter, Ane Cathrine, gift Jensen, tugthusfange, 450.
- Larsen, Carl Chr., forbedringshusfange, 376.
- Larsen, Chr., træenkonstabel, 451.
- Larsen, Hans Peter, tugthusfange, 269.
- Larsen, Jens, tugthusfange, 40.
- Larsen, Johanne, forbedringshusfange, 40.
- Larsen, Jørgen, tugthusfange, 269.
- Larsen, Lars, straffefange, 140.
- Larsen, Lars Chr., Gjelstrup, 410.
- Larsen, Niels, straffefange, Hyllerup, 219.
- Larsen, Niels Chr. el. Christensen, tugthusfange, 474.
- Larsen, Niels Ferdinand, Gjelstrup, 410.
- Larsen, Peder, straffefange (flere af samme navn) 141, 144.
- Larsen, Peder Chr., gårdmand, Sønderhede, 117.
- Laursen el. Lauridsen, Jens, straffefange, 219.
- Lausen, Anders, forbedringshusfange, 40.
- Ledreborg, grevskabet, 182.
- Lemvig, 204.
- Leuning, C. P. G. (1820—67), justitsminister, 11 ff., 15 f., 21, 30 f., 34, 37 f., 119, 124, 135, 139.
- Liebe, Carl Chr. V. (1820—1900), højesteretsadvokat, kongevalgt landstingsmand, 30.
- Liebe, J., C. F. J. H. (1815—83), statssekretær, 13, 15 f., 19, 21 f., 30 f., 34, 37 ff., 47 ff., 51, 85, 100 f., 103, 105, 107, 109—12, 117, 119, 121, 129, 133, 135, 139, 141, 143 f., 148 f., 155, 159, 161, 163 ff., 177, 180, 183, 189, 191, 194, 196, 200 ff., 204, 207 f., 210, 212, 214, 217, 220, 223, 226 f., 229, 233, 235 f., 238, 240, 242, 244, 250 ff., 254, 264 f., 267 f., 270 ff., 276, 278, 280, 282 f., 287, 289, 292, 294, 302 f., 306, 308 ff., 312, 317, 323, 327, 329 f., 332, 334 ff., 338, 340, 342, 346, 348 f., 354, 356, 358, 360, 363, 369, 375 f., 381, 384, 386 f., 390 f., 395 f., 398 f., 401, 404 f., 408—11, 414, 416, 418, 420, 425, 427, 429, 431, 434 f., 442, 447, 451, 453, 455, 457, 461, 463, 467, 469, 471, 475.
- Limfjorden, 21, 112, 157.
- Lind, Jeppe, Lemvig, 229.
- Lindballe sogn, 288.
- Lindenberg birk, 204.
- Lindholm gods, 455.
- Lindknud sogn, 288.
- Loik, A. G., London, 471.
- Lolland, 185, 268, 279, 464, 472.
- London, 130 f., 136.
- Louise (1851—1926), kronprinsesse, 259—64, 270, 272.
- Lund, Anders Hansen, tugthusfange, 179.
- Lunde herred, 41, 123.
- Lunding, N. C. (1795—1871), general-løjtnant, 207, 220.
- Lykke, Morten Henriksen, tugthusfange, 179.
- Lynetten, 191.
- Lyngby, 436.
- Lützen, F. E., fhv. udskrivningschef, 310.
- Lyø sogn, 235.
- Madsen, Anne Sophie L., tugthusfange, 450.
- Madsen, Christen, indsidder, Bøgelunde, 303.
- Madsen, Hans, tugthusfange, 164.
- Madsen, Jacob, tugthusfange, 238.
- Madsen, Lars, tugthusfange, 308.
- Madsen, Ole, forbedringshusfange (flere af samme navn) 180, 286.
- Magnussen, Peter Chr., forbedringshusfange, 237.
- Maloon, Mary Ann, forbedringshusfange, 408 f.

- Maltbæk, Hans Hansen, tugthusfange, 474.
- Man, Peter Carl, straffefange, 295.
- Manchuriet, 325.
- Mariager, 239.
- Maribo, 250, 264, 268, 270 f., 421.
- Maribo landsogn, 268 f.
- Marstal, 47, 106, 116.
- Meelbye, Lars Jensen, forbedringshusfange, 180.
- Melbye, Daniel Th., forbedringshusfange, 113.
- Merløse herred, 243.
- Messina, 304.
- Mexiko, 176.
- Michaelsen, Vilh. Chr., tugthusfange, 474.
- Mikkelsen, Ole, handelsmand, Nordby,
- Mogensen, Jørgen, forbedringshusfange, 180.
- Mohrenheim, A. v. (1824—1906), russisk gesandt i København, 364, 378.
- Moltke-Hvitfeldt, G. L., dansk gesandt i Paris, 366, 389 f.
- Moltke-Hvitfeldt, Theodor G. Ch., greve, 117 ff.
- Monberg, Ane, enke efter skomager-svend Blaumann, 418.
- Mortensen, Anders, tugthusfange, 376.
- Mortensen, Chr. Fred., tugthusfange, 113.
- Mosegaard, Bertel Mogensen, forbedringshusfange, 238.
- Muckadell birk, 190, 230, 235 f., 280.
- Munk, Karen Marie, gift Kofod, tugthusfange, 308.
- Munkestuehuus, Hans Jørgensen, tugthusfange, 270.
- Musse herred, 268 f.
- Myra syssel (Island), 413.
- Møller, Carl Fred. Algreen, forbedringshusfange, 180.
- Møller, Dorteia Christine el. Christigne, tugthusfange, 474.
- Møller, H. C., korpslæge, 401, 452, 474.
- Møller, Hans Hansen, tugthusfange, 269.
- Møller, Johan E., forbedringshusfange, 40.
- Måløv, Jens Petersen, straffefange, 287.
- Nakskov, 268.
- Napoleon III (1808—73), fransk kejser, 169, 383.
- Neapel, 304.
- Neergaard, J. V. (1810—79), oberst, krigsminister, 11, 19.
- Negithon, Th. Vilh., straffefange, 179.
- Nellemann, J. M. V. (1831—1906), professor, 443 f.
- Newall, Robert, eng. entreprenør, 102.
- Nicobarerne, 251.
- Nielsdatter, Christiane, forbedringshusfange, 40.
- Nielsdatter, Gjertrud M., forbedringshusfange, 114.
- Nielsdatter, Karen, forbedringshusfange, 179.
- Nielsdatter, Kirsten, tugthusfange, 237.
- Nielsdatter, Maren Kirstine, straffefange, 287.
- Nielsdatter, Mariane, straffefange, 141.
- Nielsen, landmåler, Benløse, 41.
- Nielsen, Ane Marie, tugthusfange (flere af samme navn) 418, 474.
- Nielsen, Bolette O. C. E., f. Olsen, gift med snedkersvend C. E. A. Nielsen, 181.
- Nielsen, Carl E. A., snedkersvend, København, 181.
- Nielsen (Justesen), Christen, forbedringshusfange, 238.
- Nielsen, el. Jensen, el. Brudager, Chr. Fred., tugthusfange, 270.
- Nielsen, Christine, gift Hansen, tugthusfange, 474.
- Nielsen, Hans (flere af samme navn) tugthusfange, 40, 224.

- Nielsen, Hans, sekondløjtnant, 427.
Nielsen, H. C. (1805—85), stiftamtmand, Ribe, 13, 22, 429.
Nielsen, Inger Marie, tugthusfange, 339.
Nielsen, Jacob, straffefange, 141.
Nielsen, Jens (Stodder-Jens), forbedringshusfange, 238.
Nielsen, Jens, tugthusfange, 411.
Nielsen, Jens Chr., straffefange, 141.
Nielsen, Jens Jacob, tugthusfange, 308.
Nielsen, Jørgen, arrestant, 291 f.
Nielsen, Jørgen, forbedringshusfange, 404.
Nielsen, Kirsten, gift med gårdejer H. P. Iversen, Tofterup, 50.
Nielsen, Marie K., tugthusfange, 40.
Nielsen, Mette Cathrine, gift med daglejer Jørgen Larsen, Middelfart, 220.
Nielsen, Morten, arrestant, 291.
Nielsen, Niels, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 40, 133, 287.
Nielsen, Ole, tugthusfange, 269.
Nielsen, Ole Pedersen, forbedringshusfange, 40.
Nielsen, Peder, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 113, 339.
Nielsen el. Lille, Peder, straffefange, 140.
Nielsen, Peder Chr., tugthusfange, 308.
Nielsen, Peder Skomager, forbedringshusfange, Erslev, 141.
Nielsen el. Ottosen, Rasmus, straffefange, 219.
Nielsen, Thomas (Egsdal), arrestant, 280.
Nielsen, Vilhelmine, tugthusfange, 339.
Nielsen, Vilhelmine A., gift Schmidt, straffefange, 224.
Nilsson, August, straffefange, 224.
Nilsson, Nils, Trolle-Ljungby, 241.
Nilsson, Ola, tugthusfange, 269.
Nilsson, Svend, forbedringshusfange, 270.
Nordslesvig, 129. f., 136, 145, 159, 175, 196—99, 212, 370 f., 373, 383.
Nordtyske Forbund, det, 226, 318—22.
Norge, 101 f., 225 f., 287, 363 f., 400, 434.
Nottes, Martin Jensen, forbedringshusfange, 219.
Nutzhorn, Carl L. V. R. (1828—99), amtmand, justitsminister, 11, 240, 292, 353.
Nyborg, 252, 279, 330, 341, 349, 362.
Nykirke sogn, 288.
Nykøbing F., 269, 421 f.
Nykøbing M., 457.
Nysted, 191, 269.
Nysted birk, 191.
Nørbye, Niels Peter, straffefange, 140.
Nørrebroby sogn, 236.
Nørregaard, Lovise Caroline L., straffefange, 308.
Nørre Nebel (Ribe amt), 459.
Nørresundby, 201, 210, 227, 276.
Nørre Tyrstrup herred, 236.
Oddson, Greipur, Isafjord, 276.
Odense, 156 f., 227, 248 f., 341, 390, 411.
Odense herred, 236.
Odsherred, 441, 457.
Olsen, Ane Elisabeth, forbedringshusfange, 219.
Olsen, Christopher, forbedringshusfange, 179.
Olsen, Hans, forbedringshusfange, 224.
Olsen, Hans Peter, straffefange, 295.
Olsen, Jens Fred., straffefange, 141.
Olsen, Karen M., tugthusfange, 114 f.
Olsen, Niels Peter, straffefange, 287.
Olsen, Oline, straffefange, 141.
Olsen, Peder, forbedringshusfange (flere af samme navn) 18, 40.
Olsen, Søren, tugthusfange, 270.
Ordrup, N. F., søtøjhusløjtnant, 244, 266.
Otterup (Odense amt), 441.
Ovesdatter, Ane Johanne, tugthusfange, 474.

- Oxenbøll, Morten (1796—1868), byfoged, Vordingborg, 12.
- Pallesen, Peder, forbedringshusfange, 40.
Paris, 130 f., 136.
- Paulsen, Christen, tugthusfange, 270.
Paulsen, Hans, forbedringshusfange, 113.
- Pedersdatter, Ane Cathrine, tugthusfange, 179.
- Pedersdatter, Birthe el. Bertha, straffefange, 37.
- Pedersdatter, Christiane, tugthusfange, 369.
- Pedersdatter el. Pehrsson, Johanna, tugthusfange, 400 f.
- Pedersdatter el. Finds, Karen, forbedringshusfange, 237.
- Pedersdatter, Kirstine, straffefange, 144.
- Pedersen, Anders, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 40, 149.
- Pedersen, Andreas, tugthusfange, 50.
- Pedersen, Ane, enke efter Mads Hansen, tugthusfange, 266 f.
- Pedersen, Ane Dorthea, tugthusfange, 418.
- Pedersen, Anton, forbedringshusfange, 179.
- Pedersen, Bendt, straffefange, 140.
- Pedersen, Christen, straffefange (flere af samme navn) 140, 238.
- Pedersen, Christian, Hårslev, 123 f.
- Pedersen, Chr., tugthusfange, 218.
- Pedersen, Clemmen, forbedringshusfange, 40.
- Pedersen, Gjertrud, Ullerslev, gift med skipper N. C. Poulsen, 181.
- Pedersen el. Gustafsdatter, Hanne, straffefange, 287.
- Pedersen, Hans, arbejdsmand, Ljunge, 305.
- Pedersen, Hans, tugthusfange (flere af samme navn) 179, 224, 308.
- Pedersen, Jacob, husmand, Nordby, 127.
- Pedersen el. Danielsen, Jens, forbedringshusfange, 40.
- Pedersen, Jens Ole, straffefange, 460.
- Pedersen, Jens Peder, forbedringshusfange, 40.
- Pedersen, Jens W., straffefange, 114.
- Pedersen, Jørgen, straffefange, 339.
- Pedersen, Karen, f. Jensdatter, gift med arbejdsmand Hans Pedersen, Ljunge, 305.
- Pedersen, Karen Frederikke, forbedringshusfange, 149.
- Pedersen el. Pedersdatter, Karen Marie, tugthusfange, 238.
- Pedersen, Kirsten, forbedringshusfange, 180.
- Pedersen, Lars, forbedringshusfange, 40.
- Pedersen, Lars Chr., tugthusfange, 218.
- Pedersen, Mathias, straffefange, 307.
- Pedersen, Niels, forbedringshusfange, (flere af samme navn) 40, 224, 241, 425.
- Pedersen, Niels, Fjellingstrup, 341.
- Pedersen, Ole, straffefange, 224.
- Pedersen, Poul, tugthusfange, 111.
- Pedersen, Søren (Skyt-Søren), tugthusfange, 269.
- Peru, 25.
- Peters, Maren Kirstine, tugthusfange, 180.
- Petersen, Peter, straffefange, 287.
- Petersen, Sophus J. L., forbedringshusfange, 180.
- Pettersson, Anders, forbedringshusfange, 180.
- Pilaten el. Pylat, Petronella N., forbedringshusfange, 124.
- Piræus, 304.
- Platen-Hallernund, E. R., greve, kaptajn, 393, 401.
- Plum, Gunhild Birgitte, straffefange, 144.
- Polen, 198.
- Porto Cabello, 195.
- Posen, 198.
- Posietta, russisk havn, 325.

- Poulsdatter, Karen Marie, gift Jensen, tugthusfange, 238.
- Poulsen, Fred. R., tugthusfange, 218.
- Poulsen, Jacob, tugthusfange, 474.
- Poulsen, Jens Chr., forbedringshusfange, 219.
- Poulsen, Lars, straffefange, 140.
- Poulsen, Niels Chr., skipper, Chicago, 181.
- Poulsen, Rasmus, tugthusfange, 411.
- Poulsen, Simon Peter, hofboghandler, 277.
- Preussen, 129 ff., 136, 145 f., 159 f., 170, 172, 175, 198 ff., 212 f., 245 ff., 363, 366, 369—74, 378 f., 428 f., 465.
- Puck, Ole Ludvig, straffefange, 286 f.
- Quaade, G. J. (1813—89), dansk minister i Berlin, 159 ff., 197, 199 f., 212 f., 375, 429.
- Qvasinitsky, Johan, tugthusfange, 40.
- Qvist, I. M., fhv. udskrivningschef, 310, 391, 409.
- Qvækholm, Chr. Hansen, straffefange, 287.
- Rakkeby, Hans Petersen, tugthusfange, 450.
- Randers, 35, 123, 157, 202, 341, 386, 390, 411.
- Rasmusdatter, Birthe Kirstine, Skævinge, 341.
- Rasmussen, Boe, indsidder, Skodder, 210.
- Rasmussen, Carl Martin, straffefange, 140.
- Rasmussen, Caroline Amalie, forbedringshusfange, 219.
- Rasmussen, Christen, straffefange, 219.
- Rasmussen, Hanne, tugthusfange, 474.
- Rasmussen, Hans, straffefange, 237.
- Rasmussen, Jacob, tugthusfange, 308.
- Rasmussen, Jens, forbedringshusfange, 41.
- Rasmussen, Jens, hegnsmand, Sneverød, 341.
- Rasmussen, Johanne el. Hanne Marie, tugthusfange, 474.
- Rasmussen, Lars, daglejer, Odense, 38.
- Rasmussen, Lars, straffefange, 339.
- Rasmussen el. Pedersdatter, Maren, straffefange, 141.
- Rasmussen, Mogens, forbedringshusfange, 40.
- Rasmussen, Peder, tugthusfange (flere af samme navn) 180, 286, 369.
- Rasmussen, Peder Jacob, tugthusfange, 450.
- Rasmussen (Frederiksen), Peter, forbedringshusfange, 237.
- Rasmussen, Poul, tugthusfange, 450.
- Rasmussen, Rasmus, tugthusfange, 418.
- Rasmussen, Vilh. Emil, straffefange, 141.
- Raunstrup hede, 156.
- Reimers, C. T., kasserer, St. Thomas, 106, Reykjavig, 292, 333, 459.
- Ribe, 185, 243, 288, 453, 470.
- Ribe stift, 409.
- Rindlin el. Rindler, Geofroi Th., metalarbejder, 117.
- Ringgive sogn, 288.
- Ringkøbing, 244, 249, 441, 457.
- Rio Janeiro, 158.
- Roepstorff birk, 41, 123.
- Rosenkrantz, G. E. (1803—84), baron, stiftamtmand, Viborg, 13.
- Rosenstand, A. (1825—81), fhv. skifteforvalter, St. Thomas, 335.
- Rosenørn, Ernst Emil (1810—94), direktør, kultusminister, 11, 303, 338, 353.
- Rosenørn, M. H. (1814—1902), amtmand, Randers, 13.
- Rosenørn-Lehn, Otto (1821—92), lensbaron, udenrigsminister, 353 f., 358, 360, 391, 416, 429.

- Rosenørn-Teilmann, Chr. P. T. (1817—79), stamhusbesidder, kultusminister, 11, 21, 38, 103, 135, 139, 148, 159, 162, 236, 240, 243.
- Roskilde, 107, 149, 391, 401, 436 f.
- Rowan, J. F., civilingeniør, 271, 421.
- Rudkøbing, 35, 149.
- Rusland, 173, 240, 325, 373, 384, 390.
- Ry, 156.
- Ryde sogn (Lolland), 268 f.
- Ryslunge, 184 f., 188.
- Rødby, 268.
- Raasløff, Vald. Rud. (1815—83), generalmajor, krigsminister, 11, 20, 30, 135, 147, 212, 233, 236, 265, 267 f., 270 ff., 276, 278 f., 281, 284, 295, 303, 330, 340.
- Saksjøbing, 269, 421.
- Salling herred, 190, 230, 235 f.
- Sallingsund, 395, 405.
- Saltø gods, 455.
- Samsø, 35, 123, 127.
- Samuelsdatter, Ane Kirstine, tugthusfange, 219.
- Sanders, Cathrine, f. James, straffefange, St. Croix, 132 f.
- Sandgreen, Martin, tugthusfange, 114.
- Sauer, Juliane Marie, tugthusfange, 269.
- Saxtorph, I. V., jægermester, 357.
- Scheel-Plessen, Carl (1811—92), slesvig-holstensk embedsmand, 160 f., 455.
- Schjelet, Carl Vilh., tugthusfange, 418.
- Schlegel, H. F. V., underlæge, 393, 410.
- Schmidt, Ane el. Anne Marie, tugthusfange, 450.
- Schmidt, Fred. Vilh., tugthusfange, 450.
- Schmidt, Georg, urmager, Odense, 194, 227.
- Schmidt, Georg C. A. J. E., forbedringshusfange, 238.
- Schmidt, Johan Ludvig, straffefange, 224.
- Schmidt, Peter Julius, tugthusfange, 113.
- Scholten, O. C. F. (1784—1854), generalmajor, 279.
- Schou, Jesper J., forbedringshusfange, 219.
- Schulian, Frd. Vilh., tugthusfange, 40.
- Schultz, Frederikke A. M. E., gift med daglejer Lars Rasmussen, Odense, 38.
- Schønsted, Knud N., forbedringshusfange, 219.
- Selsø, stamhuset, 455.
- Shanghai, 325.
- Sibbern, Fred. Chr. (1785—1872), professor, 388, 399.
- Siemsen, Carl Chr. E., straffefange, 339.
- Sigurdardatter, Margjet, Trødum, 242.
- Sigvardsen, Severine Christine, gift med metalarbejder G. Th. Rindlin el. Rindler, 117.
- Silkeborg, 201, 284.
- Simonet, Charles, arrestant, St. Thomas, 284.
- Simonsen, Niels Peter, forbedringshusfange, 238.
- Simony, Carl (1806—72), stiftamtmand, 12.
- Sjælland, 108, 143, 156, 184 f., 252, 268, 279, 319.
- Sjællands stift, 312.
- Sjørslev, Christen Pedersen, møller, Nordby, 127.
- Skam herred, 41, 123.
- Skanderborg, 201, 251, 284.
- Skive, 308.
- Skjersø, stamhuset, 332.
- Skjødte, Peder Pedersen, tugthusfange, 266 f.
- Skjørbeck, Lars el. Laust Nielsen, arrestant, 18.
- Skouby, Niels Andersen, straffefange, 141.
- Slaugs herred, 211.
- Slesvig, 13, 21, 39, 116, 121, 136, 146, 167, 169 f., 172, 175 f., 332, 337, 370 f., 373, 384, 392, 429.

- Small, Edward, forbedringshusfange, St. Thomas, 36 f.
- Smed, Peder Larsen, straffefange, 36 f., 224.
- Smed, Rasmus Jensen, smed, Nordby, 127.
- Smedelinien (citadellet), 190 f.
- Smidstra, Harko Otto, forbedringshusfange, 142.
- Snoghøj, 101, 132.
- Snæfellsnes syssel (Island), 413.
- Sortedamsøen (København), 252.
- Spanien, 166.
- Sprag, Anders Christensen, forbedringshusfange, 179.
- St. Croix, 50, 106, 151, 163, 168 f., 176, 206, 222 f., 254, 266, 273 f., 294, 302, 344 f., 367 ff., 381 f., 395 f., 409, 426 f., 431, 433, 457 f., 462, 470, 472 f.
- St. Jan, 106, 127 f., 143, 147 f., 165, 176 ff., 194, 205 f., 208, 222, 273 ff., 304, 306, 334 ff., 338, 343 f., 367 f., 396, 398, 405, 410, 423, 426, 433, 435, 440, 447 ff., 451, 453, 458, 473.
- St. Petersborg, 13 f., 22, 130 f., 136.
- St. Thomas, 20, 106, 120, 127 f., 143, 147 f., 158, 165—69, 171—74, 176 ff., 194, 205 f., 208, 222, 228, 254, 273 ff., 289, 304, 306, 334 ff., 338, 343—46, 367 f., 396, 398, 402, 405, 410, 423, 426, 433, 435, 440, 447 ff., 451, 453, 458, 479, 473.
- Stampenborg, baroniet, 357 f., Starup sogn, 288.
- Stensen, Jens, straffefange, 287.
- Stenderup, Sophie Frederikke, straffefange, 287.
- Stevns herred, 35, 123.
- Stevnsborg, Jul. Thorvald, rekrut, 429.
- Stock, Claus Andersen, forbedringshusfange, 218.
- Stökkemarken sogn (Lolland), 268 f.
- Storbritannien, se England.
- Storehedinge, 35, 123.
- Strib, 330.
- Strøm, Julie Sophie, straffefange, 295.
- Stærkende, Jens Rasmussen, tugthusfange, 113.
- Støvring herred, 202.
- Suenson, Otto Fred. (1810—88), direktør, marineminister, 11, 181, 265, 267, 278, 303.
- Suez, 304.
- Sunds herred, 236.
- Svane el. Hansen, Jørgen J., tugthusfange, 40.
- Svaneke, 194.
- Svaninge sogn, 235.
- Sveinsson, B., assessor, Reykjavik, 382, 389, 414 f.
- Svendborg, 362.
- Svendsdatter, Inger, 418.
- Svendsdatter, Sidse, forbedringshusfange, 231.
- Svendsen, Morten, straffefange, 144.
- Svendson, Marie Sophie, straffefange, 141.
- Sverige, 263 f., 287, 328, 363 f., 400, 434.
- Sydjylland, 332, 348.
- Sydsjælland, 47.
- Sydslesvig, 145.
- Sydtyskland, 374.
- Syltholm (Lolland), 421.
- Sæby, 35, 123, 195, 227.
- Søby (Ærø), 211, 227.
- Sølvgade (København), 339.
- Sønderbroby sogn, 235.
- Søndergaard, Niels M. J. J., forbedringshusfange, 40.
- Sørensdatter, Ane Kirstine, tugthusfange, 418.
- Sørensdatter, Ane Marie, enke efter karetmager J. P. Høy, 122.
- Sørensen, Anders, tugthusfange, 376.
- Sørensen, Christen, forbedringshusfange, 179.
- Sørensen (Vrendsted), Christen, rekrut, 354 f., 451.
- Sørensen, Hans, bolsmand, Ordrup, 41.
- Sørensen, Hans, forbedringshusfange, 237.

- Sørensen, Jens, tugthusfange, 270.
 Sørensen, Krøger, forbedringshusfange, 113.
 Sørensen, Maren, tugthusfange, 474.
 Sørensen, Ole, forbedringshusfange, 40.
 Sørensen (Schou), Peder Chr., forbedringshusfange, 180.
- Tachau, Ludvig M., straffefange, 115.
 Tarm sogn, 288.
 Teitsdatter, Elis, enke, Isafjord, 276.
 Terkelsen, Juliane Marie, straffefange, 141.
 Terp, Jens Jeppesen, tugthusfange, 36.
 Tetham, James, St. Thomas, 228.
 Thiers, L. A. (1797—1877), fransk statsmand, 412.
 Thingø syssel (Island), 471.
 Thomasdatter, Maren, tugthusfange, 40.
 Thomsen el. Thomassen, Peder, røgter, Sophienborg, 282.
 Thordarsson, Gudløgur, arrestant, Reykjavik, 307.
 Thorup, Anders Andersen, straffefange, 141.
 Thorø, 105.
 Thostrup, Ellen K., forbedringshusfange, 40.
 Thygeson, Thyge (1806—1905), kongevalgt landstingsmand, godsejer, 243.
 Tietgen, C. F. (1829—1901), bankdirektør, 240, 271, 325.
 Timroth, Adolph H., straffefange, 140.
 Tolderlund, H., underlæge, 207, 220.
 Toreby sogn (Lolland), 269.
 Torp, Emma S., tugthusfange, 115 f.
 Torshavn, 126, 254, 271.
 Toulon, 304.
 Trap, J. P. (1810—85), kabinetssekretær, 337.
 Trekroner, 107.
 Tunis, 304.
- Tuse herred, 243.
 Tvede, Hans Rasmussen, straffefange, 287.
 Tyskland, 130, 136, 145, 198 f., 370.
 Tønnesen, Lars, tugthusfange, 474.
- Udesundby, 103, 120.
 Ulbølle sogn, 236.
 Ulfborg herred, 50.
 Unsgaard, I. J. (1798—1872), stiftamtmand, Odense, 13.
 U. S. A., 36, 101, 120, 165 ff., 171—77, 194, 208, 265 f., 289, 304, 306.
 Ussing, Werner J. A. (1818—87), højesteretsassessor, kongevalgt landstingsmand, 30.
 Wahl, Claus C. C., tugthusfange, 237.
 Valdemar (1858—1939), dansk prins, 87.
 Vallø, 314.
 Vantinge sogn, 235.
 Varde, 288.
 Veddeløv, Jens Jensen, tugthusfange, 180.
 Vedel, Emil (1824—1909), amtmand, Rønne, 12.
 Vedel, P. (1823—1911), gehejmelegationsraad, 337.
 Veening, Jan H., forbedringshusfange, 142.
 Vejle, 463.
 Vejle amt, 288.
 Vemmetofte, 314.
 Westerband, James A., straffefange, St. Croix, 132.
 Vesterby, Peter W. M., straffefange, 249 f.
 Vestergaard, Marie Kirstine, f. Ovesen, gift med gårdmand Th. Hansen Vestergaard, 195.
 Vestergaard, Th. Hansen, gårdmand, 195.
 Vesterhæsingne sogn, 235.
 Vester Skerningne sogn, 235.

- Vester Thyregod sogn, 288.
 Vester-Ulslev sogn (Lolland), 268 f.
 Vesteråby sogn, 235.
 Vestsjælland, 333.
 Westh, Hans M., straffefange, 144.
 Westh, Lars Christensen, straffefange, 144.
 Vestindien, dansk, 143, 148, 166—78, 222 f., 234, 265 f., 284 f., 288, 304, 307, 325, 343—46, 452.
 Vibe, Jørgen Hansen, husmand, Nordby, 126 f.
 Viborg, 185, 219.
 Wien, 136.
 Vigerslev, 264, 275.
 Vigge, Niels Vilh. Hansen, forbedringshusfange, 404.
 Vildsund, 395, 405.
 William, Hugh M., St. Croix, 473.
 Wilson, James Baly, forbedringshusfange, Liverpool, 20.
 Vinstrup, L. A., kgl. bygningsinspektør, 463.
 Winther, Carl Fred., straffefange, 287.
 Winther, Geert (1813—1905), politiker, 313.
 Winther, Niels Andreas, straffefange, 141.
 Virklund, Christen Jensen, straffefange, 141.
 Visser, Jens Michelsen, husmand, Nordby, 127.
 Visser, Mikkel Mikkelsen, husmand, Nordby, 127.
 Vordingborg, 163 f., 191, 233.
 Vordingborg søndre birk, 191.
 Wyke, Charles Lennox, engelsk gesandt i København, 23, 25 ff., 251.
 Wyld, James, eng. entreprenør, 101 f.
 Waadde, Jens Laursen, straffefange, 141.
 Zeuthen, Fritz, lægekandidat, Reykjavik, 203.
 Zeuthen, Thora Emilie, gift med lægekandidat Fritz Zeuthen, Reykjavik, 203.
 Ydernæs (Fodby sogn), 163.
 Yeaman, George H., nordamerikansk minister i København, 165, 177.
 Young, Nathaniel L., arrestant, St. Croix, 49.
 Ægmundsson, Ægmundur, arrestant, 16.
 Ærø, 47, 106, 131, 211, 227, 248, 409.
 Ærøskøbing, 131, 248.
 Øgmundsson,, Øgmundur, arrestant, Vestmannø, 333.
 Ølby sogn, 204.
 Ølgod sogn, 288.
 Øresund, 434.
 Østasien, 326.
 Østerbrogade (København), 252.
 Øster Flakkebjerg herred, 163 f., 204.
 Østergaard, Hans Hansen, menig, 342.
 Øster Herred (Bornholm), 194.
 Østerhæsinge sogn, 235.
 Østerport (København), 253.
 Øster Skerninge sogn, 236.
 Øster-Ulslev sogn (Lolland), 268 f.
 Østrig, 70, 130 f., 390.
 Åbenrå, 465.
 Alborg, 185, 244, 279, 341.
 Århus, 20, 108, 156, 185, 190, 309, 331, 341, 390, 411.
 Åstrup sogn, 288.

SAGREGISTER

- Afløsning af bortsolgte Ejendommens afgifter, lov om, 325, 417.
- Afskrifter af arkivalier, ny takst for, 334.
- Agtelsesoprejsning, lov om, 29, 191.
- Alderdomsforsikringsanstalt, lov om oprettelse af, 201.
- Altinget:
- Bekendtgørelse til, 119, 124 ff., 132, 134, 136 f., 290, 292 ff., 413, 416 f., 419 ff., 423.
  - Commissarius ved, udnævnelse af, 137.
  - Indkaldelse af, 280.
  - Opløsning af, 279 f.
  - Valg til, 279 f.
- Amternes kommunale anliggender, lov om, 31.
- Amtmændenes kontorholdsgodtgørelse, lov om, 211, 244, 276.
- Amtsforvaltere:
- Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 217, 243, 310, 359.
  - Lønningslov for, 214, 243, 310, 359.
- Amtstuer, nedlæggelse af, 441, 457.
- Apanage m. m. til kronprinsen, lov om, 209, 218, 257—64, 270, 272.
- Apotekerbevillinger, 112, 288 f., 362 f., 441 f., 452 ff., 459 f.
- Arkivvæsenet:
- Henlæggelse under kirke- og undervisningsministeriet, 272 f.
  - Lønningslov for, 436.
- Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 41—49.
- Arvefæste, tilbud om, 323 ff.
- Auktionsafgifter, lov om, 31, 205, 234.
- Auktionsdirektør, love om kontorholdsudgifter til, 244, 279, 390 f., 410 f.
- Bankhæftelser, indkaldelse af besiddere af, 275.
- Begunstigelser ved afhændelse af huse på landet, lov om, 355.
- Benådninger, 15—20, 35—41, 49 f., 113—16, 124, 127, 132 f., 139—42, 144, 149 f., 155, 164, 179 f., 192, 210, 214, 218 f., 224 f., 228, 230, 232, 237—41, 249 f., 254, 267—70, 279, 284, 286 f., 291 f., 295 f., 303, 307 f., 329, 333, 339 f., 356, 369, 376, 404, 411, 418, 422, 450 f., 460, 462 f., 473 f.
- Bestalling, ændring af formularen for, 16.
- Borgerlige korps, ophævelse af diverse, 341.
- Borgmester, love om kontorholdsudgifter til, 244, 279, 390 f., 410 f.
- Bornholms amtsråd, godkendelse af valg til, 231 f.
- Bornholms-væbningen:
- Godtgørelse for tjeneste ved, 217.
  - Heste til, lov om, 435, 465.
- Bortforpagtning af bondegårde, lov om, 392.
- Bortsalg af Herlufsholms gods, forslag om, 347 f.
- Brandforsikring af købstadejendomme, lov om, 267, 308 f.
- Brandforsikring for landbygninger, 308 f., 341.

- Brændeafgift, ophævelse af, 309.
 Brændevinshandling, lov om beskatning af, 444 f., 471, 473.
 Brændevinshandel på landet, lov om, 312, 358, 419.
 Bygningsafgifter, lov om, 49.
- Cadore, hertugen af, forhandling med, 382 f.
- Charlotte Amalie (St. Thomas):
 Bestyrelseskommission for offentlige arbejder, oprettelse af, 398.
- Christianshavns straffeanstalt, frigivelse af fanger fra, 15, 17 f., 37, 40 f., 50, 113, 115, 124, 140 f., 144, 149, 164, 179 f., 192, 237 f., 269 f., 286 f., 307 f., 339, 450, 474.
- Christiansted byting, domme afsagt ved, 132 f., 422, 462.
- Classenske legatskole, se Garnisonskirkens militære drengeskole.
- Dagmar, prinsesse:
 Formælingen i St. Petersborg, 13 f.
 Udstyr til, lov om, 14 f., 32, 38.
 Ægteskabskontrakt med, forelæggelse af, 22 f.
- Demarkationslinien ved København, af-
 løsnings af, 48, 147, 252 f.
- Deportation af forbrydere til udlandet, 36.
- Dimission, finansminister Fengers, 467 f., 475.
- Distriktsheste, lov om, 223, 235.
- Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 36, 48, 111, 122 f., 150, 161, 240 f., 266 f., 307, 312 f., 357, 400 f., 405, 408 f.
 Eksekvering af, 296—301.
- Eftertryk, tillæg til lov om, 211 f.
- Embedsed, ændring af formularen for, 16, 398.
- Eneberettigelse til næringsdrift, erstatning for ophævelse af, 211, 227.
- Enkesæde for baroniet Stampenborg, oprettelse af, 357 f.
- Entholdelsesdekret, lempelse af, 341.
- Fanced, aflæggelse af, 153 ff.
- Fattiges hjemsendelse, lov om udgifter til, 31, 111, 227.
- Fattigkommission, nedsættelse af, 290.
- Felttillæg m. m., lov om, 253, 310, 348.
- Fideicommissarisk bånd, ophævelse af, 332.
- Finanshovedkassen:
 Lønningslov for personale ved, 472.
 Nedlæggelse af, 449, 458.
- Finanslov, forslag om foreløbig, 106, 116, 219 f., 223, 335, 337, 339 ff., 343.
- Finanslove, 31, 135, 195, 229, 248, 279, 308, 354, 392, 417, 441, 475.
- Finansministeriet:
 Lønningslov for, 243, 359.
 Midlertidig bestyrelse af, 235, 475.
 Sagområdets henlæggelse til, 209.
- Fiskeri:
 Fiskeri, lov om, 211.
 Fiskeri i Limfjorden, lov om, 21, 112, 472.
 Fiskeri med drivvåd, forbud mod, 451, 470.
- Folketinget:
 Inddeling af valgkredse, 434.
 Opløsning af, 302
 Udskrivning af valg til, 302.
 Valgbestyrelse, udnævnelse af, 13.
- Fond for universitetet, kommunitetet og den polytekniske læreanstalt, sammen-
 dragning af, 436.
- Forhyringskontrakter m. m., lov om af-
 slutning af, 392, 421.

- Forordning af 4. maj 1803, ikrafttræden af, 375, 383.
- Fransk regering, anerkendelse af ny, 389 f., 412.
- Frederiks hospital, det kgl.:
Henlæggelse under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen, 426.
Takster for, 386 f.
- Fredning af visse dyr, lov om, 392, 419.
- Fribefordringer, godtgørelse for militære, 182 f., 212.
- Fyrvæsenet:
Lov om, 220.
Lønningslov for personalet ved, 242, 311.
- Færgeforhold:
Færgeforbindelsen Fredericia-Strib, 330, 349.
Færgeforbindelsen Sallingsund-Vildsund, 395 f., 405.
Færgevæsenets henlæggelse under indenrigsministeriet, 425.
Straf for indgreb i færgerettigheder, 101, 127.
- Færøerne:
Fordeling af de færøske sager mellem ministerierne, 330.
Fredning af fuglefjelde på, 441, 454.
Handel på, lov om, 393.
Kapitelstaksten på, lov om, 200, 229.
Kolera på, foranstaltninger imod, 453, 460.
Kongsfæste, lov om adgang til, 411.
Landkommunernes styrelse på, lov om, 454, 471.
Lægehonorarer på, lov om, 453, 460.
Skyldsætning af jord på, lov om, 39, 115.
Udpantning på, lov om, 29, 115.
Valg på, til landstinget, 363.
- Fæstegods overgang til selveje, lov om, 313—17.
- Fæstegårdes bortforpagtning, lov om, 311, 358, 470.
- Fødsels- og plejestiftelse, den kgl.:
Fastsættelse af takster for, 282 f.
Henlæggelse under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen, 426.
- Gade- og vej anlæg i Frederiksberg sogn, lov om overtagelse af, 204, 227.
- Gageringsbestemmelser for søetaten, se Marinens organisation.
- Garnisonskirken militære drengeskole, kapital vedr. 279.
- Garnisonssteder, lov om fastsættelse af, 334.
- Grotums familielegat, ny fundats for, 475.
- Grundloven, ministers kontrasignatur på, 13.
- Gæld til statskassen, efergivelse af, 195, 227.
- Halvprocentafgift af ejendomme, lov om, 193, 231.
- Hammershus birk, domme afsagt ved, 115.
- Handelspladser:
Næringsforhold i, undersøgelse af, 359.
Styrelseslov for, 241.
- Havneanlæg, lov om, 201, 228.
- Hegn m. m., lov om, 250, 281, 462.
- Helsingør ekstraret, domme afsagt af, 18.
- Hesteavlens fremme, lov om, 20, 127, 244, 266.
- Hjemstedsbeviser, foreløbig lov om, 430, 470.
- Horsens købstads ekstraret, domme afsagt af, 35.
- Horsens straffeanstalt, frigivelse af fanger fra, 19, 35, 40, 50, 113 f., 140 f., 144, 179 f., 237 f., 269 f., 287, 308, 339, 450, 474.

- Hovedlandevejenes henlæggelse under amtsrådet, lov om, 29, 143.
- Hunde, forholdsregler mod løsgående, 35.
- Hundetegn, forhøjelse af betaling for, 308 f., 333.
- Husdyravlens fremme, lov om, 20, 127, 244, 266.
- Hærens forplejningskorps, ordning af, 217, 235, 410, 417.
- Hærens organisation, lov om, 51—80, 85—97, 146 f., 155—58.
- Højesteret, domme afsagt af, 16—19, 36 f., 39, 48 f., 111, 115 f., 122, 139, 141 f., 150, 161, 180, 210, 214, 239, 241, 254, 266, 279, 291, 307, 313, 333, 357, 411, 463.
- Håndskydevåben, lov om arméens forsyning med, 30 f., 47.
- Indenrigsministeriet:
- Lønningslov for personale under, 244, 323, 390, 419.
  - Midlertidig bestyrelse af, 236, 292.
  - Sagsområders henlæggelse til, 212, 425.
- Indfødsret, lov om fortabelse af, 397, 417.
- Indfødsretslove, 21, 138, 202, 227, 244, 268, 312, 349, 392, 399, 455.
- Indkomstskat, lov om, 39, 322, 359.
- Ingeniørbataljon, oprettelse af, 327.
- Invalideforsørgelse, lov om, 333.
- Island:
- Afsoning af bøder i ikke-kriminelle sager, 293.
  - Alterbog, revision af, 333 f.
  - Birkeskovene i, konservering af, 136 f.
  - Brændevinsafgift, frd. om, 468.
  - Brændevinshandel og -udskænkning, lov om, 125.
  - Bødefafsoning, lov om, 135.
  - Dampskibsfart omkring, 290.
  - Døvstummes undervisning i, 421, 468.
  - Erklærings meddelelse til ansøgere og klager, 290 f., 336.
  - Fattiges flytning, omkostningerne ved, 137.
  - Forfatningslov for, 134 f., 294, 329, 382, 391, 403, 468.
  - Forloveres pligter i ægteskabssager, 126.
  - Fotografier, eftergørelse af, frd. om, 290 f., 313.
  - Fragtfart mellem Danmark og Island, lov om, 137, 211, 227.
  - Fremmedes fiskeri ved, 290, 420, 467.
  - Fødselsvidenskab, undervisning i, 449 f.
  - Finansvæsenet på, lov om, 248.
  - Handelssted på Borgarnæs, oprettelse af, 112.
  - Handlendes bosætningspligt i, 423.
  - Havkalv, nedsænkning af, 419.
  - Holum kirke, petition om statstilskud til, 119.
  - Hospitalsafgift af fiskefangst, frd. om, 467.
  - Hospitalslodder i, frd. om, 135, 240.
  - Hundehold i, frd. om, 293.
  - Islandske sagers henlæggelse under justitsministeriet, 330.
  - Jordegods, bortfæstning af, 138.
  - Juridisk uddannelsesanstalt i, 292, 420 f.
  - Kommunallov for, 125.
  - Kornforsyningen til, 420.
  - Kysttrafikken omkring, 125 f., 211, 290, 419 f.
  - Købmandsbøgers førelse på islandsk, bkg. om, 293.
  - Landboskolers oprettelse i, 125, 467.
  - Lærerpost i islandsk historie m. m., 292, 416.
  - Lønningstillæg, lov om, 201, 218.
  - Medicinalvægtens inddeling, nye regler for, 293, 313.
  - Medicinalvæsenet i, forbedring af, 131 f.

- Navigationsskole i, oprettelse af, 413.
 Oldsagssamling, oprettelse af, 292.
 Ophjælpning af næringslivet i, 125.
 Ordning af det finansielle forhold mellem Danmark og Island, 133 f.
 Overslag over indtægter og udgifter, 412, 468 f.
 Overøvrigheden i, reform af, 330, 382.
 Postvæsenet i, 124, 330, 468.
 Privilegerede fordringers inddrivning, 293, 313.
 Silde- og gråseifiskeriet med net, frd. om, 467.
 Skibes måling og registrering, 137 f., 293.
 Skibsfart og handel, lov om, 125.
 Smitsomme sygdomme blandt fårene, foranstaltninger imod, 293, 412.
 Straffeanstalt og fængslers indretning i, 293, 412.
 Straffelov for, 293.
 Svovllejer, bortforpagtning af, 471.
 Sygehuset i Reykjavik, tilskud til, 459.
 Sysselmandsembedernes indtægter i, forbedring af, 412 f.
 Toldfrihed for fiskeindførsel til Frankrig, 420.
 Vejregnskabers offentliggørelse, 293 f.
 Æresoprejsning, frd. om, 336.
- Jernbaner:**
- Anlæg af, love om, 47, 111, 143, 201, 207, 226, 228, 250, 264, 268, 275 f., 279, 284, 332 f., 340, 348, 358, 464 f., 472.
 Ekspropriation til, 226, 234.
 Koncessioner til, tildeling af, 241, 270 f., 421 f., 437—40.
 Statens overtagelse af, 108 f., 111, 244, 266, 455.
 Vedligeholdelse af, afgivelse af grus til, 183, 232.
- Jorder, salg af, 101, 105, 132 f.
- Juridisk prøve, lov om ophævelse af, 457.
 Jurisdiktionsgrænser, ændring af, 163 f., 202, 211, 235 f., 249, 328, 349.
Justitsministeriet:
 Lønningslov for personale under, 242, 327, 393, 417.
 Midlertidig bestyrelse af, 38, 119, 139, 159.
 Omlægning af sager indenfor, 423.
- Kilen, fiskeriet i, anordning om, 142 f.
 Kirkekommission, nedsættelse af, 215 ff.
Kirke- og undervisningsministeriet:
 Arkivvæsenets henlæggelse under, 272 f.
 Lønningslov for personale under, 251.
 Kirker, lov om brug af, 472.
 Kirkestævne, loves læsning på, 411.
 Klasselotteriet, plan for, 47 f., 202, 272, 328.
 Kokopper, lov om indpodning af, 391, 409.
 Kolding herred, valg af amtsrådsmedlemmer i en del af, 47, 106.
 Kolera, foranstaltninger imod, 190 f., 229.
 Koloniernes centralbestyrelse, lov om udgifter vedr., 395 f., 417.
 Kommissioner, nedsættelse af, 215 ff., 356, 359, 385, 419 f.
 Kommunalvæsenet, lov om, 31, 147, 193 f., 234.
 Konge- og kirketiender, lov om vederlag for, 248, 265.
Kongen:
 Regeringens førelse under fravær, 109 f., 162 f., 238 f., 295, 391 f., 409, 432, 453.
 Kongres i Paris, indkaldelse til, 183.
 Konkurs m. m., lov om, 442 ff.
Konseilpræsident:
 Midlertidig varetagelse af funktioner som, 295.

- Konsulatsgebyrer af skibe, nedsættelse af, 34, 51.
- Kontorholdsudgifter, love for retsbetjentes, 20, 35, 41, 107 f., 123, 149, 190 ff., 194, 204, 230, 243, 248, 251, 253 f., 281, 328, 349, 393, 411, 441, 467.
- Kreditbeviser, foreløbig lov om, 376, 392, 415.
- Kreditforening, lov om begunstigelser for, 210, 234.
- Krigsforhold, handlende og søfarendes forhold under, frd om: Se Forordning af 4. maj 1803.
- Krigsførelsen i 1864, lov om berigtigelse af krav fra, 128, 147.
- Krigsministeriet:
 Ekstraordinær bevilling til, 217, 232 f.
 Lønningslov for personalet i, 396, 414.
 Midlertidig bestyrelse af, 236, 265, 279, 303, 340, 358.
 Organisation af, lov om, 217.
- Krigsretsdomme, forelæggelse af, 16 f., 22, 50 f., 311, 342, 393 ff., 404 f., 427, 429, 452.
- Krigsskib, salg af, 15, 23—29, 138 f.
- Kriminal- og politiretten i København, domme afsagt af, 15 f., 19, 124, 142, 155, 192.
- Kronborg østre birks politiret, dom afsagt af, 456.
- Kronprins Frederik:
 Edsaflæggelse på grundloven, 109 f.
 Se også: Apanage m. m.
- København:
 Brandforsikringen i, nye vedtægter for, 413 f., 461.
 Brandvæsenet i, 20 f., 39, 115, 201, 230.
 Bygningslov for, 441, 454.
 Fæstningen, nedlæggelse af, 48, 306 f.
 Indkomstskat i, lov om, 210, 244.
 Notarius Publicus i, nye bestemmelser for, 423 ff.
 Partialobligationer udstedt af Københavns kommune, lov om, 248, 265.
 Politivedtægt for, 272.
- Reservekorps for brandvæsenet i, 428.
- Københavns universitet:
 Afståelse af arealer til anlæg af en botanisk have og et astronomisk observatorium for, 253, 339.
 Erhvervelse af akademisk borgerret ved, regler for, 285 f., 305 f.,
 Filosofisk prøve, nye bestemmelser for, 432 f.
 Forberedelseseksamen til, nye regler om, 122.
 Juridiske studium ved, nye bestemmelser vedr. det, 425.
 Se også: Juridisk prøve.
 Lægevidenskabelig eksamen ved, 360 f.
 Købstadskommunernes styrelse, lov om, 31, 193 f., 234.
 Købstædernes næringsforhold-undersøgelse af, 359.
- Landbygningernes brandforsikring, forhøjelse af kontingent til, 237.
- Landevejsbommene i Gl. Københavns amt, nedlæggelse af, 309.
- Landkommuner, se Kommunalvæsenet, lov om.
- Landmandsbanken, lov om begunstigelser for, 461 f., 472.
- Landsoverretten i København, domme afsagt af, 114, 127, 133, 303.
- Landstinget:
 Kongevalgte medlemmer, udnævnelse af, 30, 243.
 Valg til, 12 f., 362.
 Valgbestyrelsesformænd, udnævnelse af, 12 f.
 Valgmandsantallet, fordeling af, 362.
- Lehn og stamhuse:
 Anbringelse af midler i, lov om, 310, 332.
 Overgang til fri ejendom, lov om, 293, 441, 466.
- Ligsyn, lov om, 310, 387, 403.

- Livjægerkorpset i København, ændring af, 331, 348.
- Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871:
Fritagelse for at forberede lovens gennemførelse, 355 f.
Lov om, 328, 355.
- Lottovæsenets ordning, lov om, 251, 281, 328.
- Lovforslag:
Forelæggelse af, 20 f., 29—32, 34 f., 39, 41, 47 ff., 97, 100 f., 105, 107 f., 123, 128, 183, 189, 190—96, 200 ff., 204 f., 207—11, 214, 217, 219 f., 223, 226, 228, 241—44, 250—57, 264 f., 267 f., 270, 308—12, 322 f., 325, 327—36, 338, 386—93, 395 ff., 398, 403, 410, 434 ff., 440—47, 449, 451—54, 461, 464 f., 470.
- Stadfæstelse af, 38, 47, 51, 105 f., 108, 110—13, 115 f., 120, 127, 132 f., 135, 138, 141, 143, 146 ff., 151, 153, 163, 209, 211 f., 218 ff., 225—34, 264—68, 271—74, 276, 278, 280, 283, 313, 331 ff., 335 ff., 341 ff., 346, 348 f., 355, 357—60, 365, 399 ff., 403 ff., 408—12, 415—19, 421, 451, 454—57, 460—63, 465, 467 f., 470 ff., 474 f.
- Tilbagebetaling af, 212, 231, 278, 340, 349, 354, 414, 458, 466, 468, 471, 473.
- Lov- og Ministerialtidende, lov om udgivelse af, 322, 357, 391.
- Lægedistrikter, omlægning af, 204, 236, 268 f., 288.
- Lægevirksomhed, lov om ikke autoriseret, 200, 209.
- Lærde skoler:
Ferien i de, regler for, 428.
Lov om de, 390, 418.
Realdisciple i de, afgangseksamen for, 429 f.
Undervisningen i, anordning vedr., 428.
- Lærerindelønninger, lov om, 31, 116.
- Lønningsafdrag, lov om anvendelsen af, 419.
- Lønningslove:
Diverse lønningslove, 34, 208 f., 211, 214, 217, 231, 242 f., 309 f., 337, 359, 458 f.
Hærens lønningsslov, 103 ff., 106, 151 ff.
Marinens lønningsslov, 104 f., 153, 196, 233.
- Lønning under udkommando, lov om, 250, 281.
- Løntillæg:
Reimers, C. T. kammerråd, St. Thomas, 106.
- Lån, tilladelse til optagelse af:
Hegermann-Lindencroneske fideicommis, 181 f., 192 f.
Ledreborg, grevskabet, 182.
- Magasinkorn m. m., udskrivning af, 21 f.
- Marineministerens dimision, 176—79, 181.
- Marineministeriet:
Midlertidig bestyrelse af, 340, 358.
- Marinens organisation, lov om, 80, 97—100, 195 f., 229.
- Mark- og vejfred, lov om, 472.
- Marstal, lov om handelspladsen, 47, 106, 116.
- Medicinalvægten, lov om ændringer i, 191, 209.
- Medicinske studium, planlægning af det fremtidige, 385 f.
- Middelhavs-ekspedition, udsendelse af krigsskib på, 304.
- Militære anlæg, salg af, 252, 281.
- Militær straffelov, ændring af, 250.
- Militært beredskab, forøgelse af, 120 f., 128 f., 133, 365, 377—81, 383 f., 386.
- Mindemedaljer for de slesvigske krige, uddeling af, 406 ff.
- Ministered, aflæggelse af, 401 f.
- Ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen:

- Lønningslov for personalet under, 323, 390, 416.
 Midlertidig bestyrelse af, 216 f.
 Sagers henlæggelse til, 272.
 Ministerskifter, 19 f., 161 f., 176—79, 181, 214 f., 218, 240, 303, 340, 353 f., 475.
 Møllenæring, erstatning for ophævelse af, lov om, 253, 267.
 Mønstring af skibsmandskaber, lov om, 442, 468.
 Mønstringsbestyreren i København, lønning for, 248, 327.
 Måling, skibes, lov om, 34, 110, 228, 231.
- Nationalbanken:
 Deposita i, betaling for, 397 f.
 Henlæggelse af guld til realisationsfonden, 385, 460.
 Ombytning af aktiebreve, 459.
 Neutralitetserklæring, forslag om, 363—66, 369—75.
 Neutralitetsoverenskomst, indgåelse af international, 384.
 Nicobarerne, den danske kroners ret over, 251.
 Nordslesvigs tilbagegivelse, se Pragerfredens opfyldelse.
 Nyborg fæstnings nedlæggelse, lov om, 252, 279.
 Nybygningsprogram, marinens, 317—22.
 Nykøbing hospital på Mors, nye bestemmelser for, 456 f.
 Nørresundbys næringsforhold, lov om, 210, 227.
- Odense adelige jomfrukloster, ændringer i fundatsen for, 248 f.
 Odense overformynderi, statskassens overtagelse af ansvar for, 194, 227.
 Odsherred amtstue, nedlæggelse af, 441, 457.
 Officersskolens lønningsforhold, lov om, 210, 235.
- Overformynderiet i København:
 Lån til opførelse af ny bygning til, 449.
 Overformynderivæsenet, lov om, 29, 200, 209 f.
 Overordentlig skat, love om, 151, 248, 278, 309, 359, 441.
- Pantelånernæring, lov om, 29, 143.
 Pensionering af:
 Beck, G. F. C., major, 393, 401.
 Cetti, Sophie Frederikke, f. Wedege, enke efter oberst J. Cetti, 396, 400.
 Forsberg, A. F. W., kst. politimester, 163.
 Hatchett, H. W., fuldmægtig, St. Croix, 458.
 Hatchett, P. B., kopist, Vestindien, 275.
 Heitmann, Ludv., politiassistent, 163.
 Hertz, Louise, f. v. Halle, 336, 342.
 Jacobi, A., skoleinspektør, 393, 401.
 Juel, N. F. G., ritmester, 207.
 Karp, C. I. F., forvalter, Fredericia, 217.
 Kirchhoff, E. F., underbetjent, 273.
 Krarup, Bothilde, f. Vilsted, 201, 219.
 Krøyer, Bertha C., f. Gjesdal, 336, 342.
 Krøyer, H. N., professor, 323.
 Lang, Andrew, overvejimester, St. Croix, 381.
 Lunding, N. C., generalløjtnant, 207, 220.
 Lützen, F. E., oberstløjtnant, 310.
 Møller, H. C., korpslæge, 401, 452, 473 f.
 Ordrup, søtøjhusløjtnant, 244, 266.
 Platen-Hallermund, E. R., greve, 393, 401.
 Qvist, I. M., etatsråd, 310, 391, 409.
 Schlegel, H. F. V., underlæge, 393, 410.
 Sibbern, Fred. Chr., professor, 388, 399.

- Sveinsson, B., assessor, Reykjavik, 382, 414 f., 462 f.
- Tolderlund, H., underlæge, 207, 220.
- Pensionslov, 310, 395.
- Pensionstillæg til afskedigede officerer, lov om, 207, 220.
- Plejhjælp til uægte børns mødre, ændringer i reglerne for, 221 f.
- Pligtkørsler m. m., lov om, 442.
- Politi og politisagers behandling udenfor København, lov om, 327, 387, 409.
- Postforsendelser, lov om, 250, 265.
- Postkonventioner, godkendelse af, 226, 287.
- Postvæsenet:
- Kontorhold til, lov om, 243, 310, 359.
- Lov om, 393, 404.
- Lønningslov for, 243, 310, 359.
- Udnævnelse af bestillingsmænd ved, 359 f.
- Poulsenske stiftelse, den, ændring af fundats for, 276 f.
- Pragerfredens opfyldelse, forhandling om, 129 ff., 135 f., 145 f., 159 ff., 196—200, 212 f., 245—48.
- Prikkeafgift, lov om forhøjelse af, 391, 401.
- Proceskommissionens arbejde, beretning om, 443 f.
- Præster:
- Lønningslov for, 395.
- Pensions- og hjælpefond for, lov om, 395.
- Præsteeden, ny form for, 384 f.
- Præsteembeders besættelse, lov om, 388.
- Påsejling, anordning vedr. forholdsregler mod, 282.
- Rangforordningen, ændring af, 337.
- Rang, fastsættelse af:
- Amtmænd, 433
- Departementsdirektører og -chefer, 433.
- Krigsministeriets direktør, 434.
- Marineminiateriets direktør, 434.
- Medlemmer af højesteret, 434.
- Redningsvæsenet, lov om, 210, 226, 327, 341 f., 392, 399.
- Registrering af skibe, lov om, 34, 110.
- Rejsetilladelser:
- Finansministeren, 235.
- Indenrigsministeren, 236, 292.
- Krigsministeren, 236, 265, 303, 358.
- Rentebevillinger, lov om betaling for, 419.
- Reserveofficerers understøttelse, lov om, 100, 141.
- Retsbetjent og magistratsebedsmænd, lønningslov for, 327, 360.
- Se også: Kontorholdsudgifter.
- Ribe kommune, lov om understøttelse til, 453, 470.
- Rigsdagen:
- Afslutning af, 148 f., 230, 278, 356 f., 416, 469 f.
- Sammenkaldelse af, 23, 161, 163, 240, 386, 431 f.
- Udsættelse af, 161, 165, 304.
- Valg til, 12, 23, 148.
- Åbning af, 165, 436.
- Rigsdalersedler, udstedelse af nye, 375, 456.
- Ringkøbing amtstue, nedlæggelse af, 441, 457.
- Sagførervirksomhed, lov om, 194, 234.
- Sandflugtens dæmpning, lov om, 20, 116.
- Schimmelmannske fideicommiss' mageskifte med staten, 291, 301 f., 357.
- Separation, se ægteskabs opløsning.
- Sindssygeanstalt, udvidelse af, 194, 225, 233, 431.
- Skadeserstatning for brandslukningsforanstaltninger, lov om, 190.
- Skibsafgifter, lov om, 445, 471.

- Skibsbros ved Nyborg station, oprettelse af, 330, 349.
- Skibsfartsforholdene i Øresund, overenskomst om, 434 f.
- Skibsføreres strafansvar, lov om, 105, 143, 155.
- Skolefond, forhøjet ligning til, 244, 323, 358.
- Skolekommissioners organisation, lov om, 415.
- Skolelærereksamen, lov om, 150 f.
- Skolelærerseminariet i Lyngby, nedlæggelse af, 436, 470.
- Skovejendomme, lov om salg af, 204, 231.
- Skovtvangen, lov om ophævelse af, 30.
- Skovvæsenet:
Lønningslov for, 310.
- Skydebaner, tilvejebringelse af, 105, 133.
- Skyldsætning af skove, lov om, 30.
- Slesvigske distrikter:
Afløsning af kvægtiende m. m., lov om, 332, 337, 392, 409.
Skyldsætning af jordejendomme i, lov om, 39, 116.
Udvandring fra de, regler for, 428 f., 465 f.
- Sporteljournaler, nyt skema for, 466.
- St. Croix:
Afhændelse af, 266.
Arbejdskontrakter med landarbejdere på, anordning om, 151.
Budget for, 50, 206, 294, 367, 426.
Erstatning til, andragende om, 222 f.
Finansielle foranstaltninger vedr., 395 f.
Landejendomsbesiddere og landarbejdere, forholdet imellem, 151.
Ligestilling af fremmed skibsfart fra, 462.
Lægestillinger på, oprettelse af, 206 f.
Lønforhøjelse til embedslæger på, 273.
Politimesterembedes oprettelse på, 206.
- Rentefonden, forskrifter om, 396.
- Sportelreglement for, 396.
- Tillægsbevillinger for, 106, 273, 294, 302, 368 f., 382, 409 f., 426, 431, 457 f., 472 f.,
- Åger, straf for, 396.
- St. Jan, se St. Thomas.
- St. Thomas:
Afståelse af, 165—79, 194, 208, 304, 306, 325, 336 ff.
Andragende fra beboerne på, 402.
Budget for, 127 f., 205 f., 274, 335, 367, 421.
Commission til bestyrelse af de offentlige arbejder på, oprettelse af, 143.
Eftergivelse af bidrag til statskassen, 440 f., 447 f., 451.
Guvernementsplakat for, ændring af, 405.
Ingeniørs ansættelse på, 448 f.
Kvartprocentafgiften, ophævelse af, 148, 396.
Låns optagelse for, 473.
Militærstyrkens organisation på, 473.
Ophævelse af engelske skibsfartsbestemmelser på, 289.
Rentefod for private lån, frigørelse af, 147 f.
Straffebestemmelser for beskadigelse af telegrafiske anlæg, anordning om, 423.
Telegrafanlæg på, tilskud til, 423.
Tillægsbevillinger for, 273 f., 334 f., 368, 410, 449, 453 f., 458 f.
- Stamhuset Gl. Køgegård, stadfæstelse af erektionsbrevet for, 415 f.
- Stamhuset Selsø, overgang til fri ejendom, 455.
- Stamstutteriet på Frederiksborg, nedlæggelse af, 392, 419.
- Statsforskrivninger, lov om forældelse af, 386, 408.
- Statslån, optagelse af, 277 f.
- Statsobligationer m. m., regler for be-

- kendtgørelse om, 366 f.
- Statsregnskaber, offentliggørelse af, 20, 165, 243, 304 f., 392, 434, 440.
- Statsrådet:
- Meddelelse om forhandling i, 399 f.
- Protokollen, godkendelse af, 13, 15 f., 30, 38, 48 f., 101, 103, 107, 110, 112, 119, 121, 144, 164, 183, 191, 200, 202, 204, 227, 242, 252, 265, 276, 282, 289, 303, 309, 330, 336, 342, 348 f., 356, 381, 387, 398, 405, 409, 427, 453, 457, 461, 467, 471, 475.
- Stempelafgift af udenlandske pengeeffekter m. m., lov om, 441, 472.
- Stempelbegunstigelser for foreninger for arbejderklassens vel, lov om, 309, 331.
- Stemplet papir, ændring i loven om, 441, 462.
- Stenolie:
- Forhandling af, lov om, 338, 349, 387, 400.
- Prøve af, anordning om, 405 f., 431.
- Straffelove:
- Borgerlig straffelov, ændring af, 403, 411.
- Militær straffelov, 398 f., 452.
- Straffesags anlæggelse, bemyndigelse til, 18, 241, 282, 289, 291, 425 f., 456.
- Styrmmandseksamen, lov om, 242, 281.
- Sukkertold, ændring af, 417.
- Sundhedsvedtægter, lov om, 190, 223.
- Søforternes bestykning, bevilling til, 106 f.
- Søminetjenesten, personalet ved, 348.
- Sø- og handelslovgivningen, ændring af, 356.
- Telegrafanlæg, statens indløsning af private, 325, 348.
- Telegrafforbindelser, oprettelse af, 101 ff., 225 f., 240, 254 f., 325 ff.
- Telegrafstation i København, oprettelse af, 328.
- Telegrafvæsenet:
- Lønningslov for, 243, 310, 359.
- Udnævnelse af bestillingsmænd ved, 360.
- Theater, det kgl.:
- Overbestyrelsen af, 162.
- Økonomiske forhold for, lov om, 255 ff., 329.
- Thorø, lov om salg af, 31, 105.
- Tillægsbevillingslove, 49, 127, 214, 231, 264 f., 281, 331 f., 348, 396, 415, 451, 470 f.
- Tiltalefrafald, 111, 117 ff., 123 f., 126 f., 164, 192, 195, 203 ff., 210, 220 f., 229—32, 239, 242, 276, 410.
- Titler for embeds- og bestillingsmænd, fritagelse for, 338, 388.
- Toldafgifter, lov om, 441, 447.
- Toldbøger, nye regler for gennemsyn af, 388 f.
- Toldvæsenet:
- Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 217, 243, 310, 359.
- Lønningslov for, 214, 243, 310, 359, 472.
- Udnævnelse af bestillingsmænd ved, 359 f.
- Torshavn:
- Afhændelse af byggegrunde i, 126.
- Brandforsikringsanordning for, ophævelse af, 254, 271.
- Trontale, udkast til, 32 ff., 245—48, 304, 391.
- Tyendeloven, ændringer i, 113.
- Udbringelse af riget, fritagelse for, 192.
- Udenrigsministeriet:
- Lønningslov for, 242, 311, 365.
- Midlertidig bestyrelse af, 295.
- Udesundbys indlemmelse i Frederikssund, lov om, 103, 120.
- Udførsel af heste, forbud imod, 376, 388.
- Udmarksjorder på Bornholm, lov om ombonitering af, 445 ff., 455 f.

Udskrivningschefer:

- Lønningslov for, 248, 327.
 Udvandrerens befordring, lov om tilsyn med, 200, 229, 461, 474 f.
 Ulfborg-Hind herreders ekstraret, domme afsagt af, 50.
 Umyndiges midler:
 Forvaltning af, lov om, 200, 209 f., 234.
 Udlån af, 248, 283, 298.
 Underbefalingsmænd og menige, pensionering af, 332 f.
 Universitetet, se Københavns universitet.
 Ustemplet papir, bemyndigelse til anvendelse af, 309, 331.
 Vajsenhuset, ændring i bestemmelserne for, 311 f.
 Valghandlinger i Holbæk amts 4. valgkreds, stedet for, 306.
 Valgmenigheder, lov om, 183—89, 215 f., 231.
 Vejle hospital:
 Ombygning af, 463.
 Vejlove, 29, 143.
 Vestindien, dansk:
 Bevillinger til bogtrykkerier og avisudgivelse i, 433.
 Borgerlige ægteskaber i, indgåelse af, 402 f.
 Guvernørens embedsbolig, forlæggelse af, 470.
 Indberetning om tilstanden på øerne, 343.
 Indførselstold af skibe m. m. til, anordning om, 433.
 Kolonialloven af 27. nov. 1863, ændring af, 470, 472.
 Skibsmåling, anordning om, 433.
 Stationering af krigsskibe ved, 234, 284 f., 287 f., 307, 343 f.
 Udprægning af skillemønt i, 120.
 Økonomisk hjælp til, 435.
 Vestindiske overret, domme afsagt af den, 20, 132.

- Veterinær- og landbohøjskolen, udvidelse af, 250, 271 f.
 Viborg landsoverret, domme afsagt af, 17, 411.
 Viborg straffeanstalt:
 Løsladelse af fanger fra, 17, 40, 114, 141, 150, 179 f., 238, 308, 460.
 Ændring i fundats for, 219.
 Vridsløselille straffeanstalt, frigivelse af fanger fra, 19, 38 ff., 113 ff., 140 f., 144, 149, 179, 237 f., 249 f., 269, 307, 339, 404, 451, 463.
 Værnepligt, ændringer i lov om, 107 f., 201, 231, 248, 280.
 Værnepligtiges rejsepenge, lov om, 322, 346.
 Værnepligtigt mandskab, bedømmelsen af, 305, 403 f.
 Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 29, 101, 181, 195, 200, 203, 241, 271, 279, 338.
 Ægteskabs opløsning, bevilling til, 29, 39, 50, 101, 117, 181, 200, 241, 271, 279, 305, 322 f., 337 f.
 Æresoprejsning:
 Lov om, 225.
 Tildeling af, 275 f.
 Ærø:
 Amtsrådsmedlemmer fra, valg af, 47, 106.
 Distriktslægembede på, oprettelse af, 131.
 Østasiatiske farvande, udsendelse af krigsskib til, 325 ff.
 Øvelseslejre, lov om oprettelse af, 201, 311, 335 f., 444, 461.
 Øvelsestogt for korvetten Dagmar, forslag om, 158 f.
 Åbenråkonventionen af 1872, 465 f.
 Ålborg hospital, ændring i fundats for, 466 f.

TALERFORTEGNELSE

Christian IX:

Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 257 ff., 261, 264.

Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 42, 47.

Arvefæste, tilbud om, 324.

Auktionsafgifter, lov om, 205.

Benådninger, 37, 40, 180, 224 f., 284.

Dagmar, prinsesse:

Formælingen i St. Petersborg, 13 f.

Udstyr til, lov om, 14.

Deportation af forbrydere til udlandet, 36.

Dødsstraf:

Eftergivelse af, 122, 161, 266 f.

Eksekvering af, 296, 299 ff.

Faneed, aflæggelse af, 153 ff.

Felttillæg m. m., lov om, 310.

Fæstegods overgang til selveje, lov om, 316.

Fødsels- og plejestiftelse, den kgl.:

Fastsættelse af takster for, 383.

Hærens organisation, lov om, 51—61, 63 ff., 67—77, 79 f., 85, 87 ff., 91—97, 147, 157 f.

Invalideforsørgelse, lov om, 333.

Island:

Forfatningslov for, 134 f.

Ordning af det finansielle forhold mellem Danmark og Island, 125.

Kirkekommission, nedsættelse af, 216.

Kolera, foranstaltninger imod, 190 f.

Kongen:

Regeringens førelse under fravær, 109 f., 162 f.

Krigsrettsdomme, forelæggelse af, 395, 427.

Krigsskib, salg af, 24, 29.

Kronprins Frederik:

Edsaflæggelse på grundloven, 110.

Købstadkommunernes styrelse, lov om, 193.

Landstinget:

Kongevalgte medlemmer, udnævnelse af, 30.

Livjægerkorpset i København, ændring af, 331.

Lønningslov for hæren, 104 f., 151.

Lån, tilladelse til optagelse af:

Hegermann-Lindencroneske fideicommiss, 182.

Marineministerens dimission, 177, 179.

Marinens organisation, lov om, 83 ff., 97—100, 195 f.

Militært beredskab, forøgelse af, 128 f., 377 ff., 381.

Mindemedaljer for de slesvigske krige, uddeling af, 406 ff.

Neutralitetserklæring, forslag om, 363, 365 f., 369 f., 374 f.

Neutralitetsoverenskomst, indgåelse af international, 384.

Nybygningsprogram, marinens, 321 f.

Plejhjælp til uægte børns mødre, ændringer i reglerne for, 221 f.

Postvæsenet, lov om, 393.

Pragerfredens opfyldelse, forhandling om, 130 f., 146, 161, 199 f., 213, 245, 247 f.

Rigsdagen:

Sammenkaldelse af, 240.

Skolelærereksamen, lov om, 150.

St. Thomas:

- Afståelse af, 168 ff., 174, 176 ff., 208.
 Eftergivelse af bidrag til statskassen, 448.
 Ophævelse af engelske skibsfartsbe-
 gunstigelser på, 289.
 Søforternes bestyknng, bevilling til, 107.
 Telegrafforbindelser, oprettelse af, 102.
 Theater, det kgl.:
 Lov om dets økonomiske forhold, 255,
 257.
 Tiltalefracfald, 164.
 Trontale, udkast til, 33 f., 245, 247 f.
 Valgmenigheder, lov om, 183 f., 186, 189,
 216.
 Vestindien, dansk:
 Stationering af krigsskib ved, 285, 343.
 Abent brev til beboerne i, 344 ff.
 Værnepligt, ændringer i lov om, 107.
 Østasiatiske farvande, udsendelse af
 krigsskib til, 326.
- Dockum, C. E. van, marineminister:**
 Arresthuse, tilsyn med de kommunale,
 46.
 Hærens organisation, lov om, 59 f., 70—
 73, 95.
 Krigsskib, salg af, 24 f., 28, 138 f.
 Lønningsslove:
 Hærens lønningslov, 104.
 Marinens lønningslov, 104, 153.
 Marineministerens dimission, 176—79.
 Marinens organisation, lov om, 80—84,
 97—100.
 Militært beredskab, forøgelse af, 129,
 133.
 St. Thomas:
 Afståelse af, 165—68.
 Trontale, udkast til, 33.
 Øvelsestogt for korvetten Dagmar, for-
 slag om, 158.
- Estrup, J. B. S., indenrigsminister:**
 Amtmændenes kontorholdsgodtgørelse,
 lov om, 211, 244, 276.
 Apanage m. m. til kronprinsen, love om,
 260 ff.
 Arresthuse, tilsyn med de kommunale,
 44 f.
 Auktionsdirektør, lov om kontorholds-
 udgifter til, 244, 279.
 Benådninger, 20, 36, 49, 132, 210, 214,
 224 f., 228, 232, 267, 284.
 Borgmester, lov om kontorholdsudgifter
 til, 244, 279.
 Bornholms amtsråd, godkendelse af valg
 til, 232.
 Dagmar, prinsesse:
 Formælingen i St. Petersborg, 14.
 Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 123, 240 f.
 Eftertryk, tillæg til lov om, 211 f.
 Eneberettigelse til næringsdrift, erstat-
 ning for ophævelse af, 211, 227.
 Fattiges hjemsendelse, lov om udgifter
 til, 31, 111.
 Fattigkommission, nedsættelse af, 290.
 Fiskeri, lov om, 211.
 Fiskeriet i Limfjorden, lov om, 21, 112.
 Fribefordringer, godtgørelse for militæ-
 re, 182 f., 212.
 Gade- og vejanlæg i Frederiksberg sogn,
 lov om overtagelse af, 203 f., 227.
 Gæld til statskassen, eftergivelse af, 195,
 227.
 Handelspladsers kommunale styrelse,
 lov om, 241.
 Havneanlæg, lov om, 201, 228.
 Hegn, lov om, 250.
 Hesteavlens fremme, lov om, 20, 127,
 244, 266.
 Hovedlandevejenes henlæggelse under
 amtsrådet, lov om, 29, 143.
 Husdyravlens fremme, lov om, 20, 127,
 244, 266.
 Hærens organisation, lov om, 55, 57,
 66 f., 76 ff., 87, 89 ff., 93.
 Indenrigsministeriet:

- Lønningslov for personale under, 244.
 Sagsområders henlæggelse til, 212.
 Indfødsretslove, 21, 138, 202, 227, 244, 268.
- Island:
 Forfatningslov for, 134.
- Jernbaner:
 Anlæg af, love om, 47, 143, 201, 207, 226, 228, 250, 264, 268, 275 f., 279, 284.
 Ekspropriation til, 226, 234.
 Koncessioner til, 241, 270 f.
 Statens overtagelse af, 108 f., 111, 244, 266.
 Vedligeholdelse af, afgivelse af grus til, 183, 232.
- Kilen, fiskeriet i, 142.
- Kolding herred, valg af amtsrådsmedlemmer i en del af, 47, 106.
- Kommunalvæsenet, love om, 147.
- Kontorholdsudgifter, love for retsbetjentenes, 20, 108.
- Kreditforening, lov om begunstigelser for, 210, 234.
- Krigsskib, salg af, 15, 25, 28.
- København:
 Indkomstskat i, lov om, 210, 244.
 Købstadskommunernes styrelse, lov om, 31, 193 f., 234.
 Lovforslag, tilbagetagelse af, 212.
 Lønningslove, 211.
- Løntillæg:
 Reimers, C. T., kammerråd, St. Thomas, 106.
- Marinens organisation, lov om, 83 f.
- Marstal, lov om handelspladsen, 47, 106, 116.
- Møllenæring, erstatning for ophævelse af, lov om, 253, 267.
- Nørresundbys næringsforhold, lov om, 210, 227.
- Pantelånernæring, lov om, 29, 143.
- Pensionering af:
 Forsberg, A. F. W., kst. politimester, 163.
- Hatchett, P. B., kopist, Vestindien, 275.
- Heitmann, Ludv., enke efter politiassistent, 163.
- Kirchhoff, E. F., underbetjent. Christiansted, 273.
- Plejhjælp til uægte børns mødre, ændringer i reglerne for, 222.
- Påsejling, anordning vedr. forholdsregler mod, 282.
- Redningsvæsenet, lov om, 210, 226.
- Sandflugtens dæmpning, lov om, 20, 116.
- Skibsføreres strafansvar, lov om, 105, 143, 155.
- Skovtvangen, lov om ophævelse af, 30.
- Skyldsætning af skove, lov om, 30.
- Sognekommunernes styrelse, lov om, 31.
- St. Croix:
 Arbejdskontrakter med landarbejdere på, anordning om, 151.
 Budget for, 50, 206, 274.
 Erstatning til, andragende om, 222.
 Landejendomsbesiddere og landarbejdere, forholdet imellem, 151.
 Lægestillinger på, oprettelse af, 206 f.
 Lønforhøjelse til embedslæger på, 273.
 Politimesterembedes oprettelse på, 206.
 Tillægsbevillinger for, 106, 273.
- St. Thomas:
 Afståelse af, 170 f., 174 ff.,
 Budget for, 127 f., 205 f.
 Commission til bestyrelse af de offentlige arbejder på, oprettelse af, 143.
 Kvantprocentafgiften, ophævelse af, 148.
 Ophævelse af engelske skibsfartsbegunstigelser på, 289.
 Rentefod for private lån, frigivelse af, 147.
 Tillægsbevillinger for, 273.
- Telegrafforbindelser, oprettelse af, 103, 254.
- Tiltalefrafald, 118.

- Trontale, udkast til, 32 f.
- Udesundbys indlemmelse i Frederikssund, lov om, 103, 119 f.
- Valgmenigheder, lov om, 189.
- Vejlove, 29, 143.
- Vestindien, dansk:
 Stationering af krigsskib ved, 284 f.
 Udprægning af skilleløb på, 120.
- Veterinær- og landbohøjskolen, udvidelse af, 250, 271.
- Ærø:
 Amsrådmedlemmer fra, valg af, 47, 106.
- Fenger, C. E., finansminister:
 Afløsning af bortsolgte ejendommers afgifter, lov om, 417.
- Amtsforvaltere:
 Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 359.
 Lønningslov for, 359.
- Amtstuer, nedlæggelse af, 441, 457.
- Begunstigelser ved afhændelse af huse på landet, lov om, 355.
- Benåbninger, 422, 462, 473.
- Brændevinsbrænding, lov om beskatning af, 444 f., 471, 473.
- Charlotte Amalie (St. Thomas):
 Bestyrelseskommission for offentlige arbejder, oprettelse af, 398.
- Dødsstraf, eftergivelse af, 405, 408.
- Finanshovedkassen:
 Lønningslov for personalet ved, 472.
 Nedlæggelse af, 449, 458.
- Finanslove, 392, 417, 441.
- Finansministeriet:
 Lønningslov for, 359.
- Færgeforbindelsen Sallingsund-Vildsund, lov om, 395, 405.
- Indkomstskat, lov om udskrivning af, 359.
- Jernbaneanlæg, love om, 464 f.
- Koloniernes centralbestyrelse, lov om udgifter vedr., 395, 417.
- Kreditbeviser, lov om, 376, 392, 415.
- Krigsrettsdomme, forelæggelse af, 394.
- Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871:
 Fritagelse for at forberede lovens gennemførelse, 355 f.
 Lov om, 355.
- Lovforslag, tilbagetagelse af, 458, 471, 473.
- Lønningsafdrag, lov om anvendelse af, 419.
- Lønningslove, diverse, 359, 459.
- Militært beredskab, forøgelse af, 379 f.
- Nationalbanken:
 Henlæggelse af guld til realisationsfonden, 385.
- Neutralitetserklæring, forslag om, 372 f.
- Odsherred amtstue, nedlæggelse af, 441, 457.
- Overordentlig skat, lov om, 359, 441.
- Pensionering af:
 Hatchett, H. W., fuldmægtig, St. Croix, 458.
 Lang, Andrew, overvejmester, St. Croix, 381.
- Pensionslov, 395 f.
- Postvæsenet:
 Kontorhold til, lov om, 359.
 Lov om, 393, 404.
 Lønningslov for, 359.
 Udnævnelse af bestilingsmænd ved, 359 f.
- Rigsdalersedler, udstedelse af nye, 375.
- Ringkøbing amtstue, nedlæggelse af, 441, 457.
- Skibsafgifter, lov om, 445, 471.
- St. Croix:
 Budget for, 367, 426.
 Finansielle foranstaltninger vedr., 395.
 Ligestilling af fremmed skibsfart fra, 462.
 Rentefoden, forskrifter om, 396.

- Sportelreglement for, 396.
 Tillægsbevillinger for, 368 f., 382, 409, 426, 431, 457 f., 472.
 Ager, straf for, 396.
- St. Thomas:
 Andragende fra beboerne på, 402.
 Budget for, 367, 426.
 Eftergivelse af bidrag til statskassen, 440, 447 f., 451.
 Guvernementsplakat for, ændring af, 405.
 Ingeniørs ansættelse på, 448 f.
 Kvartprocentafgiften, ophævelse af, 396.
- Låns optagelse for, 473.
 Militærstyrkens organisation på, 473.
 Straffebestemmelser for beskadigelse af telegrafiske anlæg, anordning om, 423.
 Telegrafanlæg på, tilskud til, 423.
 Tillægsbevillinger for, 368, 410, 449, 453 f., 458.
- Statsforskrivninger, lov om forældelse af, 386, 408.
 Statsobligationer m. m., regler for bekendtgørelser om, 366 f.
 Statsregnskaber, offentliggørelse af, 392, 434, 440.
- Statsrådet:
 Meddelelse om forhandling i, 399.
- Stempelafgift af udenlandske pengeeffekter m. m., lov om, 441, 472.
 Stemplet papir, ændring i loven om, 441.
 Sukkertold, ændring af, 417.
- Telegrafvæsenet:
 Lønningslov for, 359.
 Udnævnelse af bestillingsmænd ved, 360.
- Tillægsbevillingslove, 396, 415, 451, 470 f.
 Toldafgifter, lov om, 441, 447.
 Toldbøger, nye regler for gennemsyn af, 388 f.
- Toldvæsenet:
 Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 359.
- Lønningslov for, 359, 472.
 Udnævnelse af bestillingsmænd ved, 359 f.
- Udførsel af heste, forbud mod, 376, 388.
 Udmarksjorder på Bornholm, lov om ombonitering af, 445 f., 455 f.
- Vestindien, dansk:
 Bevillinger til bogtrykkerier og avisudgivelse i, 433.
 Borgerlige ægteskaber i, indgåelse af, 402 f.
 Guvernørens embedsbolig, forlæggelse af, 470.
 Indførselstold af skibe m. m. til, anordning om, 433.
 Kolonialloven af 27. nov. 1863, ændring af, 470, 472.
 Skibsmåling, anordning om, 433.
 Økonomisk hjælp til, 435.
- Fonnesbech, C. A., finansminister, derefter indenrigsminister:
 Afløsning af bortsolgte ejendommers afgifter, lov om, 325.
 Alderdomsforsikringsanstalt, lov om oprettelse af, 201.
- Altinget:
 Budskab til, 137.
 Commissarius ved, udnævnelse af, 137.
- Amtsforvaltere:
 Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 217, 243, 310.
 Lønningslov for, 214, 243, 310.
- Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 260 f.
- Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 43 f.
- Arvefæste, tilbud om, 325.
 Auktionsafgifter, lov om, 31, 205, 234.
 Auktionsdirektør, love om kontorholdsudgifter til, 390, 410 f.

- Benåbninger, 225.
- Borgmester, love om kontorholdsudgifter til, 390, 410 f.
- Bortforpagtning af bøndergårde, lov om, 392.
- Brændevinshandel på landet, lov om, 358, 419.
- Bygningsafgifter, lov om, 49.
- Dødsstraf:
- Eftergivelse af, 123.
  - Eksekvering af, 296 ff., 301.
- Finanslov, forslag om foreløbig, 106, 116, 219, 223, 335, 337, 339 f., 343.
- Finanslove, 31, 135, 195, 229, 248, 279.
- Finansministeriet:
- Lønningslov for personale under, 243.
- Fiskeri med drivvåd, forbud mod, 451, 470.
- Fiskeriet i Limfjorden, lov om, 472.
- Folketinget:
- Inddeling af valgkredse, 434.
- Forhyringskontrakter m. m., lov om afslutning af, 392, 421.
- Fredning af visse dyr, lov om, 392, 419.
- Færgerettigheder, straf for indgreb i, 101, 127.
- Fæstgårdes bortforpagtning, lov om, 358, 470.
- Halvprocentafgift af ejendomme, lov om, 193, 231.
- Handelspladsernes næringsforhold, undersøgelse af, 359.
- Hegn m. m., lov om, 462.
- Hjemstedsbeviser, foreløbig lov om, 430, 470.
- Hærens organisation, lov om, 65, 92.
- Indenrigsministeriet:
- Lønningslov for personale under, 390, 419.
- Indfødsret, lov om fortabelse af, 397, 417.
- Indfødsretslove, 392, 399, 455.
- Indkomstskat, lov om, 39, 322.
- Island:
- Birkeskovene i, konservering af, 136 f.
  - Fattiges flytning, omkostningerne ved, 137.
  - Fragtfart mellem Danmark og Island, lov om, 137.
  - Hundehold i, frd. om, 137.
  - Jordegods, bortfæstning af, 138.
  - Skibes måling og registrering, 137 f.
- Jernbaner:
- Anlæg af, love om, 358, 464, 472.
  - Koncessioner til, tildeling af, 421 f., 436—39.
  - Statens overtagelse af, 455.
- Jorder, salg af, 101, 132.
- Klasselotteriet, plan for, 47, 202, 272, 328.
- Konge- og kirketiender, lov om vederlag for, 248, 265.
- Krigsskib, salg af, 26 ff.
- København:
- Partialobligationer udstedt af Københavns kommune, lov om, 248, 265.
- Købstædernes næringsforhold, undersøgelse af, 359.
- Landmandsbanken, lov om begunstigelser for, 461 f., 472.
- Landstinget:
- Valg til, 361 f.
  - Valgmandsantallet, fordeling af, 362.
- Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871, lov om, 328.
- Lottovæsenets ordning, lov om, 251, 281, 328.
- Lovforslag, tilbagetagelse af, 278.
- Lønningslove:
- Diverse lønningslove, 208, 217, 243, 310, 337.
  - Hærens lønningslov, 103 f.
- Magasinkorn m. m., udskrivning af, 21.
- Mark- og vejfred, lov om, 472.
- Måling af skibe, lov om, 34, 110, 228, 231.
- Neutralitetserklæring, forslag om, 364, 372.
- Overordentlig skat, love om, 151, 248, 278, 309.

- Pensionslov, 310.
 Pligtkørsler m. m., lov om, 442.
 Postforsendelser, lov om, 250, 265.
 Postkonventioner, godkendelse af, 287.
 Postvæsenet:
 Kontorhold til, lov om, 243, 310.
 Lønningslov for, 243, 310.
 Rang, fastsættelse af:
 Amtmænd, 433.
 Redningsvæsenet, lov om, 392, 399.
 Registrering af skibe, lov om, 34, 110.
 Rentebevillinger, lov om betaling for, 419.
 Ribe kommune, lov om understøttelse til, 453, 470.
 Skovejendomme, lov om salg af, 204, 231.
 Skovvæsenet:
 Lønningslov for, 310.
 Slesvigske distrikter:
 Afløsning af kvægtiende m. m., lov om, 392, 409.
 Skyldsætning af jordejendomme i, lov om, 39, 116.
 Stamstutteriet på Frederiksborg, nedlæggelse af, 392, 419.
 Statsregnskaber, offentliggørelse af, 20, 165, 243, 304.
 St. Thomas:
 Afståelse af, 171 f., 176, 178.
 Statslån, optagelse af, 277.
 Stempelbegunstigelser for foreninger for arbejderklassens vel, lov om, 309, 331.
 Telegrafanlæg, statens indløsning af private, 325, 348.
 Telegrafforbindelser, oprettelse af, 101 ff., 225, 240.
 Telegrafstation i København, oprettelse af, 327 f.
 Telegrafvæsenet:
 Lønningslov for, 243, 310.
 Theater, det kgl.:
 Lov om dets økonomiske forhold, 256 f.
 Thorø, lov om salg af, 31, 105.
 Tillægsbevillingslove, 49, 127, 214, 231, 264 f., 281, 331 f., 348.
 Tiltalefrafald, 118, 164.
 Titler for embeds- og bestillingsmænd, fritagelse for, 338.
 Toldvæsenet:
 Kontorholdsgodtgørelse for, lov om, 217, 243, 310.
 Lønning til, 214, 243, 310.
 Trontale, udkast til, 33.
 Udmarksjorder på Bornholm, lov om ombonitering af, 445 f.
 Ustemplet papir, bemyndigelse til anvendelse af, 309, 331.
 Frederik, kronprins:
 Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 46 f.
 Dimission, finansminister Fengers, 467 f., 475.
 Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 267.
 Eksekvering af, 296.
 Faneed, aflæggelse af, 154.
 Hærens organisation, lov om, 55 f., 59—63, 66, 68, 70 f., 78, 90, 95.
 Jernbaner:
 Anlæg af, love om, 465.
 Koncessioner til, tildeling af, 440.
 Krigsskib, salg af, 29.
 Militært beredskab, forøgelse af, 121, 381.
 Neutralitetserklæring, forslag om, 371.
 Pragertraktatens opfyldelse, forhandling om, 136.
 Rigsdagen:
 Afslutning af, 469.
 Slesvigske distrikter:
 Udvandring fra de, bestemmelser om, 466.
 Tiltalefrafald, 118.
 Vestindien, dansk:
 Økonomisk hjælp til, 435.
 Værnepligt, ændringer i lov om, 107.

- Frijs, C. E. K. J. V., konseilspræsident og udenrigsminister:**
 Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 209, 218, 258 f., 262 ff., 270, 272.
 Arkivvæsenets henlæggelse under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet, 272.
 Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 43.
 Arvefæste, tilbud om, 323 ff.
 Benådninger, 224.
 Bestalling, ændring af formularen for, 16.
 Bortsalg af Herlufsholms gods, forslag om, 347 f.
 Dagmar, prinsesse:
 Udstyr til, lov om, 15, 32, 38.
 Ægteskabskontrakt, forelæggelse af, 22.
 Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 122 f.
 Eksekvering af, 297, 299 ff.
 Embedsed, ændring af formularen for, 16.
 Faned, aflæggelse af, 154.
 Felttillæg m. m., lov om, 348.
 Finansministeriet:
 Sagsområdets henlæggelse til, 209.
 Folketinget:
 Opløsning af, 302.
 Valgbestyrrelse, udnævnelse af, 13.
 Garnisonskirkens militære drengeskole, kapital vedr., 279.
 Hegn, lov om, 281.
 Hærens organisation, lov om, 56, 61, 65, 67, 76 ff., 88, 91.
 Island:
 Forfatningslov for, 134, 329.
 Justitsministeriet, midlertidig bestyrrelse af, 119.
 Kirkekommission, nedsættelse af, 215 f.
 Kirke- og undervisningsministeriet:
 Arkivvæsenets henlæggelse under, 272.
 Midlertidig bestyrrelse af, 216.
 Kongen:
 Regeringens førelse under fravær, 109, 162, 238 f., 295.
 Kongres i Paris, indkaldelse til, 183.
 Konsulatsgebyrer af skibe, nedsættelse af, 34, 51.
 Krigsministeriet:
 Midlertidig bestyrrelse af, 279.
 Krigsretsdomme, forelæggelse af, 342.
 Krigsskib, salg af, 23 f.
 Kronprins Frederik:
 Edsaflæggelse på grundloven, 109 f.
 Landstinget:
 Kongevalgte medlemmer, udnævnelse af, 30, 243.
 Valgbestyrelsesformænd, udnævnelse af, 12 f.
 Livjægerkorpset i København, ændring af, 348.
 Lønningslove, 209.
 Marinens organisation, lov om, 83 f.
 Militære anlæg, salg af, 281.
 Militært beredskab, forøgelse af, 121, 128.
 Nicobarerne, den danske kronens ret over, 251.
 Nyborg fæstning, nedlæggelse af, 279.
 Postkonventioner, godkendelse af, 226.
 Pragerfredens opfyldelse, forhandling om, 129 ff., 135 f., 145 f., 159 f., 196—99, 212 f., 245 ff.
 Rangforordningen, ændring af, 337.
 Rigsdagen:
 Afslutning af, 148, 230, 278.
 Sammenkaldelse af, 23, 163, 240.
 Udsættelse af, 165, 304.
 Valg til, 12, 23, 148.
 Åbning af, 165.
 St. Croix:
 Afhændelse af, 266.
 Erstatning til, andragende om, 223.
 St. Thomas:
 Afståelse af, 165, 169 f., 174 f., 177, 194, 208, 304, 306, 325, 336 ff.
 Søminetjenesten, personalet ved, 348.
 Telegrafforbindelser, oprettelse af, 103.

Trontale, udkast til, 32 f., 245 ff., 304.

Udenrigsministeriet:

Lønningslov for, 242, 311.

Valgmenigheder, lov om, 188 f., 215 f.

Vestindien, dansk:

Stationering af krigsskib ved, 234 f., 343.

Åbent brev til beboerne i, 344 ff.

Øvelsestogt for korvetten Dagmar, forslag om, 159.

Haffner, W., indenrigsminister, derefter krigs- og marineminister:

Bornholms væbning:

Heste til, lov om, 435, 465.

Brændeafgift, ophævelse af, 309.

Brændevinshandel på landet, lov om, 312.

Dampfærgeforbindelse Fredericia-Strib, oprettelse af, 349.

Fæstegods overgang til selveje, lov om, 313—17.

Fæstegårdes bortforpagtning, lov om, 312.

Hærens forplejningskorps, ordning af, 410, 417.

Indenrigsministeriet:

Lønningslov for personale under, 323.

Indfødsretslove, 312, 349.

Jernbaner:

Anlæg af, love om, 332 f., 340, 464.

Koncessioner til, tildeling af, 437—40.

Krigsministeriet:

Lønningslov for personalet i, 414.

Krigsretsdomme, forelæggelse af, 393 f., 404 f., 427, 429, 451 f.

Landevejsbommene i Gl. Københavns amt, nedlæggelse af, 309.

Lovforslag, tilbagetagelse af, 340, 414.

Militært beredskab, forøgelse af, 377 ff., 383, 386.

Mindemedaljer for de slesvigske krige, uddeling af, 406 f.

Neutralitetserklæring, forslag om, 373 f.

Pensionering af:

Beck, G. F. C., major, 393, 401.

Jacobi, A., skoleinspektør, 393, 401.

Møller, H. C., korpslæge, 401, 452, 473 f.

Platen-Hallermund, E. R., greve, 393, 401.

Schlegel, H. F. V., underlæge, 393, 410.

Prikkeafgift, lov om forhøjelse af, 391, 401.

Rang, fastsættelse af:

Krigsministeriets direktør, 434.

Marineministeriets direktør, 434.

Redningsvæsenet, lov om, 327, 341 f.

Skibsbro ved Nyborg station, oprettelse af, 349.

St. Thomas:

Budget for, 335.

Tillægsbevillinger for, 334 f.

Straffelov for hæren, 398 f., 452.

Valghandlinger i Holbæk amts 4. valgkreds, stedet for, 306.

Vestindien, dansk:

Indberetning om tilstanden i, 343.

Stationering af krigsskib i, 343 f.

Åbent brev til beboerne i, 345 f.

Øvelseslejre, lov om oprettelse af, 444, 461.

Hall, C. C., minister for kirke- og undervisningsvæsen:

Arkivvæsenet:

Lønningslov for, 436.

Fond for universitetet, kommunitetet og den polytekniske læreanstalt, sammendragning af, 436.

Frederiks hospital, det kgl.:

Henlæggelse under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen, 426.

Fødsels- og plejestiftelse, den kgl.:

Henlæggelse under ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen, 426.

Island:

- Døvstummes undervisning i, 421, 468.
 Juridisk uddannelsesanstalt i, 420 f.
 Lærerpost i islandsk historie m. m., 416.
 Kirker, lov om brug af, 472.
 Krigsministeriet:
 Lønningslov for personalet i, 396.
 Krigsretsdomme, forelæggelse af, 394 f., 427.
 Københavns universitet:
 Filosofiske prøve, nye bestemmelser for den, 432 f.
 Juridiske studium ved, nye bestemmelser vedr. det, 425.
 Lægevidenskabelig eksamen ved, 360 f.
 Lærde skoler:
 Ferier i, regler for, 428.
 Lov om, 390, 418.
 Realdisciple i de, afgangseksamen for, 429 f.
 Undervisningen i, anordning vedr. 428.
 Militært beredskab, forøgelse af, 380.
 Ministeriet for kirke- og undervisningsvæsen:
 Lønningslov for personale under, 390, 416.
 Neutralitetserklæring, forslag om, 364, 370 ff.
 Pensionering af:
 Sibbern, Fred. Chr., professor, 388, 399.
 Pensions- og hjælpefond for præster, lov om, 395.
 Præster:
 Lønningslov for, 395.
 Præsteeden, ny form for, 384 f.
 Skolefond, forhøjet ligning til, 358.
 Skolekommissioners organisation, lov om, 415.
 Skolelærerseminariet i Lyngby, nedlæggelse af, 436, 470.
 Straffesags anlæggelse, bemyndigelse til, 425.
 Theater, det kgl.:
- Ny bygning til, 356.
 Hansen, A. S., minister for kirke- og undervisningsvæsen:
 Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 262.
 Benådninger, 224.
 Dødsstraf:
 Eksekvering af, 297 f., 300.
 Kirke- og undervisningsministeriet:
 Lønningslov for personale under, 251.
 Københavns universitet:
 Erhvervelse af akademisk borgerret ved, regler for, 285 f.
 Skolefond, forhøjet ligning til, 244.
 Theater, det kgl.:
 Lov om dets økonomiske forhold, 255.
 Valgmenigheder, lov om, 231.
- Holstein-Holsteinsborg, L. H. C. H.,
 konseilspræsident:
 Embedsed, ændring af formularen for, 398.
 Finanslove, 354, 475.
 Færgeværnsnets henlæggelse under indenrigsministeriet, 425.
 Juridisk prøve, lov om ophævelse af, 457.
 Kongen:
 Regeringens førelse under fravær, 391 f., 409, 432, 453.
 Militært beredskab, forøgelse af, 365, 379.
 Ministered, aflæggelse af, 401 f.
 Neutralitetserklæring, forslag om, 363—66, 370.
 Rang, fastsættelse af:
 Departementsdirektører og -chefer, 433.
 Rigsdagen:
 Afslutning af, 354, 356 f., 416, 469.
 Sammenkaldelse af, 386, 431.
 Åbning af, 436.
 Titler for embeds- og bestillingsmænd, fritagelse for, 388.
 Trontale, udkast til, 391.

Kierkegaard, P. C., minister for kirke- og undervisningsvæsen:

St. Thomas:

Afståelse af, 173 f.

Valgmenigheder, lov om, 183—87.

Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 203.

Krieger, A. F., justitsminister:

Apotekerbevillinger, 362 f., 441 f., 452 ff., 459 f.

Benådninger, 356 f., 369, 376, 404, 411, 418, 450 f., 460, 463, 474.

Dødsstraf, eftergivelse af, 400.

Enkesæde for baroniet Stampenborg, oprettelse af, 357 f.

Frederiks hospital, det kgl.:

Takster for, 386 f.

Færøerne:

Fredning af fuglefjelde på, 441, 454.

Handel på, lov om, 393.

Kolera på, foranstaltninger imod, 453, 460.

Kongsfæste, lov om adgang til, 411.

Landkommunernes styrelse på, lov om, 454, 471.

Lægehonorarer på, lov om, 453, 460.

Grotums familielegat, ny fundats for, 475.

Hansted hospital, fundats for, 397.

Hillerød hospital, fundats for, 397.

Island:

Brændevinsafgift, frd. om, 468.

Forfatningslov for, 382, 391, 403, 468.

Fremmedes fiskeri ved, 420, 467.

Fødselsvidenskab, undervisning i, 449 f.

Handlendes bosætningspligt i, 423.

Havkalv, nedsænkning af, 419.

Hospitalsafgift af fiskefangst, frd. om, 467.

Kornforsyningen til, 420.

Kysttrafikken omkring, 419 f.

Landboskolers oprettele i, 467.

Navigationsskole i, oprettelse af, 413.

Overslag over indtægter og udgifter, 412, 468 f.

Overøvrigheden i, reform af, 382.

Postvæsenet i, 468.

Silde- og gråsefiskeriet med net, frd. om, 467.

Smitsomme sygdomme blandt fårene, foranstaltninger imod, 412.

Straffeanstalt og fængslers indretning i, 412.

Svovllejer, bortforpagtning af, 471.

Sygehuset i Reykjavik, tilskud til, 459.

Sysselmandsembedernes indtægter i, forbedring af, 412 f.

Toldfrihed for fiskeriindførsel til Frankrig, 420.

Jernbaner:

Koncessioner til, tildeling af, 422, 439.

Justitsministeriet:

Lønningslov for personale under, 393, 417.

Omlægning af sager indenfor, 423.

Kirkestævne, loves læsning på, 411.

Kokopper, lov om indpodning af, 391, 409.

Konkurs m. m., lov om, 442 ff., 474.

Kontorholdsudgifter, love for retsbetjentes, 393, 411, 441, 467.

Krigsretsdomme, forelæggelse af, 394.

København:

Brandforsikringen i, nye vedtægter for, 413 f., 461.

Bygningslov for, 441, 454.

Notarius Publicus i, nye bestemmelser for, 423 ff.

Reservekorps for brandvæsenet i, 428.

Lehn og stamhuse, lov om overgang til fri ejendom, 393, 441, 466.

Ligsyn, lov om, 387, 403.

Lov- og Ministerialtidende, lov om udgivelse af, 391.

Lovforslag, tilbagetagelse af, 414 f., 466, 468.

- Medicinske studium, planlæggelse af det fremtidige, 385 f.
 Militært beredskab, forøgelse af, 380 f.
 Mindemedaljer for de slesvigske krige, uddeling af, 408.
 Mønstring af skibsmandskaber, lov om, 442, 468.
 Nationalbanken:
   Deposita i, betaling for, 397 f.
   Henlæggelse af guld til realisationsfonden, 460.
   Ombytning af aktiebreve, 459.
 Neutralitetserklæring, forslag om, 364 f., 374.
 Nykøbing hospital på Mors, nye bestemmelser for, 456 f.
 Odense Gråbrødre hospital og kloster, fundats for, 397.
 Overformynderiet i København:
   Lån til opførelse af ny bygning til, 449.
 Pensionering af:
   Cetti, Sophie Frederikke, f. Wedege, enke efter oberst J. Cetti, 396, 400.
   Qvist, I. M., etatsråd, 391, 409.
   Sveinsson, B., assessor, Reykjavik, 382, 414 f., 462 f.
 Politi og politisagers behandling udenfor København, 387, 409.
 Proceskommissionens arbejde, beretning om, 443 f.
 Rang, fastsættelse af:
   Medlemmer af højesteret, 434.
 Retsbetjent- og Magistratsemdsmænd, lønningslov for, 360.
 Rigsdalersedler, udstedelse af nye, 375, 456.
 Schimmelmansske fideicommiss, mageskifte med staten, 357.
 Sindssygeanstalten i Østifterne, regulativ for, 431.
 Slevigske distrikter:
   Udvandring fra de, bestemmelser om, 465 f.
 Sporteljournaler, nyt skema for, 466.
 St. Thomas:
   Eftergivelse af bidrag til statskassen, 448.
 Stamhuset Gl. Køgegård, stadfæstelse af erektionsbrevet for, 415 f.
 Stamhuset Selsø, overgang til fri ejendom, 455.
 Statsrådet:
   Meddelelse om forhandling i, 399 f.
 Stenolie:
   Forhandling af, lov om, 387, 400.
   Prøve af, anordning om, 405 f., 431.
 Straffelov, borgerlig, ændring af, 403, 411.
 Straffesags anlæggelse, bemyndigelse til, 456.
 Sø- og handelslovgivningen, ændring af, 356.
 Tiltalefrafald, 410.
 Udmærksjorder på Bornholm, lov om ombonitering af, 446 f.
 Udvandrerens befordring, lov om tilsyn med, 461, 474.
 Umyndiges midler:
   Udlån af, 398.
 Vejle hospital:
   Ombygning af, 463.
 Værnepligtigt mandskab, bedømmelse af, 403 f.
 Ålborg hospital, ændring i fundats for, 466 f.
 Leuning, C. P. G., justitsminister:
   Agtelsesoprejsning, lov om, 29.
   Benådninger, 133.
 Færøerne:
   Udpantning på, lov om, 29.
 Island:
   Bødeafsoning, lov om, 135.
   Forfatningslov for, 134.
   Hospitalsleder i, frd. om, 135.
   Ordning af det finansielle forhold

- mellem Danmark og Island, 133.
 Straffelov for, 135.
 Krigsskib, salg af, 27.
 København:
 Brandvæsenet i, lov om, 20 f.
 Overformynderivæsenet, lov om, 29.
 Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 29.
 Ægteskabs ophævelse, bevilling til, 29.
- Neergaard, J. V., krigsminister:**
 Krigsretsdomme, forelæggelse af, 16.
- Nutzhorn, C. L. V. R., justitsminister:**
 Altinget:
 Bekendtgørelse til, 290, 292 ff.
 Indkaldelse af, 280.
 Opløsning af, 280.
 Valg til, 280.
 Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 262 f.
 Apotekerbevillinger, 288.
 Benådnings, 249, 254, 269 f., 280, 286 f., 291 f., 295 f., 302 f., 329, 333, 339 f.
 Borgerlige korps, ophævelse af diverse, 341.
 Brandforsikring af købstadejendomme, 267.
 Brandforsikring for landbygninger, 308 f., 341.
 Dødsstraf:
 Eftergivelse af, 266, 312 f.
 Eksekvering af, 296, 298—301.
 Entholdelsesdekret, lempelse af, 341.
 Fideicommissarisk bånd, ophævelse af, 332.
 Folketinget:
 Udskrivning af valg til, 302.
 Færgeforhold:
 Færgeforbindelsen Fredericia-Strib, 330.
- Færøerne:**
 Fordeling af de færøske sager mellem ministerierne, 330.
 Fødsels- og plejestiftelse, den kgl.:
 Fastsættelse af takster for, 282 f.
 Hundetegn, forhøjelse af betaling for, 333.
 Island:
 Afsoning af bøder i ikke-kriminelle sager, 293.
 Alterbog, revision af, 333 f.
 Dampskibsfart omkring, 290.
 Erklærings meddelelse til ansøgere og klagere, 290, 336.
 Forfatningslov for, 294, 329.
 Finansvæsenet på, lov om, 248.
 Fotografiers eftergørelse, frd. om, 290, 313.
 Fremmedes fiskeri ved, 290.
 Hundehold i, frd. om, 293.
 Islandske sagers henlæggelse under justitsministeriet, 330.
 Juridisk uddannelsesanstalt i, 292.
 Købmandsbøgers førelse på islandsk, 293.
 Lærerpost i islandsk historie m. m., 292.
 Medicinalvægtens inddeling, nye regler for, 293, 313.
 Oldsagssamling, oprettelse af, 292.
 Overøvrigheden i, reform af, 330.
 Postvæsenet i, reform af, 330.
 Privilegerede fordringers inddrivning, 293, 313.
 Skibes måling og registrering, 293.
 Smitomme sygdomme blandt fårene, foranstaltninger imod, 293.
 Straffeanstalt og fængsleers indretning i, 293.
 Straffelov for, 293.
 Vejregnskabers offentliggørelse, 293 f.
 Jernbaner:
 Anlæg af, love om, 348.
 Jurisdiktionsgrænser, ændring af, 249, 328, 348 f.

- Justitsministeriet:
 Lønningslov for, 242, 327.
- Kontorholdsudgifter, love for retsbetjentes, 243, 248, 251, 253 f., 281, 328, 349.
- København:
 Politivedtægt for, 272.
- Lehn, stamhuse m. m., lov om anbringelse af midler i, 310, 332.
- Ligsyn, lov om, 310.
- Lovforslag, tilbagetagelse af, 349.
- Lovtidende, lov om udgivelse af, 322.
- Lægedistrikter, omlægning af, 268 f., 288.
- Lønningslove, diverse, 242.
- Mønstringsbestyreren i København:
 Lønning for, 248, 327.
- Odense adelige jomfrukloster, ændringer i fundatsen for, 248 f.
- Pensionering af:
 Lützen, F. E., oberstløjtnant, 310.
 Qvist, I. M., etatsråd, 310.
- Politi og politisagers behandling udenfor København, 327.
- Poulsenske stiftelse, den, ændring af fundats for, 276 f.
- Retsbetjente og magistratsejbedsmænd, lønningslov for, 327.
- Schimmelmanske fideicommiss' mageskifte med staten, 291, 301.
- Skibsbro ved Nyborg station, oprettelse af, 330.
- St. Croix:
 Budget for, 294.
 Tillægsbevillinger, 294, 302.
- Stenolie:
 Forhandling af, lov om, 338, 349.
- Straffesags anlæggelse, bemyndigelse til, 241, 282, 289, 291.
- Tiltalefrafald, 242, 276.
- Torshavn:
 Brandforsikringsanordning for, ophævelse af, 254, 271.
- Udskrivningschefer:
 Lønningslov for, 248, 327.
- Umyndiges midler:
 Udlån af, 248, 283.
- Vajsenhuset, ændring i bestemmelserne for, 311 f.
- Værnepligt, lov om, 248, 281.
- Værnepligtiges rejsepenge, lov om, 322, 346.
- Værnepligtigt mandskab, bedømmelsen af, 305.
- Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 271, 280, 338.
- Ægteskabs opløsning, bevilling til, 271, 280, 305, 322 f., 338.
- Æresoprejsning:
 Tildeling af, 275 f.
- Rosenørn, E. E., minister for kirke- og undervisningsvæsen:
 Afskrifter af arkivalier, ny takst for, 334.
- Arvefæste, tilbud om, 324.
- Island:
 Alterbog, revision af, 333 f.
- Københavns universitet:
 Erhvervelse af akademisk borgerret ved, regler for, 305 f.
- Pensionering af:
 Hertz, Louise, f. v. Halle, 336, 341.
 Krøyer, Bertha C., f. Gjæsdal, 336, 341.
 Krøyer, H. N., professor, 323.
- Slesvigske distrikter:
 Afløsning af kvægtiende m. m., lov om, 332, 337.
- Theater, det kgl.:
 Lov om dets økonomiske forhold, 329.
- Rosenørn-Lehn, Otto D., udenrigsminister:
 Cadore, hertugen af, forhandling med, 382 f.
- Forordning af 4. maj 1803, ikrafttræden af, 375, 383.

- Fransk regering, anerkendelse af ny, 389 f., 412.
- Militært beredskab, forøgelse af, 380.
- Neutralitetserklæring, forslag om, 364, 366, 369.
- Neutralitetsoverenskomst, indgåelse af international, 384.
- Skibsfartsforholdene i Øresund, overenskomst om, 434.
- Slesvigske distrikter:
- Udvandring fra de, bestemmelser om, 428 f., 465 f.
- Udenrigsministeriet:
- Lønningslov for, 365.
- Rosenørn-Teilmann, Chr. P. T., minister for kirke- og undervisningsvæsen; senere justitsminister:
- Agtelsesoprejsning, lov om, 191.
  - Apotekerbevillinger, 111 f.
  - Arresthuse, tilsyn med de kommunale, 41 ff., 45 f., 48 f.
  - Benådninger, 15—19, 35—41, 50, 113—16, 124, 127, 139—42, 144, 149 f., 155, 164, 179 f., 192, 218 f., 224 f., 228, 230, 237 ff.
- Dødsstraf:
- Eftergivelse af, 36, 48, 111, 122 f., 150, 161.
- Faneed, aflæggelse af, 154.
- Fattiges hjemsendelse, lov om udgifter til, 227.
- Færøerne:
- Kapitelstakst for, lov om, 200, 229.
  - Skyldsætning af jord på, lov om, 39, 115.
  - Udpantning på, lov om, 115.
- Grundloven:
- Kontrasignatur på, 13.
- Hunde, forholdsregler mod løsgående, 35.
- Hærens organisation, lov om, 64, 67, 71, 75 f.
- Island:
- Brændevinshandel og -udskænkning, lov om, 125.
  - Forfatningslov for, 134 f.
  - Forloverses pligter i ægteskabssager, 126.
  - Fragtfart mellem Danmark og Island, lov om, 211, 227.
  - Handelssted på Borganæs, oprettelse af, 112.
  - Holm kirke, petition om tilskud til, 119.
  - Hospitalslodder i, frd. om, 240.
  - Kommunallov for, 125.
  - Kysttrafikken omkring, 125, 211.
  - Landboskolers oprettelse i, 125.
  - Lønningstillæg, lov om, 201, 218.
  - Medicinalvæsenet i, forbedring af, 131 f.
  - Ordning af det finansielle forhold mellem Danmark og Island, 124.
  - Postvæsenet i, forskrifter for, 124.
  - Skibsfart og handel, lov om, 125.
- Jurisdiktionsgrænser, ændring af, 163, 202, 211, 235 f.
- Kolera, foranstaltninger imod, 190 f., 229.
- Kontorholdsudgifter, love for retsbetjentes, 35, 41, 107, 123, 149, 190 ff., 194, 204, 230.
- Krigsskib, salg af, 26, 28.
- København:
- Brandvæsenet i, 39, 115, 201, 230.
- Københavns universitet:
- Forberedelseseksamen til, nye regler om, 122.
- Landbygningernes brandforsikring, forhøjelse af kontingent til, 237.
- Lovforslag, tilbagetagelse af, 231.
- Lægedistrikter, omlægning af, 204, 236.
- Lægevirksomhed, lov om ikke autoriseret, 200, 209.
- Lærerindelønninger, lov om, 31, 116.
- Lønningslov:
- Diverse lønningslove, 34, 106, 208, 214, 231.
- Lån, tilladelse til optagelse af:

- Hegermann-Lindencroneske fideicom-
mis, 181 f., 192 f.
- Ledreborg, grevskabet, 182.
- Medicinalvægten, lov om ændringer i,
191, 209.
- Odense overformynderi, statskassens
overtagelse af ansvar for, 194, 226 f.
- Overformynderiets organisation, lov om,
200, 209 f.
- Pensionering af:
Krarup, Bothilde, f. Vilsted, 201, 219.
- Plejhjælp til uægte børns mødre, æn-
dringer i reglerne for, 221 f.
- Sagførervirksomhed, lov om, 194, 234.
- Sindssygeanstalt, udvidelse af, 194, 225,
233 f.
- Skadeserstatning for brandsluknings-
foranstaltninger, lov om, 190.
- Skolelærereksamen, lov om, 150.
- St. Thomas:
Afståelse af, 174.
- Sundhedsvedtægter, lov om, 190, 223.
- Tiltalefrafald, 111, 117 ff., 123 f., 126,
164, 192, 195, 203 f., 210, 220 f., 229 ff.,
239.
- Torshavn:
Afhændelse af byggegrunde i, 126.
- Trontale, udkast til, 33.
- Tyendeloven, ændringer i, 113.
- Udbringelse af riget, fritagelse for, 192.
- Udvandrerens befordring, lov om tilsyn
med, 200, 229.
- Umyndiges midler, lov om forvaltning
af, 200, 209 f., 234.
- Valgmenigheder, lov om, 187 f.
- Vestindien, dansk:
Stationering af krigsskib ved, 235.
- Viborg straffeanstalt, ændring i fundats
for, 219.
- Værnepligt, ændringer i lov om, 107,
201, 231.
- Ægteskabs indgåelse, bevilling til, 50,
101, 181, 195, 200, 203.
- Ægteskabs ophævelse, bevilling til, 38,
50, 101, 117, 181, 200.
- Æresoprejsning, lov om, 225.
- Ærø:
Distriktslægeembede på, oprettelse af,
131.
- Raasløff, V. R., krigsminister:
Apanage m. m. til kronprinsen, love om,
259 f.
- Arresthuse, tilsyn med de kommunale,
46.
- Benådninger, 224 f.
- Bornholmsvæbningen, godtgørelse for
tjeneste ved, 217.
- Demarkationslinien ved København, af-
løsning af, 48, 147, 252 f.
- Deportation af forbrydere til udlandet,
36.
- Distriktsheste, lov om, 223, 235.
- Faneed, aflæggelse af, 153 ff.
- Felttillæg m. m., lov om, 253, 310.
- Fyrvæsenet:
Lønningslov for, 311.
- Garnisonssteder, lov om fastsættelse af,
334.
- Hærens forplejningskorps, lov om, 217,
235.
- Hærens organisation, lov om, 51—64,
67—80, 85—96, 146 f., 155—58.
- Håndskydevåben, lov om arméens for-
syning med, 30, 47.
- Ingeniørbataljon, oprettelse af, 327.
- Invalideforsørgelse, lov om, 333.
- Island:
Forfatningslov for, 134.
- Jorder, salg af, 105, 133.
- Krigsførelsen i 1864, lov om berigtigelse
af krav på, 128, 147.
- Krigsministeriet:
Ekstraordinær bevilling til, 217, 232 f.
- Organisation af, lov om, 217.
- Krigsretsdomme, forelæggelse af, 22,
50 f., 311.
- Krigsskib, salg af, 25—28.

København:

Fæstningen i, nedlæggelse af, 48, 306 f.

Københavns universitet:

Afståelser af arealer til anlæg af en botanisk have og et astronomisk observatorium for, 253, 339.

Livjægerkorpset i København, ændring af, 331.

Lønningsslov for hæren, 103, 105, 151 ff.

Middelhavs-ekspedition, udsendelse af krigsskib på, 304.

Militær straffelov, ændring af, 250.

Militære anlæg, salg af, 252.

Militært beredskab, forøgelse af, 120 f., 128, 133.

Nyborg fæstnings nedlæggelse, lov om, 252.

Nybygningsprogram, marinens, 317—22.

Officeresskolens lønningsforhold, lov om, 210, 235.

Pensionering af:

Juel, N. F. G., ritmester, 207.

Karp, C. I. F., forvalter, 217.

Lunding, N. C., generalløjtnant, 207, 220.

Tolderlund, H., underlæge, 207, 220.

Pensionstillæg til afskedigede officerer, lov om, 207, 220.

Pragerfredens opfyldelse, forhandling om, 130, 160, 145 ff.

Reserveofficerers understøttelse, lov om, 100, 141.

Skydebaner, tilvejebringelse af, 105, 133.

St. Croix:

Erstatning til, andragende om, 223.

St. Thomas:

Afståelse af, 172 f., 176.

Søforternes bestykning, bevilling til, 106 f.

Telegrafforbindelser, oprettelse af, 102 f., 325 ff.

Theater, det kgl.:

Lov om dets økonomiske forhold, 225 f.

Tiltalefrafald, 118.

Trontale, udkast til, 33, 245 ff.

Underbefalingsmænd og menige, pensionering af, 333.

Vestindien, dansk:

Udprægning af skillemønt på, 120.

Østasiatiske farvande, udsendelse af krigsskib til, 325 ff.

Øvelseslejre, lov om oprettelse af, 201, 311, 335 f.

Øvelsestogt for korvetten Dagmar, forslag om, 158 f.

Suenson, O. F., marineminister:

Apanage m. m. til kronprinsen, love om, 261.

Benådninger, 224.

Dødsstraf:

Eksekvering af, 300.

Fyrvæsenet:

Lov om, 220.

Lønningsslov for personalet ved, 242.

Lønning under udkommando, lov om, 250, 281.

Lønningsslov for marinen, 196, 233.

Marinens organisation, lov om, 195 f., 229.

Pensionering af:

Ordrup, søtøjhusløjtnant, 244, 266.

Styrmandsseksamen, lov om, 242.

Vestindien, dansk:

Stationering af krigsskib ved, 234, 285, 287 f.

